ព្រះ
ត្រៃបិដកឋាលី
និង
សេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក
ខុទ្ទកនិកាយ ខុទ្ទកបាឋ, ធម្មបទគាថា
ឯទាន, ឥតិវុត្តក

๕๒

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ
๓-ស ๒๕๐๐

ឯកសារគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកស្កានេះ
ត្រូវបានថតចេញពី ច្បាប់គម្ពីរព្រះត្រៃបិដកជប៉ុន ។

ឯកសារគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកនេះ ចាប់ពីភាគ៥១ ដល់ ភាគ១១០
ត្រូវបានវៀបចំធ្វើទៅឡើងដោយ គេហទំព័រ៥000ឆ្នាំ បូជា
ចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា សម្រាប់ជាធម្មទាន ។

ផ្តល់សៀវភៅគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកសម្រាប់ការងារ
ដោយ ឧបាសិកា កាំង ហ្គិចណៃ ។

គ្រប់គ្រងគម្រោង (ទូទៅ និងផ្នែកបច្ចេកទេស)
ដោយ ឧបាសក ស្រុង-ចាន់ណា ។

ត្រួតពិនិត្យឡើងវិញ
ដោយ ចន-ស្រីស្រស់ ។

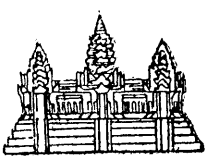
ថតស្កានដោយ
ភ្នួនប្រុស ម៉ាន់ សាវ៉ែត

www.5000-years.org

ក្រោមការឧបត្ថម្ភយ៉ាងក្រៃលែងអំពីៈ

- ឧបាសិកា កាំង ហ៊ួចណៃ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ដុត លីស្រុង និង ឧបាសិកា លី សុខា ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក សន ចន និង ឧបាសិកា អ៊ូច សាទៀង ព្រមទាំងបុត្រ (បាត់ដំបង)
- ឧបាសក ជា ស៊ុវត្ថានា និងឧបាសិកា ឃុន សូនីម៉ា ព្រមទាំងបុត្រី ជា សុមេធាធីតា (ស.ទ.អ)
- លោក ជីម-ជា និងលោកស្រី រតនំ ស្រីមុំ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ផែង យឿន (កូរ៉ែ)
- លោក ស៊ុក ចាន់សេរី (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា យ៉ា វ៉ានី (បន្ទាយមានជ័យ)
- ប្អូនស្រី យ៉ា សុភៈ (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា កោ សេង (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ប៉ាន សុគន្ធានីន និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ស្រុង ចាន់ណា និង ឧបាសិកា ចន ស្រីស្រស់
  ព្រមទាំងបុត្រ ចាន់ណា សុធានធីរាជ, ចាន់ណា សុធានធិរោធ (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ស្រុង ចាន់រស្មី និង ស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- កញ្ញា ស្រុង ចាន់រតនា (ភ្នំពេញ)
- លោក ស្រុង ឃូហេង (ភ្នំពេញ)
- លោក នង សុផល (កូរ៉ែ)
- ប្អូនស្រី សុខ អេង (កំពង់ចាម)
- កញ្ញា ចន កក្កដា (បាត់ដំបង)
- លោកស្រី ចន សត្យា និងលោក ឡូត សេរីសំភ ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- លោក ចន រចនា (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា ស៊ែ សុផានី (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា យឿម សុផានី (បាត់ដំបង)
- លោក ម៉ៅ គន្ធា និងលោកស្រី ធៀង សេដ្ឋា (បាត់ដំបង)
- លោក សៅ សារ៉ុម (បាត់ដំបង)
- ព្រះតេជព្រះគុណ ជុំ សារៈ (ព្រះចៅអធិការវត្ត សម សាន្ត ខេត្តបាត់ដំបង)
- ឧបាសិកា វ៉ាន់ លុយ និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ហួ ច័ន្ទសុវណ្ណ និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ស.ទ.អ)

ព្រះ
វិន័យបិដក
និង
សេចក្តីប្រៀបធៀបសាសន៍ខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ
ខុទ្ទកបាឋ, ធម្មបទគាថា, ខុទាន
បឋមភាគ
៥២

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

៣.ស. ២.៥០០

ឧទ្ទិសកថា

យើងខ្ញុំ សូមផ្តង់ស្មារតីស្ងប់ព្រះធម៌ឧទ្ទិសជូនជនជាតិខ្មែរ ។
ឥឡូវ យើងខ្ញុំអាចជូនគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកនេះ ទៅអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិខ្មែរបានហើយ ។
ព្រះធម៌នៃព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់នេះ ត្រូវបានស្ងប់ព្រះចេញពីជម្រៅដួងចិត្តនៃអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា
ជនជាតិជប៉ុន ។

このカンボジア版南伝大蔵経を
カンボジアの佛教徒へ
贈ることができることに感謝します。
これが日本の佛教徒の心です。

It is with a deep sense of gratitude that I present the translation of the complete TRIPITAKA to Cambodian Buddhists on behalf of the Japanese Buddhist community.

អារម្ភកថា

ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរ ជាទីរាប់អាន !

ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរដែលកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា ជាទីគោរព !

គម្ពីរព្រះត្រៃបិដកខ្មែរនេះ ត្រូវបាន " ក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដក " នៃពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ នៅភ្នំពេញ បកប្រែពីភាសាបាលីមកជាភាសាខ្មែរ តាំងពីឆ្នាំ ១៩៣០ ទៅឆ្នាំ ១៩៦៨ គឺត្រូវចំណាយពេល ៣៩ ឆ្នាំ ទើបបានសម្រេចហើយសព្វគ្រប់ ។ នេះពិតជាកំណប់ព្រះធម៌របស់ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរ ហើយក៏ជាកំណប់វប្បធម៌ខាងផ្នែកបោះពុម្ពរបស់ជនជាតិខ្មែរផងដែរ ។ យើងខ្ញុំ ពុទ្ធសាសនិកជាតិជប៉ុន មានសន្តានចិត្តរីករាយនឹងបោះពុម្ពជាថ្មីឡើងវិញ ដោយសង្ឃឹមថា ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរក៏នឹងរុងរឿងឡើងវិញដែរ ។

នេះគឺជាអំណោយពីជម្រៅដួងចិត្ត ជូនទៅដល់ជនជាតិខ្មែរទាំងអស់ ព្រមទាំងមនុស្សជាតិទូទៅ នៅក្នុងពិភពលោកនេះ ដែលមានចិត្តស្រឡាញ់សន្តិភាព ។

ខ្មែរបានរងសោកនាដកម្មដែលមិនធ្លាប់មានពីមុនមក ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរ ក៏ត្រូវរន្ធត់រាយយ៉ាងខ្លាំង ក៏ប៉ុន្តែឥឡូវនេះ យើងទាំងអស់គ្នា បានឈានជើងកន្លងផុតពីសេចក្តីទុក្ខសោកដ៏ធ្ងន់ធ្ងរនេះ ចាកផុតពីអំពើយោរយៅ បញ្ចប់គំនុំគុំគួន ដើរតាមពុទ្ធដីកាព្រះបរមគ្រូ ខិតខំព្យាយាមធ្វើឱ្យមានសន្តិភាពក្នុងពិភពលោក ។

ការណ៍ដែលយើងខ្ញុំជូនគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកពេលនេះ គឺជានិមិត្តរូបនៃការប្តេជ្ញាចិត្តរបស់អ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិជប៉ុនថា យើងខ្ញុំធ្វើសហប្រតិបត្តិការដើម្បីសន្តិភាពក្នុងពិភពលោក ដើម្បីទុកជាភស្តុតាងនៃចំណងមេត្រីភាព និងមិត្តភាពរវាងប្រជាជាតិជប៉ុន និងប្រជាជាតិខ្មែរ ។

ថ្ងៃនក្ខត្តឫក្ស កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤

សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកឡើងវិញ

អ្នកតំណាងចាត់ការ The Rev. Seikyo Muchaku

ប្រធានការិយាល័យ The Rev. Eiitsu Shinohara

អ្នកចាត់ការ

The Rev. Zendo Matsunaga The Rev. Jitsujo Arima The Rev. Yoshimichi Ito
The Rev. Keiichi Watai The Rev. Gijun Sugitani The Rev. Shincho Shigeta
The Rev. Risho Maeda The Rev. Kyoshi Nakajima Mr. Rokusuke Ei

『トリピタカ』復刻進呈にあたって

親愛なるカンボジアの皆さん！
敬愛するカンボジアの仏教徒の皆さん！

カンボジア版『トリピタカ』は、プノンペンの仏教研究所が、仏教界の英知を集め、1930年から1968年まで、39年の歳月をかけて翻訳し、分類し、集大成して完成されました。まさにカンボジア仏教の法宝であると共に、カンボジア出版文化の至宝です。日本仏教徒の有志は、カンボジア仏教の復興再生を願いつつ、これを復刻刊行し、贈らせていただきます。

これはカンボジア仏教徒のみならず、カンボジア全人民、否、平和を愛する地球上のすべての人々への、心からの贈り物です。

カンボジアは、古今未曾有の悲劇を体験しました。カンボジア仏教もこの受難の時代に壊滅的な打撃を受けました。しかし、今はその悲しみを乗りこえ、瞋りを離れ、怨みを怨し、ブッダの教えに従い、世界平和の実現に努力するときです。

この本の贈呈は、日本の仏教徒も共々に、世界平和のために努力することを誓うしるしであり、相互の連帯と友情の証なのです。

合掌

1994年７月吉日

カンボジア版トリピタカ（南伝大蔵経）復刻救援委員会

世話人代表	無着　成恭	世話人	松永　然道	有馬　実成
事務局長	篠原　鋭一		伊藤　佳通	渡井　奎一
			杉谷　義純	茂田　真澄
			前田　利勝	中島　教之
			永　　六輔	

Acknowledgment

Dear Cambodian friends and respected members of the Cambodian Buddhist community,

It is a matter of great joy that the translation into Cambodian of the Pali Tripitaka has been completed and published. The Tripitaka Commisson of the Buddhist Institute, Phnom Penh, launched the translation project in 1930 and completed the translation, after 39 years of effort, in 1968.

The Cambodian translation of this great work will not only become a cherished treasure of the Cambodian Buddhist community but will also be an important milestone in the history of publication in Cambodia.

The revival and prosperity of Buddhism in Cambodia are the ardent wish of the Japanese Buddhist community, it is in this spirit that we have completed this important project and now present the entire work to the Cambodian Buddhist community, it is a gift not only to the Buddhist community in Cambodia but also to all Cambodian people and all peace-loving people in the world.

Cambodia experienced great tragedies in modern times, and the Cambodian Buddhist community also underwent severe trials and suffered crushing blows during this period. But now a time has come to surmount grief and anger, to forgive, and to start working again for world peace.

This great work is a symbol of the Japanese Buddhist community's resolve to work with our Cambodian brothers and sisters toward world peace and is a testimony to the friendship between our people.

With hands joined in reverence.
July 1994

TRIPITAKA PUBLISHING SUPPORT COMMITTEE
Project Manager : The Rev. Seikyo Muchaku
Secretary General : The Rev. Eiitsu Shinohara
Management Team :
The Rev. Zendo Matsunaga The Rev. Jitsujo Arima The Rev. Yoshimichi Ito
The Rev. Keiichi Watai The Rev. Gijun Sugitani The Rev. Shincho Shigeta
The Rev. Risho Maeda The Rev. Kyoshi Nakajima Mr. Rokusuke Ei

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ

ខុទ្ទកបាឋ ធម្មបទគាថា ឧទាន

បឋមភាគ

៥២

៣. ស. ២.៥០០

សុត្តន្តបិដកេ

ខុទ្ទកនិកាយស្ស ខុទ្ទកបាឋោ

បឋមោ ភាគោ

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

ខុទ្ទកបាឋោ សរណាគមនំ[1]

[១]ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមិ ធម្មំ សរណំ គច្ឆាមិ សង្ឃំ សរណំ គច្ឆាមិ ។ ទុតិយម្បិ ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមិ ទុតិយម្បិ ធម្មំ សរណំ គច្ឆាមិ ទុតិយម្បិ សង្ឃំ សរណំ គច្ឆាមិ ។ តតិយម្បិ ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមិ តតិយម្បិ ធម្មំ សរណំ គច្ឆាមិ តតិយម្បិ សង្ឃំ សរណំ គច្ឆាមិ ។

សរណាគមនំ[2] និដ្ឋិតំ ។

ខុទ្ទកបាឋោ ទសសិក្ខាបទំ

[២] ថាណាតិបាតា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ ។ អទិន្នាទានា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ ។

---

១ ម.ម. សរណគមនំ ។ ២ ម.ម. សរណគមនំ ។

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ ខុទ្ទកបាឋ

ភាគទី ១

សូមនមស្ការព្រះមានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គនោះ ។

ខុទ្ទកបាឋ សរណាគមន៍

[១] ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះពុទ្ធ ជាទីរឭក ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះធម៌ ជាទីរឭក ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះសង្ឃ ជាទីរឭក ។ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះពុទ្ធ ជាទីរឭក ជាគំរប់ពីរដងផង ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះធម៌ ជាទីរឭក ជាគំរប់ពីរដងផង ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះសង្ឃ ជាទីរឭក ជាគំរប់ពីរដងផង ។ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះពុទ្ធ ជាទីរឭក ជាគំរប់បីដងផង ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះធម៌ ជាទីរឭក ជាគំរប់បីដងផង ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះសង្ឃ ជាទីរឭក ជាគំរប់បីដងផង ។

ចប់ សរណាគមន៍ ។

ខុទ្ទកបាឋ សិក្ខាបទ ១០

[២] ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាន នូវសិក្ខាបទគឺចេតនាជាហេតុវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ ។ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាន នូវសិក្ខាបទគឺចេតនាជាហេតុវៀរចាកការកាន់យក នូវវត្ថុដែលគេមិនបានឲ្យ ។

អត្រហ្មចរិយេ វេរមណីសិក្ខាបទំ សមាទិយោមិ ។ មុសាវាទា វេរមណីសិក្ខាបទំ សមាទិយោមិ ។ សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានា វេរមណីសិក្ខាបទំ សមាទិយោមិ ។ វិកាលភោជនា វេរមណីសិក្ខាបទំ សមាទិយោមិ ។ នច្ចគីតវាទិតវិសូកទស្សនា វេរមណីសិក្ខាបទំ សមាទិយោមិ ។ មាលាគន្ធវិលេបនធារណមណ្ឌនវិភូសនដ្ឋានា វេរមណីសិក្ខាបទំ សមាទិយោមិ ។ ឧច្ចាសយនមហាសយនា វេរមណីសិក្ខាបទំ សមាទិយោមិ ។ ជាតរូបរជតប្បដិគ្គហណា វេរមណីសិក្ខាបទំ សមាទិយោមិ ។

ទសសិក្ខាបទំ និដ្ឋិតំ ។

ខុទ្ទកបាឋបាឡិ

[៣] អត្ថិ នមស្សិំ តាយេ តោសា លោមា ឧទា

ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាន នូវសិក្ខាបទគឺចេតនាជាហេតុវៀរចាកការប្រព្រឹត្តិនូវធម៌មិនប្រសើរ ។ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាន នូវសិក្ខាបទគឺចេតនាជាហេតុវៀរចាកការពោលនូវពាក្យកុហក ។ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាន នូវសិក្ខាបទគឺចេតនាជាហេតុវៀរចាកហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ គឺការផឹកនូវទឹកស្រវឹង គឺសុរានិងមេរ័យ ។ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាន នូវសិក្ខាបទគឺចេតនាជាហេតុវៀរចាកការបរិភោគនូវភោជនាហារក្នុងកាលខុស ។ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាន នូវសិក្ខាបទគឺចេតនាជាហេតុវៀរចាកការ រាំ ច្រៀង ប្រគំនិងការមើលល្បែងផ្សេងៗ ដែលជាសត្រូវដល់កុសលធម៌ ។ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាន នូវសិក្ខាបទគឺចេតនាជាហេតុវៀរចាកការទ្រទ្រង់ការប្រដាប់និងការតាក់តែងសម្អិតសម្អាងកាយ ដោយផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូបនិងគ្រឿងលាបផ្សេងៗ ។ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាន នូវសិក្ខាបទគឺចេតនាជាហេតុវៀរចាកសេនាសនៈដ៏ខ្ពស់ (ហួសប្រមាណ) និងសេនាសនៈដ៏ប្រសើរ ។ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាន នូវសិក្ខាបទគឺចេតនាជាហេតុវៀរចាកការគាន់យក នូវមាសនិងប្រាក់ ។

ចប់ សិក្ខាបទ ១០ ។

ខុទ្ទកបាឋបាឡិ អាការៈ ៣២

(៣) កុដ្ឋកាយនេះ មានសក់ រោម ក្រចក

ឧត្តា តថោ មំសំ ភុញ្ជ(๑) អដ្ឋិ(๒) អដ្ឋិមិញ្ជំ វត្តុំ
ហាឧយំ យកាឧំ កាឡោមកំ បិហាកំ បច្ឆាសំ អន្តំ
អន្តគុណំ ឧទរិយំ ករីសំ បិត្តំ សេម្ហំ បុព្ពោ លោ-
ហិតំ សេទោ មេទោ អស្សុ វសា ខេឡោ សិង្ឃា-
ឯិកា លសិកា មុត្តំ(๓) មត្ថកេ មត្ថលុង្គន្តិ(๔) ។

ខុទ្ទកបាឋេ ឧទ្ទិដ្ឋោ ។

ខុទ្ទកបាឋេ សាមណេរបញ្ហា

[๔] ឯកកង្គាម កឹ សព្ពេ សត្តា អាហារដ្ឋិតិកា ។ ទ្វេ
ជាម កឹ(๕)ជាមញ្ច រូបញ្ច ។ តីណិ ជាម កឹ(๖)តិសេ្សា
វេទនា ។ ចត្តារិ ជាម កឹ ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ ។
បញ្ច ជាម កឹ បញ្ចុទានក្ខន្ធា ។ ឆ ជាម កឹ ឆ
អជ្ឈត្តិកានិ អាយតនានិ ។ សត្ត ជាម កឹ សត្ត
ពោជ្ឈង្គា ។ អដ្ឋ ជាម កឹ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ។
ឧវ ជាម កឹ ឧវ សត្តាវាសា ។ ឧស ជាម កឹ
ឧសហង្គេហិ សមង្គិកតោ អរហាតិ វុច្ចតិតិ ។

សាមណេរបញ្ហា ឧទ្ទិដ្ឋា ។

---

๑ ខ.ម. ភុញ្ជ ។ ๒ .ម. អដ្ឋិ ។ ๓ ម. មុត្តំ ។ មត្ថកេ មត្ថលុង្គន្តិ ជាហិ ហោន្តិ ។ ๔ ខ.ម. មត្ថលុង្គំ ។ ๕ ខ. ឯត្តន្តរេ ទ្វេតិ ជាហិ ទិស្សតិ ។ ๖ ខ. ឯត្តន្តរេ តីណីតិ ជាហិ ទិស្សតិ ។

ឆ្នេញ្ញ សែ្បក សាច់ សរសៃ ឆ្អឹង ខួរក្បាលឆ្អឹង ពាក បេះដូង ថ្លើម
ក្រពះ ក្រពេះ ស្លួត ពោះវៀនធំ ពោះវៀនតូច អាហារថ្មី អាហារ
ចាស់ ប្រមាត់ សេ្លស្ន ខ្ទុះ ឈាម ញើស ខ្លាញ់ខាប់ ទឹកភ្នែក
ខ្លាញ់ក្រមុំ ទឹកមាត់ ទឹកសម្បារ ទឹករំអិល ទឹកមូត្រ ខួរក្បាល ។

ចប់ អាការៈ ៣២ ។

ខុទ្ទកបាឋ សាមណេរបញ្ហា

[៤] ធម្មជាតឈ្មោះតែ ១ គឺអ្វី គឺសត្វទាំងអស់ តាំងនៅដោយ
សារអាហារ ។ ធម្មជាតឈ្មោះតែពីរគឺអ្វី គឺនាមនឹងរូប ។ ធម្មជាតឈ្មោះ
តែ ៣ គឺអ្វី គឺវេទនា ៣ ។ ធម្មជាតឈ្មោះតែ ៤ គឺអ្វី គឺអរិយសច្ច ៤ ។
ធម្មជាតឈ្មោះតែ ៥ គឺអ្វី គឺឧបាទានក្ខន្ធ ៥ ។ ធម្មជាតឈ្មោះតែ ៦ គឺអ្វី
គឺអាយតនៈខាងក្នុង ៦ ។ ធម្មជាតឈ្មោះតែ ៧ គឺអ្វី គឺពោជ្ឈង្គ ៧ ។
ធម្មជាតឈ្មោះតែ ៨ គឺអ្វី គឺអរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ។ ធម្មជាតឈ្មោះ
តែ ៩ គឺអ្វី គឺសត្តាវាសៈ ៩ ។ ធម្មជាតឈ្មោះតែ ១០ គឺអ្វី គឺបុគ្គល
ដែលហៅថា ព្រះអរហន្ត ប្រកបដោយអង្គ ១០ ។

ចប់ សាមណេរបញ្ហា ។

(๕) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ អថខោ អញ្ញតរា ទេវតា អភិក្កន្តាយ រត្តិយា អភិក្កន្តវណ្ណា កេវលកប្បំ ជេតវនំ ឱភាសេត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ ឋិតា ខោ សា ទេវតា ភគវន្តំ គាថាយ អជ្ឈភាសិ ។

(๖) ពហូ ទេវា មនុស្សា ច មង្គលានិ អចិន្តយុំ
អាកង្ខមានា សោត្ថានំ ព្រូហិ មង្គលមុត្តមំ ។
អសេវនា ច ពាលានំ បណ្ឌិតានញ្ច សេវនា
បូជា ច បូជនីយានំ(๑) ឯតម្មង្គលមុត្តមំ ។
បដិរូបទេសវាសោ(๒) ច បុព្ពេ ច កតបុញ្ញតា
អត្តសម្មាបណីធិ ច ឯតម្មង្គលមុត្តមំ ។
ពាហុសច្ចញ្ច សិប្បញ្ច វិនយោ ច សុសិក្ខិតោ
សុភាសិតា ច យា វាចា ឯតម្មង្គលមុត្តមំ ។

๑ ឧ.ម. បូជនេយ្យានំ ។ ๒ ឧ.ម. បតិរូបទេសវាសោ ។

(៥) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង ទេវតា ១ អង្គ កាលរាត្រីបឋមយាម កន្លងទៅហើយ មានរស្មីដ៏ល្អ ញុំាងវត្តជេតពនទាំងមូលឲ្យភ្លឺស្វាង ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគហើយ បឋិតនៅក្នុងទីសមគួរ ។ លុះទេវតានោះ បឋិតនៅ ក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ ដោយគាថា ។

(៦) ទេវតានឹងមនុស្សច្រើនឯណាយជារាប្រាថ្នាវេលាសួស្តី ចានតិរវេលាមង្គលច្រើនឯណាយ សូមព្រះអង្គសំដែងប្រាប់នូវមង្គលដ៏ឧត្តម ។

(ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា) ការមិនសេពគប់ពាលជនច្រើនឯណាយ ១ ការសេពគប់បណ្ឌិតជនច្រើនឯណាយ ១ ការបូជាចំពោះបុគ្គលដែលគួរបូជាច្រើនឯណាយ ១ នេះជាមង្គល ដ៏ឧត្តម ។

ការនៅក្នុងប្រទេស ដ៏សមគួរ ១ ការធ្វើនៃបុគ្គលបានធ្វើបុណ្យពុំក្រហើយក្នុងកាលមុន ១ ការជំរុញខ្លួនប្រពៃ ១ នេះជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

ការធ្វើនៃបុគ្គលបានស្តាប់ បានរៀនច្រើន ១ សិល្បៈគឺសេចក្តីឆ្លៀវឆ្លាសក្នុងហត្ថកម្ម របស់អ្នកបួសនឹងគ្រហស្ថ ១ វិនយដែលបុគ្គលសិក្សាប្រពៃ ១ វាចាដែលបុគ្គលពោលល្អ ១ នេះជាមង្គល ដ៏ឧត្តម ។

ขุทฺทกปาเ มงฺคลสุตฺตំ

มาตาปิตุอุปฏฺ‌ฐานំ បុត្តទារស្ស សង្គហោ

អនាកុលា ច កម្មន្តា ឯតម្មង្គលមុត្តមំ ។

ទានញ្ច ធម្មចរិយោ ច ញាតកានញ្ច សង្គហោ

អនវជ្ជានិ កម្មានិ ឯតម្មង្គលមុត្តមំ ។

អារតី វิរតី(๑) បាបា មជ្ជបានា ច សញ្ញមោ

អប្បមាទោ ច ធម្មេសុ ឯតម្មង្គលមុត្តមំ ។

គារវោ ច និវាតោ ច សន្តុដ្ឋី ច កតញ្ញុតា

កាលេន ធម្មស្សវនំ ឯតម្មង្គលមុត្តមំ ។

ខន្តី ច សោវចស្សតា សមណានញ្ច ទស្សនំ

កាលេន ធម្មសាកច្ឆា ឯតម្មង្គលមុត្តមំ ។

តបោ ច ព្រហ្មចរិយញ្ច អរិយសច្ចានទស្សនំ

និព្ពានសច្ឆិកិរិយោ ច ឯតម្មង្គលមុត្តមំ ។

---

๑. ម. អារតិ វិរតិ ។

ការបំរើមាតាបិតា ១ សេចក្តីសង្រ្គោះដល់បុត្រនឹងភរិយា ១ ការងារ
ចំណេញ ដែលមិនច្របូកច្របល់ ១ នេះជាមង្គល ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ។
ការបរិច្ចាគទាន ១ ការប្រព្រឹត្តិធម៌ ១ សេចក្តីសង្រ្គោះញាតិចំណេញ
១ ការងារចំណេញ ដែលមិនមានទោស ១ នេះជាមង្គល
ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ។
ការមិនត្រេកអរក្នុងបាបនឹងការវៀរចាកបាប ១ សេចក្តីសង្រួមចាក
ការផឹកទឹកស្រវឹង ១ សេចក្តីមិនប្រមាទ ក្នុងធម៌ចំណេញ ១
នេះជាមង្គល ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ។
សេចក្តីគោរព ១ សេចក្តីនុនលំទោន ១ សេចក្តីត្រេកអរតាមមាន
តាមបាន ១ កាពជាអ្នកដឹងនូវគុណគារៈ ដែលអ្នកដទៃធ្វើហើយ ១
ការស្តាប់នូវធម៌តាមកាល ១ នេះជាមង្គល ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ។
សេចក្តីអត់ធន់ ១ ការៈនៃបុគ្គលដែលគេប្រដៅបានដោយងាយ ១
ការជួបប្រទះនូវសមណៈចំណេញ ១ ការសន្ទនាទៅវិញទៅមក
នូវធម៌តាមកាល ១ នេះជាមង្គល ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ។
សេចក្តីព្យាយាមដុតនូវបាបធម៌ ១ ការប្រព្រឹត្តិនូវធម៌ដ៏ប្រសើរ ១
ការយើញនូវអរិយសច្ចចំណេញ ១ ការធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះ
និព្វាន ១ នេះជាមង្គល ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ។

ឥច្ចេវស្ស លោកធម្មេហិ ចិត្តំ យស្ស ន កម្បតិ
អសោកំ វិរជំ ខេមំ ឯតម្បិ្ត្លមុត្តមំ ។
ឯតាទិសានិ កត្វាន សព្ពត្ថមបរាជិតា
សព្ពត្ថ សោត្ថិំ គច្ឆន្តិ តន្តេសំ មង្គលមុត្តមន្តិ[1] ។

មង្គលសុត្តំ និដ្ឋិតំ ។

ខុទ្ទកបាឋោ រតនសុត្តំ

[៧] យានីធ ភូតានិ សមាគតានិ
ភុម្មានិ វា យានិ វ អន្តលិក្ខេ
សព្ពេវ ភូតា សុមនា ភវន្តុ
អថោបិ សក្កច្ច សុណន្តុ ភាសិតំ
តស្មា ហិ ភូតា និសាមេថ សព្ពេ
មេត្តំ ករោថ មានុសិយា បជាយ
ទិវា ច រត្តោ ច ហរន្តិ យេ ពលិំ
តស្មា ហិ នេ រក្ខថ អប្បមត្តា ។

---

๑ ឧ.ម. មង្គលមុត្តមំ ។

ចិត្តនៃបុគ្គលណា ដែលលោកធម៌តាំងខ្លាយ ពាល់ត្រូវហើយ មិនរម្ភើបញាប់ញ័រ ๑ ការមិនមានសេចក្តីសោក ๑ ធុលីគឺកិលេសក្រាសហើយ ๑ ចិត្តក្សេមក្សាន្ត ๑ នេះជាមង្គល ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ។ ទេវតានឹងមនុស្សតាំងខ្លាយ ធ្វើនូវមង្គលតាំងខ្លាយ ប្រាកដដូច្នេះហើយ ជាអ្នកមិនចាលចាញ់ ក្នុងទីតាំងពួន តែងដល់នូវសិរីសួស្តីក្នុងទីតាំងពួន នេះជាមង្គល ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ របស់ទេវតានឹងមនុស្សតាំងខ្លាយនោះ ។

ចប់ មង្គលសូត្រ ។

ខុទ្ទកបាឋ រតនសូត្រ

[๗] ពួកភូតណា ឋិតនៅលើផែនដីក្តី ពួកភូតណា ឋិតនៅក្នុងដីអាកាសក្តី ដែលមកជួបជុំ ក្នុងទីនេះ ពួកភូតតាំងអស់នោះចូរមានចិត្តល្អ មួយទៀត ចូរស្តាប់នូវភាសិតដោយគោរព ព្រោះហេតុនោះ អ្នកតាំងខ្លាយ ជាភូតតាំងអស់ ចូរស្តាប់ (នូវព្រះបរិត្ត) ចូរធ្វើនូវមេត្តាចិត្តដល់ពពួកសត្វជាមនុស្សជាតិ មនុស្សតាំងខ្លាយណា តែងនាំបកនូវពលី ក្នុងពេលថ្ងៃ នឹងពេលយប់ ព្រោះហេតុនោះ សូមអ្នកតាំងខ្លាយ កុំប្រហែសឡើយ រក្សានូវមនុស្សតាំងនោះ ។

យំ កិញ្ចិ វិត្តំ ឥធ វា ហុរំ វា
សគ្គេសុ វា យំ រតនំ បណីតំ
ន នោ សមំ អត្ថិ តថាគតេន
ឥទម្បិ ពុទ្ធេ រតនំ បណីតំ
ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថិ ហោតុ ។
ខយំ វិរាគំ អមតំ បណីតំ
យទជ្ឈគា សក្យមុនី សមាហិតោ
ន តេន ធម្មេន សមត្ថិ កិញ្ចិ
ឥទម្បិ ធម្មេ រតនំ បណីតំ
ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថិ ហោតុ ។
យម្ពុទ្ធសេដ្ឋោ បរិវណ្ណយី សុចឹ
សមាធិមានន្តរិកញ្ញមាហុ
សមាធិនា តេន សមោ ន វិជ្ជតិ
ឥទម្បិ ធម្មេ រតនំ បណីតំ
ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថិ ហោតុ ។
យេ បុគ្គលា អដ្ឋ សតំ បសដ្ឋា

ទុកជាឃាវ រតនសូត្រ

ទ្រព្យណាមួយ ក្នុងលោកនេះក្តី ក្នុងលោកខាងមុខក្តី រតនៈវិសេស ក្នុងមេឃក្តី ទ្រព្យនឹងរតនៈណានោះឯង ស្មើដោយព្រះតថាគត មិនមានឡើយ រតនៈគឺព្រះពុទ្ធនេះឯង ជារតនៈដ៏ឧត្តម ដោយសច្ចៈនេះ សូមមានសេចក្តីសួស្តី ។

ព្រះសក្យមុនី ទ្រង់មានព្រះទ័យដ៏តស៊ូមាំ ឋានត្រាស់ដឹងហើយនូវព្រះធម៌ណា ជាទីប្រាសចាកធូលី ជាទីប្រាសចាកកិលេស ជាធម៌មិនស្លាប់ ជាធម៌ឧត្តម រតនៈនឹមួយស្មើដោយព្រះធម៌នោះមិនមាន រតនៈគឺព្រះធម៌នេះឯង ជារតនៈដ៏ឧត្តម ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមមានសេចក្តីសួស្តី ។

ព្រះពុទ្ធជាបុគ្គលប្រសើរ ទ្រង់សរសើរនូវសមាធិណា ថាជាធម៌ដ៏ស្អាត បណ្តាលឲ្យតាំងខ្លួន ពោលហើយនូវសមាធិណា ថាជាធម៌ឲ្យផល ដោយលំដាប់ សមាធិឯទៀតស្មើដោយសមាធិនោះមិនមានឡើយ រតនៈគឺព្រះធម៌នេះឯង ជារតនៈដ៏ឧត្តម ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមមានសេចក្តីសួស្តី ។

បុគ្គលតាំងខ្លួនណា ៨ពួក ដែលពួកសប្បុរស សរសើរហើយ

ចត្តារិ ឋានានិ យុគានិ ហោន្តិ
តេ ឧក្កដ្ឋោឡោយ្យា សុកតស្ស សាវកា
ឯតេសុ និដ្ឋានិ មហប្ផលានិ
វិនមន្តិ សង្ឃេ រតនំ បណីតំ
ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថិ ហោតុ ។
យេ សុប្បយុត្តា មនសា ទឡ្ហេន
និក្កាមិនោ គោតមសាសនម្ហិ
តេ បត្តិបត្តា អមតំ វិគយ្ហ
លទ្ធា មុធា និព្ពុតិំ ភុញ្ជមានា
វិនមន្តិ សង្ឃេ រតនំ បណីតំ
ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថិ ហោតុ ។
យថិន្ទខីលោ បឋវិំ សិតោ សិយា
ចតុព្ភិ វាតេភិ(๑) អសម្បកម្បិយោ
តថូបមំ សប្បុរិសំ វទាមិ
យោ អរិយសច្ចានិ អវេច្ច បស្សតិ

๑ ម.ម. ភិជ្ជតិ ។

រាប់ជាគូមាន ៤ គូ បុគ្គលទាំង៨ឦរាយនោះ ជាសាវ័កបស់ព្រះសុគត លោកគួរដល់ទក្ខិណាទាន ទានទាំងឦរាយ ដែលបុគ្គលឲ្យហើយ ចំពោះទក្ខិណេយ្យបុគ្គលទាំងឦរាយនោះ ជាទានមានផលច្រើន រតនៈគឺព្រះសង្ឃនេះឯង ជារតនៈដ៏ឧត្តម ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមមានសិរីសួស្តី ។

អរិយបុគ្គលទាំងឦរាយណា ក្នុងសាសនា នៃព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមគោតម ប្រកបត្រូវល្អហើយ មានចិត្តខ្ជាប់ខ្ជួន ឥតមានសេចក្តីក្រាថ្នាឡើយ អរិយបុគ្គលទាំងឦរាយនោះ ដល់ហើយនូវអរហត្តផល សម្រេចហើយនូវព្រះនិព្វានជានូវតារលត់តែសោះ ដោយទេ (ឥតមានទៀងជួរឡើយ) ហើយទទួលនូវផលរតនៈគឺព្រះសង្ឃនេះឯង ជារតនៈដ៏ឧត្តម ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមមានសិរីសួស្តី ។

សេសរតោល ដែលគេបោះភ្ជាប់នឹងផែនដី ជារបស់មិនកំរើកញាប់ញ័រដោយខ្យល់ព្យុះ ដែលបក់មកអំពីទិសទាំង ៤ យ៉ាងណាមិញ អ្នកណាពិចារណាឃើញ នូវអរិយសច្ចទាំងឦរាយ

ឥធេវ្ហ សង្ឃេ រតនំ បណីតំ
យំកេន សច្ចេន សុវត្ថិ ហោតុ ។
យេ អរិយសង្ឃាតិ វិភាវយន្តិ
តម្ហីរុបញ្ញេន សុនេសិតានិ
តិវង្គបិ តេ ហោន្តិ កុសប្បមត្តា(១)
ន តេ ភវំ អដ្ឋមមាទិយន្តិ(២)
ឥធេវ្ហ សង្ឃេ រតនំ បណីតំ
យំកេន សច្ចេន សុវត្ថិ ហោតុ ។
សហាវស្ស ទស្សនសម្បទាយ
តយេស្សុ ធម្មា ឆមាតា ភវន្តិ
សក្កាយទិដ្ឋិ វិចិកិច្ឆិតញ្ច
សីលព្ពតំ វាបិ យទត្ថិ កិញ្ចិ
បហីនា តាយេតិ ច វិប្បមុត្តោ

---

១ ម. ភូសម្បមត្តា ។ ២ ឧ. ម. អដ្ឋមំ ភវទិយន្តិ ។

តថាគតហៅអ្នកនោះ ថាជាសប្បុរស (មិនញាប់ញ័រដោយលោក-
ធម៌ទាំង៨ប្រការ) ដូចសស្សរគោលដូច្នោះឯង រតនៈគឺព្រះសង្ឃនេះ
ឯង ជារតនៈដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមមានសិរីសួស្តី ។
អរិយបុគ្គលទាំង៤ប្រភេទណា ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវអរិយសច្ចៈទាំង
៤ប្រការ ដែលព្រះតថាគត ព្រះអង្គមានប្រាជ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ
សំដែងប្រពៃហើយ អរិយបុគ្គលទាំងនោះ ទុកជាប្រមាទដ៏លើស
លប់ក៏ដោយ អរិយបុគ្គលទាំងនោះ គង់មិនយកកំណើតជាគំរប់៨
គឺមិនកើតទៀតហួសពី ៧ ជាតិឡើយ រតនៈគឺព្រះសង្ឃនេះឯង
ជារតនៈដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមមានសិរីសួស្តី ។
(សំយោជនក្លេស៣ យ៉ាងគឺ)សក្កាយទិដ្ឋិ វិចិកិច្ឆា និងសីលព្វត-
បរាមាសៈណាមួយ ធម៌ទាំង៣ប្រការ ៣នោះ សោតាបន្នបុគ្គលនោះ
បានលះបង់ហើយ ជាមួយនឹងទស្សនសម្បទា គឺសោតាបត្តិមគ្គ
មួយទៀត សោតាបន្នបុគ្គល រួចស្រឡះចាកអបាយទាំង ៤ ផង

สุตฺตนฺตปิฏกโต ขุทฺทกนิกายสฺส ขุทฺทกปาโฐ

ยา ตาทิสี ตาทิสเก อกาฬโก ตาทิสี[๑]

ฉนฺทสฺมิ สงฺฆสฺส ยสนฺธโร ปณีตสี

ปโสน สงฺเฆน สุปาตุ เหตุ ฯ

ตาทิญฺหิ สา ทกฺขิ ตาทิเกสุ[๒] ตาทิสกา

ตายเน ปาตายุน[๓] เตสา ปา

อกาฬโก สา ตสฺส ปฏิจฺฉาย[๔]

อกาฬตา นิฏฺฐปนสฺส ปุตฺตา

ฉนฺทสฺมิ สงฺฆสฺส ยสนฺธโร ปณีตสี

ปโสน สงฺเฆน สุปาตุ เหตุ ฯ

วนปฺปกุโฏ ยถา ผุสฺสิตคฺเค

ตีหูนมาสา ปมมสฺมึ ตีเห

ตถูปมี ธมฺมวรา อเนสยี

นิพฺพานคามี ปรมี หิตาย

ฉนฺทสฺมิ พุทฺธ ยสนฺธโร ปณีตสี

ปโสน สงฺเฆน สุปาตุ เหตุ ฯ

---

๑ ม. อกาฬกตุ ฯ ๒ ม. กมฺมกเภตา ฯ ๓ ส.ม. ภิกฺขาจรา ฯ ๔ ฉ. ปฏิจฺฉาทาย ฯ

មិនអាចធ្វើនូវអតិដ្ឋាន[1] ពាំនឹងឮយ៉ាងណា រតនៈគឺព្រះសង្ឃនេះ ឯង ជារតនៈដ៏ឧត្តម ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមមានសិរីសួស្តី ។ ប្រសិនបើ សោតាបន្នបុគ្គលនោះ ធ្វើនូវបាបកម្មដោយកាយវាចា ឬដោយចិត្តក៏ដោយ (ព្រោះសេចក្តីភ្លាំងភ្លាត់) សោតាបន្នបុគ្គលនោះ មិនដែលបិទបាំងនូវបាបកម្មនោះទេឬ ការៈនៃបុគ្គលមានផ្លូវនៃ ព្រះនិព្វានឃើញហើយ ជាបុគ្គលមិនដែលបិទបាំងបាបកម្ម ព្រះ ពុទ្ធពាំនឹងឮយ៉ាង បានត្រាស់សំដែងហើយ រតនៈគឺព្រះសង្ឃនេះឯង ជារតនៈដ៏ឧត្តម ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមមានសិរីសួស្តី ។ គុម្ពឈើក្នុងព្រៃ មានត្រយូលួតលាស់ ក្នុងខាងដើមគិម្ហរដូវគឺខែ ក្តៅ យ៉ាងណាមិញ ព្រះពុទ្ធ បានត្រាស់សំដែងហើយនូវធម៌ ដ៏ប្រសើរ ជាធម៌អាចញុំាងសត្វពាំនឹងឮយ៉ាង ឲ្យដល់នូវព្រះនិព្វាន ដើម្បីប្រយោជន៍ដ៏ឧត្តម ដូចជាគុម្ពឈើ មានក្នុងព្រៃ ដូច្នោះឯង រតនៈគឺព្រះពុទ្ធនេះឯង ជារតនៈដ៏ឧត្តម ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមមានសិរីសួស្តី ។

---

១. សំដៅយកអនន្តរិយកម្ម ៥ ដែលការបែរចិត្តទៅកាន់មាសនាងទៃ ។

ขุทฺทกปาฐ รตนสุตฺต

วเร วรญฺญู วรเทา วรหเร
อนุตฺตเร ธมฺมวรํ อเทสยิ
อิทมฺปิ พุทฺเธ รตนํ ปณีตํ
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ ฯ
ขีณาสวา วิรชา วิมุตฺตา [๑]ติณฺณา สมฺปุรา
วิรตฺตจิตฺตา ภวเนกเกหิ [๒]อาสฺสี
เต ขีณเสนา วิชิตุภยาสา
ตถาคตสฺสาทิปทา ทยาวา
อิทมฺปิ สงฺเฆ รตนํ ปณีตํ
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ ฯ
ยาวตีธ ภูตานิ สมาคตานิ
ภุมฺมานิ วา ยานิ ว อนฺตลิกฺเข
ตถาคตํ เทวมนุสฺสปูชิตํ
พุทฺธึ นมสฺสาม สุวตฺถิ โหตุ ฯ

---

๑ ม. ติณฺณ ฯ ๒ ว. วิรตฺตจิตฺตา อายตึเก ฯ

๒.ទុកជាបី រតនសូត្រ

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាបុគ្គលប្រសើរ ទ្រង់ជ្រាបនូវធម៌ដ៏ប្រសើរ ទ្រង់ប្រទាននូវធម៌ដ៏ប្រសើរ ទ្រង់នាំមកនូវធម៌ដ៏ប្រសើរ ព្រះអង្គប្រសើរ ឥតមានអ្នកណាមួយស្មើ ទ្រង់ត្រាស់សំដែងហើយ នូវធម៌ដ៏ប្រសើរ រតនៈគឺព្រះពុទ្ធនេះឯង ជារតនៈដ៏ឧត្តម ដោយ ពាក្យសច្ចៈនេះ សូមមានសិរីសួស្តី ។

កម្មចាស់ (របស់អរិយបុគ្គលណា) អស់ហើយ កម្មថ្មី រមែង មិនកើតក្រោកដ អរិយបុគ្គលទាំងឡាយណាមានចិត្តនឿយណាយ ហើយកន្ធត់តពតទៅ អរិយបុគ្គលទាំងឡាយនោះ មានពួជអស់ ហើយ មានធន៖គឺសេចក្តីប៉ុនប៉ងកន្ធត់ចិត្ត មិនរុះបំរើនឡើង ជា អ្នកមានប្រាជ្ញា តែងរលត់ទៅ ដូចប្រទីប ដែលរលត់ទៅនេះ រតនៈគឺព្រះសង្ឃនេះឯង ជារតន ដ៏ឧត្តម ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមមានសិរីសួស្តី ។

ពួកភូតណា ឋិតនៅលើផែនដីក្តី ពួកភូតណា ឋិតនៅក្នុងដំ អាកាសក្តី ដែលមកប្រជុំគ្នា កន្ធត់នេះ យើងទាំងឡាយសូម នមស្ការនូវព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ ទ្រង់បានត្រាស់មកហើយដូចគ្នាដែល ទេវតានិងមនុស្សតែងបូជា សូមមានសិរីសួស្តី ។

យានីធ ភូតានិ សមាគតានិ
ភុម្មានិ វា យានិ វ អន្តលិក្ខេ
តថាគតំ នេរមនុស្សបូជិតំ
ពុទ្ធំ នមស្សាម សុវត្ថិ ហោតុ ។
យានីធ ភូតានិ សមាគតានិ
ភុម្មានិ វា យានិ វ អន្តលិក្ខេ
តថាគតំ នេរមនុស្សបូជិតំ
ធម្មំ នមស្សាម សុវត្ថិ ហោតុ ។

រតនសុត្តំ និដ្ឋិតំ ។

ខុទ្ទកបាឋបាឡិ តិរោកុដ្ដកណ្ឌំ

[៨] មត្តាសុខបរិហ្ហារា បសេ្ស ចេ វិបុលំ សុខំ
ចជេ មត្តាសុខំ ធីរោ សមេ្បស្សំ វិបុលំ សុខំ ។
តិរោកុដ្ដេសុ តិដ្ឋន្តិ សន្ធិសិង្ឃាដកេសុ ច
ទ្វារពាហាសុ តិដ្ឋន្តិ អាគន្ត្វាន សកំ ឃរំ ។

ពួកភូតណា ឋិតនៅលើផែនដីក្តី ពួកភូតណា ឋិតនៅឰដ៏អាកាសក្តី ដែលមកប្រជុំគ្នា ក្នុងទីនេះ យើងទាំងឡាយសូមនមស្ការនូវព្រះធម៌ដែលមានមកហើយដូចគ្នា ដែលមនុស្សនឹងទេវតាតែងបូជា សូមមានសិរីសួស្តី ។

ពួកភូតណា ឋិតនៅលើផែនដីក្តី ពួកភូតណា ឋិតនៅ ឰដ៏អាកាសក្តី ដែលមកប្រជុំគ្នា ក្នុងទីនេះ យើងទាំងឡាយ សូមនមស្ការ នូវព្រះសង្ឃ ដែលមានមកហើយដូចគ្នា ដែលទេវតានឹងមនុស្សតែងបូជា សូមមានសិរីសួស្តី ។

ចប់ រតនសូត្រ ។

ខុទ្ទកបាឋ តិរោកុដ្ដកណ្ឌ

(៨) បើបុគ្គលឃើញសុខធំទូលាយ ព្រោះលះសុខមានប្រមាណតិចចេញ អ្នកមានប្រាជ្ញា គប្បីលះសុខមានប្រមាណតិចចេញ ។

ប្រែតទាំងឡាយ មកកាន់ផ្ទះនៃញាតិ ដោយគិតថា ផ្ទះរបស់ខ្លួនហើយឈរនៅដីតខាងក្រៅជញ្ជាំងទាំងឡាយខ្លះ នាំផ្លូវបែកជា ៤ នឹងផ្លូវបែកជា ៣ ទាំងឡាយខ្លះ ដីតទ្វារក្រៅនឹងទ្វារផ្ទះទាំងឡាយខ្លះ ។

ขุទฺทกปาเ តិភេកុត្តរកណ្ឌំ

បហូតេ[๑] អន្នបានម្ហិ ๑ផ្លេភោជ្ជេ ๒បដ្ឋិតេ
ន តេសំ កោចិ សរតិ សត្តានំ តម្ហបច្ចយោ ฯ
ឯវំ ឧឧន្តិ ញាតីនំ យេ ហោន្តិ អនុកម្បកា
សុចិំ បណីតំ កាលេន កប្បិយំ បានភោជនំ
ឥទំ វោ ញាតីនំ ហោតុ សុខិតា ហោន្តុ ញាតយោ ฯ
តេ ច តត្ថ សមាគន្ត្វា ញាតិបេតា សមាគតា
បហូតេ អន្នបានម្ហិ សក្កច្ចំ អនុមោទរេ
ចិរំ ជីវន្តុ នោ ញាតី យេសំ ហេតុ លភាមសេ
អម្ហាកញ្ច កតា បូជា ទាយកា ច អនិប្ផលា
ន ហិ តត្ថ កសិ អត្ថិ គោរក្ខេត្ថ ន វិជ្ជតិ
វណិជ្ជា តាទិសី នត្ថិ ហិរញ្ញេន កយោ កយំ[๒]

---

๑ ខ. បហូតេ ฯ ๒ ខ. កយក្កយំ ฯ ម. កយោ កយំ ฯ

កាលបើបាយទឹក ប៉ង្អែមនឹងចំអបមានគ្រប់គ្រាន់ ដែលពួកញាតិ
អាត់តែងទុកហើយ មិនមាន ញាតិណាមួយ នឹកដល់ប្រេតទាំង
ឡាយនោះ ព្រោះតម្នាបស់សត្វទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ ។ ញាតិ
ទាំងឡាយណា ជាអ្នកអនុគ្រោះ ញាតិទាំងឡាយនោះ រមែង
ទុទ្ទិសឲ្យនូវទឹកនឹងកោដន៎ដ៏ម៉ត់ចត់ ដ៏ប្រសើរ ជារបស់គួរតាមកាល
ដល់ញាតិទាំងឡាយ យ៉ាងនេះថា ទាននេះ ចូរមានដល់ញាតិ
ទាំងឡាយ សូមញាតិទាំងឡាយ បានដល់នូវសេចក្តីសុខ ។
ចំណែក ប្រេតជាញាតិ ជាអ្នកមកប្រជុំគ្នាទាំងនោះ មកជួបជុំគ្នា
ហើយ ក្នុងមន្ទីរឲ្យទាននោះ កាលបើបាយនឹងទឹក មានល្មមគ្រាន់
ក៏អនុមោទនា ដោយគោរពថា យើងទាំងឡាយ បានសម្បត្តិនេះ
ព្រោះហេតុនៃញាតិទាំងឡាយណា សូមពួកញាតិរបស់យើងទាំង
ឡាយនោះ រស់នៅយឺនយូរ ការបូជាដែលញាតិទាំងឡាយធ្វើហើយ
ដល់យើងទាំងឡាយក្តី ញាតិទាំងឡាយ ជាអ្នកឲ្យទានក្តី មិនមែនជា
ឥតផលទេ្បីយ តសិកម្មក៏មិនមានក្នុងភូមិនៃប្រេតនោះ គោរក្ខកម្ម
ក៏មិនមានក្នុងភូមិនៃប្រេតនោះ ពាណិជ្ជកម្មដែលជាហេតុបានសម្បត្តិ
បែបដូច្នោះក៏មិនមាន ការលក់ដូរផ្សាស់ផ្តូរ ដោយប្រាក់ក៏មិនមាន

ឥតោ និន្នេន យោគេន្តិ ចេតា ភាលភតា តហិំ ។

ទុន្តតេ[1] ទមកំ រុដ្ឋំ[2] យថា និន្នំ បវត្តតិ

ឯវមេវ ឥតោ និន្នំ ចេតានំ ទុបភប្បតិ ។

យថា ភរវមហា បុរា បរិបូរេន្តិ សាគរំ

ឯវមេវ ឥតោ និន្នំ ចេតានំ ទុបភប្បតិ ។

អធាសិ មេ អភាសិ មេ ញាតិមិត្តា សខា ច មេ

ចេតានំ ទក្ខិណំ ទជ្ជា បុព្ពេ ភតមនុស្សរំ ។

ន ហិ រុណ្ណំ វា សោចេតា វា យោវញ្ញា[3] បរិហាយតិ

ន តំ ចេតាទមត្ថាយ ឯវំ តិដ្ឋតិ ញាតយោ ។

---

១ ម.ម. ទន្តមែ ។ ២ ម. រដ្ឋំ ។ ៣ ម.ម. យោបញ្ញ ។

បុគ្គលទាំងឡាយ ធ្វើកាលកិរិយា លះលោកនេះទៅហើយ រមែងញុំាងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងប្រេតវិស័យនោះ ដោយផលទានដែលញាតិទាំងឡាយឧទ្ទិសឲ្យហើយអំពីលោកនេះ ។ ទឹកធ្លាក់ចុះលើទីទួល រមែងហូរទៅកាន់ទីតាបដូចម្តេចមិញ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយអំពីលោកនេះ រមែងសម្រេចផល ដល់ប្រេតទាំងឡាយ ដូច្នេះដែរ ។ ផ្លូវទឹកមានទន្លេនិងស្ទឹងជាដើម ដ៏ពេញ រមែងញុំាងសាគរឲ្យពេញ ប្រៀបដូចម្តេចមិញ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយអំពីលោកនេះ រមែងសម្រេចផល ដល់ប្រេតទាំងឡាយ ដូច្នោះដែរ ។ បុគ្គលកាលរឭកយើញនូវឧបការគុណ ដែលលោកធ្វើទុកដល់ខ្លួន ក្នុងកាលមុនថា អ្នកនេះបានឲ្យរបស់នេះដល់អញ អ្នកនេះបានធ្វើគុណនេះ ដល់អញ ជនទាំងឡាយនោះ ជាញាតិមិត្រ ជាសំឡាញ់របស់អញដូច្នេះហើយ គួរឲ្យទក្ខិណាទាន ចំពោះប្រេតទាំងឡាយ ។ ការយំសោកសោនឹងការខ្សឹកខ្សួលដទៃណា មិនមានប្រយោជន៍ឡើយ ការយំជាដើមនោះ មិនសម្រេចប្រយោជន៍ ដល់ប្រេតទាំងឡាយទេ ញាតិទាំងឡាយ រមែងឋិតនៅយ៉ាងនោះដដែល ឥតបានដឹងបានឮឡើយ ។

អយញ្ច ខោ ឧត្តិណោ ឥច្ចា សន្ធ្យមិ សុបតិដ្ឋិតា
ឥឃរត្តំ ហិតាយស្ស ហានសោ ឧបកប្បតិ ។
សោ ញាតិធម្មោ ច អយំ ឯឧសន្ធិតោ
បេតានបូជា[1] ច កតា ឧឡារា
ពលញ្ច ភិក្ខូនមនុប្បទិន្នំ
តុម្ហេហិ បុញ្ញំ បសុតំ អនប្បកន្តិ[2] ។

តិកេកុទ្ធកណ្ឌំ ឥដ្ឋិតំ ។

ខុទ្ទកប្បាឋេ ឥធិកណ្ឌំ

[៩] ឥធ ឥធេតិ បុរិសោ តម្ហីវេ ឧទកដ្ឋំកេ[3]
អត្តេ កិច្ចេ សមុប្បន្នេ អត្តាយ មេ អវិស្សតិ
ភវតោ វា ឧប្បត្តិស្ស ភោគតោ បីឥតិស្ស វា
ឥណាស្ស វា បមោក្ខាយ ឧត្តិស្ស អាបទាសុ វា

---

១ ឧ. បេតានំ បូជា ។ ២ ឧ. អនប្បកំ ។ ៣ ឧ. ឧទកត្តិកេ ។ អដ្ឋកថាយំ ឥមិទំសោយេវ ហោតិ ។

លុះតែទក្ខិណាទាននេះ ដែលបុគ្គលបានឲ្យហើយ ដំកល់ទុកប្រពៃ
ហើយ ក្នុងសង្ឃ ទើបសម្រេចផលដោយរួសរាន់ ដើម្បីប្រយោជន៍
ដល់ប្រេតនោះ អស់កាលជាអង្វែង ។ ញាតិធម៌នោះឈ្មោះថា
មហាបពិត្រ បានសំដែងជាវបបយ៉ាងហើយ ការបូជាដ៏ថ្លៃថ្លា
បំពោះប្រេតពាំងឡាយ ឈ្មោះថា បានធ្វើហើយផង កំលាំងកាយ
នៃកិក្ខុពាំងឡាយ ឈ្មោះថា បានបំពេញឲ្យហើយផង បុណ្យឈ្មោះ
ថា បានសន្សំទុក មិនមែនតិចឡើយផង ។

ចប់ តិរោកុដ្ឋវណ្ណ ។

ខុទ្ទកបាឋ ឥធិកណ្ឌ

(๙) បុរសកប់កំណប់ទ្រព្យទុកក្នុងទីជ្រៅ ជាទីបំផុតនៃទឹក ដោយគិតថា កាលបើតិច្ច ដែលត្រូវការតិចឡើងហើយ ទ្រព្យនេះងឹងបានជាប្រយោជន៍ ដល់អាត្មាអញ ដែលត្រូវពួកបច្ចាមិត្រពោលបង្អាប់ងឹងបានដោះខ្លួនចេញពីស្តេច ឬ ត្រូវចោរបៀតបៀនងឹងបានដោះខ្លួនចេញពីចោរងឹងបានដោះបំណុល ឬ ក្នុងពេលទុរភិក្ស ឬ កំក្នុងកាលអន្តរាយពាំងឡាយ

ឯតទត្ថាយ លោកស្មឹ ឯឯ ជាម ឯឯយ្យតំ ។

តាវស្សុ ឯមាតោ សន្តោ តម្ហីវេ ខុទកគន្ធិកោ

ន សញ្ញោ សព្ពធាយេវ[1] តស្ស តំ ខុបកប្បតិ

ឯឯ ឯ ហាជា ចវតិ សញ្ញោ ឯស្ស វិមុយ្ហតិ

ជាតា ឯ អបជាមេន្តិ យក្ខោ ឯបិ មារន្តិ ឯំ

អប្បិយោ ឯបិ ធាយោធា ខុទ្ធន្តិ អបស្សតោ

យធា បុញ្ញក្ខយោ ហោតិ សព្ពមេតំ វិនស្សតិ ។

យស្ស ធានេន សីលេន សញ្ញមេន[2] ទមេន ច

ឯឯ សុឯមាតោ ហោតិ ឥត្ថិយោ បុរិសស្ស ឯ

ខេតិយម្ហិ ច[3]សន្ថេ ឯ បុក្កលេ អតិថីសុ ឯ

មាតរិ បិតរិ ឯបិ[4] អថោ ជេដ្ឋម្ហិ ភាតរិ

ឯសោ ឯឯ សុឯមាតោ អាជេយ្យោ អនុតាមិតោ

បហាយ តមធីយេសុ ឯតំ អាធាយ តច្ចតិ

---

១ ឧ.ម. ឯវ ។ ២ ឧ.ម. សំយមេន ។ ៣ ឧ. ។ ។ ៤ ម. ឯបិ ។

ធម្មតាកំណប់ដែលគេកប់ទុកក្នុងលោក ដើម្បីប្រយោជន៍នេះឯង ។ កំណប់ដែលបុគ្គលកប់ ក្នុងទីស្រែ មានទីបំផុតទល់នឹងទឹក ដល់ម្ល៉ោះ កំណប់ទ្រព្យទាំងអស់នោះ ក៏មិនសម្រេចដល់បុគ្គលនោះសព្វកាលទេ ដ្បិតថា កំណប់ទ្រព្យ រមែងឃ្លាតទៅចាកទីខ្លះ សេចក្តីចំណាំរបស់បុគ្គលនោះ រមែងវង្វេងទៅខ្លះ នាគទាំងឡាយ រមែងនាំដញ្ជូនទៅខ្លះ ពុំនោះសោត ពួកយក្សនាំយកទ្រព្យនោះទៅខ្លះ អ្នកទទួលមតិកដែលមិនជាទីស្រឡាញ់ រមែងគាស់យកនូវកំណប់ទ្រព្យនោះ កាលខ្លួនមិនបានឃើញខ្លះ ខ្លួនអស់បុណ្យទៅវិលាណា កំណប់ទ្រព្យទាំងអស់នោះ រមែងវិនាសបាត់បង់ទៅក្នុងវេលានោះ ។ កំណប់ទ្រព្យដែលស្ត្រី ឬ បុរសណា បានតប់ទុកល្អហើយ ដោយទាន សីល ដោយការសង្រួម នឹងដោយការទូន្មានខ្លួន ក្នុងចេតិយ ឬក្នុងសង្ឃ ឬក្នុងបុគ្គល ឬក្នុងពួកភ្ញៀវ ឬមួយក្នុងមាតា ក្នុងបិតា ឬថា ក្នុងបងប្រុស-ស្រីដែលជាច្បង កំណប់ទ្រព្យនុ៎ះ ចាត់ជាកំណប់ទ្រព្យដែលតប់ទុកប្រពៃហើយនរណា ។ មិនគប្បីផ្លាស់ប្តូរបានជាកំណប់ទ្រព្យ ដែលជាប់តាមខ្លួនទៅ គាលពោគៈទាំងឡាយដែលខ្លួនត្រូវលះបង់ហើយទៅ ខ្លួនរមែងគាន់តែនយកកំណប់ទ្រព្យគឺបុណ្យនុ៎ះទៅ

ขอขมาพระอธิการณ์

อสาธารณภยมฺเปสุ อโจรมหาวเนฺ[(๑)] นิจฺจ ฯ

ตายิกาย ฉวีหาร ปุพฺพาจริย เยหิ นิจฺจ อนุตาปิโตหิ

ปิสุน เตหิมนุสฺสานิ สพฺพกาเยน เตหิ นิจฺจ

ยาวนฺโต เตหิภิกฺขเว สพฺเพเตสน ขมาปิโต ฯ

สุวณฺณกา สุสรกา สุสณฺฐานา สุรูปกา

อาธิปจฺจ[(๒)] ปริวารา สพฺเพเตสน ขมาปิโต ฯ

ปเตสรฏฺเ ฯสฺสริย ตกฺกาวตฺถุสุจิ ปิย

เตหิรชฺชมฺปิ ทิพฺพสุ สพฺเพเตสน ขมาปิโต ฯ

มหานุสฺสโก ย สมฺปตฺโต เตหิเลาเกา ย ยา รตี

ยา ย ทิพฺพาน สมฺปตฺติ สพฺเพเตสน ขมาปิโต ฯ

นิพฺพานสมฺปาปกมฺม เยหิเมสา เต ย ยมฺปุพฺเพ

ปิฏฺฐิปิปฺผลิสีสกาเย สพฺเพเตสน ขมาปิโต ฯ

---

๑ ฉ.ม. อโจกาหรณ ฯ ๒ ฉ.ม. อธิปจฺจ ฯ

កំណប់ទ្រព្យគឺបុណ្យ មិនទូទៅ ដល់ពួកជនដទៃ ជារបស់ដែលចោរលួចទៅមិនបាន ។ កំណប់ទ្រព្យ គឺបុណ្យណា ជាប់តាមខ្លួនទៅបាន អ្នកប្រាជ្ញ គួរធ្វើនូវកំណប់ទ្រព្យគឺបុណ្យនោះ កំណប់ទ្រព្យ គឺបុណ្យនុ៎ះ ឲ្យនូវសេចក្តីប្រាថ្នាគ្រប់យ៉ាង ដល់ទេវតានឹងមនុស្សទាំងពួង ពួកទេវតានឹងមនុស្សទាំងពួង ប្រាថ្នាណាស់នូវផលណា ។ ផលទាំងពួងនោះ ។ រមែងបានដោយកំណប់ទ្រព្យគឺបុណ្យនុ៎ះ ។ ភាពជាអ្នកមានសម្បុរផូរផង់ មានសំឡេងពីរោះ ទ្រង់ទ្រាយល្អ រូបល្អ ជាអធិបតី មានយសបរិវារ ផលទាំងអស់ រមែងបានដោយកំណប់ទ្រព្យគឺបុណ្យនុ៎ះ ។ ភាពជាស្តេចប្រទេសកាជ ឥស្សរិយយស សេចក្តីសុខរបស់ស្តេចចក្រពត្តិ ជាទីស្រឡាញ់ ភាពជាស្តេចនៃទេវតា ក្នុងទេពនិកាយទាំងពួង ផលទាំងអស់ រមែងបានដោយកំណប់ទ្រព្យគឺបុណ្យនុ៎ះ ។ សម្បត្តិជារបស់មនុស្សណាមួយ សេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងទេវលោកណាមួយ សម្បត្តិគឺព្រះនិព្វានណាមួយ សម្បត្តិទាំងអស់ រមែងបានដោយកំណប់ទ្រព្យគឺបុណ្យនុ៎ះ ។ ភាពនៃបុគ្គលគាលអស្រ័យមិត្តសម្បទា បើប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដោយឧបាយដែលត្រូវ ជាអ្នកស្វាគ់ក្នុងវិជ្ជា និងវិមុត្តិ ឥដ្ឋផលទាំងអស់ បានដោយកំណប់ទ្រព្យគឺបុណ្យនោះ ។

បដិសម្ភិទា វិមោក្ខា[๑]ច យោ ច សាវកបារមី
បច្ចេកពោធិ ពុទ្ធភូមិ សព្ពមេតេន លព្ភតិ ។
ឯវំ មហត្ថិកា[๒]ឯសា យនិនំ បុញ្ញសម្បទា
តស្មា ឥរ បសំសន្តិ បណ្ឌិតា កតបុញ្ញតន្តិ ។

និធិកណ្ឌំ[๓] និដ្ឋិតំ ។

ខុទ្ទកបាឋបាឡិ ករណីយមេត្តសុត្តំ

[๑๐]ករណីយមត្ថកុសលេន យន្តំ សន្តំ បទំ អភិសមេច្ច
សក្កោ ឧជុ ច សុហុជុ ច សុវចោ ចស្ស មុទុ អនតិមានី
សន្តុស្សកោ ច សុភរោ ច អប្បកិច្ចោ ច សល្លហុកវុត្តី
សន្តិន្ទ្រិយោ ច និបកោ ច អប្បគព្ភោ កុលេសុ អនណុគិទ្ធោ
ន ច ខុទ្ទំសមាចរេ[๔] កិញ្ចិ យេន វិញ្ញូ បរេ ឧបវទេយ្យុំ

---

๑ ម. វិមោក្ខា ។ ๒ ម. មហិទ្ធិកា ។ ๓ ឧ.ម. និធិកណ្ឌសុត្តំ ។ ๔ ឧ.ម.ន ច ខុទ្ទមាចរេ ។

បដិសម្ភិទា វិមោក្ខ សាវកបារមីញាណ បច្ចេកពោធិញាណនឹងពុទ្ធ-
ភូមិណា ។ ឥដ្ឋផលទាំងអស់ រមែងបានដោយកំណត់ទ្រព្យគឺបុណ្យ
+
នុ៎ះ ។ បុញ្ញសម្បទានេះ ឲ្យសំរេចប្រយោជន៍ដ៏ធំ ដោយប្រការដូច្នេះ
ព្រោះហេតុនោះ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ជាធីរជន ទើបសរសើរ
នូវភាពនៃបុគ្គលជាអ្នកមានបុណ្យធ្វើទុកហើយ ។

ចប់ ធនិកសូត្រ ។

ខុទ្ទកបាឋ ករណីយមេត្តសូត្រ

(๑๐) កិច្ចណា (ដែលព្រះអរិយៈ) បានត្រាស់ដឹងនូវបទដ៏ស្ងប់រម្ងាប់
គឺព្រះនិព្វាន (បានធ្វើហើយ) កិច្ចនោះ កុលបុត្រអ្នកឈ្លាស
ក្នុងប្រយោជន៍គួរធ្វើ (កុលបុត្រនោះ) ជាអ្នកអាចហ៊ានផង ត្រង់ដោយ
កាយទំនងវាចាផង ត្រង់ល្អដោយចិត្តផង គេប្រដៅងាយផង មាន
សុភាពទន់ភ្លន់ផង មិនមានមានះដ៏ក្រៃលែងផង សន្តោសផង គេ
ចិញ្ចឹមងាយផង មានកិច្ចតូរៈតិចផង ប្រព្រឹត្តស្រាលត្រម (មាន
បរិក្ខារតិច) ផង មានឥន្ទ្រិយស្រគត់ស្រគំផង មានប្រាជ្ញាចាស់ផង
មិនឃើសឃ្នង់ផង មិនជាប់ដំពាក់ក្នុងត្រកូលទាំងឡាយផង វិញ្ញូជន
ទាំងឡាយ គួរតិះដៀលជនទាំងឡាយដទៃ ដោយកម្មណា
មិនគួរប្រព្រឹត្តធ្វើ នូវកម្មនោះ ដែលជាកម្មណាមក សូម្បីតិចតួច

สุขิโน วา เขมิโน โหนฺตุ สพฺเพ สตฺตา ภวนฺตุ สุขิตตฺตา

เย เกจิ ปาณภูตตฺถิ ตสา วา ถาวรา วา[๑]อนวเสสา

ทีฆา วา เย มหนฺตา วา[๒]มชฺฌิมา รสฺสกา อณุกถูลา

ทิฏฺา วา เย จ อทิฏฺา เย จ ทูเร วสนฺติ อวิทูเร

ภูตา วา สมฺภเวสี วา สพฺเพ สตฺตา ภวนฺตุ สุขิตตฺตา ฯ

น ปเร ปรํ นิกุพฺเพถ นาติมญฺเถ กตฺถจิ[๓]นํ กิญฺจิ[๔]

พฺยาโรสนา ปฏิฆสญฺา นาญฺมญฺสฺส ทุกฺขมิจฺเฉยฺย ฯ

มาตา ยถา นิยํ ปุตฺตํ อายุสา เอกปุตฺตมนุรกฺเข

เอวมฺปิ สพฺพภูเตสุ มานสมฺภาวเย อปริมาณํ ฯ

---

๑ ม. ว ฯ ๒ ปาฬิ. ฉตฺติ ฯ ๓ ม. กตฺถจิ ว ฯ ๔ ขุ. กญฺจิ ฯ

(ហើយគួរផ្សាយមេត្តាចិត្ត បំពោះពពួកសត្វថា) សត្វទាំងឡាយ ទាំងពួង សូមឲ្យមានសេចក្តីសុខ ឲ្យមានសេចក្តីក្សេម ឲ្យមានខ្លួនដល់នូវសេចក្តីសុខចុះ សត្វមានដរាតទាំងឡាយណាមួយឥតមានសេសសល់ ទោះសត្វមានសេចក្តីគក់សូត គឺនៅមានតណ្ហាក្តី មាំមួនគឺឥតមានតណ្ហាក្តី សត្វទាំងឡាយណា មានកាយវែងក្តី ធំក្តី មានកាយយ៉ាងកណ្តាលក្តី ខ្លីក្តី មានកាយស្គម ឬ ជាត់ក្តី សត្វទាំងឡាយណា ដែលយើងឃើញហើយក្តី មិនឃើញហើយក្តី សត្វទាំងឡាយណា នៅក្នុងទីឆ្ងាយក្តី ក្នុងទីដិតក្តី ដែលកើតរួចមកហើយក្តី ដែលកំពុងស្វែងរកទីកើតក្តី សត្វទាំងអស់ (នោះ) ចូរមានខ្លួនជាសុខចុះ ។ សត្វដទៃមិនគួរកំហែងបៀតបៀនទូវសត្វដទៃឡើយ មិនគួរមើលងាយគេតិចតួចក្នុងទីណាមួយឡើយ មិនគួរប្រាថ្នាទូវសេចក្តីទុក្ខដល់គ្នាទឹងគ្នា ព្រោះសេចក្តីក្រេវក្រោធទឹងសេចក្តីចំអែកចង់ឈ្លោះ ក្នុងចិត្តឡើយ ។ មាតាថ្នមរក្សាបុត្រដែលកើតអំពីខ្លួន ជាកូនតែមួយដោយអាយុ (ស្មើដោយជីវិត) យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលគួរចំរើនមេត្តាចិត្តមិនមានប្រមាណ បំពោះសត្វទាំងឡាយទាំងពួង យ៉ាងនោះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ខុទ្ទកបាឋោ

មេត្តញ្ច សព្ពលោកស្មិំ មានសម្ភាវយេ អបរិមាណំ
ទុទ្ធំ អនោ ច តិរិយញ្ច អសម្ពាធំ អវេរំ អសបត្តំ(๑) ។
តិដ្ឋញ្ចរំ ឯសិន្នោ វា សយានោ វា យាវ តស្ស វិគតមិទ្ធោ
ឯតំ សតិំ អធិដ្ឋេយ្យ ព្រហ្មមេតំ វិហារំ ឥធមាហុ(๒) ។
និដ្ឋំ អនុបគម្ម សីលវា ទស្សនេន សម្បន្នោ
កាមេសុ វិនេយ្យ(๓) គេធំ ន ហិ ជាតុគព្ភសេយ្យំ បុនរេតីតិ ។

មេត្តសុត្តំ និដ្ឋិតំ ។

ខុទ្ទកបាឋោ សមត្តោ(๔) ។

---

๑ ម. អវេរមសបត្តំ ។ ๒ ម. វិហារមធិដ្ឋហេ ។ ๓ ម. វិនេយ្យ ។ ๔ ទ.ម. ខុទ្ទកបាឋបញ្ចករណំ និដ្ឋិតំ ។

បុគ្គលគួរចំរើនមេត្តាចិត្ត មិនមានប្រមាណ ជាធម៌មិនចង្អៀត មិនមានពៀរ មិនមានសត្រូវ ទៅកាន់លោកទាំងអស់ គឺកន្លងទីខាងលើផង ខាងក្រោមផង ខាងទទឹងគឺត្រង់កណ្តាលផង ។ (បុគ្គលអ្នកចំរើនមេត្តាចិត្តនោះ) ទោះឈរក្តី ដើរក្តី អង្គុយក្តី ដេកក្តី ជាអ្នកមានសេចក្តីងោកងក់ ទៅប្រាសហើយ គឺជាអ្នកមិនដេកលក់ អស់កាលត្រឹមណា គួរដំកល់នូវសតិនោះ អស់កាលត្រឹមនោះ បណ្ឌិតពោលថ្លាយ នូវព្រហ្មវិហារ+ទុំៈថាជាព្រហ្មវិហារ ក្នុងសាសនានេះ ។ (បុគ្គលដែលមានមេត្តាព្រហ្មវិហារ) មិនជាប់នឹងទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានសីល ប្រកបដោយទស្សនសម្បត្តិ គឺសោតាបត្តិមគ្គ (តទៅទៀត) បន្ទោបង់នូវសេចក្តីជាប់ចំពាក់ ក្នុងកាមទាំងឡាយ ហើយ រមែងមិនមកកាន់គភ៌សេយ្យាទៀតឡើយ ។

ចប់ មេត្តសូត្រ ។

ចប់ ខុទ្ទកបាឋ ។

ขุទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទគាថា

ឧមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

[๑๑] មនោបុព្ពង្គមា ធម្មា មនោសេដ្ឋា មនោមយោ

មនសា ចេ បទុដ្ឋេន ភាសតិ វា ករោតិ វា

តតោ នំ ទុក្ខមន្វេតិ ចក្កំវ វហតោ បទំ ។

មនោបុព្ពង្គមា ធម្មា មនោសេដ្ឋា មនោមយោ

មនសា ចេ បសន្នេន ភាសតិ វា ករោតិ វា

តតោ នំ សុខមន្វេតិ ឆាយោវ អនុបាយិនី ។

អក្កោច្ឆិ មំ អវធិ មំ អជិនិ(๑)មំ អហាសិ មេ

យេ ច(๒) តំ ឧបនយ្ហន្តិ វេរំ តេសំ ន សម្មតិ ។

អក្កោច្ឆិ មំ អវធិ មំ អជិនិ មំ អហាសិ មេ

---

๑ ម. អនីនំ ។ ๒ ម. បសព្ភ វត្តុំ ។

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ ធម្មបទគាថា

សូមនមស្ការព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ ។

(១១) *ធម្មទាំងឡាយ មានចិត្តជាប្រធាន មានចិត្តប្រសើរបំផុត (មានចិត្តជាធំ) សម្រេចអំពីចិត្ត បើបុគ្គលមានចិត្តត្រូវទោស[1] ប្រទូស្តហើយ ពោលក្តី ធ្វើក្តី (នូវទុច្ចរិត) ព្រោះទុច្ចរិតទាំងនោះ ទុក្ខ រមែងជាប់តាមបុគ្គលនោះទៅ ដូចកង់រទេះរំលងតាមជានដើងគោដែលកំពុងអូសទៅ ។*

ធម្មទាំងឡាយ មានចិត្តជាប្រធាន មានចិត្តប្រសើរបំផុត សម្រេចអំពីចិត្ត បើបុគ្គលមានចិត្តជ្រះថ្លា[2]ហើយ ពោលក្តី ធ្វើក្តី (នូវសុចរិត) ព្រោះសុចរិតទាំងនោះ សុខរមែងជាប់តាមបុគ្គលនោះទៅ ដូចស្រមោលអន្ទោលតាមប្រាណ ។

អ្នកឯណោះ បានដេរអញ អ្នកឯណោះ បានវាយអញ អ្នកឯណោះ បានផ្តាញ់អញ អ្នកឯណោះ បានលួចយកទ្រព្យរបស់អញទៅហើយ បើអ្នកណា ចងសេចក្តីក្រោធបែបនោះទុក (ដូច្នេះ) ពៀររបស់អ្នកនោះ មិនរម្ងាប់ឡើយ ។

អ្នកឯណោះ បានដេរអញ អ្នកឯណោះ បានវាយអញ អ្នកឯណោះ បានផ្តាញ់អញ អ្នកឯណោះ បានលួចយកទ្រព្យរបស់អញទៅហើយ

---

[1] ធម្មទាំងពោលឬធ្វើនូវបក្តីសេសនៃចិត្តមានអកុសលជាដើម នៃសត្វលួសមកធ្វើចិត្តឲ្យក្រៀវ ។

[2] ត្រេះថ្លាដោយគុណមានអនភិជ្ឈាជាដើម ។ អដ្ឋកថា ។

យេ ច តំ ឧបនយ្ហន្តិ[1] វេរំ តេសូបសម្មតិ ។

ន ហិ វេរេន វេរានិ សម្មន្តីធ កុទាចនំ

អវេរេន ច សម្មន្តិ ឯស ធម្មោ សនន្តនោ ។

បរេ ច ន[2] វិជានន្តិ មយមេត្ថ យមាមសេ[3]

យេ ច តត្ថ វិជានន្តិ តតោ សម្មន្តិ មេធគា ។

សុភានុបស្សឺ វិហរន្តំ ឥន្ទ្រិយេសុ អសំវុតំ

ភោជនម្ហិ អមត្តញ្ញុំ កុសីតំ ហីនវីរិយំ

តំ វេ បសហតី មារោ វាតោ រុក្ខំវ ទុព្ពលំ ។

អសុភានុបស្សឺ វិហរន្តំ ឥន្ទ្រិយេសុ សុសំវុតំ

ភោជនម្ហិ ច មត្តញ្ញុំ សទ្ធំ អារទ្ធវីរិយំ

តំ វេ នប្បសហតី[4] មារោ វាតោ សេលំវ បព្ពតំ ។

---

๑ ឧ.ម ឧបនយ្ហន្តិ ។ ๒ ម, ឧ ច ។ ๓ ឧ. ម. យមាមសេ ។ ๔ ម. ឧ បសហតិ ។

បើអ្នកណា មិនចង់សេចក្តីក្រោធបែបនោះទុក (ដូច្នេះ)ពៀរបស់អ្នក
នោះទើបរម្ងាប់ឃាន ។ ពិតមែន តាំងពីកាលណាមក ក្នុងលោកនេះ
ពៀរតាំងឡាយ មិនរម្ងាប់ ដោយពៀរទេឡើយ ពៀរតាំងឡាយតែង
រម្ងាប់ ដោយមិនមានពៀរ នេះជាបវេណីធម៌ ។ ជនតាំងឡាយ
ដទៃ (ក្រៅអំពីបណ្ឌិត) តែងមិនដឹងខ្លួនថា យើងតាំងឡាយនឹង
វិនាសក្នុងកណ្តាលនៃពួកនេះ ដូច្នេះឡើយ ចំណែកជនតាំងឡាយ
ណា ក្នុងពួកនេះ ដឹងខ្លួនថា យើងតាំងឡាយ នឹងវិនាសក្នុង
កណ្តាលនៃពួកនេះ ដូច្នេះ ការឈ្លោះប្រកែកតាំងឡាយ រមែងរម្ងាប់
អំពីជនតាំងឡាយនោះ ។

បុគ្គលដែលយល់ឃើញនូវអារម្មណ៍ថាល្អ មិនសង្រួមក្នុងឥន្ទ្រិយតាំង
ឡាយ មិនដឹងប្រមាណក្នុងកោជន ខ្ជិលច្រអូស មានព្យាយាមផ្សុះ
ផ្សាយ កិលេសមារ រមែងគ្របសង្កត់បុគ្គលនោះឯង ដូចខ្យល់ដែល
គ្របសង្កត់ដើមឈើទន់ខ្សោយដូច្នោះ ។ ឯបុគ្គល ដែលយល់ឃើញ
នូវអារម្មណ៍ថាមិនល្អ សង្រួមប្រពៃក្នុងឥន្ទ្រិយតាំងឡាយ ដឹងប្រមាណ
ក្នុងកោជន មានសទ្ធា ប្រារព្ធព្យាយាម កិលេសមារតែងគ្របសង្កត់
បុគ្គលនោះមិនបាន ដូចខ្យល់គ្របសង្កត់ភ្នំថ្មតាន់មិនបានដូច្នោះ ។

ធម្មបទគាថាយ បឋមោ យមកវគ្គោ

អនិក្កសាវោ កាសាវំ យោ វន្តំ បរិទហេស្សតិ

អបេតោ ទមសច្ចេន ន សោ កាសាវមរហតិ ។

យោ ច វន្តកសាវស្ស សីលេសុ សុសមាហិតោ

ឧបេតោ ទមសច្ចេន ស វេ កាសាវមរហតិ ។

អសារេ សារមតិនោ សារេ ចាសារទស្សិនោ

តេ សារំ នាធិគច្ឆន្តិ មិច្ឆាសង្កប្បគោចរា ។

សារញ្ច សារតោ ញត្វា អសារញ្ច អសារតោ

តេ សារំ អធិគច្ឆន្តិ សម្មាសង្កប្បគោចរា ។

យថា អគារំ ទុច្ឆន្នំ វុដ្ឋី(១)សមតិវិជ្ឈតិ

ឯវំ អភាវិតំ ចិត្តំ រាគោ សមតិវិជ្ឈតិ ។

---

๑ ទ.វុដ្ឋិ ។

ធម្មបទគាថា យមកវគ្គ ទី ១

អ្នកណា នៅមានទឹកចិត្តគឺកិលេស (កិលេសន្ធាន) ជាអ្នកចុះបង់គារៈខ្ជួនខ្ជាន នូវឥន្ទ្រិយទាំងឥសិប: ហើយស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាវៈ អ្នកនោះមិនគួរនឹងស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាវៈទេ ។ លុះតែអ្នកណា មានទឹកចិត្តគឺកិលេស ខ្ចាក់ចោលអស់ហើយ ជាអ្នកមានចិត្តដម្កល់មាំ ក្នុងចតុប្បារិសុទ្ធិសីល ប្រកបដោយគារៈខ្ជួនខ្ជាន នូវឥន្ទ្រិយទាំងឥសិប: អ្នកនោះឯង ទើបគួរនឹងស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាវៈបាន ។

ជនពាលខ្លាយ ដែលយល់ឃើញ ក្នុងធម៌មានទ្វឹម ថាជាធម៌មិនមានទ្វឹមផង ជាអ្នកមានតម្រិះខុសជាអារម្មណ៍ រមែងមិនបាននូវធម៌ដែលមានទ្វឹមទេ ។ ជនពាលខ្លាយ ដែលយល់ឃើញ នូវធម៌មានទ្វឹម ថាជាធម៌មានទ្វឹមផង យល់ឃើញ នូវធម៌គ្មានទ្វឹម ថាជាធម៌គ្មានទ្វឹមផង ជាអ្នកមានតម្រិះត្រូវ ជាអារម្មណ៍ រមែងបាននូវធម៌ដែលមានទ្វឹម ។

ផ្លូវដែលប្រកបដោយហើយ ដំណាក់កើតក្តៅ រមែងលេចរហូតយ៉ាងណាមិញ ចិត្តដែលបុគ្គលមិនបានអប់រំទុកហើយ រាគៈរមែងចាក់ផ្សាតយ៉ាងនោះឯង ។

យថា អគារំ សុឆន្នំ វុដ្ឋី ន សមតិវិជ្ឈតិ

ឯវំ សុភាវិតំ ចិត្តំ រាគោ ន សមតិវិជ្ឈតិ ។

៩ឆ សោចតិ បេច្ច សោចតិ ធាបការី ឧភយត្ថ សោចតិ

សោ សោចតិ សោ វិហញ្ញតិ ទិស្វា កម្មកិលិដ្ឋមត្តនោ ។

៩ឆ មោទតិ បេច្ច មោទតិ កតបុញ្ញោ ឧភយត្ថ មោទតិ

សោ មោទតិ សោ បមោទតិ ទិស្វា កម្មវិសុទ្ធិមត្តនោ ។

៩ឆ តប្បតិ បេច្ច តប្បតិ ធាបការី ឧភយត្ថ តប្បតិ

ធាបំ មេ កតន្តិ តប្បតិ កិយ្យា តប្បតិ ទុគ្គតឹ គតោ ។

៩ឆ នន្ទតិ បេច្ច នន្ទតិ កតបុញ្ញោ ឧភយត្ថ នន្ទតិ

បុញ្ញំ មេ កតន្តិ នន្ទតិ កិយ្យា នន្ទតិ សុគតឹ គតោ ។

ផ្តុំដែលប្រាសហើយ ដំណាក់ទឹកក្តៅ រមែងមិនលេចរហូត យ៉ាងណាមិញ បិត្តដែលបុគ្គលបានរម្ងាប់ទុកល្អហើយ ពាក្យរមែងមិនចាក់ជោតបាន យ៉ាងនោះឯង ។ បុគ្គលអ្នកធ្វើបាប តែងសោកស្តាយក្នុងលោកទាំងពីរ គឺសោកស្តាយ ក្នុងលោកនេះ ១ ក្នុងលោកខាងមុខ ១ បុគ្គលនោះ រមែងសោកស្តាយ ក្តៅក្រហាយ ព្រោះឃើញអំពើសៅហ្មងរបស់ខ្លួន ។

បុគ្គលអ្នកធ្វើបុណ្យទុក រមែងរីករាយ ក្នុងលោកទាំងពីរ គឺរីករាយក្នុងលោកនេះ ១ រីករាយក្នុងលោកខាងមុខ ១ បុគ្គលនោះ រមែងរីករាយស្រស់ស្រាយ ព្រោះឃើញអំពើបរិសុទ្ធរបស់ខ្លួន ។ បុគ្គលអ្នកធ្វើអំពើបាប តែងក្តៅក្រហាយ ក្នុងលោកទាំងពីរ គឺក្តៅក្រហាយក្នុងលោកនេះ ១ ក្តៅក្រហាយក្នុងលោកខាងមុខ ១ បុគ្គលនោះ រមែងក្តៅក្រហាយដោយគិតឃើញថា បាបអញបានធ្វើហើយ លុះធ្វើមរណកាលទៅកាន់ទុគ្គតិ ក៏ឆ្ងាយតែក្តៅក្រហាយដ៏ក្រៃលែង ។

បុគ្គលអ្នកធ្វើបុណ្យទុក រមែងត្រេកអរ ក្នុងលោកទាំងពីរគឺត្រេកអរក្នុងលោកនេះ ១ ត្រេកអរក្នុងលោកខាងមុខ ១ បុគ្គលនោះរមែងត្រេកអរដោយគិតឃើញថា បុណ្យអញបានធ្វើហើយ លុះធ្វើមរណកាលទៅកាន់សុគតិ ក៏ឆ្ងាយតែត្រេកអរដ៏ក្រៃលែង ។

ពហុម្បិ ចេ សហិតំ ភាសមានោ
ន តក្ករោ ហោតិ នរោ បមត្តោ
គោឝោវ តាវ ឝ្ឝតិ ឝលាយំ បរេសំ
ន ភាគវា សាមញ្ញស្ស ហោតិ ។

អប្បម្បិ ចេ សហិតំ ភាសមានោ
ធម្មស្ស ហោតិ អនុធម្មចារី
រាគញ្ច ទោសញ្ច បហាយ មោហំ
សម្មប្បជានោ សុវិមុត្តចិត្តោ
អនុបាទិយានោ ឥធ វា ហុរំ វា
ស ភាគវា សាមញ្ញស្ស ហោតិ ។

យមកវគ្គោ បឋមោ ។

ធម្មបទគាថាយ ទុតិយោ អប្បមាទវគ្គោ

[๑๒] អប្បមាទោ អមតំបទំ បមាទោ មច្ចុនោ បទំ
អប្បមត្តា ន មីយន្តិ យេ បមត្តា យថា មតា
ឯតំ[๑] វិសេសតោ ញត្វា អប្បមាទម្ហិ បណ្ឌិតា

๑ ប. ឯវំ ។

បើនរជននោះ ពោលពាក្យប្រកបដោយប្រយោជន៍សូម្បីច្រើន តែជាអ្នកប្រមាទ មិនធ្វើតាមពាក្យនោះ រមែងជាអ្នកមិនមានបំណែកសាមញ្ញផលឡើយ ដូចអ្នករក្សាគោ កាលរាប់គោប្រគល់ឲ្យអ្នកដទៃហើយ (ជាអ្នកមិនបានបរិភោគនូវបញ្ចគោរស) ដូច្នោះឯង ។ បើនរជននោះ ពោលពាក្យប្រកបដោយប្រយោជន៍សូម្បីបន្តិចបន្តួច តែជាអ្នកប្រព្រឹត្តនូវធម៌ មិនសមគួរដល់ធម៌ បានលះបង់រាគៈ ទោសៈ នឹងមោហៈ ជាអ្នកដឹងនូវធម៌ ដែលគួរតំណាត់តាមហេតុ មានចិត្តដកផុតអំពីសេចក្តីសៅហ្មង មិនមានសេចក្តីប្រកាន់មាំ ក្នុងលោកនេះនឹងលោកខាងមុខ នរជននោះ រមែងជាអ្នកបានបំណែកសាមញ្ញផល ។

ចប់ យមកវគ្គ ទី១ ។

ធម្មបទគាថា អប្បមាទវគ្គទី២

(๒๑) សេចក្តីមិនប្រមាទ[๑] ជាផ្លូវនៃសេចក្តីមិនស្លាប់[๒] សេចក្តីប្រមាទជាផ្លូវនៃសេចក្តីស្លាប់ ជនទាំងឡាយ ដែលមិនប្រមាទហើយ[๓] ឈ្មោះថា មិនស្លាប់ ជនទាំងឡាយ ដែលប្រមាទហើយ ទុកដូចជាមនុស្សស្លាប់ទៅហើយ ។ ពួកបណ្ឌិត បានត្រាស់នូវដំណើរនេះ ដោយប៉ុណ្ណេះ (ទើបបានទៅ) ក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទ

---

๑ ជាឧដ្ឋលក្ខណប្រែយ៉ាត្ថ ពាក្យនេះជាឈ្មោះស្មារតី ដែលជាតាំងប្រុងដោយច្បាស់ ។
๒ ពាក្យថា មិនស្លាប់នេះ ជាឈ្មោះព្រះនិព្វាន ព្រោះព្រះនិព្វានរមែងមានភាពជាមិនស្លាប់ ។
๓ ជាឧដ្ឋលក្ខណប្រែយ៉ាត្ថ ពាក្យនេះជាឈ្មោះនៃការលះបង់ស្មារតី ។

អប្បមាទេ បមោទន្តិ អរិយានំ គោចរេ រតា

តេ ឈាយិនោ សាតតិកា និច្চំ ទឬ្ហបរក្កមា

ផុសន្តិ ធីរា និព្ពានំ យោគក្ខេមំ អនុត្តរំ ។

ទិដ្ឋានុគោ សតីមតោ សុចិកម្មស្ស និសម្មការិនោ

(១)

សញ្ញតស្ស ច ធម្មជីវិនោ អប្បមត្តស្ស យសោភិវឌ្ឍតិ ។

ទិដ្ឋានេនប្បមាទេន សញ្ញមេន[២]ទមេន ច[៣]

ទីបំ កយិរាថ មេធាវី យំ ឱឃោ នាភិកីរតិ ។

បមាទមនុយុញ្ជន្តិ ពាលា ទុម្មេធិនោ ជនា

អប្បមាទញ្ច មេធាវី ធនំ សេដ្ឋំវ រក្ខតិ ។

មា បមាទមនុយុញ្ជេថ មា កាមរតិសន្ថវំ

អប្បមត្តោ ហិ ឈាយន្តោ បប្បោតិ វិបុលំ សុខំ ។

---

๑ ម. បសាទោ ទត្តំ ។ ๒ ប. សំយមេន ។ ๓ ទ. ភ ។

រីឯកាយ ក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទ បណ្ឌិតទាំងនោះ ជាអ្នកត្រេកអរ ក្នុងធម៌ជាគោចរ[1] នៃអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ មានការពិនិត្យ ជាប្រក្រតី មានឫយាមជាប់តគ្នា មានសេចក្តីប្រឹងប្រែងមាំមួនជានិច្ច ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា តែងប៉ះពាល់នូវព្រះនិព្វានជាទីក្សេមក្សាន្តចាកយោគៈ ជាគុណជាតដ៏ប្រសើរបំផុត ។ យស[2] តែងចំរើនកុះករ ដល់បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីប្រឹងប្រែង មានស្មារតី មានការងារស្អាត (ឥតទោស) ជាអ្នកពិចារណា រួចហើយទើបធ្វើ ជាអ្នកសង្រួម រស់នៅដោយធម៌ មិនមានសេចក្តីប្រមាទ។ អ្នកប្រាជ្ញ គប្បីសាងគោះ គឺអរហត្តផល ជាគោះដែលដំនន់គឺកិលេសដ៏ទន្ទឹងមិនបាន ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែងផង ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទផង ដោយការសង្រួមក្នុងចតុប្បារិសុទ្ធិសីលផង ដោយការទូន្មានឥន្ទ្រិយផង ។ ពួកជនពាលអប្បឥតប្រាជ្ញា តែងប្រកបរឿយ ។ នូវសេចក្តីប្រមាទ ចំណែកអ្នកប្រាជ្ញ រមែងរក្សាទុកនូវសេចក្តីមិនប្រមាទ ដូចគ្រឿងយ៉ាងប្រសើរ ។ អ្នកចាំងឡាយ ចូរកុំប្រកបរឿយ។ នូវសេចក្តីប្រមាទ ចូរកុំប្រកបរឿយ ។ នូវសេចក្តីកាយ ត្រេកអរក្នុងកាមឡើយ ដ្បិតបុគ្គលអ្នកមិនប្រមាទ ទំសឆ្អែតពិនិត្យ រមែងបានសេចក្តីសុខដ៏ធូលាយ ។

---

๑ ភោគិបក្ខំយធម្មា៣៧ទាំងឡាយក្នុងពោធិបក្ខិយធម៌៧ហៅថា គោចរនៃអរិយៈ ។ ๒ ភាវដ៏ធំ, ភោគសម្បត្តិ, សេចក្តីភាប់អាន, កិត្តិសព្ទដ៏ពីរោះ គុណទាំងនេះរួមហៅថា យស ។

ធម្មបទគាថាយ ទុតិយោ អប្បមាទវគ្គោ

បមាទំ អប្បមាទេន យទា[1] នុទតិ បណ្ឌិតោ

បញ្ញាបាសាទមារុយ្ហ អសោកោ សោកិនិំ បជំ

បព្ពតដ្ឋោវ ភុម្មដ្ឋេ ធីរោ ពាលេ អវេក្ខតិ ។

អប្បមត្តោ បមត្តេសុ សុត្តេសុ ពហុជាគរោ

អពលស្សំវ សីឃស្សោ ហិត្វា យាតិ សុមេធសោ ។

អប្បមាទេន មឃវា ទេវានំ សេដ្ឋតំ គតោ

អប្បមាទំ បសំសន្តិ បមាទោ គរហិតោ សទា ។

អប្បមាទរតោ ភិក្ខុ បមាទេ ភយទស្សិ វា

សញ្ញោជនំ អណុំ ថូលំ ឌហំ អគ្គីវ គច្ឆតិ ។

---

๑ ម. នុទតិ ។

ធម្មបទគាថា អប្បមាទវគ្គ ទី២

តាលណា បណ្ឌិត បន្ទោបង់នូវសេចក្តីប្រមាទ ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ តាលណោះ លោកនឹងឡើងគាន់ប្រាសាទគឺបញ្ញាជាបុគ្គលមិនសោក រមែងឃើញពួកសត្វដែលមានសោក ដរាជនតែងឃើញពួកជនពាល ដូចបុគ្គលដែលឈរលើកំពូលភ្នំ ហើយក្រឡេកមើលពួកជនដែលឋិតនៅលើផែនដី ដូច្នោះឯង ។

បណ្ឌិតមានប្រាជ្ញាមុះមុត តាលពួកបុគ្គលកំពុងប្រមាទ លោកមិនប្រមាទ តាលពួកបុគ្គលកំពុងដេកលក់ លោកភ្ញាក់ឮកច្រើន លោករមែងលះបង់ចោលនូវបុគ្គលបែបនោះ ដូចសេះលឿន ដែលទៅចោលនូវសេះ មានកំឡាំងទន់ខាប ដូច្នោះឯង ។

មឃមានព ដល់នូវភាពជាបុគ្គលប្រសើរបំផុត ជាធំទៅតាំងឡាយ ព្រោះតែសេចក្តីមិនប្រមាទ អ្នកប្រាជ្ញតាំងឡាយ តែងសរសើរនូវសេចក្តីមិនប្រមាទ តួនតិះដៀលនូវសេចក្តីប្រមាទ សព្វៗកាល ។

តិក្ខិអ្នកត្រែតអរ ក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទ ឬរើញភ័យ ក្នុងសេចក្តីប្រមាទ តែងដុតចោលសំយោជនៈ តាំងតូច តាំងធំ ដូចភ្លើងឆេះ (កាលនូវតំណេចតាំងតូចតាំងធំ) ដូច្នោះឯង ។

អប្បមាទរតោ ភិក្ខុ បមាទេ ភយទស្សិ វា

អភព្វោ បរិហានាយ និព្ពានស្សេវ សន្តិកេ ។

អប្បមាទវគ្គោ ទុតិយោ ។

ធម្មបទគាថាយ តតិយោ បិត្តវគ្គោ

[๑๗] ផន្ទនំ ចបលំ ចិត្តំ ទុរក្ខំ ទុន្និវារយំ

ទុជ្ជុំ ករោតិ មេធាវី ទុសុការោវ[๑] តេជនំ ។

ឯវំជវោ ផលេ ចិត្តោ យទិកាមោ តទុដ្ឋគោ

បរិផន្ទកិតំ ចិត្តំ មារធេយ្យំ បហាតវេ ។

ទុន្និក្ខមាសុ លហុនោ យត្ថ កាមនិបាតិនោ

ចិត្តស្សុ ទមថោ សាធុ ចិត្តំ ទន្តំ សុខាវហំ ។

๑ ម. ឧសុការោវ ។

ភិក្ខុអ្នកត្រេកអរ ក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទ ឃើញភ័យ ក្នុងសេចក្តីប្រមាទ ជាអ្នកមិនគួរនឹងសាបសូន្យចាកគុណធម៌ ឈ្មោះថា ឋិត នៅក្នុងទីជិតនៃព្រះនិព្វាន ។

ចប់ អប្បមាទវគ្គ ទី ២ ។

ធម្មបទគាថា បិត្តវគ្គ ទី ៣

[១៣] អ្នកប្រាជ្ញ តែងធ្វើចិត្តដែលញាប់ញ័រ ឃ្លេងឃ្លាង រក្សាបាន ដោយកម្រ ហាមឃាត់បានដោយលំបាក ឲ្យជាចិត្តត្រង់បាន ដូចអ្នក ធ្វើព្រួញ ពត់ព្រួញឲ្យត្រង់ ។ ចិត្តនេះដែលបុគ្គលលើកឡើងចាក អាលយ័គឺតាមគុណ ៥ ចោះទៅក្នុងវិបស្សនាកម្មដ្ឋាន ដើម្បីលះបង់ នូវវដ្តៈជាទីទៅនៃមារ រមែងញាប់ញ័រ ដូចត្រីដែលគេលើកឡើង ចាកទីទៅគឺទឹក ចោះទៅលើគោក ដូច្នោះឯង ។

តារក្ខន្ទានចិត្ត ដែលសង្កត់សង្កិន បានដោយលំបាក ជាធម្មជាត រហ័ស មានប្រក្រតីធ្លាក់ចុះទៅតាមសេចក្តីប្រាថ្នា ក្នុងអារម្មណ៍ណា មួយ រមែងជាគុណញុំាងប្រយោជន៍ឲ្យសម្រេច (ព្រោះថា) ចិត្ត ដែលហ្វឹកហ្វឺនបានហើយ រមែងនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ។

ធម្មបទគាថាយ តតិយោ ចិត្តវគ្គោ

សុទុទ្ទសំ សុនិបុណំ យត្ថ កាមនិវាតិនំ
ចិត្តំ រក្ខេថ មេធាវី ចិត្តំ គុត្តំ សុខាវហំ ។
ទូរង្គមំ ឯកចរំ[1] អសរីរំ គុហាសយំ
យេ ចិត្តំ សញ្ញមេស្សន្តិ មោក្ខន្តិ មារពន្ធនា ។
អនវដ្ឋិតចិត្តស្ស សទ្ធម្មំ អវិជានតោ
បរិប្លវបសាទស្ស បញ្ញា ន បរិបូរតិ ។
អនវស្សុតចិត្តស្ស អនន្វាហតចេតសោ
បុញ្ញបាបប្បហីនស្ស នត្ថិ ជាគរតោ ភយំ ។
កុម្ភូបមំ កាយមិមំ វិទិត្វា
នគរូបមំ ចិត្តមិទំ ឋបេត្វា
យោធេថ មារំ បញ្ញាវុធេន
ជិតញ្ច រក្ខេ អនិវេសនោ សិយា ។

---

๑ ម ឯកចរំ ។

អ្នកមានប្រាជ្ញា គួរការក្សាចិត្តដែលឃើញដោយកម្រៃត្រៃពេក ដែលល្អិតពេកណាស់ មានប្រក្រតីធ្លាក់ចុះទៅតាមសេចក្តីប្រាថ្នា ក្នុងអារម្មណ៍ណាមួយ (ព្រោះថា) ចិត្តដែលគេការក្សាបានហើយ រមែងនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ។

អ្នកតាំងធ្លាយណា នឹងសង្រួមចិត្តដែលទៅធ្លាយ ជាចិត្តគ្រាប់ទៅតែឯង មិនមានសត្រូវ: មានគូហាគឺមហាភូតរូប ៤ ជាទីអាស្រ័យនៅ អ្នកតាំងនោះឯង រមែងរួចចាកចំណងនៃមារ ។

ប្រាជ្ញា រមែងមិនបរិបូណ៌ដល់បុគ្គលដែលមានចិត្តមិនខ្ជាប់ខ្ជួន មិនដឹងច្បាស់នូវព្រះសទ្ធម្ម មានសេចក្តីជ្រះថ្លាអណ្តែតទៅ ។ ភ័យរមែងមិនមាន ដល់បុគ្គលអ្នកមានចិត្តមិនទន្ទឹកដោយរាគៈ: មានចិត្តដែលទោសៈទាំងឡាប់មិនបាន មានបុណ្យនឹងបាបលះចោលហើយភ្ញាក់រឭកជានិច្ច ។ បុគ្គលគប្បីដឹងច្បាស់នូវកាយនេះថា ដូចជាផ្ទាំង គប្បីបំផ្លាញនូវចិត្តនេះឲ្យដូចជាបុរេចារនគរ គប្បីចម្បាំងនូវមារដោយអាវុធ គឺបញ្ញា គប្បីរក្សាទុកនូវធម៌ ដែលខ្លួនឈ្នះហើយ មិនគប្បីជាអ្នកដំអក់នៅ (ក្នុងធម៌នោះ) ឡើយ ។

អបិនំ វតយំ តាយេរ បឋវឹ អធិសេស្សតិ

ឆុទ្ធោ អបេតវិញ្ញាណោ និរត្ថំវ តាលវន្ថុំ ។

និសោ និសំ យន្តំ តាយិរ វេរ ភ បន វេរិនំ

មិច្ឆាបណិហិតំ ចិត្តំ អាមិយោ នំ តតោ តាវ ។

ន តំ មាតា បិតា តាយិរ អញ្ញេ ភបិច ញាតកា

សម្មាបណិហិតំ ចិត្តំ សេយ្យសោ នំ តតោ តាវ ។

ចិត្តវគ្គោ តតិយោ ។

ធម្មបទគាថាយ បតុគ្គោ ប្បវគ្គោ

[๑๔] តោ ๔មំ បឋវឹ វិជេស្សតិ យមលោកញ្ច ๔មំ សទេវកំ

(๑)

តោ ធម្មបទំ សុទេសិតំ កុសលោ បុប្ផមិវ បចេស្សតិ ។

---

๑ ម. បុប្ផមិវប្បចេស្សតិ ។

ឧបាសក មិនយូរប៉ុន្មានទេតើ កាយនេះ មានវិញ្ញាណទៅប្រាស គេយកទៅចោលផុតហើយ មុខដ៏ឆើតស្អាតស្តឹងលើផែនដី ដូចជាអង្កត់ទស រកប្រយោជន៍គ្មាន ។

ចោរក្រឡេកឃើញចោរផងគ្នា ឬក៏ បុគ្គលមានពៀរ ក្រឡេកឃើញបុគ្គលមានពៀរផងគ្នា គប្បីធ្វើនូវសេចក្តីវិនាសណាមួយ ដល់គ្នាចិត្តដែលបុគ្គលតាំងទុកខុសហើយ រមែងធ្វើបុគ្គលនោះ ឲ្យអាក្រក់ក្រៃលែងជាងសេចក្តីវិនាសនោះទៅទៀត ។

មាតាបិតា មិនគប្បីធ្វើហេតុនោះបាន ឬជនទាំងឡាយដទៃជាញាតិមិនគប្បីធ្វើនូវហេតុនោះបាន ចំណែកខាងចិត្ត ដែលបុគ្គលតាំងទុកត្រូវហើយ រមែងធ្វើបុគ្គលនោះ ឲ្យប្រសើរជាងហេតុនោះបាន ។

ចប់ ចិត្តវគ្គទី៣ ។

ធម្មបទគាថា បុប្ផវគ្គទី៤

(១៤)អ្នកណាទំដំធ្វើចង្ក្រានូវផែនដីនេះ ទឹមយមលោកគឺអាយកូមិ ៤ ទឹមមនុស្សលោកនេះព្រមទាំងទេវលោកបាន អ្នកណាទំធ្វើសរសៃនូវចំណែកនៃធម៌ ដែលព្រះតថាគត សំដែងប្រពៃហើយ ដូចជាលោការដែលឈ្មោះសៃ ធ្វើសរសៃនូវផ្កាដូច្នោះឯង ។

សេយ្យថាបិ បុប្ផរាសិម្ហា យោ យោ លភតិ ឧត្តរិ ។ ឯវំ សត្តេសុ កតានិ
សេយ្យថាបិ ឧប្ផលបទុមនាឡាទីសុ យំ យំ បុប្ផំ លភតិ ឧត្តរិ ឧបរិ ពហុតរំ
ឯវមេវំ តាយ ទេសិតំ ធម្មំ
អវិជានន្តា អតិសយ្ហនាយ
ឆន្ទាទយោ បាទេសុ បមុញ្ចតោ(១)
អនេស្សនំ អទ្ទក្ខាតិ ឯវមត្ថោ ។
បុប្ផានិ ហេវ បចិនន្តំ(២) ព្យាសត្តមនសំ(៣) នរំ
សុត្តំ គាមំ មហោឃោវ មច្ចុ អាគម្ម តិដ្ឋតិ ។
បុប្ផានិ ហេវ បចិនន្តំ ព្យាសត្តមនសំ នរំ
អតិត្តំយេវ កាមេសុ អន្តកោ កុរុតេ វសំ ។
យថាបិ ភមរោ បុប្ផំ វណ្ណគន្ធំ អហេឋយំ(៤)
បលេតិ រសមាទាយ ឯវំ គាមេ មុនី ចរេ ។

---

๑ ម. សព្ពកាមំ ។ ๒ ម. បចិនន្តំ ។ ๓ ម. ព្យាសត្តមានសំ ។
๔ ម. វណ្ណគន្ធមហេឋយំ ។

ធម្មបទគាថា ឃុប្ផវគ្គទី ៤

ព្រះសេក្ខបុគ្គល នឹងដឹងច្បាស់នូវផែនដីគឺអត្តភាពនេះ នឹងយមលោកគឺអបាយភូមិ ៤ នឹងមនុស្សលោកនេះព្រមទាំងទេវលោកបាន ព្រះសេក្ខបុគ្គល នឹងជ្រើសរើសនូវចំណែកនៃធម៌ ដែលព្រះតថាគតសំដែងប្រៀបហើយ ដូចមាលាការ ដែលឈ្មោះវៃ ជ្រើសរើសនូវផ្កាដូច្នោះ ។

ភិក្ខុ កាលដឹងច្បាស់នូវកាយនេះថា ដូចជាដុំពពុះទឹក ដឹងច្បាស់នូវកាយនេះថា មានសភាពដូចព្រេញថ្ងៃ គប្បីកាត់នូវផ្កាដាប្រធាននៃមារគឺវដ្ដៈ ៣ ទៅកាន់ស្ថានដាច់មិនឃើញនៃមច្ចុរាជ ។

មច្ចុគឺសេចក្ដីស្លាប់ តែងកៀរយកទៅនូវជនអ្នកមានចិត្តជាប់ដំពាក់ក្នុងអារម្មណ៍ផ្សេង ។ តំពូនជ្រើសរើសនូវផ្កា គឺតាមគុណ ៥ នុ៎ះឯង ដូចទឹកដ៏ន្លង់ធំ ដែលកួចយកអ្នកស្រុកតំពូនដេកលក់ទៅ ដូច្នោះឯង ។

អ្នកធ្វើទីបំផុតគឺមរណៈ តែងក្រេងសត្វ ដែលមានចិត្តជាប់ដំពាក់ក្នុងអារម្មណ៍ផ្សេង ។ តំពូនជ្រើសរើសនូវផ្កា គឺតាមគុណ ៥ មិនឆ្អែតឆ្អន់ក្នុងកាមទាំងឡាយនុ៎ះឯង ឲ្យនៅក្នុងអំណាចរបស់ខ្លួន ។

ភមរជាតិ មិនធ្វើផ្លាស់ដែលមានពណ៌និងក្លិនឲ្យរិនាសទេ ត្រេបយកតែរស ហើរទៅ យ៉ាងណាមិញ អ្នកប្រាជ្ញ គប្បីត្រាច់ទៅក្នុងស្រុក ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

ฉ ปเวสึ วิโลภาหิ ฉ ปเวสึ ตณฺหาตณฺหาหิ

อฏฺฐโต ว อเวโจฺจยฺย ตาหิ อตาหิ จ ฯ

ยถาปิ รุจิรํ ปุปฺผ วณฺณวนฺตํ อคนฺธกํ

ฬวํ สุภาสิตา วาจา อผลา โหติ อกุพฺพโต ฯ

ยถาปิ รุจิรํ ปุปฺผ วณฺณวนฺตํ สคนฺธกํ[๑]

ฬวํ สุภาสิตา วาจา สผลา โหติ สุกุพฺพโต ฯ

ยถาปิ ปุปฺผราสิมฺหา กยิรา มาลาคุเณ พหู

ฬวํ ชาเตน มจฺเจน กตฺตพฺพ กุสล พหุ ฯ

ฉ ปุปฺผคนฺโธ ปฏิวาตเมติ

ฉ จนฺทนํ ตครมลฺลิกา[๒] วา

---

๑ ม. สุคนฺธก ฯ ๒ ฉ. ตคร มลฺลิก ฯ

ពាក្យចាត់ជោគជាំធំធ្ងាយរបស់ជនដទៃ បុគ្គលមិនគួរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
ទេ កិច្ចដែលធ្វើហើយនឹងមិនទាន់ធ្វើហើយរបស់ជនដទៃ (ដែលមិន
មែនជាមុខការរបស់ខ្លួន) បុគ្គលមិនគួរពិនិត្យមើលទេ បុគ្គលគួរ
ពិនិត្យពិចារណា តែកិច្ចការជាំធំធ្ងាយ ដែលធ្វើហើយ នឹងមិនទាន់
ធ្វើហើយ របស់ខ្លួនតែម្យ៉ាង ។

ផ្កាឈើមានទ្រនំទ្រាយល្អ មានពណ៌ (ល្អ) តែគ្មានក្លិន (ក្រអូប)
(រមែងមិនក្រអូបដល់អ្នកដែលទ្រទ្រង់) ដូចម្តេចមិញ ភាសិតនេះ
សុភាសិត រមែងគ្មានផលដល់អ្នកដែលមិនធ្វើតាមដូច្នោះ ផ្កាឈើ
ដែលមានទ្រនំទ្រាយល្អ មានពណ៌ មានក្លិន (រមែងក្រអូបដល់អ្នក
ដែលទ្រទ្រង់) ដូចម្តេចមិញ ភាសិតនេះសុភាសិត រមែងមានផលដល់
អ្នកដែលធ្វើតាមដោយគោរព ដូច្នោះឯង ។

មាលាការ បេះធ្វើសំណុំនៃតម្រងផ្កា អំពីគំនរនៃផ្កា (ផ្សែងៗគ្នា)
ឲ្យច្រើនបាន យ៉ាងណាមិញ កុសលដែលសត្វកើតមកហើយ គួរ
ធ្វើឲ្យច្រើន យ៉ាងនោះ ។

កិនផ្កាឈើ ផ្សាយទៅច្រាសខ្យល់ មិនបាន ក្លិនខ្ញីមជ្ឈន្តក្តី ក្លិន
ខ្ញីក្រស្នាក្តី ក្លិនផ្កាម្ទិះវត្តក្តី តំផ្សាយទៅច្រាសខ្យល់ មិនបាន

ធម្មបទត្ថាយ ចតុត្ថោ បុប្ផវគ្គោ

សតញ្ច តណ្ហោ បដិឃាតមេតិ
សញ្ញោ ទិសា សប្បុរិសោ បភាសតិ[๑] ។
ចន្ទនំ តគរំ វាបិ ឧប្បលំ អថ វស្សិកី
ឯតេសំ គន្ធជាតានំ សីលគន្ធោ អនុត្តរោ ។
អប្បមត្តោ អយំ គន្ធោ យាយំ តគរចន្ទនី[๒]
យោ ច សីលវតំ គន្ធោ វាតិ ទេវេសុ ឧត្តមោ ។
តេសំ សម្បន្នសីលានំ អប្បមាទវិហារិនំ
សម្មទញ្ញា វិមុត្តានំ មារោ មគ្គំ ន វិន្ទតិ ។
យថា សង្ការធានស្មិំ[๓] ឧជ្ឈិតស្មិំ មហាបថេ
បទុមំ តត្ថ ជាយេថ សុចិគន្ធំ មនោរមំ
ឯវំ សង្ការភូតេសុ អន្ធភូតេ[๔] បុថុជ្ជនេ
អតិរោចតិ បញ្ញាយ សម្មាសម្ពុទ្ធសាវកោ ។

បុប្ផវគ្គោ ចតុត្ថោ ។

---

๑ ឧ. បភាតិ ។ ๒ ម. តគរចន្ទនំ ។ ๓ ម. សង្ការដ្ឋានស្មិំ ចាហេ ។
๔ ម. អន្ធូភូតេ ។

ចំណែកក្លិនរបស់សប្បុរសតាំងឡាយ រមែងផ្សាយទៅច្រាសខ្យល់បាន ព្រោះសប្បុរស រមែងផ្សាយទៅបានគ្រប់ទិស ។ ក្លិននៃសីលជាគុណជាតប្រសើរបំផុតជាងគន្ធជាតទាំងនេះគឺ ខ្លឹមចន្ទន៍ ខ្លឹមត្រែស្នា ផ្កាឧប្បល ផ្កាម្ទិះលា ។

ក្លិនត្រែស្នា ទីឆ៏ក្លិនចន្ទន៍ណា ក្លិននេះ ត្រែអូបមានប្រមាណតិចទេ ចំណែកក្លិននៃបុគ្គលមានសីលតាំងឡាយណា ក្លិននោះ ទើបត្រែអូបលើសលប់ ផ្សាយទៅក្នុងទេវលោកនឹងមនុស្សលោកបាន ។

មាពជិកាជ (ទុកជាទំស្ងែរក) ក៏មិនចូលចម្លងផ្លូវរបស់លោក អ្នកមានសីលបរិបូណ៌ អ្នកនៅដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ អ្នករួចស្រែឡះ (ចាកធម៌ជាគ្រឿងសៅហ្មង) ព្រោះដឹងច្បាស់តាមហេតុ ។

ផ្កាឈូក ទុកជាកើតក្នុងគំនរសម្រាម ដែលគេចាក់ចោលតែរថ្នូរធំនោះ ក៏គង់មានក្លិនត្រអូប ជាទីរីករាយនៃចិត្តបាន ដូចម្តេចមិញ បណ្តាជន ដែលដូចជាគំនរសម្រាម សាវ័ករបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ រមែងរុងរឿងកន្ទុងផុតបុថុជ្ជនតាំងឡាយ ដែលល្ងិតល្ងង់ ដោយប្រាជ្ញា (របស់ខ្លួន) ដូច្នោះឯង ។

ธมฺมปทคาถาย ปฏฺฐมา ภาณวารคฺคา

[๑๕] ยถา ปิ ภาคโร ปตฺวา ยิฏฺฐิ สนฺตสฺส เยภุยฺยโต
ยถา ภาณวโร สมาโน สนฺตึ อาปชฺชเต ๆ
จรญฺเญ ภาวิตตฺตสฺส สเยยฺยุ สนิสมตฺตโน
ปกาจริยึ ธนฺยุ ภยา ตสฺส ภาณเว สมาหิตา ๆ
ปุตฺตา(๑) ปิตฺตุ ธนมตฺตุ(๒) ยถา ภาณเว วิหญฺญติ
อตฺตา หิ อตฺตโน ตสฺส กาโร ปุตฺตา(๓) กาโร ธนมฺ ๆ
เยภา ภาณเว ปญฺญตฺ(๔) ภาณวา ปณฺฑิโต ภวิ เตน เสภา
ภาณเว ย ปณฺฑิตสมาสี สเว ภาณเวติ วุจฺจติ ๆ

---

๑ ม. ปุตฺต ฯ ๒ ฉ. ธนมตฺติ ฯ ๓ ม. ปุตฺโต ฯ ๔ ฉ. ม. ปญฺตฺ ฯ

ធម្មបទគាថា ពាលវគ្គទី ៥

[១៩] ក្តីវែង បំពោះតែអ្នកក្រាក់ក្រៃត (អ្នកដេកមិនលក់) យោជន៍វែង បំពោះតែអ្នកខ្សឹយហត់ សង្សារវដ្តវែង បំពោះតែបុគ្គលពាលមិនដឹងច្បាស់នូវព្រះសទ្ធម្ម ។

បុគ្គលកាលស្វះស្វែងរកកល្យាណមិត្ត បើមិនបានមិត្តដ៏ប្រសើរជាងខ្លួន ឬមិត្តដែលស្មើនឹងខ្លួនទេ គប្បីប្រព្រឹត្តនៅតែម្នាក់ឯង ឲ្យខ្ជាប់ខ្ជួនវិញ ព្រោះថាសហាយតាគុណ(១)មិនមានក្នុងបុគ្គលពាលឡើយ ។ ជនពាលតែងព្រួយលំបាក ដោយសេចក្តីសំគាល់ថា កូនទាំងឡាយរបស់អញមាន ទ្រព្យរបស់អញមាន តាមដែលពិត សូម្បីខ្លួនរបស់ខ្លួនក៏មិនមាន (២) បំណងបើកូនទាំងឡាយ នឹងរាប់ថាមានអំពីណាបាន ទ្រព្យនឹងរាប់ថា មានអំពីណាបាន ។

អ្នកណា ជាមនុស្សពាល ហើយដឹងនូវភាពនៃខ្លួនថាជាពាល អ្នកនោះនឹងទៅជាបណ្ឌិតបានខ្លះ ដោយហេតុដែលដឹងខ្លួន ថាជាពាលនោះ ម្យ៉ាងទៀត អ្នកណា ជាមនុស្សពាល មានសេចក្តីប្រកាន់ថាខ្លួនជាបណ្ឌិត អ្នកនោះ ឈ្មោះថាជាមនុស្សពាល ដោយពិត ។

---

១ ចូឡសីល, មជ្ឈិមសីល, មហាសីល, កថាវត្ថុ១០, ធុតង្គគុណ១៣, វិបស្សនាគុណ, មគ្គ៤, ផល៤, វិជ្ជា៣ អភិញ្ញា៦, ហៅថា សហាយតាគុណ ។ ២ ព្រោះមិនអាចនឹងការពារទុក្ខបាន ។ អដ្ឋកថា ។

ធម្មបទគាថាយ បញ្ចមោ ពាលវគ្គោ

យាវដីវម្បិ ចេ ពាលោ បណ្ឌិតំ បយិរុបាសតិ
ន សោ ធម្មំ វិជានាតិ ទព្វី សូបរសំ យថា ។
មុហុត្តមបិ ចេ វិញ្ញូ បណ្ឌិតំ បយិរុបាសតិ
ខិប្បំ ធម្មំ វិជានាតិ ជិវ្ហា សូបរសំ យថា ។
ចរន្តិ ពាលា ទុម្មេធា អមិត្តេនេវ អត្តនា
ករោន្តា(๑) បាបកំ កម្មំ យំ ហោតិ កដុកប្ផលំ(๒) ។
ន តំ កម្មំ កតំ សាធុ យំ កត្វា អនុតប្បតិ
យស្ស អស្សុមុខោ រោទំ វិបាកំ បដិសេវតិ ។
តញ្ច កម្មំ កតំ សាធុ យំ កត្វា នានុតប្បតិ
យស្ស បតីតោ សុមនោ វិបាកំ បដិសេវតិ ។
មធុវា មញ្ញតិ ពាលោ យាវ បាបំ ន បច្চតិ
យទា ច បច្চតិ បាបំ អថ(๓) [ពាលោ]ទុក្ខំ និគច្ឆតិ ។

---

๑ ម. ករោនុំ ។ ๒ ម. កដុំក ដលំ ។ ๓ ម. អថស្សេ ឥត្ថំ ។

ធម្មបទគាថា ពាលវគ្គទី ៥

មន្ទស្សពាល បើបុគ្គលខៅអង្គុយជិតអ្នកប្រាជ្ញ សូម្បីអស់មួយជីវិត
តែមិនដឹងនូវសេចក្តីពិតទេ ឱប្បាសលាស់ឡើយ ដូចវែក ដែលមិនដឹង
រសសម្លៃ ។

វិញ្ញូជន បើបុគ្គលខៅអង្គុយជិតអ្នកប្រាជ្ញ សូម្បីតែមួយរំពេច រមែង
ឃាល់នូវសេចក្តីពិត ដោយឆាប់រហ័ស ដូចអណ្តាត ដឹងនូវរសសម្លៃ ។

ពួកជនពាលមិនមានប្រាជ្ញា មានខ្លួនដូចជាសត្រូវ តែងធ្វើកម្មលាមក
ដែលផ្តាំអំពើមានផលល្វើយក្រហាយ ។

បុគ្គលធ្វើកម្មណាហើយ រមែងក្តៅក្រហាយ ឬមានមុខប្រឡាក់
ដោយទឹកភ្នែក ស្រែកយំ នូវផលនៃកម្មណា កម្មដែលគេធ្វើ
ហើយនោះ ឈ្មោះថាជាកម្មមិនល្អឡើយ ។

បុគ្គលធ្វើកម្មណាហើយ រមែងមិនក្តៅក្រហាយ ឬដល់នូវសេចក្តីពេញ
ចិត្ត មានចិត្តល្អ នូវផលនៃកម្មណា កម្មដែលគេធ្វើហើយនោះឯង
ឈ្មោះថាជាកម្មល្អ ។

ចាបមិនគាន់ទ្រាំផលត្រឹមណា ជនពាល តែងសំគាល់នូវចាបនោះថា
ដូចទឹកឃ្មុំ លុះតែកាលណាចាបទ្រាំផល ជនពាលនោះបានប្រទះនូវសេចក្តី
ទុក្ខ កាលណោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទគាថា

ហាសេ ហាសេ កុសលេន ពាលោ កុញ្ជេ អោធំ
ន សោ សង្ខាតធម្មានំ តាលំ អក្ខាតិ សោឡសឹ ។
ន ហិ ចាបំ តាតំ តាមំ សង្ខីរំ មុច្ចតិ
ឯហន្តំ ពាលមន្ទេតិ ភស្មាច្ឆន្នោវ(១) ចាវកោ ។
យោវនេវ អនត្ថាយ ញត្តំ ពាលស្ស ជាយតិ
ហន្តិ ពាលស្ស សុក្កំសំ មុទ្ធំ អស្ស(២) វិបាតយំ ។
អសន្តំ ភាវមិច្ឆេយ្យ បុរេក្ខារញ្ច ភិក្ខុសុ
អាវាសេសុ ច ឥស្សរិយំ បូជា បរកុលេសុ ច ។

---

១ ឧ. ភស្មច្ឆន្នោ ។ ២ ម. ពុទ្ធិមស្ស ។

ជនពាលទុកដាក់វិរកោតកោដនដោយចុង(១)ស្មៅ រាល់ៗខែ ជនពាល
នោះក៏មិនដល់មួយចំណែកនៃចំណែកទី១៦ ៗ លើក របស់បុគ្គលចាំធ
ឮាយ ដែលមានធម៌បានដឹង ឬបានពិចារណាហើយឡើយ ។
កម្មណាមក ដែលជនពាលធ្វើហើយ មិនទាន់ឲ្យផលនោះក៏មាន ដូច
ទឹកដោះស្រស់ ដែលមិនទាន់ប្រែក្សាយ (ក្នុង ១ រំពេច) ដូច្នោះ
ឆាបតម្មនោះ តាមដុតបុគ្គលពាល ដូចរងើកភ្លើងដែលបិទបាំងទុក
ដោយផេះដូច្នោះ ។

ការចេះដឹង តើតឡើងដល់បុគ្គលពាល គ្រាន់តែដើម្បីសេចក្តីវិនាស
ប៉ុណ្ណោះ រមែងញ៉ាំងបញ្ញាឲ្យធ្លាក់ចុះ បំផ្លេចបំផ្លាញចំណែកធម៌សគ
ុសលរបស់បុគ្គលពាលនោះ ។ កិត្តិពាល រមែងប្រាថ្នានូវ
សេចក្តីសរសើរ ដែលមិនមាន(ក្នុង ខ្លួន)ផង នូវការធ្វើក្នុងខាងមុខ
គឺជាប្រមុខ ក្នុងពួកភិក្ខុផង នូវការជាឥស្សរៈ ក្នុងអារាមសាំធឮាយ
ផង នូវការបូជាចាំធឮាយ ក្នុងត្រកូលនៃជនចាំធឮាយ ដូចៃ ផង

---

(១) បានសេចក្តីថា យកចុងស្មៅចាក់កោដន ហើយយកមកតេះនឹងចុងអណ្តាត
ចំពោះគាថានេះ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់សំដែងប្រារព្ធនឹងជម្ពុកាដីរក ដែលជាអ្នកប្រព្រឹត្តបរិកោត
បែបនោះដែរតែ ក្នុងពេលដែលមហាជនតាំកោដនមកប្រុងជា ។

មមេវ កតមញ្ញុំ តិមាមប្បេតិ ទុកោ

មមេវ អតិវសា[1] អស្សុ តិច្ឆាតិច្ឆេសុ តិស្ថិ[2]

(๓)

ឥតិ ពាលស្ស សង្កប្បោ ឥស្សា មានោ ច វឌ្ឍតិ ។

អញ្ញា ហិ លាភូបនិសា អញ្ញា និព្វានគាមិនី

ឯវមេតំ អភិញ្ញាយ ភិក្ខុ ពុទ្ធស្ស សាវកោ

សក្কារំ នាភិនន្ទេយ្យ វិវេកមនុព្រូហយេ ។

ពាលវគ្គោ បញ្ចមោ ។

ធម្មបទគាថាយ ឆដ្ឋោ បណ្ឌិតវគ្គោ

(๑๖) និធីនំវ បវត្តារំ យំ បស្សេ វជ្ជទស្សិនំ

និគ្គយ្ហវាទិំ មេធាវិំ តាទិសំ បណ្ឌិតំ ភជេ

តាទិសំ ភជមានស្ស សេយ្យោ ហោតិ ន បាបិយោ ។

---

๑ ខ, ម, មមេវាតិវសា ។ ๒ ម, កិស្មិញ្ចិ ។ ๓ ខ, ម, ឥច្ឆា ។

តិក្ខុពាល តែងមានសេចក្តីត្រិះរិះថា គ្រហស្ថនឹងបព្វជិត ពាំង ២ ពួក ចូរសំគាល់នូវកិច្ចដែលមនុស្សដទៃធ្វើហើយថាជាកិច្ចរបស់អញវិញ អំណាចដំរែលែងរបស់អញ ចូរមានក្នុងកិច្ច គួប ធំ ណា ។ មួយ (កាលបើយ៉ាងនេះ) ឫស្សា នឹងមានះ រមែងចំរើន ។ បដិបទា អាស្រ័យនូវលោកផ្សេង បដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ព្រះនិញ្វានផ្សេង តិក្ខុជាសាវ័កបស់ព្រះពុទ្ធ ដឹងច្បាស់នូវហេតុនុ៎ះយ៉ាងនេះហើយ មិនគួរត្រេកអរចំពោះសក្ការៈឡើយ គប្បីញុំាងវិវេកឲ្យចំរើនដោយលំដាប់ ។

ចប់ ពាលវគ្គទី ៥ ។

ធម្មបទគាថា បណ្ឌិតវគ្គទី ៦

(១៦) បុគ្គលគួរឃើញនូវអ្នកប្រាជ្ញណា ដែលជាអ្នកពោលសង្កត់សង្កិន ចង្អុលប្រាប់ទោស ថាដូចជាបុគ្គលអ្នកប្រាប់កំណប់ទ្រព្យឲ្យដូច្នោះ គួរគប់អ្នកប្រាជ្ញបែបនោះ (ព្រោះថា) កាលបុគ្គលគប់អ្នកប្រាជ្ញបែបនោះហើយ រមែងមានសេចក្តីគាប់ប្រសើរ ឥតមានទោសដ៏លាមកឡើយ ។

ទិវាតបេយ្យា ឆុសាសេយ្យា អសព្ភា ច ឯឝារយេ
សតំ ហិ សោ ភិយ្យោ ហោតិ អសតំ ហោតិ អប្បិយោ ។
ឯ កដេ ចាបតេ ភិត្តេ ឯ កដេ បុរិសាឝមេ
កដេ ភិត្តេ កលញ្ជាសោ កដេ បុរិសុត្តមេ ។
ឆប្បញ្ញាតិ សុខំ សេតិ វិប្បសន្នេន ចេតសា
អរិយប្បវេទិតេ ធម្មេ សទា រមតិ បណ្ឌិតោ ។

ឧទកញ្ហិ នយន្តិ នេត្តិកា
ឧសុការ ឧមយន្តិ(๑) តេជនំ
ទារុំ ឧមយន្តិ(๑) តច្ឆកា
អត្តានំ ឧមយន្តិ បណ្ឌិតា ។

សេសោ យថា ឝកឃនោ ឝារេន ឯ សមីរតិ
ឯវំ និន្ទាបសំសាសុ ឯ សម្បញ្ញេ បណ្ឌិតា ។
យថាបិ រហទោ គម្ភីរោ វិប្បសន្នោ អនាវិលោ
ឯវំ ធម្មានិ សុត្វាន វិប្បសីទន្តិ បណ្ឌិតា ។

---

๑ ម. ឧមយន្តិ ។

បណ្ឌិតគួរទ្ទន្ទានប្រៀនប្រដៅ គួរហាមឃាត់នូវជនពាល ឲ្យចាក
អំពើអសប្បុរស បណ្ឌិតនោះ រមែងជាទីស្រឡាញ់របស់សប្បុរស
តែម្យ៉ាង មិនជាទីស្រឡាញ់នៃអសប្បុរសឡើយ ។
បុគ្គល មិនគួរគប់មិត្តអាក្រក់ មិនគួរគប់បុរសថោកទាប គួរគប់
តែមិត្តដែលល្អ គួរគប់តែបុរសជាន់ខ្ពស់ ។
បណ្ឌិត ដែលមានសេចក្តីត្អែតត្អរក្នុងធម៌ មានចិត្តជ្រះថ្លាហើយ រមែង
ដេកជាសុខ រមែងត្រេកអរ ក្នុងធម៌ដែលព្រះអរិយៈ ប្រកាស
ទុកហើយ ជ្រះថ្លាល ។
ធម្មតាអ្នកបង្វែកទឹក តែងបង្វែកទឹកទៅ អ្នកធ្វើព្រួញ តែងពត់ព្រួញ
(ឲ្យត្រង់) អ្នកចាំងឈើ តែងចាំងឈើ ឯបណ្ឌិតចាំងឲ្យ តែង
ទ្ទន្ទានខ្លួន(ដូច្នោះដែរ) ។
ភ្នំថ្មតាន់ មិនរំកើប ព្រោះខ្យល ដូចម្តេចមិញ បណ្ឌិតចាំងឲ្យ
ក៏មិនរំកើប ព្រោះពាក្យតិះដៀល នឹងពាក្យសរសើរ (ជាដើម)
ដូច្នោះឯង ។
អង្ឃដ៏ទឹកដែលជ្រៅ រមែងថ្លាមិនល្អក់យ៉ាងណា បណ្ឌិតចាំងឲ្យ
បើបានស្តាប់ធម៌ទេសនាហើយ រមែងជ្រះថ្លាស៊ប់ស្អួន យ៉ាងនោះ ។

ធម្មបទគាថាយ ជរ្ជ្ជោ បណ្ឌិតវត្ថុ

សព្ពត្ថ វេ សប្បុរិសា វជន្តិ(๑)

ន កាមកាមា លបយន្តិ សន្តោ

សុខេន ផុដ្ឋា អដ ឋ ទុខេន

ន ឧច្ចាវចំ បណ្ឌិតា ទស្សយន្តិ ។

ន អត្តហេតុ ន បរស្ស ហេតុ

ន បុត្តមិច្ឆេ ន ធនំ ន រដ្ឋំ

ន ឥច្ឆេយ្យ អធម្មេន សមិទ្ធិមត្តនោ

ស សីលវា បញ្ញវា ធម្មិកោ សិយា ។

អប្បកា តេ មនុស្សេសុ យេ ជនា បារគាមិនោ

អថាយំ ឥតរា បជា តីរមេវានុធាវតិ ។

យេ ច ខោ សម្មទក្ខាតេ ធម្មេ ធម្មានុវត្តិនោ

តេ ជនា បារមេស្សន្តិ មច្ចុធេយ្យំ សុទុត្តរំ ។

កណ្ហំ ធម្មំ វិប្បហាយ សុក្កំ ភាវេថ បណ្ឌិតោ

---

๑ ម. បដិន្តិ ។ ម. វិដ្ឋន្តិ ។

ធម្មបទគាថា បណ្ឌិតវគ្គទី ៦

ពួកសប្បុរស តែងលះ (នូវកាម) ក្នុងធម៌ទាំងពួង ពួកលោកអ្នកស្ងប់រមែងមិនរវែរវាយ ព្រោះសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកាម ពួកបណ្ឌិតបើសេចក្តីសុខឬទុក្ខពាល់ត្រូវហើយ រមែងមិនសំដែងអាការឡើងចុះឡើយ ។ បណ្ឌិតមិនគួរធ្វើអាក្រក់ ព្រោះហេតុនៃខ្លួន មិនគួរធ្វើអាក្រក់ ព្រោះហេតុនៃអ្នកដទៃ មិនគួរប្រាថ្នាកូន មិនគួរប្រាថ្នាទ្រព្យ មិនគួរប្រាថ្នារដ្ឋ មិនគួរប្រាថ្នាសិទ្ធិ ដើម្បីខ្លួន ដោយហេតុមិនមែនជាធម៌ឡើយ លោកគួរជាអ្នកមានសីល មានប្រាជ្ញាប្រកបដោយធម៌ ។ បណ្តាមនុស្សទាំងឡាយ ពួកជនណា ដែលឆ្លងដល់ត្រើយគឺព្រះនិព្វាន ពួកជននោះ មានប្រមាណតិច ចំណែកពួកសត្វត្រាំនេះ រមែងស្ទុះទៅកាន់ត្រើយ (គឺសក្កាយទិដ្ឋិ) ។ ជនទាំងឡាយណា ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ក្នុងធម៌ ដែលព្រះតថាគតទ្រង់សំដែងទុកហើយដោយប្រពៃ ជនទាំងនោះនឹងឆ្លងនូវលំនៅនៃមច្ចុ ដែលមិនងាយឆ្លងបាន ហើយដល់នូវព្រះនិព្វាន ។ បណ្ឌិតគួរលះបង់ធម៌ខ្មៅ[1]ចេញ ញុំាងធម៌[2]ស ឲ្យចំរើនឡើង

---

១ អកុសលធម៌ មានកាឡេទុច្ចរិតជាដើម ។ ២ កុសលធម៌មានកាយសុចរិតជាដើម ។ អដ្ឋកថា ។

ទិសា អនោសមាគម្ម វិវេកេ យត្ថ ទូរមំ

តត្រាភិរតិមិច្ឆេយ្យ ហិត្វា កាមេ អកិញ្ចនោ

បរិយោទបេយ្យ អត្តានំ ចិត្តក្លេសេហិ បណ្ឌិតោ។

យេសំ សម្ពោធិយង្គេសុ សម្មា ចិត្តំ សុភាវិតំ

អាទានប្បដិនិស្សគ្គេ អនុបាទាយ យេ រតា

ខីណាសវា ជុតិមន្តោ តេ លោកេ បរិនិព្ពុតា។

បណ្ឌិតវគ្គោ ឆដ្ឋោ ។

ធម្មបទគាថាយ សត្តមោ អរហន្តវគ្គោ

[๑๗] គតទ្ធិនោ វិសោកស្ស វិប្បមុត្តស្ស សព្ពធិ

សព្ពគន្ថប្បហីនស្ស បរិឡាហោ ន វិជ្ជតិ ។

(ដោយវិធី)ចេញចាកអាល័យគឺតាមគុណ ហើយឈមទៅរកព្រះនិព្វាន ជាធម្មជាតមិនមានអាល័យ គប្បីលះបង់តាមពាំងឆ្ងាយចេញ ជាអ្នកមិនមានកង្វល់ ច្រាច្បាស់នូវសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងវិវេកដែលពួកសត្វត្រេកអរបានដោយក្រនោះ បណ្ឌិតគួរញុំាងខ្លួនឲ្យផូរផង់ចាកគ្រឿងសៅហ្មងចិត្ត ។ ចិត្តដែលបណ្ឌិតពាំងឆ្ងាយណា បានអប់រំល្អហើយ ក្នុងអង្គនៃធម៌ ជាគ្រឿងត្រាស់ដឹងពាំងឆ្ងាយ ឬ បណ្ឌិតពាំងឆ្ងាយណា មិនប្រកាន់មាំ ត្រេកអរតែក្នុងការលះនូវសេចក្តីប្រកាន់មាំ បណ្ឌិតពាំងឆ្ងាយនោះ ។ រមែងជាអ្នកអស់អាសវៈ មានសេចក្តីរីរឿង បរិនិព្វាន ក្នុងលោក ។

ចប់ បណ្ឌិតវគ្គទី ៦ ។

ធម្មបទគាថា អរហន្តវគ្គទី ៧

[១៧] សេចក្តីក្តៅក្រហាយ(១) រមែងមិនមានដល់លោកអ្នក មានផ្លូវឆ្លាយដើរដល់(២)ហើយ មិនមានសេចក្តីសោក រួចស្រឡះចាកធម៌ពាំងពួន (មានខន្ធជាដើម)មានគំលេសជាគ្រឿងចាក់ស្រេះពាំងពួនលះបង់ហើយ ។

---

១ សេចក្តីក្តៅក្រហាយមាន ២យ៉ាង គឺក្តៅក្រហាយកាយ ១ ក្តៅក្រហាយចិត្ត ។ ព្រះខីណាស្រវ នៅមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយកាយ ព្រោះអំណាចកំដៅថ្ងៃឬត្រជាក់ជាដើមតែក្តៅក្រហាយក្នុងចិត្ត មិនមានក្នុងទីនេះសំដៅសេចក្តីក្តៅក្រហាយក្នុងចិត្ត។ ២ ផ្លូវឆ្លាយក្នុងទីនេះ សំដៅយកវដ្តៈដែលហៅថាវដ្តៈ ។ ពួកសត្វដែលជាប់ក្នុងវដ្តៈ នៅក្នុងផ្ទះឯរាបណា ឈ្មោះថាជាអ្នកដើរផ្លូវឆ្ងាយឯរាបនោះ ព្រះសោភបន្ទបុគ្គលជាដើម ក៏ហៅថាអ្នកដើរផ្លូវឆ្ងាយដែរ ព្រោះមិនទាន់អស់វដ្តៈ តែព្រះខីណាស្រពលោកធ្វើវដ្តៈឲ្យអស់ហើយ ឲ្យឈ្មោះថាជាអ្នកដ៏ឥតផ្លូវឆ្ងាយដើរដល់ហើយ ។

ធម្មបទគាថាយ សត្តមោ អរហន្តវគ្គោ

ទុយ្យុញ្ជន្តិ សតីមន្តោ ឧ ឯតេតេ រមន្តិ តេ
ហំសាវ បល្វលំ ហិត្វា ឯតមោកំ ជហន្តិ តេ ។
យេសំ សន្និចយោ នត្ថិ យេ បរិញ្ញាតភោជនា
សុញ្ញតោ អនិមិត្តោ ច វិមោក្ខោ យេស គោចរោ
អាកាសេវ សកុន្តានំ(๑) បទំ តេសំ ទុរន្នយោ ។
យេស្សាសវា បរិក្ខីណា អាហារេ ច អនិស្សិតោ
សុញ្ញតោ អនិមិត្តោ ច វិមោក្ខោ យេស្ស គោចរោ
អាកាសេវ សកុន្តានំ(๑) បទន្តស្ស ទុរន្នយំ ។

យស្សិន្ទ្រិយានិ សមថង្គតានិ
អស្សា យថា សារថិនា សុទន្តា
បហីនមានស្ស អនាសវស្ស
ទេវាបិ តស្ស បិហយន្តិ តាទិនោ ។

---

๑ ម. សកុណានំ ។

ធម្មបទគាថា អរហន្តវគ្គទី ៣

ព្រះខីណាស្រពតាំងខ្លាយ មានស្មារតី រមែងខ្វល់ខ្វាយ[1]
រមែងត្រេកអរ ក្នុងទីនៅអាស្រ័យ លោកលះបង់ចោលស្រុះ
នូវអាល័យតាំងអស់ ដូចហង្សលះបង់តំហើរទៅ ដូច្នោះ ។
ពួកជនណា មិនមានសេចក្តីសន្សំ ពួកជនណា កំណត់ដឹងភោជន
ហើយ ជនណា មានសុញ្ញតវិមោក្ខ អនិមិត្តវិមោក្ខនិងអប្បណិហិត-
វិមោក្ខ ជាគោចរ គតិគឺដំណើរ របស់ពួកជននោះ។ គេកម្រដឹង
ឃាន ដូចដំណើរនៃពួកសត្វស្លាបក្នុងអាកាស ដូច្នោះ ។
ជនណា អស់អាសវៈហើយ តាំងមិនអាស្រ័យ (តណ្ហានិងទិដ្ឋិ) ក្នុង
អាហារ ជនណា មានសុញ្ញតវិមោក្ខ អនិមិត្តវិមោក្ខ និងអប្ប
ណិហិតវិមោក្ខ ជាគោចរ ដំណើររបស់ជននោះ គេកម្រដឹងឃាន
ដូចដំណើរនៃពួកសត្វស្លាបក្នុងអាកាស ដូច្នោះ ។
ឥន្ទ្រិយតាំងខ្លាយ របស់អ្នកណា ដល់នូវការស្ងប់រម្ងាប់ ដូចសេះ
ដែលនាយសារថី ហ្វឹកហ្វឺនរួចហើយ សូម្បីទេវតានឹងមនុស្ស
តាំងខ្លាយ ក៏ស្រឡាញ់អ្នកនោះដែរ ដែលមានមានះលះបង់
ហើយ មិនមានអាសវៈ ជាបុគ្គលមានចិត្តនឹងធឹងមិនញាប់ញ័រ ។

---

[1] ខ្វល់ខ្វាយក្នុងគុណដែលខ្លួនបានហើយ ឬក្នុងឈានទាំងវិបស្សនា ដោយកំចាត់
រំពឹងចូលចេញ អធិដ្ឋាន ឬពិចារណាមិនមានសម្រាក ។ អដ្ឋកថា ។

បឋវីសមោ នោ វិរុជ្ឈតិ
ឥន្ទខីលូបមោ តាទិ សុព្ពតោ
រហទោវ អបេតកទ្ទមោ
សំសារា ន ភវន្តិ តាទិនោ ។
សន្តំ តស្ស មនំ ហោតិ
សន្តា វាចា ច កម្ម ច
សម្មទញ្ញា វិមុត្តស្ស
ឧបសន្តស្ស តាទិនោ ។
អស្សទ្ធោ អកតញ្ញូ ច
សន្ធិច្ឆេទោ ច យោ នរោ
ហតាវកាសោ វន្តាសោ
ស វេ ឧត្តមបោរិសោ ។
គាមេ វា យទិ វារញ្ញេ
និន្នេ វា យទិ វា ថលេ
យត្ថ អរហន្តោ វិហរន្តិ
តំ ភូមិរាមណេយ្យកំ(១) ។

---

១ ឱ· ភូមី រមណេយ្យកំ ។

តិក្ខុមានចិត្តដូចផែនដី មិនក្រោធ មានវត្តល្អ មានចិត្តនឹងធឹងដូច
សសរគោល មានចិត្តថ្លា ដូចអង្គឹធ្រាសចាកកក់ សង្សារ
ទាំងឡាយរបស់តិក្ខុបែបនោះ រមែងមិនមាន ។
ចិត្តស្ងប់ វាចាស្ងប់ នឹងកាយកម្មស្ងប់ រមែងមាន ដល់លោក
ដែលដឹងដោយប្រពៃ ផុតស្រឡះ (ចាកពាធិក្លិសេស) ជាអ្នក
ស្ងប់រម្ងាប់ ដូច្នោះ ។
នរជនណា មិនជឿអ្នកដទៃផង ស្គាល់ព្រះនិព្វានផង កាត់ខ្សែ
គ្រឿងតភ្ជាប់ផង មានឧកាសកំចាត់បង់ហើយផង មានសេចក្តី
ប្រាថ្នាខ្ជាក់ចោលហើយផង នរជននោះ ជាឧត្តមបុរស ។
ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ នៅកន្លែងណា ទោះជាស្រុកក្តី ព្រៃក្តី
ទីជាបក្តី ទីទួលក្តី ទីនោះឯង ជាភូមិ គួរត្រេកអរ ។

រមេណីយេនិ អរញ្ញានិ

យត្ថ ន រមតី ជនោ

វីតរាគា រមេស្សន្តិ

ន តេ កាមគវេសិនោ ។

អរហន្តវគ្គោ សត្តមោ ។

ធម្មបទគាថាយ អដ្ឋមោ សហស្សវគ្គោ

(๑๔)សហស្សមបិ ចេ ភាសា អនត្ថបទសញ្ហិតា

ឯកំ អត្ថបទំ សេយ្យោ យំ សុត្វា ឧបសម្មតិ ។

សហស្សមបិ ចេ គាថា អនត្ថបទសញ្ហិតា

ឯកំ គាថាបទំ សេយ្យោ យំ សុត្វា ឧបសម្មតិ ។

យោ ច គាថា សតំ ភាសេ អនត្ថបទសញ្ហិតា[๑]

ឯកំ ធម្មបទំ[๒] សេយ្យោ យំ សុត្វា ឧបសម្មតិ ។

---

๑ ម· អនត្ថបទសញ្ហិតំ ។ ๒ ម· គាថាបទំ ។

ធម្មបទគាថា សហស្សវគ្គទី ៨

ជន (អ្នកស្វែងរកតាម) រមែងមិនត្រេកអរ ក្នុងកន្លែងដែលគួរត្រេកអរទេ ព្រោះឃើញស្ត្រីដែលមានរាគៈខ្លាំងហើយ ទើបត្រេកអរក្នុងកន្លែងនោះ ព្រោះលោកជាអ្នក មិនស្វែងរកតាម ។

ចប់ អរហន្តវគ្គទី ៧ ។

ធម្មបទគាថា សហស្សវគ្គ ទី ៨

(១៨) បើវាចា សូម្បីច្រើនពាន់ម៉ាត់ ជាវាចាប្រកបដោយបទឥតប្រយោជន៍ វាចានោះ ពុំបានសេចក្តីឡើយ អ្នកណា ស្តាប់បទមានប្រយោជន៍ណាហើយ រមែងស្ងប់រម្ងាប់បាន បទមានប្រយោជន៍នោះ សូម្បីតែ១ បទ ក៏ឈ្មោះថា ប្រសើរជាង ។

បើគាថា សូម្បីច្រើនពាន់ ជាគាថា ប្រកបដោយបទឥតប្រយោជន៍ គាថានោះ ពុំប្រសើរឡើយ អ្នកណាស្តាប់បទនៃគាថាណាហើយ រមែងស្ងប់រម្ងាប់បាន បទនៃគាថានោះ សូម្បីតែ១ បទ ក៏ឈ្មោះថា ប្រសើរជាង ។

អ្នកណា គប្បីពោលគាថាមួយរយ ជាគាថា ប្រកបដោយបទឥតប្រយោជន៍ គាថាដែលអ្នកនោះពោលហើយនោះ ពុំប្រសើរឡើយ អ្នកណាស្តាប់បទនៃធម៌ហើយ រមែងស្ងប់រម្ងាប់បាន បទនៃធម៌នោះ សូម្បីតែមួយបទ ក៏ឈ្មោះថា ប្រសើរជាង ។

យោ សហស្សំ សហស្សេន សង្គ្រាមេ មានុសេ ជិនេ
ឯកញ្ច ជេយ្យមត្តានំ ស វេ សង្គ្រាមជុត្តមោ ។

អត្តា ហវេ ជិតំ សេយ្យោ យោ ចាយំ ឥតរា បជា
អត្តទន្តស្ស ទោសស្ស និច្ចំ សញ្ញតចារិនោ[1]

នេវ ទេវោ ន គន្ធព្ពោ ន មារោ សហ ព្រហ្មុនា
ជិនំ អបជិតំ កយិរា តថារូបស្ស ជន្តុនោ ។

មាសេ មាសេ សហស្សេន យោ យជេថ សតំ សមំ
ឯកញ្ច ភាវិតត្តានំ មុហុត្តមបិ បូជយេ
សាយេវ បូជនា សេយ្យោ យញ្ចេ[2] វស្សសតំ ហុតំ ។

យោ ច វស្សសតំ ជន្តុ អគ្គិំ បរិចរេ វនេ
ឯកញ្ច ភាវិតត្តានំ មុហុត្តមបិ បូជយេ
សាយេវ បូជនា សេយ្យោ យញ្ចេ[3] វស្សសតំ ហុតំ ។

---

១ ឱ. សំយតចារិនោ ។ ម. សញ្ញតចារិនោ ។ ២-៣ ឱ. យញ្ញ ។

អ្នកណា គប្បីឈ្នះពួកមនុស្សក្នុងសង្គ្រាមអស់មួយពាន់ៗដង គឺមួយលាន ចំណែកអ្នកណា ឈ្នះខ្លួនឯងម្នាក់ឯងបាន អ្នកនោះឈ្មោះថាជាមនុស្សខ្ពង់ខ្ពស់ ជាងអ្នកដែលឈ្នះ ក្នុងសង្គ្រាមនោះ ។

ខ្លួនឯងដែលឈ្នះហើយ ប្រសើរជាង ចំណែកពួកសត្វក្រៅពីនេះដែលគេឈ្នះហើយ មិនប្រសើរឡើយ កាលបើបុរសមានខ្លួនទូន្មានហើយ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តសង្រួមជានិច្ច ទេវតា គន្ធព្វ មារ ព្រមទាំងព្រហ្ម មិនគប្បីធ្វើទុរដំនេះ របស់សត្វមានសភាពដូច្នោះ ឲ្យត្រឡប់ចាញ់វិញបានឡើយ ។

អ្នកណា បូជា(លោកិយមហាជន) ដោយទ្រព្យមួយពាន់រាល់ខែ ៗ អស់ ១ រយឆ្នាំគត់ ចំណែកអ្នកណា គប្បីបូជាចំពោះបុគ្គលដែលមានខ្លួនអប់រំហើយ តែ ១ នាក់ សូម្បីតែមួយរំពេច ការបូជានោះឯង ប្រសើរជាងការបូជារបស់អ្នកដែលបូជាអស់ ១ រយឆ្នាំនោះ ការបូជាអស់ ១០០ ឆ្នាំ មិនប្រសើរឡើយ ។

ជនណា បម្រើភ្លើងក្នុងព្រៃអស់ ១០០ឆ្នាំ ចំណែកអ្នកណាបូជាលោកដែលមានខ្លួនអប់រំហើយ តែ ១ នាក់ សូម្បីមួយរំពេច ការបូជានោះឯង ប្រសើរជាងការបូជារបស់ជននោះ ការបូជាអស់ ១០០ ឆ្នាំ មិនប្រសើរឡើយ ។

ធម្មបទគាថាយ អដ្ឋមេ សវោស្សរត្តេ

យស្ស្ដិញ្ចិ យិដ្ឋំ វ ហុតំ[1] វ លោកេ
សំវច្ឆរំ យជេថ បុញ្ញាបេក្ខោ[2]
សព្ពំបិ តំ ន ចតុភាគមេតិ
អភិវាទនា ឧជុគតេសុ សេយ្យោ ។

អភិវាទនសីលិស្ស និច្ចំ វុឌ្ឍាបចាយិនោ
ចត្តារោ ធម្មា វឌ្ឍន្តិ អាយុ វណ្ណោ សុខំ ពលំ ។

យោ ច វស្សសតំ ជីវេ ទុស្សីលោ អសមាហិតោ
ឯកាហំ ជីវិតំ សេយ្យោ សីលវន្តស្ស ឈាយិនោ ។

យោ ច វស្សសតំ ជីវេ ទុប្បញ្ញោ អសមាហិតោ
ឯកាហំ ជីវិតំ សេយ្យោ បញ្ញវន្តស្ស ឈាយិនោ ។

យោ ច វស្សសតំ ជីវេ កុសីតោ ហីនវីរិយោ
ឯកាហំ ជីវិតំ សេយ្យោ វីរិយំ អារភតោ ទឡ្ហំ ។

---

១ ម. យិដ្ឋញ្ហុតញ្ច ។ ២ ម. បុញ្ញាបេក្ខោ ។

ធម្មបទគាថា សហស្សវគ្គទី ៨

បុគ្គលអ្នកប្រាថ្នាបុណ្យ គប្បីបូជាគ្រឿងសក្ការបូជា ធំតួចណាមួយ
ក្នុងលោកអស់មួយឆ្នាំ ការបូជាខាងអស់នោះឯង រមែងមិនដល់
នូវចំណែកទី ៤ នៃការអភិវាទន៍ ចំពោះលោកខាងឆ្ពាយ ដែល
ប្រព្រឹត្តត្រង់ហើយ ប្រសើរជាង ។

ធម៌ ៤ ប្រការគឺ អាយុ ១ វណ្ណៈ ១ សុខៈ ១ ពលៈ ១ រមែងចំរើនដល់
អ្នកដែលមានសេចក្តីនុនតាយថ្វាយបង្គំជាប្រក្រតី មានសេចក្តីគោត
ក្រែង ដល់បុគ្គលដែលចំរើនជាដរាទ្ធ អស់កាលជានិច្ច ។

បុគ្គលណា រស់នៅមួយរយឆ្នាំ ជាមនុស្សទ្រុស្តសីល មានចិត្ត
មិនបានដម្កល់ខ្ជាប់ ការរស់នៅតែមួយថ្ងៃ របស់លោកដែលមាន
សីលមានការពិនិត្យពិចារណា ជាប្រក្រតី ប្រសើរជាង ។

បុគ្គលណា រស់នៅមួយរយឆ្នាំ ជាមនុស្សមិនមានប្រាជ្ញា មានចិត្ត
មិនបានដម្កល់ខ្ជាប់ ការរស់នៅតែមួយថ្ងៃ របស់លោកដែលមាន
ប្រាជ្ញា មានការពិនិត្យពិចារណា ជាប្រក្រតី ប្រសើរជាង ។

បុគ្គលណា រស់នៅមួយរយឆ្នាំ ជាមនុស្សមានចិត្តធ្លាលឆ្ងល់ ក្នុង
អកុសលវិតក្កៈ មានព្យាយាមថោកថយ ការរស់នៅសូម្បីតែមួយថ្ងៃ
របស់លោកដែលប្រារព្ធសេចក្តីព្យាយាមមាំមួន ប្រសើរជាង ។

យោ ច វស្សសតំ ជីវេ អបស្សំ ទ្ធយ្ហយំ[1]

ឯកាហំ ជីវិតំ សេយ្យោ បស្សតោ ទ្ធយ្ហយំ ។

យោ ច វស្សសតំ ជីវេ អបស្សំ អមតំ បទំ

ឯកាហំ ជីវិតំ សេយ្យោ បស្សតោ អមតំ បទំ ។

យោ ច វស្សសតំ ជីវេ អបស្សំ ធម្មមុត្តមំ

ឯកាហំ ជីវិតំ សេយ្យោ បស្សតោ ធម្មមុត្តមំ ។

សហស្សវគ្គោ អដ្ឋមោ ។

ធម្មបទគាថាយ នវមោ បាបវគ្គោ

[១៧]អភិត្ថរេថ កល្យាណេ បាបា ចិត្តំ និវារយេ

(២)

ទន្ធំ ហិ ករតោ បុញ្ញំ បាបស្មឹំ រមតី មនោ ។

បាបញ្ច បុរិសោ កយិរា ន នំ កយិរា បុនប្បុនំ

ន តម្ហិ ឆន្ទំ កយិរាថ ទុក្ខោ បាបស្ស ឧច្ចយោ ។

---

១ ឧទយ្ហយំ ។ ២ ឆ. ម. កយេរ ។

បុគ្គលណា រស់នៅមួយរយឆ្នាំ ឃើញការកើតឡើងនឹងការវិនាសទៅ
ការរស់នៅ សូម្បីតែមួយថ្ងៃ របស់លោកដែលឃើញការកើតឡើង
នឹងការវិនាសទៅ ប្រសើរជាង ។

បុគ្គលណា រស់នៅមួយរយឆ្នាំ មិនឃើញផ្លូវព្រះនិព្វាន ការរស់នៅ
សូម្បីតែមួយថ្ងៃ របស់លោកអ្នកឃើញផ្លូវព្រះនិព្វាន ប្រសើរជាង ។

បុគ្គលណា រស់នៅមួយរយឆ្នាំ មិនឃើញធម៌ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ការរស់នៅ
សូម្បីតែមួយថ្ងៃ របស់លោកអ្នកឃើញធម៌ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ប្រសើរជាង ។

ចប់ សហស្សវគ្គទី ៨ ។

ធម្មបទគាថា បាបវគ្គទី ៩

(១៩) បុគ្គលគួរប្រញាប់ប្រញាល់ធ្វើអំពើល្អ គួរឃាត់ចិត្តចាកបាប
ព្រោះថា កាលបើបុគ្គលធ្វើបុណ្យយឺតយូរ ចិត្តរមែងត្រេកអរក្នុងបាប ។
បើបុរសធ្វើបាប កុំធ្វើបាបនោះរឿយ ។ ឡើយ កុំគប្បីធ្វើសេចក្តី
ពេញចិត្ត ក្នុងបាបនោះ (ព្រោះថា) ការសន្សំបាប តែងនាំ
សេចក្តីទុក្ខមកឲ្យ ។

បុញ្ញញ្ច បុរិសោ តាយំ តាយំ តាយំ បុនប្បុនំ

តម្ហិ ឆន្ទំ តាយំ ៥ សុខោ បុញ្ញស្ស ឧច្ចយោ ។

ចាតោបិ បស្សតី ភទ្រំ យោវ ចាបំ ឯ បច្ចតិ

យទា ច បច្ចតី ចាបំ អថ(ចាចោ)ចាចានិ បស្សតិ ។

ភទ្រោបិ បស្សតី ចាបំ យោវ ភទ្រំ ឯ បច្ចតិ

យទា ច បច្ចតី ភទ្រំ អថ(ភទ្រោ)ភទ្រានិ បស្សតិ ។

មាវមញ្ញេ៥(១)ចាបស្ស ឯ មន្តំ(២)អាគមិស្សតិ

ឧទពិន្ទុនិចាតេន ឧទភុម្ភោបិ បូរតិ

អាបូរតិ ពាលោ ចាបស្ស(៣) ថោកំ ថោកំបិ អាចិនំ ។

មាវមញ្ញេ បុញ្ញស្ស ឯ មន្តំ អាគមិស្សតិ

ឧទពិន្ទុនិចាតេន ឧទភុម្ភោបិ បូរតិ

អាបូរតិ ធីរោ បុញ្ញស្ស ថោកំ ថោកំបិ អាចិនំ ។

---

១ ឧ· មាបុញ្ញមញ្ញេ ។ ២ ឧ· មន្តំ ។ ម· មន្តំ ។ ៣ ឧ· ពាលោ បូរតិ ចាបស្ស ។ កត្ថចិ ភោត្តុកេ បូរតិ ពាលោ ចាបស្សតិ ចាហោ ទំស្សតិ ។

បើបុរសធ្វើបុណ្យ គួរធ្វើបុណ្យនោះឲ្យរឿយ។ គួរធ្វើសេចក្តីពេញចិត្ត ក្នុងបុណ្យនោះ (ព្រោះថា) ការសន្សំបុណ្យ តែងនាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ ។

បាប មិនទាន់ឲ្យផលត្រឹមណា មនុស្សឃើញបាប ក៏នៅឃើញតែសេចក្តីចំរើនត្រឹមណោះ លុះកាលណា បាបឲ្យផល មនុស្សឃើញបាប ទើបឃើញបាប ក្នុងកាលនោះ ។

អំពើល្អ មិនទាន់ឲ្យផលត្រឹមណា មនុស្សល្អ នៅឃើញតែបាបត្រឹមណោះ លុះកាលណា អំពើល្អឲ្យផល មនុស្សល្អ ទើបឃើញល្អក្នុងកាលនោះ ។

បុគ្គល មិនគួរមើលងាយបាបថា មានប្រមាណតិច នឹងមិនឲ្យផលដូច្នេះឡើយ ប្រៀបដូចភ្នូមទឹក រមែងពេញបានដោយដំណក់ទឹកដែលធ្លាក់ចុះ យ៉ាងណា បុគ្គលពាល តាលសន្សំបាប សូម្បីបន្តិចបន្តួច។ គង់តែពេញបានដោយបាប យ៉ាងនោះដែរ ។

បុគ្គល មិនគួរមើលងាយបុណ្យថា មានប្រមាណតិច នឹងមិនឲ្យផលដូច្នេះឡើយ ប្រៀបដូចភ្នូមទឹក រមែងពេញបានដោយដំណក់ទឹកដែលធ្លាក់ចុះ យ៉ាងណា អ្នកមានប្រាជ្ញា តាលសន្សំបុណ្យបន្តិចបន្តួច ។ គង់តែពេញបានដោយបុណ្យ យ៉ាងនោះ ។

ឯណិជោវ ភយំ មគ្គំ អប្បសទ្ធោ មហាធនោ
វិសំ ជីវិតុកាមោវ ចាចាឯ បរិវជ្ជយេ ។
ចាណិម្ហិ ចេ វណោ នាស្ស ហរេយ្យ ចាណិនា វិសំ
នាព្ភវំ(១) វិសមន្វេតិ នត្ថិ ចាបំ អកុព្ភតោ ។

យោ អប្បទុដ្ឋស្ស នរស្ស ទុស្សតិ
សុទ្ធស្ស បោសស្ស អនង្គណស្ស
តមេវ ពាលំ បច្ចេតិ ចាបំ
សុខុមោ រជោ បដិវាតំវ ខិត្តោ ។

គព្ភមេកេ ឧប្បជ្ជន្តិ និរយំ ចាបកម្មិនោ
សគ្គំ សុគតិនោ យន្តិ បរិនិព្ពន្តិ អនាសវា ។

ឯ អន្តលិក្ខេ ឯ សមុទ្ទមជ្ឈេ
ឯ បព្ភតានំ វិវរំ បវិសំ(២)
ឯ វិជ្ជតី(៣) សោ ជគតិប្បទេសោ
យត្រដ្ឋិតោ(៤) មុច្ចេយ្យ(៥) ចាបកម្មា ។

---

១ ម. នាវណ ។ ២ ឧ. ម. បវិស្ស ។ ៣ ម. វិជ្ជតិ ។ វិជ្ជតេតំ បដិ ឯាបៅ ។ ៤ ប. យត្តដ្ឋិតោ ។ ៥ ឧ. បុញ្ញេយ្យ ។

បុគ្គលគួរចៀសវាងបាបទាំងឡាយ ឲ្យដូចពាណិជ ដែលមានទ្រព្យច្រើន តែមានគ្នាតិច ចៀសវាងផ្លូវគួរខ្លាច ឬដូចជាបុរសប្រាថ្នាវស់នៅ ចៀសវាងថ្នាំពិសដូច្នោះដែរ ។

បើដំបៅមិនមានកន្ទក់ជាតដៃទេ បុគ្គលគប្បីនាំយកថ្នាំពិសដោយជាតដៃ ថ្នាំពិស តែងមិនជ្រាបចូលទៅកាន់ជាតដៃដែលគ្មានដំបៅ យ៉ាងណា បាប រមែងមិនមានដល់បុគ្គលអ្នកមិនធ្វើ យ៉ាងនោះដែរ ។

បុគ្គលណា ប្រទូស្តចំពោះអ្នកមិនប្រទុស្តតប ជាសត្វស្អាត មិនមានតិលេសដូចជាទឹកល្អ បាប រមែងត្រឡប់មកកាន់បុគ្គលពាលនោះវិញដូចធូលីល្អិត ដែលបុគ្គលបាចសាបទៅកាន់ទីច្រាសខ្យល់ ។

ជនពួកខ្លះ កើតក្នុងគភ៌មនុស្ស ពួកអ្នកមានអំពើអាក្រក់ ទៅកាន់នរក ពួកអ្នកមានគតិល្អ ទៅកាន់ឋានសួគ៌ ពួកអ្នកមិនមានអាសវៈ បរិនិព្វាន ។

បុគ្គលអ្នកធ្វើបាបកម្មហើយ ទោះបីចូលទៅឰដ៏អាកាស ក្នុងគណ្ឋាសសមុទ្រ កាន់ចន្ទោះភ្នំទាំងឡាយ ក៏មិនគប្បីរួចចាកបាបកម្ម ព្រោះប្រទេសលើផែនដី ដែលបុគ្គលបិតទៅហើយ គប្បីរួចចាកបាបកម្មបាន នោះមិនដែលមានឡើយ ។

ធម្មបទគាថាយ ទុសមោ ទណ្ឌវគ្គោ

ន អន្តលិក្ខេ ន សមុទ្ទមជ្ឈេ

ន បព្ពតានំ វិវរំ បវិស្ស

ន វិជ្ជតិ សោ ជគតប្បទេសោ

យត្ថដ្ឋិតំ នប្បសហេយ្យ[1] មច្ចុ ។

ចាបវគ្គោ ទុតិយោ ។

ធម្មបទគាថាយ ទុសមោ ទណ្ឌវគ្គោ

[២០]សព្ពេ តសន្តិ ទណ្ឌស្ស សព្ពេ ភាយន្តិ មច្ចុនោ

អត្តានំ ឧបមំ កត្វា ន ហនេយ្យ ន ឃាតយេ ។

សព្ពេ តសន្តិ ទណ្ឌស្ស សព្ពេសំ ជីវិតំ បិយំ

អត្តានំ ឧបមំ កត្វា ន ហនេយ្យ ន ឃាតយេ ។

សុខកាមានិ ភូតានិ យោ ទណ្ឌេន វិហឹសតិ

អត្តនោ សុខមេសានោ បេច្ច សោ ន លភតេ សុខំ ។

---

១ ម. នប្បសហេយ្យ ។

បុគ្គលទៅ ឰដ៏អាកាស ក្នុងកណ្តាលសមុទ្រ គាន់បន្ទោះនៃភ្នំ ទាំងឡាយ ក៏មិនរួចចាកសេចក្តីស្លាប់បាន ព្រោះប្រទេសលើផែនដី ដែលបុគ្គលឋិតនៅហើយ ៖សេចក្តីស្លាប់គ្របសង្កត់មិនបាននោះ មិនដែលមានឡើយ ។

ចប់ ឃាវគ្គទី ៩ ។

ធម្មបទគាថា ទណ្ឌវគ្គទី ១០

[៤០] សត្វទាំងឡាយគ្រប់ប្រាណ តែងតក់ស្លុតនឹងអាជ្ញា សត្វទាំងឡាយ តែងខ្លាចចំពោះសេចក្តីស្លាប់គ្រប់ៗរូប បុគ្គលគួរធ្វើខ្លួនឲ្យជាឧបមា ហើយមិនគួរប្រហារ ដោយខ្លួនឯង មិនគួរប្រើគេឲ្យប្រហារឡើយ ។

សត្វទាំងឡាយគ្រប់ប្រភេទ តែងតក់ស្លុតនឹងអាជ្ញា (ព្រោះថា) ជីវិតជាទីស្រឡាញ់របស់សត្វទាំងពួង បុគ្គលគួរធ្វើខ្លួនឲ្យជាឧបមា ហើយមិនគួរប្រហារ ដោយខ្លួនឯង មិនគួរប្រើគេឲ្យប្រហារឡើយ ។

ជនណា ស្វែងរកសេចក្តីសុខ ដើម្បីខ្លួន តែបៀតបៀនសត្វទាំងឡាយ ដែលប្រាថ្នាសេចក្តីសុខ ដោយអាជ្ញា ជននោះលះលោកនេះទៅហើយ នឹងមិនបានសេចក្តីសុខឡើយ ។

សុខកាមានិ ភូតានិ យោ ទណ្ឌេន ន ហឹំសតិ
អត្តនោ សុខមេសានោ បេច្ច សោ លភតេ សុខំ ។
មាភវេច ឥរុសំ ភញ្ជិ[1] វុត្តា បដិវទេយ្យុ[2] តំ
ទុក្ខា ហិ សារម្ភកថា បដិទណ្ឌា ផុសេយ្យុ[3]តំ ។
សចេ នេរេសិ អត្តានំ ភំសោ ឧបហតោ យថា
ឯស បត្តោសិ និព្ពានំ សារម្ភោ[4] តេ ន វិជ្ជតិ ។
យថា ទណ្ឌេន គោចាលោ គាវោ ចាវេតិ[5] គោចរំ
ឯវំ ជរា ច មច្ចុ ច អាយុំ ចាវេន្តិ ចាណិនំ ។
អថ ចាចានិ កម្មានិ ភរំ ពាលោ ន ពុជ្ឈតិ
សេហិ ភាវេហិ ទុម្មេធោ អគ្គិទឌ្ឍោវ តប្បតិ ។

---

១ ម. ភិញ្ញំ ។ ២ ម. បដិវទេយ្យុំ ។ ៣ ម. ផុសេយ្យុ ។ ៤ ម. សារម្ភោ ។
៥ ឱ. ឋបេតិ ។

ជនណា សែ្វងរកសេចក្តីសុខ ដើម្បីខ្លួន តែមិនបៀតបៀនសត្វពាំង
ឲ្យាយ អ្នកដែលប្រាថ្នាសេចក្តីសុខ ដោយអាជ្ញា ជននោះលះលោក
នេះទៅហើយ រមែងបាននសេចក្តីសុខ ។

អ្នកកុំនិយាយពាក្យអាក្រក់នឹងអ្នកណាមួយឡើយ ជនពាំងឲ្យាយដែល
អ្នកស្តីថាឲ្យហើយ គេគប្បីស្តីថាតបមកអ្នកវិញ ព្រោះថា ការពោល
ពាក្យប្រណាំងប្រជែង ជាហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ការតស៊ូពាំងឲ្យាយ
គប្បីប៉ះពាល់នូវអ្នក ។ បើអ្នកធ្វើខ្លួនមិនឲ្យញាប់ញ័រ ដូចគាំងដែល
ចៀរមាត់ចេញហើយ (រមែងមិនលាន់ឮសូរ) ដូច្នោះ អ្នកនុ៎ះជាបុគ្គល
ដល់នូវព្រះនិព្វាន ការប្រណាំងប្រជែង មិនមានដល់អ្នក ។

គង្វាលគោ រមែងកៀនគោទៅកាន់ទីគោចរដោយអាជ្ញា ដូចម្តេចមិញ
ជរានឹងមច្ចុ តែងកៀនអាយុរបស់សត្វពាំងឲ្យាយ ដូច្នោះឯង ។

បុគ្គលមិនមានប្រាជ្ញា កាលធ្វើអំពើអាក្រក់ រមែងមិនភ្ញាក់ខ្លួន លុះ
កាលជាខាងក្រោយ ទើបក្តៅក្រហាយ ដោយសារកម្មរបស់ខ្លួន
ដូចត្រូវភ្លើងឆេះ ។

យោ ឧដ្ឋានវតោ សិយា អប្បមុដ្ឋស្ស នុសฺสតិ
ឧសฺสฏฺឋសงฺกปฺปสฺส ธมฺมชีวิโน ปมตฺตจาริโน
ยสោ ภิยฺโย ปวฑฺฒติ สณฺฐหติ ปุริโส ยถา
ปถวึ สมาย อตฺตโน อุปฏฺฐาเปติ(๑) ปณฺฑิโต
ตถา หิ ตาทิสสฺเสว ปุคฺคลสฺส ปชาปติ
ปถวี ปิยา ภวติ ยถา ปิยา ปุตฺตา ปชาปติ
ปริกฺขยา(๒) ธนสฺส ปณฺฑิโต
ปริกฺขยา(๓) ยโสสฺส ปณฺฑิโต
อปฺปมาทรโต ภิกฺขุ อปฺปมาเท ภยทสฺสิวา
สญฺโญชนานิ ถูลานิ ฑหนฺโต(๔) อคฺคิ ภพฺพโว
อปฺปมาทรโต ภิกฺขุ อปฺปมาเท ภยทสฺสิวา
อภพฺโพ ปริหานาย นิพฺพานสฺเสว สนฺติเก ๚

ยสฺส ยสฺสาปิ ทิสฺสนฺติ ปาปกา ทุกฺกฏา กถา
วาจา ตสฺส ปหาตพฺพา ปุน เอวนฺติ เม สุตนฺติ
ยสฺส เจตา สมุจฺเฉทา ปหีนา มูลพนฺธนา
ส เว วนฺตกสาวสฺส สปฺปุริสาติ วุจฺจติ
ยสฺส ปาปานิ กมฺมานิ กายวาจามนานิ วา
ปฏิจฺฉาทนตฺถาย ปณฺฑิตา ปาปุณนฺติ ตนฺติ
ยสฺส ปาปานิ กมฺมานิ กายวาจามนานิ วา
ปฏิจฺฉาทนตฺถาย ปณฺฑิตา ปาปุณนฺติ ตนฺติ
ยสฺส ปาปานิ กมฺมานิ กายวาจามนานิ วา
ปฏิจฺฉาทนตฺถาย ปณฺฑิตา ปาปุณนฺติ ตนฺติ
ยสฺส ปาปานิ กมฺมานิ กายวาจามนานิ วา
ปฏิจฺฉาทนตฺถาย ปณฺฑิตา ปาปุณนฺติ ตนฺติ

---

๑ ม. ចិត្តវ្ហេបញ្ច ។ ๒ ម. បរិក្ខយេញ្ច ។ ๓ ម. ភោគេញ្ច ។ ๔ ម. ឌយ្ហតិ ។ ๕ ម. បបដ្ឋតិ ។

បុគ្គលណា ប្រទូស្តដោយអាជ្ញា ចំពោះបុគ្គលគាំងឡាយ ដែលមិនមានអាជ្ញា មិនប្រទូស្ត បុគ្គលនោះ រមែងដល់នូវហេតុនៃសេចក្តីទុក្ខណាមួយ ក្នុងហេតុ ១០យ៉ាង ដោយភាន់ហាន់ គឺគប្បីដល់នូវវេទនាដ៏អាក្រក់ ១ សេចក្តីវិនាសទ្រព្យ ១ បែកធ្លាយសរីរៈ ១ អាពាធជាទម្ងន់ ១ ក្រឡាកចិត្ត (ឆ្កួត) ១ រឹបជាន់អំពីស្តេច ១ ពោលពាក្យបង្កាច់ដ៏អាក្រក់ ១ អស់ញាតិសាលី ១ ពុកផុយកោគសម្បត្តិគាំងឡាយ ១ គាំងភ្លើងឆាបឆេះបំផ្លាញនូវផ្ទះ រាល់បុគ្គលនោះ ១ បុគ្គលមិនមានប្រាជ្ញានោះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ រមែងទៅកើត ក្នុងនរក ។ ការប្រព្រឹត្តិអាក្រាតកាយ ទុកសក់ ដេកលើកក់ មិនបរិភោគថ្ងាយដេកលើផែនដី ប្រឡាក់ខ្លួនដោយធូលី ព្យាយាមអង្គុយប្រហោង មិនដម្រះសភ្លឺដែលមិនទាន់ឆ្ងល់ផុតសេចក្តីសង្ស័យបានទេ ។ បើបុគ្គលណាមានខ្លួនប្រដាប់ស្អិតស្អាងហើយ (ដោយគ្រឿងអម្ពរ) តែគប្បីប្រព្រឹត្តស្មើ អ្នកសង្កប់រម្ងាប់ ទូន្មាន (ឥន្ទ្រិយ) ជាបុគ្គលទៀង (ចំពោះមគ្គផល) អ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ ទម្លាក់ចោលនូវអាជ្ញាក្នុងសត្វទាំងពួងចេញហើយ បុគ្គលនោះ ហៅថា ព្រាហ្មណ៍ក៏បាន ថាសមណៈក៏បាន ថាភិក្ខុក៏បាន ។

ហិរិនិសេធោ[1] បុរិសោ កោចិ លោកស្មិំ[2] វិជ្ជតិ
យោ និទ្ទំ អបពោធេតិ[3] អស្សទ្ធោ កុសលាមិវ ។

អស្សទ្ធោ យថា កុន្នោ កុសានិវិជ្ជោ
អតាមិនោ សំវេគិនោ កាយ[4]
សទ្ធាយ សីលេន ច វីរិយេន ច
សមាធិនា ធម្មវិនិច្ឆយេន ច
សម្បន្នវិជ្ជាចរណា បតិស្សតា
បហស្សថ[5] ទុក្ខមិទំ អនប្បកំ ។

(៦) (៧)
ខុទកំ ហិ ទយន្តិ នេត្តិកា ខុសុកាកា ទមយន្តិ តេជនំ
ទារុំ ទមយន្តិ[8] តច្ឆកា អត្តានំ ទមយន្តិ សុព្វតា ។

ទណ្ឌវគ្គោ ទុតិយោ ។

ធម្មបទគាថាយ ឯកាទសមោ ជរាវគ្គោ

[២០] កោ នុ ហាសោ កិមានន្ទោ និច្ចំ បជ្ជលិតេ សតិ
អន្ធការេន ឱនទ្ធា បទីបំ ន គវេសថ[9] ។

---

១ ខ.ម. ហិរីនិសេធោ ។ ២ ម. លោកស្មិំ ។ ៣ ម. ខ. សោ និទ្ទំ អប្ប-
ពោធតិ ។ ម. យោ និទ្ទំ អប្បពោធេសិ ។ ៤ ម. ភវត្ថ ។ ៥ ម. ឯហិស្សថ ។
៦ ម,ខ,ទកញ្ហិ ។ ៧-៨ ម. ទមយន្តិ ។ ៩ ខ. គវេសថ ។

បុរសអ្នកកំចាត់បង់នូវអកុសលវិតក្កៈ ដោយសេចក្តីខ្មាសចាប មានតិចក្នុងលោក បុគ្គលណាបន្ទោបង់នូវតារជៈតិចតួច ដូចសេះល្អខ្ចាប ព្រោះរំពាត់ បុរសនោះ រកបានដោយក្រ ក្នុងលោក ។

សេះល្អ ដែលនាយសារថីទូន្មាន ដោយរំពាត់ តក់ស្លុតយ៉ាងណា អ្នកចាំងឡាយ ចូរជាបុគ្គលមានព្យាយាម មានសេចក្តីតក់ស្លុតយ៉ាងនោះឯង បើអ្នកចាំងឡាយ ប្រកបព្រមដោយសទ្ធាផង សីលផង ព្យាយាមផង សមាធិផង ធម្មវិនិច្ឆ័យផង ជាអ្នកមានវិជ្ជានិងចរណៈដ៏បរិបូណ៌ មានស្មារតីដ៏តស៊ូមាំ រមែងលះបង់ទុក្ខ មានប្រមាណច្រើននេះ មិនខាន ។

ធម្មតាអ្នកបង្វរ តែងបង្វរទឹក អ្នកធ្វើព្រួញ តែងពត់ព្រួញ (ឲ្យត្រង់) អ្នកចាំង តែងចាំងឈើ អ្នកមានវត្តល្អ តែងទូន្មានខ្លួន ។

ចប់ វណ្ណវគ្គទី ១០ ។

ធម្មបទគាថា ជរាវគ្គទី ១១

[៤១] កាលបើលោកសន្ធិវាស ត្រូវភ្លើងមានពាគ ជាដើម ឆេះទ្រលោមជានិច្ច ម្តេចក៏សើច ម្តេចក៏ត្រេកត្រអាល អ្នកចាំងឡាយត្រូវងងឹតគឺអវិជ្ជារួបរឹតហើយ (ម្តេចឡើយ) ក៏មិនស្វែងរកប្រទីបគឺប្រាជ្ញា ។

ធម្មបទគាថាយ ឯកាទសមោ ជិណវគ្គោ

បសវ្ហ ចិត្តកតំ តិម្ពំ អរុកាយំ សមុស្សិតំ

អាតុរំ ពហុសង្កប្បំ យស្ស នត្ថិ ធុវំ ឋិតិ(๑)។

បរិជិណ្ណមិទំ រូបំ ភោគនិធ្ហំ បភង្គុណំ

ភិជ្ជតិ ហ្វតិ សន្ទេហោ មរណន្តំ ហិ ជីវិតំ ។

យានិមានិ អបត្ថានិ អលាឞ្ហេវ សារទេ

កាបោតកានិ អដ្ឋីនិ តានិ និស្សាយ កា រតិ ។

អដ្ឋីនំ នគរំ កតំ មំសលោហិតលេបនំ

យត្ថ ជរា ច មច្ចុ ច មានោ មក្ខោ ច ឱហិតោ។

ជីវន្តិ វេ កវរជា សុចិត្តា

អថោ សរីរម្ហិ ជរំ ឧបេតិ

សតញ្ហ ធម្មោ ន ជរំ ឧបេតិ

សន្តោ ហវេ សព្ភិ បវេទយន្តិ ។

ធម្មបទគាថា ជរាវគ្គទី ១១

អត្តភាពណា មិនទៀងទាត់ ឋិតថេរ អ្នកចូរមើលអត្តភាព (នោះ) ដែលកុសលាកុសលកម្ម ធ្វើរឹបគ្រហើយ ជាកាយពាសពេញ ដោយដំបៅ ដែលឆ្អឹងបីរយតំណាត់ ផ្គុំគ្នាហើយ ជាអត្តភាពក្តៅក្រហាយ ជានិច្ច ជាទីរំពឹងគ្រិះរិះរបស់ជនច្រើនគ្នា ។

រូបនេះគ្រាំគ្រាអស់ហើយ ជាទីសំណាក់នៃរោគ ជារបស់ពុកផុយ កងកាយជារបស់ស្អុយ (នេះ) តែងរបែកធ្លាយទៅវិញ ព្រោះថាជីវិតមានសេចក្តីស្លាប់ជាទីបំផុត ។

ឆ្អឹងទាំងឡាយណា មានសម្បុរដូចសត្វព្រាប ដែលគេចោលហើយជូចផ្លែឃ្លោកក្នុងសរទកាល សេចក្តីត្រេកអរអ្វីហ្ន៎ (របស់អ្នកទាំងឡាយ) ព្រោះតែឃើញឆ្អឹងទាំងឡាយនោះ ។

សេចក្តីគ្រាំគ្រា សេចក្តីស្លាប់ សេចក្តីប្រកាន់ខ្លួនធំ សេចក្តីលុបគុណប្រជុំចុះកងសរីរៈណា (សរីរៈនោះ) ដែលកុសលាកុសលកម្មធ្វើហើយឲ្យជានគររបស់ឆ្អឹងទាំងឡាយ ជាគ្រឿងប្រឡាក់ដោយសាច់ឈាម ។ ពជរថទាំងឡាយ ដ៏រឹបគ្រស្អុយ រមែងគ្រាំគ្រា សូម្បីសរីរៈតំណាលខ្លួនូវសេចក្តីគ្រាំគ្រាដូចគ្នា ទើបឯធម៌ របស់សប្បុរសទាំងឡាយ មិនដល់នូវសេចក្តីគ្រាំគ្រា (ដូច្នោះ) ទេ សប្បុរសទាំងឡាយ តែងនិយាយឲ្យពួកសប្បុរសផងគ្នាដឹងបាន ។

អប្បស្សុតាយំ បុរិសោ ពលិពទ្ទោវ ជីរតិ
មំសានិ តស្ស វឌ្ឍន្តិ បញ្ញា តស្ស ន វឌ្ឍតិ ។

អនេកជាតិសំសារំ សន្ធាវិស្សំ អនិព្ពិសំ
គហការំ[1] គវេសន្តោ ទុក្ខា ជាតិ បុនប្បុនំ ។

គហការក ទិដ្ឋោសិ បុន គេហំ ន កាហសិ
សព្ពា តេ ផាសុកា ភគ្គា គហកូដំ វិសង្ខតំ
វិសង្ខារគតំ ចិត្តំ តណ្ហានំ ខយមជ្ឈគា ។

អចរិត្វា ព្រហ្មចរិយំ អលទ្ធា យោព្វនេ ធនំ
ជិណ្ណកោញ្ចាវ ឈាយន្តិ ខីណមច្ឆេវ បល្លលេ ។

អចរិត្វា ព្រហ្មចរិយំ អលទ្ធា យោព្វនេ ធនំ
សេន្តិ ចាបាតិខីណាវ បុរាណានិ អនុត្ថុនំ ។

ដីភវគ្គោ ឯកាទសមោ ។

---

១ ម. គហការ ។

ប្រុសអ្នកមិនមានការចេះដឹងនេះ តែងចាស់ (ឥតរំពៃ) ដូចគោបរិភោគស្មៅរបស់វា តែងបំរើនឲ្បឹង តែប្រាជ្ញារបស់វាមិនចំរើនឲ្យឡើយ ។

កាលតថាគតមិនទាន់ឃើញដួងប្រទីប (ពោធិញ្ញាណវិលាតេ) សូវសែងរកជាងផ្ទះគឺតណ្ហា អ្នកធ្វើផ្ទះគឺអត្តភាព តំអន្លាលទៀតាន់សង្សារវដ្ត មានជាតិដ៏ច្រើន សេចក្តីកើត ជាទុក្ខរឿយ ។ ។

នែជាងផ្ទះ អ្នកឯងនឹងធ្វើផ្ទះគឺអត្តភាព តថាគតឃើញហើយ អ្នកនឹងធ្វើផ្ទះ(របស់តថាគត)ទៀត មិនបានឡើយ ឆ្អឹងជំនីរគឺតិលេសរបស់អ្នកទាំងអស់តថាគតកាប់បំបាក់អស់ហើយ ដម្បូលផ្ទះគឺអវិជ្ជា តថាគតកំចាត់ចោលហើយ ចិត្តរបស់តថាគត ដល់ព្រះនិព្វានដែលមានសង្ខារប្រាសហើយ តថាគត បានដល់ធម៌ជាគ្រឿងក្សយតណ្ហាទាំងឡាយហើយ ។

ជនពាលទាំងឡាយ មិនប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ មិនបានទ្រព្យ ក្នុងកាលខ្លះនៅដាក់ឈ្មោះក្រមុំ រមែងសញ្ជប់សញ្ជឹង ដូចសត្វក្រៀលចាស់ សំកុកនៅ ក្នុងកក់ដែលអស់ត្រីហើយ ។

ជនពាលទាំងឡាយ មិនប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ មិនបានទ្រព្យក្នុងកាលខ្លះនៅដាក់ឈ្មោះក្រមុំ រមែងដេកថ្ងូរ សោកស្តាយទ្រព្យចាស់ទាំងឡាយ ដូចព្រួញដែលផុតចាកខ្សែបន្ទោរដូច្នោះ ។

ចប់ ជរាវគ្គ ទី ១១ ។

ធម្មបទគាថាយ ទ្វាទសមោ អត្ថវគ្គោ

[២២] អត្តានញ្ចេ បិយំ ញញ្ញា រក្ខេយ្យ នំ សុរក្ខិតំ

តិណ្ណំ អញ្ញតរំ យាមំ បដិជគ្គេយ្យ បណ្ឌិតោ ។

អត្តានមេវ បឋមំ បដិរូបេ និវេសយេ

អថញ្ញមនុសាសេយ្យ ន កិលិស្សេយ្យ បណ្ឌិតោ ។

អត្តានញ្ចេ តថា កយិរ យថញ្ញមនុសាសតិ

សុទន្តោ វត ទមេថ អត្តា ហិ កិរ ទុទ្ទមោ ។

អត្តា ហិ អត្តនោ នាថោ កោ ហិ នាថោ បរោ សិយា

អត្តនា ហិ សុទន្តេន នាថំ លភតិ ទុល្លភំ ។

អត្តនា វ កតំ ទាបំ អត្តជំ[1] អត្តសម្ភវំ

អភិមត្ថតិ ទុម្មេធំ វជិរំ[2] វស្មមយំ[3] មណឺ ។

---

១ អត្រដិន្ទូបិ ជាហេ ។ ២ ខ. វជិរំ វស្មមយំ ។ ប. វម្ហមយំ ។

ធម្មបទគាថា អត្ថវគ្គទី ១២

(៤៦) បេបណ្ឌិតដឹងថា ខ្លួនជាទីស្រឡាញ់ គួរតែរក្សាខ្លួននោះឲ្យល្អ គួរសន្តែងខ្លួនទុកក្នុងវ័យទាំង៣ វ័យណាមួយ ។

បណ្ឌិត គួរដម្កល់ខ្លួនទុក ក្នុងគុណដ៏សមគួរជាមុនសិន ហើយ សឹមប្រៀនប្រដៅអ្នកដទៃ ជាខាងក្រោយ (ឆ្លើយ៉ាងនេះ) នឹងមិនលំបាកឡើយ ។

បុគ្គលប្រៀនប្រដៅអ្នកដទៃ យ៉ាងណា ត្រូវធ្វើខ្លួនឲ្យបាន យ៉ាងនោះដែរ អ្នកដែលទូន្មានខ្លួនល្អហើយ ទើបគួរទូន្មានអ្នកដទៃបាន ព្រោះថា ខ្លួនតម្រូវទូន្មានបានពេកណាស់ ។

ខ្លួនជាទីពឹងរបស់ខ្លួន អ្នកដទៃជាទីពឹងដូចម្តេចបាន ព្រោះបុគ្គលអ្នកមានខ្លួនហ្វឹកហ្វឺនល្អហើយ រមែងបាននូវទីពឹង ដែលគេបានដោយកម្រ ។

ឯបុ កើតអំពីខ្លួន មានខ្លួនជាដែនកើត ដែលខ្លួនធ្វើហើយ តែងញាំញីមនុស្សឥតប្រាជ្ញា ដូចពេជ្រសម្រាប់តាត់កែវមណី ដែលកើតអំពីប៉ុ ដូច្នោះឯង ។

យស្ស អច្ចន្តទុស្សីល្យំ មាលុវា សាលមិវោត្ថតំ
ករោតិ សោ តថត្តានំ[1] យថា នំ ឥច្ឆតី តិសោ ។

សុខការានិ អសាធូនិ អត្ថតោ អហិតានិ ច
យំ វេ[2] ហិតញ្ច សាធុញ្ច តំ វេ បរមទុក្ករំ ។

យោ សាសនំ អរហតំ អរិយានំ ធម្មជីវិនំ
បដិក្កោសតិ ទុម្មេធោ ទិដ្ឋឹ និស្សាយ បាបិកំ

ផលានិ កដ្ឋកស្សេវ[3] អត្តព្យញ្ជាយ[4] ផល្លតិ ។

អត្តនា វ កតំ បាបំ អត្តនា សង្កិលិស្សតិ
អត្តនា អកតំ បាបំ អត្តនា វ វិសុជ្ឈតិ

សុទ្ធិ អសុទ្ធិ បច្ចត្តំ នាញ្ញោ អញ្ញំ វិសោធយេ ។

---

១ ខ. តថាត្តានំ ។ ២ ម. ចេ ។ ៣ ខ ម. កដ្ឋកស្សេវ ។
៤ ម. អត្តឃាតាយ ។

ភាពជាអ្នកទ្រុស្តសីលហួសហេតុ (១) គ្រប់សង្កត់ (ខ្លួនអត្តភាព) របស់បុគ្គលណា ដូចវល្លិ៍ដែលរបូតដើមឈើ បុគ្គលនោះឈ្មោះថាធ្វើខ្លួនឯងឲ្យវិនាស ដូចជាពាក្យអ្នកប្រាថ្នាធ្វើបុគ្គលនោះ ឲ្យវិនាសដូច្នោះ ។

កម្មពាំងឡាយណា មិនល្អផង មិនជាប្រយោជន៍ដល់ខ្លួនផង កម្មពាំងនោះដែលជនពាលធ្វើបានដោយងាយ កម្មណាជាប្រយោជន៍ផង ល្អផង កម្មនោះឯង ដែលជនពាលធ្វើបាន ដោយលំបាក ។

បុគ្គលណាអប្បច្រាជ្ញា អាស្រ័យទិដ្ឋិដ៏លាមក ហាមឃាត់សាសនារបស់ព្រះអរហន្តពាំងឡាយដ៏ប្រសើរ រស់នៅដោយធម៌ ការហាមឃាត់របស់បុគ្គលនោះ រមែងចេញផល ដើម្បីសម្លាប់ខ្លួន ដូចផ្លែឫស្សីដូច្នោះ ។

អ្នកធ្វើបាបខ្លួនឯង នឹងសៅហ្មងខ្លួនឯង អ្នកមិនធ្វើបាបខ្លួនឯង តែងបរិសុទ្ធស្អាតខ្លួនឯង សេចក្តីបរិសុទ្ធិនឹងមិនបរិសុទ្ធិ មានបំពោះខ្លួនអ្នកដទៃទេ នឹងធ្វើអ្នកដទៃ ឲ្យបរិសុទ្ធពុំបានទេ ។

---

១ បើត្រួសាប់តាំងអំពីកើតមកធ្វើតែអកុសលកម្មបថទាំង ១០ បើបញ្ជិតតិត អំពីថ្ងៃដែលបានឧបសម្បន្នមក ត្រូវតែកុហបតិ យ៉ាងនេះឈ្មោះថា ភាពជាអ្នកទ្រុស្តសីលហួសហេតុ ។

អត្តនញ្ចំ បរត្តេន ពហុនាបិ ន ហាបយេ

អត្តនញ្ចមភិញ្ញាយ សទត្ថបសុតោ សិយា ។

អត្តវគ្គោ ទ្វាទសមោ ។

ធម្មបទគាថាយ តេរសមោ លោកវគ្គោ

[៤៣] ហីនំ ធម្មំ ន សេវេយ្យ បមាទេន ន សំវសេ

មិច្ឆាទិដ្ឋិំ ន សេវេយ្យ ន សិយា លោកវឌ្ឍនោ ។

ទុត្តិដ្ឋេ ឧបរមេជ្ជេយ្យ ឆន្ទំ សុចរិតំ ចរេ

ឆន្ទោ ចរេ សុចរិតំ ន តំ ទុច្ចរិតំ ចរេ

ឆន្ទោ ចារំ សុខំ សេតិ អស្មិំ លោកេ បរម្ហិ ច ។

ធម្មបទគាថា លោកវគ្គ ទី ១៣

បុគ្គល កុំគប្បីធ្វើប្រយោជន៍ខ្លួនឲ្យវិនាស ព្រោះប្រយោជន៍របស់អ្នកដទៃ សូម្បីច្រើន បើដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍របស់ខ្លួនហើយ គប្បីខ្ជាប់ខ្ជួនក្នុងប្រយោជន៍របស់ខ្លួន (នោះ) ។

ចប់ អត្តវគ្គ ទី ១២ ។

ធម្មបទគាថា លោកវគ្គទី ១៣

(២៧) បុគ្គល មិនគួរសេពធម៌ថោកទាប[1] មិនគួរនៅរង់ចាំនូវសេចក្តីប្រមាទ មិនគួរសេពមិច្ឆាទិដ្ឋិ មិនគួរជាមនុស្សច្រើនក្នុងលោក ។ បុគ្គលមិនគួរប្រមាទ ក្នុងដំបូងឡើយ ដែលខ្លួនគប្បីក្រោកឡើងទទួលគប្បីប្រព្រឹត្តធម៌[2]ឲ្យសុចរិត បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ជាប្រក្រតី រមែងដេកជាសុខ ក្នុងលោកនេះផង ក្នុងលោកខាងមុខផង ។ បុគ្គលគួរប្រព្រឹត្តធម៌ឲ្យសុចរិត មិនគួរប្រព្រឹត្តធម៌នោះឲ្យទុច្ចរិតឡើយ បុគ្គលប្រព្រឹត្តធម៌ជាប្រក្រតី រមែងដេកជាសុខ ក្នុងលោកនេះផង ក្នុងលោកខាងមុខផង ។

---

១ តាមគុណ ៥ ឈ្មោះថា ធម៌ថោកទាប ព្រោះជាធម៌សម្រាប់ដល់ថោកទាប រាប់ចាំងអំពីឧច្ឆិន្នឆន្ទៈដោយជើម គប្បីសេព ចាំងជាធម៌ចាំ បន្តទៅកើតក្នុងទីបាបមានឧបមាដោយជើម ។ ២ ឈ្មោះថា ភិក្ខាចរិយាធម៌ ការសម្រេចនូវឧបនិស្ស័យដើរទៅបិណ្ឌបាតតាមរបៀបច្រកល្ហក ឈ្មោះថា ភិក្ខាចរិយធម៌ ។

យថា បុព្ពុឡកំ បស្សេ យថា បស្សេ បរីចិតំ

ឯវំ លោកំ អវេក្ខន្តំ បច្ចរាជា ន បស្សតិ ។

៧៥ បស្សថិមំ លោកំ ចិត្តំ រាជរថូបមំ

យត្ថ ពាលា វិសីទន្តិ នត្ថិ សង្គោ វិជានតំ ។

យោ ច បុព្ពេ បមជ្ជិត្វា បច្ឆា សោ នប្បមជ្ជតិ

សោមំ លោកំ បភាសេតិ អព្ភា មុត្តោវ ចន្ទិមា ។

យស្ស ចាបំ កតំ កុប្បំ កុសលេន បិថីយតិ

សោមំ លោកំ បភាសេតិ អព្ភា មុត្តោវ ចន្ទិមា ។

អន្ធភូតោ អយំ លោកោ តនុកេត្ថ វិបស្សតិ

សកុណ្ដោ[1] ជាលមុត្តោវ អប្បោ សគ្គាយ គច្ឆតិ ។

---

១ ម. សកុណោ ។

បុគ្គលឃើញពុះទឹកយ៉ាងណា ឃើញព្រេញថ្លុយ៉ាងណា ស្តេច
មុត្យ មិនឃើញអ្នកពិចារណាខន្ធលោកជាដើម យ៉ាងនោះទេ ។
អ្នកចាំងឡាយ ចូរមកមើលលោកនេះ ដ៏ត្រកាល ដូចពាងវែ
ដនពាលចាំងឡាយ រមែងលិចលង់ ក្នុងលោកណា សេចក្តី
ជាប់ដំពាក់ ក្នុងលោកនោះ រមែងមិនមាន ដល់ជនជាបណ្ឌិត
ចាំងឡាយដែលដឹងច្បាស់ទេ ។
បុគ្គលណាមួយ កាលពីមុនប្រមាទហើយ លុះកាលជាខាងក្រោយ
គេមិនប្រមាទវិញ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ញុំាងខន្ធាទិលោកនេះឲ្យ
ភ្លឺច្បាស់ ដូចព្រះចន្ទ្រះផុតចាកពពក ។
បុគ្គលណា ធ្វើអំពើបាបហើយ បិទប្តូរអំពើបាបនោះដោយកុសល
គឺអរហត្តមគ្គបាន បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ញុំាងខន្ធាទិលោកនេះ ឲ្យ
ភ្លឺច្បាស់ ដូចព្រះចន្ទ្រះផុតចាកពពក ។
លោកិយមហាជនេះ ជាមនុស្សឆ្ងល់ តណ្ហាជនចាំងនេះ ជន
តិចគ្នាដែលឃើញច្បាស់ (ខ្លួនខន្ធាទិលោកនេះដោយអំណាចអនិច្ច
លក្ខណៈជាដើម) ជនតិចគ្នា ដែលទៅកាន់ឋានសួគ៌ ដូចសត្វស្លាប
(ដែលជាប់សំណាញ់របស់ព្រានហើយ) តិចណាស់ ដែលរួចអំពី
សំណាញ់ ដូច្នោះ ។

ហំសាទិច្ចបថេ យន្តិ អាកាសេ យន្តិ ឥទ្ធិយា
នីយន្តិ ធីរា លោកម្ហា ជេត្វា មារំ សវាហនំ ។
ឯកំ ឯកម្ហិ អាសីនំ មុសាវាទិស្ស ឥត្ថិនោ
វិតិណ្ណបរលោកស្ស នត្ថិ បាបំ អការិយំ ។
ន វេ កទរិយា ទេវលោកំ វជន្តិ
ពាលា ហវេ នប្បសំសន្តិ ទានំ
ធីរោ ច ទានំ អនុមោទមានោ
តេនេវ សោ ហោតិ សុខី បរត្ថ ។
បមាវគ្គោ ឯកាទសមោ សត្តសដ្ឋិ កមនេន វា
សព្ពលោកាភិភូនេន សោតាបត្តិផលំ វរំ ។

ឱភវគ្គោ តេរសមោ ។

ធម្មបទគាថាយ បុទ្ធវគ្គោ

[๒๔] យស្ស ជិតំ នាវជីយតិ
ជិតមស្ស នោយាតិ កោចិ លោកេ
តំ ពុទ្ធំ អនន្តគោចរំ
អបទំ កេន បទេន នេស្សថ ។

ពួកហង្ស តែងហើរទៅក្នុងគន្ធផ្សុព្រះអាទិត្យ អ្នកមានឫទ្ធិ តែងហោះទៅក្នុងអាកាស ដោយឫទ្ធិ អ្នកប្រាជ្ញ ផ្ចាញ់កិលេសមារ ព្រមទាំងវាហនៈគឺតណ្ហាបានហើយ រមែងរលាស់ខ្លួនចេញ ចាកលោកបាន ។ បុគ្គលប្រព្រឹត្តកន្ទូរ (ពាក្យសម្ដែ:) ដែលជាធម៌ឯក និយាយតែពាក្យកុហក មានបរលោក លះចោលហើយ ឈ្មោះថា មិនធ្វើអំពើបាបមិនមែនឡើយ ។

បុគ្គល កំណាញ់សូតស្អាញ មិនបានទៅកាន់ទេវលោកទេ ជនពាលទាំងឡាយ មិនសរសើរទានឡើយ បណ្ឌិតអ្នកប្រាជ្ញ តែងអនុមោទនាទាន ព្រោះហេតុនោះ លោកតែងបានសេចក្ដីសុខ ក្នុងលោកខាងមុខ ។ សោតាបត្តិផល ជាគុណជាតដ៏ប្រសើរ ជាធំតាងនៃឯករាជ្យលើផែនដីផង ជាធំដណើរទៅកាន់ឋានសួគ៌ផង ជាធំតាងជាធំ ក្នុងលោកទាំងមូលផង ។

ចប់ លោកវគ្គ ទី ១៣ ។

ធម្មបទគាថា ពុទ្ធវគ្គ ទី ១៤

(៦៤) ជ័យជំនះរបស់ព្រះពុទ្ធអង្គណា មិនត្រឡប់ចាញ់វិញ កិលេសណាមួយតទល់លោក រមែងមិនជាប់តាមជ័យជំនះ របស់ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ នាទាំងឡាយនឹងប្រលោមព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ដែលមានគោចរ រកទីបំផុតគ្មាន មិនមានកិលេសដូចស្នាមដើង ដោយកិលេសដូចស្នាមដើង ម្ដេចកើត ។

សុត្តន្តបិដកពេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទគាថា

យស្ស ជាលិនី វិសត្តិកា

តណ្ហា នត្ថិ កុហិញ្ចិ នេតវេ

តំ ពុទ្ធំ អនន្តគោចរំ

អមគំ កេន បទេន នេស្សថ ។

យេ ឈានប្បសុតា ធីរា នេក្ខម្មូបសមេ រតា

ទេវាបិ តេសំ បិហយន្តិ សម្ពុទ្ធានំ សតីមតំ ។

កិច្ឆោ មនុស្សបដិលាភោ កិច្ឆំ មច្ចាន ជីវិតំ

កិច្ឆំ សទ្ធម្មស្សវនំ កិច្ឆោ ពុទ្ធានមុប្បាទោ ។

សព្ពបាបស្ស អករណំ កុសលស្សូបសម្បទា

សចិត្តបរិយោទបនំ ឯតំ ពុទ្ធាន សាសនំ ។

តណ្ហាដែលមានបណ្តាញផ្សាយទៅ ក្នុងអារម្មណ៍ផ្សេង ។ មិនមានដល់ព្រះពុទ្ធអគ្គណា ដើម្បីនឹងនាំទៅ ក្នុងកពណាមួយ នាងពាំងឆ្ងាយ នុ៎ះប្រសោមព្រះពុទ្ធអគ្គនោះ ដែលមានគោចរ រកទីបំផុតគ្មាន មិនមានតំលៃដូចស្នាមដើង ដោយតំលៃដូចស្នាមដើង ម្តេចកើត ។

អ្នកប្រាជ្ញពាំងឆ្ងាយណា ជាអ្នកខ្ជាប់ខ្ជួយក្នុងឈាន ត្រេកអរក្នុងនេក្ខម្មៈ ជាបានសូម្បីតំលៃ សូម្បីទៅតានឹងមនុស្សពាំងឆ្ងាយតែងកប់រក ចំពោះអ្នកប្រាជ្ញពាំងឆ្ងាយនោះ ដែលជាអ្នកត្រាស់ដឹងខ្លួនឯង ពាំងមានស្មារតី ។

ការត្រឡប់បានអត្តភាពជាមនុស្ស បានដោយកម្រ ការរស់របស់សត្វពាំងឆ្ងាយ បានដោយកម្រ ការស្តាប់ធម៌របស់សប្បុរស បានដោយកម្រ ការកើតឡើងនៃព្រះពុទ្ធពាំងឆ្ងាយ បានដោយកម្រ ។ ការមិនធ្វើបាបពាំងពួន ការញុំាងកុសលឲ្យកើតឡើង ការធ្វើចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យផូរផង់ នេះជាពាក្យប្រៅរបស់ព្រះពុទ្ធពាំងឆ្ងាយ ។

ធម្មបទគាថាយ ចុទ្ទសមោ ពុទ្ធវគ្គោ

ទន្ទិ បរមំ តាទោ តិតិក្ខា
និព្ពានំ បរមំ វទន្តិ ពុទ្ធា
ន ហិ បព្ពជិតោ បរូបឃាតី
សមណោ ហោតិ បរំ វិហេឋយន្តោ ។

អនូបវាទោ អនូបឃាតោ បាតិមោក្ខេ ច សំវរោ
មត្តញ្ញុតា ច ភត្តស្មិំ បន្តញ្ច សយនាសនំ
អធិចិត្តេ ច អាយោគោ ឯតំ ពុទ្ធាន សាសនំ ។

ន កហាបណវស្សេន តិត្តិ កាមេសុ វិជ្ជតិ
អប្បស្សាទា ទុក្ខា កាមា ឥតិ វិញ្ញាយ បណ្ឌិតោ
អបិ ទិព្ពេសុ កាមេសុ រតិំ សោ នាធិគច្ឆតិ
តណ្ហក្ខយរតោ ហោតិ សម្មាសម្ពុទ្ធសាវកោ ។

ពហុំ វេ សរណំ យន្តិ បព្ពតានិ វនានិ ច
អារាមរុក្ខចេត្យានិ បុរិសា ភយតជ្ជិតា
នេតំ ខោ សរណំ ខេមំ នេតំ សរណមុត្តមំ
នេតំ សរណមាគម្ម សព្ពទុក្ខា បមុច្চតិ ។

ឧត្តិ គឺសេចក្តីអត់ធន់ ជាតបធម៌(๑)ដ៏ឧត្តម ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ តែងពោលថា ព្រះនិព្វាន ជាធម្មជាតដ៏ឧត្តម បុគ្គលដែលសម្លាប់សត្វដទៃ មិនឈ្មោះថា បព្វជិតទេ បុគ្គលដែលបៀតបៀនសត្វដទៃ ក៏មិនឈ្មោះថា សមណៈឡើយ ។

ការមិនតិះដៀល ๑ ការមិនបៀតបៀន ๑ ការសង្រួមក្នុងឥន្ទ្រិយ ๑ ភាពជាអ្នកដឹងប្រមាណក្នុងភត្ត ๑ ការដេកនឹងអង្គុយក្នុងទីស្ងាត់ ๑ ការព្យាយាមក្នុងអធិចិត្ត ๑ នុ៎ះជាពាក្យប្រដៅ របស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ។ ការស្អប់ស្អល់ ក្នុងកាមទាំងឡាយ រមែងមិនមាន ព្រោះតហាបណៈ (ដែលជ្រាក់ចុះ) ដូចទឹកក្តៅនៅឡើងទេ កាមទាំងឡាយ មានសុខតិចមានទុក្ខច្រើន អ្នកប្រាជ្ញដឹងច្បាស់ យ៉ាងនេះហើយ លោកមិនបានត្រេកអរ ក្នុងកាមទាំងឡាយ សូម្បីជាទិព្វឡើយ សាវ័ករបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ រមែងជាអ្នកត្រេកអរ ក្នុងធម៌ ជាគ្រឿងអស់តណ្ហា ។ មនុស្សទាំងឡាយ ច្រើននាក់ ត្រូវភ័យគម្រាមហើយ តែងយកភ្នំអាកាមនឹងវត្តេចេតិយ ជាទីពឹង ទីពឹងបែបនេះ មិនមែនជាទីពឹងដ៏ក្សេមទេ ទីពឹងបែបនេះ មិនមែនជាទីពឹងដ៏ឧត្តមទេ បុគ្គលអាស្រ័យនូវទីពឹងនេះហើយ រមែងមិនរួចស្រឡះចាកទុក្ខទាំងពួងឡើយ ។

---

๑ ធម្មជាតដ៏ពិតកំលេសឲ្យក្តៅ ។

សុត្តន្តបិដកៃ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទគាថា

យោ ច ពុទ្ធញ្ច ធម្មញ្ច សង្ឃញ្ច សរណំ គតោ
ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ
ទុក្ខំ ទុក្ខសមុប្បាទំ ទុក្ខស្ស ច អតិក្កមំ
អរិយញ្ចដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ទុក្ខូបសមគាមិនំ
ឯតំ ខោ សរណំ ខេមំ ឯតំ សរណមុត្តមំ
ឯតំ សរណមាគម្ម សព្ពទុក្ខា បមុច្চតិ ។
ទុល្លភោ បុរិសាជញ្ញោ ន សោ សព្ពត្ថ ជាយតិ
យត្ថ សោ ជាយតី ធីរោ តំ កុលំ សុខមេធតិ ។
សុខោ ពុទ្ធានមុប្បាទោ សុខា សទ្ធម្មទេសនា
សុខា សង្ឃស្ស សាមគ្គី សមគ្គានំ តបោ សុខោ ។
បូជារហេ បូជយតោ ពុទ្ធេ យទិ ច សាវកេ
បបញ្চសមតិក្កន្តេ តិណ្ណោសោកបរិទ្ទវេ
តេ តាទិសេ បូជយតោ និព្ពុតេ អកុតោភយេ
ន សក្កា បុញ្ញំ សង្ខាតុំ ឥមេត្តមបិ កេនចិ ។

ពុទ្ធវគ្គោ ចុទ្ទសមោ ។

ឧបរិមភាគោវាទំ ។

លុះតែបុគ្គលណា យកព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ព្រះសង្ឃ ជាទីពឹង យើញច្បាស់នូវ
អរិយសច្ចទាំង ៤ គឺ ទុក្ខសច្ច ១ ទុក្ខសមុទយសច្ច ១ និរោធសច្ច កន្លងទុក្ខ ១
អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ជាដំណើរទៅកាន់ព្រះនិព្វានដែលជាទីរម្ងាប់ទុក្ខ ១
ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ នេះឯងជាទីពឹងដ៏ក្សេម នេះឯង ជាទីពឹងដ៏ខ្ពង់ បុគ្គល
អាស្រ័យទីពឹងនេះ រមែង រួចស្រឡះចាកទុក្ខទាំងពួងបាន ។

បុរសអាជានេយ្យ រកបានដោយកម្រ លោកមិនកើតក្នុងសព្វហ៊ានឡើយ លោក
ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាកើតក្នុងត្រកូលណា ត្រកូលនោះ តែងដល់នូវសេចក្តីសុខ ។
ការកើតឡើងនៃព្រះពុទ្ធ ជាសុខ ការសំដែងព្រះសទ្ធម្ម ជាសុខ សេចក្តី
ព្រមព្រៀងគ្នានៃពួក ជាសុខ តបធម៌ របស់បុគ្គលអ្នកព្រមព្រៀងគ្នា
ទាំងឡាយ ជាសុខ ។

ការបូជាដល់បុគ្គលបូជា ដល់បូជារហបុគ្គលគឺព្រះពុទ្ធ ឬសាវ័ករបស់ព្រះពុទ្ធ ដែល
កន្លងផុតបបញ្ចធម៌ ដែលកន្លងផុតសេចក្តីសោកនឹងខ្សឹកខ្សួល ឬ ការបូជា
ដល់បូជារហបុគ្គលទាំងនោះ ដែលប្រកប ដោយគុណ លោកមិនមាន
ភ័យអំពីទីណា សូម្បីនិព្វានទៅហើយ បុគ្គលណាមួយ មិនអាចរាប់បុណ្យថា
បុណ្យនេះមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ឬនឡើយ ។

ចប់ ពុទ្ធវគ្គ ទី ១៤ ។

ចប់ បឋមភាណវារៈ ។

ធម្មបទគាថាយ បណ្ឌវសមោ សុខវគ្គោ

[๒๘] សុសុខំ វត ជីវាម វេរិនេសុ អវេរិនោ

វេរិនេសុ មនុស្សេសុ វិហរាម អវេរិនោ ๆ

សុសុខំ វត ជីវាម អាតុរេសុ អនាតុរា

អាតុរេសុ មនុស្សេសុ វិហរាម អនាតុរា ๆ

សុសុខំ វត ជីវាម ឧស្សុកេសុ អនុស្សុកា

ឧស្សុកេសុ មនុស្សេសុ វិហរាម អនុស្សុកា ๆ

សុសុខំ វត ជីវាម យេសន្នោ នត្ថិ កិញ្ចនំ

មីតភក្ខា ភវិស្សាម ទេវា អាភស្សរា យថា ๆ

ជយំ វេរំ បសវតិ ទុក្ខំ សេតិ បរាជិតោ

ឧបសន្តោ សុខំ សេតិ ហិត្វា ជយបរាជយំ ๆ

នត្ថិ រាគសមោ អគ្គិ នត្ថិ ទោសសមោ កលិ

នត្ថិ ខន្ធសមា ទុក្ខា នត្ថិ សន្តិបរំ សុខំ ๆ

ធម្មបទគាថា សុខវគ្គទី ១៥

[๒๙] យើងជាអ្នកមិនមានពៀរ រស់នៅជាសុខពិត ក្នុងពួកមនុស្ស មានពៀរ កាលពួកមនុស្សមានពៀរ យើងជាអ្នកមិនមានពៀរ ។ យើងជាអ្នកមិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ (ដោយកិលេស) រស់នៅជាសុខពិត ក្នុងពួកមនុស្សមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ កាលពួកមនុស្សមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ យើងជាអ្នកមិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ។ យើងជាអ្នកមិនមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ ក្នុងការស្វែងរក រស់នៅជាសុខពិត ក្នុងពួកមនុស្សមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ កាលពួកមនុស្សមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ យើងជាអ្នកមិនមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ ។ យើងមិនមានកង្វល់ តែងរស់នៅជាសុខពិត (ព្រោះ) យើងមានបីតិជាអាហារ ដូចពួកទេវតាជាន់អាភស្សរៈ ។

បុគ្គលអ្នកឈ្នះ តែងវង្វេងនូវពៀរ បុគ្គលអ្នកចាញ់ តែងដេកជាទុក្ខ ចំណែកបុគ្គលលះបង់ការឈ្នះនឹងការចាញ់ចេញហើយ ជាអ្នកស្ងប់រម្ងាប់ ទើបដេកជាសុខ ។

ភ្លើងស្មើដោយរាគៈ មិនមាន ទោសតំហុសស្មើដោយទោសៈ មិនមាន ទុក្ខពាំងឡាយស្មើដោយខន្ធ មិនមាន សុខក្រៅពីសេចក្តីស្ងប់ មិនមាន ។

សុត្តន្តបិដកៈ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទគាថា

ជិយ្យេថ បរមា កោធា សង្ខារា បរមា ទុក្ខា

ឯតំ ញត្វា យថាភូតំ និព្ពានំ បរមំ សុខំ ។

អារោគ្យបរមា លាភា សន្តុដ្ឋិបរមំ ធនំ

វិស្សាសបរមា ញាតី និព្ពានំ បរមំ សុខំ ។

បវិវេករសំ បិត្វា រសំ ឧបសមស្សុ ច

និទ្ទរោ ហោតិ និប្បាបោ ធម្មបីតិរសំ បិវំ ។

សាធុ ទស្សនមរិយានំ សន្និវាសោ សទា សុខោ

អទស្សនេន ពាលានំ និច្ចមេវ សុខី សិយា ។

ពាលសង្គតចារី ហិ ទីឃមទ្ធាន សោចតិ

ទុក្ខោ ពាលេហិ សំវាសោ អមិត្តេនេវ សព្ពទា ។

សេចក្តីស្រេកឃ្លាន ជារោគយ៉ាងក្រៃលែង សង្ខារទាំងឡាយ ជាទុក្ខយ៉ាងក្រៃលែង (អ្នកប្រាជ្ញ) ដឹងច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះ តាមពិតហើយ (រមែងធ្វើឲ្យច្បាស់) នូវព្រះនិព្វាន ជាសុខយ៉ាងក្រៃលែង ។

លាភមានការមិនមានរោគ ជាយ៉ាងក្រៃលែង ទ្រព្យមានសេចក្តីសន្តោស ជាយ៉ាងក្រៃលែង ញាតិមានសេចក្តីស្និទ្ធស្នាល ជាយ៉ាងក្រៃលែង ព្រះនិព្វាន ជាសុខយ៉ាងក្រៃលែង ។

ភិក្ខុផឹករស (๑) វិវេកផង រសព្រះនិព្វាន ជាទីរម្ងាប់តិលេសផង ផឹករសបីតិដែលកើតអំពីធម៌ផង ទើបជាអ្នកមិនមានសេចក្តីក្រៃលែក្រៃឡយ មិនមានសេចក្តីសៅហ្មងឡើយ ។

ការចូលប្រទះព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ ជាការល្អ ការនៅរួមជាមួយព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ ជាហេតុឲ្យកើតសេចក្តីសុខ សព្វកាល បុគ្គលគប្បីមានសេចក្តីសុខអស់កាលជានិច្ចបាន ព្រោះមិនចូលប្រទះបុគ្គលពាលទាំងឡាយ ។

បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តសមគប់ដោយជនពាល រមែងសោកក្តៅអស់កាលយូរអង្វែង ការនៅរួមជាមួយនឹងជនពាល រមែងជាទុក្ខសព្វកាល ។

---

๑ រស ក្នុងទីនេះសំដៅយកសេចក្តីសុខដ៏ប្រសើរ ។

ឆឝ្ឆេ ច សុខសំវាសោ ញាតីនំ សមាគមោ

តស្មាហិ

ឆឝ្ឆ បញ្ញ ពហុស្សុតញ្ច

ធោរយ្ហសីលំ វតវន្តមរិយំ

តំ តាទិសំ សប្បុរិសំ សុមេធំ

ភជេថ នក្ខត្តបថំវ ចន្ទិមា ។

សុខវគ្គោ បណ្ណរសមោ ។

ធម្មបទគាថាយ សោឡសមោ បិយវគ្គោ

[๒๖]អយោគេ យុញ្ជមត្តានំ យោគស្មិញ្ច អយោគយំ

អត្ថំ ហិត្វា បិយគ្គាហី បិហេតត្តានុយោគិនំ ។

មា បិយេហិ សមាគញ្ឆិ អប្បិយេហិ កុទាចនំ

បិយានំ អទស្សនំ ទុក្ខំ អប្បិយានញ្ច ទស្សនំ ។

ដូចគារនៅរួមជាមួយ នឹងសត្រូវ ចំណែកខាងគារនៅរួមនឹងធីរជន រមែងជាសុខ ដូចគារបួបជុំនៃញាតិទាំងពួយ ព្រោះហេតុនោះឯង បុគ្គលគួរសេពគប់សប្បុរស ជាអ្នកមាំមួនផង មានបញ្ញាផង មានសេចក្តីចេះដឹងច្រើនផង មានតិរិយានាំទៅនូវធុរៈជាប្រក្រតីផង មានសីលវតៃនឹងធុតង្គវត្តផង ជាអ្នកនាយចាកកិលេសផង មានបញ្ញាល្អផង ប្រាកដដូច្នោះ ។ ឲ្យដូចព្រះចន្ទគប់នូវផ្លូវនក្ខត្តឫក្ស ។

ចប់ សុខវគ្គ ទី ១៥ ។

ធម្មបទគាថា បិយវគ្គ ទី ១៦

(៦៦) បុគ្គលគាលប្រកបខ្លួនខុស ក្នុងអំពើដែលមិនគួរប្រកប មិនប្រកបខ្លួន ក្នុងអំពើដែលគួរប្រកប លះបង់ប្រយោជន៍បេញ្ញៅហើយ កាន់យកតាមគាប់ចិត្ត រមែងស្រឡាញ់ បុគ្គលអ្នកប្រកបតាមខ្លួន ។ កុំគប់រកសត្វនឹងសង្ខារទាំងពួយ ដែលជាទីស្រឡាញ់ នឹងមិនជាទីស្រឡាញ់ ក្នុងគាលណា ។ ឡើយ ព្រោះថា គារមិនបួបប្រសព្វសត្វនឹងសង្ខារជាទីស្រឡាញ់ក្តី គារបួបប្រសព្វសត្វនឹងសង្ខារមិនជាទីស្រឡាញ់ក្តី ជាហេតុទាំងកន្លងទៅក្តី ។

ตสฺมา ปิยํ น กยิราถ ปิยาปายาโย หิ ปาปโก
ยตฺถ เตสํ น วิชฺชนฺติ เยสํ นตฺถิ ปิยาปฺปิยํ ฯ
ปิยโต ชายเต[๑] โสโก ปิยโต ชายเต ภยํ
ปิยโต วิปฺปมุตฺตสฺส นตฺถิ โสโก กุโต ภยํ ฯ
ปฺเปมโต ชายเต โสโก ปฺเปมโต ชายเต ภยํ
ปฺเปมโต วิปฺปมุตฺตสฺส นตฺถิ โสโก กุโต ภยํ ฯ
รติยา ชายเต โสโก รติยา ชายเต ภยํ
รติยา วิปฺปมุตฺตสฺส นตฺถิ โสโก กุโต ภยํ ฯ
กามโต ชายเต โสโก กามโต ชายเต ภยํ
กามโต วิปฺปมุตฺตสฺส นตฺถิ โสโก กุโต ภยํ ฯ
ตณฺหาย ชายเต โสโก ตณฺหาย ชายเต ภยํ
ตณฺหาย วิปฺปมุตฺตสฺส นตฺถิ โสโก กุโต ภยํ ฯ

๑ ชายเตติปิ ปาโฐ ฯ

ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលមិនគួរធ្វើសត្វទឹងឆ្ងាយ ឲ្យជាទីស្រឡាញ់ ព្រោះការព្រាត់ប្រាសចាកសត្វទឹងឆ្ងាយ ជាទីស្រឡាញ់ ជាសភាពអាក្រក់ ការស្រឡាញ់នឹងការស្អប់ មិនមានដល់ពួកជនណា តែលេសគ្រឿនចាក់ស្រែះចាំងឡាយ តែងមិនមាន ដល់ពួកជននោះ ។

សេចក្តីសោកកើតអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ ភ័យកើតអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ កាលបើរួចស្រឡះចាកសេចក្តីស្រឡាញ់ហើយ សេចក្តីសោក ក៏លែងមាន ភ័យនឹងមានមកពីណា ។

សេចក្តីសោកកើតអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ ភ័យកើតអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ កាលបើរួចស្រឡះចាកសេចក្តីស្រឡាញ់ហើយ សេចក្តីសោក ក៏លែងមាន ភ័យនឹងមានមកពីណា ។

សេចក្តីសោកកើតអំពីតម្រេក ភ័យកើតអំពីតម្រេក កាលបើរួចស្រឡះចាកតម្រេកហើយ សេចក្តីសោកក៏លែងមាន ភ័យនឹងមានមកពីណា ។

សេចក្តីសោកកើតអំពីកាម ភ័យកើតអំពីកាម កាលបើរួចស្រឡះចាកកាមហើយ សេចក្តីសោក ក៏លែងមាន ភ័យនឹងមានមកពីណា ។

សេចក្តីសោកកើតអំពីតណ្ហា ភ័យកើតអំពីតណ្ហា កាលបើរួចស្រឡះចាកតណ្ហាហើយ សេចក្តីសោក ក៏លែងមាន ភ័យនឹងមានមកពីណា ។

ធម្មបទគាថាយ សត្តរសមោ កោធវគ្គោ

សីលេនសុគតិំ យន្តិ ឯកច្ចេ ឥធ បណ្ឌិតា
អត្តនោ កម្មកុព្ពានំ ផលំ ឧបនិធាយ ច ។
ឯកច្ចេ បន សទ្ធាយ ធនភោគេន ឧត្តមា[1]
តេ ហិ តត្ថ តត្ថ ជាយន្តិ យត្ថ យត្ថ ភវន្តិ តេ ។
តេ ច តត្ថ ភវិត្វាន ឧបបជ្ជន្តិ តាទិសេ[2]
កុលេ ជាតិំ ច លច្ឆន្តិ ឥតិ ពុទ្ធានុសាសនំ ។
ឯវំ ទេវមនុស្សេសុ ឧបបត្តិ ច ទុល្លភា
ឥតិ ញត្វាន មេធាវី ទេវមនុស្សេសុ ច

ជនតែងធ្វើបុគ្គលដែលបរិបូណ៌ ដោយសីលនឹងតបយើញត្រូវ ឋិត
នៅក្នុងធម៌ ពោលសច្ចធម៌(១)ជាប្រក្រតី ធ្វើកម្ម(២)ជារបស់ខ្លួននោះ
ឲ្យជាទីស្រឡាញ់ ។

បុគ្គល អ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នា ចំពោះព្រះនិព្វាន ដែលគេនិយាយ
ប្រាប់គ្មានបានផង ជាអ្នកមានមគ្គចិត្តនឹងផលចិត្ត (ខាងក្រោម)
ប៉ះពាល់ហើយផង មានចិត្តមិនប្រតិព័ទ្ធក្នុងកាមផង តថាគតហៅថា
ជាអ្នកមានខ្យែរមគ្គប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងខាងលើ ។

ពួកញាតិក្តី មិត្រក្តី សំឡាញ់ក្តី រមែងត្រេកអរនឹងបុរសដែលឃ្លាតគ្នា
អស់កាលយូរ មកអំពីបម្ងាយដោយសួស្តី មកដល់ហើយ យ៉ាងណា
មិញ បុណ្យទាំងឡាយ តែងទទួលបុគ្គល ដែលបានធ្វើបុណ្យ
ប្រុតអំពីមនុស្សលោកនេះ ទៅកាន់លោកខាងមុខ ដូចញាតិទាំង
ឡាយ ទទួលបុរសជាទីស្រឡាញ់ទើបមកដល់ ដូច្នោះឯង ។

ចប់ បិយវគ្គ ទី ១៦ ។

ធម្មបទគាថា កោធវគ្គ ទី ១៧

(៦៧) បុគ្គលគួរលះបង់សេចក្តីក្រោធចេញ គួរលះបង់មានះចេញ

---

១ សំដៅយកអរិយសច្ច ៤ ។ ២ បានដល់ត្រៃសិក្ខា ។ អដ្ឋកថា ។

សព្ពេ ធម្មា អនត្តាតិ យទា បញ្ញាយ បស្សតិ
អថ និព្ពិន្ទតិ ទុក្ខេ ឯស មគ្គោ វិសុទ្ធិយា ។

សព្ពេ សង្ខារា ទុក្ខាតិ យទា បញ្ញាយ បស្សតិ
អថ និព្ពិន្ទតិ ទុក្ខេ ឯស មគ្គោ វិសុទ្ធិយា ។

សព្ពេ សង្ខារា អនិច្ចាតិ យទា បញ្ញាយ បស្សតិ
អថ និព្ពិន្ទតិ ទុក្ខេ ឯស មគ្គោ វិសុទ្ធិយា ។

ឧដ្ឋានកាលម្ហិ អនុដ្ឋហានោ យុវា ពលី អាលសិយំ ឧបេតោ
សំសន្នសង្កប្បមនោ កុសីតោ បញ្ញាយ មគ្គំ អលសោ ន វិន្ទតិ ។

វាចានុរក្ខី មនសា សុសំវុតោ កាយេន ច អកុសលំ ន កយិរា
ឯតេ តយោ កម្មបថេ វិសោធយេ អារាធយេ មគ្គមិសិប្បវេទិតំ ។

មគ្គស្ស ខោ សតិ បមុខាយនំ យទិទំ អប្បមាទោ
អប្បមាទោ អមតបទំ បមាទោ មច្ចុនោ បទំ
អប្បមត្តា ន មីយន្តិ យេ បមត្តា យថា មតា ។

ឯវំ វិសេសតោ ញត្វា អប្បមាទម្ហិ បណ្ឌិតា
អប្បមាទេ បមោទន្តិ អរិយានំ គោចរេ រតា ។

តេ ឈាយិនោ សាតិកា និច្চំ ទឬ្ហបរក្កមា
ផុសន្តិ ធីរា និព្ពានំ យោគក្ខេមំ អនុត្តរំ ។

ឧដ្ឋានវតោ សតីមតោ សុចិកម្មស្ស និសម្មការិនោ
សញ្ញតស្ស ច ធម្មជីវិនោ អប្បមត្តស្ស យសោភិវឌ្ឍតិ ។

ឧដ្ឋានេនប្បមាទេន សញ្ញមេន ទមេន ច
ទីបំ កយិរាថ មេធាវី យំ ឱឃោ នាភិកីរតិ ។

ចត្តារិ ឋានានិ នរោ បមាទា អនាយុសំ បាបុណាតិ
ទុម្មេធោ ឯតមាទីនវំ ឥតិ ភាយមានោ ន ករេយ្យ បាបំ ។

ន ហិ ឯតេ ឯកវិហារិនោ ឯកោ ន ឈាយតិ ន ហិ ឯកោ ន ឈាយតិ
ឯតេ ជាតិជរាភិភូតិនោ ឯកោ ន ឈាយតិ ន ហិ ឯកោ ន ឈាយតិ ។

ឯតេ ជាតិជរាភិភូត

គួរកន្ទក់សង្ឃដនធម៌ចាំធ៌អស់ចោលចេញ ទុក្ខចាំធ៌ឡាយ តែធ៌
មិនជាប់តាមបុគ្គល ដែលមិនចំពាក់ ក្នុងនាមនធ៌រូប មិនមាន
តំលៃស គ្រឿងតង្រៃនោះឡើយ ។

បុគ្គលណា ឃាត់សេចក្តីក្រោធ ដែលកើតឡើងហើយ ដូចសារថី
ទប់រថដែលកំពុងលឿនបាន តថាគតហៅបុគ្គលនោះថាជាសារថី ជន
ក្រៅពីនេះ គ្រាន់តែជាអ្នកកាន់ខ្សែបរ (មិនមែនសារថីឡើយ) ។

បុគ្គលគប្បីផ្តាញ់មនុស្សក្រោធ ដោយសេចក្តីមិនក្រោធ គប្បីផ្តាញ់
មនុស្សអសប្បុរស ដោយសប្បុរស គប្បីផ្តាញ់មនុស្សកំណាញ់ដោយ
ការឲ្យ គប្បីផ្តាញ់មនុស្សនិយាយពាក្យមិនពិត ដោយពាក្យពិត ។

បុគ្គលគួរពោលពាក្យពិត ១ មិនគួរក្រោធ ១ កាលគេសូមវត្ថុសូម្បី
មានតិច ក៏គួរឲ្យ (តាមតិច) ១ បុគ្គលគប្បីទៅកើត ក្នុងសំណាក់
ទេវតាចាំធ៌ឡាយបាន ដោយហេតុចាំធ៌ ៣ នេះឯង ។

ជនចាំធ៌ឡាយណា ជាអ្នកប្រាជ្ញ(១) មិនបៀតបៀនសត្វដទៃ សង្រួម
ហើយដោយកាយវាចា (ជាដើម) ជានិច្ច ជនចាំធ៌ឡាយនោះ រមែង
ទៅកាន់ស្ថានដ៏មិនប្រែប្រួល ជាស្ថានដែលគេទៅដល់ហើយ តែធ៌
មិនសោកស្តាយ ។

---

១ សំដៅយកអរិយបុគ្គលមុនពីនេះ ដែលសម្រេចមគ្គផល ដោយមោនេយ្យប្បដិបទា ។ អដ្ឋកថា ។

ធម្មបទគាថាយ សត្ថុសម្ភេ កោធវត្ថុ

សធា ជាតរមាណានំ អរោគាតិ្ថ ឧសិក្ខិនំ

ឯញ្ញានំ អធិមុត្តានំ អត្ថំ គច្ឆន្តិ អាសវា ។

ចោភណាមេតំ អតុលំ នេតំ អដ្ឋគណាមិវ

ឯន្ទ្រិ តុណ្ហីមាសីនំ ឯន្ទ្រិ ពហុភាណិនំ

មិតភាណិមិវ ឯន្ទ្រិ ឯតំ លោកេ អនិន្ទិតោ ។

ន ចាហ្ន ន ច ភវិស្សតិ ន ចេតរហិ វិជ្ជតិ

ឯកន្តំ និន្ទិតោ ចោសោ ឯកន្តំ វា បសំសិតោ ។

យញ្ចេ វិញ្ញូ បសំសន្តិ អនុវិច្ច សុវេ សុវេ

អច្ឆិទ្ទវុត្តឹ(๑) មេធាវឹ បញ្ញាសីលសមាហិតំ

នេក្ខំ ជម្ពោនទស្សេវ កោ តំ និន្ទិតុមរហតិ

ទេវាបិ នំ បសំសន្តិ ព្រហ្មុនាបិ បសំសិតោ ។

---

๑ ម. អច្ឆិទ្ទវុត្តិ ។

*អាសវៈ*ទាំង*ឆ្អាយ*របស់*បុគ្គល* *អ្នក*ភ្ញាក់*រឭក*សព្វ*កាល* *ជា*អ្នក*សិក្សា* *ត្រៃសិក្ខា* *ទាំង*ថ្ងៃ*ទាំង*យប់ *មាន*ចិត្ត*ប្រុះ*ស៊ប់*នាន*ព្រះ*និព្វាន* *តែង* *ដល់*នូវ*តណ្ហា*ដែល*ទៅ*មិន*បាន*ឡើយ ។

*ម្នាល*អតុល: *តណ្ហា*ដៀល*នឹង*តណ្ហា*សរសើរ*នេះ *ជា*របស់*បុរាណ* *តណ្ហា* ដៀល*នឹង*តណ្ហា*សរសើរ*នេះ *មិន*មែន*ទើប*នឹង*កើត*ឡើង* *ក្នុង*ថ្ងៃ*នេះ*ទេ (*ព្រោះ*ថា) *ជន*ទាំង*ឆ្អាយ* *តែង*និន្ទា*បុគ្គល*អ្នក*អង្គុយ*ស្ងៀម* *ក៏*មាន *និន្ទា*បុគ្គល*អ្នក*និយាយ*ច្រើន* *ក៏*មាន *និន្ទា*បុគ្គល*អ្នក*និយាយ*ល្មម ប្រមាណ *ក៏*មាន(*អ្នក*ណា ។ *ក៏*ដោយ)*ក្នុង*លោក *ដែល*មិន*ត្រូវ*គេ*និន្ទា *គ្មាន*ឡើយ *បុគ្គល*ដែល*ត្រូវ*គេ*និន្ទា*តែ*ម្យ៉ាង* *ឬ*ត្រូវ*គេ*សរសើរ*តែ *ម្យ៉ាង* *មិន*មែន*មាន*មក*ហើយ*តែ*ក្នុង*អតីត*នេ *នឹង*មាន*ទៅ*ក្នុង*អនាគត *ក៏*នេ *មាន*តែ*ក្នុង*បច្ចុប្បន្ន*នេះ*ក៏*នេ ។

*បើ*អ្នក*ប្រាជ្ញ*ទាំង*ឆ្អាយ*សង្កេត*មើល*រាល់ ។ *ថ្ងៃ* *ហើយ*សរសើរ*បុគ្គល ណា ដែល*ជា*អ្នក*ប្រព្រឹត្ត*មិន*ជាប់ *មាន*ប្រាជ្ញា *មាន*ចិត្ត*ដម្កល់*ខ្ជាប់ *ក្នុង*បញ្ញា*នឹង*សីល *អ្នក*ណា*គួរ*នឹង*និន្ទា*បុគ្គល ដែល*ដូច*ជា*ឆ្នោរ*នៃ *មាស*ដម្ពោន*នោះ*បាន *សូម្បី*ទេវតា*នឹង*មនុស្ស*ទាំង*ឆ្អាយ *ក៏*សរ-សើរ*បុគ្គល*នោះ *ទាំង*ព្រហ្ម*ក៏*សរសើរ(*ដូច*គ្នា) ។

កាយម្បាកោបំ រក្ខេយ្យ កាយេន សំវុតោ សិយោ
កាយទុច្ចរិតំ ហិត្វា កាយេន សុចរិតំ ចរេ
វចីបកោបំ រក្ខេយ្យ វាចាយ សំវុតោ សិយោ
វចីទុច្ចរិតំ ហិត្វា វាចាយ សុចរិតំ ចរេ
មនោបកោបំ រក្ខេយ្យ មនសា សំវុតោ សិយោ
មនោទុច្ចរិតំ ហិត្វា មនសា សុចរិតំ ចរេ
កាយេន សំវុតា ធីរា អថោ វាចាយ សំវុតា
មនសា សំវុតា ធីរា តេ វេ សុបរិសំវុតា ។

កោធវគ្គោ សត្តរសមោ ។

ធម្មបទគាថាយ អដ្ឋារសមោ មលវគ្គោ

[๒๘] បណ្ឌុបលាសោវាធិសិ
យមបុរិសាបិ ច តេ ឧបដ្ឋិតា
ឧយ្យោគមុខេ ច តិដ្ឋសិ
បាថេយ្យម្បិ ច តេ ន វិជ្ជតិ ។

បុគ្គលគប្បីរក្សាន្ទូវគារកម្រើកកាយ គប្បីសង្រួមកាយ គប្បីលះបង់កាយទុច្ចរិត គប្បីប្រព្រឹត្តកាយសុចរិត គប្បីរក្សាន្ទូវគារកម្រើកវាចា គប្បីសង្រួមវាចា គប្បីលះបង់វចីទុច្ចរិត គប្បីប្រព្រឹត្តវចីសុចរិត គប្បីរក្សាន្ទូវគារកម្រើកចិត្ត គប្បីសង្រួមចិត្ត គប្បីលះបង់មនោទុច្ចរិត គប្បីប្រព្រឹត្តមនោសុចរិត អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ឯងសង្រួមកាយ សង្រួមវាចា អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ឯងសង្រួមចិត្តហើយ លោកទាំងនោះឯង ឈ្មោះថា សង្រួមហើយដោយប្រពៃ ។

ចប់ កោធវគ្គទី ១៧ ។

ធម្មបទគាថា មលវគ្គទី ១៨

(៤៨) ឥឡូវនេះ ខ្ញុំឯងដូចស្លឹកឈើទុំហើយ ទាំងពួកបុរសរបស់យមរាជ(១) ប្រាកដ ដល់អ្នកហើយ ខ្ញុំឯងគាំងនៅក្នុងមាត់សេចក្តីវិនាស សូម្បីសម្បៀងគឺកុសលរបស់អ្នក ក៏មិនមានមកខ្ញុំឯងឡើយ ។

---

១ អ្នកបម្រើស្តេចយម: តែពាក្យនេះសំដៅយកសេចក្តីស្លាប់ ។ អដ្ឋកថា ។

សោ ភវេមិ ឧបមញ្ញតោ
ទិព្ពំ វាយមេ បណ្ឌិតោ ភវ
និទ្ទន្តមលោ អនង្គណោ
និព្ពុំ អរិយភូមិមេហិសិ[1] ។
ឧបធីតវាយោ វាតាធិសិ
សម្បយោគោសិ[2] យមស្ស សន្តិកំ[3]
វាសោបិ ច នេ ឧត្តំ អន្តរា
ភាថេយ្យម្បិ ច នេ ន វិជ្ជតិ ។
សោ ភវេមិ ឧបមញ្ញតោ
ទិព្ពំ វាយមេ បណ្ឌិតោ ភវ
និទ្ទន្តមលោ អនង្គណោ
ន បុន ជាតិជរំ ឧបេហិសិ ។
អនុបុព្ពេន មេធាវី ថោកំ ថោកំ ខណេ ខណេ
តកម្មារោ រជតស្សេវ និទ្ធមេ មលមត្តនោ ។

---

๑ ម. អរិយភូមិំ ឧបេហិសិ ។ ๒. សម្បយោភោ ច ។ ๓ ឧ.ម. សន្តិកេ ។

ធម្មបទគាថា មលវគ្គ ទី ១៨

អ្នកចូរធ្វើកុសលជាទីពឹងសម្រាប់ខ្លួនទៅ ចូរព្យាយាមឲ្យឆាប់ទៅ ចូរជាអ្នកប្រាជ្ញទៅ បើអ្នក (ធ្វើយ៉ាងនេះហើយ) នឹងទៅជាអ្នកកំចាត់បង់មន្ទិលបាន មិនមានទីទួលគឺកិលេស នឹងដល់នូវភូមិរបស់ព្រះអរិយៈជួបជាមិញ្ញបាន ។

ឥឡូវនេះ ខ្លួនអ្នកត្រូវដកចូលដល់ហើយ ជាអ្នករៀបដំណើរទៅកាន់សំណាក់យមរាជ មួយទៀត ទីសំចតក្នុងចន្លោះ មិនមានដល់អ្នកទេ សូម្បីសៀវផ្លែ ក៏មិនមានដល់អ្នក ។

អ្នកចូរធ្វើទីពឹងសម្រាប់ខ្លួនទៅ ចូរព្យាយាមឲ្យឆាប់ទៅ ចូរជាអ្នកប្រាជ្ញទៅ បើអ្នក (ធ្វើយ៉ាងនេះហើយ) នឹងទៅជាអ្នកកំចាត់បង់មន្ទិលបាន មិនមានទីទួលគឺកិលេស នឹងមិនត្រូវចូលទៅកាន់ជាតិ ជរា ព្យាធិ មរណៈទៀតឡើយ ។

អ្នកមានប្រាជ្ញា គួរកំចាត់បង់មន្ទិលរបស់ខ្លួនបន្តិចម្តងៗ រាល់ ។ ខណៈ ដោយលំដាប់ ដូចជាងមាស ដំរះស្នាមប្រេះរបស់មាសដូច្នោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទគាថា

អយសា វ មលំ សមុដ្ឋិតំ(๑)

តទុដ្ឋាយ តមេវ ខាទតិ

ឯវំ អតិធោនចារិនំ

សានិ កម្មានិ នយន្តិ ទុគ្គតិំ ។

អសជ្ឈាយមលា មន្តា អនុដ្ឋានមលា ឃរា

មលំ វណ្ណស្ស កោសជ្ជំ បមាទោ រក្ខតោ មលំ។

មលិត្ថិយា ទុច្চរិតំ មច្ឆេរំ ទទតោ មលំ

មលា វេ បាបកា ធម្មា អស្មិំ លោកេ បរម្ហិ ច

តតោ មលា មលតរំ អវិជ្ជា បរមំ មលំ

ឯតំ មលំ បហន្ត្វាន និម្មលា ហោថ ភិក្ខវោ ។

សុជីវំ អហិរិកេន កាកសូរេន ធំសិនា

បក្ខន្ទិនា បគព្ភេន សង្កិលិដ្ឋេន ជីវិតំ ។

ហិរីមតា ច ទុជ្ជីវំ និច្চំ សុចិគវេសិនា

អលីនេនាបគព្ភេន សុទ្ធាជីវេន បស្សតា ។

---

๑ កត្ថចិ ចោត្ថកេ សមុដ្ឋាយាតិ ទិស្សតិ ។

ប្រែរកតែតអំពីដែក លុះកើតអំពីដែកនោះហើយ តែងស៊ីដែកនោះវិញ
យ៉ាងណាមិញ កម្មទាំងឡាយរបស់ខ្លួន តែងនាំបុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្ត
កន្លងបញ្ជាជាគ្រឿងដំរេចិត្ត ឲ្យទៅកាន់ទុគ្គតិ កំយ៉ាងនោះឯង ។
មន្តទាំងឡាយមានការមិនស្វាធ្យាយ ជាមន្តិល ផ្ទះទាំងឡាយមានការ
មិនថែទាំ ជាមន្តិល សេចក្តីខ្ជិល ជាមន្តិលរបស់ពណ៌សម្បុរ សេចក្តី
ប្រមាទ ជាមន្តិលរបស់បុគ្គលអ្នករក្សា ។
ការប្រព្រឹត្តិអាក្រក់[1] ជាមន្តិលរបស់ស្ត្រី សេចក្តីកំណាញ់ ជាមន្តិល
របស់អ្នកឲ្យ ធម៌អាក្រក់ទាំងឡាយ ជាមន្តិល ក្នុងលោកនេះនឹងលោក
ខាងមុខ ធម្មជាត ជាមន្តិលដ៏លើសលុប ជាងមន្តិលទាំងនោះ គឺអវិជ្ជា
ជាមន្តិលដ៏ក្រៃលែង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរលះមន្តិល
ទាំងនេះចេញ ចូរកុំជាអ្នកមានមន្តិលឡើយ ។
បុគ្គលអ្នកមិនមានសេចក្តីអៀនខ្មាស ក្អៀវក្អាចដូចសត្វក្អែក កំចាតបង់
គុណរបស់អ្នកដទៃ ជាអ្នកឈ្លានពាន (យកមុខ) ជាអ្នកឃើញឃន់ ជា
មនុស្សសៅហ្មង រស់នៅដោយងាយ ។ បំណែកបុគ្គលអ្នកមាន
សេចក្តីអៀនខ្មាស ស្វែងរកអំពើស្អាតជានិច្ច មិនលេះលោះមិនឃើញ
ឃន់ រស់នៅដោយកម្មដ៏បរិសុទ្ធ អ្នកឃើញច្បាស់ រស់នៅដោយលំបាក ។

---

๑ សំដៅយកការប្រព្រឹត្តិក្នុងចិត្តប្ចី ។ អដ្ឋកថា ។

ធម្មបទគាថាយ អដ្ឋកថាសង្គៅ មលវគ្គោ

យោ ចាណាមតំមាបេតំ[1] មុសាវាទញ្ច ភាសតិ
លោកេ អទិន្នំ អាទិយតិ បរទារញ្ច គច្ឆតិ
សុរាមេរយចានញ្ច យោ នរោ អនុយុញ្ជតិ
ឥធេវមេសោ លោកស្មឹំ មូលំ ខណតិ អត្តនោ ។
ឯវំ ភោ បុរិស ជានាហិ ធម្មា អសញ្ញតា
មា តំ[2] លោភោ អធម្មោ ច ចិរំ ទុក្ខាយ រន្ធយុំ[3] ។
ទទាតិ[4] វៃ យថាសទ្ធំ យថាបសាទនំ ជនោ
តត្ថ យោ មង្កុ ភោ ហោតិ បរេសំ បានភោជនេ
ន សោ ទិវា វា រត្តឹ វា សមាធឹ អធិគច្ឆតិ ។
យស្ស ឆេតំ សមុច្ឆិន្នំ មូលឃច្ចំ[5] សមូហតំ
ស វៃ ទិវា វា រត្តឹ វា សមាធឹ អធិគច្ឆតិ ។
នត្ថិ រាគសមោ អគ្គិ នត្ថិ ទោសសមោ គហោ
នត្ថិ មោហសមំ ជាលំ នត្ថិ តណ្ហាសមា នទី ។

---

๑ កត្ថចិ ចោត្តកេ យោ ចាណមតំបាបេតីតិ ទិស្សតិ ។ ๒ តន្តិបិ ជាហោ ។
๓ ម. រុន្ធយុំ ។ ๔ កត្ថចិ ចោត្តកេ ទទន្តីតិ ទិស្សតិ ។ ๕ មូលឃច្ចំន្តិ ជាហោ ។

ធម្មបទគាថា មគ្គវគ្គ ទី ១៨

ជនណា សម្លាប់សត្វផង និយាយពាក្យកុហកផង កាន់យកវត្ថុ
ដែលគេមិនបានឲ្យ ក្នុងលោកផង សេពប្រពន្ធរបស់អ្នកដទៃផង
ជនណា ផឹកទឹកស៊ុរានិងមេរ័យផង ជននោះឯងឈ្មោះថា គាស់
រំលើងឫសគល់របស់ខ្លួន ក្នុងលោកនេះ ដោយពិត ។
ម្នាលបុរសដ៏ចំរើន អ្នកចូរដឹងយ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយមានធម៌ដ៏
លាមក រមែងមិនជាអ្នកសង្រួមដូច្នេះ លោភៈនឹងសភាពមិនមែនធម៌គឺ
ទោសៈ ចូរកុំបៀតបៀនអ្នក ឲ្យបានសេចក្តីទុក្ខអស់កាលយូរឡើយ ។
ជន រមែងឲ្យតាមសទ្ធា តាមសេចក្តីជ្រះថ្លា បុគ្គលណា ជាអ្នក
អៀនខ្មាសក្នុងទឹកនឹងកោជនរបស់ជនទាំងឡាយដទៃ ជននោះ រមែង
មិនបានសមាធិចិត្ត ក្នុងវេលាថ្ងៃ ឬក្នុងវេលាយប់ឡើយ ។
លុះតែសេចក្តីអៀនខ្មាសនោះ បុគ្គលណា បានផ្តាច់ផ្តិលដកឫសឆ្ងឹង
ឆ្លើងឲ្យមានឫសគល់ដាច់ហើយ បុគ្គលនោះឯង ទើបបានសមាធិចិត្ត
ក្នុងវេលាថ្ងៃ ឬក្នុងវេលាយប់ ។
ភ្លើងស្មើដោយរាគៈ មិនមាន គរចាប់ស្មើដោយទោសៈ មិនមាន
បណ្តាញស្មើដោយមោហៈ មិនមាន ស្ទឹងស្មើដោយតណ្ហា មិនមាន ។

สุตฺตนฺตปิฏเก ขุทฺทกนิกายสฺส ธมฺมปทคาถา

สุขสฺสาวชฺชมญฺเญสํ อตฺตาโน ปน ทุกฺขสํ
ปเรสํ หิ เสา วชฺชานิ ปิปฺุชาติ ยถาภุสํ
อตฺตาโน ปน ฉาเทติ กลิ๋ว กิตวา สเฐา ๆ
ปรวชฺชานุปสฺสิสฺส นิจฺจํ อุชฺฌานสญฺิโน
อาสวา ตสฺส วฑฺฒนฺติ อาก เสา อาสวกฺขยา ๆ
อากาเสว ปทํ นตฺถิ สมโณ นตฺถิ พาหิเร[๑]
ปปญฺจาภิรตา ปชา นิปฺปปญฺา ตถาคตา ๆ
อากาเสว ปทํ นตฺถิ สมโณ นตฺถิ พาหิเร[๒]
สงฺขารา สสฺสตา นตฺถิ นตฺถิ พุทฺธานมิญฺชิตํ ๆ

มลวิคฺโค อฏฺวีสเมา ๆ

๑-๒ ฉ. ม. พาหิเร ๆ

ទោសរបស់ពួកជនដទៃ ឃើញបានដោយងាយ ចំណែកទោសរបស់ខ្លួន ឃើញបានដោយលំបាក ព្រោះថា បុគ្គលនោះ រោយទោសគាំងឆ្ងាយ ចំពោះពួកជនដទៃ ដូចបុគ្គលរោយអង្កាមដូច្នោះ តែថារមែងបិទបាំងទោសរបស់ខ្លួនទុក ដូចព្រានបក្សីបិទបាំងអត្តភាពដោយវត្ថុសម្រាប់បិទបាំង (មានមែកឈើជាដើម) ដូច្នោះ ។

កាលបុគ្គលតយង្គាំមើលទោស របស់បុគ្គលដទៃ ជាប្រក្រតី មានការសំគាល់ហេតុក្នុងការពោលទោស (អ្នកដទៃ) ជានិច្ចជាប្រក្រតី អាសវៈ គាំងឆ្ងាយ របស់បុគ្គលនោះ តែងចំរើន បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ឋិតនៅឆ្ងាយអំពីធម៌ជាគ្រឿងអស់អាសវៈ ។

ស្នាមដើរ ក្នុងអាកាស មិនមាន សមណៈខាងក្រៅ មិនមាន ពួកសត្វត្រេកអរហើយ ក្នុងធម៌ជាគ្រឿងយឺតយូរ ព្រះតថាគតគាំងឆ្ងាយ មិនមានធម៌ជាគ្រឿងយឺតយូរឡើយ ។

ស្នាមដើរ ក្នុងអាកាស មិនមាន សមណៈខាងក្រៅ មិនមាន សង្ខារគាំងឆ្ងាយជារបស់ទៀង មិនមាន ព្រះពុទ្ធគាំងឆ្ងាយ មិនមានកិលេសជាគ្រឿងញាប់ញ័រទេ ។

ធម្មបទគាថាយ ឯកូនវីសតិមោ ធម្មដ្ឋវគ្គោ

(២៥) ន តេន ហោតិ ធម្មដ្ឋោ យេនត្ថំ សហសា នយេ
យោ ច អត្ថំ អនត្ថញ្ច ឧភោ និច្ឆេយ្យ បណ្ឌិតោ ។
អសាហសេន ធម្មេន សមេន នយតី បរេ
ធម្មស្ស គុត្តោ មេធាវី ធម្មដ្ឋោតិ បវុច្ចតិ ។
ន តេន បណ្ឌិតោ ហោតិ យាវតា ពហុ ភាសតិ
ខេមី អវេរ អភយោ បណ្ឌិតោតិ បវុច្ចតិ ។
ន តាវតា ធម្មធរោ យាវតា ពហុ ភាសតិ
យោ ច អប្បម្បិ សុត្វាន ធម្មំ កាយេន បស្សតិ
ស វេ ធម្មធរោ ហោតិ យោ ធម្មំ នប្បមជ្ជតិ ។

ធម្មបទគាថា ធម្មដ្ឋវគ្គ ទី ១៩

(៦៩) បុគ្គលតាត់សេចក្តីដោយអាក្រក់ ដោយសារហេតុណា ឈ្មោះថាជាអ្នកតាំងនៅក្នុងធម៌ ដោយហេតុនោះ មិនទាន់បានទេ លុះត្រាតែបុគ្គលណា ជាបណ្ឌិតតាត់សេចក្តីទាំងពីរ គឺសេចក្តីពិត និងសេចក្តីមិនពិត ណែនាំដនទាំងឡាយដទៃ ដោយមិនអាក្រក់ ដោយសារធម៌តាមសមគួរ (ដល់ហេតុ) បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាជាអ្នកមានប្រាជ្ញារក្សាធម៌ ទើបហៅថា អ្នកតាំងនៅក្នុងធម៌ ។

បុគ្គលនិយាយច្រើន ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណា ឈ្មោះថាជាបណ្ឌិត ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ មិនទាន់បានទេ លុះត្រាតែបុគ្គលដែលមានសេចក្តីក្សេម មិនមានពៀរ មិនមានភ័យ ទើបហៅថា បណ្ឌិតបាន ។

បុគ្គលនិយាយច្រើន ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណា ឈ្មោះថាជាអ្នកទ្រទ្រង់ធម៌ ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ មិនទាន់បានទេ លុះត្រាតែបុគ្គលណា ស្តាប់ពុទ្ធវចនៈ សូម្បីមានប្រមាណតិចហើយឃើញធម៌ដោយនាមកាយគឺចិត្តបាន បុគ្គលនោះទើបឈ្មោះថាជាអ្នកទ្រទ្រង់ធម៌ បុគ្គលណា មិនមើលងាយធម៌ បុគ្គលនោះឯងឈ្មោះថាជាអ្នកទ្រទ្រង់ធម៌ ។

ន តេន ថេរោ ហោតិ យេនស្ស បលិតំ សិរោ
បរិបក្កោ វយោ តស្ស មោឃជិណ្ណោតិ វុច្ចតិ ។
(១)
យម្ហិ សច្চញ្ច ធម្មោ ច អហឹសា សញ្ញមោ ទមោ
ស វេ វន្តមលោ ធីរោ សោ ថេរោតិ បវុច្ចតិ ។

ន ឯកក្ករណមត្តេន វណ្ណទោក្ករតាយ វា
សាធុរូបោ នរោ ហោតិ ឥស្សុកី មច្ឆរី សឋោ ។

យស្ស ចេតំ សមុច្ឆិន្នំ មូលឃច្চំ សមូហតំ
ស វន្តទោសោ មេធាវី សាធុរូបោតិ វុច្ចតិ ។

ន មុណ្ឌកេន សមណោ អព្វតោ អលិកំ ភណំ
ឥច្ឆាលោភសមាបន្នោ សមណោ កិំ ភវិស្សតិ ។

យោ ច សមេតិ បាបានិ អណុំ ថូលានិ សព្វសោ
សមិតត្តា ហិ បាបានំ សមណោតិ បវុច្ចតិ ។

---

១ ម. សំយមោ ។

បុគ្គលមានក្បាលស្កូវហើយ ដោយហេតុណា ឈ្មោះថាជាថេរៈ ដោយ
ហេតុនោះមិនទាន់បានទេ វ័យរបស់បុគ្គលនោះចាស់ជ្រុលហើយ ហៅថា
ចាស់ជាមោឃៈ ។ លុះត្រាតែ សច្ចៈផង ធម៌ផង ការមិនបៀតបៀនផង
ការសង្រួមផង ការទូន្មានខ្លួនផង មានក្នុងបុគ្គលណា បុគ្គលនោះឯងជា
អ្នកមានមន្ទិលខ្ចាត់ចោលហើយ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ទើបហៅថា ថេរៈ ។
បុគ្គលមានសេចក្តីប្លុសក្បាល មានសេចក្តីកំណាញ់ ជាអ្នកអួតអាង ឈ្មោះ
ថាជាមនុស្សល្អ ដោយហេតុត្រឹមតែធ្វើការនិយាយពាក្យ (ល្អ)
ឬដោយភាពជាអ្នកមានសម្បុរជាទីគាប់ចិត្ត ក៏មិនទាន់បានទេ ។
លុះត្រាតែទោសជាតិ មានឫស្យាជាដើមនេះ បុគ្គលណាបានផ្តាច់ផ្តិល
ដកឡើង ធ្វើឲ្យមានឫសគល់ជាប់ហើយ បុគ្គលនោះជាអ្នកមានទោស
ខ្ចាត់ចោលហើយ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ទើបហៅថាជាមនុស្សល្អបាន ។
បុគ្គល មិនបានឈ្មោះថាជាសមណៈ ដោយភាពជាអ្នកមានក្បាល
ត្រងោលទេ បុគ្គលអ្នកមិនមានសីលតែនឹងធុតង្គវត្ត ពោលតែពាក្យ
ឡេះឡោះ ប្រកបដោយសេចក្តីប្រាថ្នាទន់ឆ្កៀលៈ ឈ្មោះថាជាសមណៈ
ដូចម្តេចបាន ។ លុះត្រាតែបុគ្គលណា រម្ងាប់បាបទាំងឡាយទាំងតូច
ទាំងធំ ដោយប្រការទាំងពួងបាន ទើបហៅថា សមណៈ ព្រោះបាប
ទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលនោះរម្ងាប់បានហើយ ។

ន តេន ភិក្ខុ សោ ហោតិ យោវតា ភិក្ខុតេ បវេ

វិសំ ធម្មំ សមាទាយ ភិក្ខុ ហោតិ ន តាវតា ។

(๑)

យោធ បុញ្ញញ្ច បាបញ្ច ពាហេត្វា ព្រហ្មចរិយវា

សង្ខាយ លោកេ ចរតិ ស វេ ភិក្ខូតិ វុច្ចតិ ។

ន មោនេន មុនិ ហោតិ មូឡ្ហរូបោ អវិទ្ទសុ

យោ ច តុលំវ បគ្គយ្ហ វរមាទាយ បណ្ឌិតោ

(๒)

បាបានិ បរិវជ្ជេតិ ស មុនិ តេន សោ មុនិ

យោ មុនាតិ ឧភោ លោកេ មុនិ តេន បវុច្ចតិ ។

ន តេន អរិយោ ហោតិ យេន បាណានិ ហិំសតិ

អហិំសា សព្វបាណានំ អរិយោតិ បវុច្ចតិ ។

---

๑ ម. វាហិត្វ ព្រហ្មចរិយោ ។ ๒ ឧ. ម. មុនី ។

ធម្មបទគាថា ធម្មដ្ឋវគ្គ ទី ១៩

បុគ្គលណា ដើរស្ងួមដនតាំងឡាយដរៃ ដោយហេតុត្រឹមណា បុគ្គលនោះ មិនបាននឹ្មាះថាជាតក្ខុ ដោយហេតុត្រឹមណោះទេ បុគ្គលសមាទានធម៌ជាពិស ឈ្មោះថាជាតក្ខុ ដោយហេតុត្រឹមតែការដើរស្ងួមប៉ុណ្ណោះ មិនទាន់បានទេ ។ លុះត្រាតែបុគ្គលណា ក្នុងលោកនេះ បន្ទាត់បុណ្យនឹងបាបចេញហើយ ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តិដ៏ប្រសើរត្រាច់ទៅក្នុងលោកដោយសេចក្តីចេះដឹង បុគ្គលនោះឯង ទើបហៅថាជាតក្ខុ ។ បុគ្គលមានសេចក្តីវង្វេង ជាធម្មតា មិនមានការចេះដឹង មិនបានឈ្មោះថាជាមុនី ដោយភាពជាអ្នកស្ងៀមទេ លុះត្រាតែបុគ្គលណាជាបណ្ឌិតកាន់យកធម៌ដ៏ប្រសើរ រៀរចាកបាបទាំងឡាយ ដូចបុគ្គលកាន់ជញ្ជីងហើយថ្លឹងដូច្នោះ បុគ្គលនោះទើបឈ្មោះថាជាមុនី ដោយភាពជាអ្នកស្ងៀមនោះបាន បុគ្គលណា ដឹងប្រយោជន៍ទាំងពីរ ក្នុងលោក បុគ្គលនោះហៅថា មុនី ដោយហេតុនោះ ។

បុគ្គលបៀតបៀនសត្វទាំងឡាយ ដោយហេតុណា មិនបានឈ្មោះថាជាអរិយៈ ដោយហេតុនោះទេ បុគ្គលដែលតថាគតហៅថា អរិយៈ ព្រោះមិនបៀតបៀនសត្វទាំងពួង ។

ន សរីរម្ហតម្ហេន ពាហុសច្ចេន វា បន
អថ វា សមាធិលាភេន វិវិត្តសយនេន[1] វា
ផុសាមិ នេក្ខម្មសុខំ អបុថុជ្ជនសេវិតំ
ភិក្ខុ វិស្សាសមាបាទិ អប្បត្តោ អាសវក្ខយំ ។

ធម្មដ្ឋវគ្គោ ឯកូនវីសតិមោ ។

ធម្មបទគាថាយ វិសតិមោ មគ្គវគ្គោ

(៧១) មគ្គានដ្ឋង្គិកោ សេដ្ឋោ សច្চានំ ចតុរោ បទា
វិរាគោ សេដ្ឋោ ធម្មានំ ទ្វិបទានញ្ច ចក្ขុមា
ឯសេវ[2] មគ្គោ នត្ថញ្ញោ ទស្សនស្ស វិសុទ្ធិយា ។
ឯតញ្ហិ តុម្ហេ បដិបជ្ជថ មារសេន្ធំ បមោហនំ
ឯវញ្ហិ តុម្ហេ បដិបន្នា ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សថ ។

(៣)
អក្ខាតោ វោ មយា មគ្គោ អញ្ញាយ សល្លសន្ថនំ
តុម្ហេហិ កិរិយំ អាតប្បំ អក្ខាតារោ តថាគតា

---

๑ ម. វិវេកសយនេន ។ ๒ ម. ឯសោ វ ។ ๓ ម. សល្លសន្ថនំ ។
ម. សល្លកន្ថនំ ។

ម្នាលភិក្ខុ បើភិក្ខុមិនទាន់ដល់ នូវការអស់អាសវៈទេ កុំអាលទុកចិត្ត ដោយគុណត្រឹមតែសីលនឹងវត្ត ឬដោយភាពជាអ្នកចេះដឹងច្រើនឡើយ មួយទៀត ដោយការបានសមាធិ ឬដោយការដេកក្នុងទីស្ងាត់ ឬក៏ដោយគុណមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះថា អាត្មាអញ ពាល់ត្រូវនេក្ខម្មសុខ ដែលបុថុជ្ជនមិនដែលជួបប្រសព្វ ដូច្នេះឡើយ ។

ចប់ ធម្មដ្ឋវគ្គ ទី ១៩ ។

ធម្មបទគាថា មគ្គវគ្គ ទី ២០

(៣០) ផ្លូវមានអង្គ ៨ ប្រសើរជាងផ្លូវទាំងឡាយ បទ ៤ គឺអរិយសច្ច ប្រសើរជាងសច្ចៈទាំងឡាយ វិរាគធម៌ប្រសើរជាងធម៌ទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះតថាគតមានចក្ខុ ប្រសើរជាងសត្វទ្វេបាទទាំងឡាយ ផ្លូវនេះឯង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធិនៃទស្សនៈ ផ្លូវដទៃមិនមានទេ ។ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរដើរទៅតាមផ្លូវនោះ ផ្លូវនេះជាផ្លូវញុំាងមារឲ្យវង្វេង អ្នកទាំងឡាយដើរទៅតាមផ្លូវនេះហើយ នឹងធ្វើឲ្យផុតទុក្ខបាន ។ ផ្លូវនេះហើយ ដែលតថាគតដឹងច្បាស់ជាផ្លូវកំចាត់បង់នូវសរ ប្រាប់ដល់អ្នកទាំងឡាយ សេចក្តីព្យាយាម ញុំាងគំនិលេសឲ្យក្តៅសព្វ អ្នកទាំងឡាយគប្បីធ្វើ ព្រះតថាគតទាំងឡាយ គ្រាន់តែជាអ្នកប្រាប់

ធម្មបទគាថាយ វីសតិមេ មគ្គវគ្គេ

បដិបន្នោ បមោក្ខន្តិ ឈាយិនោ មារពន្ធនា ។
សព្ពេ សង្ខារ អនិច្ចាតិ យទា បញ្ញាយ បស្សតិ
អថ និព្ពិន្ទតិ[1] ទុក្ខេ ឯស មគ្គោ វិសុទ្ធិយា ។
សព្ពេ សង្ខារ ទុក្ខាតិ យទា បញ្ញាយ បស្សតិ
អថ និព្ពិន្ទតិ ទុក្ខេ ឯស មគ្គោ វិសុទ្ធិយា ។
សព្ពេ ធម្មា អនត្តាតិ យទា បញ្ញាយ បស្សតិ
អថ និព្ពិន្ទតិ ទុក្ខេ ឯស មគ្គោ វិសុទ្ធិយា ។

ឧដ្ឋានកាលម្ហិ អនុដ្ឋហានោ
យុវា ពលី អាលសិយំ ឧបេតោ
សំសន្នសង្កប្បមនោ[2]កុសីតោ
បញ្ញាយ មគ្គំ អលសោ ន វិន្ទតិ ។
ឯចានុក្កំ មនសា សុសំវុតោ
កាយេន ច អកុសលំ ន កយិរ
ឯតេ តយោ កម្មបថេ វិសោធយេ
អារាធយេ មគ្គមិសិប្បវេទិតំ ។

---

๑ ម. និព្ពិន្ទតី ។ ๒ ម. អសម្បន្នសង្កប្បមនោ ។

ធម្មបទគាថា មគ្គវគ្គ ទី ២០

ជនទាំងឡាយមានការពិនិត្យ បើបានដើរទៅហើយ នឹងរួចចាកបំណងរបស់មារបាន ។

ភាលណា បុគ្គលយល់ឃើញដោយប្រាជ្ញាថា សង្ខារទាំងពួងមិនទៀងដូច្នេះ ភាលណោះ រមែងនឿយណាយ ក្នុងសេចក្តីទុក្ខ នេះជាផ្លូវនៃសេចក្តីបរិសុទ្ធិ ។

ភាលណា បុគ្គលយល់ឃើញដោយប្រាជ្ញាថា សង្ខារទាំងពួង នាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខដូច្នេះ ភាលណោះ រមែងនឿយណាយ ក្នុងសេចក្តីទុក្ខ នេះជាផ្លូវនៃសេចក្តីបរិសុទ្ធិ ។ ភាលណា បុគ្គលយល់ឃើញដោយប្រាជ្ញាថា សង្ខារទាំងពួង មិនមែនជារបស់ខ្លួនដូច្នេះ ភាលណោះ រមែងនឿយណាយ ក្នុងសេចក្តីទុក្ខ នេះជាផ្លូវនៃសេចក្តីបរិសុទ្ធិ ។ បុគ្គលនៅកំឡោះមានកំឡាំង ទាស់តែប្រកបដោយសេចក្តីខ្ជិលច្រអូសមិនប្រឹងប្រែង ក្នុងភាលដែលគួរប្រឹងប្រែង មានសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងចិត្តលិបចុះ ក្នុងអកុសលវិតក្កៈ ជាមនុស្សខ្ជិល បុគ្គលខ្ជិល (នោះ) រមែងមិនបានផ្លូវបញ្ញាឡើយ ។

បុគ្គលគប្បីជាអ្នករក្សាវាចា សង្រួមឲ្យល្អ ដោយចិត្ត ទាំងមិនគប្បីធ្វើអកុសលដោយកាយ បុគ្គលគប្បីដំរះកម្មបថទាំង ៣ នេះ នឹងគប្បីត្រេកអរបំពេញមគ្គ ដែលលោកអ្នកសំដែងរកគុណល្អ សំដែងទុកហើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទគាថា

យោគា វេ ជាយតី ភូរិ[1] អយោគា ភូរិសង្ខយោ
ឯតំ ទ្វេធា បថំ ញត្វា ភវាយ វិភវាយ ច
តថត្តានំ និវេសេយ្យ យថា ភូរិ បវឌ្ឍតិ ។
វនំ ឆិន្ទថ មា រុក្ខំ វនតោ ជាយតី[2]ភយំ
ឆេត្វា វនំ វនថម្ភញ្ច និព្វានា ហោថ ភិក្ខវោ ។
យាវញ្ហិ វនថោ ន ឆិជ្ជតិ
អណុមត្តោបិ នរស្ស នារិសុ
បដិពទ្ធមនោ វ តាវ សោ
វច្ឆោ ខីរបកោវ[3]មាតរិ ។
ឧច្ឆិន្ទ សិនេហមត្តនោ
កុមុទំ សារទិកំវ បាណិនា
សន្តិមគ្គមេវ ព្រូហយ
និព្វានំ សុគតេន ទេសិតំ ។
ឥធ វស្សំ វសិស្សាមិ ឥធ ហេមន្តឥតិ្ថសុ
ឥតិ ពាលោ វិចិន្តេតិ អន្តរាយំ ន ពុជ្ឈតិ ។

---

១ ម. ភូរី ។ ២ ម. ជាយតេ ។ ៣ ម. ខីរបោកោវ ។ ម. ខីរុបកោវ ។

ប្រាជ្ញា រមែងកើតអំពីការប្រកប សេចក្តីវិនាសប្រាជ្ញា រមែងកើតអំពីការមិនប្រកប អ្នកមានប្រាជ្ញា ដឹងការប្រកប នឹងការមិនប្រកប ពាំងពីរនេះថា ជាគន្លងនៃសេចក្តីចំរើននឹងសេចក្តីវិនាសហើយ ប្រាជ្ញាចំរើនឡើងដោយប្រការណា គួរដឹកលះខ្លួនទុក ដោយប្រការនោះ ។

អ្នកពាំងផ្សាយ ចូរកាត់តំលេសដូចជាព្រៃចេញ ចូរកុំកាត់ដើមឈើ(ព្រោះ)ភ័យកើតអំពីតំលេសដូចជាព្រៃ ម្នាលភិក្ខុពាំងផ្សាយ អ្នកពាំងផ្សាយ ចូរកាត់តំលេសដូចជាព្រៃផង តំលេសដូចជាដើមឈើដុះក្នុងព្រៃផង ហើយចូរជាអ្នកកុំមានតំលេស ដូចជាព្រៃឡើយ ព្រោះថាតំលេសដូចដើមឈើដុះក្នុងព្រៃរបស់នរជន សូម្បីមានប្រមាណតិចតំដោយ បើកាត់មិនជាប់ក្នុងពួកនារីដកបណា នរជននោះឯង តែងមានចិត្តជាប់ចំពោះក្នុងពួកនារីដូចកូនគោនៅកំពុងជប់ដោះ ដែលមានចិត្តជាប់នៅនឹងមេ ដរាបនោះ ។

អ្នកចូរដកសេចក្តីស្រឡាញ់របស់ខ្លួនចេញ ដូចបុគ្គលដកផ្កាកុមុទ ដែលកើតក្នុងសរទកាលដោយដៃ អ្នកចូរបណ្តុះនូវផ្លូវសន្តិភាពតែម្យ៉ាង ព្រះនិព្វាន ព្រះសុគតសំដែងទុកហើយ ។

អញនឹងនៅក្នុងទីនេះអស់រដូវសា អញនឹងនៅក្នុងទីនេះក្នុងរដូវហេមន្តរដូវ នឹងគិម្ហរដូវ ជនពាល រមែងគិតខុសដូច្នេះ តែងមិនដឹងឮសេចក្តីអន្តរាយឡើយ ។

តំ បុត្តបសុសម្មត្តំ ព្យាសត្តមនសំ[๑] នរំ
សុត្តំ គាមំ មហោឃោវ មច្ចុ អាទាយ គច្ឆតិ ។
ន សន្ថិ បុត្តា តាណាយ ន បិតា ន បិ ពន្ធវា
អន្តកេនាធិបន្នស្ស នត្ថិ ញាតីសុ តាណតា
ឯតមត្ថវសំ ញត្វា បណ្ឌិតោ សីលសំវុតោ
និព្វានគមនំ មគ្គំ ខិប្បមេវ វិសោធយេ ។

មគ្គវគ្គោ វីសតិមោ ។

ធម្មបទគាថាយ ឯកវីសតិមោ បកិណ្ណកវគ្គោ

[๓๑] មត្តាសុខបរិច្চាគា បស្សេ চេ វិបុលំ សុខំ
চជេ មត្តាសុខំ ធីរោ សម្បស្សំ វិបុលំ សុខំ ។
បរទុក្ខូបធានេន យោ អត្តនោ សុខមិច្ឆតិ
វេរសំសគ្គសំសដ្ឋោ វេរា សោ ន បរិមុច្চតិ ។

---

๑ .ម ព្យាសត្តមានសំ ។

មប្ប៉ុ គឺសេចក្តីស្ងប់ តែងនាំយកនូវជន អ្នកស្រេវឹងជ្រប់ ក្នុងកូនទឹង សត្វចិញ្ចឹម មានចិត្តជាប់ដំពាក់ ក្នុងអារម្មណ៍ផ្សេង។នោះ ដូចជំនន ទឹកធំ នាំយកអ្នកស្រុកតំពុងដេកលក់ ។

កាលបុគ្គល ត្រូវមច្ចុគ្របសង្កត់ហើយ កូនតាំងឡាយ មិនមាន ដើម្បីជាទីពឹង បិតា ក៏មិនមាន តាំងដៅពងស្រ ក៏មិនមាន ដើម្បីជាទីពឹងឡើយ សេចក្តីទីពឹងក្នុងញាតិតាំងឡាយ ក៏មិនមាន បណ្ឌិតដឹងអំណាចប្រយោជន៍នេះហើយ គួរជាអ្នកសង្រួមក្នុងសីល គួរប្រញាប់ប្រញាល់ដម្រះផ្លូវ ជាទីទៅកាន់ព្រះនិព្វានឲ្យបាន ។

ចប់ មគ្គវគ្គ ទី ២០ ។

ធម្មបទគាថា បកិណ្ណកវគ្គ ទី ២១

(៣១) បើយើញសេចក្តីសុខដ៏ធំទូលាយ ព្រោះលះបង់សុខល្មមប្រមាណ អ្នកមានប្រាជ្ញា កាលយើញសុខធំទូលាយ គប្បីលះសុខល្មមប្រមាណចេញ ។

ជនប្រាថ្នាសេចក្តីសុខ ដើម្បីខ្លួន ដោយបង្កឲ្យទុក្ខដល់អ្នកដទៃ ជននោះឈ្មោះថា ប្រឈូកប្រឈល់ហើយ ដោយការជាប់ចំពាក់ គឺពៀរ រមែងមិនរួចចាកពៀរទេ ។

យញ្ញា តាំ តនុមាទ្ធំ អតាំ បន តាយីវតំ(១)

ខុទ្ទលាធំ បមត្តានំ តេសំ វឌ្ឍតិ អាសវា ។

យោសព្វ សុសមារទ្ធា ធិច្ចំ កាយគតា សតិ

អតាំច្ឆន្តេ ន សេវន្តិ តាំច្ឆេ សាតច្ចការិនោ

សតានំ សម្បជានានំ អត្ថំ គច្ឆន្តិ អាសវា ។

មាតរំ បិតរំ ហន្ត្វា រាជានោ ទ្វេ ច ខត្តិយេ

រដ្ឋំ សានុចរំ ហន្ត្វា អនីឃោ យាតិ ព្រាហ្មណោ ។

មាតរំ បិតរំ ហន្ត្វា រាជានោ ទ្វេ ច សោត្ថិយេ

វេយ្យគ្ឃបញ្ចមំ ហន្ត្វា អនីឃោ យាតិ ព្រាហ្មណោ ។

---

១ ម· ការយតិ ។

របស់ណាដែលខ្លួនគួរធ្វើ របស់នោះពួកកិក្ខុណា លះបង់ចោលហើយ តែរបស់ដែលមិនគួរធ្វើ ត្រូវប្រព្រឹត្តរឿយ កាសវៈតាំងឡាយ តែងចំរើនឡើងដល់ពួកកិក្ខុនោះ ជាអ្នកមានសេចក្តីប្រមាទ មានមានះដូចជាដើមបបុសលើកឡើងហើយ ។

លុះតែសតិប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងកាយជានិច្ច ដែលពួកកិក្ខុណាបានប្រារព្ធប្រពៃហើយ កិក្ខុទាំងនោះ រមែងជាអ្នកធ្វើការដែលគួរធ្វើរឿយ ។ មិនធ្វើការដែលមិនគួរធ្វើ កាសវៈតាំងឡាយ របស់ពួកកិក្ខុនោះ ដែលជាអ្នកមានសតិ មានសម្បជញ្ញៈ រមែងដល់នូវការអស់ទៅ ។

បុគ្គលសម្លាប់តណ្ហាដូចមាតាផង សម្លាប់អស្មិមានះដូចបិតាផង សម្លាប់សស្សតទិដ្ឋិនឹងឧច្ឆេទទិដ្ឋិ ដូចស្តេចជាក្សត្រីពីរព្រះអង្គផង សម្លាប់អាយតនៈដូចជាដែន ប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើ ដោយបុរសអ្នកដើរតាមគឺស្មៀនផង រមែងបានទៅជាទំណាសព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកមិនមានទុក្ខ ។

បុគ្គលសម្លាប់តណ្ហាដូចមាតាផង សម្លាប់អស្មិមានះដូចបិតាផង សម្លាប់សស្សតទិដ្ឋិនឹងឧច្ឆេទទិដ្ឋិ ដូចជាស្តេច ជាព្រាហ្មណ៍តាំងពីរផង សម្លាប់វិចិកិច្ឆា ដូចជាខ្លាធំជាគំរប់ ៥ ផង (ដែលនៅស្ពាត់ផ្លូវ) បានហើយ រមែងបានទៅជាទំណាសព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកមិនមានទុក្ខ ។

ធម្មបទគាថាបាឡី ឯកវីសតិវគ្គោ បឋមំ

សុប្បពុទ្ធំ បពុជ្ឈន្តិ សទា គោតមសាវកា
យេសំ ទិវា ច រត្តោ ច និច្ចំ ពុទ្ធគតា សតិ ។

សុប្បពុទ្ធំ បពុជ្ឈន្តិ សទា គោតមសាវកា
យេសំ ទិវា ច រត្តោ ច និច្ចំ ធម្មគតា សតិ ។

សុប្បពុទ្ធំ បពុជ្ឈន្តិ សទា គោតមសាវកា
យេសំ ទិវា ច រត្តោ ច និច្ចំ សង្ឃគតា សតិ ។

សុប្បពុទ្ធំ បពុជ្ឈន្តិ សទា គោតមសាវកា
យេសំ ទិវា ច រត្តោ ច និច្ចំ កាយគតា សតិ ។

សុប្បពុទ្ធំ បពុជ្ឈន្តិ សទា គោតមសាវកា
យេសំ ទិវា ច រត្តោ ច អហិំសាយ រតោ មនោ ។

សុប្បពុទ្ធំ បពុជ្ឈន្តិ យទា គោតមសាវកា
យេសំ ទិវា ច រត្តោ ច ភាវនាយ រតោ មនោ ។

ធម្មបទគាថា បកិណ្ណកវគ្គ ទី ២១

សតិរបស់ជនពួកណា ដែលឋិតនៅ ក្នុងព្រះពុទ្ធគុណ អស់កាលជានិច្ច ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ ជនពួកនោះឈ្មោះថា សាវ័កបស់ព្រះគោតម រមែងភ្ញាក់រឭក ។ ដោយប្រពៃ សូត្រកាល ។

សតិរបស់ជនពួកណា ដែលឋិតនៅ ក្នុងព្រះធម្មគុណ អស់កាលជានិច្ច ទាំងថ្ងៃ ទាំងយប់ ជនពួកនោះឈ្មោះថា សាវ័កបស់ព្រះគោតម រមែងភ្ញាក់រឭក ។ ដោយប្រពៃ សូត្រកាល ។

សតិរបស់ជនពួកណា ដែលឋិតនៅ ក្នុងព្រះសង្ឃគុណ អស់កាលជានិច្ច ទាំងថ្ងៃ ទាំងយប់ ជនពួកនោះ ឈ្មោះថា សាវ័កបស់ព្រះគោតម រមែងភ្ញាក់រឭក ។ ដោយប្រពៃ សូត្រកាល ។

សតិរបស់ជនពួកណា ដែលឋិតនៅក្នុងកាយ អស់កាលជានិច្ច ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ ជនពួកនោះ ឈ្មោះថា សាវ័កបស់ព្រះគោតម រមែងភ្ញាក់រឭក ។ ដោយប្រពៃ សូត្រកាល ។

ចិត្តរបស់ជនពួកណា ត្រេកអរហើយ ក្នុងការមិនបៀតបៀនគេ ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ ជនពួកនោះ ឈ្មោះថា សាវ័កបស់ព្រះគោតម រមែងភ្ញាក់រឭក ។ ដោយប្រពៃ សូត្រកាល ។

ចិត្តរបស់ជនពួកណា ត្រេកអរហើយ ក្នុងមេត្តាភាវនា ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ ជនពួកនោះឈ្មោះថា សាវ័កបស់ព្រះគោតម រមែងភ្ញាក់រឭក ។ ដោយប្រពៃ សូត្រកាល ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទគាថា

ទុប្បព្ពជ្ជំ ទុរភិរមំ ទុរាវាសា ឃរា ទុខា

ទុក្ខោសមានសំវាសោ ទុក្ខានុបតិតទ្ធគូ

តស្មា ន ចទ្ធគូ សិយា ន ច ទុក្ខានុបតិតោ សិយា ។

សទ្ធោ សីលេន សម្បន្នោ យសោភោគសមប្បិតោ

យំ យំ បទេសំ ភជតិ តត្ថ តត្ថេវ បូជិតោ ។

ទូរេ សន្តោ បកាសេន្តិ ហិមវន្តោវ បព្ពតោ

អសន្តេត្ថ ន ទិស្សន្តិ រត្តិំ ខិត្តា យថា សរា ។

ឯកាសនំ ឯកសេយ្យំ ឯកោ ចរមតន្ទិតោ

ឯកោ ទមយមត្តានំ វនន្តេ រមិតោ សិយា ។

បកិណ្ណកវគ្គោ ឯកាទសមោ ។

ការចេញបួសបានដោយក្រ ការត្រេកអរត្រូវបានដោយក្រ ផ្ទះតាំងឡាយ
មានការនៅគ្រប់គ្រងដោយលំបាក ជាការក្រ ការនៅរួមដោយជនស្មើ
គ្នា(១) (ដែលមិនមានសេចក្តីគោតវត្រែង) ជាការក្រ ជនអ្នកដើរផ្លូវធ្ងាយគឺ
វដ្តៈ តែងត្រូវសេចក្តីទុក្ខភ្ជាក់ជាប់តាម ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលមិនគប្បី
ជាអ្នកដើរផ្លូវធ្ងាយផង មិនគប្បីជាអ្នកត្រូវសេចក្តីទុក្ខភ្ជាក់ជាប់តាមផង ។
បុគ្គលអ្នកមានសទ្ធា បរិបូណ៌ដោយសីល ស្កប់ស្កល់ដោយយសនិងភោគសម្បត្តិ គប់តែប្រទេសណា ។ គេតែងបូជា ក្នុងប្រទេសនោះ ។ ។
ពួកសប្បុរស រមែងប្រាកដ ក្នុងទីឆ្ងាយ ដូចភ្នំហិមពាន្តដូច្នោះ ពួក
អសប្បុរស (ទុកជាឋិតនៅ) ក្នុងទីដិត តែរមែងមិនប្រាកដ ដូចព្រួញ
ដែលបុគ្គលបាញ់ ក្នុងវេលាយប់ ។
បុគ្គល គួរគប់រកទីអង្គុយម្នាក់ឯង ទីដេកម្នាក់ឯង ជាអ្នកត្រាច់ទៅម្នាក់
ឯង មិនជាអ្នកខ្ជិលច្រអូស ជាអ្នកម្នាក់ឯងទូន្មានខ្លួន គួរជាអ្នកត្រេកអរ
ក្នុងព្រៃស្ងាត់ ។

ចប់ បកិណ្ណកវគ្គ ទី ២១ ។

---

១ អាថាវ្យូ: ប្រែថា ការនៅរួមដោយជនមិនស្មើគ្នា ព្រោះបទថា ទុក្ខោសមានសំវាសោ អាចកាត់បទជាទុក្ខោ + អសមានសំវាសោ យ៉ាងនេះបាន ។ អដ្ឋកថា ក៏មានពន្យល់ដែរ ចំណែកសេចក្តី បានសេចក្តីល្អទាំង ២ យ៉ាង គឺការមិននៅរួមនឹងមនុស្សស្មើគ្នា ក៏ជាការក្រ នៅរួមនឹងមនុស្សមិនស្មើគ្នា ក៏ជាការក្រ ។

ធម្មបទគាថាយ ទ្វាវីសតិមោ និរយវគ្គោ

(๓๒) អភូតវាទី និរយំ ឧបេតិ

យោ វាបិ(๑) កត្វា ន करोमីតិ(๒) चाह

ឧភោបិ តេ បេច្ច សមា ភវន្តិ

និហីនकम्मा មនុជា បរត្ថ ។

कासावकण्ठा बहवो हि पापा चाभिक्खणं अस्सुतवा

चाचा चापेहि करेहि निरयन्ते दुपपज्जरे ॥

សេយ្យោ អយោគុឡោ ភុត្តោ តត្តោ អគ្គិសិខូបមោ

យញ្ចេ ភុញ្ជេយ្យ ទុស្សីលោ រដ្ឋបិណ្ឌំ អសញ្ញតោ ។

ចត្តារិ ឋានានិ នរោ បមត្តោ

អាបជ្ជតី បរទារូបសេវី

អបុញ្ញលាភំ ន និកាមសេយ្យំ

និន្ទំ តតិយំ និរយំ ចតុត្ថំ ។

---

๑ ម. ចាបិ ។ ๒ ឧ. ម. करोमि ។ करोम चाहन्ति चाहो ។

ធម្មបទគាថា និរយវគ្គ ទី ២២

(៣៦) អ្នកពោលពាក្យមិនពិត ឬបុគ្គលណាធ្វើ (អំពើអាក្រក់) ហើយ និយាយថា អញមិនធ្វើទេ (បុគ្គលនោះ) រមែងទៅកាន់នរក ជនទាំងពីរនាក់ ដែលមានអំពើថោកទាប (ស្មើគ្នា) នោះ លុះលះលោកនេះទៅហើយ រមែងជាអ្នកស្មើគ្នា (ដោយគតិ) ក្នុងលោកខាងមុខទៀត ។

ពួកជនច្រើននាក់ ដែលមានកម្ពត់ក្រចក់ ដោយសំពត់កាសាវៈ តែ (ប្រព្រឹត្ត) ធម៌ដ៏លាមក មិនបានសង្រួម ពួកជនលាមកទាំងនោះ រមែងទៅកើតក្នុងនរក ដោយសារកម្មទាំងឡាយ ដ៏លាមកនោះ ។

បព្វជិតទ្រុស្តសីល សូរបរិភោគដុំដែក ដែលកំពុងក្តៅ មានពណ៌ដូចអណ្តាតភ្លើង ប្រសើរជាង បព្វជិតទ្រុស្តសីល មិនសង្រួម បរិភោគដុំបាយអ្នកដែន នឹងប្រសើរ ដូចម្តេចបាន ។

នរជន អ្នកប្រមាទហើយ សេពប្រពន្ធរបស់បុគ្គលដទៃ រមែងដល់នូវហេតុនៃសេចក្តីទុក្ខ ៤ យ៉ាង គឺ ទី ១ បានរបស់មិនមែនជាបុណ្យ ទី ២ ដេកមិនបានតាមប្រាថ្នា ទី ៣ ការតិះដៀល ទី ៤ ការធ្លាក់នរក ។

อปุญฺญลาภา จ ตโต จ ปาปิกา

ภีตสฺส ภีตาย รโต จ โจตกิตา

ราชา จ ฆณฺฑำ ตรุกำ ปลาตเ

ตสฺมา ฆเร ปรทารำ น เสเว ฯ

กาเสา ยถา ฉฑฺฑหิเตา หาเรยฺยา ทุกฺกฏาตเ

สาปญฺญำ ทุปฺปรามฏฺฐำ นิรยายูปกฑฺฒติ ฯ

ยำ กริตฺวา สิโลกสฺมึ กมฺมำ สงฺกิลิฏฺฐมญฺญา ยำ ปตำ

สงฺกสฺสรำ ปรหฺมจริยำ น ตำ เหาติ มหาผลำ ฯ

กายิเก เจ กายิกเจนำ นปฺปเมยฺยำ ปรกฺกเม

สิถิโล หิ ปริพฺพาโช[1] ภิยฺโย อากิรเต รชำ ฯ

อกตำ ทุกฺกฏำ เสยฺยา ปจฺฉา ตปติ ทุกฺกฏำ

กตญฺจ สุกตำ เสยฺยา ยำ กตฺวา นานุตปฺปติ ฯ

---

๑ ม. ปริพฺพโช ฯ

(ហេតុនៃសេចក្តីទុក្ខ ๔ យ៉ាងផ្សេងទៀត) គឺ ឋានរបស់មិនដាបុណ្យ ๑ មានគតិកាក្រក់ ๑ តម្រេករបស់បុរសអកខ្វាច ដាបួយនឹងស្ត្រីដែលខ្វាចដែរ មានប្រមាណតិច ๑ ព្រះរាជានឹងដាក់កាជ្រាយ៉ាងធ្ងន់ ๑ ព្រោះហេតុនោះ បុរសមិនគួរសេពប្រពន្ធ របស់បុគ្គលដទៃឡើយ ។ សូវភ្លាំង ដែលបុគ្គលគាន់មិនចំណាប់ រមែងលះដែ យ៉ាងណាមិញ តាពជាសមណៈដែលបព្វជិតគាន់មិនស៊ប់សួនហើយ រមែងតាញបព្វជិតនោះទៅនរក យ៉ាងនោះឯង ។

កម្មណាមួយ ដែលដូរថយក្តី រឹតណាមួយដែលសៅហ្មងក្តី ព្រហ្មចរិយៈដែលបុគ្គលរក្សាដោយសេចក្តីរង្កៀសក្តី កម្មទាំង ๓ នោះ ជារបស់មិនមានផលច្រើនឡើយ ។

បើបុគ្គលធ្វើ គប្បីធ្វើកិច្ចនោះឲ្យមែនទែន គប្បីច្រឹងច្រែងធ្វើកិច្ចនោះឲ្យមាំមួន ព្រោះថា សមណធម៌ជាគ្រឿងរវៃចាកកិលេសដូរថយរមែងរោយដូលគឺរាគាទិកិលេសដល់បុគ្គល ដោយក្រៃលែង ។

អំពើអាក្រក់ ដែលបុគ្គលមិនធ្វើ ប្រសើរជាង (ព្រោះថា) អំពើអាក្រក់ រមែងធ្វើឲ្យក្តៅក្រហាយ តទីតាមខាងក្រោយ បុគ្គលធ្វើអំពើណាហើយ រមែងមិនក្តៅក្រហាយក្រោយ អំពើនោះ ជាអំពើល្អ បើបុគ្គលធ្វើហើយ ឈ្មោះថា បុគ្គលប្រសើរ ។

ធម្មបទគាថាយ ទ្វាសែតំមោ ឱរយរត្តោ

ឧតរំ យថា បច្ចន្តំ ទុគ្គំ សន្ធរតាមិវំ
ឯវំ គោបេថ អត្តានំ ខណោ មា វោ ឧបច្ចគា
ខណាតីតា ហិ សោចន្តិ និរយម្ហិ សមប្បិតា ។
អលជ្ជិតាយេ លជ្ជន្តិ លជ្ជិតាយេ ន លជ្ជរេ
មិច្ឆាទិដ្ឋិសមាទានា សត្តា គច្ឆន្តិ ទុគ្គតឹ ។
អកយេ(១)កយទស្សិនោ កយេ ច អកយទស្សិនោ(២)
មិច្ឆាទិដ្ឋិសមាទានា សត្តា គច្ឆន្តិ ទុគ្គតឹ ។
អវជ្ជេ វជ្ជមតិនោ វជ្ជេ ច អវជ្ជទស្សិនោ
មិច្ឆាទិដ្ឋិសមាទានា សត្តា គច្ឆន្តិ ទុគ្គតឹ ។

---

๑ ឧ. ឯតទន្តរេ ចសទ្ទោ អត្ថិ ។ ๒ ម. ចាកយទស្សិនោ ។

ធម្មបទគាថា នវយវគ្គ ទី ២២

នគរនៅតំបន់ផុតដែន ដែលគេគ្រប់គ្រងហើយ តាំងខាងក្នុង តាំងខាងក្រៅយ៉ាងណា អ្នកតាំងខ្លួនយ៉ាងនោះ កុំឲ្យខណៈ(១) កន្លងអ្នកតាំងខ្លួនឯងឡើយ ព្រោះថាជនតាំងខ្លួន ដែលឲ្យខណៈកន្លងហើយ រមែងសោកស្តាយក្នុងនរក ម៉ឺងដងវាស ។

សត្វតាំងខ្លួន ដែលប្រកាន់មិច្ឆាទិដ្ឋិ រមែងខ្វាស ក្នុងហេតុដែលគេមិនត្រូវខ្វាស រមែងមិនខ្វាស ក្នុងហេតុដែលគេត្រូវខ្វាស សត្វតាំងនោះ តែងទៅកាន់ទុគ្គតិ ។

សត្វតាំងខ្លួន ដែលប្រកាន់មិច្ឆាទិដ្ឋិ រមែងយល់ឃើញ ក្នុងហេតុដែលគេមិនត្រូវខ្វាច ថាជាហេតុដែលគេត្រូវខ្វាចផង យល់ឃើញក្នុងហេតុដែលគេត្រូវខ្វាច ថាជាហេតុដែលគេមិនត្រូវខ្វាចផង សត្វតាំងនោះ តែងទៅកាន់ទុគ្គតិ ។

សត្វតាំងខ្លួន ដែលប្រកាន់មិច្ឆាទិដ្ឋិ រមែងយល់ឃើញ ក្នុងហេតុដែលឥតទោស ថាជាហេតុមានទោសផង យល់ឃើញ ក្នុងហេតុដែលមានទោស ថាជាហេតុឥតទោសផង សត្វតាំងនោះតែងទៅកាន់ទុគ្គតិ ។

---

១ ខណៈ-សព្វនេះ ប្រែថា " ពេលល្អ " ចែកចេញជា ៤ យ៉ាងគឺ ពុទ្ធុប្បាទក្ខណៈ ពេលដែលព្រះពុទ្ធបានត្រាស់ ១ មជ្ឈិមប្បទេសេ ឧបត្តិក្ខណៈ ពេលដែលសត្វកើតឡើងក្នុងមជ្ឈិមប្បទេស ១ សម្មាទិដ្ឋិហេ បដិលទ្ធក្ខណៈ ពេលដែលត្រូវបានសម្មាទិដ្ឋិ ១ ឆន្នមាយតនាទំ អវោកិណ្ណក្ខណៈ ពេលដែលមិនវិកលអាយតនៈប្រាំមួយ ១ ។ អដ្ឋកថា ។

วชฺชญฺ วชฺชเตา ญตฺวา อวชฺชญฺ อวชฺชเตา

สมฺมาทิฏฺฐิสมาทานา สตฺตา คจฺฉนฺติ สุคฺคตึ ๗

อิติ ธมฺมปเท คาถาโย เวฬุวคฺโค ทุติโย นิฏฺฐิโต ๗

ธมฺมปทคาถาโย เวฬุวคฺโค นาม ทุติโย

(๓๓) อหมาสนฺนเก วาสฺมิ ชานาเมา ยตฺถ ทาเรา ยตฺตกญ์ จ

อตฺถวิกฺขายิโน ปญฺญา อุสฺสูเลา ยสฺส ทาหุชฺชเตา ๗

ธนญ์ ชยนฺติ สมิตึ ธนญ์ ภชติ ภริยาติ

ธนโต เสฏฺโฐ มนุสฺเสสุ เยา ตตฺถวิกฺขายิโน ตตฺถ ๗

วิมสฺสเตา ธนญ์ อาชานิยา ๗[1] สนฺโต

กิตฺติภา ๗ มหาภาคา อตฺตนฺโต ตเตา วิ ๗

---

๑ ฉ. ปี. ปิ ๗

សត្វទាំងឡាយ ដែលប្រកាន់សម្មាទិដ្ឋិ ដឹងរបស់មានទោស ថាជារបស់មានទោសផង ដឹងរបស់មិនមានទោស ថាជារបស់មិនមានទោសផង សត្វទាំងនោះ តែងទៅកាន់សុគតិ ។

ចប់ ឆវិយវគ្គ ទី ២២ ។

ធម្មបទគាថា នាគវគ្គ ទី ២៣

(៣៣) គថាគតនឹងអត់ទ្រាំពាក្យល្មើស ដូចដំរីកាលអត់ទ្រាំចំពោះព្រួញដែលរបូតចេញអំពីធ្នូ ក្នុងសង្គ្រាមដូច្នោះ ព្រោះថា ជនទ្រុស្តសីលមានច្រើននាក់ ។ ពួកជនតែងនាំវាហនៈ ដែលទូន្មានហើយទៅកាន់ទីប្រជុំ ព្រះរាជាតែងស្តេចឡើងគាន់វាហនៈ ដែលទូន្មានហើយ បណ្តាមនុស្សទាំងឡាយ មនុស្សណា អត់សង្កត់នឹងពាក្យល្មើសបាន មនុស្សនោះជាអ្នកមានខន្តីទូន្មានហើយ ឈ្មោះថា បុគ្គលប្រសើរបំផុត ។ ពួកសេះអស្សតរាជ្ញ សេះអាជានេយ្យក្តី សេះសិន្ធពក្តី ដ៏ក្រុញ្ជរដ៏ប្រសើរក្តី ដែលបុគ្គលប្រឿនប្រដៅបានបទហើយ រាប់ថាជាសត្វប្រសើរ បុគ្គលដែលមានខន្តីទូន្មានបានបទហើយ ប្រសើរជាងសត្វទាំងអស់នោះ ។

ន ហិ ឃនេហិ យោនេហិ កច្ចេយ្យ អកតំ ឯសំ
យថាភូតា[1] សុទន្តេន ទន្តា ទន្តេន តច្ឆតិ ។

ឆនថាលសោ ឆាម កុញ្ជរោ
កជុកប្បកេទនោ ទុន្និវារយោ
ពន្ធោ[2] កពន្ធឃ្យ ន កុញ្ជតិ
សុមរតិ ឆាតវនស្ស កុញ្ជរោ ។
មិទ្ធី យទា ហោតិ មហាឃ្យសោ ច
ឯទ្ធាយិតា សម្ប្យវត្តសាយី
មហាវរាហោវ និវាបបុដ្ឋោ
បុនប្បុនំ គព្ភមុបេតិ មន្ទោ ។
ឥទំ បុរេ ចិត្តមចារិ ចារិកំ
យេនិច្ឆកំ យត្តកាមំ យថាសុខំ
តទជ្ជហំ និគ្គហេស្សាមិ យោនិសោ
ហត្ថិប្បភិន្នំ វិយ អង្កុសគ្គហោ ។

---

๑ យថាភូតាតិបិ ឆាយោ ។ ๒ ម. ពន្ធោ ។

បុគ្គលខ្លួនខ្លួនបានបង់ហើយ ខ្លួនខ្លួនល្អហើយ ឈ្មោះថាខ្លួនហើយ ទើបទៅកាន់ទិសដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ទៅគឺព្រះនិព្វានបាន ពុំមែនដូចបុគ្គលទៅកាន់ទិស ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ទៅ ដោយសារយានតាំងខ្លាយនោះឡើយ ។

ដំរីឈ្មោះធនបាល ជាសត្វចុះប្រេង កៀវកៀវ នាយហត្ថាចារ្យឃាត់បានដោយលំបាក បើនាយហត្ថាចារ្យ ចង់ស្លាប់ មិនស៊ីស្មៅទេ ព្រោះរឭកដល់ព្រៃខ្លឹង ដែលដំរីនោះធ្លាប់នៅ ។

កាលណា បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីដោតឆ្ងុយផង អ្នកបរិភោគភោជនមានប្រមាណច្រើនផង អ្នកដេកលក់ផង អ្នកដេកបម្រុងនឿលផង ដូចជ្រូកស្រុក ដែលបុគ្គលចិញ្ចឹម ដោយសូកវគ្គ កាលនោះបុគ្គលនោះ ជាមនុស្សខ្លៅ រមែងចូលទៅកាន់គភ៌រឿយ ។ ។

ក្នុងកាលមុនអំពីកាលនេះ ចិត្តនេះបានត្រាច់ទៅកាន់ចារិក តាមអាការដែលខ្លួនប្រាថ្នា តាមអារម្មណ៍ដែលខ្លួនប្រាថ្នា តាមសេចក្តីសប្បាយក្នុងថ្ងៃនេះ អញនឹងសង្កត់សង្កិនចិត្តនោះ ដោយឧបាយ ដូចហ្នាំដំរីកាន់តង្វេរសង្កត់សង្កិនដំរីចុះប្រេង ដូច្នោះដែរ ។

អប្បមាទរតា ហោថ សចិត្តមនុរក្ខថ

ទុគ្គា ទុទ្ធរថត្តានំ[1] បង្កេ សន្នោវ កុញ្ជរោ ។

សចេ លភេថ និបកំ សហាយំ

សទ្ធិំ ចរំ សាធុវិហារិ ធីរំ

អភិភុយ្យ សព្ពានិ បរិស្សយានិ

ចរេយ្យ តេនត្តមនោ សតីមា ។

នោ চে លភេថ និបកំ សហាយំ

សទ្ធិំ ចរំ សាធុវិហារិ ធីរំ

រាជាវ រដ្ឋំ វិជិតំ បហាយ

ឯកោ চរេ មាតង្គរញ្ញេវ នាគោ ។

ឯកស្ស চរិតំ សេយ្យោ នត្ថិ ពាលេ សហាយតា

ឯកោ চរេ ন চ បាបានি កយិរា

អប្បោស្សុក្កោ មាតង្គរញ្ញេវ នាគោ ។

---

១ ម. ខុទ្ទរតត្តានំ ។

អ្នកចាំធ្លាយ ចូរត្រេកអរ ក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទ ចូរកក្រាចិត្តរបស់ខ្លួន ចូរដើរខ្លួនចេញចាកកត់គឺកិលេស ដែលធ្លុងបានដោយកម្រ ដូចដំរីដែលជាប់នៅក្នុងកក់ ដើរខ្លួនឲ្យរួចបាន ។

បើបុគ្គលបានសំឡាញ់ ដែលមានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងរក្សាខ្លួន មានប្រាជ្ញាចងចាំ មានគុណធម៌ជាគ្រឿងនៅញាំងប្រយោជន៍ឲ្យសម្រេច ជាអ្នកត្រាច់ទៅជាមួយ គួរជាអ្នកមានចិត្តត្រេកអរ មានស្មារតី គ្របសង្កត់សេចក្តីអន្តរាយទាំងពួង ហើយត្រាច់ទៅជាមួយនឹងសំឡាញ់នោះឯង ។ បើស្វែងរកមិនបានសំឡាញ់ ដែលមានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងរក្សាខ្លួន មានប្រាជ្ញាចងចាំ មានគុណធម៌ជាគ្រឿងញាំងប្រយោជន៍ឲ្យសម្រេច ជាអ្នកត្រាច់ទៅជាមួយទេ គួរត្រាច់ទៅតែឯកឯងវិញ ដូចព្រះរាជាលះបង់រដ្ឋ ដែលទ្រង់ឈ្នះហើយស្តេចទៅតែឯកអង្គ ពុំនោះសោត ដូចដំរីឈ្មោះមាតង្គៈ ដែលលះហ្វូងត្រាច់ទៅតែឯកឯងក្នុងព្រៃ ដូច្នោះដែរ ។

ការត្រាច់ទៅ របស់បុគ្គលឯកឯង ជាគុណជាតប្រសើរផុត (ព្រោះថា) សហាយតាគុណ រមែងមិនមាន ក្នុងដនពាលឡើយ បុគ្គលនោះគប្បីជាអ្នកមិនមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ ត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯងឥត មិនគប្បីធ្វើអំពើបាបទាំងឡាយផង ដូចដំរីឈ្មោះមាតង្គៈ ជាសត្វមិនមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ លះបង់ហ្វូង ត្រាច់ទៅតែឯកឯងក្នុងព្រៃ ដូច្នោះដែរ ។

អត្តមិ ជាតមិ សុខា សហាយោ
តុដ្ឋី សុខា យោ ឥតរីតរេន
បុញ្ញំ សុខំ ជីវិតសង្ខយម្ហិ
សព្វស្ស ទុក្ខស្ស សុខំ បហានំ ។

សុខា មត្តេយ្យតា[1] លោកេ អថោ បេត្តេយ្យតា សុខា
សុខា សាមញ្ញតា លោកេ អថោ ព្រហ្មញ្ញតា សុខា
សុខំ យាវ ជរា សីលំ សុខា សទ្ធា បតិដ្ឋិតា
សុខោ បញ្ញាបដិលាភោ ផាផានំ អករណំ សុខំ ។

ឆាតវគ្គោ តេវីសតិមោ ។

ធម្មបទគាថាបាឡិ បត្តវិសតិមោ តណ្ហាវគ្គោ

[៣៤] មនុជស្ស បមត្តចារិនោ
តណ្ហា វឌ្ឍតិ មាលុវា វិយ
សោ បលវតី[2] ហុរាហុរំ
ផលមិច្ឆំវ វនស្មឹ[3] វានរោ ។

---

๑ កត្ថចិ ឃោត្តកោ មេត្តេយ្យាតិ ទិស្សតិ ។ ๒ ប្លវតីតិបិ ពាហេ ។ ๓ ខ. វនម្ហិ ។

តាលបើសេចក្តីត្រិះរិះ តើតឡើងហើយ សំឡាញ់តាំងឡាយនាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ សេចក្តីត្រេកអរដោយបច្ច័យ តាមមានតាមបាន ជាហេតុនាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ បុណ្យនាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ ក្នុងតាលទៀបក្សយ ជីវិត តាលរះបង់ទុក្ខតាំងអស់បាន ជាហេតុនាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ ។ សេចក្តីប្រតិបត្តិលុកងមាតា នាំសេចក្តីសុខមកឲ្យក្នុងលោក មួយទៀត សេចក្តីប្រតិបត្តិលុកងបិតា នាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ សេចក្តីប្រតិបត្តិលុកងសមណៈ នាំសេចក្តីសុខមកឲ្យក្នុងលោក មួយទៀត សេចក្តីប្រតិបត្តិលុកងព្រាហ្មណ៍ នាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ សីលនាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ ជរាបដល់ចាស់ សទ្ធាដែលបុគ្គលតម្កល់ស៊ប់ហើយ នាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ ការបានប្រាជ្ញា នាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ ការមិនធ្វើបាបតាំងឡាយ នាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ ។

ចប់ នាគវគ្គ ទី ២៣ ។

ធម្មបទគាថា តណ្ហាវគ្គ ទី ២៤

(៣៤) តណ្ហា តែងចំរើនដល់មនុស្សអ្នកមានការប្រព្រឹត្តិ ដោយសេចក្តីប្រមាទជាប្រក្រតី ដូចវល្លិ រួបរឹតដើមឈើហើយ ចំរើនឡើង បុគ្គលនោះ តែងស្ទុះទៅ កាន់កំពតគួបកំពង ដូចស្វា កាលប្រាថ្នាផ្លែឈើលោតទៅក្នុងព្រៃ ដូច្នោះដែរ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទគាថា

យំ ឯសា សហតី[1]ជម្មី តណ្ហា លោកេ វិសត្តិកា
សោកា តស្ស បវឌ្ឍន្តិ អភិវឌ្ឍំវ[2] វីរណំ ។
យោ វេ[3]តំ សហតី ជម្មិំ តណ្ហំ លោកេ ទុរច្ចយំ[4]
សោកា តម្ហា បបតន្តិ[5] ឧទពិន្ទុវ បោក្ខរា ។
តំ វោ វទាមិ ភទ្ទំ វោ យាវន្តេត្ថ សមាគតា
តណ្ហាយ មូលំ ខណថ ឧសីរត្ថោវ វីរណំ ។
មា វោ នឡំវ សោតោវ មារោ ភញ្ជិ បុនប្បុនំ ។
យថាបិ មូលេ អនុបទ្ទវេ ទឡ្ហេ
ឆិន្នោបិ រុក្ខោ បុនរេវ[6]រូហតិ
ឯវម្បិ តណ្ហានុសយេ អនូហតេ
និព្ពត្តតិ ទុក្ខមិទំ បុនប្បុនំ ។

---

១ សហតេតិបិ ៣ហេ ។ ២ ទ. អភិវំវ ។ ម. អភិវ្ឍ្ឍំវ ។ អភិវ្ឍ្ឍន្តិបិ ៣ហេ។ ៣ ទ. ម. ឯ ។ ៤ ទុរច្ចយន្តិបិ ៣ហេ ។ ៥ បបតន្តិបិ ៣ហេ ។ ៦ បុនទេវតិបិ ៣ហេ ។

តណ្ហាទុះ ជាទោសជាតិដ៏លាមក ផ្សាយទៅក្នុងអារម្មណ៍ផ្សេង ។ ក្នុងលោក គ្រប់សត្វតំបុគ្គលណា សេចក្តីសោកស្តាយ តែងចំរើនឡើង ដល់បុគ្គលនោះ ដូចស្មៅវល្លិ៍ ដែលត្រូវក្តៀងធ្លាក់ប៉ុនដង្រៃ ហើយពន្លក លូតលេចឡើង ដូច្នោះដែរ ។

ចំណែកជនណា គ្រប់សត្វតំតណ្ហាដ៏លាមក ក្នុងលោក ដែលគេឆ្លងបានដោយកម្រនោះ សេចក្តីសោកស្តាយ តែងធ្លាក់ចេញចាកជននោះឯង ដូចដំណក់ទឹកដែលធ្លាក់ប៉ុនចាកស្មឹកឈូក ដូច្នោះដែរ ។

ព្រោះហេតុនោះ បានជាតថាគត ប្រាប់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ មានប៉ុន្មានរូប ដែលមកប្រជុំក្នុងទីនេះ សេចក្តីចំរើនចូរមានដល់អ្នកទាំងឡាយទាំងប៉ុណ្ណោះចុះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរវៀរលែងឫសតណ្ហាចោលចេញ ដូចបុគ្គលត្រូវការដោយស្មៅកំទ្ង គាស់ស្មៅវល្លិ៍ចោលចេញ ដូច្នោះឯង មារកុំរុករានអ្នកទាំងឡាយរឿយ ។ ដូចខ្សែទឹក តាប់បំបាក់ដើមបបុស ដូច្នោះឡើយ ។

កាលបើឫសឈើ មិនមានសេចក្តីអន្តរាយ នៅមាំមួនទេ ដើមឈើទុកជាកាប់ចោលហើយ ក៏តែងដុះឡើងវិតបាន មានឧបមាដូចម្តេចមិញ កាលបើតណ្ហានុស័យ បុគ្គលកំចាត់មិនទាន់បានហើយ ទុក្ខ (មានជាតិទុក្ខជាដើម) នេះ ក៏តែងកើតរឿយ ។ មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។

យស្ស ឆត្តឹសតី សោតា មជាមស្សរោ ភុសោ
មហា[1] វាហេ ទុទ្ទិដ្ឋី សង្គបា ភគធិសុតា ។
សវន្តិ សព្វធី សោតា លតា ឧព្ភិជ្ជ[2] តិដ្ឋតិ
តញ្ច និស្សា លតំ ជាតំ មូលំ[3] បញ្ញាយ ឆិន្ទថ ។

សរីតានិ សិនេហានិ ច
សោមនស្សានិ ភវន្តិ ឆន្ទសោ
តេ សាតសិតា សុខេសិនោ
តេ វេ ជាតិជរូបគា ឧភ ។
តសិណាយ[4] បុរក្ខតា[5] បជា
បរិសប្បន្តិ សសោវ ពាធិតោ
សញ្ញោជនសង្គសត្តា[6]
ទុក្ខមុបេន្តិ បុនប្បុនំ ចិរាយ ។

---

១ ឧ. ភិហា ។ ២ ឧប្បជ្ជាតិបិ ពាហេ ។ ៣ ម. មូលេ ។ ៤ តសិណាយាតិបិ ពាហេ ។ ៥ ម. បុរក្ខិតា ។ បុរក្ខិតាតិបិ ពាហេ ។ ៦ ម. សំយោជនសង្គសត្តា ។

ខ្សែតណ្ហា ៣៦ ជាធម្មជាតិហូរទៅ ក្នុងអារម្មណ៍ ជាទីគាប់ចិត្ត ជាធម្មជាតិក្រៀវក្រា មានដល់បុគ្គលណា តម្រិះពាំនាំឲ្យដ៏ធំ ដែលអាស្រ័យនូវភាគៈ តែងនាំនូវទិដ្ឋិអាក្រក់ របស់បុគ្គលនោះ ។

ខ្សែតណ្ហាពាំនាំឲ្យ តែងហូរទៅ ក្នុងអារម្មណ៍ពាំនាំពួន ដូចជាវល្លិដែលបែកខ្នែងឡើង តាំងនៅដូច្នោះ បើអ្នកពាំនាំឲ្យ ឃើញតណ្ហាដូចជាវល្លិនោះ កើតឡើងហើយ ចូរកាត់ឫសចោលចេញ ដោយកាំចិតគឺបញ្ញា ។

សោមនស្សពាំនាំឲ្យ ដែលផ្សាយទៅហើយផង ដែលប្រព្រឹត្តទៅដោយសេចក្តីស្រឡាញ់ផង រមែងមានដល់សត្វ ពួកសត្វនោះ ជាអ្នកអាស្រ័យនូវសេចក្តីរីឃ អ្នកស្វែងរកសេចក្តីសុខ នូវផលពាំនាំឲ្យនោះឯង តែងឈមទៅរកជាតិនឹងជរា ។

ពួកសត្វដែលតណ្ហា ជាទីញុំាងសត្វឲ្យតក់ស្លុត ក្រុងក្រុកហើយ តែងរន្ធត់ដូចទន្សាយដែលព្រានចាក់បានហើយដូច្នោះ ពួកសត្វ ដែលជាប់ក្នុងសំយោជនៈនឹងសង្គធម៌ (ធម៌ជាគ្រឿងដំពាក់) តែងដល់នូវសេចក្តីទុក្ខរឿយ ។ អស់កាលអង្វែង ។

តសិណាយ បុរក្ខតា បជា
បរិសប្បន្តិ សសោវ ពាធិតោ
តស្មា តសិណំ វិនោទយេ
ភិក្ខុ អាកង្ខី(១) វិរាគមត្តនោ ។
យោ ឥមួនជ្ជោ វនាធិមុត្តោ
វនមុត្តោ វនមេវ ធាវតិ
តំ បុគ្គលមេវ បស្សថ
មុត្តោ ពន្ធនមេវ ធាវតិ ។
ន តំ ទឬ្ហំ ពន្ធនមាហុ ធីរា
យទាយសំ ទារុជំ បព្ពជញ្ច ។
សារត្តរត្តា មណិកុណ្ឌលេសុ
បុត្តេសុ ទារេសុ ច យោ អបេក្ខា
ឯតំ ទឬ្ហំ ពន្ធនមាហុ ធីរា
ឱហារិនំ សិថិលំ ទុប្បមុញ្ចំ
ឯតំបិ ឆេត្វាន បរិព្ពជន្តិ
អនបេក្ខិនោ(២) កាមសុខំ បហាយ ។

---

១ ម. អាកង្ខី ។ ម. អាកង្ខន្តិ ។ ២ ម. ន បេក្ខិនោ ។

ពួកសត្វដែលតណ្ហា ជាទីញុំាងសត្វឲ្យតក់ស្លុត ក្រែងខ្លុកហើយ តែងរន្ធត់ដូចទន្សាយ ដែលនាយព្រាន ចាក់បានហើយដូច្នោះ ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុកាលប្រាថ្នាធម៌ ជាគ្រឿងប្រាសចាកភាគៈ ដើម្បីខ្លួន គប្បីបន្ទោបង់តណ្ហា ដែលជាគ្រឿងតក់ស្លុត ចោលចេញ ។

បុគ្គលណា មិនមានអាល័យ ក្នុងគិហិភាព ដូចដើមឈើតាំងនៅក្នុងព្រៃ មានចិត្តប្តុះស៊ប់ក្នុងព្រៃគឺគុណធម៌ ជាអ្នកបួសស្រឡះចាកព្រៃគឺតណ្ហា ហើយស្តុះទៅរកព្រៃគឺតណ្ហាវិញ អ្នកចាំងឡាយចូរមើលបុគ្គលនោះឯង បុគ្គលនោះរួចចាកចំណងគឺឃាវ៉ាសហើយ ស្តុះទៅរកចំណងគឺឃាវ៉ាសវិញ ។

ចំណងណា ដែលកើតអំពីដែកក្តី កើតអំពីឈើក្តី កើតអំពីស្មៅយ៉ាបូនក្តី អ្នកប្រាជ្ញមិនហៅចំណងនោះ ថាជាចំណងមាំមួនឡើយ ។

ពួកជនណា ត្រេកអរក្រៃពេក ក្នុងវត្ថុមណី និងកុណ្ឌលចាំងឡាយក្តី សេចក្តីអាឡោះអាល័យកូននឹងប្រពន្ធចាំងឡាយក្តី អ្នកប្រាជ្ញចាំងឡាយ ហៅសេចក្តីត្រេកអរនឹងសេចក្តីអាឡោះអាល័យនោះ ថាជាចំណងមាំមួន ជាចំណងនាំបុះ (ពាក្យសត្វទំលាក់ទៅក្នុងអបាយ) ជាចំណងធូរទេ ប៉ុន្តែសត្វស្រាយបានដោយកម្រ អ្នកប្រាជ្ញចាំងឡាយកាត់ចំណងនោះចេញ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីអាឡោះអាល័យ លះបង់កាម-សុខ ហើយចេញបួស ។

ធម្មបទអដ្ឋកថាយ ចតុវីសតិភេទ ពណ្ណនាពុទ្ធ

យេ ភគវន្តានុបតន្តិ សេភតំ
សយំ កតំ មញ្ញជនោវ ជាលំ
ឯតម្បិ ឆេត្វាន[1] វជន្តិ ធីរា
អនបេក្ខិនោ សព្ពទុក្ខំ បហាយ ។
មុញ្ច បុរេ មុញ្ច បច្ឆតោ
មជ្ឈេ មុញ្ច ភវស្ស បារគូ
សព្ពត្ថ វិមុត្តមានសោ
ន បុន ជាតិជរំ ឧបេហិសិ ។
វិតក្កមថិតស្ស ជន្តុនោ
តិព្ពរាគស្ស សុភានុបស្សិនោ
តិយ្យា តណ្ហា បវឌ្ឍតិ
ឯស ខោ ទឬ្ហំ[2] កុរុតេ ពន្ធនំ ។
វិតក្កូបសមេ ច[3] យោ រតោ
អសុភំ ភាវយតី[4] សទា សតោ
ឯស ខោ វ្យន្តិកាហិតិ
ឯសច្ឆេច្ឆតិ[5] មារពន្ធនំ ។

---

១ ម. ឆេ វិត្វេន ។ ២ ម. ឯស ពាឡ្ហំ ។ ៣ ម. វិ ។ ៤ ម. ភាយេតេ ។ ៥ ម. ឯស ច្ឆេច្ឆតិ ។

ពួកជនណា ត្រេកអរដោយអំណាចពាគៈ ពួកជននោះ តែងធ្លាក់ចុះ
កាន់ខ្សែគណ្ហា ដូចពីរពាងទម្លាក់ខ្លួនចុះកាន់សំណាញ់ ដែលឆ្លៀហើយ
ដោយខ្លួនឯង អ្នកប្រាជ្ញចាំងឆ្លាយ តែងកាត់ខ្សែគណ្ហានោះ ជាអ្នក
មិនមានសេចក្តីអាឡោះអាល័យ លះកុ្ខចាំងពួងចេញទៅ ។

អ្នកចូរដោះ (សេចក្តីអាលយ័) ក្នុងកាលមុនចេញ ចូរដោះ
(សេចក្តីអាលយ័) ក្នុងខាងក្រោយចេញ ចូរដោះ (សេចក្តីអាលយ័)
ក្នុងកាលជាគណ្តាលចេញ (កាលបើឆ្លៀយ៉ាងនេះ) អ្នកនឹងដល់ត្រើយ
នៃភព នឹងមានចិត្តរួចស្រឡះ ចាកសង្ខតធម៌ចាំងពួង មិនត្រូវទៅកាន់
ជាតិនឹងជាតទៀតឡើយ ។

គណ្ហា រមែងចំរើនក្នៃលែង ដល់ជនដែលវិតក្កៈញាំញី មានតម្រេក
ក្តៀវក្តា យល់ឃើញអារម្មណ៍ថាល្អ បុគ្គលនោះឯងឈ្មោះថាធ្វើចំណង
ឲ្យមាំមួន ។ លុះតែបុគ្គលណា ត្រេកអរក្នុងអសុភជ្ឈាន ដែលជាហេតុ
ឲ្យស្ងប់រម្ងាប់នូវវិតក្កៈ មានស្មារតីសព្វកាល តែងចំរើនអសុភជ្ឈាន
បុគ្គលនោះឯង នឹងឆ្លើតណ្ហាឲ្យអស់ទៅបាន បុគ្គលនោះឯង ទើប
ឈ្មោះថា កាត់ចំណងមរបាន ។

និដ្ឋង្គតោ អសន្ថាសី វីតតណ្ហោ អនង្គណោ
អច្ចិង្គិ ភវសល្លានិ អន្តិមោយំ សមុស្សយោ ។
វីតតណ្ហោ អនាទានោ និរុត្តិបទកោវិទោ
អក្ខរានំ សន្និបាតំ ញត្វា បុព្ពាបរានិ ច
សវេ អន្តិមសារីរោ មហាបញ្ញោ មហាបុរិសោតិ វុច្ចតិ ។

សព្ពាភិភូ សព្ពវិទូហមស្មិ
សព្ពេសុ ធម្មេសុ អនូបលិត្តោ
សព្ពញ្ជហោ តណ្ហក្ខយេ វិមុត្តោ
សយំ អភិញ្ញាយ កមុទ្ទិសេយ្យំ ។
សព្ពទានំ ធម្មទានំ ជិនាតិ
សព្ពរសំ ធម្មរសោ ជិនាតិ
សព្ពរតឹ ធម្មរតិ ជិនាតិ
តណ្ហក្ខយោ សព្ពទុក្ខំ ជិនាតិ ។

បុគ្គលណា ដល់សេចក្តីសម្រេចគឺអរហត្ត ជាអ្នកមិនតក់ស្លុត មិនមានតណ្ហា មិនមានតិលេសដូចធូលី បានកាត់កូនសរគឺតិលេស ជាហេតុញ៉ាំងសត្វឲ្យទៅកាន់តពបានហើយ កាយដែលឆ្អឹង ៣០ កំណាត់ផុំគ្នាហើយនេះ របស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាតាំងនៅក្នុងទីបំផុត ។

បុគ្គលណា មិនមានតណ្ហា មិនមានសេចក្តីប្រកាន់មាំ ជាអ្នកឈ្លាស ក្នុងនិរុត្តិ (វាចាជាគ្រឿងសំដែងចេញ) នឹងបទដ៏សេស ដឹងច្បាស់ រួរប្រជុំនៃអក្ខរៈតាំងព្យាយផង នូវខាងដើមនឹងខាងចុង នៃអក្ខរៈតាំងព្យាយផង បុគ្គលនោះឯង តថាគតហៅថា អ្នកមានសរីរៈបំតនៅក្នុងទីបំផុត មានបញ្ញាច្រើន ជាមហាបុរស ។

តថាគតជាអ្នកគ្របសង្កត់តេកូមិកធម៌តាំងអស់ ដឹងច្បាស់បតុពមិកធម៌តាំងអស់ មានចិត្តមិនបានជាប់នៅ ក្នុងតេកូមិកធម៌តាំងអស់ លះបង់តេកូមិកធម៌តាំងអស់ មានចិត្តរួចស្រឡះ ព្រោះអស់តណ្ហា បើតថាគតត្រាស់ដឹងធម៌ ដោយខ្លួនឯងហើយ ចាំបាច់យកអ្នកណាជាគ្រូអាចារ្យទៀត ។

ធម្មទានឈ្នះអាមិសទានតាំងពួង ធម្មរសឈ្នះរសតាំងពួង សេចក្តីត្រេកអរក្នុងធម៌ ឈ្នះសេចក្តីត្រេកអរតាំងពួង ការអស់តណ្ហាឈ្នះទុក្ខតាំងពួង ។

ធម្មបទគាថាយ ចតុវីសតិមោ តណ្ហាវគ្គោ

មាទិសំ គោតមា ទុម្មេធំ យោ ច ធម្មវិសារទោ
គោតមស្សាយ ទុម្មេធោ មាទិសំ អព្ភាវ អត្តនំ ។

តិណាទោសានិ ខេត្តានិ រាគទោសា អយំ បជា
តស្មា មា វីតរាគេសុ ទិន្នំ ហោតិ មហប្ផលំ ។

តិណាទោសានិ ខេត្តានិ ទោសទោសា អយំ បជា
តស្មា មា វីតទោសេសុ ទិន្នំ ហោតិ មហប្ផលំ ។

តិណាទោសានិ ខេត្តានិ មោហទោសា អយំ បជា
តស្មា មា វីតមោហេសុ ទិន្នំ ហោតិ មហប្ផលំ ។

តិណាទោសានិ ខេត្តានិ ឥច្ឆាទោសា អយំ បជា
តស្មា មា វីតឥច្ឆេសុ ទិន្នំ ហោតិ មហប្ផលំ ។

តណ្ហាវគ្គោ ចតុវីសតិមោ ។

គោគៈតាំងឡាយ រមែងសម្លាប់បុគ្គលអប្បប្រាជ្ញា ប៉ុន្តែមិនសម្លាប់បុគ្គលអ្នកស្វែងរកត្រើយគឺព្រះនិព្វានទេ ឯបុគ្គលអប្បប្រាជ្ញា រមែងសម្លាប់ខ្លួនឯង ដូចជាសម្លាប់បុគ្គលដទៃ ព្រោះចំណង់ក្នុងគោគៈ ។

ស្រែតាំងឡាយមានស្មៅជាទោស ពួកសត្វលោកនេះមានរាគៈជាទោស ព្រោះហេតុនោះ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ ដល់អ្នកមានរាគៈអស់ហើយ រមែងជាទានមានផលច្រើន ។ ស្រែតាំងឡាយមានស្មៅជាទោស ពួកសត្វលោកនេះ មានទោសៈជាទោស ព្រោះហេតុនោះ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយដល់អ្នកមានទោសៈអស់ហើយ រមែងជាទានមានផលច្រើន ។ ស្រែតាំងឡាយមានស្មៅជាទោស ពួកសត្វលោកនេះ មានមោហៈជាទោស ព្រោះហេតុនោះ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ ដល់អ្នកមានមោហៈអស់ហើយ រមែងជាទានមានផលច្រើន ។ ស្រែតាំងឡាយមានស្មៅជាទោស ពួកសត្វលោកនេះ មានសេចក្តីប្រាថ្នាជាទោស ព្រោះហេតុនោះ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ ដល់អ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាអស់ហើយ រមែងជាទានមានផលច្រើន ។

ธมฺมปทคาถาย បញ្ចវีសติโม ភิกฺขุวคฺโค

[๓๗] จกฺขุนา สำวโร สาธุ สาธุ โสเตน สำวโร
ฆาเนน สำวโร สาธุ สาธุ ชิวฺหาย สำวโร
กาเยน สำวโร สาธุ สาธุ วาจาย สำวโร
มนสา สำวโร สาธุ สาธุ สพฺพตฺถ สำวโร
สพฺพตฺถ สำวุโต ภิกฺขุ สพฺพทุกฺขา ปมุจฺจติ ฯ

หตฺถสญฺญโต[๑] ปาทสญฺญโต
วาจาย สญฺญโต[๒] สญฺญตุตฺตโม[๓]
อชฺฌตฺตรโต สมาหิโต
เอโก สนฺตุสิโต ตมาหุ ภิกฺขุ ฯ

โยมุขสญฺญโต ภิกฺขุ มนฺตภาณี อนุทฺธโต
อตฺถํ ธมฺมญฺจ ทีเปติ มธุรํ ตสฺส ภาสิตํ ฯ

ธมฺมาราโม ธมฺมรโต ธมฺมํ อนุวิจินฺตยํ
ธมฺมํ อนุสฺสรํ ภิกฺขุ สทฺธมฺมา น ปริหายติ ฯ

---

๑ ม. หตฺถสญฺญโต ฯ ๒ ม. ปาทสญฺญโต ฯ ๓ ฉ. สญฺญตุตฺตโม ฯ ม. สญฺญตุตฺตมโม ฯ

ធម្មបទគាថា ភិក្ខុវគ្គ ទី ២៥

(៣៥) ការសង្រ្គមភ្នែកប្រពៃ ការសង្រ្គមត្រចៀកប្រពៃ ការសង្រ្គមច្រមុះប្រពៃ ការសង្រ្គមអណ្តាតប្រពៃ ការសង្រ្គមកាយប្រពៃ ការសង្រ្គមវាចាប្រពៃ ការសង្រ្គមចិត្តប្រពៃ ការសង្រ្គមតាំងអស់ប្រពៃ ភិក្ខុសង្រ្គមហើយក្នុងធម្មារម្មណ៍តាំងអស់ តែងរួចស្រឡះចាកទុក្ខតាំងពួងបាន។ ជនណា សង្រ្គមដៃ សង្រ្គមជើង សង្រ្គមវាចា សង្រ្គមអត្តភាព ជាអ្នកត្រេកអរក្នុងការចំរើនកម្មដ្ឋានដែលមានក្នុងខ្លួន ជាអ្នកមានចិត្តតម្កល់មាំ ជាអ្នកនៅឯកឯង តែងមានចិត្តត្រេកអរក្នុងធម៌ បណ្ឌិតតាំងឡាយហៅជននោះថា ភិក្ខុ ។

ភិក្ខុណា សង្រ្គមមាត់ ជាអ្នកពោលដោយបញ្ញា មានចិត្តមិនរាយមាយ សំដែងអត្ថធម៌ធម៌បាន ភាសិតរបស់ភិក្ខុនោះរមែបឈ្មោះថាពីរោះ ។ ភិក្ខុមានធម៌ជាទីត្រេកអរ ត្រេកអរហើយក្នុងធម៌ ពិចារណាធម៌ រមែងធម៌រឿយ ។ រមែងមិនសាបសូន្យចាកព្រះសទ្ធម្មឡើយ ។

សលាភំ នាតិមញ្ញេយ្យ នាញ្ញេសំ បិហយេ ភវេ
អញ្ញេសំ បិហយំ ភិក្ខុ សមាធិំ នាធិគច្ឆតិ ។
អប្បលាភោបិ ចេ ភិក្ខុ សលាភំ នាតិមញ្ញតិ
តំ វេ ទេវា បសំសន្តិ សុទ្ធាជីវមតន្ទិតំ ។
សព្ពសោ នាមរូបស្មិំ យេស្ស នត្ថិ មមាយិតំ
អសតា ច ន សោចតិ ស វេ ភិក្ខូតិ វុច្ចតិ ។
មេត្តាវិហារី យោ ភិក្ខុ បសន្នោ ពុទ្ធសាសនេ
អធិគច្ឆេ បទំ សន្តំ សង្ខារូបសមំ សុខំ ។
សិញ្ច ភិក្ខុ ឥមំ នាវំ សិត្តា តេ លឃុមេស្សតិ
ឆេត្វា រាគញ្ច ទោសញ្ច តតោ និព្ពានមេហិសិ ។
បញ្ច ឆិន្ទេ បញ្ច ជហេ បញ្ច ឧត្តរិ[1] ភាវយេ
បញ្ចសង្គាតិគោ ភិក្ខុ ឱឃតិណ្ណោតិ វុច្ចតិ ។

---

១ ឧ.ម. បញ្ច ចុត្តរិ ។

ធម្មបទគាថា ភិក្ខុវគ្គ ទី ២៥

ភិក្ខុមិនគប្បីមើលងាយលាភរបស់ខ្លួន (ដែលកើតឡើងដោយធម៌) មិនគប្បីប្រព្រឹត្តបង់បានលាភរបស់ភិក្ខុដទៃ បើបង់បានលាភរបស់ភិក្ខុដទៃវមែងមិនបានសមាធិឡើយ ។ បើភិក្ខុសូម្បីមានលាភតិច មិនមើលងាយលាភរបស់ខ្លួន ទៅតានឹងមនុស្សពាល់ឆ្ងាយ តែឆស់រស៊ៅភិក្ខុនោះឯង ដែលជាអ្នកមានព្យាយាមជាគ្រឿងអាស្រ័យរស់នៅ ដោយបរិសុទ្ធិជាអ្នកមិនខ្ជិលច្រអូស ។

បុគ្គលណា មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ក្នុងនាមនឹងរូបថាជារបស់អញ ដោយប្រការទាំងពួង មួយទៀត បុគ្គលណា មិនសោកស្តាយ ព្រោះនាមនឹងរូបដែលមិនមាន បុគ្គលនោះឯងតថាគតហៅថា ភិក្ខុ ។

ភិក្ខុណា ទៅដោយអំណាចមេត្តា ជ្រះថ្លាក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ភិក្ខុនោះវមែងបានបទដ៏ស្ងប់ ជាទីរម្ងាប់នូវសង្ខារ នាំមកនូវសេចក្តីសុខ ។

ម្នាលភិក្ខុ ចូរអ្នកស្តារទូកគឺអត្តភាពនេះ ទូកដែលអ្នកស្តារហើយ នឹងដល់ត្រើយឆាប់ អ្នកកាត់រាគៈនឹងទោសៈបានហើយ អំពីនោះនឹងអាចដល់នូវព្រះនិព្វាន ។

ភិក្ខុកប្បីកាត់ នូវម្ភាគិយសំយោជនៈ ៥ ផង គប្បីលះបង់នូវម្ភាគិយសំយោជនៈ ៥ ផង គប្បីចំរើនឥន្ទ្រិយ ៥ តទៅ ភិក្ខុអ្នកកន្លងនូវតិលេសជាគ្រឿងចំពាក់ ៥ (រាគៈ ទោសៈ មោហៈ មានៈ ទិដ្ឋិ) បានហើយ ទើបតថាគតហៅថា អ្នកឆ្លងវន្តដ៏បាន ។

ឈាយ ភិក្ខុ មា ច បមាទោ

មា តេ កាមគុណោ ភមស្សុ ចិត្តំ

មា លោហគុឡំ តិលី បមត្តោ

មា កន្ទិ ទុក្ខមិទន្តិ ឌយ្ហមានោ[1] ។

ឆន្តំ ឈានំ អបញ្ញស្ស ឆន្តំ បញ្ញា អឈាយិនោ

យម្ហិ ឈានញ្ច បញ្ញា ច ស វេ និព្ពានសន្តិកេ ។

សុញ្ញាគារំ បវិដ្ឋស្ស សន្តចិត្តស្ស ភិក្ខុនោ

អមានុសី រតី ហោតិ សម្មា ធម្មំ វិបស្សតោ ។

យតោ យតោ សម្មសតិ ខន្ធានំ ខយធម្មយំ

លភតិ បីតិបាមោជ្ជំ អមតំ តំ វិជានតំ ។

តត្រាយមាទិ ភវតិ ឥធ បញ្ញស្ស ភិក្ខុនោ

ឥន្ទ្រិយគុត្តិ សន្តុដ្ឋិ ចាតិមោក្ខេ ច សំវរោ

មិត្តេ ភជស្សុ កល្យាណេ សុទ្ធាជីវេ អតន្ទិតេ ។

បដិសន្ថារវុត្តស្ស អាចារកុសលោ សិយា

តតោ ចាមោជ្ជពហុលោ ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សតិ ។

---

១ ឌយ្ហមានោតិបិ ពហូសុ ។

ម្នាលភិក្ខុ ចូរអ្នកពិនិត្យផង ចូរកុំជាអ្នកប្រមាទផង ចិត្តរបស់អ្នក ចូរកុំ
វិលទៅរកតាមគុណខ្សែយ អ្នកចូរកុំប្រមាទ ចំពោះបុព្វជ្ជាលោហៈ កុំឲ្យ
ជាអ្នកកាលភ្លើងឆេះហើយ តន្តុតក់ន្តេញថា នេះទុក្ខ ដូច្នេះខ្សែយ ។
ការពិនិត្យមិនមានដល់បុគ្គលអ្នកមិននមានប្រាជ្ញា ប្រាជ្ញាមិនមានដល់
បុគ្គលអ្នកមិនពិនិត្យ ការពិនិត្យនឹងប្រាជ្ញា មានក្នុងបុគ្គលណា បុគ្គល
នោះឯង ឈ្មោះថា ឋិតនៅក្នុងទីដិតនៃព្រះនិព្វាន ។
សេចក្តីត្រេកអរ ដែលមិនមែនជារបស់មនុស្ស រមែងមានដល់ភិក្ខុអ្នក
ចូលទៅកាន់ផ្ទះស្ងាត់ អ្នកមានចិត្តរម្ងាប់ អ្នកឃើញធម៌ដោយប្រពៃ ។
ភិក្ខុពិចារណាការកើតឡើងនឹងការវិនាសខន្ធទាំងឡាយ ក្នុងកាលណា
ក្នុងកាលនោះ ភិក្ខុនោះរមែងបានបីតិនឹងបាមោជ្ជៈ បីតិនឹងបាមោជ្ជៈ
នោះ ឈ្មោះថា ជាអមតធម៌ របស់បណ្ឌិតអ្នកដឹងធម៌ទាំងឡាយ ។
គុណ៣ប្រការនេះ គឺការរក្សាឥន្ទ្រិយ ១ សេចក្តីសន្តោស ១ ការសង្រួម
ក្នុងបាតិមោក្ខ ១ ជាមាគ៌ដើមនៃព្រះនិព្វាននោះ តែងមានដល់ភិក្ខុអ្នក
មានបញ្ញាក្នុងសាសនានេះ (ម្នាលភិក្ខុ) អ្នកចូរគប់រកកល្យាណមិត្ត
អ្នកមានព្យាយាមជាគ្រឿងរស់ដោយបរិសុទ្ធិ ជាអ្នកមិនខ្ជិលច្រអូស ។
ភិក្ខុគប្បីជាអ្នកប្រព្រឹត្តធ្លើបដិសន្ថារៈ គប្បីជាអ្នកឈ្លាសក្នុងអាចារៈព្រោះ
ហេតុទាំងពីរនោះ អ្នកនឹងមានបាមោជ្ជៈច្រើន នឹងធ្វើទីបំផុតទុក្ខបាន ។

ធម្មបទគាថាយ បញ្ចវីសតិមោ ភិក្ខុវគ្គោ

វិសុទ្ធិកោ វិយ បុណ្ណោ បន្ថរិនិ[1] បមុញ្ចតិ
យំ អតញ្ច នោសញ្ច វិប្បមុញ្ចេ ភិក្ខវោ ។
សន្តកាយោ សន្តវាចោ សន្តមនោ សុសមាហិតោ[2]
វន្តលោកាមិសោ ភិក្ខុ ឧបសន្តោតិ វុច្ចតិ ។
អត្តនោ ចោទយត្តានំ បដិមំសេតមត្តនា[3]
សោ អត្តគុត្តោ សតិមា សុខំ ភិក្ខុ វិហាហិសិ ។
អត្តា ហិ អត្តនោ នាថោ អត្តា ហិ អត្តនោ គតិ
តស្មា សញ្ញមយ អត្តានំ[4] អស្សំ ភទ្រំវ វាណិជោ ។
អោភោសយមយំ ភិក្ខុ បសន្នោ ពុទ្ធសាសនេ
អធិគច្ឆេ បទំ សន្តំ សង្ខារូបសមំ សុខំ ។
យោ ហវេ ទហរោ ភិក្ខុ យុញ្ជតិ ពុទ្ធសាសនេ
សោមំ លោកំ បភាសេតិ អព្ភា មុត្តោវ ចន្ទិមា ។

ភិក្ខុវគ្គោ បញ្ចវីសតិមោ ។

---

๑ ម. មន្ថរិនិ ។ ๒ ម. សមាហិតោ ។ ๓ ឧ. បដិអាសេ អត្តមត្តនា ។ ប. បដិអាសេថ អត្តនា ។ ๔ ឧ. សញ្ញម យត្តានំ ។ ម. សំយមមត្តានំ ។

ធម្មបទគាថា ភិក្ខុវគ្គ ទី ២៥

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីដុំរះកិលេសនឹងទោសៈចេញ ដូចម្ចុះដុំរះផ្តាច់ទំាងឡាយ ដែលស្ងួតហើយ ដូច្នោះ ។

ភិក្ខុអ្នកមានកាយរម្ងាប់ហើយ មានវាចារម្ងាប់ហើយ មានចិត្តរម្ងាប់ហើយ មានចិត្តតម្កល់មាំហើយ មានអាមិសៈក្នុងលោក ខ្ជាក់ចោលហើយ ទើបគថាគតហៅថា អ្នកស្ងប់រម្ងាប់ ។

អ្នកចូរជាសត្វឹនឯងដោយឯងឯង ចូរពិនិត្យឯងដោយឯងឯង ម្នាលភិក្ខុ អ្នកនោះប៉ះមានស្មារតី រក្សាឯងទុកហើយ នឹងនៅជាសុខ ។

មែនពិត ឯងជាទីពឹងរបស់ឯង ឯងឯងជាគតិរបស់ឯង ព្រោះហេតុនោះ អ្នកចូររាំងឯង ដូចពាណិជរាំងសេះដ៏ល្អ ។

ភិក្ខុអ្នកត្រាស់ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ជ្រះថ្លាក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា រមែងបានទទួលបទដ៏ស្ងប់ជាទីរម្ងាប់ទទួលសង្ខារ នាំមកនូវសេចក្តីសុខ ។

ភិក្ខុណានៅកម្ចាស់ ប្រឹងប្រែង ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ភិក្ខុនោះរមែងញ៉ាំងលោកនេះឲ្យភ្លឺស្វាងហ្មត់ ដូចព្រះចន្ទដែលរះផុតអំពីពពក ។

ចប់ ភិក្ខុវគ្គ ទី ២៥ ។

ធម្មបទគាថាយ ធម្មដ្ឋវគ្គោ ព្រាហ្មណវគ្គោ

(៣៦) ឆិន្ទ សោតំ បរក្កម្ម កាមេ បនុទ[1] ព្រាហ្មណ
សង្ខារានំ ខយំ ញត្វា អកតញ្ញូសិ ព្រាហ្មណ ។
យទា ទ្វយេសុ ធម្មេសុ បារគូ ហោតិ ព្រាហ្មណោ
អថស្ស សព្ពេ សំយោគា អត្ថំ គច្ឆន្តិ ជានតោ ។
យស្ស បារំ អបារំ វា បារាបារំ ន វិជ្ជតិ
វីតទ្ទរំ វិសញ្ញុត្តំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។
ឈាយិំ វិរជមាសីនំ កតកិច្ចំ អនាសវំ
ឧត្តមត្ថំ អនុប្បត្តំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

---

១ ឧ.ម. បនុទ ។

ធម្មបទគាថា ព្រាហ្មណវគ្គ ទី ២៦

(៣៦) ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរទំប៊ីធ្លាត់តណ្ហាដូចខ្សែទឹក ចូរបន្ទោបង់តាមចាំងឡាយចេញ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកស្គាល់ច្បាស់នូវការអស់សង្ខារចាំងឡាយហើយ ឈ្មោះថាជាអ្នកដឹងព្រះនិព្វានដែលបច្ច័យតាក់តែងមិនបាន ។

ការណា ព្រាហ្មណ៍អ្នកដល់ត្រើយ ក្នុងធម៌ពីរប្រការគឺសមថធម៌និងវិបស្សនាធម៌ ក្នុងការណោះ តិលេស គ្រឿងប្រកបសត្វទុកចាំងអស់របស់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកដឹងនោះ រមែងដល់នូវការតាំងនៅមិនបាន ។

ត្រើយក្តី ទីមិនមែនត្រើយក្តី ត្រើយនឹងទីមិនមែនត្រើយក្តី មិនមានដល់បុគ្គលណា (សេចក្តីប្រកាន់អាយតនៈមិនមានដល់បុគ្គលណា) តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ដែលជាអ្នកមានសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយអស់ហើយ ជាអ្នកប្រាសចាកតិលេស ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

តថាគតហៅបុគ្គលអ្នកចំរើនឈាន មានធូលីគឺតាមអស់ហើយ អ្នកអង្គុយនៅឯកឯង អ្នកមានសោឡសកិច្ចធ្វើស្រេចហើយ មិនមានអាសវៈដល់នូវប្រយោជន៍ដ៏ឧត្តមសង្គ្រោះដោយលំដាប់ហើយនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

ធម្មបទគាថាយ ធម្មសតំមេ ព្រាហ្មណវត្ថុ

និវា តបតំ អានិញ្ជោ វត្តិមាភាតំ ចន្ទិមា
សន្ធន្ធោ ទិត្តិយោ តបតំ ឈាយី តបតំ ព្រាហ្មណោ
អថ សព្វមហោរត្តំ ពុទ្ធោ តបតំ តេជសា ។

ពាហិតបាបោ ហិ[(២)] ព្រាហ្មណោ
សមចរិយោ សមណោតិ វុច្ចតិ
បព្ភាជយមត្តនោ មលំ
តស្មា បព្ភជិតោតិ វុច្ចតិ ។

ន ព្រាហ្មណស្ស បហរេយ្យ នាស្ស មុញ្ចេថ ព្រាហ្មណោ
ធិ[(១)] ព្រាហ្មណស្ស ហន្តារំ តតោ ធិ[(២)] យស្ស មុញ្ចតិ ។

ន ព្រាហ្មណស្សេតទកិញ្ចិ សេយ្យោ
យទា និសេធោ មនសោ បិយេហិ
យតោ យតោ ហិំសមនោ និវត្តតិ
តតោ តតោ សម្មតិមេវ ទុក្ខំ ។

---

๑ ឱ.ម. ធិ ។ ๒ ពុទ្ធឃោ ចាហ ។

ព្រះអាទិត្យរុងរឿង ក្នុងវេលាថ្ងៃ ព្រះចន្ទរុងរឿង ក្នុងវេលាយប់ ក្សត្រ
ទ្រង់ប្រដាប់ពេញយសហើយ រមែងរុងរឿង សមណព្រាហ្មណ៍អ្នកមាន
ឈាន រមែងរុងរឿង ឯព្រះសម្ពុទ្ធ រមែងរុងរឿងដោយតេជះរហូត
ថ្ងៃនឹងយប់ ។

អ្នកដែលមានបាបបន្សាត់ហើយ ឈ្មោះថា ព្រាហ្មណ៍ អ្នកដែលតថាគត
ហៅថាសមណៈ ព្រោះការប្រព្រឹត្តិរម្ងាប់ អ្នកដែលបណ្តេញមន្ទិលនៃ
ខ្លួន ហេតុនោះទើបតថាគតហៅថា បព្វជិត ។

ព្រាហ្មណ៍ មិនគប្បីប្រហារព្រាហ្មណ៍ទេ (ចំណែក)ព្រាហ្មណ៍ (ដែល
ត្រូវគេប្រហារហើយ) មិនគប្បីចងពៀរចំពោះព្រាហ្មណ៍នោះ តថា-
គតតិះដៀលព្រាហ្មណ៍ ដែលប្រហារព្រាហ្មណ៍ ព្រាហ្មណ៍ណា ចង
ពៀរចំពោះព្រាហ្មណ៍នោះ តថាគតតិះដៀលព្រាហ្មណ៍នោះ ក្រៃ-
លែងជាងនោះទៅទៀត ។

ការហាមឃាត់ចិត្ត ចាកអារម្មណ៍ជាទីស្រឡាញ់ របស់ព្រាហ្មណ៍នោះ
មិនមែនប្រសើរបន្តិចបន្តួចទេ ចិត្តដែលគិតបៀតបៀនគេ ឆាកចេញ
ចាកវត្ថុណា ។ សេចក្តីទុក្ខព្រោះវត្ថុនោះ ។ ក៏រម្ងាប់ទៅហ្មង ។

យស្ស កាយេន វាចាយ មនសា នត្ថិ ទុក្កតំ

សំវុតំ តីហិ ឋានេហិ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

យម្ហា ធម្មំ វិជានេយ្យ សម្មាសម្ពុទ្ធទេសិតំ

សក្កច្ចំ តំ នមស្សេយ្យ អគ្គិហុត្តំវ ព្រាហ្មណោ ។

ន ជដាហិ ន គោត្តេហិ ន ជច្ចា ហោតិ ព្រាហ្មណោ

យម្ហិ សច្চញ្ច ធម្មោ ច សោសុចី សោ ច ព្រាហ្មណោ ។

កិន្តេ ជដាហិ ទុម្មេធ កិន្តេ អជិនសាដិយា

អព្ភន្តរន្តេ គហនំ ពាហិរំ បរិមជ្ជសិ ។

បំសុកូលធរំ ជន្តុំ កិសន្ធមនិសន្ថតំ

ឯកំ វនស្មឹ ឈាយន្តំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

អំពើអាក្រក់ ដោយទ្វារកាយ ទ្វារវាចា ទ្វារចិត្ត របស់បុគ្គលណា មិនមានទេ តថាគតហៅបុគ្គល ដែលបានសង្រួមដោយឋានតាំងនោះថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលបេះធម៌អាថ៌ ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់សំដែងហើយ អំពីសំណាក់ត្រូណា គប្បីនមស្ការត្រូនោះ ដោយគោរព ដូចព្រាហ្មណ៍ដែលគោរពភាវបូជាភ្លើងដូច្នោះដែរ ។

បុគ្គលដែលឈ្មោះថាព្រាហ្មណ៍ ព្រោះផ្ចឹងសក់ ក៏មិនមែន ព្រោះគាត្រ ក៏មិនមែន ព្រោះជាតិ ក៏មិនមែន សច្ចៈផង ធម៌ផង មានក្នុងបុគ្គលណា បុគ្គលនោះឈ្មោះថា អ្នកស្អាតផង បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ព្រាហ្មណ៍ផង ។

នែអ្នកអ័ប្យក្រាជ្ញាអើយ អ្នកមានប្រយោជន៍អ្វី ដោយការខ្ចុតផ្ចឹងសក់ អ្នកមានប្រយោជន៍អ្វី ដោយការទ្រទ្រង់សំពត់ស្បែកខ្លា បើសន្ទានខាងក្នុងរបស់អ្នក សឹងសាំញ៉ាំដោយរាគៈកិលេស អ្នកឈ្មោះថាជ្រុះខាត់តែខាងក្រៅទេ ។

តថាគតហៅ បុគ្គលអ្នកទ្រទ្រង់សំពត់បំសុកូល មានតាយស្គម មានខ្លួនរោមដោយសរសៃ ជាបុគ្គលឯកឯង ចំរើនឈានក្នុងព្រៃនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

ធម្មបទគាថាយ ធម្មីសតំមោ ព្រាហ្មណវត្ថុ

ន ជាមា ព្រាហ្មណា ព្រូមិ យោនិនំ មត្តិសម្ភវំ[๑]

ភោវាទី នាម សោ ហោតិ ស វេ[๒] ហោតិ សកិញ្ចនោ

អកិញ្ចនំ អនាទានំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

សព្វសំយោជនំ ឆេត្វា យោ វេ ន បរិតស្សតិ

សង្គាតិគំ វិសំយុត្តំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

ឆេត្វា នទ្ធិ[๓] វរត្តញ្ច សន្ទានំ[๔] សហនុក្កមំ

ឧក្ខិត្តបលិឃំ[๕] ពុទ្ធំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

អក្កោសំ វធពន្ធញ្ច អទុដ្ឋោ យោ តិតិក្ខតិ

ខន្តីពលំ ពលានីកំ[๖] តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

---

๑ ម. បេតិសម្ភវំ ។ ๒ ខ. ឈាយេ ។ ๓ ខ. នទ្ធិំ ។ ๔ ម. សន្ទនំ ។
๕ ខ. ឧក្ខិត្តបលិឃំ ។ ๖ ម. ពលសេនកំ ។

តថាគតនឹងហៅអ្នកកើត រំពីកំណើត អ្នកកើតក្នុងផ្ទៃនៃព្រាហ្មណីជាមាតា ថាជាព្រាហ្មណ៍ ក៏ទេ បុគ្គលនោះគ្រាន់តែបាននាមថា តោវាទី (អ្នកពោលថាចំរើន) ព្រោះបុគ្គលនោះឯង ជាអ្នកមានកិលេសគ្រឿងកង្វល់នៅឡើយ តថាគតហៅបុគ្គលអ្នកមិនមានកិលេសគ្រឿងកង្វល់ អ្នកមិនមានសេចក្តីប្រកាន់មាំនោះឯង ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា កាត់ស្បោងជន: ទាំងអស់បាន មិនតក់ស្លុត តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ដែលគ្មានកិលេសជាគ្រឿងចំពាក់ អ្នកឆ្លងស្រឡះចាកកិលេស ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

តថាគតហៅបុគ្គលដែលកាត់សេចក្តីក្រោធ ដូចពួរផង កាត់តណ្ហា ដូចខ្សែត្រផង កាត់ទិដ្ឋិ ៦២ ដូចទីត ព្រមទាំងអនុស័យ ដូចអ្នកដើរតាមផង អ្នកមានអវិជ្ជា ដូចសសរខឿនដកចោលហើយ អ្នកត្រាស់ដឹងសច្ចៈ ៤ នោះឯង ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា មិនប្រទូស្ត អត់ស្តីតំពាក្យដៀវផង ការបៀតបៀនដំណើរការចងផងបាន ទើបតថាគតហៅបុគ្គលដែលមានខន្តិជាពល: មានខន្តិជារហ័ពលនោះឯង ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

អក្កោធនំ វតវន្តំ សីលវន្តំ អនុស្សុទំ[1]

ទន្តំ អន្តិមសារីរំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

វារិ បោក្ខរបត្តេវ អារគ្គេរិវ សាសបោ

(២)

យោ ន លិម្បតិ កាមេសុ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

យោ ទុក្ខស្ស បជានាតិ ឥធេវ ខយមត្តនោ

បន្នភារំ វិសញ្ញុត្តំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

គម្ភីរបញ្ញំ មេធាវិំ មគ្គាមគ្គស្ស កោវិទំ

ឧត្តមត្ថំ អនុប្បត្តំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

អសំសដ្ឋំ គហដ្ឋេហិ អនាគារេហិ ចូភយំ

អនោកាសារិំ អប្បិច្ឆំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

---

១ ឱ. អនុស្សុតំ ។ ២ ឱ. លិប្បតិ ។

តថាគតហៅបុគ្គល ដែលមិនមានសេចក្តីក្រោធ មានឆុតគ្គវត្ត មាន
ចតុបច្ចវេក្ខិសីល មិនមានតណ្ហាគ្រឿងប៉ោងចិត្ត មានឥន្ទ្រិយទូន្មាន
ហើយ មានសរីរៈជិតនៅ ក្នុងទីបំផុតនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា មានចិត្តមិនបានជាប់នៅ ក្នុងតាមពាំងឆ្ងាយ ដូចទឹកលើ
ស្លឹកឈូក ឬដូចគ្រាប់ស្ពៃលើចុងដែកស្រួច តថាគតហៅបុគ្គលនោះ
ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា ក្នុងសាសនានេះឯង ដឹងច្បាស់នូវការអស់ទុក្ខរបស់ខ្លួន
តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ដែលមានខន្ធភារៈ ដាក់ចុះហើយ ដែលរួច
ស្រឡះចាកកិលេសពាំងឆ្ងាយ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

តថាគតហៅ បុគ្គលអ្នកមានប្រាជ្ញាជ្រៅ មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងទំលាយ
កិលេស អ្នកឈ្លាស ក្នុងផ្លូវនឹងមិនមែនផ្លូវ បានសម្រេចប្រយោជន៍
ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់នោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

តថាគតហៅ បុគ្គលដែលមិនច្របូកច្របល់ ដោយជនពាំងឆ្ងាយ ពីរពួក គឺ
គ្រហស្ថ ១ បព្វជិត ១ ជាអ្នកគ្រាប់ទៅដោយមិនមានសេចក្តីអាល័យ
មានសេចក្តីប្រាថ្នាតិចនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

ធម្មបទគាថាយ ធម្មឹសតំមោ ព្រាហ្មណវគ្គោ

ឯជាយ ឧល្លំ ភូនេសុ តនេសេសុ ថាវរេសុ ច
យោ ន មាន្ធិ ន ឃាតេតិ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

អវិរុទ្ធំ វិរុទ្ធេសុ អត្តទណ្ឌេសុ ឯឞុតំ
សាធានេសុ អសាធានំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

យស្ស រាគោ ច ទោសោ ច មានោ មក្ខោ ច បាតិតោ
សាសបោរិវ អារគ្គា តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

អក្កក្កសំ វិញ្ញាបនិំ(๑) គិរំ សច្ចំ ឧទីរយេ
យាយ នាភិសជេ កញ្ចិ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

យោធ ទីឃំ វ រស្សំ វ អណុំ ថូលំ សុភាសុភំ
លោកេ អទិន្នំ នាទិយតិ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

អាសា យស្ស ន វិជ្ជន្តិ អស្មិំ លោកេ បរម្ហិ ច
និរាសយំ វិសំយុត្តំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

---

๑ ឧ. វិញ្ញាថាណំ ។ ម. វិញ្ញាបនំ ។

បុគ្គលណា ដាក់ចុះនូវអាជ្ញា ក្នុងសត្វទាំងឡាយ ដែលនៅតក់ស្លុតក្តី ដែលមាំមួន គឺមិនមានតក់ស្លុតក្តី មិនបៀតបៀនដោយខ្លួនឯង មិនប្រើគេឲ្យបៀតបៀន តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

តថាគតហៅបុគ្គលអ្នកដែលមិនខឹង ចំពោះពួកជនដែលខឹងហើយ អ្នកវិលត់ចំពោះពួកជនដែលមានអាជ្ញាក្នុងខ្លួន អ្នកមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ចំពោះពួកជនដែលមានសេចក្តីប្រកាន់នោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

កគៈ ទោសៈ មានៈ និងមក្ខៈ ដែលបុគ្គលណា បានដម្រុះចេញហើយ ដូចគ្រាប់ស្ពៃដែលក្រុះបុះ អំពីចុងដែកស្រួច តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា ពោលពាក្យមិនអាក្រក់ ពាក្យជាហេតុឲ្យដឹងសេចក្តីបាន ជាពាក្យពិត ជាពាក្យដែលមិនធ្វើអ្នកណា ឲ្យទាស់ចិត្ត តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា មិនគាន់យកនូវរបស់វែងប្លុំ តូចប្លុំ ល្អប្លុំអាក្រក់ ដែលគេមិនបានឲ្យហើយក្នុងលោកនេះ តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

អ្នកណា មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងលោកនេះផង ក្នុងលោកខាងមុខផង តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ដែលមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា ដែលផុតស្រឡះចាកកិលេស ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

យស្សាសវេ ន វិជ្ជន្តិ អញ្ញាយ អកថង្កថី

អមតោគធំ អនុប្បត្តំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

យោធ បុញ្ញញ្ច បាបញ្ច ឧភោ សង្គំ ឧបច្ចគា

អសោកំ វិរជំ សុទ្ធំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

ចន្ទំវ វិមលំ សុទ្ធំ វិប្បសន្នមនាវិលំ

នន្ទីភវបរិក្ខីណំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

យោមំ បលិបថំ ទុគ្គំ សំសារំ មោហមច្ចគា

តិណ្ណោ បារគតោ ឈាយី អនេជោ អកថង្កថី

អនុបាទាយ និព្វុតោ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

អ្នកណា មិនមានសេចក្តីអាល័យគឺតណ្ហា មិនមានសេចក្តីសង្ស័យក្នុងអ្វីសោះ ព្រោះដឹងច្បាស់ធម៌ តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ដែលមានចិត្តចុះស៊ប់តាន់ព្រះនិព្វាន ដែលមានព្រះអរហត្តផលដល់ហើយ ដោយលំដាប់ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា ក្នុងលោកនេះ លះបង់បុណ្យនឹងបាបទាំង ២ នឹងកិលេសជាគ្រឿងចំពាក់(មានរាគៈជាដើម)ចេញហើយ តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ដែលជាអ្នកមិនមានសេចក្តីសោក មានធូលីគឺកិលេសអស់ហើយ ជាអ្នកបរិសុទ្ធ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

តថាគតហៅបុគ្គល ដែលមិនមានសេចក្តីសៅហ្មង ដូចព្រះចន្ទ្រឆ្ងាយចាកមន្ទិល ជាអ្នកបរិសុទ្ធ មានចិត្តថ្លៃថ្លា មិនតក់ស្លុត អស់សេចក្តីត្រេកអរក្នុងភពហើយនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា កន្លងផ្លូវងឹតគឺរាគៈ នឹងកត់ដែលគេឆ្លងបានដោយកម្រ គឺកិលេស នឹងសង្សារវដ្ត នឹងមោហៈទាំងនេះបាន ជាអ្នកឆ្លងអន្ទាក់ទាំង ៦ បានដល់ត្រើយគឺព្រះនិព្វាន ជាអ្នកមានឈាន មិនញាប់ញ័រដោយតណ្ហា មិនមានសេចក្តីសង្ស័យ មិនប្រកាន់មាំ ជាអ្នករលត់កិលេសហើយ តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

ធម្មបទគាថាយ ឆព្វីសតិមោ ព្រាហ្មណវគ្គោ

យោធ តាបេ បហាន្ត្វាន[1] អគារតាយ បព្វជេ
តាយភវបរិក្ខីណំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។
យោធ តណ្ហំ បហាន្ត្វាន[1] អគារតាយ បព្វជេ
តាយភវបរិក្ខីណំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ[2] ។
ហិត្វា មានុសកំ យោគំ ទិព្វំ យោគំ ឧបច្ចគា
សព្វយោគវិសំយុត្តំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។
ហិត្វា រតិំ អរតិញ្ច សីតិភូតំ និរូបធិំ
សព្វលោកាភិភុំ វីរំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។
ចុតិំ យោ វេទិ សត្តានំ ឧបបត្តិញ្ច សព្វសោ
អាសត្តំ សុគតំ ពុទ្ធំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

---

១ ឧ. បហេត្វាន ។ ២ ឥមាទ្វេ គាថា អញ្ញមញ្ញំ សទិសា តាសុ ឯត ជដិលត្តេរ-ត្តេម្ហិ ទេសិតា ឯត បន ជោតិកត្តេរត្តេម្ហិ ។

ធម្មបទគាថា ព្រាហ្មណវគ្គ ទី ២៦

បុគ្គលណា ក្នុងលោកនេះ បានលះបង់តាមចាំងឡាយ ជាអ្នកមិនមានផ្ទះ គេចចេញចាកកាមបាន តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ដែលអស់តាមកតហើយ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា ក្នុងលោកនេះ បានលះបង់តណ្ហាហើយ ជាអ្នកមិនមានផ្ទះ គេចចេញចាកតណ្ហាបាន តថាគតហៅបុគ្គល ដែលអស់តណ្ហានឹងកតហើយនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា លះគំលេសជាគ្រឿងប្រកប ដែលជារបស់មនុស្ស កន្ទងគំលេសជាគ្រឿងប្រកប ដែលជារបស់ទិព្វបានហើយ តថាគតហៅបុគ្គល ដែលផុតស្រឡះ ចាកគំលេសជាគ្រឿងប្រកបទាំងពួងនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

តថាគតហៅបុគ្គល ដែលលះបង់សេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងកាមគុណនឹងមិនត្រេកអរក្នុងកិរិយានៅក្នុងព្រៃ ជាអ្នកមានចិត្តត្រជាក់មិនមានឧបក្កិលេសគ្របសង្កត់លោកទាំងពួង មានសេចក្តីព្យាយាមនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា ដឹងច្បាស់ចុតិនឹងឧបដិសន្ធិរបស់ពួកសត្វ ដោយអាការទាំងពួងបាន តថាគតហៅបុគ្គលដែលជាអ្នកមិនជាប់នៅក្នុងកាម អ្នកមានដំណើរល្អ ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិ អ្នកត្រាស់ដឹងទូវសច្ចៈ ៤ នោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

យស្ស្ត កាយេ ន ជានន្តិ ទេវា គន្ធព្ពមានុសា

ខីណាសវំ អរហន្តំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

យស្ស្ត បុរេ ច បច្ឆា ច មជ្ឈេ ច នត្ថិ កិញ្ចនំ

អកិញ្ចនំ អនាទានំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

ឧសភំ បវរំ វីរំ មហេសិំ វិជិតាវិនំ

អនេជំ ន្ហាតកំ[1] ពុទ្ធំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

បុព្វេនិវាសំ យោ វេទិ[2] សគ្គាបាយញ្ច បស្សតិ

អថោ ជាតិក្ខយំ បត្តោ អភិញ្ញា វោសិតោ មុនិ

សព្ពវោសិតវោសានំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

ព្រាហ្មណវគ្គោ ឆព្ពីសតិមោ ។

---

๑ ខ. ន្ហាតកោ ។ ๒ ខ. វេទី ។

ខេរតា គន្ថ ន ធ្ម្ម ន ទ្ម្ម ន ទ្ម្ម ន ទ

ធម្មបទគាថាយ ទុតិយំ

(១)

[៣៧] យមកំ អប្បមាទំ បុប្ផំ ពាលេន បណ្ឌិតំ
អវហន្តំ សមាសេវេន ចាបំ ឆណ្ហេន តេ ឧភ ។
ជរា អត្តា ច លោកោ ច ពុទ្ធិ សុខំ បិយេន ច
កោធំ មលញ្ច[2] ឆឌ្ឌេដ្ឋំ មក្ខញ្ច បជហេ វិសតិ ។
បកិណ្ណ[3] និរយំ ចាគា តណ្ហំ អក្ខេ ច ព្រហ្មណោ
ឯតេ ឆឌ្ឌេសតី វក្តា នេសំ តាធិច្ចពន្ធនា ។
យមកេ វិសតី តាថ អប្បមាទម្ហិ ទ្វាទស
ឯកាទសា ចិត្តវគ្គេ បុប្ផវគ្គម្ហិ សោឡស
ពាលេ សត្តរសា តាថ បណ្ឌិតម្ហិ ចតុទ្ទស
អរហន្តេ ឆសា តាថ សមាសេ្ស ទោឡ្ហិ សោឡស
តេរសា ចាបវគ្គម្ហិ ឆណ្ហម្ហិ ឧភ សត្ត ច
ឯកាទសា ជរាវគ្គេ អត្តវគ្គម្ហិ ទ្វាទស
ទ្វាទសា លោកវគ្គម្ហិ ពុទ្ធិវគ្គម្ហិ សោឡស
សុខេ ច បិយវគ្គេ ច តាថាយោ ទោឡ្ហិ ទ្វាទស
បុឌ្ឍសា កោធវគ្គម្ហិ បជវគ្គេ វិសតិ
សត្តរសា ច ឆឌ្ឌេដ្ឋេ មក្ខវគ្គម្ហិ សោឡស

---

១ ម. អប្បមាទំ ។ ២ ម. មលញ្ច ។ ៣ បកិណ្ណកំ ។

ខុទ្ទកនិកាយ ធម្មបទគាថា ៥

(៣៧) សំដែងអំពីយមកវគ្គ ១ អប្បមាទវគ្គ ១ ចិត្តវគ្គ ១ បុប្ផវគ្គ ១ ពាលវគ្គ ១ បណ្ឌិតវគ្គ ១ អរហន្តវគ្គ ១ សហស្សវគ្គ ១ បាបវគ្គ ១ ទណ្ឌវគ្គ ១ ត្រួវជា ១០ វគ្គ ។

ជរាវគ្គ ១ អត្តវគ្គ ១ លោកវគ្គ ១ ពុទ្ធវគ្គ ១ សុខវគ្គ ១ បិយវគ្គ ១ កោធវគ្គ ១ មលវគ្គ ១ ធម្មដ្ឋវគ្គ ១ មគ្គវគ្គ ១ រួមធម៌វគ្គខាងដើមត្រួវជា ៨ វគ្គ ។

បកិណ្ណកវគ្គ ១ និរយវគ្គ ១ នាគវគ្គ ១ តណ្ហាវគ្គ ១ តិក្ខុវគ្គ ១ ព្រាហ្មណវគ្គ ១ បួកវួមត្រួវជា ៦ វគ្គ ដែលព្រះអាទិច្ចពន្ធុទ្រង់សំដែងទុកហើយ ។

ក្នុងយមកវគ្គ មាន ២០ គាថា ក្នុងអប្បមាទវគ្គ មាន ១២ គាថា ក្នុងចិត្តវគ្គ មាន ១១ គាថា ក្នុងបុប្ផវគ្គ មាន ១៦ គាថា ក្នុងពាលវគ្គ មាន ១៧ គាថា ក្នុងបណ្ឌិតវគ្គ មាន ១៤ គាថា ក្នុងអរហន្តវគ្គ មាន ១០ គាថា ក្នុងសហស្សវគ្គ មាន ១៦ គាថា ក្នុងបាបវគ្គ មាន ១៣ គាថា ក្នុងទណ្ឌវគ្គ មាន ១៧ គាថា ក្នុងជរាវគ្គ មាន ១១ គាថា ក្នុងអត្តវគ្គ មាន ១២ គាថា ក្នុងលោកវគ្គ មាន ១ គាថា ក្នុងពុទ្ធវគ្គ មាន ១៦ គាថា ក្នុងសុខវគ្គនឹងបិយវគ្គ មាន ១ គាថា ដូចគ្នា ក្នុងកោធវគ្គ មាន ១៤ គាថា ក្នុងមលវគ្គ មាន ២១ គាថា ក្នុងធម្មដ្ឋវគ្គ មាន ១៧ គាថា ក្នុងមគ្គវគ្គ មាន ១៦ គាថា

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទគាថា

បកិណ្ណោ សោឡស គាថា និរយេ ភោគេ ចុទ្ទស
ទ្វាវីស តណ្ហាវគ្គម្ហិ តេវីសា អគ្គវគ្គកា
ចត្តាឡីស ច គាថាយោ ព្រាហ្មណោ វគ្គមុត្តមេ ។
គាថាសតានិ ចត្តារិ តេវីសា ច បុនាបរេ
ធម្មបទេ និថាគម្ហិ ទេសិតានិច្ចពន្ធុនា[1] ។

ធម្មបទំ និដ្ឋិតំ ។

---

១ ធម្មបទស្ស វគ្គសង្ខ្យានំ

យមកំ បឋមំ ចិត្តំ បុប្ផំ ពាឋញ្ច បណ្ឌិតំ
រហន្តំ សហស្សំ ច បាបំ ទណ្ឌំ ជរា អត្តលោកំ ។
ពុទ្ធំ សុខំ បិយំ កោធំ មលំ ធម្មដ្ឋមគ្គញ្ច
បកិណ្ណកំ និរយំ នាគំ តណ្ហា ភិក្ខុ ច ព្រាហ្មណោ ។

គាថាយុត្តានំ

យមកេ វីសតិ គាថាយោ អប្បមាទលោកម្ហិ ច
បិយេ ទ្វាទស គាថាយោ ចិត្តេ ឯរតេ្តកាទស ។
បុប្ផេ ពាឋមសហស្សម្ហិ ពុទ្ធមគ្គបកិណ្ណកេ
សោឡស បណ្ឌិតេ កោធេ និរយេ នាគេ ចតុទ្ទស ។
អរហន្តេ ទសគ្គាថា ជាបសុខម្ហិ តេរសេ
សតេ្តវ ទណ្ឌធម្មដ្ឋេ មលម្ហិ ឯកវីសតិ ។
តណ្ហាវគ្គេ សត្តវីស តេវីសេ ភិក្ខុវគ្គម្ហិ
ព្រាហ្មណេ ឯកតាឡីស ចតុស្សាគា សតេវីសេ ។

ធម្មបទំ សមត្តន្តិ មរមូឡេត្តកេ ទិស្សន្តំ ។

គាថាយុត្តានំ បន ឧភោបិយមោត្តកេ នត្ថិ ។

ក្នុងបកិណ្ណកវគ្គ មាន ១៦ គាថា ក្នុងនិរយវគ្គនឹងនាគវគ្គ មាន ១៤ គាថា ក្នុងសុចរិតវគ្គ មាន ២២ គាថា ក្នុងតណ្ហាវគ្គ មាន ២៦ គាថា ក្នុងកិត្តិវគ្គ មាន ២៣ គាថា ក្នុងព្រាហ្មណវគ្គដ៏ខុត្តម មាន ៤០ គាថា ។ ៤២៣ គាថាដែលខ្ញុំព្រះអាទិច្ចពន្ធុទ្រង់សំដែងទុកហើយ ក្នុងធម្មបទនិបាត ។

ចប់ ធម្មបទ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស

ខុទ្ទានំ

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

បឋមោ ពោធិវគ្គោ

[៣៧] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា ឧរុ-
វេលាយំ វិហរតិ នជ្ជា នេរញ្ជរាយ តីរេ ពោធិរុក្ខមូលេ
បឋមាភិសម្ពុទ្ធោ ។

តេន ខោ បន សមយេន ភគវា សត្តាហំ ឯក-
បល្លង្កេន និសិន្នោ ហោតិ វិមុត្តិសុខំ បដិសំវេទី ។
អថខោ ភគវា តស្ស សត្តាហស្ស អច្ចយេន តម្ហា
សមាធិម្ហា វុដ្ឋហិត្វា រត្តិយោ បឋមំ យាមំ បដិច្ចសមុ-
ប្បាទំ អនុលោមំ សាធុកំ មនសាការសិ ឥតិ ឥមស្មឹ
សតិ ឥទំ ហោតិ ឥមស្សុប្បាទា ឥទំ ឧប្បជ្ជតិ យទិ-
ទំ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា សង្ខារបច្ចយា វិញ្ញាណំ
វិញ្ញាណបច្ចយា នាមរូបំ នាមរូបបច្ចយា សឡាយតនំ
សឡាយតនបច្ចយា ផស្សោ ផស្សបច្ចយា វេទនា

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ

ខុទាន

សូមនមស្ការ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ។

ពោធិវគ្គ ទី ១

[៣៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ បានគ្រាស់ដឹងជាដម្បូង ទ្រង់គង់នៅក្បែរគល់ពោធិព្រឹក្ស ទៀបឆ្នេរស្ទឹងនេរញ្ជរា ក្នុងឧរុវេលាប្រទេស ។

សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ដោយបល្ល័ង្កតែមួយ សោយវិមុត្តិសុខអស់ ១ សប្តាហ៍ (៧ ថ្ងៃ) ។ លុះអំណើះសប្តាហ៍នោះហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញអំពីសមាធិនោះ ទ្រង់រំពឹងក្នុងព្រះហឫទ័យចំពោះបដិច្চសមុប្បាទធម៌ ជាអនុលោមតិចាណាបណ្តោយ អស់ភទ្រីបឋមយាម ដោយប្រការថា កាលបើបច្ច័យ [1] នេះមាន ផលនេះក៏មាន ផលនេះ រមែងកើតឡើង ព្រោះការកើតឡើងនៃបច្ច័យនេះ គឺសង្ខារទាំងឡាយ កើតមាន ព្រោះអវិជ្ជា ជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ខារ ជាបច្ច័យ នាមរូប កើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណ ជាបច្ច័យ សឡាយតនៈ កើតមាន ព្រោះនាមរូប ជាបច្ច័យ ផស្សៈ កើតមាន ព្រោះសឡាយតនៈ ជាបច្ច័យ វេទនា កើតមាន ព្រោះផស្សៈ ជាបច្ច័យ

---

១ ពាក្យថា បច្ច័យដាពាក្យផ្លាស់ប្តូរគ្នានឹងពាក្យថា ហេតុ ។

វេទនាបច្ចយោ តណ្ហា តណ្ហាបច្ចយោ ឧបាទានំ ឧបាទានបច្ចយោ ភវោ ភវបច្ចយោ ជាតិ ជាតិបច្ចយោ ជរាមរណំ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសា សម្ភវន្តិ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស[1] ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតីតិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យទា ហវេ ចាតុរវិទ្ធិ ព្រហ្មា
អាតាបិនោ ឈាយតោ ព្រាហ្មណស្ស
អថស្ស កង្ខា វបយន្តិ សព្ពា
យតោ បជានាតិ សហេតុធម្មន្តិ ។ សុត្តំ បឋមំ[2] ។

[៣៩] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា ឧរុវេលាយំ វិហរតិ នជ្ជា នេរញ្ជរាយ តីរេ ពោធិរុក្ខមូលេ បឋមាភិសម្ពុទ្ធោ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា សត្តាហំ ឯកបល្លង្កេន និសិន្នោ ហោតិ វិមុត្តិសុខបដិសំវេទី ។ អថខោ ភគវា តស្ស សត្តាហស្ស អច្ចយេន តម្ហា សមាធិម្ហា វុដ្ឋហិត្វា រត្តិយា មជ្ឈិមំ យាមំ បដិច្ចសមុប្បាទំ បដិលោមំ សាធុកំ មនសាការសិ ឥតិ

---

๑ ម. អយំ ឯវមាទិ ។ ๒ ម. សុត្តំ បឋមពុទ្ធ ឥតិ ។

តណ្ហាកើតមាន ព្រោះវេទនា ជាបច្ច័យ ឧបាទានកើតមាន ព្រោះតណ្ហា ជាបច្ច័យ ភពកើតមាន ព្រោះឧបាទាន ជាបច្ច័យ ជាតិកើតមាន ព្រោះភពជាបច្ច័យ ជរាមរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ សោកៈ បរិទេវៈ ទុក្ខ ទោមនស្ស ឧបាយាសៈ ក៏រមែងកើតព្រម ការកើតឡើងនៃកងទុក្ខទាំងអស់នោះ រមែងមានយ៉ាងនេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឺនូវឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ធម៌ទាំងឡាយ រមែងប្រាកដដល់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកមានព្យាយមញ្ជាំង តិលេសឲ្យក្តៅ អ្នកដុតបង់នូវតិលេស ក្នុងកាលណា សេចក្តីសង្ស័យទាំងឡាយទាំងពួងរបស់ព្រាហ្មណ៍នោះ រមែងអស់ទៅ ក្នុងកាលនោះ ព្រោះដឹងច្បាស់នូវធម៌ព្រមទាំងហេតុ ។ សូត្រទី ១ ។

(៣៩) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ គ្រាស់ដឹងជាដម្បូង ទ្រង់គង់នៅក្បែរគល់ពោធិព្រឹក្ស ទៀបឆ្នេរស្ទឹងនេរញ្ជរា ក្នុងឧរុវេលាប្រទេស ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ដោយបល្ល័ង្កតែមួយ សោយវិមុត្តិសុខ អស់ ១ សប្តាហ៍ ។ លុះអាណាំ សប្តាហ៍នោះហើយ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញអំពីសមាធិនោះ ហើយទ្រង់រំពឹងក្នុងព្រះហឫទ័យ បំពេញបដិច្ចសមុប្បាទធម៌ ជាបដិលោម គឺពិចារណាច្រាសឡើងអស់មជ្ឈិមយាមនៃរាត្រី ដោយប្រពៃថា

๓ภาเธ ปโมสฺส ภោธิวคฺคสฺส ทุติยสุตฺตំ

๔มสฺมึ สมเย ภควา สาวตฺถิยំ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ตตฺร โข ภควา ภิกฺขූ อามนฺเตสิ ภิกฺขවොติ ภทนฺเตติ เต ภิกฺขූ ภควโต පච්චස්සොสුං ภควා เอตදවොච ภූතපුබฺพං ภิกฺขවේ ราชා อහොසි มහාโภගෝ มහාධනෝ มහාවිජිතෝ පහූතජාතරූපරජතෝ පහූතවිත්තූපකරණෝ පහූතධනධඤ්ඤෝ පහූතවාහනෝ පහූතකොසකොට්ඨාගාරෝ පහූතබලවාහනෝ පහූතවාහනෝ පහූතබලවාහනෝ පහූතවිජිතෝ අනෙකානි ච නගරසතානි අනෙකානි ච නිගමජනපදසතානි අනෙකානි ච නගරසතානි අනෙකානි ච නිගමජනපදසතානි අනෙකානි ච නගරසතානි අනෙකානි ච නිගමජනපදසතානි ආවසථාගාරෙ ආවසථාගාරෙ ආවසථාගාරෙ

ការលបើបច្ច័យនេះមិនមាន ផលនេះ ក៏មិនមាន ផលនេះ រមែងរលត់ទៅ ព្រោះរលត់ទៅនៃបច្ច័យនេះ គឺការរលត់ទៅនៃសង្ខារ ព្រោះរលត់អវិជ្ជា ការរលត់ទៅនៃវិញ្ញាណ ព្រោះរលត់សង្ខារ ការរលត់ទៅនៃនាមរូប ព្រោះរលត់វិញ្ញាណ ការរលត់ទៅនៃសឡាយតនៈ ព្រោះរលត់នាមរូប ការរលត់ទៅនៃផស្សៈ ព្រោះរលត់សឡាយតនៈ ការរលត់ទៅនៃវេទនា ព្រោះរលត់ផស្សៈ ការរលត់ទៅនៃតណ្ហា ព្រោះរលត់វេទនា ការរលត់ទៅនៃឧបាទាន ព្រោះរលត់តណ្ហា ការរលត់ទៅនៃភព ព្រោះរលត់ឧបាទាន ការរលត់ទៅនៃជាតិ ព្រោះរលត់ភព ជរាមរណៈរលត់ទៅព្រម ព្រោះរលត់ជាតិ សោកៈ បរិទេវៈ ទុក្ខៈ ទោមនស្សៈ ឧបាយាសៈ ក៏រមែងរលត់ សេចក្តីរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់នុ៎ះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់ប្រទូន្មឧទានេះ ក្នុងវេលានោះថា

ធម៌ទាំងឡាយ រមែងប្រាកដដល់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកមានឈាមញាំងកិលេសឲ្យក្តៅ អ្នកដុតបង់កិលេស ក្នុងកាលណា សេចក្តីសង្ស័យទាំងឡាយ ទាំងពួងរបស់ព្រាហ្មណ៍នោះ រមែងអស់ទៅក្នុងកាលនោះ ព្រោះបានដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ជាទីអស់ទៅនៃបច្ច័យទាំងឡាយ ។

សូត្រ ទី ២ ។

[๘๐] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា ឧរុ-
វេលាយំ វិហរតិ នជ្ជា នេរញ្ជរាយ តីរេពោធិរុក្ខមូលេ
បឋមាភិសម្ពុទ្ធោ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា
សត្តាហំ ឯកបល្លង្កេន និសិន្នោ ហោតិ វិមុត្តិសុខំ បដិ-
សំវេទី ។ អថខោ ភគវា តស្សា សត្តាហស្ស អច្ចយេន
តម្ហា សមាធិម្ហា វុដ្ឋហិត្វា រត្តិយោ បឋមំ យាមំ បដិច្ច-
សមុប្បាទំ អនុលោមបដិលោមំ សាធុកំ មនសាការសិ
ឥតិ ឥមស្មឹ សតិ ឥទំ ហោតិ ឥមស្សុប្បាទា ឥទំ ឧប្បជ្ជតិ
ឥមស្មឹ អសតិ ឥទំ ន ហោតិ ឥមស្ស និរោធា ឥទំ និរុជ្ឈតិ
យទិទំ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា សង្ខារបច្ចយា វិញ្ញាណំ
វិញ្ញាណបច្ចយា នាមរូបំ នាមរូបបច្ចយា សឡាយតនំ
សឡាយតនបច្ចយា ផស្សោ ផស្សបច្ចយា វេទនា
វេទនាបច្ចយា តណ្ហា តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទានំ ឧបាទា-
នបច្ចយា ភវោ ភវបច្ចយា ជាតិ ជាតិបច្ចយា ជរាមរ-
ណំ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសា សម្ភវន្តិ ។

[៤០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ប្រថាប់ដើម្បី ជាដម្បូង ទ្រង់គង់នៅក្បែរគល់ពោធិព្រឹក្ស ទៀបឆ្នេរស្ទឹងនេរញ្ជរា ក្នុងឧរុវេលាប្រទេស ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅដោយបល្ល័ង្កតែមួយ សោយវិមុត្តិសុខអស់ ១ សប្តាហ៍ ។ លុះអំណើះ សប្តាហ៍នោះហើយ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បេញ្ចាអំពីសមាធិនោះ ហើយទ្រង់រំពឹងក្នុងព្រះហឫទ័យបំពោះបដិច្ចសមុប្បាទធម៌ ជាអនុលោមនឹងបដិលោមអស់កាលត្រឹមបច្ចុប្បន្នយាម ដោយប្រការថា កាលបើបច្ច័យនេះមាន ផលនេះក៏មាន ផលនេះ រមែងកើតឡើង ព្រោះកើតឡើងនៃបច្ច័យនេះ កាលបើបច្ច័យនេះមិនមាន ផលនេះក៏មិនមាន ផលនេះរលត់ទៅ ព្រោះរលត់ទៅនៃបច្ច័យនេះ គឺសង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ខារ ជាបច្ច័យ នាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណ ជាបច្ច័យ សឡាយតនៈកើតមាន ព្រោះនាមរូប ជាបច្ច័យ ផស្សៈ កើតមាន ព្រោះសឡាយតនៈជាបច្ច័យ វេទនាកើតមាន ព្រោះផស្សៈ ជាបច្ច័យ តណ្ហាកើតមាន ព្រោះវេទនា ជាបច្ច័យ ឧបាទាន កើតមាន ព្រោះតណ្ហា ជាបច្ច័យ ភពកើតមាន ព្រោះឧបាទាន ជាបច្ច័យ ជាតិកើតមាន ព្រោះភព ជាបច្ច័យ ជរាមរណៈ កើតមានព្រម ព្រោះជាតិ ជាបច្ច័យ សោកៈ បរិទេវៈ ទុក្ខ ទោមនស្ស ឧបាយាសៈ ក៏រមែងកើតមាន ។

๒ฅาเธ ปฐมสฺส ฅาเธวิคฺคสฺส ฅติยสุตฺตํ

ฝวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทเยา
เหาติ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว อเสสวิราคนิเรธา สงฺขาร-
เหเธา สงฺขารนิเรธา วิญฺญาณนิเรเธา วิญฺญาณนิเรธา
นามรูปนิเรเธา นามรูปนิเรธา สฬายตนนิเรเธา
สฬายตนนิเรธา ผสฺสนิเรเธา ผสฺสนิเรธา เวท-
นานิเรเธา เวทนานิเรธา ตณฺหานิเรเธา ตณฺหานิ-
เรธา อุปาทานนิเรเธา อุปาทานนิเรธา ภวนิเรเธา
ภวนิเรธา ชาตินิเรเธา ชาตินิเรธา ชรามรณํ
โสกปริเทวทุกฺขโทมนสฺสุปายาสา นิรุชฺฌนฺติ ฯ ฝว-
เมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส นิเรเธา เหาติ ฯ

อฉเฑา ภิกฺขเว ปฏิปทํ เทสิสฺสามิ ตายํ เวลายํ
ตญฺจ อุปาทาย อุปาเทสิ

ยถา หาเว ฅาตุภวนฺติ ชนฺตุ
อกาลมิจฺเจ ลหุเยา ปฺรหฺมณสฺส
วิทฺวปยํ ตีฬฺฐติ หาเรสนํ
สุรุเยาว ทิกาสยมนฺตลิกฺขนฺติ ฯ ฅติยํ[1] ฯ

---

๑ ฉ. ม. ฅติยนฺติ น ปญฺญายติ ฯ

ការកើតឡើងនៃកងទុក្ខទាំងអស់នុ៎ះ រមែងមានយ៉ាងនេះឯង ។ ការរលត់ទៅ
នៃសង្ខារ ព្រោះរលត់អវិជ្ជាឥតមានសេសសល់ ការរលត់ទៅនៃវិញ្ញាណ
ព្រោះរលត់សង្ខារ ការរលត់ទៅនៃនាមរូប ព្រោះរលត់វិញ្ញាណ ការ
រលត់ទៅនៃសឡាយតនៈ ព្រោះរលត់នាមរូប ការរលត់ទៅនៃផស្សៈ
ព្រោះរលត់សឡាយតនៈ ការរលត់ទៅនៃវេទនា ព្រោះរលត់ផស្សៈ ការ
រលត់ទៅនៃតណ្ហា ព្រោះរលត់វេទនា ការរលត់ទៅនៃឧបាទាន ព្រោះ
រលត់តណ្ហា ការរលត់ទៅនៃភព ព្រោះរលត់ឧបាទាន ការរលត់ទៅនៃ
ជាតិ ព្រោះរលត់ភព ជរាមរណៈរលត់ព្រម ព្រោះរលត់ជាតិ សោកៈ
បរិទេវៈ ទុក្ខ ទោមនស្ស ឧបាយាសៈ ក៏រមែងរលត់ទៅ ។ សេចក្តីរលត់
នៃកងទុក្ខទាំងអស់នុ៎ះ រមែងមានយ៉ាងនេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ
ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបបន្ទឺនូវឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ធម្មិទាំងឡាយ រមែងប្រាកដដល់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកមានព្យាយាមញុាំង
តិលេសឲ្យក្តៅ អ្នកជ្រុតបង់នូវតិលេស ក្នុងកាលណា ព្រាហ្មណ៍
នោះ រមែងកំចាត់បង់នូវមារ ព្រមទាំងសេនាមារ ឋិតនៅ ក្នុងកាល
នោះ បីដូចព្រះអាទិត្យរះឡើង ធ្វើអាកាសឲ្យភ្លឺឆើតឆាយ ដោយរស្មី
របស់ខ្លួន កំចាត់បង់នូវងងឹត ឋិតនៅ ដូច្នោះឯង ។ សូត្រទី ៣ ។

[๘๑] เอวมฺเม สุตํ ฯ เอกํ สมยํ ภควา ราชคหสมีเป เวฬุวเน กลนฺทกนิวาเป ฯ เตน โข ปน สมเยน ภควา สตฺตาหปฏิสลฺลานา วุฏฺฐิโต ปฐมาภิสมฺพุทฺโธ ฯ เตน โข ปน สมเยน ภควา ตสฺมึ สตฺตาหปาฏิหาริเย อนฺตรายิเก ปจฺจุปฏฺฐิเต ฯ อถ โข ภควา ตสฺมึ สตฺตาหปาฏิหาริเย อนฺตรายิเก ปจฺจุปฏฺฐิเต ตสฺมึ ปาฏิหาริเย อนาทิยิตฺวา ราชคหา ปฏิกฺกมฺม ราชคหสมีเป เวฬุวเน กลนฺทกนิวาเป ปจฺจุปฏฺฐิเต

[๔๓] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ គ្រាស់ជើងជាដម្បូង ទ្រង់គង់នៅក្រោមដើមអជបាលនិគ្រោធ ក្បែរឆ្នេរស្ទឹងនេរញ្ជរា ក្នុងទុរវេលាប្រទេស ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅដោយបល្ល័ង្កតែមួយ សោយវិមុត្តិសុខអស់ ๑ សប្តាហ៍ ។ លុះកន្លងសប្តាហ៍នោះហើយ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញអំពីសមាធិនោះ ។ គ្រានោះ ព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ ជាហ៊ុំហ៊ុំកជាតិកៈ (មានជាតិជាអ្នកធ្វើសំឡេងគម្រាមថាហ៊ុំហ៊ុំ) ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីកកាយ ជាមួយព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួរកកាយ នឹងពាក្យដែលគួរលើកហើយ ក៏ឋិតក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រាហ្មណ៍នោះ ឋិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ទូលសួរព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បុគ្គលដែលហៅថាព្រាហ្មណ៍ ដោយហេតុដូចម្តេច មួយទៀត ធម៌អ្វីខ្លះ សម្រាប់ធ្វើបុគ្គល ឲ្យជាព្រាហ្មណ៍ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវបញ្ហានុ៎ះហើយ ទើបបន្ទូលនូវឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ព្រាហ្មណ៍ណា មានធម៌បាបធម៌ បរិស្លាកចោលហើយ មាន
សំឡេងគម្រាមថា ហ៊ុំហ៊ុំ លះចោលហើយ មានកិលេសជាគ្រឿង
គាំគាកិលេស លះចោលហើយ មានចិត្តសង្រួមហើយ

๔ฅาเธ ปปโมสฺส ពោធិវគฺคสฺส បញฺจมสุตฺตំ

เวฬุวนฺตฺวา ปุพฺพาราเมติ เวฬุวเน ปุพฺพาราเม ฯ ยฺวายเมว เสา (ปฺรเสนฺทิ) ปเสนทิ วาเธยฺยา (๑) ยสฺสุสฺสนฺนา ธนฺตี กุมาริกา เลาเกติ ฯ จตุตฺถี ฯ [๔๒] ฌายเมฺม สุตฺตนฺ ฯ ฌกาเ สมเยา ภควา สาวตฺถิยา วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา จ สาริปุตฺโต อายสฺมา จ มหาโมคฺคลฺลาโน อายสฺมา จ มหากสฺสโป อายสฺมา จ มหากจฺจาโน (๒) อายสฺมา จ มหาโกฏฺฐิโต (๓) อายสฺมา จ มหากปฺปิโน อายสฺมา จ มหาจุนฺโท อายสฺมา จ อนุรุทฺโธ อายสฺมา จ เรวโต (๔) อายสฺมา จ อานนฺโท (๕) เยน ภควา เตนุปสงฺกมึสุ ฯ อทฺทสา โข ภควา เต อายสฺมนฺเต ทูรโตว อาคจฺฉนฺเต ฉินฺนาย กถาย อาสนา เตสญฺจ ภิกฺขูนญฺจ อาคจฺฉนฺตานญฺจ ฯ

---

๑ ฉ. ช. จตุตฺถนฺติ อตฺถิ ฯ ๒ ฉ. ม. มหากจฺจายโน ฯ ๓ ม. มหาโกฏฺฐิโก ฯ ๔ ฉ. ฌนฺตรา เจวายสฺมา จ เรวตเถโร อตฺถิ ฯ ๕ ฉ. อานนฺโท ฯ

បេះចប់ន្ទូវវេគឹមគ្គញ្ញាណ ចាំង ๔ មានបត្តព្រហ្មចរិយធម្ម
អប់រំហើយ មួយទៀត ព្រាហ្មណ៍ណា បានមានតំនាង
គឺភាគកិលេស ក្នុងអាត្មាណ៍បច្ចុប្បន្ន ក្នុងលោក-
សន្និវាស ព្រាហ្មណ៍នោះ ទើបគួរនឹងហៅខ្លួនថាជា
ព្រាហ្មណ៍ ដោយធម៌បាន ។ សូត្រទី ៤ ។

(๔๒) ខ្ញុំបាននស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ដែតក្រុងសាវត្ថី ។
សម័យនោះឯង ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុផង ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មាន
អាយុផង ព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុផង ព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ
ផង ព្រះមហាកោដ្ឋិតៈដ៏មានអាយុផង ព្រះមហាកប្បិនៈដ៏មានអាយុផង
ព្រះមហាចុន្ទៈដ៏មានអាយុផង ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុផង ព្រះរេវតៈដ៏មាន
អាយុផង ព្រះនន្ទៈដ៏មានអាយុផង ចូលទៅគាល់ ព្រះមានព្រះភាគ ។
ព្រះមានព្រះភាគ កំពុងទតឃើញពួកលោក ដ៏មានអាយុ អម្បាលនោះ
ដែលកំពុងដើរមក អំពីឆ្ងាយ លុះឃើញហើយ ទ្រង់ត្រាស់ប្រាប់ពួក
ភិក្ខុថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងនុ៎ះ កំពុងដើរមក
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងនុ៎ះ កំពុងដើរមក ។

ฬาปุตฺเต อญฺญตเร ปาหุณกาติเถ ภิกฺขู ภควนฺตํ
ปสนฺนจิตฺตา อนุกมฺปา อนฺเต ปาหุณโก โหติ
ตาตเมว จ ปน ปาหุณกราชา ชฺหาติ ฯ

อถโข ภควา ปสนฺตฺตํ วิทิตฺวา ตายํ เวลายํ
อิมํ อุทานํ อุทาเนสิ

พาหิตฺวา ปาปเก ธมฺเม ยเย จรฺติ สกา สตา
ทิฏฺฐสญฺโญชนา พุทฺธา เตเว โลเก สฺมิ ปาหุณาติ ฯ
ปญฺหมํ[๑] ฯ

(๔๓) อายสฺมา สุตนุ ฯ เอกํ สมยํ ภควา ราชคเห
วิหรติ เวฬุวเน กลนฺทกนิวาเป ฯ เตน โข ปน
สมเยน อายสฺมา มหากสฺสโป ปิปฺผลิคุหายํ
วิหรติ อาพาธิโก โหติ ทุกฺขิโต พาฬฺหคิลาโน ฯ
อถโข อายสฺมา มหากสฺสโป อปเรน สมเยน
ตสฺมา อาพาธา วุฏฺฐาสิ ฯ อถโข อายสฺมโต มหา-
กสฺสปสฺส ตสฺมา อาพาธา วุฏฺฐิตสฺส เอตทโหสิ
ยนฺนูนาหํ ราชคหํ ปิณฺฑาย ปวิเสยฺยนฺติ ฯ

---

๑ ว. ม. ปญฺหมนฺติ ฯ ทิสฺสติ ฯ

កាលបើព្រះមានព្រះភាគ សំដែងយ៉ាងនេះហើយ កិក្កុមួយរូបមានជាតិជាព្រាហ្មណ៍ ទូលសួរព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បុគ្គលដែលឈ្មោះថា ព្រាហ្មណ៍ ដោយហេតុដូចម្តេច មួយទៀតធម៌ដូចម្តេចខ្លះ ដែលធ្វើបុគ្គលឲ្យ ជាព្រាហ្មណ៍ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបប្បាសន្ទូរបញ្ហានុ៎ះហើយ ទើបបន្ទូលនូវឧទាននេះក្នុងវេលានោះថា

បុគ្គលណា ចានបណ្តែតចោលនូវធម៌ដ៏លាមក មានស្មារតីប្រព្រឹត្តទៅគ្រប់កាល ជាអ្នកអស់សញ្ញោជនៈ (គ្រឿងដឹងនូវសច្ចធម៌) បុគ្គលនោះឯង ឈ្មោះថា ព្រាហ្មណ៍ ក្នុងលោក ។ សូត្រទី៩ ។

(៤៣) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តវេឡុវ័ន កលន្ទកនិវាបដ្ឋាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង ព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ គង់នៅក្នុងបិប្ផលិគុហា ជាអ្នកមានអាពាធ ប្រកបដោយទុក្ខឈឺធ្ងន់ ។ លុះក្នុងសម័យខាងក្រោយមក ព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ សះស្បើយចាកអាពាធនោះ ។ លុះព្រះមហាកស្សៈបសះស្បើយចាកអាពាធនោះហើយ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញ ចូលទៅបិណ្ឌបាត ឯក្រុងរាជគ្រឹះចុះ ។

ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទត្ថកថាយ

តេន ខោ បន សមយេន បញ្ចមត្តានិ ទេវតាសតានិ ទុស្សវត្តុកំ អាបជ្ជានិ ហោន្តិ អាយស្មតោ មហាកស្សបស្ស បិណ្ឌាចារត្ថាយ ។ អថខោ អាយស្មា មហាកស្សបោ តានិ បញ្ចមត្តានិ ទេវតាសតានិ បដិច្ឆាបេត្វា បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ រាជគហំ បិណ្ឌាយ បាវិសិ យេន ឧឡារទ្ធវិសិកា តាបណវិសិកា បេសការវិសិកា ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ មហាកស្សបំ រាជគហេ បិណ្ឌាយ ចរន្តំ យេន ឧឡារទ្ធវិសិកា តាបណវិសិកា បេសការវិសិកា ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

អនញ្ញាតោសិ មញ្ញាតំ[1] ឥត្តំ សារេ បតិដ្ឋិតំ
ខីណាសវំ វន្តទោសំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណន្តិ ។
ឥដ្ឋ[2] ។

---

១ ខ. អនញ្ញាយោសិ អញ្ញាតំ ។ ម. អនញ្ញាយោសិ អញ្ញាតំ ។ ខ.ម. ធម្មដ្ឋិតំ ធម្មេ ។

ឧទាន ពោធិវគ្គទី ១ ជន្ធុសូត្រ

សម័យនោះឯង ពួកទេវតាចំនួន ៥០០ ប្រឹងខ្នឹឃ្នាត បម្រុងឲ្យព្រះមហាកស្សបៈដ៏មានអាយុ ចានបិណ្ឌបាត ។ លំដាប់នោះ ព្រះមហាកស្សបៈដ៏មានអាយុ ចានហាមឃាត់ពួកទេវតាទាំង ៥០០ នោះ ហើយស្វែកស្បង់ប្រដាប់បាត្រចីវរ រួចចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ តាមប្រកដ្ឋរបស់មនុស្សកំសត់ មនុស្សគ្រំព្រា នឹងជាឥតម្បាញ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ចានឃើញព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ កំពុងដើរបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ តាមប្រកបរបស់មនុស្សកំសត់ មនុស្សគ្រំព្រា នឹងជាឥតម្បាញ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ចានជ្រាបច្បាស់ នូវសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបបន្ទូលនូវឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

បុគ្គល ដែលជាអ្នកមិនចិញ្ចឹមអ្នកដទៃ អ្នកដឹងដាក់ច្បាស់ អ្នកខ្ជិនខ្ជួន តាំងនៅ ក្នុងធម៌មានខ្វឹម អ្នកអស់អាសវៈ អ្នកមានទោសៈខ្ជាក់ចោល តថាគតហៅ បុគ្គលនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។ សូត្រទី ៦ ។

[៤៤] ឯវម្បេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា ចាឯយំ[1] វិហរតិ អឧតកលាបកេ ចេតិយេ អឧតកលាបកស្ស យក្ខស្ស ភវនេ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា រត្តន្ធការតិមិសាយំ អព្ភោកាសេ និសិន្នោ ហោតិ ឧទកពិន្ទុបិ ឧបនេវ ឯតកមេកំ ផុសាយតិ ។ អថ ខោ អឧតកលាបកោ យក្ខោ ភគវតោ ភយំ ឆម្ភិតត្តំ លោមហំសំ ឧប្បាឧេតុកាមោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវតោ អវិទូរេ តិក្ខត្តុំ អក្កុលោ បក្កុលោ[2] អក្កុលបក្កុលិតំ អកាសិ ឯសោ តេ សមណ បិសាចោតិ ។ អថ ខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិឧិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យត្ថ សតោសុ ជម្ពុសុ ចារត្តំ ហោតិ ព្រាហ្មណោ
អថ ឯវំ[3] បិសាចញ្ច បក្កុលញ្ចាតិ វត្តតីតិ ។
សត្តមំ[4] ។

---

១ ម. ចាឯលិយំ ។ ២ ម. បក្កុលេតីតិ ចាហេវ ទស្សត្តំ ។ ៣ ម. ឯតំ ។ ៤ ម. សត្តមន្តិ ឧត្តំ ។

(៤៤) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់ ក្នុងអដកលាបកចេតិយ ជាលំនៅនៃអដកលាបកយក្ស ដ៏ក្រៃឥតប្រាណ ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងទីវាល នៅវេលាក្រឹងងឹតអព្ធា ពាំងភ្លៀង ក៏កំពុងរលឹមស្រឹប ។ ។ លំដាប់នោះ អដកលាបកយក្ស មានបំណងនឹងធ្វើព្រះមានព្រះភាគឲ្យខ្លាច តក់ស្លុតព្រឺព្រៃលោមា ចូលទៅកាន់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏មានសំដីគំហកបន្ទាច ធ្វើសំឡេងសន្ធាប់ខ្លាំង ។ គស់ភ្លាវៈ ៣ ដង ដាក់ព្រះមានព្រះភាគថា នែព្រះសមណៈ ន្ទុះ+ន៏ បិសាច (ឈរខាងមុខ) ចំពោះលោកហើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីន្ទុះ+ហើយ ទើបបន្ទូលឧទាននេះក្នុងវេលានោះថា

កាលណា បុគ្គលណាដល់ត្រើយក្នុងសកធម៌(១) ពាំងឆ្លាយ ក្នុងកាលនោះ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ព្រាហ្មណ៍ រមែងគ្របសង្កត់នូវបិសាចផង នូវសំឡេងសន្ធាប់ផងយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលនោះ ។ សូត្រទី ៧ ។

---

១ កុបលធម៌ ជាច្រើនយ៉ាង មានសីល សមាធិ បញ្ញា ជាដើម ដែលហេតុប្រយោជន៍ដល់អ្នកប្រតិបត្តិ ហៅថា សកធម៌ (ធម៌របស់ខ្លួន) ។ អកុបលធម៌ មានភាៈ ទោសៈ មោហៈ ជាដើម ដែលធ្វើប្រយោជន៍ឲ្យវិនាស ហៅថា បរធម៌ (ធម៌ដទៃ) ។ អដ្ឋកថា ។

ឧទានេ បឋមស្ស ពោធិវគ្គស្ស អត្ថុទ្ធារគាថំ

[៤៥] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា សង្កាមជិ សាវត្ថឹ អនុប្បត្តោ ហោតិ កេវលំ ទស្សនាយ ។ អស្សោសិ ខោ អាយស្មតោ សង្កាមជិស្ស បុរាណទុតិយិកា អយ្យា កិរ សង្កាមជិ សាវត្ថឹ អនុប្បត្តោតិ ។ សា ចារកំ អាចាយ ជេតវនំ អក្កមាសិ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា សង្កាមជិ អញ្ញតរស្មឹ រុក្ខមូលេ ទិវាវិហារេ[1] និសិន្នោ ហោតិ ។ អថ ខោ អាយស្មតោ សង្កាមជិស្ស បុរាណទុតិយិកា យេនាយស្មា សង្កាមជិ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ សង្កាមជឹ ឯតទវោច ឱនុបត្តំ ហិ សមណ ភោសមត្តិ ។ ឃំ វូបត្តេ អាយស្មា សង្កាមជិ តុណ្ហី អហោសិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ អាយស្មតោ សង្កាមជិស្ស បុរាណទុតិយិកា អាយស្មន្តំ សង្កាមជឹ ឯតទវោច ឱនុបត្តំ ហិ សមណ ភោសមត្តិ ។

---

១ ម. ទិវាវិហារេ ។

(៤៥) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះ ព្រះសង្គ្រាមដ៏ដំមានអាយុ ចូលទៅបិណ្ឌបាតក្នុងសាវត្ថី ដើម្បីបួងបួង ព្រះមានព្រះភាគ ។ ឯបុព្វណ្ហទេវតា របស់ព្រះសង្គ្រាមដ៏ដំមានអាយុ បានឮដំណឹងថា អើឮថា ព្រះសង្គ្រាមដ មកដល់នគរសាវត្ថីហើយ ។ នាងនោះបាននាំគ្នាមកទៅឯវត្តព្រះជេតពន ។ សម័យនោះ ព្រះសង្គ្រាម-ដ៏ដំមានអាយុ គង់ពុងអង្គុយនៅ ក្នុងវេលាថ្ងៃ ត្បែរគល់ឈើមួយដើម ។ លំដាប់នោះ បុព្វណ្ហទេវតា របស់ព្រះសង្គ្រាមដ៏ដំមានអាយុ បានចូលទៅរកព្រះសង្គ្រាមដ៏ដំមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងព្រះសង្គ្រាមដ ដ៏ដំមានអាយុថា បពិត្រសមណៈ សូមលោកចិញ្ចឹមខ្ញុំទាំងកូនតូចផង ។ ន័យដូចបុព្វណ្ហទេវតានោះ ពោលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះសង្គ្រាមដ៏ដំមានអាយុនៅស្ងៀម ។ បុព្វណ្ហទេវតា របស់ព្រះសង្គ្រាមដ ដ៏ដំមានអាយុ បានពោលនឹងព្រះសង្គ្រាមដ៏ដំមានអាយុ ជាគំរប់ពីរដង យ៉ាងនេះទៀតថា បពិត្រសមណៈ សូមលោកចិញ្ចឹមខ្ញុំ ទាំងកូនតូចផង ។

ទុតិយម្បិ ខោ អាយស្មា សង្កាមជិ តុណ្ហី អហោសិ ។ តតិយម្បិ ខោ អាយស្មតោ សង្កាមជិស្ស បុរាណទុតិយិកា អាយស្មន្តំ សង្កាមជឹ ឯតទវោច ខុន្តំ បុត្ត ហិ សមណា ឱសា មន្តិ ។ តតិយម្បិ ខោ អាយស្មា សង្កាមជិ តុណ្ហី អហោសិ ។ អថខោ អាយស្មតោ សង្កាមជិស្ស បុរាណទុតិយិកា តំ ឱរកំ អាឱាយ អាយស្មតោ សង្កាមជិស្ស បុរតោ និក្ខិបិត្វា បក្កាមិ ឯសោ តេ សមណ បុត្តោ ឱសា ឧន្តិ ។ អថខោ អាយស្មា សង្កាមជិ តំ ឱរកំ នេវ ជិលោកេសិ ន ជាបិ អាលបិ ។ អថខោ អាយស្មតោ សង្កាមជិស្ស បុរាណទុតិយិកា អវិទូរេ[1] ឋត្វា អបលោកេន្តី អន្តេវាសិយស្មន្តំ សង្កាមជឹ តំ ឱរកំ នេវ ជិលោកេន្តំ ន ជាបិ អាលបន្តំ និស្សិនស្ស ឯតទហោសិ ន ខាយំ សមណោ បុត្តេនបិ អត្ថិកោតិ ។ តតោ បដិនិវត្តិត្វា ឱរកំ អាឱាយ បក្កាមិ ។ អន្តេវាសិ ខោ ភគវា និព្ពេន ចក្ខុនា លោកេ អតិក្កន្តមានុសកេន អាយស្មតោ សង្កាមជិស្ស បុរាណទុតិយិកាយ ឥរិយាបថម្បិ វិប្បការំ ។

---

១ ម. អវិទូរំ ។

ព្រះសង្គ្រាមដ៏ដ៏មានអាយុ នៅស្ងៀមអស់វារៈពីរដង ។ បុព្វណាទុតិយិកា របស់សង្គ្រាមដ៏ដ៏មានអាយុ ក៏ទូលនិយាយនឹងព្រះសង្គ្រាមដ៏ដ៏មានអាយុ ជាគំរប់បីដងថា បពិត្រសមណៈ សូមលោកចិញ្ចឹមខ្ញុំតាំងកូនតូចផង ។ ព្រះសង្គ្រាមដ៏ដ៏មានអាយុ ក៏នៅស្ងៀមអស់វារៈបីដង ។ លំដាប់នោះ បុព្វណាទុតិយិកា របស់ព្រះសង្គ្រាមដ៏ដ៏មានអាយុ បានយកតាវកូតូចនោះ ទៅជាក់អំពីមុខព្រះសង្គ្រាមដ៏ដ៏មានអាយុ រួចនិយាយថា បពិត្រសមណៈ នេះជាកូនប្រុសរបស់លោក លោកចិញ្ចឹមវាផងចុះ រួចហើយក៏ដើរចេញទៅ ។ ឯព្រះសង្គ្រាមដ៏ដ៏មានអាយុមិនរមិលមើល មិនហៅតាវកូនតូចនោះសោះ ។ លំដាប់នោះ បុព្វណាទុតិយិកា របស់ព្រះសង្គ្រាមដ៏ដ៏មានអាយុ កាលដើរចេញទៅមិនឆ្ងាយប៉ុន្មាន ក៏ងាកមើលមកឃើញព្រះសង្គ្រាមដ៏ដ៏មានអាយុ ដែលមិនរមិលមើល មិនហៅតាវកូនតូចនោះសោះ ស្ត្រីនោះលុះឃើញហើយ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា សមណៈនេះមិនត្រូវការដោយកូនប្រុសទេតើ ។ បុព្វណាទុតិយិកានោះ ក៏ត្រឡប់រំពឹងនោះ មកយកកូនតូចនោះវិញដើរចេញទៅ ។ ព្រះមានព្រះភាគ បានទតឃើញនូវភាវដ៏ប្លែក បែបយ៉ាងនេះ នៃបុព្វណាទុតិយិកា របស់ព្រះសង្គ្រាមដ៏ ដ៏មានអាយុ ដោយទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា ។

๒ภาเค បឋមស្ស ពោធិវគ្គស្ស ๓ រមសុត្តំ

អថខោ ភគវា ฝតមត្តំ រាត្តិ តាយំ វេលាយំ ๔มំ ๒ุทานំ ๒ุทาเนสิ

អាយន្តិ ภาภินนฺตา បตฺตาមนฺติ(๑) ๓ สោตถ สชฺฌา สชฺฌามติ มุตฺตา ตมหา ๒ฺมิ ๒ฺราหฺมณาติ อฏฺมิ(๒) ฯ

(๒๖) ฝรมฺเ สุตา ฯ ฝกา สมยา ภควา ตยาย วิหรติ ตยาสีสเ ฯ เตน ขา បน สมเยน สมฺพหุลา ๘ติลา สีตาสุ เหมนฺติ-กาสุ รตฺตีสุ อนฺตรฏเก ฮิมปาตสมเย ตยาย ๒ุปฺปนฺนาย ๓ิปฺปนฺนาย ๒ุปฺปนฺน๓ิปฺปนฺนา การเณ ทิสิฺนฺติ อกฺขิ ฝุหาเน ๔มิตา สุนฺขิติ ฯ อนฺธสา ขา ภควา เต สมฺพหุเล ๘ติเล สีตาสุ เหมนฺติกาสุ รตฺตีสุ อนฺตรฏเก ฮิมปาตสมเย ตยาย ๒ุปฺปนฺนาย ๓ิปฺปนฺนาย ๒ุปฺปนฺน๓ิปฺปนฺนา การเณ ทิสิฺนฺติ อกฺขิ ฝุหาเน ๔มิตา สุนฺขิติ ฯ

---

๑ ม. បกฺขมนฺติ ฯ ๒ ฉ.ม. อฏฺมนฺติ ๓ตฺถ ฯ

លុះព្រះមានព្រះភាគ ត្រាបបញ្ចាស់នូវសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបបន្ទូលនូវឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

តិក្ខុណា មិនត្រេកត្រអាលនឹងស្ត្រីដែលមកវាក មិនស្អាយស្ត្រីដែលគេបញ្ជូនទៅ តថាគតហៅបុគ្គលនោះថាជាព្រាហ្មណ៍ ដូចជាតិក្ខុឈ្មោះសង្គាមដ៏ ដែលរួចស្រឡះហើយចាកគ្រឿងជាប់ គឺតិលេស ។ សូត្រទី៨ ។

(៤៦) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងគយាសីសៈប្រទេស ទៀបទន្លេគយា ។ សម័យនោះឯង ពួកជដិលប្រើនរូប នាំគ្នាដើរខ្លះ មុជខ្លះ ដើរមុជ ។ ខ្លះ ស្រោចខ្លួនខ្លះ បំពាក់ភ្លើងខ្លះ ទៀបតំពង់ឈ្មោះគយា ក្នុងសម័យជាទីធ្លាក់ចុះនៃទឹកសន្សើម រវាង៨ថ្ងៃ[1] ក្នុងវេលាកន្ត្រើដ៏ត្រជាក់ នៃហេមន្តរដូវដោយសេចក្តីគិតយើញថា សេចក្តីបរិសុទ្ធិដោយអំពើនេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានយើញពួកជដិលជាប្រើនទាំងនោះ ដែលកំពុងដើរខ្លះ មុជខ្លះ ដើរមុជ ។ ខ្លះ ស្រោចខ្លួនខ្លះ បំពាក់ភ្លើងខ្លះ ទៀបតំពង់ឈ្មោះគយា ក្នុងសម័យជាទីធ្លាក់ចុះនៃទឹកសន្សើម រវាង៨ថ្ងៃ ក្នុងវេលាកន្ត្រើ ដ៏ត្រជាក់នៃហេមន្តរដូវ ដោយសេចក្តីគិតយើញថា សេចក្តីបរិសុទ្ធិដោយអំពើនេះ ។

---

១ គឺថ្ងៃជាខាងចុងខែមេឃ ៤ ថ្ងៃ ខាងដើមខែធនូ ៤ ថ្ងៃ រួមជា ៨ ថ្ងៃ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឧទានំ

អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

ន ទុនកេន សុចិ ហោតិ យេហ្វុត្ត ញាយតី ឥធ
យម្ហិ សច្ចញ្ច ធម្មោ ច សោ សុចី សោ ច ព្រាហ្មណោ តិ។
ឧទានំ[1] ។

(៤៧) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិ-
យំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។
តេន ខោ បន សមយេន ពាហិយោ ទារុចីរិយោ
សុប្បារកេ[2] បដិវសតិ សម្ភន្តវរេ សក្កតោ ហោតិ
ករុកតោ មានិតោ បូជិតោ អបចិតោ លាភី ចីវរ-
បិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ។
អថខោ ពាហិយស្ស ទារុចីរិយស្ស រហោគតស្ស
បដិសល្លីនស្ស ឯវំ ចេតសោ បរិវិតក្កោ ឧទបាទិ
យេ ខោ កេចិ លោកេ អរហន្តោ វា អរហត្ត-
មគ្គំ វា សមាបន្នា អហំ តេសំ អញ្ញតរោតិ ។

---

១ ឱ. ម. ឧទានំ ឥតិ ។ ២ ម. សុប្បារកេ ។

លុះព្រះមានព្រះភាគ ឃានទ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបបន្លឺនូវឧទាន នេះ ក្នុងវេលានោះថា

បុគ្គលមិនមែនស្មាតព្រោះទឹកទេ អ្នកផងប្រែនគ្រាមែងឆ្លងទឹកនុ៎ះដែរ សច្ចៈ(១) ១ ធម្មៈ(២) ១ (មាននៅ) ក្នុងបុគ្គលណា បុគ្គលនោះទើបឈ្មោះថាជាអ្នកស្មាតផង ឈ្មោះថាជាព្រាហ្មណ៍ផង ។ សូត្រទី ៩ ។

(៤,៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ។ សម័យនោះឯង ពាហិយទារុចីរិយបុរស (អ្នកស្លៀកដណ្តប់សំពត់សម្បកឈើ ឈ្មោះពាហិយៈ) អាស្រ័យនៅទៀបឆ្នេរសមុទ្រ ឈ្មោះសុប្បារកៈ ជាអ្នកដែលគេធ្វើ សក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា កោតក្រែង បាននូវចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ។ កាលពាហិយទារុចីរិយបុរស ពួនសម្ងំក្នុងទីស្ងាត់ ស្រាប់តែមានសេចក្តីត្រិះរិះកើតឡើងក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះថា ពួកជនណាមួយក្នុងលោកជាព្រះអរហន្ត ឬសម្រេចអរហត្តមគ្គ បណ្តាអរហន្តទាំងនេះ ខ្ញុំនឹងជាអរហន្តមួយដែរ ។

---

១ បានដល់ចើសច្ចៈ និងវិរតិសច្ចៈ ឬបាញ្ញាសច្ចៈ និងបរមត្ថសច្ចៈ ។

២ បានដល់អរិយមគ្គធម៌ និងអរិយផលធម៌ ។ អដ្ឋកថា ។

ឧទានេ បឋមស្ស ពោធិវគ្គស្ស ទុតិយសុត្តំ

អថខោ ពាហិយស្ស ទារុចីរិយស្ស បុរាណសាលោ-
හිතា ទេវតា អនុគវេសිකා អត្តකාមා ពាហិយស្ស
ទារុចីរិយស្ស ចេតសා චෙතោපරිවිතක්කමඤ්ඤාය យេන
ពាහិយោ ទារុចីរិයෝ තේනුපසඞ්කමි ඉපසඞ්කමිත්වා
ពාහිយំ ទារුචීරියං ගාථාහි අජ්ඣභාසි ទេវ ខោ ត្វං ពាហិយ
អរහා ඛෝපි අරහත්තමග්ගං වා සමාපජ්ජ සාපි තෙ
පටිපදා ธනත්ථියාය ත්වං අරහා වා අස්සසි අරහත්තමග්ගං
වා සමාපජ්ජතී ති ។ អថ[1] ඛෝ ඛෝහි සාදෙවතා
ලෝකෝ අරහාපථං වා අරහත්තමග්ගං වා සමාපජ්ජතී ති ។
අත්ථි ពාහිය ඉත්ථිසු ධනපදෙසු සාවත්ථි ගාමකතරං
තත්ථ සෝ භගවා ගාථාහි විහරති අරහං සම්මා-
සම්බුද්ධෝ ති ។ සෝ හි ពාහිය භගවා අරහා ඛෝ
අරහත්තාය ච ධම්මං දෙසෙතීති ති ។ අථඛෝ ពාහියෝ
දාරුචීරියෝ තාය දෙවතාය සංවෙජිතෝ තාවදෙව සුප්පා-
රගාමා[2] පක්කාමි සත්ථු ගාථාපරිවිතක්කෙන යෙන
භගවා සාවත්ථියං විහරති ජේතවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස
ආරාමෙ[3] තේනුපසඞ්කමි ។

---

๑ ම. អថ ខោ ភោ ។ ម. អថ ភោ ។ ๒ ම. សុប្បារកស្ស ។ ម. សុបា-
ගකස්ස ។ ๓ ම. යෙන සාවත්ථි ජේතවනං අනාථපිණ්ඩිකස්සාරාමෝ තේනුපසඞ්කමි ។

លំដាប់នោះ ទេវតាដែលជាសាលោហិតអំពីដើម របស់ពាហិយទារុចីរ-
យបុរស ជាអ្នកអនុគ្រោះ ប្រាថ្នាប្រយោជន៍ ចាន់ជាំដ៏ច្បាស់នូវសេចក្តី
ត្រិះរិះក្នុងចិត្ត ដោយចិត្តរបស់ពាហិយទារុចីរិយបុរស ចានចូលទៅរក
ពាហិយទារុចីរិយបុរស លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងពាហិយ-
ទារុចីរិយបុរសយ៉ាងនេះថា នែពាហិយៈអ្នកមិនមែនជាព្រះអរហន្តទេ ទាំង
មិនទាន់សម្រេចអរហត្តទេ ខនអ្នកមិនមានបដិបទាដែលនាំឲ្យចានជាព្រះ
អរហន្ត ឬសម្រេចអរហត្តមគ្គទេ ។ ពាហិយទារុចីរិយៈ សូរថាបើដូច្នោះ
ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ក្នុងលោកព្រមទាំងទេវលោក តើជនណា ជាអរហន្ត
ឬចានសម្រេចអរហត្តមគ្គ មានដែរឬ ។ ទេវតាឆ្លើយថា ម្នាលពាហិយៈ
មាន ទាំងជនបទឯដើង មានក្រុងមួយឈ្មោះសាវត្ថី ឥឡូវនេះព្រះមាន
ព្រះភាគជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ គ្រង់គង់នៅក្នុងក្រុងសាវត្ថីនោះ ។
ម្នាលពាហិយៈ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះឯង ជាព្រះអរហន្តផង គ្រង់
សំដែងធម៌ ដើម្បីអរហត្តផង ។ លំដាប់នោះ ពាហិយទារុចីរិយបុរស
ដែលទេវតានោះធ្វើឲ្យតក់ស្លុត ក៏ស្រាប់តែគេចចេញអំពីផ្នែរសមុទ្រឈ្មោះ
សុប្បារកៈក្នុងខណៈនោះភ្លាម ដោយការនៅតែក្នុងផែវាំងពួនអស់ ១ យប់
ក៏ចានទៅដល់ព្រះមានព្រះភាគ ដែលកំពុងគង់ ក្នុងវត្តជេតពន របស់
អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ដ៏ក្រុងសាវត្ថី ។

[๔๗] เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิกฺขู อาพฺภกาเสฯ ตญฺจ ปวตฺตินึ ฯ อถ โข ตาปโส ยาปนีโย ธารุปีฬโก เยน ภิกฺขู เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา เต ภิกฺขู เอตทโวจ กหนฺนุ โข ภนฺเต เอตรหิ ภควา วิหรติ อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ อสฺสุณิ โข มยํ ตํ ภควนฺตํ อรหนฺตํ สมฺมาสมฺพุทฺธนฺติ ฯ อนฺตรายเมว โข ตาปส ภควา ปริญฺญาย อนฺตรายเมว ปริญฺญาย ภควา ปิณฺฑาย ปกฺกมติ ฯ อถ โข ตาปโส ยาปนีโย ธารุปีฬโก ตายเมวนฺตรา เอตายวา ทิสาย ภิกฺขู ปริเยสิตฺวา อทฺทส ภควนฺตํ สาวตฺถิยํ ปิณฺฑาย จรนฺตํ ตาสาทิกา ปสาทนียา[๑] สนฺตินฺทฺริยา สนฺตมานสา อุตฺตมทมถสมถา อนุปฺปตฺตา อุตฺตมา ทนฺตา คุตฺตา ยตาตินฺทฺริยา[๒] นาคา อิสฺสาน ยเถว ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตเมว เอตทโวจ ตาทิสา ภนฺเต สาวกา ภควนฺตํ เอตรหิ เนสเรตุ เย ภนฺเต ภควา ธมฺมํ เทเสนฺตุ สุคตเยว ธมฺมํ ยถา ตถาสฺส ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขายาติ ฯ

---

๑ ม. ทสฺสนียา ฯ ๒ ม. สนฺตินฺทฺริยา ฯ

(៤៨) សម័យនោះ គាប់ប្អូនភិក្ខុច្រើនរូប កំពុងដើរចង្រ្កម ក្នុងទីវាល ។ លំដាប់នោះ ពាហិយតាបថីរិយបុរស ក៏ឆៀងចូលទៅរកពួកភិក្ខុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏បានសួរភិក្ខុទាំងនោះដូច្នេះថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ ឥឡូវនេះព្រះមានព្រះភាគជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធគង់នៅទីណា យើងមានបំណងនឹងចូលទៅ ដើម្បីចូបព្រះមានព្រះភាគជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ។ ពួកភិក្ខុតបថា ម្នាលពាហិយៈ ព្រះមានព្រះភាគចូលកាន់បន្ទោះភូមិ ដើម្បីបិណ្ឌបាតទៅហើយ ។ លំដាប់នោះ ពាហិយតាបថីរិយបុរស ក៏មានដំណើរម្ចាស់ម្នាចេញពីវត្តដេតពន ចូលទៅនគរសាវត្ថី បាននិមន្តព្រះមានព្រះភាគ កំពុងនិមន្តបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ជាទីនាំមកនូវសេចក្តីជ្រះថ្លា គួរជ្រះថ្លា មានឥន្ទ្រិយស្ងប់ មានព្រះទ័យស្ងប់ ទ្រង់បានដល់នូវការហាត់ពត់ នឹងការស្ងប់រម្ងាប់ដ៏ឧត្តម ទ្រង់បានទូន្មាន គ្រប់គ្រង សង្រ្គមឥន្ទ្រិយ ជាពុទ្ធនាគ គឺជាព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ លុះឃើញហើយ ក៏ចូលទៅរកព្រះមានព្រះភាគ មានសិរ្សៈនៅប៉ុនទៀបព្រះបាទ នៃព្រះមានព្រះភាគ ហើយអាចនាព្រះមានព្រះភាគនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ សំដែងធម៌ប្រោសខ្ញុំព្រះអង្គ សូមព្រះសុគតសំដែងធម៌ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ អស់រាត្រីដ៏វែង ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យបាន ។

ฉกฺกนิ๎ทฺเทโส ปฐมวคฺโค ทุติยวคฺโค

[๒๙] ยาวญฺจิทนฺติ ภควา เกนาธิปฺปาเยน อิมมตฺถมาห ? ภควา กิร ปุพฺพณฺหสมยนฺติ วา สายนฺหสมยนฺติ วา อวตฺวา ยาวญฺจิทนฺติ อาห ? ตตฺถ ยาวญฺจิทนฺติ ยาวตกมิทนฺติ อตฺโถ ? ปุพฺพณฺหสมยนฺติ วา สายนฺหสมยนฺติ วา อวตฺวา ยาวญฺจิทนฺติ อาห ? ปุพฺพณฺหสมยนฺติ วา สายนฺหสมยนฺติ วา วุตฺเต ปุพฺพณฺหสมยนฺติ วา สายนฺหสมยนฺติ วา ปริจฺเฉทกรณวเสน ปริจฺเฉทกรณวเสน ปริจฺเฉทกรณวเสน

[៤៩] គាលពាហិយទារុចិរិយបុរស អាកាសនា យ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងពាហិយទារុចិរិយបុរសដូច្នេះថា ម្នាលពាហិយៈ ឈប់សិន កាលនេះជាកាលមិនគួរ ដ្បិតតថាគតចូលទៅកាន់បន្ទោះភូមិបិណ្ឌបាត ។ ពាហិយទារុចិរិយបុរស ទូលព្រះមានព្រះភាគជាគំរប់ពីរដងយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដំណើរប្រព្រឹត្តទៅនៃជីវិតន្តរាយ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ឬជីវិតន្តរាយ របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដឹងបានដោយក្រណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគសំដែងធម៌ប្រោសខ្ញុំព្រះអង្គ សូមព្រះសុគតសំដែងធម៌ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ អស់កាលជាអង្វែង ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យទាន ។ ព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់នឹងទារុចិរិយបុរស អស់វារៈពីរដង យ៉ាងនេះថា ម្នាលពាហិយៈ ឈប់សិន កាលនេះ ជាកាលមិនគួរ ដ្បិតតថាគតចូលទៅកាន់បន្ទោះភូមិ បិណ្ឌបាតសិន ។ ពាហិយទារុចិរិយបុរស ទូលព្រះមានព្រះភាគ អស់វារៈ៣ដង យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដំណើរប្រព្រឹត្តទៅនៃជីវិតន្តរាយ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ឬជីវិតន្តរាយ របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដឹងបានដោយក្រណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ សំដែងធម៌ប្រោសខ្ញុំព្រះអង្គ សូមព្រះសុគតសំដែងធម៌ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ អស់កាលជាអង្វែង ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យទាន ។

តស្មាតិហ តេ ពាហិយ ឯវំ សិក្ខិតព្ពំ ទិដ្ឋេ ទិដ្ឋមត្តំ
ភវិស្សតិ សុតេ សុតមត្តំ ភវិស្សតិ មុតេ មុតមត្តំ ភវិស្សតិ
វិញ្ញាតេ វិញ្ញាតមត្តំ ភវិស្សតីតិ ឯវញ្ហិ តេ ពាហិយ សិក្ខិ-
តព្ពំ។ យតោ ខោ តេ ពាហិយ ទិដ្ឋេ ទិដ្ឋមត្តំ ភវិស្សតិ
សុតេ សុតមត្តំ ភវិស្សតិ មុតេ មុតមត្តំ ភវិស្សតិ វិញ្ញាតេ
វិញ្ញាតមត្តំ ភវិស្សតិ តតោ ត្វំ ពាហិយ ន ត្វំ យតោ ត្វំ
(១)
ពាហិយ នេវ ត្វំ តតោ ត្វំ ពាហិយ នេវ ន ហុរំ ន ឧភ-
(២)
យមន្តរេ ឯសេវន្តោ ទុក្ខស្សាតិ។ អថខោ ពាហិយស្ស
ទារុចីរិយស្ស ភគវតោ ឥមាយ សង្ខិត្តាយ ឧទ្ទានេស
ឆាយ តាវនេវ អនុបាទាយ អាសវេហិ ចិត្តំ វិមុច្ចិ។

---

๑ ខ. តតោ ត្វំ ពាហិយ ន តត្ថ យតោ ត្វំ ពាហិយ ទេវត្ថាតិ ទិស្សន្តិ។ ម. តតោ ត្វំ ពាហិយ ន តេន យតោ ត្វំ ពាហិយ ន តេន តតោ ត្វំ ពាហិយ ន តត្ថ យត្ថ ត្វំ ពាហិយ ន តត្ថាតិ ឯវំ ទិស្សន្តិ។ ๒ ខ. ម. ឧភយមន្តរេន។

ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលពាហិយៈ ព្រោះហេតុនោះ អ្នក
ត្រូវសិក្សា យ៉ាងនេះថា រូបារម្មណ៍ ដែលអ្នកឃើញហើយ គ្រាន់តែជា
រូបារម្មណ៍ដែលឃើញហើយ សទ្ទារម្មណ៍ ដែលអ្នកឮហើយ គ្រាន់តែជា
សទ្ទារម្មណ៍ដែលឮហើយ គន្ធៈរសៈផោដ្ឋព្វារម្មណ៍ ដែលប៉ះពាល់ហើយ
គ្រាន់តែជាអារម្មណ៍ ដែលប៉ះពាល់ហើយ ធម្មារម្មណ៍ដែលអ្នកដឹងហើយ
គ្រាន់តែ ជាធម្មារម្មណ៍ ដែលដឹងហើយ ម្នាលពាហិយៈ អ្នកគប្បីសិក្សា
យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលពាហិយៈ រូបារម្មណ៍ដែលអ្នកឃើញហើយ គ្រាន់
តែ ជារូបារម្មណ៍ ដែលឃើញហើយ សទ្ទារម្មណ៍ ដែលអ្នកឮហើយ
គ្រាន់តែ ជាសទ្ទារម្មណ៍ ដែលឮហើយ គន្ធៈរសៈផោដ្ឋព្វារម្មណ៍ ដែល
អ្នកប៉ះពាល់ហើយ គ្រាន់តែជាអារម្មណ៍ដែលប៉ះពាល់ហើយ ធម្មារម្មណ៍
ដែលអ្នកដឹងហើយ គ្រាន់តែជាធម្មារម្មណ៍ ដែលដឹងហើយ ព្រោះហេតុ
ណា ម្នាលពាហិយៈ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកនឹងលែងមាន ម្នាលពាហិយៈ
អ្នកនឹងលែងមាន ព្រោះហេតុណា ម្នាលពាហិយៈ ព្រោះហេតុនោះ អ្នក
នឹងមិនមានក្នុងកពនេះ នឹងកពមុខ នឹងមិនមានក្នុងចន្លោះ នៃលោកទាំង
ពីរ នេះឯងជាទីបំផុតនៃទុក្ខ ។ គ្រានោះ ចិត្តនៃពាហិយទារុចីរិយបុរស
ផុតស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនមានឧបាទាន ក្នុងខណៈនោះ
ឯង ដោយធម្មទេសនាសង្ខេប របស់ព្រះមានព្រះភាគនេះ ។

ឧទានេ បឋមស្ស ពោធិវគ្គស្ស ទុតិយសុត្តំ

អថខោ ភគវា ពាហិយំ ទារុចីរិយំ ឥមិនា សង្ខិត្តេន ឱវាទេន ឱវទិត្វា បក្កាមិ ។

(៥០) អថខោ អចិរប្បក្កន្តស្ស ភគវតោ ពាហិយំ ទារុចីរិយំ តាវ តុណ្ហវជ្ជា អធិចាគេត្វា ជីវិតា វោរោ-បេសិ ។ អថខោ ភគវា សាវត្ថិយំ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ចាភត្តំ បិណ្ឌចារតម្បដិក្កន្តោ សម្ពហុលេហិ ភិក្ខូហិ សទ្ធិ ឯករម្ហា និក្ខមិត្វា អន្ធវ ពាហិយំ ទារុចីរិយំ កាលកតំ ទិស្វាន ភិក្ខូ អាមន្តេសិ កល្លាថ ភិក្ខវេ ពាហិយស្ស ទារុចីរិយស្ស សរីរកំ បញ្ចកំ អារោបេត្វា ឌហិត្វា ឈាបេថ ថូបញ្ច ស្ស ករោថ សទ្ធម្មោ ចាវំ ភិក្ខវេ កាលកតោ តំ ។ ឥមំ ភន្តេតិ ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បដិស្សុត្វា ពាហិយស្ស ទារុចីរិយស្ស សរីរកំ មញ្ចកំ អារោបេត្វា ឌហិត្វា ឈាបេត្វា ថូបញ្ច ស្ស កត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា[1] ភគវន្តំ ឯវមវោចុំ ឯសិ ភន្តេ ភគវ ពាហិយោ ទារុចីរិយោ សរីរំ ថូបោ ច ស្ស កតោ តស្ស កា គតិ កោ អភិសម្បរាយោតិ ។

---

๑ ម. ឯតទវោចុំ ភគវន្តំ អភិវាទេត្វាតិ ទិស្សតិ ។

លុះព្រះមានព្រភាគ ទ្រង់ទូន្មាន ពាហិយតាបុរិយបុរស ដោយឧទាន
សង្ខេបនេះហើយ ស្តេចចៀសចេញទៅ ។

(៥០) កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចចេញផុតទៅមិនយូរប៉ុន្មាន
មេគោមានកូនខ្ចី ប៉ុនផ្តួលពាហិយតាបុរិយបុរស ឲ្យដាច់ចាកជីវិតទៅ ។
លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាច់បិណ្ឌបាតក្នុងនគរសាវត្ថី រួចត្រឡប់
អំពីបិណ្ឌបាត វេលាខាងក្រោយភត្ត ចេញអំពីនគរដោយយកខ្នុរប្រើនរួប
បានទតឃើញពាហិយតាបុរិយបុរសធ្វើមរណកាល លុះទតឃើញហើយ
ទើបត្រាស់ប្រាប់ពួកភិក្ខុថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរយក
សរីរៈពាហិយតាបុរិយបុរស លើកដាក់លើគ្រែនាំទៅដុតផង ធ្វើស្តូប
ដល់សរីរៈនោះផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (ព្រោះថា) សព្រហ្មចារីរបស់
អ្នកទាំងឡាយ ធ្វើមរណកាលហើយ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះទទួលព្រះពុទ្ធ
ដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយលើកសរីរៈ
ពាហិយតាបុរិយបុរស ដាក់លើគ្រែតូច នាំទៅរំលាយ ទាំងធ្វើស្តូបដល់
សរីរៈនោះ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ
ក៏ឱនក្បាលក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ ឱនក្បាលក្រាប
បង្គំព្រះមានព្រះភាគហើយ បានទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សរីរៈពាហិយតា-
បុរិយបុរស រំលាយហើយ ទាំងស្តូបសម្រាប់បញ្ចុះសរីរៈនោះក៏ធ្វើហើយ
គតិរបស់គាត់ តើដូចម្តេច ដំណើរកន្លងលោកខាងមុខ តើដូចម្តេច ។

បណ្ឌិតោ កិត្តូវេ ពាហិរោ ធារុចីរិយោ បច្ចុទានិ ធម្ម-
សភ្ឈានុធម្មំ ន ច[1] ធម្មាធិការណំ វិហរេសតិ បរិនិព្ពុតោ
កិត្តូវេ ពាហិរោ ធារុចីរិយោតិ ។ អថខោ ភគវា
ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យត្ថ អាបោ ច បឋវី តេជោ វាយោ ន គាធតិ
ន តត្ថ សុក្កា ជោតន្តិ អាទិច្ចោ ន បកាសតិ
ន តត្ថ ចន្ទិមា ភាតិ តមោ តត្ថ ន វិជ្ជតិ ។
យទា ច អត្តនាវេទិ[2] មុនិ ទោនេន ព្រាហ្មណោ
(๓)
អថ រូបា អរូបា ច សុខទុក្ខា បមុច្ចតីតិ ។ ឧសភំ ។
(๔)
ពោធិវគ្គោ បឋមោ ។

តស្សុទ្ទានំ

តយោ ច ពោធិ និក្កោធោ តេ ថេរា តិស្សបេន ច
ចាវាយ[4] សង្គាមជិ ឯដិលា ពាហិយេន តេឧសភតិ។

---

๑ ឧ. ម. ឯត្តន្តរេ មន្តិ ទិស្សតិ ។ ๒ ម. អត្តនាវេធី ។ ๓ ឧ. ម. ទស-
មន្តិ ឧត្តិ ។ ๔ ឧ. ម. ឯត្តន្តរេ អយំបិ ឧទ្ទានោ វុត្តោ ភគវោ ឥតិ មេ សុតន្តិតិ
បាឋោ ទិស្សន្តិ ។ ๕ ឧ. បាដលិ ។ ម. បាវ ។

ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាហិយទារុចីរិយបុរស ជាបណ្ឌិត បានប្រតិបត្តិធម៌គួរដល់ព្រះនិព្វានហើយ មិនបៀតបៀនតថាគត ព្រោះហេតុសំដែងធម៌ទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាហិយ-ទារុចីរិយបុរស បរិនិព្វានហើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបបន្ទូលនូវឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ទឹកដី ភ្លើង ខ្យល់ រមែងមិនតាំងនៅក្នុងនិព្វានធាតុណា ពួកផ្កាយមាននាមថា សុក្កៈ (មានពន្លឺ) រមែងមិនភ្លឺ ទាំងព្រះអាទិត្យក៏មិនរុងរឿង ក្នុងនិព្វានធាតុនោះ ព្រះចន្ទ្រ ក៏មិនមានពន្លឺក្នុងនិព្វានធាតុនោះ ទាំងងងឹតក៏មិនមាន ក្នុងនិព្វានធាតុនោះទេ ។ ព្រាហ្មណ៍មានឈ្មោះមុនី ព្រោះមានប្បដិបត្តិ ដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វានដោយខ្លួនឯង ក្នុងកាលណា រមែងរួចចាករូបផង អរូបផង សុខទុក្ខផង ក្នុងកាលនោះ ។ សូត្រទី ១០ ។

ចប់ ពោធិវគ្គ ទី ១ ។

ឧទ្ទាននៃពោធិវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីព្រះមានព្រះភាគ គង់ក្រោមពោធិព្រឹក្ស ៣ លើក ព្រះមានព្រះភាគគង់ក្រោមដើមអជបាលនិគ្រោធ ១ ព្រះមហាកស្សប ១ ព្រះមានព្រះភាគគង់នៅជិតក្រុងចាវា ១ ព្រះសង្គាមជិត្ថេរ ១ ពួកជដិល ១ ពាហិយទារុចីរិយបុរស ១ រួមទាំងអស់ជា ១០ រឿង

ឧទានេ ទុតិយោ មុច្ចលិន្ទវគ្គោ

(៥១) ឯវមេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា ឧរុវេ-លាយំ វិហរតិ នជ្ជា នេរញ្ជរាយ តីរេ មុច្ចលិន្ទមូលេ បឋមាភិសម្ពុទ្ធោ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា សត្តាហំ ឯកបល្លង្កេន និសិន្នោ ហោតិ វិមុត្តិសុខំ បដិសំវេទី ។ តេន ខោ បន សមយេន មហាអកាលមេឃោ ឧទបាទិ ។ សត្តាហវទ្ទលិកា សីតវាតា ទុទ្ទឌី ។ អថខោ មុច្ចលិន្ទោ នាគរាជា សកភវនា និក្ខមិត្វា ភគវតោ កាយំ សត្តក្ខត្តុំ ភោគេហិ បរិក្ខិបិត្វា ឧបរិមុទ្ធនិ មហន្តំ ផណំ វិហរ-ច្ឆ អដ្ឋាសិ មា ភគវន្តំ សីតំ អា ភគវន្តំ ឧណ្ហំ មា ភគវន្តំ ឌំសរ មកសរ ឝតាតប សិរិំសបសម្ផស្សានំ(១) ។ អថខោ ភគវា តស្ស សត្តាហស្ស អច្ចយេន តម្ហា សមាធិម្ហា វុដ្ឋាសិ ។ អថខោ មុច្ចលិន្ទោ នាគរាជា វិទ្ធំ វិគតឌលាហកំ ទេវំ វិទិត្វា ភគវតោ កាយំ

---

๑ ឧ, ម. — សរីសបសម្ផស្សានំ ។

ឧទាន មុច្ចលិន្ទរុក្ខ ទី ២

(៥១) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទើបបានត្រាស់ដឹងជាដម្បូង គ្រង់គង់នៅទៀបមុច្ចលិន្ទ (កំឆ៍អន្ទក់) តែម្សាក្នុងស្តឹងនេះពេញ ក្នុងទុរវេលាប្រទេស ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ គ្រង់គង់ដោយបល្ល័ង្កតែមួយ សោយវិមុត្តិសុខ អស់ ១ សប្តាហ៍ ។ សម័យនោះ បណ្តាលមានភ្លៀងធំ ពុំដូចកាលកើតឡើង ។ ភ្លៀងរលឹម ១ សប្តាហ៍ មានមេឃត្រជាក់ខ្លួនស្រអាប់ ។ លំដាប់នោះ មុច្ចលិន្ទនាគរាជ ចេញពីលំនៅរបស់ខ្លួនហើយ ពេនព័ទ្ធព្រះកាយ នៃព្រះមានព្រះភាគដោយក្នេន ៧ ដុំ ហើយបើកឆាយដ៏ធំ ប៉ាងអំពីខាងលើព្រះសិរ្សព្រះមានព្រះភាគ ដោយគិតថា រាត្រីកុំបីប៉ះពាល់ព្រះមានព្រះភាគ កំដៅកុំបីប៉ះពាល់ព្រះមានព្រះភាគ សត្វសឹប របុក មូស ខ្យល់ កំដៅថ្ងៃ ពស់តូច ពស់ធំ ក៏កុំបីបៀតបៀនព្រះមានព្រះភាគឡើយ ។ លុះកន្លងសប្តាហ៍នោះហើយ ព្រះមានព្រះភាគ គ្រង់ចេញអំពីសមាធិនោះ ។ លំដាប់នោះ មុច្ចលិន្ទនាគរាជ ដឹងថា ភ្លៀងរាំងហើយ មានពពកស្រឡះហើយ ក៏រំសាយក្នេន ចាកព្រះកាយ នៃព្រះមានព្រះភាគ

สุตฺตนฺตปิฎเก ขุทฺทกนิกายสฺส ๒ขาน

เภาเตหิ นิเวเทสฺสา สกวาฬสฺมึ อภินิมฺมฎฺเ(๑) ภควาโต
ปุรโต ฯ อฎฺฐาสิ ปญฺจาลิโก ภควนฺตํ นมสฺสมาโน ฯ
อถ ขฺวา ภควา ปฐมตฺถ วิทิตฺวา ตายเ เวลายเ ๔ม
ขุทาน ขุทาเนสิ

สุเขา หิเวโก ตุฎฺฐสฺส สุตนมฺหสฺส ปสฺสโต
อพฺยาปชฺฌ สุขี เลาโก ยาณกฺเตสุ สญฺญเมา(๒)
สุขา วิรตา เลาโก กามาน สมติกฺกเมา
อสฺมิมานสฺส วินเยา ปฐ เว ปรม สุขนฺติ ฯ
ปมม(๓) ฯ

[๔๒] ฯ เม สุต ฯ เอก สมย ภควา สาว-
ตฺถิย วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ
เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลาน ภิกฺขูน ปจฺจา-
ภตฺต ปิณฺฑปาตปฺปฎิกฺกนฺตาน อุปฎฺฐานสาลายเ สนฺนิ-
สินฺนาน สนฺนิปติตาน อยมนฺตรา กถา อุทปาทิ

---

๑ ฉ. ม. กาย ภาเต หิเนเวสฺสา สกวาเฬสฺมึ ปณิสหาโย อาฬวกสฺมึ อภินิมฺมิ
ฎฺฐาติ ฯ เมเ กาเห ยุตฺตตา เต เห ฯ ฯ เม มหาขนฺเก อฺญเมา ฯ
๒ ม. สเมเม ฯ ๓ ฉ. ม. ปมมนฺติ ฯ

ធម្មិតាទេវបុត្តទី ២ (ជាទេវមាណព) ឈរប្រណម្យអញ្ជលី នមស្ការព្រះមានព្រះភាគ ពីខាងត្បូងចំពោះព្រះតថាគតព្រះអង្គ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ឃានជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទ្រង់បន្លឺនូវឧទាននេះក្នុងវេលានោះថា

វិវេក[1]របស់បុគ្គល អ្នកត្រេកអរ (ដោយមគ្គញ្ញាណ) មានធម៌ស្តាប់ហើយ ឃានឃើញច្បាស់ (ដោយញាណចក្ខុ) នាំមកនូវសុខ ការមិនបៀតបៀនគ្នា នឹងការសង្រួម ក្នុងសត្វទាំងពួយ ជាសុខក្នុងលោក ការប្រាសចាកតម្រេក ការប្រព្រឹត្តិកន្លងកាមទាំងពួយ ជាសុខក្នុងលោក កិរិយាកំចាត់បង់នូវអស្មិមានះដ៏ណាមួយនុ៎ះ ឈ្មោះថាជាសុខយ៉ាងក្រៃលែង ។ សូត្រទី ១ ។

(៥៦) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុប្រើនរូបត្រេច្បាប់អំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាក្រោយភត្ត អង្គុយជួបជុំគ្នា ក្នុងឧបដ្ឋានសាលា អន្តរាភថា[2]នេះកើតឡើងថា

---

១ បណ្តាវិវេក ៣ យ៉ាង វិវេកក្នុងទីនេះ សំដៅយកឧបធិវិវេក គឺព្រះនិព្វាន ។ អដ្ឋកថា ។

២ តាំងដោយឡែក ជាទម្លោះអំពីការយកចិត្តទុកដាក់ ក្នុងកម្មដ្ឋាន រៀនដាលី នឹងអដ្ឋកថា ដាផើម ហៅថា អន្តរាភថា ។ អដ្ឋកថា ។

តោ ខុទោ អាវុសោ ឥមេសំ ទ្វិន្នំ រាជូនំ មហាទ្ធនតរោ
វា មហាភោគតរោ វា មហាពលតរោ វា មហាវាហនតរោ វា មហា-
ទ្វិកតរោ វា មហាឧក្កាវតរោ វា រាជា វា មាគធោ
សេនិយោ ពិម្ពិសារោ រាជា វា បសេនទិ កោសលោ
តំ ។ អយញ្ហេវ តេសំ ភិក្ខូនំ អន្តរកថា
វិប្បកតា ។ អថខោ ភគវា សាយណ្ហសមយំ បដិ-
សល្លានា វុដ្ឋិតោ យេន ឧបដ្ឋានសាលា តេនុបសង្កមិ
ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ ។ និសជ្ជ
ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ កាយ នុត្ថ ភិក្ខវេ
ឯតរហិ កថាយ សន្ថិសិន្នា សន្និបតិតា កា ច បន
វោ អន្តរកថា វិប្បកតាតិ ។ ឥធ ភន្តេ អម្ហាកម្ហំ
បច្ចូសកាលំ បដិច្ចាតប្បដិភាគ្គានំ ឧបដ្ឋានសាលាយំ
សន្និសិន្នានំ សន្និបតិតានំ អយមន្តរា កថា ឧទបាទិ

ឧទាន ម្ភូចបិនូវគ្គ ទី ២ ទុតិយសូត្រ

ម្នាលភារ្ទ្វាសោតាំងឡាយ បណ្តាព្រះរាជាតាំងពីព្រះអង្គនេះ គឺព្រះរាជា
ព្រះនាមបាគធសេនិយពិម្ពិសារ នឹងព្រះរាជា ព្រះនាមបសេនទិកោសល
ព្រះរាជាអគ្គណាហ្ន៎ ដែលមានទ្រព្យច្រើន មានគោនៈច្រើន មានឃ្លាំង
ច្រើន មានវរូបិណ្ឌុះច្រើន មានពាហនៈច្រើន មានពលៈច្រើន មានឥទ្ធិ
ច្រើន មានអានុភាពច្រើនដាច ។ ឥទ្ធូវនេះ អដ្ឋកថា របស់កិក្ខុ
តាំងនោះ ក៏ដាច់ឈប់នៅ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
ចេញអំពីទីសម្ងំ ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ក៏យាងចូលទៅឯឧបដ្ឋានសាលា
លុះទ្រង់ចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលថ្វាយ ។
លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់ហើយ ទើបត្រាស់សួរភិក្ខុថា ម្នាលភិក្ខុ
តាំងឡាយ អ្នកតាំងឡាយ អង្គុយប្រជុំគ្នា ដោយការនិយាយអ្វី ក្នុងកាល
ឥឡូវនេះ ឬយទៀត អដ្ឋកថាដូចម្តេច ដែលអ្នកតាំងឡាយដាក់ទុក ។
ភិក្ខុតាំងនោះ ទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលដែលពួកយើងខ្ញុំ
តាំងឡាយត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត រៀបចាត់ក្រោយភត្ត ក្នុងក្រុងសាវត្ថីនេះ
ហើយអង្គុយប្រជុំគ្នា ក្នុងឧបដ្ឋានសាលា មានអដ្ឋកថានេះ កើតឡើងថា

តោ ឯកោ អាវុសោ តមេសំ ទ្វិន្នំ រាជូនំ មហាទ្ធន-
តរោ វា មហាភោគតរោ វា មហាពលតរោ វា
មហាវាជិតរោ វា មហាវាហនតរោ វា មហាឃ្លសតរោ
វា មហាឥទ្ធិកតរោ វា មហានុភាវតរោ វា រាជា វា
មាគធោ សេនិយោ ពិម្ពិសារោ រាជា វា បសេនទិ
កោសលោតិ ។ អយំ ខោ សោ ភន្តេ អត្តភាវោ
វិប្បកតា អថ ភគវា អនុបាទ្ទាតិ ។ ឯ ខ្វាហំ
តិក្ខត្តុំ តុម្ហាកំ បដិរូបំ កុលបុត្តានំ សទ្ធា អគារ-
ស្មា អនគារិយំ បព្វជិតានំ យំ តុម្ហេ ឱវរូបំ កត្តំ
កថេយ្យាថ សដ្ឋិបតិតានំ តំ តិក្ខត្តុំ ទ្វយំ ការណីយំ
ឆម្មុំ វា កថា អរិយោ វា តុណ្ហីភាវោតិ ។
អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ
ឧទានំ ឧទានេសិ

យញ្ហ កាមសុខំ លោកេ យញ្ចិទំ ឥវិយំ សុខំ
តណ្ហាក្ខយសុខស្សេ តេ កលំ នក្ខត្តំ សោឡសិំ ។
ទុតិយំ[1] ។

---

๑ ឱ. ម. ទុតិយន្តិ នត្ថិ ។

ម្នាលភារ្ទ្វាសោតាំងឡាយ បណ្តាព្រះរាជាពីរព្រះអង្គនេះ គឺព្រះរាជាព្រះនោម មានគន្ធសេនិយពិម្ពិសារ នឹងព្រះរាជាព្រះនោមបសេនទិកោសល ព្រះរាជាអង្គណាហ្ន៎ ដែលមានទ្រព្យប្រើន មានកោគៈប្រើន មានឃ្លាំងប្រើន មានវដ្ដំណុះប្រើន មានពាហនៈប្រើន មានពលប្រើន មានឫទ្ធិប្រើន មានអានុភាពប្រើនជាង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អត្ថពកថានេះឯង ដែលយើងខ្ញុំតាំងឡាយផ្អាកទុក ក៏ស្រាប់តែ ព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចយាងមកដល់ ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ត្រង់ដែលអ្នកតាំងឡាយនិយាយពាក្យបែបនេះ ដំណើរនុ៎ះ មិនមែនជាកិច្ចដ៏គួរដល់អ្នកតាំងឡាយដែលជាកុលបុត្ត បេញ្ចាតផ្ទះ ចូលកាន់ផ្ទះដោយសទ្ធាទេ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ អ្នកតាំងឡាយ កាលដែលចូលបង្គុំគា គប្បីធ្វើកិច្ចយ៉ាងណ៎ គឺការពោលជាធម៌ ១ ការស្តាប់ស្តេចប្រសើរ[1] ១ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទ្រង់បន្ទូលនូវឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

កាមសុខណា ក្នុងលោកក្តី ទិព្វសុខ[2]ណាក្តី សេចក្តីសុខតាំងនោះ មិនដល់នូវចំណិត ១ ក្នុងចំណែក ១៦ នៃសេចក្តីសុខ[3] ព្រោះការអស់តណ្ហាទេ ។ សូត្រទី ២ ។

---

១ សំដៅយកការសម្រេចសម្រួនដោយឈានសមាបត្តិ ។ ២ សំដៅយកសេចក្តីសុខក្នុងរូបព្រហ្ម អរូបព្រហ្ម នឹងទិព្វវិហារធម៌ ។ ៣ សំដៅយកសេចក្តីសុខ ក្នុងផលសមាបត្តិ ។ អដ្ឋកថា ។

๒ฯ.๘ ขุตฺติยสฺส มุทฺธาภิสิตฺตสฺส ตติยสุตฺตํ

[๘๓] เอวมฺเม สุตํ ฯ เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ ภทนฺเตติ เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุํ ฯ ภควา เอตทโวจ ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย สาวตฺถึ ปิณฺฑาย ปาวิสิ ฯ อถ โข ภควา เต สมฺภาวิเต กุมารเก อทฺทส ฯ สาวตฺถึ อนฺตรา จ เชตวนสฺส จ อนฺตรา ทหเร จ ทหรปฺปมาณิเก จ ฯ อถ โข ภควา ปจฺฉาภตฺตํ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺโต ทหเร กุมารเก อามนฺเตสิ

สุขกามานิ ภูตานิ โย ทณฺฑน วิหึสติ
อตฺตโน สุขเมสาโน เปจฺจ โส น ลภเต สุขํ ฯ
สุขกามานิ ภูตานิ โย ทณฺฑน น หึสติ
อตฺตโน สุขเมสาโน เปจฺจ โส ลภเต สุขนฺติ ฯ
ตติยํ[๑] ฯ

[๘๔] เอวมฺเม สุตํ ฯ เอกํ สมยํ ภควา

---

๑ ฉ.ม. ตติยนฺติ นตฺถิ ฯ

๒ฅาน มุกฬีนฺทวัคฺค ที่ ๒ ตติยสุตฺต

(๔๓) ขฺ้พุทฺธานสฺสาหมฺเตกยาติ๋นี้ ฯ สมัยหนึ่ง พระมีพระภาค
ทรงคัลนี้อยู่ ณ พระวิหารเชตวัน อารามของอนาถบิณฑิกเศรษฐี ใกล้กรุงสาวัตถี ฯ
สมัยนั้นแล ภิกษุหมายเป็นอันมาก ได้ทูลบอกบาลีแห่งพระธรรม
ทรงที่ตั้งแห่งนามแห่งกรุงสาวัตถี ในพระวิหารเชตวัน ฯ ครานั้น พระมี
พระภาค ทรงพระสรวล ประทับนั่งกลางหมู่ภิกษุ ณ ภายในกรุง
สาวัตถี ในบุพพัณหสมัย ฯ พระมีพระภาค ได้ทรงเห็นภิกษุหมาย
เป็นอันมากนั้น กำลังได้บอกบาลีแห่งพระธรรม ทรงที่ตั้งแห่งนามแห่ง
กรุงสาวัตถี ในพระวิหารเชตวัน ฯ ลุพระมีพระภาค ทรงทราบ
ความข้อนี้แล้ว ได้ตรัสพระพุทธพจน์นี้ ในสมัยนั้นว่า

บุคคลใด ได้เห็นสุขเพื่อตน ฯ
บุคคลใด ได้เห็นสุขเพื่อตน ฯ

(๔๔) ขฺ้พุทฺธานสฺสาหมฺเตกยาติ๋นี้ ฯ สมัยหนึ่ง พระมีพระภาค

สุត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឧទានំ

សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា សក្កោ ហោតិ តុ-ត្តោ មានិតោ បូជិតោ អបចិតោ លាភី ចីវរបិណ្ឌបាត-សេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ ។ ភិក្ខុសង្ឃោបិ សក្កោ ហោតិ តុត្តោ មានិតោ បូជិតោ អបចិតោ លាភី ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិ-លានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ ។ អញ្ញតិត្ថិយេ បន បរិព្ពាជកា អសក្កតា ហោន្តិ អគរុកតា អមានិតា អបូជិតា ន អបចិតា ន លាភិនោ ចីវរបិណ្ឌបាត-សេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ ។ អថ-ខោ[1] អញ្ញតិត្ថិយេ បរិព្ពាជកា ភគវន្តោ **សក្ការំ** អស-ហមានា ភិក្ខុសង្ឃស្ស ច តាមេ ច អរញ្ញេ ច ភិក្ខុ-និស្សា អសព្ភាហិ ផរុសាហិ វាចាហិ អក្កោសន្តិ បរិ-ភាសន្តិ ភេសន្តិ វិហេសេន្តិ[2] ។ អថខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគ-វន្តំអភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ ឯតរហិ ភន្តេ ភគវា

---

๑ ឱ. ម. អថវោ តេ ។ ๒ ឱ. ហេសេន្តិ វិហេសេន្តិ ។

ទ្រង់គង់ទៅ ក្នុងវត្តព្រះជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀប ក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ គេធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា កោតក្រែង ចាន់ចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ ទំនិងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ជាប្រក្រតី ។ សូម្បីភិក្ខុសង្ឃ ក៏គេធ្វើ សក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា កោតក្រែង ចាន់ចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ នឹងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារដែរ ។ ចំណែកពួក បរិព្វាជក អន្យតិត្ថិយ គេមិនធ្វើសក្ការៈ មិនគោរព មិនរាប់អាន មិន បូជា មិនកោតក្រែង មិនចាន់ចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសន នឹងគិលាន-ប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ជាប្រក្រតីឡើយ ។ គ្រានោះឯង ពួកបរិព្វា-ជក អន្យតិត្ថិយ កាលធ្វើទ្រាំនឹងសក្ការៈ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ នឹងភិក្ខុសង្ឃ មិនបាន លុះឃើញភ្លក់ភិក្ខុ ក្នុងស្រុកក្តី ក្នុងព្រៃក្តី ក៏ដេរ ប្រាទច ទាំងចាក់រុក ដោយសំដីទ្រគោះ ជារបស់អសប្បុរស ។

លំដាប់នោះឯង ពួកភិក្ខុច្រើនរូប ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះ ចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសម-គួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ទូលព្រះមាន ព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគ

๒๓ ទុតិយស្ស បុច្ឆលិង្គវគ្គស្ស ចតុត្ថសុត្តំ

សក្កោ ភោតំ កុក្កុរោ មាឍិរោ ឫជិរោ អបចិរោ លាភី ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជ-បរិក្ខារានំ ។ កិត្តាវតា នុ ខ្វេ សក្កោ ភោតិ កុក្កុរោ មាឍិរោ ឫជិរោ អបចិរោ លាភី ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ។ អញ្ញតិត្ថិយោ បន បរិព្ពាជកោ អសក្កោ ភោន្តិ អកុក្កុរោ អមាឍិរោ អឫជិរោ អនបចិរោ ន លាភិរោ ចីវរបិណ្ឌបាតសេ-នាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ ។ អថ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អញ្ញតិត្ថិយេ បរិព្ពាជកេ ភគវតោ សក្ការំ អសហមានេ កិត្តាវតា នុ ខ្វេ តេ ភិក្ខូ សង្ខ្យំ គច្ឆេយ្យុ ន ច អវញ្ចេ ន កិត្តាវតា សង្ខ្យំ ធិស្សា[1] អសក្កាយិ ឧក្កុសាយិ វាភាយិ អក្កោសន្តិ បរិភាសន្តិ ភេសេន្តិ វិលោសេន្តិ[2] ។ អថ ខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

តាវេ អវញ្ចេ សុខទុក្ខក្ខន្ធា[3]

ឆេត្វាន្តោ ឱរោ បរតោ ន ហេហិ

---

๑ ខ. ម. កិត្តា ទិស្សា ។ ๒ ខ. វិហេសន្តីតិ ។ ម. វិហេសេន្តីតិ ។ ๓ ខ. ម. សុខទុក្ខជុំឆ្លា ។

ខាន អុក្ខលិនូវឆ្នៃ ទី ២ ចតុត្តសូត្រ

មានគេធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា គោតវ្រែង ចាន ចីវរ បិណ្ឌ-
បាត សេនាសនៈ នឹងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ។ ពាំងតិត្ថិយសាវ
ក៏គេធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា គោតវ្រែង ចាន ចីវរ បិណ្ឌបាត
សេនាសនៈ នឹងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ជាប្រក្រតីដែរ ។ ចំណែកខាង
ពួកបរិព្វាជក អន្យតិត្ថិយ គេមិនធ្វើសក្ការៈ មិនគោរព មិនរាប់អាន មិន
បូជា មិនគោតវ្រែង មិនចាន ចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ នឹងគិលាន-
ប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ជាប្រក្រតី ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន លំដាប់នោះ
ឯង ពួកបរិព្វាជក អន្យតិត្ថិយពាំងនោះ កាលអត់ទ្រាំនឹងសក្ការៈ ចំពោះ
ព្រះមានព្រះភាគនឹងតិត្ថិយសាវ មិនបាន លុះបានឃើញពួកតិត្ថិយសាវ ក្នុង
ស្រុកក្តី ក្នុងព្រៃក្តី ក៏ដេរប្រទេច ខឹងចាស់រក ដោយវាចាទ្រគោះ ជារបស់
អសប្បុរស ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីនុ៎ះ
ហើយ ទើបទ្រង់បន្ទូលនូវឧទានេះ ក្នុងវេលានោះថា

អ្នកពាំងឡាយ ដែលសុខនឹងទុក្ខ ប៉ះពាល់ហើយ ទោះនៅក្នុង
ស្រុកឬព្រៃ មិនត្រូវក្តៅក្រហាយ អំពីខ្លួន ឬអំពីអ្នកដទៃឡើយ

ដុសន្ធិ ជស្សា ឧបធិ បដិក្ខេ

និរូបធិ កោធ ដុសេយ្យុ[1] ជស្សាតិ ។ បតុត្តុំ[2] ។

[៥៥] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អញ្ញតរោ ឥត្ថានច្ឆិលកោ ឧភាសកោ សាវត្ថឹ អនុប្បត្តោ ហោតិ កេនចិទេវ ករណីយេន ។ អថខោ សោ ឧភាសកោ សាវត្ថិយំ តំ ករណីយំ តីរេត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ តំ ឧភាសកំ ភគវា ឥតទវោច ចិរស្សុ ខោ ត្វំ ឧភាសក ឥមំ បរិយោឡេមកាសិ យទិទំ ឥណាគមនាយាតិ ។ ចិរប្បដិកាហំ ភន្តេ ភគវន្តំ ឧស្សុកាយ ឧបសង្កមិតុកាមោ អបិចាហំ កេហិចិ កិច្ចករណីយេហិ ពហុវោ ឯវាហំ ជានស្ស ភគវន្តំ ឧស្សុកាយ ឧបសង្កមិតុន្តិ ។ អថខោ ភគវា ឥតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

---

១ ម. ដុសេយ្យុំ ។ ម. ដុសេយ្យ ។ ២ ម.ម. បតុត្តន្តិ ន បញ្ញាយតិ ។

ផស្សធម្មិតាំងឡាយ រមែងប៉ះពាល់ត្រូវបុគ្គល ព្រោះអាស្រ័យ
ឧបធិ កាលបើឧបធិ មិនមាន ផស្សធម្មិតាំងឡាយ ប៉ះពាល់
ត្រូវដូចម្តេចបាន ។ សូត្រ ទី ៤ ។

[៥៥] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុង
សាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ឧបាសកម្នាក់ នៅក្នុងស្រុកឥច្ឆានង្គល:
បាននៅដល់នគរសាវត្ថី ដោយកិច្ចធំមួយ ។ លុះឧបាសកនោះ
បានសំរេចកិច្ចនោះស្រេច ក្នុងនគរសាវត្ថីហើយ គំនិតរំលឹកចូលទៅ
គាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមាន
ព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះឧបាសកនោះ អង្គុយក្នុង
ទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្នាលឧបា-
សក ខ្លួនអ្នកធ្វើហេតុជាច្រើន ដើម្បីមកទីនេះដោយរហ័សហើយ ។
ឧបាសកនោះទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គប្រុងនឹងចូល
មកគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ជាយូរហើយ ប៉ុន្តែខ្ញុំព្រះអង្គជាអ្នកវល់
ខ្វាយមិនដាច់ ដោយកិច្ចការនីមួយ ទើបមិនអាចនឹងចូលមកគាល់
ព្រះមានព្រះភាគបានសោះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាប
ប្បាសន្ទូវសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ឧទានេ ទុតិយស្ស បុច្ឆលិនូរង្គស្ស ឆដ្ឋំ សុត្តំ

សុខំ វត តស្ស ន ហោតិ កិញ្ចិ
សជ្ជូតឆម្មស្ស[1] ពហុស្សុតស្ស
សកិញ្ចនំ បស្ស វិហញ្ញមានំ
ជនោ ជនស្មិំ[2] បដិពន្ធរូបោតិ ។ បញ្ចមំ[3] ។

[៥៦] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អញ្ញតរស្ស បរិព្វាជកស្ស ឧទាក មាណវិកា បជាបតី ហោតិ កត្តុនី ទុបវិដ្ឋា ។ អថ ខោ សា បរិព្វាជិកា តំ បរិព្វាជកំ ឯតទវោច តុច្ឆ ត្វំ ព្រាហ្មណ តេលំ អាហរ យំ មេ វិជាតាយ ភវិស្សតីតិ ។ ឯវំ វុត្តេ សោ បរិព្វាជកោ តំ បរិព្វាជិកំ ឯតទវោច តុច្ឆោ បជាបតិ ភោតិយោ តេលំ អាហរាមីតិ ។ ទុតិយម្ប ខោ សា បរិព្វាជិកា តំ បរិព្វាជកំ ឯតទវោច តុច្ឆ ត្វំ ព្រាហ្មណ តេលំ អាហរ យំ មេ វិជាតាយ ភវិស្សតីតិ ។ ទុតិយេម្ប ខោ សោ បរិព្វាជកោ តំ បរិព្វាជិកំ ឯតទវោច តុច្ឆោ បជាបតិ ភោតិយោ តេលំ អាហរាមីតិ ។

---

๑ ម. សង្ខតធម្មស្ស ។ ๒ ម. ជនស្មិំ ។ ๓ ឧ. ម. បញ្ចមវិនិ ឧបញ្ញាយតិ ។

๒ ฉาน ตุวฏกสุตฺตนิทฺเทส ๒ ฉฏฺฐวตฺถุสูตร

ที่เสมอเหมือนด้วยอาชญาณใดๆ มิได้มีแก่บุคคลผู้ประกอบด้วยอุเบกขาอันมีสติเป็นเครื่องอยู่ในอารมณ์ใดๆ ก็ดี ในโลกทั้งปวงนี้ ท่านกล่าวว่าเป็นสุข ผู้ใดเห็นบุคคลผู้ประกอบด้วยอาชญาณ ผู้ใดเห็นบุคคลผู้ประกอบด้วยอาชญาณ ความเคารพในบุคคลนั้นย่อมมีแก่ผู้นั้น ๆ สูตรที่ ๕ ๆ

(๔๖) ข้าพเจ้าได้สดับมาอย่างนี้ ๆ สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ ณ พระเชตวันมหาวิหาร อารามของอนาถบิณฑิกเศรษฐี ใกล้พระนครสาวัตถี ๆ สมัยนั้นแล นางมาณวิกาเที่ยวไปในกรุง ได้ประกาศบอกความนี้ว่า ผู้ใดมีความต้องการ ผู้ใดมีความประสงค์ ๆ ครั้นนางมาณวิกานั้น ได้ประกาศบอกความนี้ว่า ข้าแต่พราหมณ์ ท่านจงเที่ยวไปนำมาซึ่งสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ข้าพเจ้า สำหรับประสงค์ของตน ๆ ดังนี้แล้ว

តតិយម្បិ ខោ សោ បរិព្ពាជកោ តំ បរិព្ពាជកំ ឯតទវោច
កច្ចិ ភន្តេ ព្រាហ្មណា តេលំ អាហរ យំ មេ វិជាតាយ
ភវិស្សតីតិ ។

[៥៧] តេន ខោ បន សមយេន រញ្ញោ បសេនទិស្ស
កោសលស្ស កោដ្ឋាគារេ សព្ពណាស្ស ឯ ព្រាហ្មណាស្ស
ឯ សព្ពិស្ស ឯ តេលស្ស ឯ យាវទត្ថំ ទាតុំ
ន័យតិ ខោ ន័ហារតុំ ។ អថខោ តស្ស បរិព្ពាជកស្ស
ឯតទហោសិ រញ្ញោ ខោ បន បសេនទិស្ស កោស-
លស្ស កោដ្ឋាគារេ សព្ពណាស្ស ឯ ព្រាហ្មណាស្ស
ឯ សព្ពិស្ស ឯ តេលស្ស ឯ យាវទត្ថំ ទាតុំ
ន័យតិ ខោ ន័ហារតុំ យន្នូនាហំ រញ្ញោ បសេនទិស្ស
កោសលស្ស កោដ្ឋាគារំ គច្ឆេ តេលស្ស យាវទត្ថំ
បិវិត្វា ឃរំ អាគច្ឆេ ទុតិយិត្វាន ន១ទេយ្យំ យំ ឥមិស្សា
វិជាតាយ ភវិស្សតីតិ ។ អថខោ សោ បរិព្ពាជកោ
រញ្ញោ បសេនទិស្ស កោសលស្ស កោដ្ឋាគារំ
គច្ឆេ តេលស្ស យាវទត្ថំ បិវិត្វា ឃរំ អាគច្ឆេ[1]
ន១ សក្កោតិ ទុំ តាតុំ ន បន អដោ ។

---

១ ម. គច្ឆេ ។

នាដ៏បរិព្វាជិកានោះ បានទំយាយនឹងបរិព្វាជកនោះដាគំរប់ ៣ ដងយ៉ាង នេះថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរទៅនាំយកប្រេង ដែលជាប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំ សម្រាប់សម្រាលកូន ។

[៥៧] សម័យនោះឯង ព្រះរាជាបសេនទិកោសល ទ្រង់ប្រទានឲ្យសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ ធាន់សប្បិ ឬ ប្រេង ក្នុងឃ្មាំងត្រឹម ១ ផ្អែម មិនទ្រង់ប្រទាន ឲ្យនាំចេញបានទេ ។ គ្រានោះឯង បរិព្វាជកនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះថា ចំណាំតែព្រះរាជាព្រះនាមបសេនទិកោសល ទ្រង់ប្រទានឲ្យសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ធាន់សប្បិ ឬប្រេង ក្នុងឃ្មាំង ត្រឹម ១ ផ្អែម មិនទ្រង់ប្រទាន ឲ្យនាំចេញបានទេ បើដូច្នោះ មានតែ អាត្មាអញ នឹងទៅឯឃ្មាំង ព្រះរាជាព្រះនាមបសេនទិកោសល ក្រែបផឹកប្រេងដាច ដល់ផ្អែម ហើយមកផ្តុះវិញ សឹមវិលឲ្យ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ប្រពន្ធ នេះ សម្រាប់សម្រាលកូន ។ លំដាប់នោះ បរិព្វាជកនោះ ទៅឯឃ្មាំង ព្រះរាជា ព្រះនាមបសេនទិកោសលហើយ ក្រែបផឹកប្រេង ដាចដល់ផ្អែមសឹមផ្តុះវិញ តែមិនអាចនឹងវិលប្រេងឲ្យចេញមកវាងវើយ ពាំនឹងមិនអាច ដើម្បីឲ្យភ្លាត់ប្តុះទៅវាងវើយក្រែមបាន ។

ฉกฺกนิปาเต ทุติยสฺส มุฏฺฐิสุตฺตวณฺณนา สตฺตมสุตฺตํ

(๑)

เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว ตีหิปฺปหีหิ กายทุกฺกาหิ เวทนาหิ ทุปฺปฏฺฐา อาวฏฺฏนี ปริวฏฺฏนี จ ๆ เอวเมว โข ภิกฺขเว ปุพฺพณฺหสมยํ นิกฺขมิตฺวา ปณฺฑิจฺจาย สาวตฺถึ ปวิสนฺตสฺส ๆ อชฺฌตฺตา โข ภิกฺขเว ตีหิปฺปหีหิ[๒] กายทุกฺกาหิ เวทนาหิ ฉฏฺฐา อาวฏฺฏนี ปริวฏฺฏนี ๆ เอวเมว โข ภิกฺขเว ปฐมฺปิ ฌานํ นิกฺขมิตฺวา ตายํ เวลายํ ลทฺธา ทุติยมฺปิ ฌานนฺติ

สุขิโต วา เย อภิญฺญา
เวทคุ เอว ปิ ฉฏฺฐา อภิญฺญา
สภิญฺญา ปสฺส วิมญฺญมานา
ฉเฬว ฉนสฺมึ ปฏิพชฺฌิโตสิ ๆ ฉฏฺฐี[๓] ๆ

[๙๗] ฆาเฏ สุตฺตา ๆ ฆาตกา สมยา ภิกฺขเว สาวตฺถิยา วิหารโต เวฬุวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อารเม ๆ เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ทุกฺขสกสฺส ฆาตกปุตฺตกา ปิโย มนาโป กาลกโต โหติ ๆ อถ โข สมฺพหุลา ทุกฺขสกา อลฺลวตฺถา อลฺลเกสา อลฺลวิลิตฺตา เยน ภควา เตนุปสงฺกมึสุ

๑-๒ ฉ. ม. ฉตฺตนฺตเร ฆาเฏติ ทิสฺสติ ๆ ๓ ฉ. ม. ฉฏฺฐิฏฺฐิ ฉตฺติ ๆ

ឧទាន មុច្ឆលិន្ទវគ្គ ទី ២ សត្តមសូត្រ

បរិព្វាជកនោះ ត្រេកត្រអឡែតនា ដំកើរកើងា ខ្ជោបផ្សា ពាល់ត្រូវ កំបប្រះ នៅលៅមក ។ លំដាប់នោះ **ព្រះមានព្រះភាគ** ទ្រង់សព្វដំប្រសើរបំផុត ជាត្រីនឹងចីវរ សញ្ជោរបួលទៅបិណ្ឌបាតឯក្រុងសាវត្ថី ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ជាន់ទតឃើញបរិព្វាជកនោះ កំពុងត្រេកត្រអឡែតនា ដំកើរកើងា ខ្ជោបផ្សា ពាល់ត្រូវ កំពុងបម្រះនៅលៅមក ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ នូវសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទូលឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

នុហ្ន៎ ជនពាំងឡាយណា មិនមានតិលេសជាគ្រឿងកង្វល់ ជននោះ រមែងមានសេចក្តីសុខ មួយទៀត ជនពាំងឡាយណា មិនមានកង្វល់ ជនពាំងនោះ ឈ្មោះថាជាន់នូវវេទគឺអរហត្តមគ្គញាណ អ្នកប្រព្រឹត្តិលជនដែលប្រកបដោយកង្វល់កំពុងលំបាក (ដោយទុក្ខ) អ្នកផង (ច្រើនតែ) មានចិត្តចំពាក់ចំពោះអ្នកផង ។ សូត្រទី ៦ ។

(៤៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ទុជ្ជាសកម្នាក់ មានកូនប្រុសតូចមួយ ជាទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្ត ឆ្លើបរណាភាព ។ គ្រានោះឯង ពួកទុជ្ជាសកប្រើនានាក់មានសំពត់ទទឹក មានសក់ទទឹក ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ពាំងម្ភៃ

ឯវមេតំ មយា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំសុ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ តេ ឧទាសតេរា ភគវា ឯតទវោច តិដ្ឋន្តុ ភន្តេ ឧទាសតេរា អល្លវត្តា អល្លកេសា នវទ្ធបត្តចីវរធរា[1] និវាតវុត្តិនោ។ យាវ ភុត្តេ សោ ឧទាសតេរោ ភគវន្តំ ឯតទវោច មយ្ហំ ខោ ភគវា[2] ឯកបុត្តកោ បិយោ មនាបោ កាលង្កតោ[3] មយំ អល្លវត្តា អល្លកេសា នវទ្ធបត្តចីវរធរា និវាតវុត្តិនោ។ អថ ខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

បិយរូបស្សាទគធិតា សេ[4]
នេវ្ហការយោ បុថុមានុសា ច
អយាវិនោ បរិដ្ឋិតា
មច្ចុរាជស្ស វសំ គច្ឆន្តិ។
យេ វេ និវា ច រត្តោ ច
អប្បមត្តា ឯហន្តិ បិយរូបំ
តេ វេ ខណាន្តិ អយមូលំ
មច្ចុនោ អាមិសំ ទុរតិវត្តន្តិ។ សត្តមំ[5]។

---

១ ឧ. ម. ឥធូបសង្កមន្តា។ ២ ឧ. ម. ភន្តេ។ ៣ ឧ. ម. ឯតទវោច តេនាតិ ទិស្សតិ។ ៤ ឧ.ម. បិយរូបាសាទគធិតាវេ។ ៥ ឧ.ម. សត្តមន្តិ ន បញ្ញាយតិ។

ហើយថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះទុជ្ជាសក
ទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់សួរយ៉ាងនេះ
ថា ម្នាលទុជ្ជាសកទាំងឡាយ ដូចម្តេចហ្ន៎ បានជាអ្នកទាំងឡាយ មាន
សំពត់ទទឹក មានសក់ទទឹក ចូលមកកាន់ទីនេះទាំងថ្ងៃ ។ កាលបើព្រះ
មានព្រះភាគ ត្រាស់សួរយ៉ាងនេះហើយ ទុជ្ជាសកនោះ បានទូលព្រះ
មានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ កូនប្រុសតូចមួយ
របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ជាទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្ត ធ្វើមរណកាពៅ បាន
ជាពួកខ្ញុំព្រះអង្គ មានសំពត់ទទឹក មានសក់ទទឹក ចូលមកកាន់ទីនេះ
ទាំងថ្ងៃ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ
ទើបទ្រង់បន្ទឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ពួកទេវតានឹងពួកមនុស្ស ជាច្រើន ជាប់ចំពាក់ដោយការត្រេកត្រអាល
ក្នុងរូប ជាទីស្រឡាញ់ ជាអ្នកមានសេចក្តីទុក្ខ នឹងសេចក្តីសោកសង្វេ
លុះក្នុងអំណាចមច្ចុរាជ ។ ពួកជនណា មិនធ្វេសប្រហែសទាំងថ្ងៃទាំង
យប់លះបង់រូប ជាទីស្រឡាញ់ ពួកជននោះឯង ឈ្មោះថាគាស់រំលើង
ឫសគល់នៃទុក្ខជានុយនៃមច្ចុ ដែលកន្ទួតបានដោយក្រ ។ សូត្រទី ៧ ។

ฉตาเร ទុតិយវគ្គ មច្ចុបន្ធនវគ្គប្បរ អដ្ឋមសុត្តំ

[๘๙] ឯវម្មេ សុតំ ฯ ឯកំ សមយំ ភគវា កុណ្ឌិ-
យេយំ วิหរติ កុណ្ឌិដ្ឋានវនេ(๑) ฯ តេន ខោ បន
សមយេន សុប្បវាសา โกลิยធីតា สตฺต วสฺสานิ
គព្ភំ ធារេតិ สត្តាហំ មូឡ្ហគព្ភា ฯ សា ទុក្ខាหิ
តិប្បាหิ กฏุกាหิ เวทนាหิ ដុដ្ឋា តីหิ
វាចក្កេหิ អនិវាសេតិ สម្មាសម្ពុទ្ធោ วต សោ ภគวา
យោ ឥមស្ស ឯវរូបស្ស ទុក្ខស្ស បហានាយ ធម្មំ
เทเสติ សុប្បដิបន្នោ วต สង្ឃោ ภគวតោ สាวក-
สង្ឃោ យោ ឥមស្ស ឯវរូបស្ស ទុក្ខស្ស បហានាយ
បដិបន្នោ สุสุខំ วต นิព្ពានំ យតฺถิทំ(๒) ឯវរូបំ
ទុក្ខំ น สំវិជ្ជតីតិ ฯ

[๖๐] អថខោ សុប្បវាសา โกลิยធីតา สាមิกំ
អាមន្តេสิ ឯหิ ตฺวំ អยฺยปุตฺต យេน ภគวา
เตนุปสงฺกม ឧបสงฺกมิตฺวา มม วចเนน ภគวតោ
បាเท สิรสา วន្ទាหิ អប្បาพาธំ អប្បาตង្កំ
លហុដ្ឋានំ พลំ ผาสุวิหารំ បุច្ឆ សុប្បវាសา
ភន្តេ โกลิยធីតา ภគวតោ បាเท สิรสา วន្ទតិ

๑ ฉ. ม. กุณฺฑធានវเน ฯ ๒ ฉ.ม. យตฺถิทំ ฯ

[៥៩] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ទៀបក្រុងកុណ្ឌិយា ។ សម័យនោះឯង កោលិយធីតានាមសុប្បវាសា ទ្រទ្រង់គភ៌អស់ ៧ ឆ្នាំ មានគភ៌លំបាកអស់ ៧ ថ្ងៃ ។ កោលិយធីតានោះ លុះត្រូវទុក្ខវេទនា ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សាប៉ះពាល់អត់ឆ្អែតដោយការត្រិះរិះ ៣ យ៉ាងថា នុហ្ន៎ ព្រះមានព្រះភាគព្រះអង្គនោះ ត្រាស់ដឹងព្រោះធម៌ចំពោះព្រះអង្គឯង ដោយប្រពៃព្រោះទ្រង់សំដែងធម៌ ដើម្បីលះបង់ទុក្ខបែបនេះ ១ នុហ្ន៎ ព្រះសង្ឃសាវ័កបស់ព្រះមានព្រះភាគព្រះអង្គនោះ លោកប្រតិបត្តិប្រពៃ ព្រោះលោកប្រតិបត្តិហើយ ដើម្បីលះបង់ទុក្ខបែបនេះ ១ នុហ្ន៎ ព្រះនិព្វាន ជាសុខយ៉ាងក្រៃលែង ព្រោះមិនមានទុក្ខបែបនេះឡើយ ១ ។

[៦០] គ្រានោះ កោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា បានហៅស្វាមីមកប្រាប់ថា បពិត្រព្រះអយ្យបុត្ត សូមព្រះអង្គមក សូមព្រះអង្គចូលទៅគាល់ ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទានៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយសិរ្សៈ សូមព្រះអង្គ ទូលសួរនូវការមិនមានអាពាធ មិនមានទុក្ខ មានកំឡាំងត្រាក់ទ្បើងរហ័ស នឹងការនៅសប្បាយ តាមពាក្យរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កោលិយធីតានាមសុប្បវាសា ថ្វាយបង្គំព្រះបាទានៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយសិរ្សៈ

អប្បាពាធំ អប្បាតង្កំ លហុដ្ឋានំ ពលំ ផាសុវិហារំ
បុច្ឆតីតិ វាក្យវសេនេវ សុប្បវាសា កន្តេ កោលិយធីតា
សត្ថុ វស្សនំ តុដ្ឋា សត្តាហំ ភុញ្ជិត្វា សា
ខុត្តាហិ តិប្បាហិ កដុកាហិ វេទនាហិ ដុដ្ឋា តីហិ
រត្តិហិ អធិវាសេតិ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វត សោ ភគវា
យោ ឥមស្ស វាវូបសន្តិ ខុត្តស្ស បហានាយ ធម្មំ ទេ-
សេតិ សុប្បដិបន្នោ វត តស្ស ភគវតោ សាវកសង្ឃោ
យោ ឥមស្ស វាវូបសន្តិ ខុត្តស្ស បហានាយ បដិបន្នោ
សុសុខំ វត និព្វានំ យត្ថនំ វាវូបសន្តិ ខុត្តំ ន សំវិជ្ជតីតិ ។
បរមន្តំ ភោ សោ កោលិយបុត្តោ សុប្បវាសាយ
កោលិយធីតាយ បដិសុត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ
ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។
ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ កោលិយបុត្តោ ភគវន្តំ
ឯតទវោច សុប្បវាសា កន្តេ កោលិយធីតា ភគវតោ
ចាទេ សិរសា វន្ទតិ អប្បាពាធំ អប្បាតង្កំ
លហុដ្ឋានំ ពលំ ផាសុវិហារំ បុច្ឆតិ វាក្យវសេនិ

ទូលសួរនូវភាវមិនមានរោគាពាធ មិនមានទុក្ខ មានកំឡាំង ក្រោកឡើង
រហ័សនឹងការនៅសប្បាយ មួយទៀត សូមព្រះអង្គទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចំរើន គោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ទ្រទ្រង់គភ៌អស់៧ឆ្នាំ មាន
គភ៌លំបាក អស់ ៧ ថ្ងៃ ព្រះនាងត្រូវទុក្ខវេទនាដ៏ក្លាខ្លាំង ខ្មោចផ្សា ពាល់
ត្រូវហើយ អត់ធ្មត់ដោយការត្រិះរិះ ៣ យ៉ាងថា ឥហ្ន ព្រះមានព្រះភាគ
ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ត្រាស់ដឹងព្រោះព្រះអង្គឯង ដោយប្រពៃ
ព្រោះទ្រង់សំដែងធម៌ ដើម្បីឲ្យលះបង់ទុក្ខបែបនេះ១ ឥហ្ន ព្រះសង្ឃសាវ័ក
របស់ព្រះមានព្រះភាគព្រះអង្គនោះ ប្រតិបត្តិប្រពៃ ព្រោះលោកប្រតិបត្តិ
ហើយ ដើម្បីលះបង់ទុក្ខបែបនេះ១ ឥហ្ន ព្រះនិព្វាន ជាសុខយ៉ាងក្រៃលែង
ព្រោះមិនមានទុក្ខបែបនេះឡើយ ១ ។ គោលិយរាជបុត្រ (ជាស្វាមី) បាន
ទទួលស្តាប់ពាក្យគោលិយធីតា នាមសុប្បវាសាថា ប្រសើរហើយ រួច
ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមាន
ព្រះភាគ រួចគង់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះគោលិយរាជបុត្រ គង់ក្នុងទីសមគួរ
ហើយ ទើបក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
គោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ថ្វាយបង្គំព្រះបាទា នៃព្រះមានព្រះភាគ
ដោយសិរ្សៈ ទូលសួរភាវមិនមានរោគាពាធ មិនមានទុក្ខ មានកំឡាំងក្រោក
ឡើងរហ័ស នឹងការនៅជាសុខសប្បាយ រួចនិយាយផ្តាំ យ៉ាងនេះថា

ឧទានេ ទុតិយស្ស មុច្ចលិន្ទវគ្គស្ស អដ្ឋមសុត្តំ

សុប្បវាសា កោលិយធីតា សត្ត វស្សានិ គព្ភំ ឆារេតិ សត្តាហំ មូឡ្ហគព្ភា សា ទុក្ខាហិ តិប្បាហិ កដុកាហិ វេទនាហិ ដុដ្ឋា តីហិ រត្តិហិ អធិវាសេតិ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វត សោ ភគវា យោ ឥមស្ស ឝវ្ហបស្ស ទុក្ខស្ស បហានាយ ធម្មំ ទេសេតិ សុប្បដិបន្នោ វត ឥស្ស ភគវតោ សាវកសង្ឃោ យោ ឥមស្ស ឝវ្ហបស្ស ទុក្ខស្ស បហានាយ បដិបន្នោ សុសុខំ វត និព្ពានំ យត្ថនំ ឝវ្ហបំ ទុក្ខំ ន សំវិជ្ជតីតិ។ សុខិនី ហោតុ សុប្បវាសា កោលិយធីតា អរោគា អរោគំ បុត្តំ វិជាយត្វាតិ ។ សហ វចនា ច បន ភគវតោ សុប្បវាសា កោលិយធីតា សុខិនី អរោគា អរោគំ បុត្តំ វិជាយិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ សោ កោលិយបុត្តោ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទិត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា យេន សកំ ឃរំ តេន បក្កាមិ[1] ។ អទ្ទសា ខោ សោ កោលិយបុត្តោ សុប្បវាសំ កោលិយធីតរំ

---

១ ឧ. ម. បក្កាយាសិ ។

កោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ទ្រង់ទ្រន់គភ៌ អស់ ៧ឆ្នាំ មានគភ៌លំបាក អស់៧ថ្ងៃ នាងត្រូវទុក្ខវេទនា ដ៏ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា អត់ទ្រាំ ដោយការត្រិះរិះ ៣ យ៉ាងថា នុហ្ន៎ ព្រះមានព្រះភាគព្រះអគ្គនោះ ទ្រង់ត្រាស់ដឹងញុំាយ្សធម៌ចំពោះព្រះអគ្គឯង ដោយប្រពៃ ព្រោះព្រះអគ្គទ្រង់សំដែងធម៌ដើម្បីលះបង់ទុក្ខបែបនេះ ១ នុហ្ន៎ ព្រះសង្ឃសាវ័កបស់ព្រះមានព្រះភាគព្រះអគ្គនោះប្រតិបត្តិប្រពៃ ព្រោះលោកប្រតិបត្តិហើយ ដើម្បីលះបង់នូវទុក្ខបែបនេះ ១ នុហ្ន៎ ព្រះនិព្វានជាសុខយ៉ាងក្រៃលែង ព្រោះមិនមានទុក្ខបែបនេះឡើយ ១ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា សូមឲ្យកោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ចូរនសេចក្តីសុខ សូមកុំឲ្យមានរោគប្រសូតបុត្តកុំឲ្យមានរោគ ។ ឯកោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ក៏ចូរនសេចក្តីសុខ ឥតមានរោគ ប្រសូតបុត្តក៏ឥតមានរោគ ដំណាលនឹងព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគ ។ កោលិយកដបុត្រនោះ ត្រេកអរអនុមោទនា ភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះគុណាព្រះអង្គ ហើយក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំលាព្រះមានព្រះភាគរួច ធ្វើប្រទក្សិណហើយ យាងសំដៅមកកាន់គេហដ្ឋានព្រះអង្គវិញ ។ កោលិយកដបុត្រនោះបានឃើញ កោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា

សុទិន្នំ អភេកំ បុត្តំ វិជាតំ ទិស្វានស្ស ឯតទហោសិ អច្ឆរិយំ វត ភោ អព្ភុតំ វត ភោ តថាគតស្ស មហិទ្ធិ-កតា មហានុភាវតា យត្រ ហិ នាម មាយំ សុប្បវាសា កោលិយធីតា សមា វិជាតា ច បន ភគវតោ សុទិន្នំ អភេតា អភេកំ បុត្តំ វិជាយិស្សតីតិ អត្តមនោ បមុទិតោ បីតិសោមនស្សជាតោ អហោសិ ។

[៦១] អថខោ សុប្បវាសា កោលិយធីតា សាមិកំ អាមន្តេសិ ឯហិ ត្វំ អយ្យបុត្ត យេន ភគវា តេនុបសង្កម ឧបសង្កមិត្វា មម វចនេន ភគវតោ បាទេ សិរសា វន្ទាហិ សុប្បវាសា ភន្តេ កោលិយធីតា ភគវតោ បាទេ សិរសា វន្ទតីតិ ឯវញ្ច វទេហិ សុប្បវាសា ភន្តេ កោលិយធីតា សត្ត វស្សានិ គព្ភំ ធារេតិ សត្តាហំ មូឡ្ហគព្ភា សា ឯតរហិ សុទិន្នំ អភេតា អភេកំ បុត្តំ វិជាតា សា សត្តាហំ ពុទ្ធប្បមុខំ [1] ភិក្ខុសង្ឃំ ភត្តេន និមន្តេតំ

---

១ ឧ ម. អយ សព្ពេ ឥត្ថំ ។

ជានសេចក្តីសុខ មិនមានរោគ ប្រសូតបុត្ត មិនមានរោគ លុះគោលិយ-
កដបុត្តនោះ ជានយើញហើយ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឧហ្ន
អស្ចារ្យណាស់ ឧហ្ន ចំឡែកណាស់តើ ព្រះតថាគតមានឫទ្ធិច្រើន
មានអានុភាពច្រើនមែន មិនគួរបើគោលិយធីតា នាមសុប្បវាសានេះ
ជានសេចក្តីសុខ មិនមានរោគ ប្រសូតបុត្តមិនមានរោគ ដំណាលគ្នានឹង
ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគនោះសោះ គោលិយកដបុត្ត មានចិត្ត
ត្រេកអរ រីករាយ តើតបីតិសោមនស្ស ។

[៦១] គ្រានោះ គោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ហៅស្វាមីមកថា បពិត្រ
ព្រះអយ្យបុត្ត សូមព្រះអង្គមក សូមព្រះអង្គចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះ
ភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរថ្វាយបង្គំព្រះបាទានៃព្រះមានព្រះភាគ-
ដោយសិរ្ស: តាមពាក្យរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន គោលិ-
យធីតា នាមសុប្បវាសា ថ្វាយបង្គំព្រះបាទានៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយ
សិរ្ស: រួចសូមព្រះអង្គត្រាបទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន គោ-
លិយធីតា នាមសុប្បវាសា ទ្រទ្រង់គភ៌អស់ ៧ឆ្នាំ មានគភ៌លំបាក អស់ ៧
ថ្ងៃ ឥឡូវនេះ នាងជានសេចក្តីសុខ មិនមានរោគ ប្រសូតបុត្តមិនមាន
រោគ នាងនៃន្តភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ដោយកត្តអស់ ៧ ថ្ងៃ

ឧទានេ ទុតិយស្ស មុច្ចលិន្ទវគ្គស្ស អដ្ឋមសុត្តំ

អនិច្ចាសេតុ កិរ ភន្តេ ភគវា សុប្បវាសាយ
កោលិយធីតាយ សត្ត ភត្តានិ សន្ធឹ ភិក្ខុសង្ឃេតាតិ ។
បរមន្តិ ខោ(១) សោ កោលិយបុត្តោ សុប្បវាសាយ
កោលិយធីតាយ បដិស្សុត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ
ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។
ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សោ កោលិយបុត្តោ ភគវន្តំ
ឯតទវោច សុប្បវាសា ភន្តេ កោលិយធីតា ភគវោ
គាឍេ សិរសា វន្ទតិ ឯវញ្ហ វាទេតិ សុប្បវាសា ភន្តេ
កោលិយធីតា សត្ត វស្សានិ គព្ភំ ធារេសិ(២) សត្តាហំ
ជូឡ្ហភញ្ញា សា ឯតរហិ សុទិធី អរោគា អរោគំ បុត្តំ
វិជាតា សា សត្តាហំ ពុទ្ធប្បមុខំ ភិក្ខុសង្ឃំ ភត្តេន
និមន្តេតិ អនិច្ចាសេតុ កិរ ភន្តេ ភគវា សុប្បវាសាយ
កោលិយធីតាយ សត្ត ភត្តានិ សន្ធឹ ភិក្ខុសង្ឃេតាតិ ។

(៦២) តេន ខោ បន សមយេន អញ្ញតរេន ឧបា-
សកេន ពុទ្ធប្បមុខោ ភិក្ខុសង្ឃោ ស្វាតនាយ ភត្តេន
និមន្តិតោ ហោតិ ។ សោ ច ឧបាសកោ អាយស្មតោ
មហាមោគ្គល្លានស្ស ឧបដ្ឋាកោ ហោតិ ។ អថ ខោ ភគវា

---

១ ម. ឯវំ ភន្តេតិ ខោតិ ទិស្សន្តិ ។ ២ ម. ធារេតិ ។

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បើដូច្នោះ សូមព្រះមានព្រះភាគព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ទ្រង់ទទួលភត្ត ៧ ថ្ងៃ របស់គោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ។ គោលិយ-ពាជបុត្តនោះ ទទួលស្តាប់ពាក្យគោលិយធីតា នាមសុប្បវាសាថា ប្រសើរហើយ រួចចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចគង់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះគោលិយពាជបុត្តនោះគង់ក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន គោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ថ្វាយបង្គំព្រះបាទានៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយសិរ្សៈ មួយទៀត នាងក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន គោលិយធីតា នាមសុប្បវាសាទ្រទ្រង់គភ៌អស់ ៧ ឆ្នាំ មានគភ៌លំបាកអស់ ៧ ថ្ងៃ ឥឡូវនេះនាងបានសេចក្តីសុខ មិនមានរោគ ប្រសូតបុត្តមិនមានរោគ នាងនិមន្តភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ដោយភត្តអស់ ៧ ថ្ងៃ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បើដូច្នោះ សូមព្រះមានព្រះភាគ ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ទ្រង់ទទួលភត្ត ៧ ថ្ងៃ របស់គោលិយធីតា នាមសុប្បវាសាឲ្យទាន ។

[៦៧] សម័យនោះឯង ឧបាសកម្នាក់ និមន្តភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ដោយភត្តក្នុងថ្ងៃស្អែក ។ ឧបាសកនោះ ជាឧបដ្ឋាករបស់ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ

អាយស្មន្តំ មហាមោគ្គល្លានំ អាមន្តេសិ ឥមំ តុំ មោគ្គល្លាន យេន សោ ទុជាសរោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា តំ ទុជាសរំ ឯវំ វទេហិ សុប្បវាសា អាវុសោ កោលិយធីតា សត្ត វស្សានិ គព្ភំ ជាវេសិ សត្តាហំ ទុក្ខប្បត្តា សា ឥតរហិ សុខិនី អរោគា អរោគំ បុត្តំ វិជាតា សា សត្តាហំ ពុទ្ធប្បមុខំ ភិក្ខុសង្ឃំ កត្តេន ឯមន្តេសិ(១) កហភេតុ សុប្បវាសា កោលិយធីតា សត្ថុ ភត្តានិ បជ្ជា សោ កាវិស្សតិ(២) តុយ្ហំ សោ(៣) ឧបដ្ឋាកោតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ ភគវតោ បដិស្សុត្វា យេន សោ ទុជាសរោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា តំ ទុជាសរំ ឯតទវោច សុប្បវាសា អាវុសោ កោលិយធីតា សត្ត វស្សានិ គព្ភំ ជាវេសិ សត្តាហំ ទុក្ខប្បត្តា សា ឥតរហិ សុខិនី អរោគា អរោគំ បុត្តំ វិជាតា សា សត្តាហំ ពុទ្ធប្បមុខំ ភិក្ខុសង្ឃំ កត្តេន ឯមន្តេតិ កហភេតុ សុប្បវាសា កោលិយធីតា សត្ថ ភត្តានិ

---

១ ឧ. ឯមន្តេយតំ ។ ២ ម. បជ្ជ តុំ កវិស្សតីតិ សញ្ញាបេតិ ។ ៣ ឧ. ម. តុយ្ហេសោ ។

ទ្រង់ត្រាស់ប្រាប់ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុថា ម្នាលមោគ្គល្លាន អ្នកចូរមក អ្នកចូលទៅកាន់ទុបាសកនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរនិយាយនឹងទុបាសកនោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោ គោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ទ្រង់ទ្រង់គភ៌អស់៧ឆ្នាំ មានគតិលំបាកអស់ ៧ ថ្ងៃ ឥឡូវនេះ នាងមានសេចក្តីសុខ មិនមានរោគ ប្រសូតបុត្តឥតមានរោគ នាងនិមន្តភិក្ខុសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ដោយភត្តអស់៧ថ្ងៃ សូមឲ្យគោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ឆ្លើភត្ត៧ថ្ងៃសិនចុះ ខ្ញុំអ្នកចាំឆ្លើក្រោយ ព្រោះទុបាសកនោះជាទុបដ្ឋាកបស់លោកស្រាប់ហើយ ។ ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុទទួលព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ រួចចូលទៅកាន់ទុបាសកនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងទុបាសកនោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោ គោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ទ្រង់ទ្រង់គភ៌អស់ ៧ឆ្នាំ មានគតិលំបាកអស់ ៧ ថ្ងៃ ឥឡូវនេះ នាងមានសេចក្តីសុខ មិនមានរោគ ប្រសូតបុត្តឥតមានរោគ នាងនិមន្តភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ដោយភត្តអស់ ៧ ថ្ងៃ សូមឲ្យគោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ឆ្លើភត្ត ៧ ថ្ងៃសិនចុះ ខ្ញុំអ្នកនឹងឆ្លើក្រោយ ។

๒ฑาเธ ทุติยสฺส มุฏฺฐลิงฺคสฺส ภณฺฑมสุตฺตํ

ปญฺจา ภูมิ กาสฺสปีติ ฯ สเจ เม ภนฺเต อยฺยา มหา-
โมคฺคลฺลาโน ติณฺณนฺนมฺปิ ชนานํ ปาติโมกฺขานิ วิตฺถาเรน
ปาเฏสฺสติ จ สงฺฆายติ จ ตกฺเกตุ สุปฺปวาสา โกลิย-
ธีตา สตฺต ภตฺตานิ ปญฺญา[๑]กาสฺสปีติ ฯ ติณฺณนฺนมฺปิ ชนานํ
อหนฺติ อาวุโส ชนฺมานิ ปาติโมกฺขานิ วิตฺถาเรน ปาเฏสฺสามิ
จ สงฺฆายามิ จ ปน ภูยาว ปาติโมกฺขานีติ ฯ
สเจ[๒]ภนฺเต อยฺยา มหาโมคฺคลฺลาโน ติณฺณนฺนมฺปิ ชนานํ
ปาติโมกฺขานิ วิตฺถาเรน ปาเฏสฺสติ จ ตกฺเกตุ สุปฺปวาสา
โกลิยธีตา สตฺต ภตฺตานิ ปญฺญา กาสฺสปีติ ฯ
อถโข อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน ตํ ๒ชาสกํ
สญฺญาเปตฺวา เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา
ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา สญฺญาสิ[๓]ภนฺเต เสา ๒ชาสโก
ตกฺเกตุ สุปฺปวาสา โกลิยธีตา สตฺต ภตฺตานิ
ปญฺญา เสา กาสฺสปีติ ฯ อถโข สุปฺปวาสา โกลิย-
ธีตา สตฺตาหํ พุทฺธปฺปมุขา ภิกฺขุสงฺฆา ปณีเตน ขาทนีย-
เยน โภชนีเยน สหตฺถา สนฺตปฺปิสิ สมฺปวาเรสิ

---

๑ ฉ.ม. ปญฺญาหิ ฯ ๒ ฉ.ม. สเจ เม ฯ ๓ ฉ.ม. สญฺญาสิ ฯ

ទុប្បាសកនោះ និយាយថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន បើព្រះមហាមោគ្គល្លាន ជាម្ចាស់ធានា ចំពោះធម៌ ៣ យ៉ាងគឺ កោគៈ ១ ដីវិត ១ សទ្ធា ១ សូមឲ្យកោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ធ្វើកត្តិ ៧ ថ្ងៃសិនចុះ ខ្ញុំនឹងធ្វើក្រោយ ។ ព្រះមហាមោគ្គល្លាន ពោលថា ម្នាលភាវិសោ ខ្ញុំនឹងធ្វើធានាឲ្យអ្នកតែធម៌ ២ យ៉ាង គឺកោគៈ ១ ដីវិត ១ ឯខ្ញុំនឹងតែងធានាសទ្ធារបស់ឯងចុះ ។ ទុប្បាសកនោះនិយាយថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន បើព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ ធានាចំពោះតែធម៌ ២ យ៉ាងគឺកោគៈ ១ ដីវិត ១ សូមឲ្យកោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ធ្វើកត្តិ ៧ ថ្ងៃសិនចុះ ខ្ញុំនឹងចាំធ្វើក្រោយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ បានពន្យល់ទុប្បាសកនោះហើយ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ បានពន្យល់ទុប្បាសកនោះហើយ សូមឲ្យកោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ធ្វើកត្តិ ៧ ថ្ងៃសិនចុះ ទុប្បាសកនោះ ចាំធ្វើខាងក្រោយ ។ លំដាប់នោះ កោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា អង្គាសភិក្ខុសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធានអស់ថ្ងៃ ៧ ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ដោយខាទនីយភោជនីយាហារ ដ៏ឧត្តម ដោយដៃខ្លួនឯង គ្រាន់តែហាមឃាត់

តញ្ច ឧារភនំ អភវិដ្ឋំ វិញ្ញាបេសិ កិត្តិសទ្ទំ ។ អថខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ តំ ឧារភំ ឯតទវោច ភក្ខិ តេ(១) ឧារភ ខមនីយំ តេ ភក្ខិ យាបនីយំ តេ ភក្ខិ ន តេ ភវិស្សតិ ។ តុវំ តោ មេ ភន្តេ សារីបុត្ត ខមនីយំ តុវំ តោ យាបនីយំ សត្ថ មេ វសិស្សតិ លោហិតតុច្ឆិយោ វូឡ្ហាតិ ។ អថខោ សុប្បវាសា កោលិយធីតា បុត្តោ មេ ឆម្ភសេទា-បតិកា សត្តិំ មន្តេតីតិ អត្តមនា បមុទិតា បីតិសោមនស្សជាតា អហោសិ ។ អថខោ ភគវា សុប្បវាសំ កោលិយធីតរំ អត្តមនំ បមុទិតំ បីតិសោមនស្សជាតំ ញត្វា សុប្បវាសំ កោលិយធីតរំ ឯតទវោច ឥច្ឆេយ្យាសិ ត្វំ សុប្បវាសេ អញ្ញម្បិ ឯវរូបំ បុត្តន្តិ ។ ឥច្ឆេយ្យាហំ ភន្តេ ភគវា អញ្ញានិបិ ឯវរូបានិ សត្ត បុត្តានីតិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ ញត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

រួចហើយ ទ្បាតាកនោះ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគនឹងភិក្ខុសង្ឃ ។ លំដាប់នោះ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ បានសួរទ្បាតាកនោះ យ៉ាងនេះថា ម្នាលទ្បាតាក កាលអ្នកនៅក្នុងគតិ ល្មមអត់ទ្រាំបានដែរឬ ល្មមប្រព្រឹត្តទៅបានដែរឬ មិនមានទុក្ខតិចតួចទេឬ ។ ទ្បាតានោះទូលតបថា បពិត្រព្រះសារីបុត្តដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះករុណា ល្មមអត់ទ្រាំបាន មកពីណា ល្មមប្រព្រឹត្តទៅបាន មកពីណា (ព្រោះ) ខ្ញុំនៅក្នុងផ្ទៃ ប្រទ្បាក់ដោយឈាមអស់ ៧ឆ្នាំមកហើយ ។ លំដាប់នោះ គោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ តើតបីតិសោមនស្ស ដោយសេចក្តីនឹកគោតថា បុត្តអាត្មាអញ បេះប្រឹក្សាជាមួយព្រះធម្មសេនាបតីបាន ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ បានជ្រាបថា គោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ តើតបីតិសោមនស្សហើយ ទើបត្រាស់នឹងគោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា យ៉ាងនេះថា ម្នាលនាងសុប្បវាសា នាងចង់បានបុត្តដទៃបែបនេះ គឺទៀតដែរឬ ។ គោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ទូលថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ដ៏ចំរើន ខ្ញុំម្ចាស់ចង់បានបុត្តដទៃ បែបនេះ ៧ នាក់ទៀត ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបប្បាសន្នរសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបបន្ទូលនូវឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

อสาตํ สาตรูเปน ปิยรูเปน อปฺปิยํ
ทุกฺขํ สุขสฺส รูเปน ปมตฺตมภิวตฺตติ ฯ อฏฺฐมํ[๑] ฯ

[๖๓] ฝรฺเม สุตํ ฯ เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน วิสาขาย มิคารมาตุยา เกจิเทว อตฺถา ปญฺญา ปสนฺนธิมฺหิ เกวลเก ปฏิภาเคฺว[๒] ยถา ตถา ปสนฺนธิ เกวลโก น ยถาธิปฺปายา ตีรเต ฯ อถ โข วิสาขา มิคารมาตา ธิรา ปญฺญวตี เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ ฯ เอกมนฺตํ นิสินฺนา โข วิสาขา ภควนฺตเมตทโวจ หนฺท กุโตนุ ตฺวํ วิสาเข อาคจฺฉสิ ธิราธิวสฺสาติ ฯ ส๎ว เมวนฺตา เกจิเทว อตฺถา ปญฺญา ปสนฺนธิมฺหิ เกวลเก ปฏิภาเคฺว ยถา ตถา ปสนฺนธิ เกวลโก น ยถาธิปฺปายา ตีรเตติ ฯ อถ โข ภควา เอตมตฺถํ วิทิตฺวา ตายํ เวลายํ อิมํ อุทานํ อุทาเนสิ

---

๑ ฉ. ม. อฏฺฐมนฺตฺวิ ฉฏฺฐิ ฯ ๒ ฉ. ม. ปฏิภาเคฺว ฯ

អារម្មណ៍ មិនជាទីត្រេកអរ មិនជាទីស្រឡាញ់ អារម្មណ៍ ជាទុក្ខ រមែងគ្របសង្កត់នូវបុគ្គលអ្នកប្រមាទ ដោយសភាពជាទីត្រេកអរ ដោយសភាពជាទីស្រឡាញ់ ដោយសភាពនៃសេចក្តីសុខ ។ សូត្រទី ៨ ។

(៦៣) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងប្រាសាទនៃមិគារមាតា ក្នុងវត្តបុព្វារាម ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ប្រយោជន៍ណាមួយ របស់នាងវិសាខាមិគារមាតា ជាប្រយោជន៍ជាប់ទាក់ទងនឹងព្រះបាទបសេនទិកោសល ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់មិនពិចារណាប្រយោជន៍នោះ តាមបំណងឡើយ ។ គ្រានោះ នាងវិសាខាមិគារមាតា ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ពាំនៀលថ្ងៃក្តៅ លុះចូលទៅដល់ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះនាងវិសាខាមិគារមាតា អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរថា ម្នាលនាងវិសាខា នាងមកអំពីណា ពាំនៀលថ្ងៃក្តៅម៉្លេះ ។ នាងវិសាខាទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ប្រយោជន៍នីមួយ របស់ខ្ញុំព្រះអង្គក្នុងទីនេះ ជាប្រយោជន៍ជាប់ទាក់ទងនឹងព្រះបាទបសេនទិកោសល ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់មិនពិចារណាប្រយោជន៍នោះតាមបំណងឡើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានជ្រាបប្បាស់នូវសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទូលនឹងនាងវិសាខានេះ ក្នុងវេលានោះថា

สพฺพํ ปรวสํ ทุกฺขํ สพฺพं ฯสฺสรยิ สุขํ
สาธารณา วิหญฺญนฺติ โยคา หิ ทุรติกฺกมาติ ฯ
๓รม[๑] ฯ

[๖๔] ฝรเหฺว สุตวา ฯ ฝกา สมยิ ภควา อนุปิยายิ
วิหรติ อมฺพวเน ฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา
ภทฺทิโย กาฬิโคธายิ ปุตฺโต อรญฺเญปิ รุกฺขมูล-
เกปิ สุญฺญาคารเกปิ อภิกฺขณํ ทุทานํ ทุทาเนสิ
อโห สุขํ อโห สุขนฺติ ฯ อสฺโสสุ โข สมฺ-
พหุลา ภิกฺขู อายสฺมโต ภทฺทิยสฺส กาฬิโคธายิ
ปุตฺตสฺส อรญฺเญปิ รุกฺขมูลเกปิ สุญฺญาคาร-
เกปิ อภิกฺขณํ ทุทานํ ทุทาเนนฺตสฺส[๒] อโห สุขํ
อโห สุขนฺติ ฯ สุตฺวาน เตสํ ฝิตธโหสิ ฯ ฉิสฺสุ-
สยิ โข อายสฺมา ภทฺทิโย กาฬิโคธายิ
ปุตฺโต อนภิรโต พฺรหฺมจริยิ จรติ ยิ ปุพฺเพ อคาริ-
กภูตสฺส รชฺชสุขา เสา ตมนุสฺสรมาโน อรญฺเญ-
เปิ รุกฺขมูลเกปิ สุญฺญาคารเกปิ อภิกฺขณิ

๑ ว. ม. ธมฺมนฺติ ธตฺวา ฯ ๒ ม. ทุทาเนนฺตา ฯ

(ប្រយោជន៍ណាមួយ) ដែលនៅក្នុងអំណាចនៃជនដទៃពាំងអស់ នាំមកនូវទុក្ខ ឥសិ្សរភាពពាំងអស់ នាំមកនូវសុខ សត្វពាំងឮឃ្លាយដែលជ្រមុជទៅ ក្នុងហេតុនៃទុក្ខទូទៅ តែងនឿយព្រួយ ព្រោះតិលេសជាគ្រឿងប្រកបពាំងឮឃ្លាយ សត្វកន្ទងបានដោយក្រៃ។ សូត្រ ទី ៩ ។

(៦៤) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តអម្ពវ័ន ទៀបក្រុងអនុប្បិយា។ សម័យនោះ ព្រះកុទ្ទិយៈដ៏មានអាយុ ជាបុត្តនាងសាតិយានី ឈ្មោះភាទ្ធិគាជា ទៅនៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី តែងបន្ទឺនូវឧទានរឿយៗថា ទុហ្ន សុខអ្ហូម្ម៉ែះ ទុហ្ន សុខអ្ហូម្ម៉ែះ។ ពួកភិក្ខុក្បាប្រើនរូបបានឮថា ព្រះកុទ្ទិយៈដ៏មានអាយុ ជាបុត្តនៃនាងសាតិយានី ឈ្មោះភាទ្ធិគាជា ទៅនៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី តែងបន្ទឺឧទានរឿយៗថា ទុហ្ន សុខ អ្ហូម្ម៉ែះ ទុហ្ន សុខ អ្ហូម្ម៉ែះ ដូច្នេះដែរ។ លុះពួកភិក្ខុពាំងនោះបានឮហើយ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ព្រះកុទ្ទិយៈដ៏មានអាយុ ជាបុត្តនាងសាតិយានី ឈ្មោះភាទ្ធិគាជា ប្រាកដជា អផ្សុកនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ដោយពិត ព្រះកុទ្ទិយៈដ៏មានអាយុនោះ នឹករលឹកសេចក្តីសុខក្នុងកាលមុនរបស់លោក កាលនៅជាគ្រហស្ថអំពីដើម ទៅនៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី តែងបន្ទឺឧទានរឿយៗថា

ឧទានំ ឧទានេសិ អហោ សុខំ អហោ សុខន្តិ ។ អថខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ អាយស្មា ភន្តេ ភទ្ទិយោ កាឡិគោធាយ បុត្តោ អរញ្ញ-គតោបិ រុក្ខមូលគតោបិ សុញ្ញាគារគតោបិ អភិក្ខណំ ឧទានំ ឧទានេសិ អហោ សុខំ អហោ សុខន្តិ និស្ស-សយំ ខោ ភទ្ទិយោ កាឡិគោធាយ បុត្តោ អនភិរតោ ។ បេ ។ អហោ សុខន្តិ ។

(៦៥) អថខោ ភគវា អញ្ញតរំ ភិក្ខុំ អាមន្តេសិ ឯហិ ត្វំ ភិក្ខុ មម វចនេន ភទ្ទិយំ ភិក្ខុំ អាមន្តេហិ សត្ថា តំ អាវុសោ ភទ្ទិយ អាមន្តេតីតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ សោ ភិក្ខុ ភគវតោ បដិស្សុត្វា យេនាយស្មា ភទ្ទិ-យោ កាឡិគោធាយ បុត្តោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ ភទ្ទិយំ កាឡិគោធាយ បុត្តំ ឯត-ទវោច សត្ថា តំ អាវុសោ ភទ្ទិយ អាមន្តេតីតិ ។

ខុ្ម សុខ អ្វីម្លេះ ខុ្ម សុខ អ្វីម្លេះ ។ លំដាប់នោះ ពួកភិក្ខុច្រើនរូប ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះកុមារៈដ៏មានអាយុ ជាបុត្តនាងសាកិយានីឈ្មោះកាឡិគោជា ទោះនៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្មៅក្តី តែងបន្ទឹមទានរឿយ ៗ ថា ខុ្ម សុខ អ្វីម្លេះ ខុ្ម សុខ អ្វីម្លេះ ព្រះកុមារៈជាបុត្តនាងសាកិយានីឈ្មោះកាឡិគោជា ប្រាកដជា អនុវត្តនូវធម៌ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយពិត ។ បេ ។ ខុ្ម សុខ អ្វីម្លេះ ។

(៦៥) គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុមួយរូបហើយ បង្គាប់ថា ម្នាលភិក្ខុ អ្នកចូរមក ចូរហៅភិក្ខុឈ្មោះភិក្ខុ តាមពាក្យតថាគតថា នែអាវុសោភិក្ខុ ព្រះសាស្តាទ្រង់ធ្វើឲ្យហៅអ្នក ។ ភិក្ខុនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ រួចចូលទៅរកព្រះកុមារៈដ៏មានអាយុ ជាបុត្តនាងសាកិយានីឈ្មោះកាឡិគោជា លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងព្រះកុមារៈដ៏មានអាយុ ជាបុត្តនាងសាកិយានីឈ្មោះកាឡិគោជាថា នែអាវុសោ កុមារៈ ព្រះសាស្តាត្រាស់ហៅអ្នក

ឯវមាវុសោតិ ខោ អាយស្មា កង្ខារេវតោ តាទិនាយ បុគ្គលោ តស្ស កិត្តិយោ បដិសុត្តា យេន ភគវា តេនុ-បសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ អាយស្មន្តំ កង្ខារេវតំ តាទិនាយ បុគ្គលេ ភគវា ឯតទវោច សចេ កិរ តុម្ហំ កង្ខារេវ អរញ្ញគតោបិ រុក្ខមូលគតោបិ សុញ្ញាគារគតោបិ អភិក្ខណំ ឧទានំ ឧទានេសិ អហោ សុខំ អហោ សុខន្តិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ បន តុម្ហេ កង្ខារេវ អត្តនាសំ សម្ប-សុម្ភោតោ អរញ្ញគតោបិ រុក្ខមូលគតោបិ សុញ្ញាគារ-គតោបិ អភិក្ខណំ ឧទានំ ឧទានេសិ អហោ សុខំ អហោ សុខន្តិ ។ បុព្វេ មេ ភន្តេ អគារិកភូតស្ស រជ្ជសុខំ តាវន្តស្ស អន្តោបិ អន្តេបុរេ រក្ខា សំវិធ ហិតា[1] អហោសិ ពហិបិ អន្តេបុរេ រក្ខា សំវិធហិតា អហោសិ អន្តោបិ នគរេ រក្ខា សំវិធហិតា អហោសិ ពហិនិ នគរេ រក្ខា សំវិធហិតា អហោសិ អន្តោបិ ជនបទេ រក្ខា សំវិធហិតា អហោសិ ពហិបិ ជនបទេ រក្ខា សំវិធហិតា អហោសិ ។

---

១ ឧ.ម. សុសំហិតា ។

ព្រះកកុធៈដ៏មានអាយុជាបុត្តនាឯសាកិយានីឈ្មោះកាឡគោធា បានទទួលពាក្យកិក្ខុនោះថា អើអាវុសោ ហើយក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំនូវព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះកកុធៈដ៏មានអាយុ ជាបុត្តនាឯសាកិយានីឈ្មោះកាឡគោធា អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលកកុធៈ: បានឮថា អ្នកនោះនៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី តែងបន្ទឹមទានរឿយៗថា ទុហ្មុ សុខ អ្វីម្ល៉េះ ទុហ្មុ សុខ អ្វីម្ល៉េះ ដូច្នេះមែនឬ ។ ព្រះកកុធៈក្រាបទូលថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលកកុធៈ:អ្នកពិចារណា ឃើញអំណាចប្រយោជន៍ដូចម្តេច បានជាចូលទៅនៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី តែងបន្ទឹមទានរឿយៗថា ទុហ្មុ សុខ អ្វីម្ល៉េះ ទុហ្មុ សុខ អ្វីម្ល៉េះ ដូច្នេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលពីដើមខ្ញុំព្រះអង្គនៅជាគ្រហស្ថសោយសុខក្នុងកាម តែរក្សាខាងក្នុងព្រះរាជវាំង គេបានចាត់ចែងល្អហើយ តែរក្សាខាងក្រៅព្រះរាជវាំង គេក៏ចាត់ចែងល្អហើយ តែរក្សាខាងក្នុងនគរ គេចាត់ចែងល្អហើយ តែរក្សាខាងក្រៅនគរ គេចាត់ចែងល្អហើយ តែរក្សាក្នុងជនបទ គេចាត់ចែងល្អហើយ តែរក្សាខាងក្រៅជនបទ គេចាត់ចែងល្អហើយ ។

ឧទានេ ទុតិយស្ស មុច្ចលិន្ទវគ្គស្ស ទសមសុត្តំ

សោ ខោ អហំ ភន្តេ ឯវំ វក្ខាមោ តោបិ តោ[1] សន្តោ
ភីតោ ឧព្ពិគ្គោ ឧស្សន្និំ ឧត្រាសិំ[2] វិហាសិំ ឯតរហិ ខោ
បនាហំ ភន្តេ អរញ្ញគតោបិ រុក្ខមូលគតោបិ សុញ្ញាគារ-
គតោបិ ឯកកោ អភីតោ អនុព្ពិគ្គោ អនុស្សន្និំ អនុ-
ត្រាសិំ អបេក្ខាសវុត្តោ បន្ទលោមោ បរទប្បុត្តោ[3] មិគភូ-
តេន ចេតសា វិហរាមិ ។ ឥមំ[4] ខោ អហំ ភន្តេ
អត្តវសំ សម្បស្សមានោ អរញ្ញគតោបិ រុក្ខមូលគត-
គោបិ សុញ្ញាគារគតោបិ អភិក្ខណំ ឧទានំ ឧទានេសិំ
អហោ សុខំ អហោ សុខន្តិ ។ អថខោ ភគវា
ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យស្សិន្ទ្រិយានិ ភវន្តិ សន្តិ
ឥតិ ភវាភវតញ្ហ វីតិវត្តោ
តំ វិតតភយំ សុខី អសោកំ
ខេមិ ជានុភវន្តិ ឧស្សុជាយោតិ ។ ឧទានំ[5] ។

មុច្ចលិន្ទវគ្គោ ទុតិយោ ។

---

១. ម. រក្ខិតគោបិតោ ។ ២ ឧ. ឧត្រស្តោ ។ ម. ឧត្រាសោ ។ ៣ ម. បរទត្តវុត្តោ ។ ៤ ម.ឥទំ ។ ៥ ឧ.ម. ទសមន្តិ ឥត្តំ ។

ឧទាន មុច្ឆលិន្ទវគ្គ ទី ២ ទសមសូត្រ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះឯង ដែលគេរក្សាគ្រប់គ្រងយ៉ាងនេះ ហើយ កំនៅតែភ័យភ្ញាក់ផ្អើលរង្គើសតស់សុត បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះខ្ញុំព្រះអង្គតែម្នាក់ឯង ទោះនៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី កំលែងភ័យ លែងភ្ញាក់ផ្អើល លែងតក់ស្លុតហើយ ជាអ្នកមានការខ្វល់ខ្វាយតិច ឥតព្រឺព្រួចរោម ចិញ្ចឹមជីវិតដោយបច្ច័យដែលអ្នកដទៃឲ្យ នៅដោយមានចិត្តដូចជាពួកម្រឹគ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណា ឃើញអំណាចប្រយោជន៍នេះហើយ ទោះនៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី តែងបន្លឺឧទានរឿយ ៗ ថា ឧហ្ន៎ សុខ អ្ហ៎ម្ហ៎ះ ឧហ្ន៎ សុខ អ្ហ៎ម្ហ៎ះ ដូច្នេះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនេះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

សេចក្តីក្រោធ មិនមានក្នុងចិត្តរបស់បុគ្គលណា បុគ្គលនោះឈ្មោះថា កន្លងផុតនូវសេចក្តីចំរើនឬសេចក្តីវិនាស ទេវតាទាំងឡាយ កម្រឹនឹងបានឃើញបុគ្គលដែលប្រាសចាកភ័យ បានប្រកបដោយសេចក្តីសុខ ឥតសោកនោះឡើយ ។ សូត្រទី ១០ ។

ចប់ មុច្ឆលិន្ទវគ្គ ទី ២ ។

ឥស្សុទ្ទានំ

មុច្ចលិង្គោ រាជា ឧណ្ណាឧ សក្ការោ ទុថាសតេនឧ ច
កញ្ជនី ឯកបុត្តោ ច សុប្បវាសា វិសាខា ច
តាឧឡិតោដាយ កច្ចិយោតិ ។

ខុទ្ទានវគ្គមុបឌ្ឍលិន្ទវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីព្រះមានព្រះភាគគង់ទៀបគល់ពំង ១
អំពីព្រះរាជា ១ អំពីការរៀយពស់ដោយដម្បង ១
អំពីគ្រឿងសក្ការៈ ១ អំពីឥច្ឆានង្គលតទុបាសក ១
អំពីប្រពន្ធព្រាហ្មណ៍មានគតិ ១ អំពីកូនតូច ១
អំពីកោលិយធីតាឈ្មោះសុប្បវាសា ១ អំពីនាង
វិសាខា ១ អំពីព្រះភគ្និយាត្ថេរ (ជាបុត្ត) នាង
សាកិយានី ឈ្មោះភទ្ទាគោតមា ១ ។

ឧទានេ ឥតិយស្ស នវង្គស្ស បឋមភាណវារោ

ទុតិយោ ឥតិវុត្តកោ

(๖๖) ปวุตฺตา หิ เอสา ๆ ปกฺกมิ สมเย ภควา สาวตฺถิยา วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ๆ เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ภควโต อวิทูเร นิสินฺโน โหติ ปลฺลงฺกํ อาภุชิตฺวา อุชุ๋ กายํ ปณิธาย มุขนิมิตฺตมฺหิ ภิกฺขุ สติมฺ[1] ภงฺกรูปกัง วิยะ นิสินฺโน สาโต สมฺปชาโน อวิหญฺญมาโน ๆ อทฺทสา โข ภควา ตํ ภิกฺขุ อวิทูเร นิสินฺนฺ ปลฺลงฺกํ อาภุชิตฺวา อุชุ๋ กายํ ปณิธาย มุขนิมิตฺตมฺหิ สติมฺ[1] ภงฺกรูปกัง วิยะ นิสินฺนฺ สาตัง สมฺปชานัง อวิหญฺญมานัง ๆ อถ โข ภควา ปฐมตฺถัง วิทิตฺวา ตายัง เวลายัง อิมัง อุทานัง อุทาเนสิ

สพฺพกมฺมชหสฺส ภิกฺขุโน
ขุทฺทานุขุทฺทสฺส[2] มุขนิมิตฺตัง วะ
อถ ปสฺส ปิตสฺส ตาทิโน
อตฺตา ทนฺโต วะ ลเภถ วิเวกวิหาริ สุตฺตัง ปฐมัง[3] ๆ

---

๑ ฉ.ม.ปิตฺตนฺนาเม ขาณุ ทิสฺสติ ๆ อฏฺฐกถายัง ขุน- ติติ ฌายิ ๆ ๒ ฉ.ม.สุตฺตัง ปฐมนฺติ นตฺถิ ๆ

ឧទាន នន្ទវគ្គ ទី ៣

(៥៦) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ គ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ភិក្ខុមួយរូប អង្គុយពែនភ្នែកក្នុងទីដ៏ឆ្ងាយនៃព្រះមានព្រះភាគ ហើយតាំងកាយត្រង់ អត់ធ្មត់នូវទុក្ខវេទនា ដ៏ក្លាខ្លាំង ខ្វេចផ្សា ដែលកើតអំពីផលនៃកម្មចាស់ មានស្មារតី មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មិនលំបាក ។ ព្រះមានព្រះភាគ បានទតឃើញភិក្ខុនោះ អង្គុយពែនភ្នែកក្នុងទីដ៏ឆ្ងាយនៃព្រះអង្គ តាំងកាយត្រង់ អត់ធ្មត់នូវទុក្ខវេទនា ដ៏ក្លាខ្លាំង ខ្វេចផ្សា ដែលកើតអំពីផលនៃកម្មចាស់ មានស្មារតី មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មិនលំបាក ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ គ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបគ្រង់បន្ទូលគាថានេះក្នុងវេលានោះថា

ភិក្ខុអស្រុះបង់កម្មចាំងពួង កំចាត់បង់ជួលគឺតិលេស ដែលខ្លួនធ្លាប់ធ្វើក្នុងកាលមុន មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នាថាអញបិតនៅនឹងធឹង សេចក្តីត្រូវការដើម្បីហៅវត[1] អ្នកផងឲ្យជួយមិនមានឡើយ ។ ចប់ សូត្រទី ១ ។

---

១ ប្រយោគនេះដើម្បីហៅអ្នកឯងថា អ្នកចាំងឡាយ ក្រអូមភ្នំជាដើម ដែលអាត្មាអញនេះ មិនមានឡើយ ព្រោះលោកគឺតមានសេចក្តីអាល្វោះអាល័យក្នុងសរីរៈ ។ អដ្ឋកថា ។

(៦៧) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា នន្ទោ ភគវតោ ភាតា មាតុច្ឆាបុត្តោ សម្ពហុលានំ ភិក្ខូនំ ឱវាទ អាវេ-ចេសិ អនុសាសតោ អមំ អាវុសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរថមិ ន សគ្គាមិ ព្រហ្មចរិយំ សទ្ធារេតុំ សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តិស្សាមីតិ ។ អថខោ អញ្ញតរេ ភិក្ខុ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច អាយស្មា ភន្តេ នន្ទោ ភគ-វតោ ភាតា មាតុច្ឆាបុត្តោ សម្ពហុលានំ ភិក្ខូនំ ឱវាទ អាវេចេសិ អនុសាសតោ អមំ អាវុសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរថមិ ន សគ្គាមិ ព្រហ្មចរិយំ សទ្ធារេតុំ សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តិស្សាមីតិ ។ អថខោ ភគវា អញ្ញតរំ ភិក្ខុំ អាមន្តេសិ ឯហិ ត្វំ ភិក្ខុ មម វចនេន នន្ទំ ភិក្ខុំ អាមន្តេហិ សត្ថា តំ អាវុសោ នន្ទ អាមន្តេតីតិ ។

(៦៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ ជាព្រះអនុជ ជាបុត្រព្រះមាតុច្ឆា នៃព្រះមានព្រះភាគ និយាយប្រាប់ពួកភិក្ខុច្រើនរូបយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ខ្ញុំមិនត្រេកអរនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈទេ ខ្ញុំមិនអាចនឹងទ្រទ្រង់ព្រហ្មចរិយៈបានទេ ខ្ញុំមុខជានឹងពោលលាសិក្ខា ត្រឡប់ទៅកាន់កេទទៅវិញ ។ លំដាប់នោះ ភិក្ខុមួយរូប ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ ជាព្រះអនុជនឹងជាបុត្រព្រះមាតុច្ឆា នៃព្រះមានព្រះភាគ បាននិយាយប្រាប់ពួកភិក្ខុច្រើនរូបយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ខ្ញុំមិនត្រេកអរនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ទេ ខ្ញុំមិនអាចទ្រទ្រង់ព្រហ្មចរិយធម៌បានទេ ខ្ញុំមុខជានឹងពោលលាសិក្ខា ត្រឡប់ទៅកាន់កេទទៅវិញ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុ ១ រូបមកថា ម្នាលភិក្ខុ អ្នកចូរមក ចូរហៅនន្ទភិក្ខុ តាមពាក្យតថាគតថា ម្នាលអាវុសោ នន្ទ ព្រះសោស្តា ទ្រង់ត្រាស់ហៅអ្នក ។

ยาวญฺเจตฺถ ภิกฺขเว สตฺตา ปาณูปคา ปาณูปคานิ ภูตูปคา ภูตูปคานิ ปุคฺคลูปคา ปุคฺคลูปคานิ สพฺเพ เต อปฺปฏิสงฺขา อปฺปฏิสงฺขาย อปฺปฏิสงฺขาย ปฏิสงฺขาย ปฏิสงฺขาย

ភិក្ខុនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះតវុណាព្រះអង្គ ហើយចូលទៅកាន់ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយនឹងព្រះនន្ទ ដ៏មានអាយុ ដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោនន្ទ ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ហៅអ្នក ។ ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ ទទួលពាក្យភិក្ខុនោះថា អើអាវុសោ ហើយក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលនន្ទ បានឮថា អ្នកបាននិយាយប្រាប់ពួកភិក្ខុប្រើនរូប យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោ ចាំងឡាយ ខ្ញុំមិនត្រេកអរ ។ បេ ។ ខ្ញុំមុខជានឹងត្រឡប់ទៅកាន់តេទដ៏ឋោកតាបវិញដូច្នេះ ពិតមែនឬ ។ ព្រះនន្ទក្រាបទូលថា ព្រះតវុណាព្រះអង្គ ពិតមែន ។ ម្នាលនន្ទ ព្រោះហេតុអ្វី បានជាអ្នកមិនត្រេកអរនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ មិនអាចទ្រទ្រង់ព្រហ្មចរិយៈ នឹងពោលលោសិក្ខា ត្រឡប់ទៅកាន់តេទដ៏ឋោកតាបវិញ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គចេញមកអំពីផ្ទះ នាងសាគតិយានី ជនបទកល្យាណី កំភុងតែស្អិតស្អាងសក់បានពាក់កណ្តាល បានស្រែកផ្តាំខ្ញុំព្រះអង្គដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអយ្យបុត្ត សូមទ្រង់ត្រឡប់មកវិញនាប់ ។ ណា ។

សោ ខោ អហំ ភន្តេ តំ អនុស្សរមានោ អនភិរតោ ព្រហ្មចរិយំ ចរាមិ ន សង្កាមិ ព្រហ្មចរិយំ សទ្ធារេតុំ សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តិស្សាមីតិ។ អថខោ ភគវា អាយស្មន្តំ ឧទំ ពាហាយ គហេត្វា សេយ្យថាបិ នាម ពលវា បុរិសោ សម្ចិញ្ជិតំ វា ពាហំ បសារេយ្យ បសារិតំ វា ពាហំ សម្ចិញ្ជេយ្យ ឯវមេវំ ជេតវនេ អន្តរហិតោ ទេវេសុ តាវតឹ្ងសេសុ បាតុរហោសិ ។

(៦៨) តេន ខោ បន សមយេន បញ្ចមត្តានិ អច្ឆរាសតានិ សក្កស្ស ទេវានមិន្ទស្ស ឧបដ្ឋានំ អាគតានិ ហោន្តិ កុក្កុដវតានិ[1]។ អថខោ[2] ភគវា អាយស្មន្តំ ឧទំ អាមន្តេសិ បស្សសិ ខោ ត្វំ ឧទ្ទ ឥមានិ បញ្ច អច្ឆរាសតានិ កុក្កុដវតានីតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ។ តំ កឹ មញ្ញសិ ឧទ្ទ កតមា នុ ខោ អភិរូបតរា វា ទស្សនីយតរា វា បាសាទិកតរា វា សាតិរេកាយ វា ឥទ្ធិយា ឥមានិ វា បញ្ច អច្ឆរាសតានិ កុក្កុដវតានីតិ ។

---

១ ម. កកុដិយាទីនិ ។ ម. កក្កដិយាទីនិ ។ ២ ម. តេន ខោ ។

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ រលឹកឃើញពាក្យនោះ បានជាមិនត្រេកអរនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ មិនអាចទ្រទ្រង់ព្រហ្មចរិយៈបាន នឹងពោលលាសិក្ខា ត្រឡប់ទៅគាន់កេះថោកទាបវិញ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចាប់ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ ត្រង់ដើមដៃ ហើយឋិតនៅពីវត្តដេតពន ទៅប្រាកដឯស្មានតាវត្តឹង្សទេវលោក ដូចជាបុរសមានកំឡាំង លាដៃដែលបត់ ឬបត់ដៃដែលលាដូច្នោះ ។

[៨៦] សម័យនោះឯង ពួកស្ត្រីទេពអប្សរ ចំនួន ៥០០រូប មានសម្បុរដូចសម្បុរដើមព្រាប បានមកគាល់បំរើព្រះឥន្ទ្រ ជាស្តេចទេវតា ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ជុនត្រាស់ហៅព្រះនន្ទដ៏មានអាយុថា ម្នាលនន្ទ អ្នកឃើញពួកស្ត្រីទេពអប្សរចំនួន ៥០០រូប ដែលមានសម្បុរដូចជាសម្បុរដើមព្រាបនេះដែរឬ ។ ព្រះនន្ទក្រាបទូលថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលនន្ទ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច នាងសាកិយានីជនបទកល្យាណី នឹងពួកស្ត្រីទេពអប្សរ ចំនួន ៥០០រូប ដែលមានសម្បុរដូចជាសម្បុរដើមព្រាបនេះ តើស្ត្រីណាមានរូបល្អជាង គួរមើលមើលជាង គួរជ្រះថ្លាជាង ។

សេយ្យថាបិ ភន្តេ បលុដ្ឋមក្កដី តាឡ្ហាតាសង្ខិត្តា ឯវមេវ ខោ ភន្តេ សាតិយោនី ឥនបនតាលក្ខាសី ឥមេសំ បញ្ចន្នំ អច្ឆរាសតានំ ឧបនិជាយ សទ្ធម្បិ ន ឧបេតិ(១) តាលភាគម្បិ ន ឧបេតិ ឧបនិធិម្បិ ន ឧបេតិ អថខោ ឥមានិ បញ្ច អច្ឆរាសតានិ អភិរូបតរានិ ចេវ ទស្សនីយតរានិ ច ថាសានិតរតរានិ ចាតិ ។ អភិរមន្តុ អភិរមន្តុ អមាន្តេ ចាដិភោតោ បញ្ចន្នំ អច្ឆរាសតានំ បដិលាភាយ តុក្កុដចាតាឧន្តិ ។ សចេ មេ ភន្តេ ភគវា ចាដិភោតោ បញ្ចន្នំ អច្ឆរាសតានំ បដិលាភាយ តុក្កុដចាតាឧំ(២) អភិរមិស្សាមហំ ភន្តេ ភគវា ព្រហ្មចរិយេតិ ។ អថខោ ភគវា អាយស្មន្តំ ឧទេនំ ពាហាយ គហេត្វា សេយ្យថាបិ នាម ពលវា បុរិសោ សម្បិញ្ជិតំ វា ពាហំ បសារេយ្យ បសារិតំ វា ពាហំ សម្បិញ្ជេយ្យ ឯវមេវំ ខេវៀសុ តាវត្តិំសេសុ អន្តរហិតោ វេជយន្តេ ចាតុរហោសិ ។ អស្សោសុំ ខោ ភិក្ខូ អាយស្មា កិរ ឧទេនោ ភគវតោ ភាតា មាតុច្ឆាបុត្តោ អច្ឆរានំ ហេតុ ព្រហ្មចរិយំ ចរតិ

---

១ ម. ឱរោធេតុំ ។ ២ ឧ. កតុបដិបាទិនន្តុ ។

ឧទាន នន្ទវគ្គ ទី ៣ ទុតិយវគ្គ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មេស្វាមានពេមរេច កំបុតស្វឹកត្រចៀកនឹងច្រមុះ យ៉ាងណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន នាងសាកិយានីជនបតល្យាណី បើប្រៀបធៀបនឹងពួកស្ត្រីទេពអប្សរទាំង ៥០០ រូបនេះ មិនដល់នូវគោរកប់ មិនបានមួយចំណិត ទាំងមិនគួរនឹងប្រៀបផ្ទឹមទេ ប្រហែលគ្នានឹងមេស្វានោះតែយ៉ាងនោះដែរ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកស្ត្រីទេពអប្សរទាំង៥០០រូបនេះ មានរូបល្អជាងផង គួរមិលមើលជាងផង គួរជ្រះថ្លាជាងផង ។ ម្នាលនន្ទ អ្នកចូរត្រេកអរបុះ ម្នាលនន្ទ អ្នកចូរត្រេកអរបុះ តថាគតជាអ្នកធានាឲ្យអ្នកបានពួកស្ត្រីទេពអប្សរទាំង ៥០០ រូប ដែលមានសម្បុរដូចជាសម្បុរដើងក្រាប ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បើព្រះមានព្រះភាគ ធានាឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គ បានពួកស្ត្រីទេពអប្សរ ៥០០រូប ដែលមានសម្បុរដូចសម្បុរដើងក្រាប បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងត្រេកអរក្នុងព្រហ្មចរិយធម៌ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចាប់នន្ទតិក្ខដ៏មានអាយុ ត្រង់ដើមដៃ ហើយបាត់អំពីតាវត្តឹង្សទេវលោក មកប្រាកដនាវត្តជេតពន ដូចជាបុរសមានកំឡាំងលាដៃដែលបត់ ឬបត់ដៃដែលលាដូច្នោះឯង ។ ពួកភិក្ខុបានឮថា ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ ជាព្រះអនុជ ជាបុត្តព្រះមាតុច្ឆានៃព្រះមានព្រះភាគ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ព្រោះហេតុ (បងធំបាន) នូវពួកស្ត្រីទេពអប្សរ

ភគវា តំរស្សុ ជាដិភោគោ បញ្ចង្គំ អច្ឆរាសតានំ បដិលាភាយ តុក្កុដជាតានន្តិ ។

[៦៩] អថខោ អាយស្មតោ ឧទ្ទស្ស សហាយកា តំក្ខុ អាយស្មន្តំ ឧទ្ទំ ភគវតាបិនេន ច ឧបក្កិតាបិនេន ច សមុទាចរន្តិ ភគវតោ តំរាយស្មា ឧទ្ទោ ឧបក្កិតោ តំរាយស្មា ឧទ្ទោ អច្ឆរានំ ហេតុ ព្រហ្មចរិយំ ចរតិ ភគវា តំរស្សុ ជាដិភោគោ បញ្ចង្គំ អច្ឆរាសតានំ បដិលាភាយ តុក្កុដជាតានន្តិ ។ អថខោ អាយស្មា ឧទ្ទោ សហាយ-កានំ តំក្ខុំ ភគវតាបិនេន ច ឧបក្កិតាបិនេន ច អដ្ដិ-យមានោ ហរាយមានោ ជិគុច្ឆមានោ វិភោ រូបវតច្ឆោ អម្ពវតច្ឆោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរន្តោ ន ចិរស្សេវ យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា[1] សម្មទេវ អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជន្តិ[2] តទនុត្តរំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហាសិ

---

១ ឧ. កុលប្បុត្តា ។ ២ ឧ. បព្ពជិតិ ។

ជានន្តិ ថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាអ្នកធានា ឲ្យលោកជានន្តូកស្ត្រីទេព អប្សរាចាំង ៥០០ រូប ដែលមានសម្បុរ ដូចជាសម្បុរដើងព្រាប ។

[៦៩] លំដាប់នោះ ពួកតិក្ខុជាសំឡាញ់ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ តែងហៅរក ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ ដោយពាក្យថា ព្រះនន្ទជាអ្នកស៊ីឈ្នួលផង ដោយពាក្យថា ព្រះនន្ទគឺព្រះមានព្រះភាគដួលហើយផង ជានន្តិ ថា ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ ជាអ្នកស៊ីឈ្នួល ជានន្តិ ថា ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ ព្រះមានព្រភាគដួលហើយ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រោះហេតុតែពួកស្ត្រីទេពអប្សរ ជានន្តិ ថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធានាឲ្យលោកជានន្តូកស្ត្រីទេពអប្សរាចាំង ៥០០ រូប ដែលមានសម្បុរដូចជាសម្បុរដើងព្រាប ។ លំដាប់នោះ ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ នឿយណាយចុញ្ឆរន់ ដំនន្ទន់ទឹងពាក្យរបស់ពួកតិក្ខុជាសំឡាញ់ ដែលនិយាយថា លោកជាអ្នកស៊ីឈ្នួលផង នឹងពាក្យថា លោកគឺព្រះមានព្រះភាគដួលហើយផង តំគេបបេញ្ញាទៅតែម្នាក់ឯង មិនមានសេចក្តីប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តផ្ចោះទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ពួកកុលបុត្ត ដែលបេញ្ញាចាកផ្ទះហើយ ចូលទៅកាន់ផ្ទះដោយប្រពៃ ដើម្បីអនុត្តរគុណណា មិនយូរប៉ុន្មាន លោកក៏បានឆ្លើឲ្យជាក់ប្បាស់ សម្រេចអនុត្តរគុណ នោះ មានព្រហ្មចរិយៈជាទីបំផុត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន

ខីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ ឆាបរំ ឥត្ថត្តាយាតិ អព្ភញ្ញាសិ ។ អញ្ញតរោ ខោ បនាយស្មា ឆន្នោ អរហតំ អហោសិ ។

[๗๐] អថខោ អញ្ញតរា ទេវតា អភិក្កន្តាយ រត្តិយា អភិក្កន្តវណ្ណា កេវលកប្បំ ជេតវនំ ឱភាសេត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ ឋិតា ខោ សា ទេវតា ភគវន្តំ ឯតទវោច អាយស្មា ភន្តេ ឆន្នោ ភគវតោ ភាតា មាតុជាបុត្តោ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោ-វិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតីតិ ។ ភគវតោបិ ញាណំ ឧទបាទិ ឆន្នោ អាសវានំ ខយោ អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញា-វិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតីតិ ។ អថខោ អាយស្មា ឆន្នោ តស្សា រត្តិយា

កំបានដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចារ្យ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តចប់ហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គភាវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀតមិនមានឡើយ ។ បណ្តាព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ ក៏ជាព្រះអរហន្តមួយរូបដែរ ។

[៧០] លំដាប់នោះឯង ទេវតាមួយអង្គ កាលវេលាកត្រីបឋមយាមកន្លងទៅហើយ មានស្នាមរងើកញាំងវត្តជេតពនជុំវិញទាំងអស់ឲ្យភ្លឺស្វាងហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយឋិតក្នុងទីសមគួរ ។ លុះទេវតានោះ ឈរក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ ជាព្រះអនុជ ជាបុត្តព្រះមាតុច្ឆា នៃព្រះមានព្រះភាគ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ ទិដ្ឋធម្មាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្នហើយ ។ ញាណក៏កើតដល់ព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា នន្ទភិក្ខុ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ ទិដ្ឋធម្មាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្នមែន ។ លុះកន្លងរាត្រីនោះហើយ ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ

អច្ចយេន យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា នន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច យំ មេ អន្តេ ភគវា ចាតិកោតោ បញ្ចកំ អច្ឆរាសតានំ បដិលាភាយ ភុញ្ជមានានំ មុញ្ចាមហំ អន្តេ ភគវន្តំ ឯតស្មា បដិស្សវាតិ ។ មយោបិ ខោ តេ នន្ទ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច វិទិតោ នន្ទោ អាសវានំ ខយោ អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតីតិ ខេវតាបិ[1] មេ ឯតមត្ថំ អារោចេសិ អាយស្មា អន្តេ នន្ទោ ភគវតោ ភាតា មាតុជាបុត្តោ អាសវានំ ខយោ អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតីតិ ។ យតោ ខោ តេ នន្ទ អន្តានាយ អាសវេហិ ចិត្តំ វិមុត្តំ[2]

---

១ ម. ទេវាបិ ។ ២ ម. វិមុច្ចិ ។

កាលបានបួលទៅគាល់ ព្រះមានព្រះភាគ លុះបួលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយ
បង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួបអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះនន្ទដ៏មាន
អាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះ
ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធានាទុកខ្ញុំព្រះអង្គ
បានពួកស្ត្រីទេវអប្សរចំនួន ៥០០ រូប មានសម្បុរដូចជាសម្បុរដើមព្រាប
ដោយការប្តេជ្ញាណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានរួប
ចាកការប្តេជ្ញានុ៎ះនឹងព្រះមានព្រះភាគហើយ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
ត្រាស់ថា ម្នាលនន្ទ ចោះបីតថាគត កំបានតំណាត់ដំនឹងចិត្ត របស់អ្នក
ដោយចិត្តថា នន្ទកិក្ខុ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចចេតោវិមុត្តិ នឹង
បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈចំនួនឡាយ ដោយ
ប្រាជ្ញាដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ដោយឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្នដែរ ចំនួនទេវតា កំបានប្រាប់សេចក្តីនុ៎ះ
ដល់តថាគតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះនន្ទជាព្រះអនុជ ជាបុត្រ
ព្រះមាតុច្ឆានៃព្រះមានព្រះភាគ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេចចេតោវិមុត្តិ
នឹងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈចំនួនឡាយ ដោយ
ប្រាជ្ញាដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ដោយឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលនន្ទ បំពង់ក របស់អ្នកជ្រុត
ស្រឡះចាកអាសវៈចំនួនឡាយ ព្រោះមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ ក្នុងកាលណា

អថាហំ មុត្តោ ឯតស្មា បដិស្សវាតិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យស្ស តណ្ហា កាមបង្កោ[1] មក្ខិតោ កាមកណ្ហោ[2] កោ

មោហក្ខយំ អនុប្បត្តោ សុខទុក្ខេសុ ន វេធតី

សតិក្ខូតិ ។ ឧតិយំ[3] ។

[៧១] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន យសោជបុ្បទានិ បញ្ចមត្តានិ ភិក្ខុសតានិ សាវត្ថឹ អនុប្បត្តានិ ហោន្តិ ភគវន្តំ ទស្សនាយ ។ តេ ច[4] អាគន្តុកា ភិក្ខូ នេវាសិកេហិ ភិក្ខូហិ សទ្ធឹ បដិសម្មោទមានា សេនាសនានិ បញ្ញបយមានា បត្តចីវរានិ បដិសាមយមានា ឧច្ចាសទ្ទា មហាសទ្ទា អហេសុំ ។ អថខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ កោ បនេតោ អានន្ទ ឧច្ចាសទ្ទោ មហាសទ្ទោ កេវដ្តោ មញ្ញេ មច្ឆំ វិលោបេត្តីតិ ។

---

១ ឧ. យស្ស នតិណ្ណោ បង្កោ ។ ម. យស្ស នតិណ្ណោ បទង្កោ ។ ២ ម. កាមកណ្ហកោ ។ ៣ ឧ. ម. ទុតិយន្តិ នត្ថិ ។ ៤ ម. ច ខោ ។

ឯតបាគត កំផុតស្រឡះ ចាកការប្តេជ្ញានុ៎ះ ក្នុងកាលនោះដែរ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទានេះ ក្នុងវេលានោះថា

កិក្ខុណា ជាន់ឆ្លងតណ្ហាតាម ជាន់ញាំញីបង្អាតាម កិក្ខុនោះ ជាន់ដល់នូវការអស់មោហៈ រមែងមិនញាប់ញ័រព្រោះសុខនឹងទុក្ខឡើយ ។

សូត្រ ទី ២ ។

[៧១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ពួកកិក្ខុចំនួន ៥០០ រូប មានព្រះយសោជៈជាប្រធាន បាននិមន្តទៅនគរសាវត្ថី ដើម្បីគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ។ ពួកអាគន្តុកកិក្ខុទាំងនោះ តាលនិយាយសំណេះសំណាលជាមួយនឹងពួកនេវាសិកកិក្ខុ ឲ្យត្រាលសេនាសនៈ ទុកជាក់ជាត្រចីវរ ក៏មានសំឡេងតឹងរឹង មានសំឡេងខ្លាំង ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គ្រាស់ហៅព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុមកថា ម្នាលអានន្ទ សូរសំឡេងតឹងរឹង សូរសំឡេងខ្លាំង ទំនងដូចព្រានសំណាញ់ក្នុងកាលចាប់ត្រី តើជាសំឡេងអ្វី ។

ฬานิ ภนฺเต ยเสาวปฺปฺหานิ ปญฺหพฺยากรณานิ ภิกฺขุ-
สตานิ สาวตฺถึ อนุปฺปตฺวานิ ภควนฺตญฺเว ทสฺสนาย เต
จ ภาคฺยวนฺตา ภิกฺขู เนวสิเตหิ ภิกฺขูหิ สทฺธึ
ปฏิสมฺโมทมานา เสนาสนานิ ปญฺญาเปยฺย มานา ปตฺต
จีวรานิ ปฏิสาเมยฺย มานา อุจฺจาสทฺทา มหาสทฺทานิ ฯ
เตนขาหนฺน มหา ภนฺเน เต ภิกฺขู อาเมนฺเตหิ สตฺถา
อายสฺมนฺเต อาเมนฺเตตีติ ฯ ฬวำ ภนฺเตติ โข อายสฺมา
อานนฺโท ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา เยน เต ภิกฺขู เตนุป-
สงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา เต ภิกฺขู ฬตทโวจ สตฺถา
อายสฺมนฺเต อาเมนฺเตตีติ ฯ ฬวมาวุโสติ โข เต ภิกฺขู
อายสฺมโต อานนฺทสฺส ปฏิสฺสุตฺวา เยน ภควา เตนุ-
ปสงฺกมึสุ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตญฺ อภิวาเทตฺวา ฬกมนฺตญ
นิสีทึสุ ฯ ฬกมนฺตญ นิสินฺเน โข เต ภิกฺขู ภควา
ฬตทโวจ กึ หิ ตุมฺเห ภิกฺขเว อุจฺจาสทฺทา มหาสทฺทา
เกวฏฺฏา ปญฺญ มจฺฉ วิโลเปยฺยาถ ฯ

ព្រះនន្ទត្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកភិក្ខុ៥០០រូប មានព្រះយសោជៈជាប្រធាននុ៎ះ បានមកដល់នគរសាវត្ថី ដើម្បីគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ពួកអាគន្តុកភិក្ខុទាំងនោះ កាលនិយាយសំណេះសំណាលជាមួយនឹងពួកនេវាសិកភិក្ខុ ឲ្យត្រាលសេនាសនៈ ទុកជាត់ចាត្រចីវរ ក៏មានសំឡេងកងរំពង មានសំឡេងខ្ទាំងៗ ម្នាលអានន្ទ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកទៅហៅពួកភិក្ខុទាំងនោះតាមពាក្យតថាគតថា ព្រះសាស្តាត្រាស់ហៅលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ បានទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយចូលទៅរកពួកភិក្ខុទាំងនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយនិយាយនឹងពួកភិក្ខុទាំងនោះថា ព្រះសាស្តាត្រាស់ហៅលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលពាក្យព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុថា អើអាវុសោ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចម្តេច បានជាអ្នកទាំងឡាយ មានសំឡេងកងរំពង មានសំឡេងខ្ទាំង ទំនងដូចជាពួកព្រានសំណាញ់ក្នុងកាលចាប់ត្រី ។

ទសមេ តតិយវគ្គេ ឧទ្ទេសវគ្គស្ស តតិយសុត្តំ

[៧២] ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា យសោជោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ឥមានិ ភន្តេ បញ្ចមត្តានិ ភិក្ខុសតានិ សាវត្ថិំ អនុប្បត្តានិ ភគវន្តំ ទស្សនាយ នៃមេ អាគន្តុកា ភិក្ខូ នេវាសិកោហិ ភិក្ខូហិ សទ្ធិំ បដិសម្មោទមានា សេនាសនានិ បញ្ញាបយមានា បត្តចីវរានិ បដិសាមយមានា ឧច្ចាសទ្ទា មហាសទ្ទានិ ។ តច្ចេ ភិក្ខវេ បណាមេមិ ន វោ មម សន្តិកេ វុត្ថព្ពន្តិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បដិស្សុត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា សេនាសនំ បដិសាមេត្វា[1] បត្តចីវរមាទាយ យេន វជ្ជី តេន ចារិកំ បក្កមិំសុ វជ្ជីសុ អនុបុព្ពេន ចារិកញ្ចរមានា យេន វគ្គុមុទានទី តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា វគ្គុមុទានទីតីរេ[2] បណ្ណកុដិយោ ករិត្វា វស្សំ ឧបគច្ឆិំសុ ។

[៧៣] អថខោ អាយស្មា យសោជោ វស្សូបគតោ[3]

---

១ ម. សំសាមេត្វា ។ ២ ឧ. ម. វគ្គុមុទាយ នទិយោ តីរេ ។ ៣ ម. សស្សូបគតេ ។

ឧទាន នន្ទវគ្គ ទី ៣ តតិយសូត្រ

[៧២] កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះយសោជៈដ៏មានអាយុ ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកភិក្ខុ ៥០០ រូបនេះ មកកាន់នគរសាវត្ថី ដើម្បីគាល់ព្រះមានព្រះភាគ អាគន្តុកភិក្ខុពាំងនោះ កាលនិយាយសំណេះសំណាលជាមួយនឹងពួកនវកៈភិក្ខុ ឲ្យក្រាលសេនាសនៈ ទុកដាក់ចីវរ តំ មានសំឡេងកងរំពង មានសំឡេងខ្ទរខ្ទាំង ។ ម្នាលភិក្ខុពាំងឆ្ងាយ អ្នក ពាំងឆ្ងាយ ចូរទៅ តថាគតបណ្តេញអ្នកពាំងឆ្ងាយ អ្នកពាំងឆ្ងាយ មិនត្រូវនៅក្នុងសំណាក់តថាគតទេ ។ ភិក្ខុពាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក្រោកចាកអាសនៈថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ រួចទុកដាក់សេនាសនៈ យកចីវរ ហើយរៀបចេញទៅកាន់ចារិកក្នុងវិដេនវដ្ដី កាលត្រាច់ទៅកាន់ចារិកក្នុងវិដេនវដ្ដីតាមលំដាប់ ក៏បានចូលទៅឯស្ទឹងវគ្គុមុទា លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើទុមស្ទឹកនៅចាំវស្សា ប្រុបន្ទោស្ទឹង ឈ្មោះវគ្គុមុទា ។

[៧៣] លំដាប់នោះ ព្រះយសោជៈដ៏មានអាយុ នៅចាំវស្សារហើយ

ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ភគវតោ មយំ អាវុសោ បឋមាភិសម្ពោធិយា អត្តកាមេន ហិតេសិនា អនុកម្បកេន អនុកម្បំ ឧបាទាយ ហទ្ធា មយំ អាវុសោ តថា វិហរេយ្យាម យថា នោ វិហរតំ ភគវា[1] អត្តកាមោ[2] អស្សាតិ ។ ឯវមាវុសោតិ ខោ តេ ភិក្ខូ អាយស្មតោ យសោធស្ស បច្ចស្សោសុំ ។ អថខោ តេ ភិក្ខូ រូបកថា អប្បមត្តា អាតាបិនោ បហិតត្តា វិហរន្តា តេនេវន្តរាវស្សេន សព្ពេ-យ្យេ តិស្សោ វិជ្ជា សច្ឆាកំសុ ។

[៧៤] អថខោ ភគវា សាវត្ថិយំ យថាភិរន្តំ វិហរិត្វា យេន វេសាលី តេន ចារិកំ បក្កាមិ អនុបុព្ពេន ចារិ-កញ្ចរមានោ យេន វេសាលី តទវសរិ ។ តត្រ សុទំ ភគវា វេសាលិយំ វិហរតិ មហាវនេ កូដាគារសាលា-យំ ។ អថខោ ភគវា បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ វេសាលិំ បិណ្ឌាយ បាវិសិ ។ អថខោ ភគវតោ បិណ្ឌបាតបដិក្កន្តស្ស ភត្តកិច្ចបរិយោសានេ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ

---

๑ ម. ភគវោ ។ ๒ ឧ. ម. អត្ថមនោ ។

កាលបានហៅពួកភិក្ខុមកថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ យើងទាំងឡាយត្រូវ
ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គជាអ្នកប្រាថ្នាសេចក្តីចំរើន ស្វែងរកប្រយោជន៍
ព្រះអង្គអនុគ្រោះ អាស្រ័យសេចក្តីអនុគ្រោះ ទ្រង់បណ្តេញហើយ ម្នាល
អាវុសោទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគ គប្បីប្រាថ្នាប្រយោជន៍ ចំពោះពួក
យើងកាលនៅដោយការប្រព្រឹត្តិយ៉ាងណា ពួកយើង គួរសម្រេចការនៅ
ដោយការប្រព្រឹត្តិយ៉ាងនោះចុះ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលពាក្យព្រះ
យសោជៈដ៏មានអាយុថា អើអាវុសោ ។ លំដាប់នោះ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏
ចៀសចេញទៅ មិនមានសេចក្តីប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ
កិលេស មានចិត្តឆ្ពោះទៅកាន់ព្រះនិព្វាន លុះដល់ខាងក្នុងវស្សានោះ
ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវត្រៃវិជ្ជាទាំងអស់គ្នា ។

(៧៤) គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងក្រុងសាវត្ថី តាម
សមគួរដល់អធ្យាស្រ័យហើយ ស្តេចចៀសចេញទៅកាន់ចារិក ក្នុងក្រុង
វេសាលី កាលត្រាច់ទៅកាន់ចារិក តាមលំដាប់ បានទៅដល់ក្រុង
វេសាលី ។ បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងកូដាគារ-
សាលា នាមហាវ័ន ជិតក្រុងវេសាលីនោះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមាន
ព្រះភាគ កំណត់ចិត្តពួកភិក្ខុ អ្នកនៅប្រចាំឆ្នេរស្ទឹងវគ្គុមុទា ដោយព្រះទ័យ
ហើយត្រេកអរ ក្នុងព្រះទ័យ ត្រាស់ហៅ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុមកថា

๒๓ន្ទេ តតិយស្ស ឧទ្ទេសស្ស តតិយសុត្តំ

អាសោការាមាតា វិយ មេ អានន្ទ ឯសា ឧបាសិកា ខុជ្ជុត្តរា-
មាតា វិយ មេ អានន្ទ ឯសា ឧបាសិកា យេសញ្ច ឧបាសិកា
វុត្តមុនាតីរំយោ កិក្ខុ វិហារន្តំ គន្ត្វា អប្បដិក្កូលាសិ មេ
មនសិការំ បហាណាយ្យាសិ តេ អានន្ទ វុត្តមុនាតី-
រិយោនំ កិក្ខូនំ សន្តិកេ ធម្មំ សុត្តា អាយស្មន្តេ អាម-
ន្តេតិ សុត្តា អាយស្មន្តានំ ឧស្សុនការោមាតិ ។ ឯវំ
ភន្តេតិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ បដិស្សុត្វា
យេន អញ្ញតរោ កិក្ខុ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា តំ
កិក្ខុំ ឯតទវោច ឯហិ តេ អាវុសោ យេន វុត្តមុនាតី-
រិយោ កិក្ខុ តេនុបសង្កម ឧបសង្កមិត្វា វុត្តមុនាតីរិយេ
កិក្ខូ ឯវំ វទេហិ សុត្តា អាយស្មន្តេ អាមន្តេតិ សុត្តា
អាយស្មន្តានំ ឧស្សុនការោមាតិ ។ ឯវមាវុសោតិ ខោ
សោ កិក្ខុ អាយស្មតោ អានន្ទស្ស បដិស្សុត្វា សេយ្យ-
ថាបិ នាម ពលវា បុរិសោ សម្មិញ្ជិតំ វា ពាហំ បសា-
រេយ្យ បសារិតំ វា ពាហំ សម្មិញ្ជេយ្យ ឯវមេវំ បមាវនេ
ក្ខុជាតារសាលាយំ អន្តរហិតោ វុត្តមុនាយ ឧទិយោ តីរេ
តេសំ កិក្ខូនំ បុរតោ បាតុរហោសិ ។ អថខោ សោ កិក្ខុ

ឧបាទ ខន្ធវគ្គ ទី៣ ឥតិយសូត្រ

ពួកភិក្ខុអ្នកនៅប្រុបឆ្នេរស្ទឹងវគ្គុមុទា នៅក្នុងទិសណា ម្នាលអានន្ទ ទិសនុ៎ះ
ឯង ដូចជាមានពន្លឺដល់តថាគត ម្នាលអានន្ទ ទិសនុ៎ះឯង ដូចជាមានរស្មី
ដល់តថាគត ភិក្ខុពាំងនោះ តថាគតមិនមែនស្គប់ខ្ពើមនឹងទៅរកទេ តថា-
គតមិនមែនស្គប់ខ្ពើមនឹងធ្វើទុកក្នុងចិត្តទេ ម្នាលអានន្ទ ឯងអ្នកបញ្ជូនពួក
ទៅក្នុងសំណាក់ពួកភិក្ខុអ្នកនៅប្រុបឆ្នេរស្ទឹងវគ្គុមុទា ដោយពាក្យថា ព្រះ
សាស្តាត្រាស់ហៅលោកដ៏មានអាយុពាំងឡាយ ព្រះសាស្តាចង់ជួបលោក
ដ៏មានអាយុពាំងឡាយ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ បានទទួលព្រះ
ពុទ្ធដីកានៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយចូលទៅរក
ភិក្ខុមួយរូប លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏បាននិយាយនឹងភិក្ខុនោះថា
ម្នាលអាវុសោ អ្នកចូរមក អ្នកចូរទៅរកពួកភិក្ខុអ្នកនៅប្រុបឆ្នេរស្ទឹង
វគ្គុមុទា លុះកាលទៅដល់ហើយ ចូរនិយាយប្រាប់ពួកភិក្ខុអ្នកនៅប្រុបឆ្នេរ
ស្ទឹងវគ្គុមុទាយ៉ាងនេះថា ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់ហៅលោកដ៏មានអាយុ
ពាំងឡាយ ព្រះសាស្តា ចង់ជួបនឹងលោកដ៏មានអាយុពាំងឡាយ ។
ភិក្ខុនោះ បានទទួលពាក្យព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុថា អើអាវុសោ ហើយ
ក៏ស្រាប់តែបាត់អំពីកូដាគារសាលា នាមហាវ័ន ទៅជ្រាកដ ក្នុងទី
ចំពោះមុខភិក្ខុពាំងនោះ ប្រុបឆ្នេរស្ទឹងវគ្គុមុទា ដូចជាបុរសមានកំឡាំង
លាដៃដែលបត់ ឬបត់ដៃដែលលាដូច្នោះ ។ លុះបាត់នោះ ភិក្ខុនោះ

วกฺขามิ ตาทิโย ภิกฺขู ฌานลาเภ สตฺตา อายสฺมนฺเต อานนฺทเต สตฺตา อายสฺมนฺตานญฺเจว สพฺรหฺมจารีนญฺจ ปิยา มนาปา ฯ ปฯ อานนฺทาติ โข เต ภิกฺขู ตสฺส ภิกฺขุโน ปฏิสฺสุตฺวา เสนาสนญฺจ ปฏิสาเมตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย เสยฺยถาปิ นาม พลวา ปุริโส สมฺมิญฺชิตญฺจ พาหญฺจ ปสาเรยฺย ปสาริตญฺจ พาหญฺจ สมฺมิญฺเชยฺย ฯปฯ วกฺขามิ ตาทิโย ภิกฺขู ฌานลาเภ สตฺตา อายสฺมนฺเต อานนฺทเต สตฺตา อายสฺมนฺตานญฺเจว สพฺรหฺมจารีนญฺจ ปิยา มนาปา ฯ

[๗๕] เตน โข ปน สมเยน ภควา อาเนญฺชสมาธิสฺมึ นิสินฺโน โหติ ฯ อถ โข เตสํ ภิกฺขูนํ ฌานโหสิ ภควตเมว นุ โข ภควา วิหารเน ฌานวิหารตีติ ฯ อถ โข เตสํ ภิกฺขูนํ ฌานโหสิ อาเนญฺชสมาธิสฺมึ โข ภควา วิหารเน ฌานวิหารตีติ ฯ สพฺเพว อาเนญฺชสมาธิสฺมึ นิสีทึสุ ฯ อถ โข อายสฺมา อานนฺโท อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา นิกฺขนฺเต ปมาเย ยาเมปิ อุฏฺฐายาสนา ปกฺกามิ อุตฺตรสฺสุ[1] ภควา เยน ภควา เตนญฺชลึ ปณามเมตฺวา ภควนฺตํ ฌานเภท

๑ ม. ปีฬิ กาวิตฺวา ฯ

ជានិយាយប្រាប់ពួកភិក្ខុ អ្នកនៅប្រុបឆ្នេរស្ទឹងវគ្គុមុទាថា ព្រះសោស្តាទ្រង់ត្រាស់ហៅលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ព្រះសោស្តាចង់ជួបនឹងលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលពាក្យភិក្ខុនោះថា អើ អាវុសោ ហើយក៏ទុកដាក់សេនាសនៈ កាន់យកបាត្រចីវរ រួចស្រាប់តែជាត់អំពីឆ្នេរស្ទឹងវគ្គុមុទា មកប្រាកដ ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ នៃព្រះមានព្រះភាគក្នុងភូដាគារសាលា នាមហាវ័ន ដូចជាបុរសមានកំឡាំងលាដៃដៃលចត់ ឬបត់ដៃដែលលាដូច្នោះ ។

[៧៤] សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ដោយសមាធិ មិនកំរើត ។ លំដាប់នោះ ពួកភិក្ខុទាំងនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះថា ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅដោយវិហារធម៌ ដូចម្តេចហ្ន៎ ។ លំដាប់នោះ ភិក្ខុទាំងនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះថា ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅដោយវិហារធម៌ ជាមិនកំរើត ។ ភិក្ខុទាំងអស់ ក៏អង្គុយនៅដោយសមាធិជាមិនកំរើតដែរ ។ គ្រានោះ លុះរាត្រីអស់ទៅ បឋមយាមកន្លងហើយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក្រោកចាកអាសនៈ ធ្វើឧត្តរាសង្គៈឆៀងស្មាម្ខាង ប្រណម្យអញ្ជលីចំពោះព្រះមានព្រះភាគ រួចក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគថា

๒๓ តតិយស្ស ទន្ធវគ្គស្ស តតិយសុត្តំ

អភិក្កន្តា ភន្តេ រត្តិ និក្ខន្តោ បឋមោ យាមោ ចិរនិសិន្នា អាគន្តុកា ភិក្ខូ បដិសម្មោទតុ ភន្តេ ភគវា អាគន្តុកោហំ ភិក្ខូហមីតិ ។ ឯវំ វុត្តេ ភគវា តុណ្ហី អហោសិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ អភិក្កន្តាយ រត្តិយោ និក្ខន្តេ មជ្ឈិមេ យាមេ ទុដ្ឋា យាសនា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ កត្វា យេន ភគវា តេនញ្ជលិម្បណាមេត្វា ភគវន្តំ ឯតទវោច អភិក្កន្តា ភន្តេ រត្តិ និក្ខន្តោ មជ្ឈិមោ យាមោ ចិរនិសិន្នា អាគន្តុកា ភិក្ខូ បដិសម្មោទតុ ភន្តេ ភគវា អាគន្តុកោហំ ភិក្ខូហមីតិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ ភគវា តុណ្ហី អហោសិ ។ តតិយម្បិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ អភិក្កន្តាយ រត្តិយោ និក្ខន្តេ បច្ឆិមេ យាមេ ទុន្និស្ស[1] អុណោ ជន្ធិមុខិយោ រត្តិយោ ទុដ្ឋា យាសនា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ កត្វា យេន ភគវា តេនញ្ជលិម្បណាមេត្វា ភគវន្តំ ឯតទវោច អភិក្កន្តា ភន្តេ រត្តិ និក្ខន្តោ បច្ឆិមោ យាមោ ទុន្និស្ស អុណោ ជន្ធិមុខី រត្តិ ចិរនិសិន្នា អាគន្តុកា ភិក្ខូ

---

๑ ឧ. ម. ឧទ្ទិស្ស ។

ឧបាសនវគ្គទី ៣ តតិយសូត្រ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពាត្រីកន្ទដ៏ហើយ បឋមយាម កន្ទដ៏ហើយ ពួកអាគន្តុកភិក្ខុ អង្គុយយូរហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូល សំណេះសំណាលនឹងពួកអាគន្តុកភិក្ខុ ។ កាលដែលព្រះអានន្ទ ក្រាបទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់នៅស្ងៀម ។ លុះពាត្រីអស់ទៅ មជ្ឈិមយាម កន្ទដ៏ហើយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក្រោកចាកអាសនៈ ធ្វើឧត្តរាសង្គៈឆៀងស្មាម្ខាង ប្រណមអញ្ជលីចំពោះព្រះមានព្រះភាគ រួចក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ អស់វារៈ ជាគំរប់ពីរថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពាត្រីអស់ទៅ មជ្ឈិមយាម កន្ទដ៏ហើយ ពួកអាគន្តុកភិក្ខុ អង្គុយចាំយូរហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូល សំណេះសំណាលនឹងពួកអាគន្តុកភិក្ខុ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ស្ងៀម អស់វារៈ ជាគំរប់ពីរ ។ កាលដែលពាត្រីអស់ទៅ បច្ចូមយាម កន្ទទៅ អរុណកំរើនឡើង ពាត្រីកំប្រាកដដូចជាមានមុខស្រស់ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ធ្វើឧត្តរាសង្គៈឆៀងស្មាម្ខាង ប្រណមអញ្ជលីចំពោះព្រះមានព្រះភាគ រួចក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ អស់វារៈ ជាគំរប់បីថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពាត្រីអស់ទៅ បច្ចូមយាម កន្ទទៅ អរុណកំរើនហើយ ពាត្រីកំប្រាកដដូចជាមានមុខស្រស់ ពួកអាគន្តុកភិក្ខុ អង្គុយចាំយូរហើយ

បដិសម្ភោនត្ថុ ភគវា អាគន្ត្វានេមាំ កិត្តិមាតិ ។ អថខោ ភគវា តម្ហា សមាធិម្ហា វុដ្ឋហិត្វា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ សចេ ខោ ត្វំ អានន្ទ ជានេយ្យាសិ ឯត្តកម្បិ តេ ន បដិភាសេយ្យ[1] អហញ្ចានន្ទ ឥមានិ ច បញ្ចកិត្តិសតានិ សព្ពេ វ អានេញ្ជសមាធិញ្ច និសិន្នាតិ[2] ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យស្ស និនាទោ កាមភណ្ដានុភោ

អាភោសោ ច វរោ ច ពន្ធនញ្ច

បត្តោ វិយ សោ បិនាទោ អនេជោ

សុខទុក្ខេសុ ន វេធតី ស កិត្តិតិ ។ តតិយំ[3] ។

[๗๖] ឯវម្បេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា សារីបុត្តោ ភគវតោ អវិទូរេ និសិន្នោ ហោតិ បល្លង្កំ អាភុនិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ បរិមុខំ សតិំ ឧបដ្ឋបេត្វា ។

---

๑ ម. ឥច្ឆិភាសេយ្យុំ ។ ๒ ឧ. ទិសីទិម្ហាតិ ។ ๓ ឧ. ម. តតិយន្តិ ឥត្ថំ ។

បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលសំ-
ណោះសំណាលនឹងពួកអាគន្តុកភិក្ខុ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
បេញចាកសមាធិនោះហើយ ត្រាស់ហៅព្រះអានន្ទ ដ៏មានអាយុមកថា
ម្នាលអានន្ទ ប្រសិនបើអ្នកដ៏ឆ្លាត អ្នកមិននិយាយពាក្យទាំងប៉ុណ្ណេះទេ
ម្នាលអានន្ទ (ព្រោះថា) តថាគតផង ពួកភិក្ខុ ៥០០ រូបនេះផង ទាំងអស់គ្នា
សុទ្ធតែអគ្គិយនៅដោយសមាធិមិនកំរើត ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឹមឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

បន្ទាគំតាម តំរិយាដេរ តាសម្ងាប់ នឹងតាបង ដែលបុគ្គលណា
ឈ្នះហើយ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាមិនញាប់ញ័រឡើតនៅដូចភ្នំ បុគ្គល
នោះឈ្មោះថា ភិក្ខុ រមែងមិនញាប់ញ័រ ព្រោះសុខនឹងទុក្ខឡើយ ។

សូត្រទី ៣ ។

[៧៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។
សម័យនោះឯង ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ អង្គុយពែនភ្នែន តម្រង់
កាយផ្ងើមស្មារតីឆ្ពោះមុខទៅរកកម្មដ្ឋាន ក្នុងទីដិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ។

ฉกนิเ ตติยสฺส ธนุวคฺคสฺส ปญฺจมสุตฺตํ

อฏฺฐสา เอวํ ภควา อายสฺมนฺตํ สารีปุตฺตํ อาทิกฺวา ติสฺสนฺนํ ปริสานํ อาภุชิตฺวา ธมฺมึ กถึ กเถสิ สนฺทสฺเสสิ สมาทปฺเปสิ สมุตฺเตเชสิ สมฺปหํเสสิ ฯ อถ โข ภควา จตสฺโส ปริสา อุฏฺฐายาสนา ปกฺกามิ ฯ อถ โข ภควา จตสฺสนฺนํ ปริสานํ อุฏฺฐายาสนา ปกฺกนฺตานํ ตุณฺหีภูตานํ ตุณฺหีนิสินฺนานํ ตายํ เวลายํ อิมา อุทานคาถา อภาสิ

ยถาปิ ปพฺพโต เสลโต อจลโต สุปติฏฺฐิโต
ฯเปฯ เอวเมว โข ภิกฺขเว ตถาคตสฺส ปพฺพโตว อุทานคาถา ฯ
ปฐมา[๑] ฯ

[๗๗] ปุเนปิ ขฺวาหํ ภนฺเต ภควา สาวตฺถิยา วิหรามิ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ ตตฺร โข ปน สมเยน อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน ภควาโต อาทิกฺวา ติสฺสนฺนา ปริสานา ปริโตโต อภุชิตฺวา ธมฺมึ กถึ กเถสิ สนฺทสฺเสสิ สมาทปฺเปสิ สมุตฺเตเชสิ สมฺปหํเสสิ ฯ อถ โข อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน อายสฺมนฺตํ สารีปุตฺตํ อาทิกฺวา ติสฺสนฺนํ ปริสานํ อุฏฺฐายาสนา ปกฺกามิ ฯ อถ โข ภควา จตสฺสนฺนํ ปริสานํ อุฏฺฐายาสนา ปกฺกนฺตานํ ตุณฺหีภูตานํ ตุณฺหีนิสินฺนานํ ตายํ เวลายํ อิมา อุทานคาถา อภาสิ

---

๑ ม. เอวมฺปเม ฯ ๒ ฉ. ม. ปติฏฺฐิตา ฯ

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ អង្គុយពែនភ្នែនតម្រង់កាយផង់ស្មាតើ ឆ្ពោះមុខទៅរកកម្មដ្ឋាន ក្នុងទីដិតនៃព្រះអង្គ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ភ្នំដាវិការៈនៃឫ មិនកំរើតញាប់ញ័រ តាំងនៅស៊ប់យ៉ាងណា កិក្ខុដែលអស់មោហៈហើយ រមែងមិនញាប់ញ័រ ដូចភ្នំយ៉ាងនោះដែរ ។

សូត្រ ទី ៤ ។

[៧៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ អង្គុយពែនភ្នែនក្នុងទីដិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ហើយតម្រង់កាយ មានកាយគតាសតិដំកល់ស៊ប់ក្នុងសន្តាន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ អង្គុយពែនភ្នែនតម្រង់កាយ មានកាយគតាសតិដំកល់ស៊ប់ក្នុងសន្តាន ក្នុងទីដិតនៃព្រះអង្គ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឧទាន

សតិ កាយគតា ឧបដ្ឋិតា

ឆសុ ផស្សាយតនេសុ សំវុតោ

សសតំ ភិក្ខុ សមាហិតោ

ឥញ្ញា ធិញ្ញេមត្តនោតិ ។ បញ្ចមំ (๑) ។

[๗๘] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគហេ វិហរតិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាបេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា បិលិន្ទវច្ឆោ ភិក្ខូ វិសលាកេន សមុទាចរតិ ។ អថខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯក-មន្តំ និសីទិំសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ ភគ-វន្តំ ឯតទវោចុំ អាយស្មា ភន្តេ បិលិន្ទវច្ឆោ ភិក្ខូ វិស-លាកេន សមុទាចរតីតិ ។ អថខោ ភគវា អញ្ញតរំ ភិក្ខុំ អាមន្តេសិ ឯហិ ត្វំ ភិក្ខុ មម វចនេន បិលិន្ទវច្ឆំ ភិក្ខុំ អាមន្តេហិ សត្ថា តំ អាវុសោ វទ្ចតិ (๒) អាមន្តេតីតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ សោ ភិក្ខុ ភគវតោ បដិស្សុត្វា យេនាយ-ស្មា បិលិន្ទវច្ឆោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ បិលិន្ទវច្ឆំ ឯតទវោច សត្ថា តំ អាវុសោ អាមន្តេតីតិ ។

---

๑ ឧ. ម. បញ្ចមន្តិ ន ត្តិ ។

ភិក្ខុតាំងសិប៉ន្មូវកាយគតាសតិ ហើយបានសម្រេច ក្នុងខ្ទាវតាំង ៦ ដែលជាហេតុនៃផស្សៈ មានចិត្តតាំងមាំជានិច្ច គប្បីដឹងព្រះនិព្វាន ចំពោះខ្លួន ។ សូត្រទី ៥ ។

[៧៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តវេឡុវ័ន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ដែតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង ព្រះបិលិន្ទវច្ឆៈដ៏មានអាយុ តែងហៅភិក្ខុតាំងឡាយ ដោយពាក្យអសុភេះ ។ គ្រានោះ ពួកភិក្ខុច្រើនរូប បានចូលទៅគាល់ ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុតាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះបិលិន្ទវច្ឆៈដ៏មានអាយុ ហៅភិក្ខុពួកភិក្ខុ ដោយពាក្យអសុភេះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុមួយរូបមកថា ម្នាលភិក្ខុ អ្នកចូរមក អ្នកចូរហៅបិលិន្ទវច្ឆភិក្ខុមក តាមពាក្យតថាគតថា នែអាវុសោ វច្ឆៈ ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ហៅលោក ។ ភិក្ខុនោះបានទទួលព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយចូលទៅរកបិលិន្ទវច្ឆភិក្ខុដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយប្រាប់បិលិន្ទវច្ឆៈដ៏មានអាយុដូច្នេះថា នែអាវុសោ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់ហៅលោក ។

ឧទានេ តតិយស្ស នន្ទវគ្គស្ស ឆដ្ឋមសុត្តំ

វុត្តម្បេតំ ភគវតា តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា បិលិន្ទវច្ឆោ តស្សំ បរិសាយំ និសិន្នោ ហោតិ សន្និសិន្នោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ អាយស្មន្តំ បិលិន្ទវច្ឆំ ភគវា ឯតទវោច សច្ចំ កិរ ភន្តេ បិលិន្ទវច្ឆ តិត្ថេ វសលវាទេន សមុទាចរសីតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ។ អថខោ ភគវា អាយស្មន្តោ បិលិន្ទវច្ឆស្ស ពុទ្ធេនវាសំ មនសិកត្វា តិត្ថេ អាមន្តេសិ មា ខោ តុម្ហេ តិត្ថេ វច្ឆស្ស តិត្ថេ ខោ ឧឡ្ឆាយិត្ថ ន តិត្ថេ វច្ឆោ នោសន្តវោ តិត្ថេ វសលវាទេន សមុទាចរតិ វច្ឆស្ស តិត្ថេ តិត្ថេ ខោ បន ជាតិសតានិ អញ្ញោតិណ្ណោនិ ព្រាហ្មណាតុលេ បច្ចាជាតានិ សោ តស្ស វសលវាទោ ទីឃរត្តំ អស្សាចិណ្ណោ តោតយំ វច្ឆោ តិត្ថេ វសលវាទេន សមុទាចរតីតិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

ឧទាន នន្ទវគ្គ ទី ៣ ធម្មិសូត្រ

បិលិន្ទវច្ឆៈដ៏មានអាយុ ទទួលពាក្យភិក្ខុនោះថា អើការុសោ ហើយក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះបិលិន្ទវច្ឆៈដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលបិលិន្ទវច្ឆៈ ឮថាអ្នកហៅភេតពួកភិក្ខុ ដោយពាក្យអសុភេះ ពិតមែនឬ ។ បិលិន្ទវច្ឆៈបានក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពិតមែន ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើធុតង្គក្នុងព្រះទ័យនូវបុព្វេនិវាសៈ របស់បិលិន្ទវច្ឆៈដ៏មានអាយុ ហើយត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កុំពោលទោសវច្ឆភិក្ខុឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វច្ឆភិក្ខុ មិនមែនជាអ្នកមានទោសចិត្ត ហើយហៅភេតពួកភិក្ខុ ដោយពាក្យអសុភេះទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វច្ឆភិក្ខុឆ្លាប់តើត ក្នុងត្រកូលព្រាហ្មណ៍ ច្រើនបរិវារគ្នា អស់ ៥០០ ជាតិមកហើយ វច្ឆភិក្ខុនោះ ឆ្លាប់សន្សំពាក្យអសុភេះនោះអស់កាលជាអង្វែងមកហើយ ហេតុនោះទើបវច្ឆភិក្ខុនេះ តែងហៅភេតពួកភិក្ខុដោយពាក្យអសុភេះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ប្រាប់នូវសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់ភ្ជុំនូវគាថានេះ ក្នុងវេលានោះថា

យម្ហិ ន មាយា វត្តតិ(១) ន មានោ
យោ ខីណលោភោ អមមោ និរាសោ
បន្ទុណ្ណកោធោ អភិនិព្ពុតត្តោ
សោ ព្រាហ្មណោ សោ សមណោ ស ភិក្ខូតិ ។
ឥដ្ឋំ(២) ។

(៧៩) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគហេ វិហរតិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាបេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា មហាកស្សបោ បិប្ផលិគុហាយំ វិហរតិ សត្តាហំ ឯកបល្លង្កេន និសិន្នោ(៣) អញ្ញតរំ សមាធិំ សមាបជ្ជិត្វា ។ អថខោ អាយស្មា មហាកស្សបោ តស្ស សត្តាហស្ស អច្ចយេន តម្ហា សមាធិម្ហា វុដ្ឋាសិ ។ អថខោ អាយស្មតោ មហាកស្សបស្ស តម្ហា សមាធិម្ហា វុដ្ឋិតស្ស ឯតទហោសិ យន្នូនាហំ រាជគហំ បិណ្ឌាយ បវិសេយ្យន្តិ ។ តេន ខោ បន សមយេន បញ្ចមត្តានិ ទេវតាសតានិ ទុស្សុក្កំ អាបជ្ជានិ ហោន្តិ អាយស្មតោ មហាកស្សបស្ស បិណ្ឌបាតប្បដិលាភាយ ។ អថខោ អាយស្មា មហាកស្សបោ

---

១ ម. វត្តតី ។ ២ ឧ. ម. ឆដ្ឋត្តិ ទត្តុំ ។ ៣ ឧ. ឯត្តន្តរេ ហោតីតិ អត្តុំ ។

មាយា (ការបិទបាំងទោសខ្លួន) នឹងមានះ (សេចក្តីប្រកាន់) មិនប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងបុគ្គលណា ឬក៏បុគ្គលណា អស់សេចក្តីលោភ មិនប្រកាន់ថា របស់អញ មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា បន្ទោបង់សេចក្តីក្រោធ មានចិត្តត្រជាក់ បុគ្គលនោះ ហៅថា ព្រាហ្មណ៍ ក៏បាន ថា សមណៈ ក៏បាន ថា ភិក្ខុ ក៏បាន ។ សូត្រ ទី ៦ ។

[៧៩] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តវេឡុវ័ន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង ព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ នៅក្នុងបិប្ផលិគូហា អត្តភាយដោយកែនតែមួយ ចូលសមាធិ (១) ណាមួយ អស់ ៧ ថ្ងៃ ។ លុះកន្លង ៧ ថ្ងៃនោះហើយ ព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ ក៏ចេញអំពីសមាធិនោះ ។ កាលដែលព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ ចេញអំពីសមាធិនោះហើយ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ ចូលទៅបិណ្ឌបាត ឯក្រុងរាជគ្រឹះបុះ ។ សម័យនោះឯង ពួកទេវតាចំនួន ៥០០ អង្គ ដល់នូវការខ្វល់ខ្វាយ ដើម្បីប្រគេនបិណ្ឌបាតចំពោះព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ

---

១ សំដៅយកអរហត្តផលសមាធិ ។

ตานิ ปญฺจปตฺตานิ เจว ตาสญฺจ ปฏิจฺฉาทิกา ปุพฺพณฺหสมยนฺติ อาสงฺกา ปตฺตจีวรคหณาย ภควโต ปิณฺฑาย ปวิสนฺติ ฯ

[๘๐] เตน โข ปน สมเยน สงฺกิจฺโจ เจวนมิโก อายสฺมโต มหากสฺสปสฺส ปิณฺฑาจารํ นาสุกาโย เหติ ปหิณติ เปสกาวโลกนกิจฺจนฺติ[๑] อตฺถนิมิตฺตนฺติ ฯ สุฬาตา อสฺสุกรณฺฑา ตสฺสา[๒] ปูวาติ ฯ อถ โข อายสฺมา มหากสฺสปโต ภควโต สมธานิ ปิณฺฑาย จรมาโน เยน สงฺกิจฺจสฺส เจวนมิกสฺส นิเวสนนฺเตนุปสงฺกมิ ฯ อทฺทสา โข สงฺกิจฺโจ เจวนมิโก อายสฺมนฺตํ มหากสฺสปนฺตํ ทูรโตว อาคจฺฉนฺตนฺติ ทิสฺวาน ยเนน นิเวสนนฺเตน ปจฺจุคฺคจฺฉิ ปจฺจุคฺคจฺฉิตฺวา ปตฺตญฺจ กเมน ปฏิคฺคณฺหิ ปฏิคฺคเหตฺวา ยถาวิธานนฺติ ฯ

---

๑ ฉ. เปสกาวโลกนกิจฺจนฺติ ฯ ม. เปสกาวโลกนนฺติ ฯ ๒ ฉ. ภสนฺติ ฯ ม. ตสนฺติ ฯ

ហាមឃាត់ពួកទេវតាចាំង ៥០០ អង្គនោះហើយ ស្ទុះសព្វធំប្រជាប់ចាត្រ
ដំឆឹងវារ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅបិណ្ឌបាត ឯក្រុងពារាណសីនេះ ។

[៨០] សម័យនោះឯង សក្កៈ ជាធំជាធពួកទេវតា មានប្រាថ្នា
ដើម្បីប្រគេនបិណ្ឌបាត ចំពោះព្រះមហាកស្សប ដ៏មានអាយុ បាន
និម្មិតកេទុំនួន ជាជាងតម្បាញ កំពុងត្បាញនូវតម្បាញ ។ ឯអសុរកញ្ញា
ឈ្មោះសុជាតា កំតាអេម្បាះឲ្យពេញខ្លួន ។ គ្រានោះ ព្រះមហាកស្សប
ដ៏មានអាយុ កំពុងគ្រាច់បិណ្ឌបាតសព្វច្រក ក្នុងក្រុងពារាណសីនេះ បានចូល
ទៅកាន់លំនៅរបស់ទេវរាជឈ្មោះសក្កៈ ជាធំជាធពួកទេវតា ។ សក្កៈជាធំ
ជាធពួកទេវតា បានឃើញព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ កំពុងតែនិមន្ត
មកអំពីចម្ងាយ លុះបានឃើញហើយ ក៏បេញអំពីផ្ទះទៅទទួលយកបាត្រ
អំពីព្រះហស្ត ចូលទៅកាន់ផ្ទះ ដួសបាយអំពីឆ្នាំង ដាក់ឲ្យពេញបាត្រ
រួចប្រគេន ចំពោះព្រះមហាកស្សប ដ៏មានអាយុ ។

สุตฺตนฺตปิฏกេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឧទាន

សោ អេវំសុ បិសុណាយ វាចាយ អនេកេសុ បាណសតេសុ អនេក-ញ្ញតរេ[1] ។ អថខោ អាយស្មា មហាកស្សបោ មហាកស្សប-បស្ស ឯតមត្ថំ អារោចេសិ តេន ហិ ត្វំ អយំ សង្ការ-យសប្បយំ ឥរវ្ហោ ឥត្ថាគុត្តោវិតិ ។ អថខោ អាយស្មា មហាកស្សបោ មហាកស្សបេ សង្ការេ ឯតមត្ថំ អារោចេសិ សង្កោ ត្វំ ខោ នេវាធមិ ឥត្ថាតិ ។ ឥតិ ហិធិត្វា សង្ការំ នេវាធមិត្វំ ឯត-មត្ថេ តាតំ ខោ[2] តេ ឥទំ តោសិយេ មា បុនបមិ ឥរវ្ហមកាសីតិ ។ អម្ហាកម្បិ ភន្តេ តស្សប បុញ្ញេន អត្ថោ អម្ហាកម្បិ បុញ្ញេន តារណីយន្តិ ។ អថខោ សង្កោ នេវាធមិត្វា អាយស្មន្តំ មហាកស្សបំ អភិវា-ទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា វេហាសំ អព្ភុគ្គន្ត្វា អាកាសេ អន្តលិក្ខេ តិក្ខត្តុំ ឧទានំ ឧទានេសិ

អហោ ធានំ បរមធានំ តស្សប្បេ សុប្បតិដ្ឋិតំ

អហោ ធានំ បរមធានំ តស្សប្បេ សុប្បតិដ្ឋិតន្តិ ។

(៨១) អសេ្សសិ ខោ ភគវា ទិព្វាយ សោតធាតុយា វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្តមានុសិកាយ សក្កស្ស នេវាធមិត្វស្ស

---

๑ ខ. ជាតោ បរំ អនេកសូបរសតុញ្ជាទោតិ អត្ថិ ។ ម. អនេកាសេតុញ្ជាទោតិ អត្ថិ ។

๒ ម. តាតំ ខុ ខោ ។

បិណ្ឌបាតនោះ មានសម្លព្រោនមុខ មានម្ហូបត្រៀមព្រោនមុខ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា សត្វនេះជា អ្វីហ្ន៎ បានជាមានឥទ្ធានុភាព មានសភាពយ៉ាងនេះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះទៀតថា ម្នាលហ្ន៎ សក្កៈជាធំជាងពួកទេវតា ទេតើ ។ លុះព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ បានដឹងច្បាស់ដូច្នេះហើយ និយាយនឹងសក្កៈជាធំជាងទេវតាថា បពិត្រកោសិយៈ ព្រះអង្គបានធ្វើអំពើនេះហើយ ក្រោយមក ព្រះអង្គកុំធ្វើអំពើយ៉ាងនេះទៀតឡើយ ។ បពិត្រព្រះកស្សបដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំតែងមានសេចក្តីត្រេកអរដោយបុណ្យដែរ យើងខ្ញុំគួរធ្វើបុណ្យបានដែរ ។ លំដាប់នោះ សក្កៈ ជាធំជាងពួកទេវតា ថ្វាយបង្គំព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ រួចធ្វើប្រទក្សិណ ហើយហោះទៅឯអាកាស បន្លឺនូវទុទ្ទានក្នុងអាកាសជាគំរប់អស់វារៈ ៣ ដងថា

ម្នាលហ្ន៎ ទានដែលអាត្មាអញ បានដំកល់ទុកល្អហើយ ក្នុងព្រះមហាកស្សប ហៅពេញជាទានទុតិយ ម្នាលហ្ន៎ ទានដែលអាត្មាអញ បានដំកល់ទុកល្អហើយ ក្នុងព្រះមហាកស្សប ហៅពេញជាទានទុតិយ ។

[៨១] ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បានឮទុទ្ទានដោយទិព្វសោតធាតុដ៏បរិសុទ្ធកន្លងបង់សោតធាតុរបស់មនុស្សធម្មតា ដែលសក្កៈជាធំជាងពួកទេវតា

ทุกเร ตติยสฺส ธมฺมปฺปสฺส อฏฺฐมสุตฺตํ

เวหาสํ อฏฺฐิกฺขตฺวา อาการเส อนฺตลิกฺเข ตีณิ ปาฏิหาริยานิ ทสฺเสสิ ทสพลญาณานิ ทสฺเสสิ

อโหวต ฆานํ ปรมฆานํ กสฺสเป สุปติฏฺฐิตํ

อโหวต ฆานํ ปรมฆานํ กสฺสเป สุปติฏฺฐิตนฺติ ฯ อถโข ภควา ปตมตฺตํ นิธาย ตายํ เวลายํ อิมานิ ทสพลญาณานิ ทสฺเสสิ

ปริณายกตาทีหิ กสฺสเปหิ อตฺตกาเรหิ อนญฺญาเตหิ นิโรเธ ปริยาปนฺนิ ตาทิโน ทุปสนฺตสฺส สนฺตา สมาปตฺติโย ๆ สตฺถุ[1] ๆ

[๘๒] อถโข สตฺถา ๆ อิตเร สาวเก ภควา สาวกปารมิยา วิหารเส เอตทเวเน อกาเยปริญฺญากสฺส อาคเม ๆ เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลานิ ภิกฺขูนิ ปญฺจภิกฺขุ ปริญฺญากตานิ ปญฺญาปิตานิ สณฺฐิ-สิตานิ สณฺฐปิตานิ อยมปฺปกาเรหิ ทสพลญาณานิ ปริญฺญากตานิ อาวุโสหิ ภิกฺขู ปริญฺญาย ตรนฺโต

---

๑ ฉ. ม. สตฺถุสนฺตุ สนฺตุ ฯ

ឧទាន នន្ទវគ្គ ទី ៣ អដ្ឋមសូត្រ

ទុ្ហ+ ទានដែលអាត្មាអញ បានដំកល់ទុកល្អហើយ ក្នុងព្រះមហាកស្សប ហៅពេញជាទានដ៏ឧត្តម ទុ្ហ+ ទានដែលអាត្មាអញ បានដំកល់ទុកល្អហើយ ក្នុងព្រះមហាកស្សប ហៅពេញជាទានដ៏ឧត្តម។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តី+នុះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឹមទានេះ ក្នុងវេលានោះថា

ទៅតាំងពីដើមឡើយ រមែងស្រឡាញ់តិក្ខុ អ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតជាវត្ត អ្នកបិញ្ចឹមតែខ្លួន មិនបិញ្ចឹមបុគ្គលដទៃ ជាអ្នកនឹងធឹង ស្ងប់រម្ងាប់ មានស្មារតី គ្រប់គាល់។ សូត្រ ទី ៧ ។

[៨៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន នៃអនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី។ សម័យនោះឯងពួកភិក្ខុច្រើនរូប ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាជាខាងក្រោយភត្ត ហើយអង្គុយប្រជុំគ្នា ក្នុងរោងឈ្មោះកោរិមណ្ឌល (១) តំកើតអន្តរកថា (២) នេះឡើងថា ម្នាលការុណៈទាំងឡាយ តិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតតាលត្រាប់ទៅបិណ្ឌបាត

---

๑ ពាក្យសម្រាប់ដង្ហុយដែលគេធ្វើដំតដើមថ្ងាន។ អដ្ឋកថា។

๒ ពាក្យដែលចង្អុលដុតអំពីកថាវត្ថុ ๑๐ ហោចទៅ អន្តរកថា។

លភតិ តាលេន តាលំ មនាបិកេ ចក្ខុនា រូបេ បស្សិតុំ លភតិ តាលេន តាលំ មនាបិកេ សោតេន សទ្ទេ សោតុំ លភតិ តាលេន តាលំ មនាបិកេ ឃានេន គន្ធេ ឃាយិតុំ លភតិ តាលេន តាលំ មនាបិកេ ជិវ្ហាយ រសេ សាយិតុំ លភតិ តាលេន តាលំ មនាបិកេ តាយេន ផោដ្ឋព្ពេ ផុសិតុំ ។ បិណ្ឌបាតិកោ អាវុសោ ភិក្ខុ សក្កោតេ ករុកោតេ មានិតោ បូជិតោ អបចិតោ បិណ្ឌាយ ចរតិ ហន្ទ មយំ អាវុសោ បិណ្ឌបាតិកោ ភោម មយម្បិ លច្ឆាម តាលេន តាលំ មនាបិកេ ចក្ខុនា រូបេ បស្សិតុំ មយម្បិ លច្ឆាម តាលេន តាលំ មនាបិកេ សោតេន សទ្ទេ សោតុំ មយម្បិ លច្ឆាម តាលេន តាលំ មនាបិកេ ឃានេន គន្ធេ ឃាយិតុំ មយម្បិ លច្ឆាម តាលេន តាលំ មនាបិកេ ជិវ្ហាយ រសេ សាយិតុំ មយម្បិ លច្ឆាម តាលេន តាល មនាបិកេ តា-យេន ផោដ្ឋព្ពេ ផុសិតុំ មយម្បិ សក្កុតា ករុកតា មានិតា បូជិតា អបចិតា បិណ្ឌាយ បវិសិស្សាមាតិ ។

តែងបានឃើញរូបទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយភ្នែក មួយដង មួយកាល បានឮសម្លេងទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយត្រចៀក មួយដង មួយកាល បានធុំក្លិនទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយច្រមុះ មួយដង មួយកាល បានទទួលរសទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយអណ្តាត មួយដង មួយកាល បានប៉ះពាល់ផ្សព្វទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយកាយ មួយដង មួយកាល ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កិក្ខុអកប្រព្រឹត្តបរិបូណ៌ជាត មានគេឆ្លើសក្តាំរះ គោរព រាប់អាន បូជា គោតក្រែង គ្រាប់ទៅបរិបូណ៌ជាត ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ហ្ន៎យ៉ាងនុ៎ះពួកយើង ចូរជាអ្នកប្រព្រឹត្តបរិបូណ៌ជាត ពួកយើងនឹងបានឃើញរូបទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយភ្នែក មួយដងមួយកាលផង ពួកយើងនឹងបានឮសំឡេងទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្តដោយត្រចៀក មួយដង មួយកាលផង ពួកយើងនឹងបានធុំក្លិនទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្តដោយច្រមុះ មួយដង មួយកាលផង ពួកយើងនឹងបានទទួលរសទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្តដោយអណ្តាត មួយដងមួយកាលផង ពួកយើងនឹងបានប៉ះពាល់ផ្សព្វទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្តដោយកាយ មួយដង មួយកាលផង ពួកយើងនឹងមានគេឆ្លើសក្តាំរះគោរព រាប់អាន បូជា គោតក្រែង គ្រាប់ទៅបរិបូណ៌ជាតផង ។

ឧភយេ តតិយស្ស ឆន្ទរាគស្ស អដ្ឋិអុបត្ថំ

អយញ្ហេវមាទី តេសំ កិកូនំ អន្តរាតរាយា ហោតិ វិប្បកតា ។ អថខោ ភគវា សាយណ្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ យេន អារេវិមណ្ឌលមាឡោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ ។ និសជ្ជ ខោ ភគវា កិកូ អាមន្តេសិ តាយ ឆន្ទ កិកូវេ ឯតរហិ អាយាយ សន្ថិសិន្ថា តា ច បន វោ អន្តរាតរាយា វិប្បកតាតិ ។ ឯវ ភន្តេ អម្ហាកំ បច្ចក្ខតំ បិណ្ឌាតប្បដិក្កន្តានំ អារេវិមណ្ឌលមាឡេ សន្ថិសិន្ថានំ សន្ថិបតិតានំ អយមន្តរាកាយា ឧទបាទិ បិណ្ឌាតិកោ អាវុសោ កិកូ បិណ្ឌាយ ចរន្តោ លភតិ តាលេន តាលំ មញ្ចមិកេ ចក្កុញ្ច រូបេ បសន្នំ លភតិ តាលេន តាលំ មញ្ចមិកេ សោតេន សទ្ទេ សោតំ លភតិ តាលេន តាលំ មញ្ចមិកេ ឃានេន គន្ធេ ឃាយិតុំ លភតិ តាលេន តាលំ មញ្ចមិកេ ជិវ្ហាយ រសេ សាយិតុំ លភតិ តាលេន តាលំ មញ្ចមិកេ តាយេន ផោដ្ឋព្ពេ ផុសិតុំ

ឯអន្តរាភវកថានេះ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ តំពុងតាន់ឆ្លើយឱ្យចប់ស្រេចនៅឡើយ ។
គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញចាកការសម្ងំ ក្នុងផលសមាបត្តិ
ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ហើយទ្រង់ចូលទៅគាន់រោង ឈ្មោះតរោមណ្ឌលៈ
លុះទ្រង់ចូលទៅដល់ហើយ គង់លើអាសនៈដែលគេក្រាលថ្វាយ ។
លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ស្រេចហើយ ទើបត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុមកថា
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥឡូវនេះ អ្នកទាំងឡាយ អង្គុយប្រជុំគ្នា ដោយ
កថាដូចម្តេច អន្តរាភវកថា ដូចម្តេច ដែលអ្នកទាំងឡាយ ធ្វើមិនទាន់ចប់ ។
ភិក្ខុទាំងនោះ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលពួកខ្ញុំព្រះអង្គ
ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្ត ហើយអង្គុយ
ប្រជុំគ្នា ក្នុងរោងឈ្មោះតរោមណ្ឌលនេះ អន្តរាភវកថានេះ កើតឡើងថា
ម្នាលការុណៈ ទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកបព្រឹត្តបិណ្ឌបាត កាលត្រាច់ទៅបិណ្ឌ-
បាត តែងបានឃើញរូបទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្តដោយភ្នែក មួយ
ដង បួយកាល បានឮសំឡេងទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយ
ត្រចៀក មួយដង មួយកាល បានធុំក្លិនទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់
ចិត្ត ដោយច្រមុះ មួយដង បួយកាល បានទទួលរសទាំងឡាយ
ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយអណ្តាត មួយដង បួយកាល បានប៉ះពាល់
ផ្សព្វទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយកាយ មួយដង បួយកាល

បិណ្ឌោចាតិ‌តោ អាវុសោ ភិក្ខុ សក្កតោ គរុកតោ មានិតោ បូជិតោ អបចិតោ បិណ្ឌាយ ចរតិ ហន្ទ អាវុសោ មយម្បិ បិណ្ឌោចាតិ‌កា ហោម មយម្បិ លច្ឆាម តាលេន តាលំ មញ្ចបិ‌តេ ចក្កំ‌ឆា រូបេ បស្សិតុំ មយម្បិ លច្ឆាម តាលេន តាលំ មញ្ចបិ‌តេ សោតេន សទ្ទេ សោតុំ មយម្បិ លច្ឆាម តាលេន តាលំ មញ្ចបិ‌តេ ឃានេន គន្ធេ ឃាយិតុំ មយម្បិ លច្ឆាម តាលេន តាលំ មញ្ចបិ‌តេ ជិវ្ហាយ រសេ សាយិតុំ មយម្បិ លច្ឆាម តាលេន តាលំ មញ្ចបិ‌តេ កាយេន ផោដ្ឋព្ពេ ផុសិតុំ មយម្បិ សក្កតា គរុកតា មានិតា បូជិតា អបចិតា បិណ្ឌាយ ចរិស្សាមាតិ អយំ ខោ តេសំ ភន្តេ អន្តរាកថា វិប្បកតា អថ ភគវា អនុប្បត្តោតិ ។ ន ខ្វេតំ ភិក្ខវេ តុម្ហាកំ បដិរូបំ កុលបុត្តានំ សទ្ធា[1] អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជិតានំ យំ តុម្ហេ ឯវរូបំ កថំ កថេយ្យាថ[2] សន្និបតិតានំ ភិក្ខវេ ទ្វយំ ករណីយំ ធម្មី វា កថា អរិយោ វា តុណ្ហីភាវោតិ ។

---

๑ ឱ. សទ្ធាយ ។

ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុអកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាត មានគេផ្ញើសក្តារៈ គោរព រាប់អាន បូជា គោតក្រែង ត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ម្នាលអាវុសោភិក្ខុទាំងឡាយ ណ្ហើយចុះ ពួកយើងត្រូវជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតផង ពួកយើងនឹងបានឃើញរូបទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្តដោយភ្នែក មួយដងមួយកាលផង ពួកយើង នឹងបានឮសំឡេងទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្តដោយត្រចៀក មួយដងមួយកាលផង ពួកយើងនឹងបានធុំក្លិនទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយច្រមុះ មួយដង មួយកាលផង ពួកយើងនឹងបានទទួលរសទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយអណ្តាត មួយដង មួយកាលផង ពួកយើងនឹងបានប៉ះពាល់ផ្សព្វទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយកាយ មួយដង មួយកាលផង ពួកយើងនឹងមានគេផ្ញើសក្តារៈ គោរព រាប់អាន បូជា គោតក្រែង ត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតផង ចពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន ឧទ្ទកឋានេះហើយ ដែលពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ធ្វើមិនទាន់ចប់ស្រេចទៅឡើយ ស្រាប់តែព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចមកដល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ពោលកថា មានសភាពយ៉ាងនេះ មិនសមគួរដល់ភ្នែកទាំងឡាយ ដែលជាកុលបុត្តចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយសទ្ធាឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កាលបើបានប្រជុំគ្នា គួរធ្វើអំពើ ២ យ៉ាង គឺធម្មីកថា ១ អរិយតុណ្ហីភាព ១ ។

๓๓ ตติยสฺส ธนุวคฺคสฺส ๓ รเมสุตฺตํ

เอวเมว ภควา ปฐมตฺตึ วิธิสฺมา ตายเ วเลายเ ๔ม ฐานเ ฐานเสิ

ปิณฺฑปาติกสฺส ภิกฺขุโน อตฺตภาวสฺส อนญฺโญ สิโน โหติ ปิหายิตฺถ ตาทิโน โน เจ สทฺธสิโลกาวิสฺส-โตติ ฯ อฏฺม(๑) ฯ

[๘๓] ฬาเฐ สุตฺต ฯ ปกเ สมเย ภควา สาวตฺถิยเ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลานเ ภิกฺขูนเ ปฏฺฐาตฺตึ ปิณฺฑปาติ-ตปฺปฏิกฺขิตฺตานเ มณฺฑลมาเฬ สนฺนิสินฺนานเ สนฺนิปติตานเ อเยมตฺตาย กถา อุทปาทิ โก นุ โข อาวุโส สิปฺป ฌานโต โก กึ สิปฺป สิกฺขิ ภควา สิปฺป สิปฺปานเ อคฺคนฺติ ฯ ตตฺเถกจฺเจ ฬาหมาสุ หตฺถิสิปฺป สิปฺปานเ อคฺคนฺติ ฯ ปเรกจฺเจ ฬาหมาสุ อสฺสสิปฺป สิปฺปานเ อคฺคนฺติ ฯ ปเรกจฺเจ ฬาหมาสุ รถสิปฺป สิปฺปานเ อคฺคนฺติ ฯ

๑ ฉ.ม. อฏฺมนฺติ ฯ

លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្ញាបច្ឆាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឹទ្ធនេះ ក្នុងវេលានោះថា

ទៅតាំងពួយ តែងស្រឡាញ់កិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាត អ្នកបិញ្ចឹមតែខ្លួន មិនចំពឹមបុគ្គលដទៃ ជាអ្នកនឹងធឹង ប្រសិនបើ (កិក្ខុនោះ) មិនអាស្រ័យនូវការសរសើរ គឺកិត្តិសព្ទទេ (សេចក្តីសរសើរ រមែងមាន ក្នុងទីចំពោះមុខ ឬកំបាំងមុខមិនមាន) ។

សូត្រទី ៨ ។

(៨៣) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុច្រើនរូប កាលត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្ត អង្គុយប្រជុំគ្នាក្នុងពេលសម្រាប់អង្គុយ អន្តរកថានេះកើតឡើងថា ម្នាលអាវុសោទាំងពួយ អ្នកណាហ្ន៎ ជឹងនូវសិល្បៈ អ្នកណា ជាអ្នកសិក្សាសិល្បៈអ្វី បណ្តាសិល្បៈទាំងពួយ សិល្បៈណា ប្រសើរជាង ។ បណ្តាភិក្ខុទាំងនោះ ភិក្ខុពួកខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងពួយ សិល្បៈក្នុងដំរីប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងពួយ សិល្បៈក្នុងសេះប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងពួយ សិល្បៈក្នុងរថប្រសើរជាង ។

ឯកកេ្ខ ឯវមាមំសុ ឆន្ទសិប្បំ សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។ ឯកកេ្ខ ឯវមាមំសុ ជវនសិប្បំ[1] សិប្បានំ អគ្គន្តិ។ ឯកកេ្ខ ឯវមាមំសុ មុទ្ធាសិប្បំ[2] សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។ ឯកកេ្ខ ឯវមាមំសុ គណនាសិប្បំ[3] សិប្បានំ អគ្គន្តិ។ ឯកកេ្ខ ឯវមាមំសុ សន្ធានសិប្បំ សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។ ឯកកេ្ខ ឯវមាមំសុ លេខាសិប្បំ សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។ ឯក-កេ្ខ ឯវមាមំសុ កាព្យសិប្បំ[4] សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។ ឯកកេ្ខ ឯវមាមំសុ លោកាយតនសិប្បំ[5] សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។ ឯកកេ្ខ ឯវមាមំសុ ខេត្តវិជ្ជាសិប្បំ សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។ អយញ្ហរហិ តេសំ ភិក្ខូនំ អន្តរកថា សោតិ វិប្បកតា ។ អថខោ ភគវា សាយណ្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ យេន មណ្ឌលមាឡោ តេនុប-សង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ ។

---

๑ ម. ឥវុសិប្បំ ។ ๒ ឧ.ម. មុទ្ធសិប្បំ ។ ๓ ឧ.ម. ឥណនសិប្បំ ។ ๔ ឧ.ម. កាវេយ្យសិប្បំ ។ ๕ ឧ.ម. លោកាយតសិប្បំ ។

ពួកតិត្ថិខ្វះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងផ្លូវប្រសើរជាង ។ ពួកតិត្ថិខ្វះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងការងប្រសើរជាង ។ ពួកតិត្ថិខ្វះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងដៃទទេប្រសើរជាង ។ ពួកតិត្ថិខ្វះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងការរាប់ប្រសើរជាង ។ ពួកតិត្ថិខ្វះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងការរាប់ជូតប្រសើរជាង ។ ពួកតិត្ថិខ្វះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងការសរសេរប្រសើរជាង ។ ពួកតិត្ថិខ្វះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងការឲ្យប្រសើរជាង ។ ពួកតិត្ថិខ្វះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងគម្ពីរលោកាយតនៈ(១) ប្រសើរជាង ។ ពួកតិត្ថិខ្វះ និយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងវិជ្ជាឆាយស្រែប្រសើរជាង ។ ឯអត្តភាពនេះពួកតិត្ថិទាំងនោះធ្វើពុំទាន់ចប់ស្រួចទៅឡើយ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញចាកការសម្ងំ ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ហើយស្តេចយាងទៅគាន់ភោគជាទីអង្គុយ រួចគង់លើកាសនៈ ដែលគេក្រាលថ្វាយ ។

---

១ សំដីរបស់ពួកតិត្ថិដែលបានឈបជំនះសេចក្តីរបស់ព្រះអានន្ទដែលពោលថា មានពាក្យថា សត្វក្តែក ស ព្រោះឆ្កែងវិ ស កុកក្រហម ព្រោះឈាមវិក្រពេមជាដើម ។ អដ្ឋកថា ។

ឯសទ្ធ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ តាយ ឯត្ថ ភិក្ខវេ
ឯតរហិ កថាយ សន្និសិន្នា តា ច បន ភវេ អន្តរ-
កថា វិប្បកតាតិ ។ ឥធ ភន្តេ អម្ហាកំ បច្ចូសកាលំ
បដិច្ចាតប្បដិភ្កាន្តានំ មណ្ឌលមាឡេ សន្និសិន្នានំ
សន្និបតិតានំ អយ្ហភវេ កថា ឧទបាទិ តោ ខ្វាហំ អាវុសោ
សិប្បំ ជានាតិ តោ តាំ សិប្បំ សិក្ខិំ តតរំ សិប្បំ
សិប្បានំ អក្ខាសិំ ។ តត្ថេកច្ចេ ឯវមាហំសុ ហត្ថិសិប្បំ
សិប្បានំ អក្ខាសិ ។ ឯកច្ចេ ឯវមាហសុ អស្សសិប្បំ
សិប្បានំ អក្ខាសិ ។ ឯកច្ចេ ឯវមាហំសុ រថសិប្បំ
សិប្បានំ អក្ខាសិ ។ ឯកច្ចេ ឯវមាហំសុ ឆត្តសិប្បំ សិប្បានំ
អក្ខាសិ ។ ឯកច្ចេ ឯវមាហំសុ ឋុសិប្បំ សិប្បានំ អក្ខាសិ ។
ឯកច្ចេ ឯវមាហំសុ មុទ្ទាសិប្បំ សិប្បានំ អក្ខាសិ ។
ឯកច្ចេ ឯវមាហំសុ គណនាសិប្បំ សិប្បានំ អក្ខាសិ ។

លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ស្រេចហើយ ទើបត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុមក ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥឡូវនេះ អ្នកទាំងឡាយ អង្គុយប្រជុំគ្នា ដោយ កថាជូចម្តេច អន្តរកថាជូចម្តេច ដែលអ្នកទាំងឡាយឆ្លើមិនទាន់ចប់ស្រេច នៅឡើយ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាល ដែលពួកខ្ញុំព្រះអង្គត្រឡប់មក អំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាទាំងក្រោយភត្ត ហើយអង្គុយប្រជុំគ្នា ក្នុងរោងសម្រាប់អង្គុយនេះ អន្តរកថាតើនឡើងថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អ្នកណាហ្ន៎ ដឹងសិល្បៈ អ្នកណាជាអ្នកសិក្សា សិល្បៈអ្វី បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈណា ប្រសើរជាង ។ បណ្តា ភិក្ខុទាំងនោះ ពួកភិក្ខុខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈជីប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈ ទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងសេះប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះ ថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងរថប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងធ្នូប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុង ការវាងប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំង ឡាយ សិល្បៈក្នុងដៃទេប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះ ថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈកងតារាប់ជាលំដាប់ប្រសើរជាង ។

ឯកកេ ឯវមាហំសុ សង្ខារនសិប្បំ សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។
ឯកកេ ឯវមាហំសុ លេខាសិប្បំ សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។
ឯកកេ ឯវមាហំសុ គាឝ្យសិប្បំ សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។
ឯកកេ ឯវមាហំសុ លោកាយតនសិប្បំ សិប្បានំ
អគ្គន្តិ ។ ឯកកេ ឯវមាហំសុ ខេត្តវិជ្ជាសិប្បំ សិប្បានំ
អគ្គន្តិ ។ អយំ ភោ ឣោ ភន្តេ អត្តភាវោ វិប្បភតា
អថ ភគវា អឣុប្បត្តោតិ ។ ឣ ខ្វេតំ ភិក្ខវេ តុម្ហាកំ
បដិរូបំ កុលបុត្តានំ សទ្ធា អគារស្មា អនគារិយំ បព្វដិ-
តានំ យំ តុម្ហេ ឯវរូបំ ភគវន្តំ ភាវេយ្យាថ ។ សន្និ-
បតិតានំ ភោ ភិក្ខវេ ទ្វយំ ភារណីយំ ធម្មី វា ភគថា
អរិយោ វា តុណ្ហីភាវោតិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ
វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

អសិប្បវីវំ លហុ អត្តភាវោ

យេតិទ្ធិយោ សព្ពធិ វិប្បមុត្តោ

ពួកភិក្ខុខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងការ
រាប់ប្លុកប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈ
ទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងការសរសេរប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុខ្លះនិយាយ
យ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងការព្យាប្រសើរជាង ។
ពួកភិក្ខុខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុង
គម្ពីរលោកាយតនៈប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តា
សិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងវិជ្ជាគាយស្រែ ប្រសើរជាង ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចំរើន អត្ថពាកថានេះហើយ ដែលពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ធ្លើពុំទាន់ចប់
ស្រេចនៅឡើយ ស្រាប់តែព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចមកដល់ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ពោលកថាមានសភាពយ៉ាងនេះ មិនសម
គួរដល់អ្នកទាំងឡាយ ដែលជាកុលបុត្តចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស
ដោយសទ្ធាទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលអ្នកទាំងឡាយប្រជុំគ្នាគួរធ្វើ
អំពើ ២ យ៉ាង គឺ ធម្មីកថា ឬ អរិយតុណ្ហីភាព ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទរព្រះពុទ្ធដីកានេះ ក្នុងវេលានោះថា

បុគ្គលណា ជាអ្នកមិនបិញ្ចឹមជីវិត ដោយសិល្បៈ ជាអ្នក
ប្រព្រឹត្តស្រាល ក្នុងការប្រយោជន៍ ដល់ជនដទៃ សង្រួម
ឥន្ទ្រិយ មានបិត្តផុតស្រឡះ ចាកអាសវៈទាំងពួង

๒ฅาเธ ตถิยสฺส ธมฺมวาทิสฺส วเสนสุตฺตํ

อเถกสฺมึ สมเย อายสฺมา อานนฺโท

ราชคหา มาคนฺ(๑)ตฺวา เยน ปาวา ตทวสริ ตตฺถ สุทนฺ(๒)ทสฺส ฯ

[๘๔]ยาวเทฺว สุทนฺ ฯ เอกมนฺตนฺ สมยนฺ ภควา อุทุมฺพริกายนฺ

วิหรติ ธมฺมา เนรญฺชายนฺ ตีเร โพธิรุกฺขมูเล ปฐมาภิ-

สมฺพุทฺโธ ฯ เตเนว โข ปน สมเยน ภควา สพฺพญฺ-

ญุตญาณนฺเตน ธมฺมเทสนาเหตุ วิทิตฺวา สุทนฺทสฺส ปริพฺพาชกสฺส

อวิทูเร ภควา ตสฺส สพฺพญฺญุตาสฺส อนฺตเรน ตญฺจ สม-

ยนฺจ ปุพฺพนิมิตฺตา ปาตุภวึสุ ฯ อถ โข ภควา ตุณฺหีภูโต

อนฺตรธายติ ฯ อถ โข ภควา ปุพฺพนิมิตฺเต(๓) เอวรูเปติ สพฺเพ

เอเตหิ สพฺเพหิ สพฺพปฺปการาเย เอเตหิ ฉ

วิธญฺญาเหหิ วิธาปุญฺญาเย ภควติ เอตหิ วิย

เหหิ เหหิ ฯ อถ โข ภควา ปุพฺพนฺ วิธาย

ตาย เวลาย สมึ ฐานนฺ ฐาเนสิ

อยนฺ โข ตาว สพฺพญฺญุตาย ปสฺสนฺตสฺส ภควโต ปุพฺพ

อนฺตรา

เยน หิ ปญฺญตฺติ ตาว ตนฺ เหตนฺ อญฺญา

---

๑ ฉ. ภาคฺ มาร ฯ ม. หิภาคฺ มาน ฯ ๒ ฉ. ม. สเมนฺ ธตฺถ ฯ ๓ ฉ
ปุพฺพนฺตเร เหตนฺ อตฺถ ฯ

មិនមានទីនៅនៃតណ្ហា មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ថា របស់អញ មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា បានសម្លាប់មារហើយ ចរទៅម្នាក់ឯង បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ភិក្ខុ ។ សូត្រ ទី ៩ ។

[៨៤] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទើបនឹងត្រាស់ដឹងជាដំបូង ទ្រង់គង់នៅ ទៀបគល់ពោធិព្រឹក្ស ប្រថែរស្តឹងនេរញ្ជរា ក្នុងទុរវេលាប្រទេស ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ដោយព្រះវិក្ខនតែមួយ សោយវិមុត្តិសុខអស់ ៧ ថ្ងៃ ។ លុះកន្លង ៧ ថ្ងៃនោះទៅហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញចាកសមាធិនោះហើយ ប្រមើលមើលសត្វលោកដោយពុទ្ធចក្ខុ ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រមើលមើលដោយពុទ្ធចក្ខុ ទ្រង់បានឃើញពួកសត្វដែលកំពុងក្តៅអន្ទះសា ដោយគ្រឿងក្តៅជាអនេកផង កំពុងឆេះរោលរាល ដោយគ្រឿងឆេះរោលរាលជាអនេកផង ដែលកើតអំពីរាគៈខ្លះ កើតអំពីទោសៈខ្លះ កើតអំពីមោហៈខ្លះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឹទានេះ ក្នុងវេលានោះថា

សត្វលោកនេះមានសេចក្តីក្តៅអន្ទះសា ត្រូវផស្សៈគ្របសង្កត់ហើយ រមែងពោលនូវខន្ធបញ្ចកៈ ដែលមានរោគថាជាខ្លួន ព្រោះថាសំគាល់ឃើញ ដោយអាការណា ខន្ធបញ្ចកៈនោះ រមែងប្រែក្រឡាយទៅ

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយេ ឥតិវុត្តក ទុតិយំ

អញ្ញាសិកោណ្ឌញ្ញោ អរហត្តំ[1] លភោតោ អវិជ្ជាវដ្ដោ អវិជ្ជា-
គតិនន្ទតិ ។
យទនិច្ចន្តិ[2]តំ ភយំ យទុក្ខំ តាយតិ តំ ទុក្ខំ
អវិមុច្ចមានាយ ខោ បនិធំ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតិ[3] ។
យេ ហិ កេចិ សមណា ច ព្រាហ្មណា ច អតីតេ អទ្ធានេ
វិមុច្ចេយ្យុំ សព្វេតេ អវិមុច្ចមូត្តា អវិមុត្តាតិ វទាមិ ។
យេ ច បន កេចិ សមណា ច ព្រាហ្មណា ច អនាគតេ
អទ្ធានេ វិមុច្ចិស្សន្តិ សព្វេតេ អនិស្សរណាវិមុត្តា[4]
អវិមុត្តាតិ វទាមិ ។
សព្ពូបធិ ហិ[5] បដិក្ខេ ទុក្ខមិទំ សព្ពាតិ
សព្ពាសានក្ខយោ ឯត្ថ ទុក្ខស្ស សម្ភវោ ។
លោភោ មិច្ចា បុរិសស្ស មុដ្ឋស្សតិស្ស យោ ភូតោ ភូតវា
ច អបរិមុត្តោ ។

---

១ ឧ. ភវិច្ឆោ ។ ២ ម. យទភិនន្ទតិ ។ ៣ ឧ. វសតីតិ ។ ៤ ម. អនិស្ស-
រណា ។ ៥ ឧ. ន ឧបធីហិ ។ ម. ឧបធិ ហិ ។

ចាកពាក្យនោះ សត្វលោក ដាប់ចំពាក់ក្នុងកិលេស ត្រូវភពត្រួបសង្កត់ មានការប្រកួតប្រជែងជាដរាប តែងត្រេកត្រអាលនឹងកិលេស ។ សត្វត្រេកអរនឹងវេទនា របស់នោះជាភ័យ ខ្លាចចំពោះវេទនា របស់នោះជាទុក្ខ មានតែបុគ្គលប្រព្រឹត្តមគ្គព្រហ្មចរិយៈនេះ ទើបលះបង់កិលេសបាន ។ ពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ពោលនូវការរួចចាកកិលេសដោយកិលេស (សស្សតទិដ្ឋិ) ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ តថាគតពោលថា មិនផុតស្រឡះចាកកិលេសឡើយ ។ មួយទៀត ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ពោលនូវការរលាស់ចាកកិលេសដោយវិកិលេស (ឧច្ឆេទទិដ្ឋិ) ពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ តថាគតពោលថា មិនរលាស់ចេញចាកកិលេសបានឡើយ ។ ព្រោះថាទុក្ខនេះ កើតមានព្រោះអាស្រ័យឧបធិទាំងពួង ការកើតនៃទុក្ខមិនមាន ព្រោះអស់ឧបាទានទាំងពួង ។ អ្នកចូរមើលលោកនេះចុះ ពួកសត្វក្តី អ្នកត្រេកអរក្នុងពួកសត្វក្តី ដែលអវិជ្ជាដ៏ត្រាស់ត្រួបសង្កត់ហើយ មិនរួចស្រឡះ (ចាកទុក្ខ) បានឡើយ ។

ឧទានេ គតំ យស្ស នត្ថិ តណ្ហា ទសមសុត្តំ

យេ ហិ កេចិ ភវា សព្ពេ សព្ពត្ថាយ
សព្ពេ ភវា អនិច្ចា ទុក្ខា វិបរិណាមធម្មា[1] ។
ឯវមេតំ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតោ
ភវតណ្ហា បហីយតិ វិភវតណ្ហា ភិនន្ទតិ[2] ។
សព្ពេសា[3] តណ្ហានំ ខយា អសេសវិរាគនិរោធោ និព្ពានំ
តស្ស និព្ពុតស្ស ភិក្ខុនោ អនុបាទា បុនព្ភវោ ន ហោតិ។
អភិភូតោ មារោ វិជិតសង្គ្រាមោ ឧបច្ចគា សព្ពភវានំ តា-
ឌីតិ ។ ឧសមំ[4] ។

នត្ថិរត្តោ គតំ យោ ។

តិស្សុទ្ទានំ

កម្មំ នត្ថោ យសោជោ ច សារីបុត្តោ ច កោលិតោ
បិលិន្ទោ កស្សបោ មិឡ្ហោ សិង្គាលោ កោនគមនោ ឧសភោ។

---

๑ ឧ. ម. ធម្មាតិ ។ ๒ ម. វិភវំ នាភិនន្ទតិ ។ ๓ ឧ. សព្ពោ ។
๔ ឧ. ម. ទសមន្តិ នត្ថិ ។

ព្រោះថា ភាវណាមួយ ក្នុងទីទាំងពួង ត្រង់ទីសេចទាំងអស់ ភាព
ទាំងអស់នោះ សុទ្ធតែមិនទៀង ជាទុក្ខ មានការប្រែប្រួលជា
ធម្មតា ។ ការលះបង់បុគ្គលយើញហេតុនុ៎ះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ
តាមពិត យ៉ាងនេះហើយ រមែងលះបង់ ភាវតណ្ហា មិនត្រេក
ត្រអាលចំពោះភាវតណ្ហាទៀយ ។ ការប្រាសចាកតម្រេក នឹង
ការរលត់មិនសល់ ព្រោះអស់តណ្ហាទាំងឡាយ ដោយសព្វគ្រប់
ឈ្មោះថា និព្វាន ភពថ្មី ក៏មិនមានដល់តិក្ខុនោះ អ្នករលត់ហើយ
ព្រោះមិនមានឧបាទាន ។ តិក្ខុនោះបានគ្រប់សង្កត់មារ ទាំងឈ្នះ
សង្គ្រាម ជាអ្នកនឹងធឹង កន្លងភពទាំងអស់បាន ។ សូត្រទី ១០ ។

ចប់ ធម្មវគ្គ ទី ៣ ។

ឧទ្ទាននៃធម្មវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីផលនៃភិក្ខុចាស់ ១ ព្រះនន្ទ ១ ព្រះយសោជៈ ១ ព្រះសារីបុត្ត ១
ព្រះគាលិត(មោគ្គល្លាន) ១ ព្រះបិលិន្ទវច្ឆៈ ១ ព្រះកស្សប ១ ពួកតិក្ខុអ្នក
ប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាត ១ សិល្បៈ ១ សត្ថុលោក ១ រួមទាំងអស់ត្រូវជា ១០ ។

ខុទាគេ បពុជ្ជោ មេឃិយវគ្គោ

[៨៥] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា ចាលិ-
កាយំ វិហរតិ ចាលិកេរេ បព្ពតេ ។ តេន ខោ បន
សមយេន អាយស្មា មេឃិយោ ភគវតោ ឧបដ្ឋាកោ
ហោតិ ។ អថខោ អាយស្មា មេឃិយោ យេន ភគវា
តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ
អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ ឋិតោ ខោ អាយស្មា មេឃិយោ
ភគវន្តំ ឯតទវោច ឥច្ឆាមហំ ភន្តេ ជន្តុគាមេ (១)
បិណ្ឌាយ បវិសិតុន្តិ ។ យស្សទានិ ត្វំ មេឃិយ កាលំ
មញ្ញសីតិ ។ អថខោ អាយស្មា មេឃិយោ បុព្ពណ្ហ-
សមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ ជន្តុគាមំ បិណ្ឌាយ
បាវិសិ ។ ជន្តុគាមេ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌ-
បាតប្បដិក្កន្តោ យេន តិត្ថិកាន្យាយ នទិយា តីរំ
តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា តិត្ថិកាន្យាយ នទិយា
តីរេ ឯឡ្លវិយាវំ អនុចង្កមមានោ អនុវិចរមានោ
អន្តរា ខោ អស្សវនិកំ រមណីយំ

---

១ ម. ជន្តុគាមំ ។

ឧទាន មេឃិយវគ្គ ទី ៤

(៨៩) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅទៀបចាលិកបព៌ត ដិតក្រុងចាលិកា ។ សម័យនោះឯង ព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ ជាអ្នកបំរើព្រះមានព្រះភាគ ។ គ្រានោះ ព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចឋិតនៅក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ ឋិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គបង់ចូលទៅបិណ្ឌបាតក្នុងដន្លគ្រាម ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលមេឃិយៈ អ្នកចូរសំគាល់នូវកាលដែលគួរនឹងទៅ ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ ស្លៀកស្បង់ប្រដាប់ដោយត្រចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ចូលទៅបិណ្ឌបាតឯដន្លគ្រាម ។ លុះត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងដន្លគ្រាម រួចត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាតក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្តវិញ ហើយចូលទៅឯឆ្នេរស្ទឹងកិមិកាឡា លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ដើរទៅដើរមក សម្រាកស្មុគ្រប្បះឆ្នេរស្ទឹងកិមិកាឡា បានឃើញព្រៃស្វាយគួរជាទីជ្រះថ្លា គួរឱកាយ

ឯសានេសុ្ច ឯតទហោសិ ចាសាឯិកំ វតិទំ អម្ហាកំ រមណីយំ អលំ វតិទំ កុលបុត្តស្ស បធានត្ថិកស្ស បធានាយ សចេ មំ ភគវា អនុជានេយ្យ អាគច្ឆេយ្យ។ បហំ ឥមំ អម្ហាកំ បធានាយោតិ ។ អថោ អាយស្មា-មេឃិយោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ ឋិសីទិ ។ ឯកមន្តំ ឋិតោ ខោ អាយស្មា មេឃិយោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ឥធាហំ ភន្តេ បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមា-ទាយ ឥន្ទ្រិយានំ បិណ្ឌាយ ចារិសឹ ឥន្ទ្រិយានេ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌចារតម្ហា ឯកាកិស្ស ឯកាយនេ តីរំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា តិរិតិតាយ ឯកាយនេ តីរេ ឯឡ្ឡវិហារំ អនុបវិដ្ឋោ អនុវិចរមានោ អទ្ទសំ អម្ហាកំ ចាសាឯិកំ(១) រមណីយំ ឯិស្សាន មេ ឯតទហោសិ ចាសាឯិកំ វតិទ អម្ហាកំ រមណីយំ អលំ វតិទំ កុលបុត្តស្ស បធានត្ថិកស្ស បធានាយ សចេ មំ ភគវា អនុជានេយ្យ

---

๑ ម. ឯត្តន្តរេ មនញ្ញន្តិ អត្ថិ ។

ឧទាន មេឃិយវគ្គ ទី ៤ បឋមសូត្រ

លុះព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ បានឃើញហើយ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះថា
ធុរ្ហ៎ ព្រៃស្វាយនេះ គួរជាទីជ្រះថ្លា គួររីករាយ ធុរ្ហ៎ ព្រៃស្វាយនេះ សម
គួរដល់ការព្យាយាម របស់កុលបុត្តអ្នកត្រេកអរដោយការព្យាយាម ប្រសិន
បើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុញ្ញាតដល់អាត្មាអញ គួរតែត្អូញត្អែរមកឯព្រៃ
ស្វាយនេះ ដើម្បីប្រកបព្យាយាម ។ លំដាប់នោះ ព្រះមេឃិយៈដ៏មាន
អាយុ បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ថ្វាយបង្គំព្រះ
មានព្រះភាគរួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ អង្គុយ
ក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចំរើន ក្នុងទីនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គស្មើកស្ងាត់ប្រដាប់ដោយត្រេក ទំនប់ចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហ-
សម័យហើយ ចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងដន្លគ្រាម លុះត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត
ក្នុងដន្លគ្រាម រួចត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្តវិញ
ហើយចូលទៅ ឯឆ្នេរស្ទឹងកិមិកាឡា លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ដើរទៅ
ដើរមក សម្រាកស្មុង ប្រមឆ្នេរស្ទឹងកិមិកាឡា បានឃើញព្រៃស្វាយ គួរ
ជាទីជ្រះថ្លា គួររីករាយ លុះខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហើយ ក៏មានសេចក្តី
ត្រិះរិះថា ធុរ្ហ៎ ព្រៃស្វាយនេះ គួរជាទីជ្រះថ្លា គួរជាទីរីករាយ ធុរ្ហ៎
ព្រៃស្វាយនេះ សមគួរដល់ការព្យាយាម របស់កុលបុត្ត អ្នកត្រេកអរ
ដោយព្យាយាម ប្រសិនបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុ
ញ្ញាតដល់អាត្មាអញ

អាគច្ឆេយ្យាមាហំ ឥមំ[1] អម្ហាកំ បជាបតិយោតិ ។ សចេ មំ ភគវា អនុជានាតិ គច្ឆេយ្យាមាហំ[2] អម្ហាកំ បជាបតិយោតិ ។

[៨៦] អថ ខ្វស្ស ភគវា អាយស្មន្តំ មេឃិយំ ឯតទវោច អាគមេហិ តាវ មេឃិយ យាវាហំ[3] តាវ យោវ អញ្ញោបិ កោចិ ភិក្ខុ អាគច្ឆតីតិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ អាយស្មា មេឃិយោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ភគវតោ ខ្វស្ស ឯតិ ភិញ្ញំ ខុទ្ទកំ ការណីយំ ឯតិ ភគស្សច្ច ខ បដិច្ចយោ មយ្ហំ ខោ បន ភន្តេ អតិ ខុទ្ទកំ ការណីយំ អតិ ភគស្សច្ច បដិច្ចយោ សចេ មំ ភន្តេ ភគវា អនុជានាតិ គច្ឆេយ្យាមាហំ តំ អម្ហាកំ បជាបតិយោតិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ មេឃិយំ ឯតទវោច អាគមេហិ តាវ មេឃិយ យាវ អញ្ញោបិ កោចិ ភិក្ខុ អាគច្ឆតីតិ ។

---

១ ម. ឥតិ ។ ២ ឧ.ម. តត្ថិ អត្ថិ ។ ៣ ឧ. ឯកកម្ហា ។ ម. ឯកកម្ហិ ។

អាត្មាអញ គួរចេកចៀសស្ងាយនេះ ដើម្បីប្រកបព្យាយាម ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គ គួរខ្ញុំព្រះអង្គទៅឯចៀសស្ងាយ ដើម្បីប្រកបព្យាយាម ។

(៨៦) កាលព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ ក្រាបទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុថា ម្នាលមេឃិយៈ អ្នកចូររង់ចាំសិន តថាគតនៅតែម្នាក់ឯងឥតមានទេ ចាំភិក្ខុឯទៀតណាមួយមកសិន ។ ព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ នៅតែក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ ជាគំរប់ពីរដងទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគមិនមានកិច្ច តិចតួចដែលត្រូវធ្វើតទៅទៀតឡើយ ពាំនមិនមានការសន្សំកិច្ចដែលទ្រង់ធ្វើស្រេច ហើយឲ្យចំរើនឡើងទៀតទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឯខ្ញុំព្រះអង្គនៅមានកិច្ច ដែលត្រូវធ្វើតទៅទៀត ពាំនមានការសន្សំកិច្ច ដែលខ្ញុំព្រះអង្គធ្វើហើយឲ្យចំរើនឡើងទៀត បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គ គួរខ្ញុំព្រះអង្គទៅឯចៀសស្ងាយនោះ ដើម្បីប្រកបព្យាយាម ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ ជាគំរប់ពីរដងទៀតថា ម្នាលមេឃិយៈ អ្នកចូររង់ចាំបន្តិចសិន តថាគតនៅតែម្នាក់ឯងឥតមានទេ ចាំភិក្ខុឯទៀតណាមួយ មកសិន ។

តតិយម្បិ ខោ អាយស្មា មេឃិយោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ភគវតោ ភន្តេ ឧត្តរិ តរិញ្ចិ ទុក្ខវិ ការណាយំ ឧត្តិ តតស្ស ភ បដិចយោ មយ្ហំ ខោ បន ភន្តេ អត្តិ ទុក្ខវិ ការណាយំ អត្តិ តតស្ស ភ បដិចយោ សចេ មំ ភគវា អនុជានាតិ តច្ចេយ្យាហំ តំ អម្ពវនំ បជានាយេតិ ។ បជានន្តិ ខោ មេឃិយ វនមាលំ តិន្តិ វនេយ្យាម យស្សុធានិ តំ មេឃិយ កាលំ មញ្ញសីតិ ។

[៨៧] អថខោ អាយស្មា មេឃិយោ ទុដ្ឋាយោ-សនា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា យេន តំ អម្ពវនំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា តំ អម្ពវនំ អជ្ឈោគាហេត្វា អញ្ញតរស្មិំ រុក្ខមូលេ ទិវាវិហារំ និសីទិ ។ អថខោ អាយស្មតោ មេឃិយស្ស តស្មិំ អម្ពវនេ វិហរន្តស្ស យេភុយ្យេន តយោ អកុសលា វិតក្កា សមុទាចរន្តិ សេយ្យថីទំ កាម-វិតក្កោ ព្យាបាទវិតក្កោ វិហឹសាវិតក្កោ ។ អថខោ

ព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ នៅតែក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ ជាគំរប់បីដង ទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគមិនមានតិច្ចតិចតួច ដែលត្រូវធ្វើតទៅទៀតទេឬ តាំងមិនមានការសន្សំតិច ដែលទ្រង់ធ្វើស្រេចហើយឲ្យចំរើនឡើងទៀត បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឯខ្ញុំព្រះអង្គនៅមានតិច ដែលត្រូវធ្វើតទៅទៀត តាំងនៅមានការសន្សំតិច ដែលខ្ញុំព្រះអង្គធ្វើហើយឲ្យច្រើនឡើងទៀត បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ប្រសិនបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គ គួរខ្ញុំព្រះអង្គទៅឯព្រៃស្វាយនោះ ដើម្បីប្រកបព្យាយាម ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលមេឃិយៈ តថាគតគប្បីនិយាយនឹងអ្នកតាលនិយាយថា ព្យាយាមដូច្នេះ ដូចម្តេចបាន ម្នាលមេឃិយៈ អ្នកចូរសំគាល់នូវកាលដែលគួរនឹងទៅ ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ។

(៨៧) លំដាប់នោះ ព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ បានក្រោកចាកអាសនៈ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចធ្វើប្រទក្សិណ ហើយចូលទៅកាន់ព្រៃស្វាយនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏លុកចូលទៅក្នុងព្រៃស្វាយនោះ រួចអង្គុយសម្រាកនៅវេលាថ្ងៃ ប្រហែលឈើមួយដើម ។ កាលដែលព្រះមេឃិយៈ ដ៏មានអាយុ នៅសម្រាក ក្នុងព្រៃស្វាយនោះ អកុសលវិតក្កៈដ៏លាមក ៣ យ៉ាង គឺកាមវិតក្កៈ ១ ព្យាបាទវិតក្កៈ ១ វិហឹសាវិតក្កៈ ១ ផុសផុលឡើងរឿយ ។ ។ លំដាប់នោះ

อายสฺมาเตา เมฆิโย สฺสุ ปิตุอุปฏฺฐาโก อจฺฉริยํ วต เภา อพฺภุตํ วต เภา สตฺถา[๑]ต วตฺถุ อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิโต อเจโต ปนาเมหิ ตีหิ ฐาเนหิ อกุสลเมหิ วิตกฺเกหิ อภิสเต[๒] เสยฺยถีทํ กามวิตกฺเกน พฺยาปาทวิตกฺเกน วิหึสาวิตกฺกาติ ๆ อเจโต อายสฺมา เมฆิโย สายณฺหสมยํ ปฏิสลฺลานา วุฏฺฐิโต เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปฺกมนฺโต ฐิโต ๆ ปฺกมนฺโต ฐิโตเจา เต อายสฺมา เมฆิโย ภควนฺตํ เอตทโวจ ๔ฉ[๓] ภนฺเต ตสฺมึ อมฺหากเน วิหารนฺตเร เยกฺวาเยน ตาเยา ฐาปกา อกุสลา วิตกฺกา สมุทาจรนฺติ เสยฺยถีทํ กามวิตกฺกา พฺยาปาทวิตกฺกา วิหึสาวิตกฺกา ๆ ตสฺส มยฺหํ ภนฺเต เอตทโหสิ อจฺฉริยา วต เภา อพฺภุตา วต เภา สตฺถา ต วตฺถุ อคารสฺมา อนคาริยา ปพฺพชิโต

---

๑ ฉ.ม. สตฺถุ ๆ ๒ ฉ. อภิสงฺขา ๆ ม. อภิสงฺขา ๆ ๓ ฉ.ม. เอตฺตกาว ปน อตฺถิ ๆ

ព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះថា ទុហ្មុ អស្មារ្យណាស់ ទុហ្មុ
ចំឡែកណាស់ អម្បាលអាត្មាអញ ជាអ្នកចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស
ដោយសទ្ធា នៅតែមានអកុសលវិតក្កៈដ៏លាមកៗយ៉ាងនេះ គឺកាមវិតក្កៈ១
ព្យាបាទវិតក្កៈ ១ វិហឹសាវិតក្កៈ១ គ្របសង្កត់បាន ។ លំដាប់នោះ ព្រះ
មេឃិយៈដ៏មានអាយុ ចេញចាកទីសម្ងំ ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ហើយចូល
ទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះ
ភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុង
ទីសមគួរហើយ ក៏បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចំរើន ក្នុងទីឯណោះ កាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គកំពុងនៅ ក្នុងព្រៃស្វាយនោះ
អកុសលវិតក្កៈដ៏លាមក ៣ យ៉ាង គឺ កាមវិតក្កៈ ១ ព្យាបាទវិតក្កៈ ១
វិហឹសាវិតក្កៈ ១ ផុសផុសឡើងរឿយ ។ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះថា ទុហ្មុ អស្មារ្យណាស់ ទុហ្មុ ចំឡែក
ណាស់ អម្បាលអាត្មាអញ ជាអ្នកចេញចាកផ្ទះទៅកាន់ផ្នួសដោយសទ្ធា

อถโข ปณฺฑิตมิตฺตา ตีหิ ตาปเสหิ อกฺกุสลเจหิ วิตกฺเกหิ อญฺญาสเตา สเยฺยถีธ กามวิตกฺกนฺ ฯเปฯ ทานวิตกฺกนฺ วิหึสาวิตกฺกนฺติ ฯ

[๘๘] อปริปกฺกาย เมฆิย เจเตาวิมุตฺติยา ปญฺจ ธมฺมา ปริปาจนาย สํวตฺตนฺติ ฯ กตเม ปญฺจ ฯ ๔๓ เมฆิย ภิกฺขุ กลฺยาณมิตฺโต โหติ กลฺยาณสหาโย ฯ อปริปกฺกาย เมฆิย เจเตาวิมุตฺติยา อยเมปมาโม ธมฺโม ปริปาจนาย สํวตฺตติ ฯ ปุน จปรํ เมฆิย ภิกฺขุ สีลวา โหติ ปาติโมกฺขสํวรสํวุโต วิหรติ อาจารโคจรสมฺปนฺโน อณุมตฺเตสุ วชฺเชสุ ภยทสฺสาวี สมาทาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสุ ฯ อปริปกฺกาย เมฆิย เจเตาวิมุตฺติยา อยํ ทุติโย ธมฺโม ปริปาจนาย สํวตฺตติ ฯ ปุน จปรํ เมฆิย ภิกฺขุ โยเยเม กถา อภิสลฺเลขิกา เจเตาวิวรณสปฺปายา ปกณฺณกวินิพนฺธาย วิริยาย สงฺคณิกาย อุปสมาย อภิญฺญาย สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตติ เสยฺยถีธ อปฺปิจฺฉกถา สนฺตุฏฺฐิกถา ปวิเวกกถา

នៅតែមានអកុសលវិតក្កៈដ៏លាមកពួកយ៉ាង គឺកាមវិតក្កៈ ១ ព្យាបាទវិតក្កៈ ១ វិហឹសាវិតក្កៈ ១ គ្រប់សង្ឃឹត់បាន ។

[៩៨] ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលមេឃិយៈ ធម៌ ៥ យ៉ាង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីធ្លើបេតោវិមុត្តិ ដែលមិនទាន់ចាស់ក្លាឲ្យចាស់ក្លាបាន ។ ធម៌ ៥ យ៉ាងតើដូចម្តេច ។ ម្នាលមេឃិយៈ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានមិត្តល្អ បែរទៅរកមិត្តល្អ ។ ម្នាលមេឃិយៈ នេះជាធម៌ទី ១ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីធ្លើបេតោវិមុត្តិ ដែលមិនទាន់ចាស់ក្លាឲ្យចាស់ក្លាបាន ។ ម្នាលមេឃិយៈ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមានសីល សង្រួមហើយដោយការសង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខ បរិបូណ៌ដោយអាចារៈនឹងគោចរៈ ជាអ្នកឃើញភ័យ ក្នុងទោសទាំងឡាយ សូម្បីបន្តិចបន្តួច សមាទានសិក្សា ក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ។ ម្នាលមេឃិយៈ នេះជាធម៌ទី ២ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីធ្លើនូវបេតោវិមុត្តិ ដែលមិនទាន់ចាស់ក្លាឲ្យចាស់ក្លាបាន ។ ម្នាលមេឃិយៈ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកបានតាមប្រាថ្នា បានដោយមិនលំបាក បានដោយងាយ នូវកថា ដែលជាសភាគយ៉ាងនេះ គឺរបៀបកថា ១ សន្តុដ្ឋិកថា ១ បវិវេកកថា ១

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឧទានំ

អសំសដ្ឋកថា វិវិត្តវគ្គកថា សីលវគ្គកថា សមាធិ-
កថា បញ្ញាកថា វិមុត្តិកថា វិមុត្តិញាណទស្សន-
កថា ឝិក្ខាបទាយ កថាយ ឯតាបលាភី ហោតិ អតិ-
ដ្ឋលាភី អតត្តសិរលាភី ។ អបិរបក្កាយ ខេយិយ
ចេតោវិមុត្តិយោ អយំ តតិយោ ឆន្ទោ បរិហាតាយ
សំវត្តតិ ។ បុន ចបរំ ខេយិយ កិត្តុ អារទ្ធវីរិយោ
វិហរតិ អកុសលានំ ឆម្មានំ បហានាយ កុសលានំ
ឆម្មានំ ឧប្បាទាយ ថាមវា ទឡ្ហបរក្កមោ អនិក្ខិត្ត-
ធុរោ កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ អបិរបក្កាយ ខេយិយ
ចេតោវិមុត្តិយោ អយំ ចតុត្ថោ ឆន្ទោ បរិហាតាយ
សំវត្តតិ ។ បុន ចបរំ ខេយិយ កិត្តុ បញ្ញវា ហោតិ
ឧទយត្ថគាមិនិយា បញ្ញាយ សមន្នាគតោ អរិយាយ
និព្ពេធិកាយ សម្មាទុក្ខក្ខយគាមិនិយា ។ អបិរបក្កា-
យ ខេយិយ ចេតោវិមុត្តិយោ អយំ បញ្ចមោ ឆន្ទោ
បរិហាតាយ សំវត្តតិ ។ អបិរបក្កាយ ខេយិយ
ចេតោវិមុត្តិយោ ឥមេ បញ្ច ឆន្ទា បរិហាតាយ សំវត្តន្តិ ។

អស់សត្តកថា ๑ វិវរយមកកថា ๑ សីលកថា ๑ សមាធិកថា ๑ បញ្ញា-
កថា ๑ វិមុត្តិកថា ๑ វិមុត្តិញាណទស្សនកថា ๑ ដែលជាកថាផ្សេងដ៏ជាទី
សប្បាយខ្លួយចំត្តប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីនឿយណាយតែម្យ៉ាង ដើម្បី
ប្រាសចាកតម្រេក ដើម្បីរលត់ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ ដើម្បីដឹងចំពោះ ដើម្បី
ត្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះនិព្វាន ។ ម្នាលមេឃិយៈ នេះជាធម៌ទី ៣ ប្រព្រឹត្ត
ទៅ ដើម្បីធ្លើបចេតោវិមុត្តិ ដែលមិនទាន់ចាស់ក្លាឲ្យចាស់ក្លាបាន ។ ម្នាល
មេឃិយៈ មួយទៀត កិក្ខុជាអ្នកប្រារព្ធព្យាយាម ដើម្បីលះអកុសលធម៌ទាំង
ឡាយ ដើម្បីញុំាងកុសលធម៌ទាំងឡាយឲ្យកើតមឡើង ជាអ្នកមានកំឡាំង
មានសេចក្តីប្រឹងប្រែងមាំមួន មិនដាក់ធុរៈ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ។
ម្នាលមេឃិយៈ នេះជាធម៌ទី ๔ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីធ្លើបចេតោវិមុត្តិដែលមិន
ទាន់ចាស់ក្លាឲ្យចាស់ក្លាបាន ។ ម្នាលមេឃិយៈ មួយទៀត កិក្ខុមានបញ្ញា
ប្រកបដោយបញ្ញា ជាគ្រឿងដឹងការកើតមឡើង នឹងសូន្យទៅ ជាប្រាជ្ញាដ៏
ប្រសើរ ជាគ្រឿងទំលុះទំលាយកិលេស ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីអស់ទុក្ខដោយ
ប្រពៃ ។ ម្នាលមេឃិយៈ នេះជាធម៌ទី ๕ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីធ្លើបចេតោវិមុត្តិ
ដែលមិនទាន់ចាស់ក្លាឲ្យចាស់ក្លាបាន ។ ម្នាលមេឃិយៈ ធម៌ ๕ យ៉ាងនេះ
ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីធ្លើបចេតោវិមុត្តិ ដែលមិនទាន់ចាស់ក្លាឲ្យចាស់ក្លាបាន ។

ឧភតោ បត្តស្ស មេឃិយវគ្គស្ស បឋមសុត្តំ

តាសញ្ញាណាមិត្តសេក្ខំ យេវាបិយ តិត្ថ្យារោ ជាដិកាថ្ងំ
តាសញ្ញាណាសវាយសក្ខ តាសញ្ញាណាសម្ភវិត្តិសក្ខ យំ
សីលវា អវិសក្ខតិ ជាតិយោក្ខេសំវរសំវុតោ វិមោវិសក្ខតិ
អាចារគោចរសម្បន្នោ អណុមត្តេសុ វជ្ជេសុ ភយ-
ទស្សាវី សមាទាយ សិក្ខតិសក្ខតិ (๑) សិក្ខាបទេសុ ។
តាសញ្ញាណាមិត្តសេក្ខំ យេវាបិយ តិត្ថ្យារោ ជាដិកាថ្ងំ
តាសញ្ញាណាសវាយសក្ខ តាសញ្ញាណាសម្ភវិត្តិសក្ខ យំ
យាយំ ភគវា អរិយសច្ចានិ ចេវ តាវិវរណាសម្បជ្ជយោ
ឯតាវត្តាវិញ្ញាយ វិភជាយ ឧត្តានីយ ឧបមាយ
(๒)
អភិញ្ញាយ សម្មោជាយ ដញ្ញាវាយ សំវត្តិសក្ខតិ សេយ្យ-
ថីទំ អម្ពដ្ឋោវាថ សន្តុដ្ឋិភាថ បវិវេកវាថ អសំសគ្គ-
វាថ វីរិយារម្ភវាថ សីលវាថ សមាធិវាថ បញ្ញា-
ភាថ វិមុត្តិវាថ វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនវាថ យាវូបិយោ
ភាថាយ ឯភាយបលាភី អវិសក្ខតិ (๓) អភិញ្ញាលាភី ភវតេ-
សិរលាភី ។ តាសញ្ញាណាមិត្តសេក្ខំ យេវាបិយ តិត្ថ្យារោ

๑ ម. សក្ខតិ ។ ๒ ម. លព្ភតិ ។ ๓ ម. ភវតិ ។

ម្នាលមេឃិយៈ គុណជាតនុ៎ះ រមែងកើតប្រាកដ ដល់តិក្ខុដែលមានមិត្តល្អ មានសំឡាញ់ល្អ ចែរពៅរកមិត្តល្អ ព្រោះតិក្ខុនោះជាអ្នកមានសីល សង្រួមហើយដោយការសង្រួម ក្នុងឥន្ទ្រិយសំវរៈ បរិបូណ៌ដោយអាចារៈធំ គោចរៈ ជាអ្នកឃើញភ័យ ក្នុងទោសទាំងឡាយ សូម្បីបន្តិចបន្តួច សមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ។ ម្នាលមេឃិយៈ គុណជាតនុ៎ះ រមែងកើតប្រាកដ ដល់តិក្ខុដែលមានមិត្តល្អ មានសំឡាញ់ល្អ ចែរពៅរកមិត្តល្អ ព្រោះតិក្ខុនោះជាអ្នកបានតាមប្រាថ្នា បានដោយមិនលំបាក បានដោយងាយ នូវកថាមានសភាពយ៉ាងនេះ គឺ អប្បិច្ឆកថា ១ សន្តុដ្ឋិកថា ១ បវិវេកកថា ១ អសំសគ្គកថា ១ វីរិយារម្ភកថា ១ សីលកថា ១ សមាធិកថា ១ បញ្ញាកថា ១ វិមុត្តិកថា ១ វិមុត្តិញាណទស្សនកថា ១ ដែលជាកថាផ្សេងៗ ជាទីសប្បាយនូវចិត្ត ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីនឿយណាយចាកវដ្តៈ ដើម្បីប្រាសចាកតម្រេក ដើម្បីរលត់ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ ដើម្បីដឹងចំពោះ ដើម្បីត្រាស់ដឹង ដើម្បីនិព្វាន ។ ម្នាលមេឃិយៈ គុណជាតនុ៎ះ រមែងកើតប្រាកដ ដល់តិក្ខុដែលមានមិត្តល្អ

ជាដិកន្តំ កាលញ្ជាណសហាយស្សេ កាលញ្ជាណ-
សម្ភវន្តំស្សេ យំ អារទ្ធវីរិយោ វិហរតិ សព្ពត្ថកំ(๑) អកុសលានំ
ធម្មានំ បហានាយ កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្បទាយ
ថាមវា ទឡ្ហបរក្កមោ អនិក្ខិត្តធុរោ កុសលេសុ
ធម្មេសុ ។ កាលញ្ជាណមិត្តស្សេតំ មេឃិយ កិត្តាវតា
ជាដិកន្តំ កាលញ្ជាណសហាយស្សេ កាលញ្ជាណសម្ភ-
វន្តំស្សេ យំ បញ្ចហិ ភវិស្សតិ ឧទយត្តគាមិនិយា បញ្ញា-
យេ សមន្នាគតោ អរិយាយេ និព្ពេធិកាយេ សម្មាទុក្ខ-
ក្ខយគាមិនិយា ។

(๘๙) តេន ច បន មេឃិយ កិត្តាវតា ឥមេសុ
បញ្ចសុ(๒) បតិដ្ឋាយ ចត្តារេ ធម្មា ឧត្តរិ ភាវេតព្ពា
អសុភា ភាវេតព្ពា រាគស្ស បហានាយ មេត្តា ភាវេ-
តព្ពា ព្យាបាទស្ស បហានាយ អានាបានស្សតិ ភាវេ-
តព្ពា វិតក្កុបច្ឆេទាយ អនិច្ចសញ្ញា ភាវេតព្ពា អស្មិ-
មានសមុក្ឃាតាយ ។ អនិច្ចសញ្ញិនោ ហិ មេឃិយ
អនត្តសញ្ញា សណ្ឋាតិ អនត្តសញ្ញី អស្មិមាន-
សមុក្ឃាតំ បាបុណាតិ ឥដ្ឋេវ ធម្មេ និព្ពានន្តិ ។

---

๑ ម. ភវិស្សតិ ។ ๒ ម.ម. ឯតន្តរេ ធម្មេសុតំ អត្ថិ ។

មានសំឡាញ់ល្អ បៃរៅរកមិត្តល្អ ព្រោះភិក្ខុនោះជាអ្នកប្រារព្ធព្យាយាម ដើម្បីលះបង់អកុសលធម៌តាំងឡាយ ដើម្បីញុំាងកុសលធម៌តាំងឡាយ ឲ្យកើតឡើង មានកំឡាំង មានសេចក្តីប្រឹងប្រែងមាំមួន មិនដាក់ធុរៈក្នុងកុសលធម៌តាំងឡាយ ។ ម្នាលមេឃិយៈ គុណជាតិ+ដ៏ទៃ រមែងមានប្រាកដដល់ភិក្ខុ ដែលមានមិត្តល្អ មានសំឡាញ់ល្អ បៃរៅរកមិត្តល្អ ព្រោះភិក្ខុនោះជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ប្រកបដោយប្រាជ្ញាជាគ្រឿងជំរះ នូវការកើតឡើងនៃសូន្យៅ ជាប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ អាចនំាទុំលោយកិលេស ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់ទុក្ខដោយប្រពៃ ។

[៨៩] ម្នាលមេឃិយៈ បួយទៀត ភិក្ខុនោះ តាំងនៅក្នុងធម៌ ៥ យ៉ាងនេះហើយ ត្រូវបំរើនធម៌ ៤ យ៉ាងតទៅទៀត គឺបំរើនអសុភ ដើម្បីលះរាគៈ ១ បំរើនមេត្តា ដើម្បីលះព្យាបាទ ១ បំរើនអានាបានសតិ ដើម្បីផ្តាច់បង់វិតក្កៈ ១ បំរើនអនិច្ចសញ្ញា ដើម្បីដកអស្មិមានៈ ១ ។ ម្នាលមេឃិយៈ ព្រោះថា កាលភិក្ខុមានសេចក្តីសំគាល់ថា មិនទៀងហើយ សេចក្តីសំគាល់ថា មិនមែនខ្លួន រមែងតាំងនៅ (ក្នុងចិត្ត) ភិក្ខុដែលមានសេចក្តីសំគាល់ថា មិនមែនខ្លួន រមែងដល់នូវការដកអស្មិមានៈ ឈ្មោះថាដល់នូវព្រះនិព្វានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

ฉฏฺฐาเน จตุตฺถสฺส เมฆิยวคฺคสฺส ทุติยสุตฺตํ

อถโข ภควา ปุเรภตฺตํ ปิณฺฑาย ตาวเทว เวฬาย สมนฺตา ชนปทจาริกาย ปกฺกามิ

จุนฺทา ปิตกฺขา สุจิมุขา ปิตกฺขา
อนุตตา มนสา จุตูปปาตา[๑]
ปเต อวิทฺทา มนสา ปิตกฺขา
หิรหิรุ ฌายติ อนฺตจิตฺตา ฯ
ปเต จ ปิทฺธา มนสา ปิตกฺขา
อาตาปิโย สมฺปชาโน สตีมา
อนุตเต มนสา จุตูปปาเต[๒]

[๓] [๔]

อเสสเมเต ปชหนฺติ พนฺธนานิ ฯ สุตฺตนฺตปทานิ ฯ

[๔๐] ปฐมฺปิ สุตฺตํ ฯ ตตฺถ สมเย ภควา กุสินารายํ วิหรติ อุปวตฺตเน มลฺลานํ สาลวเน ฯ เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิกฺขู ภควโต อวิทูเร อภิกฺกมนฺติ ปฏิกฺกมนฺติ ฐิตา[๔] นิสินฺนา อุปฏฺฐานสาลายํ วิหรนฺติ อนาลกา อนาลกาย ปิณฺฑาย ปวิสนฺติ ปวิฏฺฐา ปิณฺฑาย ปฏิกฺกมนฺติ ปฏิกฺกนฺตา ปิณฺฑาย นิสีทนฺติ นิสินฺนา ปิณฺฑาย อุฏฺฐหนฺติ อุฏฺฐิตา ปิณฺฑาย อาสนานิ สงฺฆาเฏนฺติ สงฺฆาเฏตฺวา ปตฺตานิ ธาเวนฺติ ธาวิตฺวา ปตฺเต ปฏิสามนฺติ ปฏิสามิตฺวา ปาเท ปกฺขาลนฺติ ปกฺขาลิตฺวา ปาเท ปุญฺฉนฺติ ปุญฺฉิตฺวา ปาเท มกฺขนฺติ มกฺขิตฺวา ปาเท ปฏิสามนฺติ ปฏิสามิตฺวา ปาเท ปฏิสามิตฺวา ปาเท ปฏิสามิตฺวา ปาเท

ลุ่วพระมีพระภาค ทรงแสดงพระสัทธรรมนี้แล้ว ได้ตรัสพระวจนะนี้ ในกาลนั้นว่า

วิตกแห่งจิตอันเป็นบาป ชื่อว่าโกสัชชะ วิตกแห่งจิตอันเป็นบาป ชื่อว่าอลสิยะ ที่ตนประพฤติแล้วตามชอบใจ ทำจิตให้ย่อหย่อนในการงาน บุคคลไม่ฉลาดในการแสดงธรรม ชื่อว่าผู้ไม่ฉลาดในการแสดงวิตกแห่งจิตอันเป็นบาปนี้ ชื่อว่าผู้มีจิตอันเกียจคร้านแล้ว ย่อมเที่ยวไปมาในอารมณ์ต่าง ๆ ๆ ส่วนบุคคลผู้ฉลาดในการแสดงวิตกแห่งจิตอันเป็นบาปนี้ ชื่อว่าผู้มีความเพียร ชื่อว่าผู้ปรารภความเพียรแล้ว ย่อมบรรเทาวิตกแห่งจิตอันเป็นบาปนี้ ที่ตนประพฤติแล้วตามชอบใจ ทำจิตให้ย่อหย่อนในการงาน ให้สิ้นไปได้ ๆ สูตรที่ ๑ ๆ

[๔๐] ข้าพเจ้าได้สดับมาอย่างนี้ ๆ สมัยหนึ่ง พระมีพระภาคประทับอยู่ ณ ป่าสาลวันอุทยาน ของมัลลกษัตริย์ ชื่อว่าอนุปิยนคร ๆ สมัยนั้นแล ภิกษุหลายรูป ในธรรมวินัยนี้ ได้เข้าจำพรรษาแล้ว ในป่าสาลวันอันเป็นที่ชุมนุมแห่งต้นรังใหญ่ ๆ ใกล้พระนครนั้น ครั้งนั้นแล ภิกษุเหล่านั้น ได้เข้าไปเฝ้าพระมีพระภาค ถึงที่ประทับแล้ว ได้ถวายบังคมพระมีพระภาค แล้วนั่งอยู่ ณ ที่สมควร ส่วนหนึ่ง ครั้นภิกษุเหล่านั้นนั่งแล้ว ณ ที่สมควรส่วนหนึ่ง ได้กราบทูลพระมีพระภาคดังนี้ว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ภิกษุชื่อว่าอนุรุทธะ ในธรรมวินัยนี้ เป็นผู้มีศรัทธา ออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต ด้วยศรัทธา เป็นผู้มักน้อย ยินดีด้วยความสันโดษ ด้วยปัจจัยเครื่องอาศัยเพียงเล็กน้อย เป็นผู้ปรารภความเพียร มีจิตมั่นคง มีสติตั้งมั่น มีปัญญาเครื่องรักษาตน มีความประพฤติสงบ ไม่ขวนขวายในการงานอื่น ๆ ๆ

อิทฺธิสา โหติ ภควา เตน สมฺปหาเสยฺย ภิกฺขู อาทิเยฺย อาราธเย-
ยฺยาติปิ กาเยน วาจาย จิตฺเตน จตูหิ อิริยาปเถหิ ปุจฺฉาย
วิสฺสชฺชนาเยปิ ปุจฺฉสฺสุตาโย อสมฺปฺปาเยปิ อสมาหิเตน
วิพฺภนฺตจิตฺเตน ธาเรตาติปิ ฯ อถโข ภควา ฌานมฺปิ
วิทิตฺวา ตายํ เวลายํ อิมํ อุทานํ อุทาเนสิ

อารกฺขิเตน กาเยน มิจฺฉาทิฏฺฐิเตน จ
ปาปมิตฺตภิกฺขูเตน วาสํ มาจรฺย กตฺถติ ฯ
ตสฺมา รกฺขิตจิตฺตสฺส สมฺมาสงฺกปฺปโคจเร
สมฺมาทิฏฺฐิปุเรกฺขาเร ญตฺวาน อุทยพฺพยํ
ปาปมิตฺตาภิภู ภิกฺขู สพฺพา ทุกฺขตาเยา ปหีนติ ฯ
ทุติยํ[๒] ฯ

[๔๑] ฌานมฺปิ สุตฺตํ ฯ เอกํ สมยํ ภควา โกสม-
ลีสุ วิหรติ ฆาสิตาราเม ภิกฺขุสงฺฆสฺส สนฺติเก ฯ อถโข
ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ เต ภิกฺขู ภควโต
ปจฺจสฺโสสุ ภควา เอตทโวจ ยถา กถาปาหิ ฌานมฺปิ
อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิ ฯ อถโข
อญฺญตโร โกสลโก ยถา ภควา เตนุปสงฺกมิ

๑ ฉ.ม. ทุติยนฺติ นตฺถิ ฯ

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានទតឃើញពួកភិក្ខុប្រើនរូបនោះ នៅ ក្នុងគូប ដែលគេធ្វើក្នុងព្រៃ ក្នុងទីដ៏ត្រជាក់អង្គុ មានចិត្តរណ្តែតអណ្តែត ជាអ្នកលើកតំពស់ មានចិត្តឃ្លេនឃ្លោង មានមាត់រើរើ មានសំដីផ្តេសផ្តាស ភ្លេចស្មារតី មិនដឹងខ្លួន មិនបានតាំងចិត្តមាំមួន មានចិត្តក្រាក់ផ្អើល មានឥន្ទ្រិយដ៏ប្រាកដ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

បុគ្គលមានវិញ្ញាណកាយតាំង ៦ មិនរក្សាផង ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិផង ដែលថីនមិទ្ធៈ គ្របសង្កត់ផង រមែងដល់នូវអំណាចនៃមារ ។ ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុជាអ្នកមានចិត្តរក្សាហើយ មានសេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ ជាអារម្មណ៍ មានសម្មាទិដ្ឋិប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងមុខ ដឹងការកើតឡើងនៃឥន្ទ្រិយទៅបាន គ្របសង្កត់នូវថីនៈនិងមិទ្ធៈហើយ គប្បីលះបង់គតិអាក្រក់តាំងពួង ។ សូត្រទី ២ ។

[៨១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចទៅកាន់ចារិក ក្នុងកោសលជនបទ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃ ប្រើនរូប ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គេចចេញអំពីក្រុម ហើយចូលទៅរកម្លប់ឈើមួយដើម លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈដែលគេក្រាលថ្វាយ ។ លុះដាប់នោះ នាយគោបាលម្នាក់ បានចូលទៅគាល់ ព្រះមានព្រះភាគ

ฉกฺกนิปาตปาลิ

ทุเทสวคฺคปาฬิ

๑. ปฐมสมฺโพธิสุตฺตวณฺณนา

๑๐๑. เอวมฺเม สุตนฺติ ฉกฺกนิปาตสฺส ปฐมสมฺโพธิสุตฺตนฺนาม กิมตฺถมิทนฺติ? ปุพฺพภาคนิทานตฺถมิทนฺติ ปุพฺพภาคนิทานตฺถมิทนฺติ ปุพฺพภาคนิทานตฺถมิทนฺติ

លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះនាយគោបាលនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងធម្មីកថាល ឲ្យគាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យត្រេកអរដោយធម្មីកថា ។ គ្រានោះ នាយគោបាលនោះ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងធម្មីកថាល ឲ្យគាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យត្រេកអរដោយធម្មីកថាហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលភត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ក្នុងថ្ងៃស្អែក ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលដោយតុណ្ហីភាព ។ លុះនាយគោបាលនោះ ជ្រាបដឹងថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទទួលហើយ ក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ រួចចៀសចេញទៅ ។ លំដាប់នោះ នាយគោបាលនោះ លុះកន្លងរាត្រីនោះហើយ បានឲ្យមនុស្សគាក់តែង អាហារខាទនីយភោជនីយៈ (ភោយ្យសមានទឹកតិច) និងទឹកដោះថ្លាដ៏ប្រិន ជាច្រើន ក្នុងលំនៅរបស់ខ្លួន ហើយឲ្យមនុស្សទៅក្រាបទូលភត្តកាល បំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលល្មមហើយ ទាំងភត្តសោត ក៏ស្រេចហើយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សង្រ្កប់ប្រដាប់បាត្រចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយយាងចូលទៅគាន់លំនៅរបស់នាយគោបាលនោះ ជាមួយភិក្ខុសង្ឃ

ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ ។ អថខោ សោ
តោទេយ្យបុត្តោ ពុទ្ធប្បមុខំ ភិក្ខុសង្ឃំ អបេក្ខមានោ
សេនញ្ច ជនវេនញ្ច សម្បដិច្ឆាសហាតិ សន្ធាបេត្វា
សម្បវារេសិ ។ អថខោ សោ តោទេយ្យបុត្តោ ភគវន្តំ ភុត្តាវិំ
ឱនីតបត្តបាណិំ អញ្ញតរំ នីចំ អាសនំ គហេត្វា ឯត-
មវោច និសីទិ ។ ឯតមវោច និសិន្នំ ខោ តំ តោទេយ្យបុត្តំ
ភគវា ឥមាហិ គាថាហិ អនុមោទិ
[៤២] អថខោ អចិរប្បក្កន្តស្ស ភគវតោ តំ តោទេយ្យ-
បុត្តំ អញ្ញតរោ បុរិសោ សីវថិកាយ ឆវិំ
ឱរោបេសិ ។ អថខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ យេន ភគវា
តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា
ឯតមវោចុំ ។ ឯតមវោចុំ ខោ តេ ភិក្ខូ
ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ យេន ភន្តេ តោទេយ្យបុត្តេន អនុ
ពុទ្ធប្បមុខោ ភិក្ខុសង្ឃោ អបេក្ខមានោ សេនញ្ច
ជនវេនញ្ច សម្បដិច្ឆាសហាតិ សន្ធាបិតោ សម្បវារិតោ

លុះយោធទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលថ្វាយ។ លំដាប់នោះ នាយគោបាលនោះ អង្គាសភិក្ខុសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ដោយអបេក្ខាទកុយាសន៍ធំទឹកដោះថ្លាដ៏ថ្មី ឲ្យឆាន់ឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ត្រាតែហាមឃាត់ដោយដៃខ្លួនឯង។ លំដាប់នោះ នាយគោបាលនោះ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សោយស្រេចលែងលុកព្រះហស្តក្នុងបាត្រទៀតហើយ ក៏កាន់យកអាសនៈដ៏ទាបមួយ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះនាយគោបាលនោះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងពន្យល់ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យត្រេកអរដោយធម្មីកថា រួចទ្រង់ក្រោកចាកអាសនៈយាងចេញទៅ។

[៨៦] គ្រាកាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ស្រាប់តែមានបុរសម្នាក់ ផ្តាច់ឆ្វឹតនាយគោបាលនោះ ត្រង់ចន្លោះព្រំប្រទល់ស្រុក។ លំដាប់នោះ ពួកភិក្ខុច្រើនរូប បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះភិក្ខុពាំនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏បានក្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន នាយគោបាលណា ដែលបានអង្គាសភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ដោយអបេក្ខាទកុយាសន៍ធំទឹកដោះថ្លាដ៏ថ្មី ឲ្យឆាន់ឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ត្រាតែហាមឃាត់ដោយដៃខ្លួនឯង កន្លងថ្ងៃនេះ

เสา ตาว ภนฺเต โคตมเลโก อญฺญตเรน ปุริเสน สทฺธินฺทฺริยาย ชีวิตา โวโรปิโตเตฺต ฯ อถโข ภควา ฯเตตมตฺถํ วิทิตฺวา ตายํ เวลายํ อิมํ อุทานํ อุทาเนสิ

อิเสา อิสฺสงฺขี ภยิโก วาปิ ปน วาปิ
มิจฺฉาปณิหิตา จิตฺตา ปาปิเยนาปิ ตาเยา กาเรติ ฯ
ตตียํ[๑] ฯ

[๙๓] ฯวาเมฺห สุตฺตํ ฯ ฯกาเล สมเย ภควา ราชคเห วิหรติ เวฬุวเน กลนฺทกนิวาเป ฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา จ สาริปุตฺโต อายสฺมา จ มหา-โมคฺคลฺลาโน จ ภควโตเตวาสิยา วิหรนฺติ ฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา สาริปุตฺโต ปุณฺณาย รตฺติยา ปจฺจูสสมยนฺติยา เจวาปิเตหิ เจวาสิเตหิ อพฺภาเจกาเสน จิตฺตวิโมกฺเขน สมาธึ สมาปชฺชิตฺวา ฯ

[๙๔] เตน โข ปน สมเยน ทฺวิ ยกฺขา สหา ยเกน อุตฺตราย ทิสาย ทกฺขิณาทิสํ ปกฺกนฺตา เตสญฺจ เจวาปิเตหิ ปาณิเยน ฯ อนฺตรเมสุ โข เต ยกฺขา

---

๑ ฐ. ม. ตติยนฺตฺวา ปาฐ ฯ

បពិត្រព្រះអគ្គ្ដ៏ចំរើន បានឮថា នាយគោបាលនោះ មានបុរសម្នាក់ផ្តាច់ជីវិត ត្រង់បន្ទោះព្រំប្រទល់ស្រុកទៅហើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឹទានេះ ក្នុងវេលានោះថា

> ចោរបានឃើញចោរដូចគ្នា ឬក៏ បុគ្គលមានពៀរ ឃើញបុគ្គលមានពៀរដូចគ្នា គប្បីធ្វើសេចក្តីវិនាសណា ចិត្តដែលបុគ្គលដំកល់ខុសហើយ រមែងធ្វើបុគ្គលនោះ ឲ្យលាមកលើសជាងសេចក្តីវិនាសនោះទៅទៀត ។ សូត្រ ទី ៣ ។

(៤៣) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តវេឡុវ័ន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ នឹងព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ នៅក្នុងវត្តកបោតកន្ទកៈ ។ សម័យនោះ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ មានសត់ទើបតោះថ្មី ។ អគ្គិយក្ខដីវាល ចូលកាន់សមាធិណាមួយ ក្នុងរាត្រីខាងខ្នើត ។

(៤៤) សម័យនោះ មានយក្ខពីរនាក់ជាសំឡាញ់នឹងគ្នា មកអំពីទិសខាងដើមនៃ ទៅទិសខាងត្បូង ដោយកិច្ចណាមួយ ។ យក្ខទាំងនោះ បានឃើញ

អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ ឯតទវោច អច្ឆរិយោ ឥតោ ឯកច្ចេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា អនេកវិហិតំ បុព្ពេនិវាសំ បដិសរន្តិ សេយ្យថីទំ ឯកម្បិ ជាតិំ ទ្វេបិ ជាតិយោ តិស្សោបិ ជាតិយោ ចតស្សោបិ ជាតិយោ បញ្ចបិ ជាតិយោ ទសបិ ជាតិយោ វីសម្បិ ជាតិយោ តិំសម្បិ ជាតិយោ ចត្តាលីសម្បិ ជាតិយោ បញ្ញាសម្បិ ជាតិយោ ជាតិសតម្បិ ជាតិសហស្សម្បិ ជាតិសតសហស្សម្បិ អនេកេបិ សំវដ្ដកប្បេ អនេកេបិ វិវដ្ដកប្បេ អនេកេបិ សំវដ្ដវិវដ្ដកប្បេ អមុត្រាសិំ[1] ឯវំនាមោ ឯវំគោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវមាហារោ ឯវំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទី ឯវមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ចុតោ ឥធូបបន្នោតិ ឥតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ សនាមគោត្តំ ពហុំ បុព្ពេនិវាសំ បដិសរន្តិ ឥមេ ភោ សមណព្រាហ្មណា ឥតោ ឯកច្ចេ ត

ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ មានសក់ដើមកោរថ្មី ។ អង្គុយកាន់ចីវរ ក្នុងត្រកាងខ្នើត លុះយក្ខម្មាក់ ចានយើញហើយ និយាយប្រាប់យក្ខម្មាក់ទៀតថា ម្នាលសំឡាញ់ បិត្តរបស់ខ្ញុំកើតប្រាកដ ដើម្បីប្រហារក្បាលសមណៈនេះ ។ កាលបើយក្ខម្មាក់ និយាយយ៉ាងនេះហើយ យក្ខនោះក៏និយាយទៅនឹងយក្ខម្មាក់ទៀតនោះថា កុំសំឡាញ់ អ្នកកុំប្រហារសមណៈឡើយ ម្នាលសំឡាញ់ សមណៈនោះ មានគុណដ៏លើសលុប មានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន ។ យក្ខម្មាក់នោះ ចានិយាយនឹងយក្ខនោះជាគំរប់ពីរដងទៀតថា ម្នាលសំឡាញ់ បិត្តរបស់ខ្ញុំកើតប្រាកដ ដើម្បីប្រហារក្បាលសមណៈនេះ ។ យក្ខនោះ និយាយទៅនឹងយក្ខម្មាក់ទៀតនោះ ជាគំរប់ពីរដងទៀតថា កុំសំឡាញ់ អ្នកកុំប្រហារសមណៈឡើយ ម្នាលសំឡាញ់ សមណៈនោះ មានគុណដ៏លើសលុប មានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន ។ យក្ខម្មាក់នោះ និយាយទៅនឹងយក្ខនោះ ជាគំរប់បីដងទៀតថា ម្នាលសំឡាញ់ បិត្តរបស់ខ្ញុំកើតប្រាកដ ដើម្បីប្រហារក្បាលសមណៈនេះ ។ យក្ខនោះ និយាយទៅនឹងយក្ខម្មាក់ទៀតនោះ ជាគំរប់បីដងទៀតថា កុំសំឡាញ់ អ្នកកុំប្រហារសមណៈឡើយ ម្នាលសំឡាញ់ សមណៈនោះមានគុណដ៏លើសលុប មានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន ។

ฉกฺกนิเ จตุตฺถสฺส เมฆิยวคฺคสฺส จตุตฺถสุตฺตํ

เอวเมว โข เมฆิย ยาวเทว กงฺขาปฏิวินยตฺถาย อายสฺมา สารีปุตฺโต สีลสมฺปนฺโน ภวิสฺสติ ปาติโมกฺขสีลสฺมึ ปาริปูรึ คมิสฺสติ อินฺทฺริยสีลสฺมึ ปาริปูรึ คมิสฺสติ อาชีวปาริสุทฺธิสีลสฺมึ ปาริปูรึ คมิสฺสติ ปจฺจยสนฺนิสฺสิตสีลสฺมึ ปาริปูรึ คมิสฺสติ ยาวเทว ปฏิสลฺลานตฺถาย อายสฺมา สารีปุตฺโต ปฏิสลฺลานารามี ภวิสฺสติ ปฏิสลฺลานรโต ภวิสฺสติ ฌานานุยุตฺโต ภวิสฺสติ วิปสฺสนานุยุตฺโต ภวิสฺสติ ยาวเทว อนุตฺตรสฺส โยคกฺขมสฺส อธิคมาย อายสฺมา สารีปุตฺโต สติมา ภวิสฺสติ นปฺปมชฺชวิหารี ภวิสฺสติ ปาโมชฺชพหุโล ภวิสฺสติ ปามุชฺชพหุโล ภวิสฺสติ ปีติพหุโล ภวิสฺสติ ปีติพหุโล ภวิสฺสติ ปสฺสทฺธิพหุโล ภวิสฺสติ ปสฺสทฺธิพหุโล ภวิสฺสติ สุขพหุโล ภวิสฺสติ สุขพหุโล ภวิสฺสติ สมาธิพหุโล ภวิสฺสติ สมาธิพหุโล ภวิสฺสติ สมาหิโต ภวิสฺสติ สมาหิโต ภวิสฺสติ ยถาภูตญาณทสฺสนพหุโล ภวิสฺสติ ยถาภูตญาณทสฺสนพหุโล ภวิสฺสติ ยถาภูตญาณทสฺสนปฏิลาภาย สวตฺตนิกา โข ปนสฺส ปฏิปทา

លំដាប់នោះ យក្ខម្នាក់នោះ មិនអើពើនឹងយក្ខនោះឡើយ ហើយប្រហារចំព្រះសរីរៈ ព្រះសារីបុត្តត្ថេរដ៏មានអាយុ ។ មានសេចក្តីដំណាលថា យក្ខនោះអាចពន្ធិចដ៏មានកំពស់ ៧ ហត្ថ ឬ ៨ ហត្ថ (ឲ្យស្រួតទៅក្នុងផែនដី) តំបាន អាចធ្វើកំពូលភ្នំធំ ឲ្យបែកខ្ចេចខ្ចីតំបាន ដោយការប្រហារនោះ ។ លំដាប់នោះ ស្រាប់តែយក្ខនោះពោលថា ខ្ញុំក្តៅណាស់ ដូច្នេះ ហើយភ្លាក់ទៅកាន់មហានរក ត្រង់ទីនោះឯង ។

(៩៥) ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ បានឃើញយក្ខនោះ កំពុងប្រហារចំព្រះសរីរៈព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ដោយទំពួចក្ខុ ដ៏ចរិសុទ្ធកន្ធដ៏ចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា លុះឃើញហើយ ក៏ចូលទៅរកព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុថា ម្នាលអាវុសោ លោកលួមអត់ធន់បានដែរឬ លួមប្រព្រឹត្តទៅបានដែរឬ មិនមានសេចក្តីទុក្ខតិចតួចទេឬ ។ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ឆ្លើយថា ម្នាលអាវុសោមោគ្គល្លាន ខ្ញុំលួមអត់ធន់បាន ម្នាលអាវុសោមោគ្គល្លាន ខ្ញុំលួមប្រព្រឹត្តទៅបាន តែថា មានសេចក្តីទុក្ខបន្តិច ត្រង់ក្បាលរបស់ខ្ញុំ ។ ម្នាលអាវុសោសារីបុត្ត អស្ចារ្យណាស់ ម្នាលអាវុសោសារីបុត្ត ចំឡែកណាស់ ព្រោះថា សារីបុត្តដ៏មានអាយុ មានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន ។ ម្នាលអាវុសោ សារីបុត្ត ក្នុងទីនេះ មានយក្ខមួយ

สีเสฯ มหารุกฺขสฺส สาขาปลาสานิ วิย มหาชนสฺส อโหสิ อปิ เจว มหาวเน สตฺตรตนมยานิ จ อฏฺฐรตนมยานิ จ นานาวิธสาเรยฺยกมหาทุสฺสานิ จ ปฏิลเภยฺยาถาติ ฯ อถ ขฺวสฺส สารีปุตฺตตฺเถโร ปาทาสิ ๑ อถโข ภควา สารีปุตฺตตฺเถรสฺส เจตสา เจตปริวิตกฺกมญฺญาย ตาวตึสเก เทวนิกาเย ปาริจฺฉตฺตกมูเล ปณฺฑุกมฺพลสิลาสนสฺมึ นิสินฺโน โหติ สกฺกนิสินฺนาการสณฺฐาเนน ฯ อถ

ប្រហារចំព្រះសរីរៈនៃលោក (ការប្រហារនោះ) ពេញដោយការប្រហារខ្លាំងដ៏ ឯឃក្ខនោះអាចពន្ធិចដំរីមានកំពស់ ៧ ហត្ថ ឬ ៨ ហត្ថ (ឲ្យស្រុតទៅក្នុងផែនដីបាន) អាចធ្វើកំពូលភ្នំធំឲ្យបែកខ្ចេចខ្ចីបាន ដោយការប្រហារនោះ ។ ហេតុអ្វីកំព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ និយាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោមោគ្គល្លាន ខ្ញុំល្មមអត់ធន់បាន ម្នាលអាវុសោមោគ្គល្លាន ខ្ញុំល្មមប្រព្រឹត្តទៅបាន តែថា មានសេចក្តីទុក្ខបន្តិច ត្រង់ក្បាលរបស់ខ្ញុំ ។ ម្នាលអាវុសោមោគ្គល្លាន អស្ចារ្យណាស់ ម្នាលអាវុសោមោគ្គល្លាន ចំឡែកណាស់ ព្រោះថា មហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ មានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន មើលឃើញបាន ចំណែកខាងយើងមិនឃើញ សូម្បីបិសាច ដែលអាស្រ័យនឹងអាចម៍ដី(១)សោះឡើយ ។

(๘๖) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ពាក្យថាថា មានសភាពយ៉ាងនេះ របស់ព្រះមហានាគត្ថេរៈទាំងពីរអង្គនោះ ដោយទិព្វសោតធាតុដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងសោតធាតុ របស់មនុស្សធម្មតា ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបបន្លឺឧទានវាចានេះ ក្នុងវេលានោះថា

បិត្តរបស់បុគ្គលណា មានឧបមាដោយថ្មគាន់ នៅនឹង មិនញាប់ញ័រ

---

๑ សំដៅយកប្រេតតូច ។ ដែលត្រាច់ដើរ ក្នុងទីទាំងឡាយ មានធំនរសង្រ្គាម ជាដើម ។

ឧទានេ ចតុត្ថស្ស មេយ្យិយត្ថេរស្ស បញ្ចមសុត្តំ

វិវដ្តំ រជដ្ឋិយេសុ តោមដេយ្យេ ឆ ភុម្មតំ
យសេ្សវំ ភាវិតំ ចិត្តំ ភុតោ តំ ទុក្ខមេស្សតីតិ ។

ចតុត្ថំ ។

(៩៧) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា តោសម្ពិយំ
វិហរតិ ឃោសិតារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន
ភគវា អាគន្ថ្លោ វិហរតិ តិក្ខហិ តិក្ខិន្ទ្រិយហិ ទុជ-
សតេហិ ទុជាសិកាហិ ភជ្ជហិ ភជ្ជមហាមត្តេហិ តិត្ថិ-
យេហិ តិត្ថិយសាវកេហិ អាគន្ថ្លោ ទុក្ខំ ឆ ជាសុ
វិហរតិ ។ អថខោ ភគវតោ ឯតទហោសិ អហំ ខោ
ឯតរហិ អាគន្ថ្លោ វិហរាមិ តិក្ខហិ តិក្ខិន្ទ្រិយហិ
ទុជាសតេហិ ទុជាសិកាហិ ភជ្ជហិ ភជ្ជមហាមត្តេហិ
តិត្ថិយេហិ តិត្ថិយសាវកេហិ អាគន្ថ្លោ ទុក្ខំ ឆ
ជាសុ វិហរាមិ យន្នូនាហំ ឯកោ តណាហ្ហា វូបកដ្ឋោ
វិហរេយ្យន្តិ ។ អថខោ ភគវា បុព្ពណ្ហសមយំ និវា-
សេត្វា បត្តចីវរមាទាយ តោសម្ពិំ បិណ្ឌាយ បាវិសិ ។
តោសម្ពិយំ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតបដិ-
ក្កន្តោ សាមំ សេនាសនំ សំសាមេត្វា បត្តចីវរមាទាយ

ប្រាសចាកតម្រេក ក្នុងហេតុគួរតិះដៀលថាមិនល្អ មិនគ្រោងក្នុងវត្ថុគួរគ្រោង បិត្តដែលបុគ្គលណា បានចំរើនយ៉ាងនេះហើយ សេចក្តីទុក្ខនឹងមានមក ដល់បុគ្គលនោះអំពីណាបាន ។ សូត្រទី ៤ ។

[៨៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងវិហារជេតពន ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅប្រឡូកប្រឡំដោយពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ស្តេច អមាត្យរបស់ស្តេច តិរច្ឆាន ឯពួកសាវ័ករបស់តិរច្ឆាន ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅប្រឡូកប្រឡំជាទុក្ខ មិនសប្បាយឡើយ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានសេចក្តីត្រិះរិះថា ឥឡូវនេះ តថាគតនៅប្រឡូកប្រឡំដោយពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ស្តេច អមាត្យរបស់ស្តេច តិរច្ឆាន ឯពួកសាវ័ករបស់តិរច្ឆាន តថាគតនៅប្រឡូកប្រឡំជាទុក្ខ មិនសប្បាយ បើដូច្នោះ គួរតែតថាគត គេចបេញអំពីពួកហើយ នៅតែម្នាក់ឯង ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សង្កត់ប្រដាប់ចាត្រចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ គ្រាចប់ទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងសាវត្ថី ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងកាលខាងក្រោយភត្ត ហើយទ្រតាំងសេនាសនៈដោយព្រះអង្គឯង ហើយប្រដាប់ចាត្រចីវរ

អដ្ឋាមន្តេត្វា ឧបដ្ឋាកំ អនបលោកេត្វា តិក្ខត្តុំ ឧទានំ ឧទានេសិ យេន ចាលិលេយ្យកំ តេន ចារិកំ បក្កាមិ អនុបុព្ពេន ចារិកញ្ចរមានោ យេន ចាលិលេយ្យកំ តទវសរិ ។

[៩៨] តត្រ សុទំ ភគវា ចាលិលេយ្យកេ វិហរតិ រក្ខិតវនសណ្ឌេ ភទ្ទសាលមូលេ ។ អញ្ញតរោបិ ខោ ហត្ថិនាគោ អារកិណ្ណោ វិហរតិ ហត្ថីហិ ហត្ថិនីហិ ហត្ថិកឡភេហិ (១) ហត្ថិបោតេហិ (២) ឆិន្នគ្គានិ ចេវ តិណានិ ខាទតិ ខិកណ្ដកភក្ខញ្ច ផលំ ខាទតិ អាវិលានិ ច ឯរាណីយានិ បិវតិ ខិតាហា ចស្ស ទិត្តិណ្ណាស្ស ហត្ថិនិយោ តាយំ ឧបនិយំសន្តិយោ តច្ឆន្តិ អារកិណ្ណោ ទុក្ខំ ន ជានុ វិហរតិ ។ អថ ខោ តស្ស ហត្ថិនាគស្ស ឯតទហោសិ អហំ ខោ ឯតរហិ អារកិណ្ណោ វិហរាមិ ហត្ថីហិ ហត្ថិនីហិ ហត្ថិកឡភេហិ ហត្ថិបោតេហិ ឆិន្នគ្គានិ ចេវ តិណានិ ខាទាមិ

---

๑ ម. ហត្ថិកឡាភេហិ ។ ម. ហត្ថិកឡាភេហិ ។ ๒ ម. ហត្ថិបាភេហិ ។

មិនបានលាទបង្ហាក មិនបានប្រាប់តិត្ថុសង្ឃ តែមួយអង្គឯង ឥតមានតិត្ថុ
ជាគំរប់ពីរ ទ្រង់យាងទៅកាន់ចារិក នៃបាលិលេយ្យកប្រទេស កាលទ្រង់
យាងទៅកាន់ចារិក ដោយលំដាប់ បានដល់បាលិលេយ្យកប្រទេស ។
[៩៨] បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅគ្រោមម្លប់ភទ្ទសាល-
ព្រឹក្ស ក្នុងដងព្រៃឈ្មោះរក្ខិតៈ ជិតបាលិលេយ្យកប្រទេសនោះ ។ មាន
ដំរីដ៏ប្រសើរមួយ នៅប្រឡូកប្រឡំដោយពួកដំរីឈ្មោល ដំរីញី ដំរីស្ទាវ
ទឹងកូនដំរី ហើយស៊ីស្មៅ ដែលពួកដំរីពាំងនោះ ច្រឹបចុងហើយផង ពួក
ដំរីពាំងនោះស៊ីនូវមែកឈើបាក់ ដែលដំរីដ៏ប្រសើរនោះបំបាក់ចុះហើយផង
ឯដំរីដ៏ប្រសើរ ក៏ផឹកទឹកពាំងភ្លាយដ៏ល្អក់ផង កាលបើដំរីដ៏ប្រសើរដើរចុះ
ទៅដឹកំពង់ទឹក ពួកមេដំរីក៏ដើរត្រដុសកាយផង ដំរីដ៏ប្រសើរ នៅប្រឡូក
ប្រឡំជាទុក្ខ មិនសប្បាយទៀយ ។ លំដាប់នោះ ដំរីដ៏ប្រសើរនោះ មាន
សេចក្តីត្រិះរិះថា ឥឡូវនេះ អញនៅប្រឡូកប្រឡំដោយពួកដំរីឈ្មោល ដំរី
ញី ដំរីស្ទាវ ទឹងកូនដំរី ហើយស៊ីស្មៅដែលដំរីពាំងនោះច្រឹបចុងហើយផង

๒ภาเณ อตฺตสฺส เมณฺฑิยเคฺลสฺส ปญฺหมสุตฺตํ

๒ฤ เอวฺเมวฺ สุตฺตํ ฯ เอกมิทาหํ ภนฺเต สาวตฺถิยํ วิหรามิ ฯ ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ ฯ ภทนฺเตติ เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุ ฯ ภควา เอตทโวจ ฯ ปญฺจิมานิ ภิกฺขเว อินฺทฺริยานิ ฯ กตมานิ ปญฺจ ฯ สทฺธินฺทฺริยํ วิริยินฺทฺริยํ สตินฺทฺริยํ สมาธินฺทฺริยํ ปญฺญินฺทฺริยนฺติ ฯ อิมานิ โข ภิกฺขเว ปญฺจินฺทฺริยานิ ฯ เอวฺเมวฺ สุตฺตํ ฯ

๒ฤ เอวฺเมวฺ สุตฺตนฺติ ฯ ยทิ เอวฺเมวฺ สุตฺตนฺติ ยานิ ตานิ ปญฺจินฺทฺริยานิ ภควตา ภาสิตานิ ฯ ตานิ ปญฺจ ฯ ปญฺจ ปญฺจ ปฏิกฺขิปามิ ฯ ปญฺจ ปญฺจ ปฏิกฺขิปามีติ

ដ៏រំពាំងនោះស៊ីមែកឈើបាក់ ដែលអញកាប់បំបាក់ហើយផង អញផឹកទឹកពាំងឆ្ងាយដ៏ល្អក់ផង កាលបើអញ ដើរចុះឡើងតំពង់ទឹក ពួកមេដំរី ដើរត្រដុសកាយផង អញនៅប្រឡូកប្រឡំ ជាទុក្ខមិនសប្បាយ បើដូច្នោះ គួរអញគេចចេញពីហ្វូងនៅម្នាក់ឯងវិញចុះ ។ លំដាប់នោះ ដំរីដ៏ប្រសើរនោះ ដើរគេចចេញពីហ្វូង ហើយចូលទៅរកព្រះមានព្រះភាគ ដែលទ្រង់គង់នៅក្រោមម្លប់កន្ទុសាលព្រឹក្ស ក្នុងជង្ឃព្រៃឈ្មោះភគ្គៈ ដ៏តបាលលេយ្យកប្រទេស លុះចូលទៅដល់ហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងប្រទេសណាបានត្រាថា ដំរីដ៏ប្រសើរនោះ គំរើប្រទេសនោះ មិនឲ្យមានស្មៅស្រស់ពាំងជម្ពុលទឹកនាន់ ទឹកប្រឹ ហ្វូយព្រះមានព្រះភាគ ដោយប្រមោយ ។

[៤៤] គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់យាងទៅសម្ងំ ក្នុងទីស្ងាត់ ទ្រង់មានព្រះទ័យបរិតក្កៈ តើតឡើងយ៉ាងនេះថា កាលមុន តថាគតបាននៅប្រឡូកប្រឡំ ដោយពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ស្តេចអមាត្យ របស់ស្តេច តិរច្ឆាន នឹងពួកសាវ័ក របស់តិរច្ឆាន តថាគតនៅប្រឡូកប្រឡំ ជាទុក្ខ មិនសប្បាយឡើយ ។ ឥឡូវនេះ តថាគត មិនបាននៅប្រឡូកប្រឡំដោយពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ស្តេច

ភគវមហាមត្តេហិ តិត្តិយេហិ តិត្តិយសាវកេហិ អនាគតេ ឆណ្ណោ សុខំ ជាសុ វិហារមីតិ ។ តស្ស ខោ បាតុទ្ធិកស្ស ឃរំ ចេតសោ បរិវិតក្កោ ឧទបាទិ អហំ ខោ បុព្ពេ អាគតេ ឆណ្ណោ វិហាសិំ មាត្តេហិ មាត្តិនីហិ មាត្តកទ្យេហិ មាត្តជ្ឈាយេហិ និន្នក្ខានិ ចេវ តិណាទិ ទាធិ ចិកក្ខោកក្ខញ្ច មេ សាខាភង្គំ ទាធិសុ អាវិលានិ ច ទាធិយោនិ បិវិ(๑) ចិតាហា ច មេ ខុត្តិណ្ណាស្ស មាត្តិនិយោ តាយំ ខុបនិយំសន្តិយោ អក្កមំសុ អាគតេ ឆណ្ណោ ខុក្ខំ ន ជាសុ វិហាសិំ ។ សោម្ហិ ឯតរហិ អនាគតេ ឆណ្ណោ វិហារមិ មាត្តេហិ មាត្តិនីហិ មាត្តកទ្យេហិ មាត្តជ្ឈាយេហិ អនិន្នក្ខានិ ចេវ តិណាទិ ទាធាមិ ចិកក្ខោកក្ខញ្ច មេ សាខាភង្គំ ន ទាធន្តិ អនាវិលានិ ច ទាធិយោនិ បិវាមិ ចិតាហា ច មេ ខុត្តិណ្ណាស្ស ន មាត្តិនិយោ តាយំ ខុបនិយំសន្តិយោ តក្កន្តិ អនាគតេ ឆណ្ណោ សុខំ ជាសុ វិហារមីតិ ។ អថខោ ភគវា អត្តនោ ច បរិវិតក្កំ វិទិត្វា តស្ស ច មាត្តិនាគស្ស ចេតសា ចេតោបរិវិតក្កមញ្ញាយ តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

๑ ម. បរិសិ ។ ម. បរិមិ ។

អមាត្យរបស់ស្តេច តិត្ថិយ នឹងពួកសាវ័ក របស់តិត្ថិយទៀយ តថាគត មិនបាននៅច្រឡូកច្រឡំ ក៏បានសេចក្តីសុខសប្បាយ ។ ដំរីដ៏ប្រសើរនោះ មានចិត្តត្រិះរិះគិតទៀងយ៉ាងនេះថា កាលមុន អញបាននៅច្រឡូកច្រឡំ ដោយពួកដំរីឈ្មោល ដំរីញី ដំរីស្អាវ នឹងកូនដំរីតូច ។ ហើយអញបានស៊ីស្មៅតាំងឡាយ ដែលពួកដំរីតាំងនោះ ច្រឹបចុងហើយផង ពួកដំរីតាំងនោះស៊ីមែកឈើចាក់ ដែលអញគាប់បំបាក់ហើយផង អញបានផឹកទឹកតាំងឡាយ ដ៏ល្អក់ផង កាលបើអញ ដើរចុះទៀងកំពង់ទឹក ពួកមេដំរីដើរត្រដុសកាយផង អញនៅច្រឡូកច្រឡំជាទុក្ខ មិនសប្បាយទៀយ ។ ឥឡូវនេះ អញនោះមិននៅច្រឡូកច្រឡំ ដោយពួកដំរីឈ្មោល ដំរីញី ដំរីស្អាវ នឹង កូនដំរី ហើយស៊ីស្មៅតាំងឡាយ ដែលពួកដំរីតាំងនោះ មិនបានច្រឹបចុងហើយផង ពួកដំរីតាំងនោះ ក៏មិនស៊ីមែកឈើចាក ដែលអញគាប់បំបាក់ផង អញផឹកទឹកតាំងឡាយមិនល្អក់ផង កាលបើអញដើរចុះទៀងកំពង់ទឹក ពួកមេដំរី ក៏មិនដើរត្រដុសកាយផង អញមិននៅច្រឡូកច្រឡំ ក៏បានសេចក្តីសុខសប្បាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានជ្រាបច្បាស់សេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់របស់ព្រះអង្គ នឹងបានជ្រាបច្បាស់បរិវិតក្កៈ ក្នុងចិត្តរបស់ដំរីដ៏ប្រសើរនោះ ដោយព្រះញ៉ែយនៃព្រះអង្គហើយ ទើបទ្រង់ចម្រើនឧទានេះ ក្នុងវេលានោះថា

๓ทาเธ ภุตฺตสฺส เมยฺยิยเฺตสฺส ธมฺมสุตฺตំ

ฯเตំ(๑) ภควนฺตំ ภาเคน ฯเสาธนฺตสฺส ภาคฺยเตา สเมตំ จิรสฺสំ จิเรน ยเทา ฯเกา ภควา ฯเตติ(๒) ฯ ปฏิสุณิตฺวา(๓) ฯ

(๑๐๐) ฯภาเสฺย สุตំ ฯ ฯเกสំ สมยเทา ภควา สาวตฺถิยเทา วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา ปิณฺโฑลภารทฺวาโช ภควโต อวิทูเร นิสินฺโน โหติ ปลฺลงฺกំ อาภุชิตฺวา อุชุกំ กายំ ปณิธาย อาวญฺเชตฺวา ปิณฺฑปาตเทา ปริสุทฺธาเทา ปริยาทาเทา อปฺปาโฏหีรเทา สนฺตุฏฺโฐ ปวิวิตฺโต อสฺสนฺโต อาวุโสภาโย ชุตฺตาโต อธิจิตฺตมนุยุตฺโต ฯ อนฺตสา โข ภควา อายสฺมโต ปิณฺโฑลภารทฺวาชสฺส อวิทูเร นิสินฺโน ปลฺลงฺกំ อาภุชิตฺวา อุชุกំ กายំ ปณิธาย อาวญฺเชตฺวา ปิณฺฑปาตเทา ปริสุทฺธาเทา ปริยาทาเทา อปฺปาโฏหีรเทา สนฺตุฏฺโฐ ปวิวิตฺโต อสฺสนฺโต อาวุโสภาโย ชุตฺตาโต อธิจิตฺตมนุยุตฺโต ฯ อถ โข ภควา ฯเตมตฺถំ วิทิตฺวา ตายំ เวลายំ อิมំ อุทานំ อุทาเนสิ

---

๑ ม. ฯเวំ ฯ ๒ - มเตติ ฯ ๓ ม.ม. ปฏิสุณิตฺวา ฯ

ចិត្តរបស់ហត្ថិនាគ មានក្នុងដំទន្លាំនុំ+ ស្មើនឹងចិត្តរបស់ពុទ្ធនាគដែរ ព្រោះហត្ថិនាគតែម្នាក់ឯង គ្រេកការក្នុងព្រៃដែរ ។ សូត្រ ទី ៥ ។

(๑๐๐) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះបិណ្ឌោលភារទ្វាជៈដ៏មានអាយុ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តអារញ្ញកធុតង្គ បិណ្ឌបាតិកធុតង្គ បង្សុកូលិកធុតង្គ នឹង តេចីវរិកធុតង្គ ជាអ្នកប្រាថ្នាតិច មានសេចក្តីសន្តោស មានសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ មិននៅលាយឡំដោយពួក ប្រារព្ធព្យាយាម ជាអ្នកពោលពាក្យជាគ្រឿងកំចាត់បង់កិលេស ប្រកបរឿយៗនូវអធិចិត្ត អង្គុយផ្គត់ភ្នែន តម្រង់កាយត្រង់ ក្នុងទីដិតព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញបិណ្ឌោលភារទ្វាជៈដ៏មានអាយុ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តអារញ្ញកធុតង្គ បិណ្ឌបាតិកធុតង្គ បង្សុកូលិកធុតង្គ នឹងតេចីវរិកធុតង្គ ជាអ្នកប្រាថ្នាតិច មានសេចក្តីសន្តោស មានសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ មិននៅលាយឡំដោយពួក ប្រារព្ធព្យាយាម ជាអ្នកពោលពាក្យជាគ្រឿងកំចាត់បង់កិលេស ប្រកបរឿយៗ នូវអធិចិត្ត អង្គុយផ្គត់ភ្នែន តម្រង់កាយត្រង់ ក្នុងទីដិតព្រះអង្គ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ+នុះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទូលនឹងភិក្ខុទាំងនេះ ក្នុងវេលានោះថា

អន្ធបកាទោ អន្ធបយាតោ ទាតិមោក្ខេ ច សំវរេ
បតិដ្ឋញ្ញតា ច កតត្តាំ បន្នភ្ញ[1] សយនាសនំ
អនិច្ចតេ ច អាយោគោ ឯតំ ពុទ្ធានសាសនន្តិ ។
ឆដ្ឋំ[2] ។

(๑๐๑) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា សារីបុត្តោ ភគវតោ អវិទូរេ និសិន្នោ ហោតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ អព្ភុច្ឆោ សន្តុដ្ឋោ បវិវិត្តោ អសំសដ្ឋោ អារទ្ធវីរិយោ អនិច្ចត្តបធុយុត្តោ ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ អវិទូរេ និសិន្នំ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ អព្ភុច្ឆំ សន្តុដ្ឋំ បវិវិត្តំ អសំសដ្ឋំ អារទ្ធវីរិយំ អនិច្ចត្តបធុយុត្តំ ។ អថ ខោ ភគវា ឯតមត្ថំ ញត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

---

๑ ម. បន្នញ្ញ ។ បន្នញ្ញតិបិ ជាតោ ។ ๒ ឧ. ម. ឆដ្ឋំ ឥត្ថំ ។

កិរិយាមិនតិះដៀល ๑ កិរិយាមិនបៀតបៀនគេ ๑ កិរិយាសង្រួម ក្នុងបាតិមោក្ខ ๑ ការៈដឹងប្រមាណ ក្នុងភត្តាហារ ๑ ទីដេកទីអង្គុយ ដ៏ស្ងាត់ ๑ កិរិយាបំពេញព្យាយាម ក្នុងអធិចិត្ត ๑ នុ៎ះជាពាក្យប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ។ សូត្រ ទី ๖ ។

(๑๐๑) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច មានសេចក្តីសន្តោស មានសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ មិននៅលាយឡំដោយពួក ប្រារព្ធព្យាយាម ប្រកបរឿយ ๆ នូវអធិចិត្តអង្គុយផ្គត់ភ្នែន តម្រង់កាយត្រង់ ក្នុងទីជិតព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច មានសេចក្តីសន្តោស មានសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ មិននៅលាយឡំដោយពួក ប្រារព្ធព្យាយាម ប្រកបរឿយ ๆ នូវអធិចិត្ត អង្គុយផ្គត់ភ្នែន តម្រង់កាយត្រង់ ក្នុងទីជិតព្រះអង្គ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់ប្រទានឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ឧទានេ ចតុត្តស្ស មេឃិយត្ថេរស្ស អដ្ឋមសុត្តំ

អនិច្ចេតសោ អប្បមដ្ឋតោ មុនិនោ ភោគបថេសុ សិក្ខតោ
សោភតា ន ភវន្តិ តាទិនោ ឧបសន្តស្ស សទា សតីមតោតិ។
សត្តមំ(๑) ។

[๑๐๒] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា សក្កតោ ហោតិ គរុកតោ មានិតោ បូជិតោ អបចិតោ លាភី ចីវរ-បិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្চយភេសជ្জបរិក្ខារានំ ។ តិត្ថិយាបិ ខោ សក្កតា ហោន្តិ គរុកតា មានិតា បូជិតា អបចិតា លាភី ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសន-គិលានប្បច្চយភេសជ្জបរិក្ខារានំ ។ អញ្ញតិត្ថិយា បន បរិព្ពាជកា អសក្កតា ហោន្តិ អគរុកតា អមា-និតា អបូជិតា អនបចិតា ន លាភិនោ ចីវរបិណ្ឌបាត-សេនាសនគិលានប្បច្চយភេសជ្জបរិក្ខារានំ ។

[๑๐๓] អថ ខោ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្ពាជកា ភគវតោ សក្কារំ អសហមានា តិត្ថិយសន្ថវស្ស

๑ ឧ. ម. សត្តមង្គ ๘ត្តំ ។

សេចក្តីសោកទាំងឡាយ រមែងមិនកើតមាន ដល់បុគ្គលមានអធិចិត្ត មិនប្រមាទ ជាអ្នកដឹង ជាអ្នកសិក្សា ក្នុងផ្លូវនៃការដឹងទាំងឡាយ គឺអរហត្តផលញាណ មានចិត្តមិនញាប់ញ័រ ជាអ្នកនឹងធឹង ជាអ្នកស្ងប់ មានស្មារតីគ្រប់គាល ។ **សូត្រទី ៧** ។

(១០៦) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ មានគេធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា គោតក្រែង ទ្រង់បានចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ នឹងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ជាប្រក្រតី ។ សូម្បីភិក្ខុសង្ឃ ក៏មានគេធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា គោតក្រែង ជាអ្នកបានចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ នឹងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ជាប្រក្រតីដែរ ។ ឯពួកបរិព្វាជក ជាអន្យតិរ្ថិយ មិនមានគេធ្វើសក្ការៈ មិនគោរព មិនរាប់អាន មិនបូជា មិនគោតក្រែង មិនបានចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ នឹងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ជាប្រក្រតីឡើយ ។

(១០៧) គ្រានោះ ពួកបរិព្វាជក ជាអន្យតិរ្ថិយ អត់ធន់មិនបាននូវសក្ការៈ របស់ព្រះមានព្រះភាគ នឹងភិក្ខុសង្ឃ ចូលទៅរកនាង

ច យេន សុន្ទរី បរិព្ពាជិកា តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា សុន្ទរិំ បរិព្ពាជិកំ ឯតទវោចុំ ឧស្សហសិ[1] ភគិនិ ញាតីនំ អត្ថំ កាតុន្តិ ។ ករ្យាហំ អយ្យា តាវមិ កិំ បយោ សក្កា កាតុំ ឥវំវិធម្បិ មេ បរិក្ខត្តុំ ញាតីនំ អត្តាយាតិ ។ តេនហិ ភគិនិ អភិក្កមាតិ ផេតវនំ តច្ឆាហីតិ ។ ឥវំ អយ្យាតិ ខោ សុន្ទរី បរិព្ពាជិកា តេសំ អញ្ញតរំ្ញយោគំ បរិព្ពាជកានំ បដិស្សុត្វា អភិក្កមាតិ ផេតវនំ អភមាសិ ។ យតា អញ្ញំសុ តេ អញ្ញតរំ្ញយោ បរិព្ពាជកា តេ[2] និដ្ឋា ខោ សុន្ទរី បរិព្ពាជិកា ពហុជនេន អភិក្កមាតិ ផេតវនំ តច្ឆតីតិ អថ ំ ឥវំ តា ភៅកេមេត្វា តត្ថេវ ផេតវនស្ស បរិក្ខារកូបេ និក្ខ-ណិត្វា យេន រាជា បសេនទិ កោសលោ តេនុប-សង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា រាជានំ បសេនទិ កោសលំ ឯតទវោចុំ យោ សោ មហារាជ សុន្ទរី បរិព្ពាជិកា សា ខោ ន ទិស្សតីតិ ។ កត្ថ បន តុម្ហេ អាសង្កថាតិ ។ ផេតវនេ មហារាជាតិ ។ តេនហិ ផេតវនេ វិចិនថាតិ ។

---

๑ ម. ឯតទវោ តូនុំ អត្ថិ ។ ๒ ម. ឥវំ ។

បរិព្វាជិកាឈ្មោះសុន្ទរី លុះបួលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងនាងបរិព្វាជិកាឈ្មោះសុន្ទរីថា នែបួនស្រី នាងអាចធ្វើប្រយោជន៍ដល់ពួកញាតិបានឬទេ ។ នាងបរិព្វាជិកាឈ្មោះសុន្ទរីសួរថា បពិត្រលោកម្ចាស់ចាំធ្វើឲ្យខ្ញុំព្រះករុណាត្រូវធ្វើដូចម្តេច អំពើដូចម្តេច ដែលខ្ញុំអាចធ្វើបាន សូម្បីដ៏វិតក៌ខ្ញុំហ៊ានលះបង់ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដល់ពួកញាតិដែរ ។ ម្នាលបួនស្រី បើដូច្នោះ នាងចូលទៅកាន់វត្តជេតពន ឲ្យញយ ។ ។ នាងបរិព្វាជិកាឈ្មោះសុន្ទរី បានទទួលពាក្យបរិព្វាជក ជាអន្យតិរ្ថិយចាំនោះថា ព្រះករុណាលោកម្ចាស់ ហើយទៅកាន់វត្តជេតពនញយ។ ។ គាលណាបរិព្វាជកជាអន្យតិរ្ថិយចាំនោះ ឃាននឹងដឹងថា ជនច្រើនបានឃើញនាងបរិព្វាជិកាឈ្មោះសុន្ទរី ទៅកាន់វត្តជេតពនញយ។ហើយ ក៏សំឡាប់នាងនោះឲ្យដាច់ចាកជីវិត ហើយកប់ក្នុងរណ្តៅស្មាមភ្លោះ នៃវត្តជេតពននោះឯង ក្នុងកាលណោះ រួចបួលទៅគាល់ព្រះឃោសេនទិតៅសល លុះបួលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយព្រះពរព្រះឃោសេនទិតៅសលថា បពិត្រមហារាជ នាងបរិព្វាជិកាណាឈ្មោះសុន្ទរី នាងបរិព្វាជិកានោះ មិនប្រាកដដល់ពួកអាត្មាភាពសោះ ។ ព្រះពរាជ្ញាធំមានព្រះបន្ទូលសួរថា ចុះលោកចាំធ្វើឲ្យ មានសង្ស័យក្នុងដំណាក់ ។ បពិត្រមហារាជ ពួកអាត្មាភាពមានសង្ស័យ ក្នុងវត្តជេតពន ។ បើដូច្នោះ ចូរលោកចាំធ្វើឲ្យ គន់រកក្នុងវត្តជេតពនចុះ ។

ឧទានេ ចតុត្ថស្ស មេយ្យវគ្គស្ស អដ្ឋមសុត្តំ

អថខោ តេ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្ពាជកា ដេតវនំ វិចិនិត្វា យថាឧក្កដ្ឋំ បរិក្ខារកូដា ឧទ្ធរិត្វា មញ្ចកំ អារោបេត្វា សារត្តំ បវេសេត្វា រជិយោយ រជិយំ សិង្ឃាដកេន សិង្ឃាដកំ ឧបសន្ថរិត្វា មន្ទុស្ស ឧដ្ឋាបេសុំ បស្សុ-ឧយ្យា សមណានំ សក្យបុត្តិយានំ កម្មំ អលដ្ឋិនោ ឥមេ សមណា សក្យបុត្តិយា ទុស្សីលា បាបធម្មា មុសាវាទិនោ អព្រហ្មចារិនោ ។ ឥមេ ហិ នាម ធម្ម-ចារិនោ សមចារិនោ ព្រហ្មចារិនោ សច្ចវាទិនោ សីល-វន្តោ កល្យាណធម្មា បដិជានិស្សន្តិ ឧត្តិ ឥមេសំ សាមញ្ញំ ឧត្តិ ឥមេសំ ព្រហ្មញ្ញំ[1] ឧដ្ឋ ឥមេសំ សាមញ្ញំ ឧដ្ឋ ឥមេសំ ព្រហ្មញ្ញំ ក្កុតោ ឥមេសំ សាមញ្ញំ ក្កុតោ ឥមេសំ ព្រហ្មញ្ញំ អបគតា ឥមេ សាមញ្ញា អបគតា

---

๑ ឧ. ព្រាហ្មញ្ញំ ។

លំដាប់នោះ បរិញ្ញជកជាអន្យតិត្ថិយតាំងនោះ គយគន់មើលវត្តជេតពន ហើយក៏គាស់ឡើង (នូវសាកសព) ដែលបានកប់ទុកហើយ អំពីរណ្តៅស្មាមភ្លោះ ហើយលើកជាក់លើគ្រែតូច នាំចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី ហើយចេញពីច្រកមួយ ចូលទៅកាន់ច្រកមួយ ចេញពីផ្លូវត្រៃឆ្កែតែងមួយ ចូលទៅកាន់ផ្លូវត្រៃឆ្កែតែងមួយ ហើយប្រៀបពួកមនុស្សឲ្យលើកគោសថា នែម្ចាស់តាំងឆ្អាយ អ្នកតាំងឆ្អាយ ចូរមើលអំពើរបស់ពួកសមណៈ ជាសក្យបុត្តិយ៍ចុះ ពួកសមណៈជាសក្យបុត្តិយ៍នេះ ជាបុគ្គលមិនអៀនខ្មាសខ្ជិលស្តីសីល មានធម៌ាមក ជាអ្នកនិយាយពាក្យកុហក ប្រព្រឹត្តធម៌មិនប្រសើរ។ មិនគួរបើ ពួកសមណៈជាសក្យបុត្តិយ៍នេះ មកប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្មើ ប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ ពោលពាក្យពិត មានសីលៃ មានកល្យាណធម៌ាសោះ តាពជាសមណៈគឺជាអ្នកម្ចាប់ងាប មិនមានដល់ពួកសមណៈនេះឡើយ តាពជាអ្នកប្រសើរ គឺជាអ្នកបន្សាត់ងាប មិនមានដល់ពួកសមណៈនេះឡើយ តាពជាសមណៈ របស់ពួកសមណៈនេះ សាបសូន្យហើយ តាពជាអ្នកប្រសើររបស់ពួកសមណៈនេះ សាបសូន្យហើយ តាពជាសមណៈ នឹងមានដល់ពួកសមណៈនេះ អំពីហេតុដូចម្តេច តាពជាអ្នកប្រសើរ នឹងមានដល់ពួកសមណៈ អំពីហេតុដូចម្តេច ពួកសមណៈនេះ ប្រាសចាកតាពជាសមណៈ ពួកសមណៈនេះ

สเมเ ปฺหญฺเ ฯ กจฺฉิ นาม ปุริโส ปุริสกิจฺเจ กริตฺวา สตฺตหิ ชีวิตา โวโรเปสฺสตีติ ฯ

(๑๐๔) เตน โข ปน สมเยน สาวตฺถิยำ มนุสฺสา กิตฺตึ นิสฺสา อสฺสทฺธา อปฺปสาทา อกปฺปิยา อโนกปฺปสนฺเน ปริภาสนฺเน โวเสนฺเน วิหิโรเสนฺเน อลชฺชิโน สเมสมณา สกฺยปุตฺติยา ขุสฺสีลา ปาปธมฺมา มุสาวาทิโน อพฺรหฺมจาริโน สเมหิ นาม ธมฺมจาริโน สมจาริโน พฺรหฺมจาริโน สจฺจวาทิโน สีลวนฺโต กลฺยาณธมฺมา ปชาปติสฺสนฺเ ธตฺเ สเมสำ สามญฺ ธตฺเ สเมสำ พฺรหฺมญฺ ธมฺเ สเมสำ สามญฺ ธมฺเ สเมสำ พฺรหฺมญฺ กุเตา สเมสำ สามญฺ กุเตา สเมสำ พฺรหฺมญฺ อปคตา สเม สามญฺ อปคตา สเม พฺรหฺมญฺ ฯ กจฺฉิ นาม ปุริโส ปุริสกิจฺเจ กริตฺวา สตฺตหิ ชีวิตา โวโรเปสฺสตีติ ฯ

ប្រាសចាកភាពជាអ្នកប្រសើរហើយ ។ មិនគួរបើ បុរសនឹងធ្វើកិច្ចរបស់បុរស (មេថុនកិច្ច) ហើយមកធ្វើស្រីឲ្យជាប់ចាកជីវិតសោះ ។

(១០៤) សម័យនោះឯង ពួកមនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី បានឃើញពួកភិក្ខុ ហើយនាំគ្នាដេរ ប្រទេចផ្តាសា បៀតបៀនដោយសំដីទ្រគោះ ជារបស់អសប្បុរសថា ពួកសមណៈជាសក្យបុត្តិយ៍នេះ ជាអ្នកមិនអៀនខ្មាស ទ្រុស្តសីល មានធម៌លាមក ជាអ្នកនិយាយពាក្យកុហក ប្រព្រឹត្តធម៌មិនប្រសើរ មិនគួរបើ សមណៈទាំងនោះ មកប្តេជ្ញាខ្លួនថា ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ប្រព្រឹត្តស្មើ ប្រព្រឹត្តដ៏ប្រសើរ ពោលពាក្យពិត មានសីល មានកល្យាណធម៌សោះ ភាពជាសមណៈ គឺជាអ្នកសម្លាប់ជ្រាប មិនមានដល់សមណៈទាំងនេះឡើយ ភាពជាអ្នកប្រសើរ គឺជាអ្នកបន្ទាត់ជ្រាប មិនមានដល់សមណៈទាំងនេះឡើយ ភាពជាសមណៈ របស់សមណៈនេះ សាបសូន្យហើយ ភាពជាអ្នកប្រសើររបស់សមណៈទាំងនេះសាបសូន្យហើយ ភាពជាសមណៈ នឹងមានដល់សមណៈទាំងនេះ អំពីហេតុដូចម្តេច ភាពជាអ្នកប្រសើរនឹងមានដល់ពួកសមណៈនេះ អំពីហេតុដូចម្តេច សមណៈទាំងនេះ ប្រាសចាកភាពជាសមណៈហើយ សមណៈទាំងនេះប្រាសចាកភាព ជាអ្នកប្រសើរហើយ ។ មិនគួរបើបុរស នឹងធ្វើកិច្ចរបស់បុរស (មេថុនកិច្ច) ហើយមកធ្វើស្រីឲ្យជាប់ចាកជីវិតសោះ ។

๒๓. จตุตฺถสฺส เมฆิยวคฺคสฺส อฏฺฐมสุตฺตํ

[๑๐๕] เอวเมว สมฺพหุลา ภิกฺขู ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย สาวตฺถึ ปิณฺฑาย ปาวิสึสุ ฯ สาวตฺถิยํ ปิณฺฑาย จริตฺวา ปจฺฉาภตฺตํ ปิณฺฑปาตปฏิ-กฺกนฺตา เยน ภควา เตนุปสงฺกมึสุ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทึสุ ฯ เอกมนฺตํ นิสิน-นฺนา โข เต ภิกฺขู ภควนฺตเมตทโวจุ เอตรหิ ภนฺเต สาวตฺถิยา มนุสฺสา ภิกฺขู นิสฺสา อสฺสทฺธาปิ ทุรุสาปิ ภาตาปิ อกฺกาสนฺติ ปริภาสนฺติ เหเสนฺติ วิเหเสนฺติ อลชฺชิโน เอเม สมณา สกฺยปุตฺติยา ทุสฺสีลา ปาปธมฺมา มุสาวาทิโน อพฺรหฺมจาริโน เอเม หิ นาม ธมฺมจาริโน สมจาริโน พฺรหฺมจาริโน สจฺจวาทิโน สีลวนฺโต กลฺยาณธมฺมา ปชิตาติ นิสฺสาย นตฺถิ เอเมสํ สามญฺญ นตฺถิ เอเมสํ พฺรหฺมญฺญ นฏฺฐา เอเมสํ สามญฺญ นฏฺฐา เอเมสํ พฺรหฺมญฺญ กุโต เอเมสํ สามญฺญ

(๑๐๙) គ្រានោះ ពួកតិត្ថិយដោះច្រើនរូប បានស្តាប់សច្ចធម៌ប្រដាប់ដោយ
ចិវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។
លុះតិត្ថិយទាំងនោះ ត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងសាវត្ថី ហើយត្រឡប់មកអំពី
បិណ្ឌបាត ក្នុងកាលខាងក្រោយភត្ត រួចចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសម
គួរ ។ លុះតិត្ថិយទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូល ព្រះ
មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ពួកមនុស្សក្នុងក្រុង
សាវត្ថី បានឃើញពួកតិត្ថិយ ហើយ (នាំគ្នា) ដេរប្រទេច ផ្តាសា បៀត
បៀនដោយសំដីទ្រគោះដារបស់អសប្បុរសថា ពួកសមណៈជាសក្យបុត្តិយ៍
នេះ ជាបុគ្គលមិនអៀនខ្មាស ទ្រុស្តសីល មានធម៌លាមក ពោលពាក្យ
កុហក ប្រព្រឹត្តធម៌មិនប្រសើរ ពួកសមណៈទាំងនេះ មិនគួរបើមកប្តេជ្ញា
ខ្លួនថា ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្មើ ប្រព្រឹត្តធម៌ប្រសើរ ពោលពាក្យ
ពិត មានសីល មានកល្យាណធម៌សោះ ភាពជាសមណៈ គឺជាអ្នកវាប់
ធាប មិនមានដល់សមណៈទាំងនេះ ភាពជាអ្នកប្រសើរគឺជាអ្នកបន្សាត់ធាប
មិនមានដល់សមណៈទាំងនេះ ភាពជាសមណៈ របស់សមណៈទាំងនេះ
សាបសូន្យហើយ ភាពជាអ្នកប្រសើររបស់សមណៈទាំងនេះ សាបសូន្យ
ហើយ ភាពជាសមណៈនឹងមានដល់សមណៈទាំងនេះ អំពីហេតុដូចម្តេច

กตฺวา สเมสํ ปฺรหฺมญฺญํ อปจายติ สเมติ สาปฺรหฺมญฺญา
อปจายติ สเมติ ปฺรหฺมญฺญา ฯ ตาปญฺหิ ตาป ปุริสา
ปุริสกิจฺจํ กริตฺวา สตฺตี ฌายิตา เวเวเปสฺสตีติ ฯ
เอเสา ภิกฺขเว สงฺโฆ จิรํ ภาวิสฺสติ สตฺถาเปว
ภาวิสฺสติ สตฺถาสฺส อจฺจเยน อนฺตรธายิสฺสตีติ ฯ
เตนหิ ภิกฺขเว เย มนุสฺสา ภิกฺขู นิสฺสา อสฺสาหิ
ปุริสาหิ ภาตาหิ อาวาสิกาสฺเว ปริวาสิกาสฺเว เวเสฺว
วิเหเสฺว เต ตุเมฺห สมาย ตาปาย ปริเตเปถ

อภูตวาที นิรยํ อุเปติ
เยปิ ภณิ กตฺวา น กเรมีติ จาห
อุโภปิ เต เปจฺจ สมา ภวนฺติ
นิหีนกมฺมา มนุชา ปรตฺถาติ ฯ

[๑๐๖] อถเขา เต ภิกฺขู ภควาเต สนฺติเก สมฺมา
ตาปิ ปริเยปุลิตฺวา เย มนุสฺสา ภิกฺขู นิสฺสา
อสฺสาหิ ปุริสาหิ ภาตาหิ อาวาสิกาสฺเว ปริวาสิกาสฺเว
เวเสฺว วิเหเสฺว เต สมาย ตาปาย ปริเตเปสฺเว

កាពជាអ្នកប្រសើរនឹងមានជល់សមណៈពាំងនេះ អំពីហេតុដូចម្តេច សមណៈពាំងនេះ ច្រាសចាកកាពជាសមណៈហើយ សមណៈពាំងនេះច្រាសចាកកាព ជាអ្នកប្រសើរហើយ ។ មិនគួរបើ បុរសនឹងធ្វើកិច្ចរបស់បុរស (មេថុនកិច្ច) ហើយមកធ្វើស្រីឲ្យដាច់ចាកជីវិតសោះ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុពាំងឡាយ សំឡេង (ពោលពោស) នុ៎ះ នឹងមិនឋិតនៅយូរឡើយ ឋិតនៅបានតែត្រឹម ៧ ថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ លុះកន្លងហួស ៧ ថ្ងៃហើយ គង់នឹងបាត់ទៅវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុពាំងឡាយ បើដូច្នោះ ពួកមនុស្សណា បានឃើញពួកភិក្ខុហើយ ដេរប្រទេច ផ្តាសា បៀតបៀនដោយសំដីទ្រគោះ ជារបស់អសប្បុរស អ្នកពាំងឡាយ ចូររំលឹកពួកមនុស្សពាំងនោះ ដោយគាថានេះថា

អ្នកនិយាយកុហក ឬអ្នកណាធ្វើហើយ និយាយថា ខ្ញុំមិនធ្វើទេ រមែងចូលទៅកាន់នរក បុគ្គលពាំងពីរនោះ ជាអ្នកតើតអំពីមនុស្សមានកម្មដ៏ថោកថាប លះលោកនេះទៅហើយ ជាអ្នកស្មើគ្នា ក្នុងលោកខាងមុខ ។

(១០៦) លំដាប់នោះ ភិក្ខុពាំងនោះ បានរៀនគាថានេះ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគ ពួកមនុស្សណា ដែលបានឃើញពួកភិក្ខុហើយ ដេរប្រទេច ផ្តាសា បៀតបៀនដោយសំដីទ្រគោះ ជារបស់អសប្បុរស រំលឹកមនុស្សពាំងនោះ ដោយគាថានេះថា

ฉฏฺฐเน จตุตฺถสฺส เมฆิยวคฺคสฺส อฏฺฐมสุตฺตํ

อภูตภาณี นิรยํ อุเปติ
โย ภณิ กตฺวา น กเรมีติ จาห
อุโภปิ เต เปจฺจ สมา ภวนฺติ
นิหีนกมฺมา มนุชา ปรตฺถ ฯ

[๑๐๗] มนุสฺสานํ ปตนเหตุ อกาเรกา[๑]ติเม สมณา สกฺยปุตฺติยา น ติเมหิ กเตหิ จาปเทมิ[๒] สมณา สกฺยปุตฺติยาติ ฯ เนว เสา สนฺโต ปิโย อเหตุ สตฺตาหเมว สนฺโต อเหตุ สตฺตาหสฺส อจฺจเยน อนฺตรธายิ ฯ อถโข สมฺพหุลา ภิกฺขู เยน ภควา เตนุปสงฺกมึสุ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทึสุ ฯ เอกมนฺตํ นิสินฺนา โข เต ภิกฺขู ภควาเอตทโวจุ อจฺจยิ กิร ภนฺเต อมฺหากนฺตเร อญฺญตโร ภิกฺขุ สุภาสิตทุพฺภาสิตนฺติ ภควาตา เนเสา ภิกฺขเว สนฺโต ปิโย ภวิสฺสติ สตฺตาหสฺส อจฺจเยน อนฺตรธายิสฺสตีติ อนฺตรหิโตเยว เอสา สนฺโตติ ฯ

๑ ม. อาเรกา ฯ ๒ ฉ. ม. ฐ ยิเมหิ กเตหิ สมาปชฺเชมิ ฯ

บุคคลអ្នកនិយាយកុហក ឬអ្នកណាធ្លើហើយ និយាយថា ខ្ញុំមិនធ្លើទេ រមែងបួលទៅតាន់នរក បុគ្គលទាំងពីរពួកនោះ ជាអ្នកតើតអំពីមនុស្ស អ្នកមានកម្មដ៏ថោកទាប លុះលះលោកនេះទៅហើយ ជាអ្នកស្មើគ្នា ក្នុងលោកខាងមុខ ។

(๑๐๗) មនុស្សពាលឯណា ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះថា ពួកសមណៈជាសក្យបុត្តិយ៍នេះ ជាអ្នកមិនធ្លើទេ អំពើអាក្រក់ សមណៈពាលនេះ មិនបានធ្លើទេ ពួកសមណៈនេះ ជាសក្យបុត្តិយ៍ ។ សំឡេងនោះ មិនបានឋិតនៅយូរឡើយ សំឡេងនុ៎ះ ឋិតនៅបានតែត្រឹម ๗ ថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ លុះកន្លង ๗ ថ្ងៃហើយ ក៏សាបសូន្យទៅ ។ គ្រានោះ ពួកភិក្ខុប្រែនរូប បានបួលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះបួលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុពាលនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អស្សារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចំឡែកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ព្រះពុទ្ធដីកានេះប្រាកដដែរឬទេថា ម្នាលភិក្ខុពាលឯណា សំឡេងនុ៎ះ នឹងមិនបឋិតនៅយូរឡើយ លុះកន្លង ๗ ថ្ងៃ ហើយ នឹងសាបសូន្យទៅ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សំឡេងនោះ សូន្យបាត់ទៅហើយ ។

อถโข ภควา ปิตมตฺตุ วิทิตฺวา ตายํ เวลายํ อิมํ อุทานํ อุทาเนสิ

ตุณฺหิ ภูตาย ชนา อสญฺญตา
ปเรหิ[๑] สงฺฆมตสฺส กุญฺชรํ
สุตฺวาน ภิกฺขู ชนสงฺฆมชฺฌคา
อนิภิสฺสเย ภิกฺขุ อทุฏฺฐจิตฺตาติ ฯ อฏฺฐมํ ฯ

(๑๐๘)ฯวุตฺตมฺปิ เจตํ ภควตา ฯ ตสฺมา สมยํ ภควา ภิกฺขเว วิหารติ เวฬุวเน กลนฺทกนิวาเป ฯ อถโข อายสฺมา อุปเสนสฺส วงฺคนฺตปุตฺตสฺส ปวิเวกตสฺส ปฏิสลฺลีนสฺส เอวํ เจตโส ปริวิตกฺโก อุทปาทิ ลาภา วต เม สุลทฺธํ วต เม สฺวาคตนฺติ จ เม ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ สฺวากฺขาเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิโต สพฺรหฺมจารีนญฺจ เม สีลวนฺโต กลฺยาณธมฺมา สีเลสุ ปริปูริการี สุสมาหิโต จิตฺตีกตฺตา จิตฺตา อรหา จิตฺตี ฯ ณา สวเน มหิทฺธิโก

๑ อฏฺฐกถายํ สเรหีติ ปาโฐ ทิสฺสติ ฯ

លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទូលឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ពួកជនអ្នកមិនសង្រួម តែងចាក់ដោតគេដោយវាចា ដូចជា (ឥហានតទល់) តាលចាក់ដើរ ដែលទៅកាន់សង្គ្រាមដោយសរធំឆ្លាយ តិក្ខុបានឮពាក្យអាក្រក់ ដែលពួកជនដទៃពោលហើយ ជាអ្នកមានចិត្តមិនប្រទូស្ត ហើយគប្បីអត់ទ្រាំបាន ។ សូត្រទី ៨ ។

(១០៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តវេឡុវ័ន កលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ គ្រានោះឯង ព្រះខុបសេនវង្គន្តបុត្តដ៏មានអាយុ ទៅក្នុងទីស្ងាត់ហើយសម្ងំនៅ មានចិត្តត្រិះរិះកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ខុបា អញពេញជាមានលាភ ខុបា អញពេញជាបានល្អ (ព្រោះ) ព្រះមានព្រះភាគ ជាគ្រូអញ ព្រះអង្គជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធផង អញក៏បានចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស ក្នុងធម្មវិន័យដែលព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ទុកដោយប្រពៃផង ពួកសព្រហ្មចារីរបស់អញ ជាអ្នកមានសីល មានកល្យាណធម៌ផង អញជាអ្នកធ្វើឲ្យពេញលេញ ក្នុងសីលទាំងឆ្លាយផង អ្នកមានចិត្តតាំងមាំល្អ មានចិត្តមួលដំក្នុងអារម្មណ៍តែមួយផង ជាអរហន្តខីណាស្រពផង អ្នកមានបុព្វេនិវាស

ឧទានេ ចតុត្ថស្ស មេឃិយវគ្គស្ស ទុតិយសុត្តំ

ចម្ហិ មហានុភាវោ ភន្តេ មេ ជីវិតំ ភន្តេ មរណន្តិ ។ អថខោ ភគវា អាយស្មតោ ឧបសេនស្ស វង្គន្តបុត្តស្ស ចេសោ[1] ចេតោបរិវិតក្កមញ្ញាយ តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យំ ជីវិតំ ន តបតិ មរណន្តេ ន សោចតិ
សចេ នំជប្បនោ ធីរោ សោកមជ្ឈេ ន សោចតិ ។
ឧច្ឆិន្ទភវតណ្ហស្ស សន្តចិត្តស្ស តាទិនោ
វិក្ខីណោ ជាតិសំសារោ នត្ថិ តស្ស បុនព្ភវោតិ ។
ឧទានំ ។

(១០៩) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ **សមយំ** ភគវា សាវត្ថិ-យំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា សារីបុត្តោ ភគ-វតោ អវិទូរេ និសិន្នោ ហោតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ **អត្តនោ** ឧបសមំ បច្ចវេក្ខមានោ ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ អវិទូរេ និសិន្នំ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ អត្តនោ ឧប-សមំ បច្ចវេក្ខមានំ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

មានអាទុតាពច្រើនផង រស់នៅតែចំពោះ ស្ងាប់តែចំពោះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងចិត្តរបស់ព្រះខុបសេនវង្គន្តបុត្តដ៏មានអាយុ ដោយព្រះទ័យរបស់ព្រះអង្គហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឺ ឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ជីវិតរបស់បុគ្គលណា មិនក្តៅក្រហាយ បុគ្គលនោះ រមែងមិនសោក ក្នុងកាលជិតស្ងាប់ ប្រសិនបើ អ្នកប្រាជ្ញនោះឯង បានឃើញបទគឺ ព្រះនិព្វាន រមែងមិនសោក ក្នុងតណ្ហាលពួតអ្នកសោកឡើយ ។ តិក្ខុបានតាស់រំលើដ៏តណ្ហា ក្នុងភព មានចិត្តស្ងប់ មានជាតិសំសារអស់ហើយ កាយថ្មីទៀត មិនមានដល់តិក្ខុហើយ ។ សូត្រទី ៩ ។

[๑๐๙] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ អង្គុយផ្គត់ភ្នែន តម្រង់កាយត្រង់ ពិចារណាការស្ងប់រម្ងាប់របស់ខ្លួន ក្នុងទីជិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទតឃើញ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ អង្គុយផ្គត់ភ្នែន តម្រង់កាយត្រង់ ពិចារណាការស្ងប់រម្ងាប់របស់ខ្លួន ក្នុងទីជិតព្រះអង្គ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឺ ឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ขุปสนฺตสนฺตจิตฺตสฺส[๑] เนตฺถิ ปิณฺฑสฺส กิญฺจโน
วิกฺกีฬนา ชาติสมาหาโร ปุตฺตา เสา มารพนฺธนาติ ฯ
อิสมิ ฯ

เมฬิยวโค จตุตฺโถ ฯ

ตสฺสุทฺทานํ

เมฬิโย ขุทฺทา เคาตาโล ปุณฺณา[๒] ชาเณน ปญฺจมี
ปิณฺฑาโล[๓] สารีปุตฺตา จ สุนฺทรี ภวติ อฏฺฐมี
ขุปเสโน วงฺคนฺตปุตฺตา สารีปุตฺตา จ เต อิสาติ[๔] ฯ

---

๑ ม. อุปสนฺตสฺส จิตฺตสฺส ฯ ๒ ม. เมฬิยิ ขุทฺเทคาตาล ปุณฺณา ฯ ๓ ม. ปิณฺฑาโล ฯ ๔ ฉ.ม. ฤสาติ ฯ

ភិក្ខុអ្នកមានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ ជានគាត់ផ្តាច់តណ្ហាសម្រាប់នាំទៅ (តាន់តព) មានជាតិសំសារអស់ហើយ ភិក្ខុនោះឯងបានផុតហើយចាកចំណងនៃមារ ។ សូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ មេឃិយវគ្គទី ៤ ។

ខុទ្ទានៃមេឃិយវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីរឿងព្រះមេឃិយៈ ១ ពួកភិក្ខុដែលមានចិត្តអណ្តែតអណ្តូង ១ នាយគោបាល ១ ព្រះសារីបុត្តអង្គ ១ ភិក្ខុនីវាសិកត្ថេរីភាវៈ ១ ពុទ្ធនាគនឹងហត្ថីនាគ ១ ជាគំរប់ប្រាំ ព្រះបិណ្ឌោលភារទ្វាជៈ ១ ព្រះសារីបុត្ត ១ នាងបរិព្វាជិកាឈ្មោះសុន្ទរី ១ ជាគំរប់ប្រាំបី ព្រះឧបសេនវង្គន្តបុត្ត ១ ព្រះសារីបុត្ត ១ រួមទាំងអស់នោះត្រូវជា ១០ ។

ឧទានេ បញ្ចមោ សោណត្ថេរវត្ថុ

(១១០) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន រាជា បសេនទិ កោសលោ មល្លិកាយ ទេវិយា សទ្ធឹ ឧបរិបាសាទវរគតោ ហោតិ ។ អថខោ រាជា បសេនទិ កោសលោ មល្លិកំ ទេវឹ ឯតទវោច អត្ថិ នុ ខោ តេ មល្លិកេ កោចញ្ញោ អត្តនា បិយតរោតិ ។ នត្ថិ ខោ មេ មហារាជ កោចញ្ញោ អត្តនា បិយតរោ តុយ្ហំ បន មហារាជ អត្តញ្ញោ កោចិ អត្តនា បិយតរោតិ ។ មយ្ហម្បិ(១) មល្លិកេ នត្ថញ្ញោ កោចិ អត្តនា បិយតរោតិ ។ អថខោ រាជា បសេនទិ កោសលោ ទាសានា ចិរេហិត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ រាជា បសេនទិ កោសលោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ឥធាហំ ភន្តេ មល្លិកាយ ទេវិយា សទ្ធឹ ឧបរិបាសាទវរគតោ

---

១ ឧ.ម. ឯត្តទេវ ខោសញ្ចេ អត្តំ ។

๕. សោណត្ថេរវត្ថុ ទី ๕

(๑๑๐) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល គង់នៅខាងលើប្រាសាទដ៏ប្រសើរ ជាមួយនឹងព្រះនាងមល្លិកាទេវី ។ គ្រានោះ ព្រះរាជាបសេនទិកោសល ទ្រង់សួរព្រះនាងមល្លិកាទេវីថា ម្នាលនាងមល្លិកា ចុះបុគ្គលដទៃណាមួយ ជាទីស្រឡាញ់ ជាងខ្លួននៃនាងមានដែរឬ ។ បពិត្រមហារាជ បុគ្គលដទៃណាមួយ ជាទីស្រឡាញ់ ជាងខ្លួនរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ មិនមានទេ បពិត្រមហារាជ ចុះបុគ្គលដទៃណាមួយ ជាទីស្រឡាញ់ ជាងខ្លួនព្រះអង្គ មានដែរឬ ។ ម្នាលនាងមល្លិកា បុគ្គលដទៃណាមួយ ជាទីស្រឡាញ់ ជាងខ្លួននៃយើង មិនមានទេ ។ លំដាប់នោះ ព្រះរាជាបសេនទិកោសល ទ្រង់យាងចុះអំពីប្រាសាទហើយ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយគង់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះរាជាមហេសីទិកោសល គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ដំណាលសេចក្តីនេះទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អម្បាញ់មិញនេះខ្ញុំព្រះអង្គ នៅខាងលើប្រាសាទដ៏ប្រសើរ ជាមួយនឹងនាងមល្លិកាទេវី

มลฺลิกาเทวิ ปตฺตกฺขนฺธเจติยํ อตฺถิ นุ โข เอตา มลฺลิกาเทวิ-
เจติยาทโย อตฺถตา ปริยตฺติยา วา ปุพฺเพ มลฺลิกา-
เทวี[1]ปตฺตกฺขนฺธเจติย นตฺถิ โข เม มหาราช เจติย-
อตฺถตา ปริยตฺติยา เอว ปุพฺเพ มหาราช อตฺถงฺย-
เจติ อตฺถตา ปริยตฺติยา วา ปุพฺเพหิ[2] กนฺเต มลฺลิกา-
เทวี ปตฺตกฺขนฺธเจติย มยฺหมฺปิ โข มลฺลิเก นตฺถงฺย เจติ
อตฺถตา ปริยตฺติยา เกติ ฯ อถโข ภควา ปตฺตกฺขนฺธ วิทิตฺวา
ตายํ เวลายํ อิมํ อุทานํ อุทาเนสิ

สพฺพา ทิสา อนุปริคมฺม เจตสา
เนวชฺฌคา ปิยตรมตฺตนา กฺวจิ
เอวมฺปิ[3] เสา ปุถุ อตฺตา ปเรสํ
(๔)
ตสฺมา น หึเส ปรํ อตฺตกาเมติ ฯ สุตฺตนฺตปฏิมณฺฑิตํ ฯ

(๑๑๑) เอวเมฺป สุตนฺ ฯ ปตฺตกฺขนฺธ สมยนฺ ภควา สาวตฺถิยนฺ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามเม ฯ
อถโข อายสฺมา อานนฺโท สายณฺหสมยนฺ ปฏิสลฺลานา วุฏฺฐิโต เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา

---

๑ ฉ.ม. เอตฺตเก ปุพฺเพ อตฺถิ ฯ ๒ ฉ.ม. วุตฺตเหว ฯ ๓ ม. เอวมฺปิ เยว ฯ เอวมฺปิ เยวาติ อฏฺฐกถา ฯ ๔ ฉ.ม. สุตฺตนฺตปฏิมณฺฑิตนฺติ ปญฺจมนฺติ ฯ

ហើយសួរនាងមល្លិកាទេវីថា ម្នាលនាងមល្លិកា បុគ្គលដទៃណាមួយ ជាទីស្រឡាញ់ជាងខ្លួននៃនាង មានដែរឬ លុះខ្ញុំព្រះអង្គ សួរយ៉ាងនេះ ហើយ ទើបនាងមល្លិកាទេវីតបថា បពិត្រមហាឧបាសក បុគ្គលដទៃណាមួយ ជាទីស្រឡាញ់ជាងខ្លួនខ្ញុំម្ចាស់ មិនមានទេ បពិត្រមហាឧបាសក បុគ្គលដទៃណាមួយ ជាទីស្រឡាញ់ជាងខ្លួនព្រះអង្គ មានដែរឬ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន លុះនាងមល្លិកាទេវី សួរយ៉ាងនេះរួចហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គត្រេកអរនឹងនាងមល្លិកាទេវីថា ម្នាលនាងមល្លិកា បុគ្គលដទៃណាមួយ ជាទីស្រឡាញ់ជាងខ្លួននៃយើង មិនមានទេ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់ចំនឹងនេះ ក្នុងវេលានោះថា

បុគ្គលមានចិត្តរំពើងរក ត្រាច់ទៅ ក៏មិនបានបុគ្គលជាទីស្រឡាញ់ជាងខ្លួន ក្នុងទីណាឡើយ ចំណែកខ្លួននោះ ទើបជាទីស្រឡាញ់ប្រើនជាងបុគ្គលដទៃ យ៉ាងនេះ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលអ្នកស្រឡាញ់ខ្លួន មិនត្រូវបៀតបៀនបុគ្គលដទៃឡើយ ។ សូត្រទី១ ។

(๑๑๑) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចេញអំពីទីសម្ងំ ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ

ឧទានេ បញ្ចមស្ស សោណត្ថេរវត្ថុស្ស ទុតិយសុត្តំ

ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ
ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច អច្ឆរិយំ
ភន្តេ អព្ភុតំ ភន្តេ យាវ អប្បាយុកា ហិ ភន្តេ ភគវតោ
មាតា អហោសិ សគ្គមាជាតេ ភគវតិ ភគវតោ មាតា
កាលមកាសិ តុសិតំ កាយំ[1] ឧបបជ្ជតីតិ ។ ឯវមេតំ
អានន្ទ ឯវមេតំ អានន្ទ អប្បាយុកា ហិ អានន្ទ ពោធិ-
សត្តមាតរោ ហោន្តិ សគ្គមាជាតេសុ ពោធិសត្តេសុ
ពោធិសត្តមាតរោ កាលំ ករោន្តិ តុសិតំ កាយំ ឧប-
ជ្ជន្តីតិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ
វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យេ កេចិ ភូតា ភវិស្សន្តិ យេ ចាបិ
សព្ពេ កមិស្សន្តិ បហាយ ទេហំ
តំ សព្ពញ្ញិំ កុសលោ វិទិត្វា
អាតាបិយោ ព្រហ្មចរិយំ ចរេយ្យាតិ ។ ទុតិយំ ។

ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចំឡែកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះថា ព្រះមាតារបស់ព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះជន្មាយុតិចណាស់ កាលព្រះមានព្រះភាគ ប្រសូតបាន ๗ ថ្ងៃ ព្រះមាតារបស់ព្រះអង្គ ទ្រង់សោយព្រះវិលាល័យ ទៅកើតក្នុងទេវនិកាយ ឯស្ថានតុសិត ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ ដំណើរនុ៎ះមែនហើយ ម្នាលអានន្ទ ដំណើរនុ៎ះមែនហើយ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះថា ព្រះមាតារបស់ពោធិសត្វទាំងឡាយ តែងមានព្រះជន្មាយុតិច កាលព្រះពោធិសត្វទាំងឡាយ ទ្រង់ប្រសូតបាន ๗ ថ្ងៃ ព្រះមាតារបស់ពោធិសត្វទាំងឡាយ ក៏សោយព្រះវិលាល័យ ហើយទៅកើត ក្នុងទេវនិកាយ ឯស្ថានតុសិត (ជាធម្មតា) ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់ចំរូងឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ពួកសត្វណាមួយ ដែលកើតហើយក្តី នឹងកើត (ក្នុងអនាគត) ក្តី ពួកសត្វទាំងអស់នោះ នឹងលះបង់រូបកាយ ទៅកាន់ (បរលោក) ដូចគ្នា បណ្ឌិតអ្នកឈ្លាស ដឹងច្បាស់សេចក្តីសាបសូន្យ ទាំងអស់នោះហើយ គួរជាអ្នកមានព្យាយាម ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ។ សូត្រទី ๒ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឧទានំ

[๑๑๒] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា ភគ-
គេសុ វិហរតិ សេទកេ កប្បិនវនសណ្ឌេ ។ តេន ខោ
បន សមយេន ភគវតោ សុប្បពុទ្ធោ នាម កុដ្ឋី
មន្ទុស្សន្ទលិន្ទោ អហោសិ មន្ទុស្សក្កមណោ មន្ទុស្ស-
វាតោ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា មហាតិយោ
បរិសាយ បរិវុតោ ធម្មំ ទេសេន្តោ និសិន្នោ ហោតិ ។
អទ្ទសា ខោ សុប្បពុទ្ធោ កុដ្ឋី[1] មហាជនកាយំ ទូ-
រតោវ សន្និបតិតំ និស្សន្ទសទ្ទ ឯតទហោសិ និសីទតិ
ខោ ឯត្ថ ភគវា ទានទីយំ វា ភោជនីយំ វា ភាជិយតិ[2]
យត្ថូនាហំ យេន សោ មហាជនកាយោ តេនុបសង្កមេយ្យំ
អប្បេវ នាមេត្ថ ភគវា ទានទីយំ វា ភោជនីយំ
វា លភេយ្យន្តិ ។ អថ ខោ សុប្បពុទ្ធោ កុដ្ឋី យេន
សោ មហាជនកាយោ តេនុបសង្កមិ អទ្ទសា ខោ
សុប្បពុទ្ធោ កុដ្ឋី ភគវន្តំ មហាតិយោ បរិសាយ បរិវុតំ
ធម្មំ ទេសេន្តំ និសិន្នំ និស្សន្ទសទ្ទ ឯតទហោសិ ន ខោ
ឯត្ថ ភគវា ទានទីយំ វា ភោជនីយំ វា ភាជិយតិ

---

๑ ម. តន្តិ អត្ថិ ។ ๒ ម. ភាជិយិស្សតិ ។

[๑๐๒] ข้าพเจ้าสดับมาอย่างนี้ว่า สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าผู้ทรงพระคุณใหญ่ ประทับอยู่ ณ พระเชตวันมหาวิหาร ที่ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐีสร้างถวาย ใกล้พระนครสาวัตถี ฯ สมัยนั้นแล มนุษย์ผู้ยากจนคนหนึ่ง เป็นมนุษย์ต่ำต้อย มนุษย์ต่ำทราม มนุษย์ขอทาน ชื่อว่าสุปปพุทธะ อยู่ในพระนครราชคฤห์ ฯ สมัยนั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จไปยังพระนครราชคฤห์บ่อยๆ เพื่อทรงประกาศพระธรรมจักร ฯ สุปปพุทธะ-กุฏฐิ ได้เห็นหมู่มหาชนประชุมกัน จึงเข้าไปเฝ้าแล้ว ได้ฟังพระธรรมเทศนา ครั้นได้ฟังแล้ว ได้มีความคิดอย่างนี้ว่า เราจักถวายทานแก่หมู่มหาชนนี้ ด้วยผลทานนี้ ขอเราพึงได้ทำกาละแล้วเข้าถึงความเป็นสหายกับหมู่มหาชนนี้ ในอัตภาพที่ล่วงไปแล้วนี้ ฯ ครั้นแล้ว สุปปพุทธะกุฏฐิ ได้เข้าไปเฝ้าหมู่มหาชน ได้ฟังพระธรรมเทศนา ครั้นได้ฟังแล้ว ได้มีความคิดอย่างนี้ว่า เราจักถวายทานแก่หมู่มหาชนนี้ ด้วยผลทานนี้ ขอเราพึงได้ทำกาละแล้วเข้าถึงความเป็นสหายกับหมู่มหาชนนี้ ในอัตภาพที่ล่วงไปแล้วนี้ ครั้นแล้ว สุปปพุทธะกุฏฐิ ได้เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าผู้ทรงพระคุณใหญ่ ได้ฟังพระธรรมเทศนา ครั้นได้ฟังแล้ว ได้มีความคิดอย่างนี้ว่า เราจักถวายทานแก่พระผู้มีพระภาคเจ้าพร้อมทั้งหมู่มหาชนนี้ ด้วยผลทานนี้ ขอเราพึงได้ทำกาละแล้วเข้าถึงความเป็นสหายกับพระผู้มีพระภาคเจ้าพร้อมทั้งหมู่มหาชนนี้ ในอัตภาพที่ล่วงไปแล้วนี้ ครั้นแล้ว สุปปพุทธะกุฏฐิ ได้เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าพร้อมทั้งหมู่มหาชน ได้ฟังพระธรรมเทศนา ครั้นได้ฟังแล้ว ได้มีความคิดอย่างนี้ว่า เราจักถวายทานแก่พระผู้มีพระภาคเจ้าพร้อมทั้งหมู่มหาชนนี้ ด้วยผลทานนี้ ขอเราพึงได้ทำกาละแล้วเข้าถึงความเป็นสหายกับพระผู้มีพระภาคเจ้าพร้อมทั้งหมู่มหาชนนี้ ในอัตภาพที่ล่วงไปแล้วนี้ ครั้นแล้ว สุปปพุทธะกุฏฐิ ได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้าอย่างนี้ว่า ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าพร้อมทั้งหมู่มหาชน จงรับภัตตาหารของข้าพระองค์ในวันพรุ่งนี้ ฯ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงรับด้วยดุษณีภาพ ฯ ลำดับนั้น สุปปพุทธะกุฏฐิ ทราบว่าพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงรับแล้ว จึงลุกจากที่นั่ง ถวายบังคมพระผู้มีพระภาคเจ้า ทำประทักษิณแล้วหลีกไป ฯ ครั้งนั้นแล สุปปพุทธะกุฏฐิ ได้ให้สร้างมหาทานสถานใกล้ประตูพระนครราชคฤห์ ฯ ครั้นแล้ว ได้ให้ตกแต่งของเคี้ยวของฉันอันประณีตมากมาย ฯ ครั้นแล้ว ได้ส่งคนไปกราบทูลเวลาแด่พระผู้มีพระภาคเจ้าว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าพร้อมทั้งหมู่มหาชน จงทรงทราบเวลาเถิด ภัตตาหารเสร็จแล้ว ฯ ครั้งนั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงนุ่งแล้ว ทรงถือบาตรและจีวร เสด็จเข้าไปยังมหาทานสถานพร้อมด้วยหมู่มหาชน ประทับนั่งบนอาสนะที่เขาปูลาดไว้ถวาย ฯ ครั้งนั้นแล สุปปพุทธะกุฏฐิ ได้ถวายของเคี้ยวของฉันอันประณีตมากมาย แด่พระผู้มีพระภาคเจ้าพร้อมทั้งหมู่มหาชน ด้วยมือของตนให้อิ่มหนำสำราญ ฯ ครั้นแล้ว ได้ถวายไตรจีวรแด่พระผู้มีพระภาคเจ้าพร้อมทั้งหมู่มหาชน ฯ ครั้งนั้นแล สุปปพุทธะกุฏฐิ ได้ถือเอาอาสนะต่ำแล้วนั่งอยู่ ณ ที่สมควรส่วนข้างหนึ่ง ฯ ครั้งนั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงอนุโมทนาด้วยคาถาทั้งหลายว่า

ผู้ใดเป็นผู้ให้ข้าวน้ำ ผ้านุ่งห่ม ที่นอน ที่อยู่อาศัย และประทีปโคมไฟ แก่ผู้ปฏิบัติตรงแล้ว ผู้นั้นย่อมได้ความสุขทั้งหลายเป็นอันมาก ฯ

ผู้ใดเป็นผู้ฉลาด ได้ให้ข้าวน้ำ ผ้านุ่งห่ม ที่นอน ที่อยู่อาศัย และประทีปโคมไฟ แก่ผู้ปฏิบัติตรงแล้ว ผู้นั้นย่อมได้ความสุขทั้งหลายเป็นอันมาก ฯ

ผู้ใดเป็นผู้ฉลาด ได้ให้ข้าวน้ำ ผ้านุ่งห่ม ที่นอน ที่อยู่อาศัย และประทีปโคมไฟ แก่ผู้ปฏิบัติตรงแล้ว ผู้นั้นย่อมได้ความสุขทั้งหลายเป็นอันมาก ฯ

ครั้นพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงอนุโมทนาด้วยคาถาทั้งหลายอย่างนี้แล้ว ได้เสด็จลุกจากอาสนะนั้นเสด็จไปแล้ว

ទុតិយោ បញ្ចមវគ្គោ សោណត្ថេរវត្ថុវគ្គោ តតិយសុត្តំ

សមណោ អយំ គោតមោ បរិសតិ[1]ធម្មំ ទេសេតិ យន្ត្វជាមម្ប ធម្មំ សុណោយ្យន្តិ តត្ថេវ ឱកមនំ និសីទិ អមាមម្ប ធម្មំ សោសស្ប្បីតិ ។ អថខោ ភគវា សញ្ញាវន្តំ បរិសំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច មនសាកាសិ កោនុខោ ឥធ ភញ្ញោ ធម្មំ វិញ្ញាតុន្តិ ។ អន្តរា ខោ ភគវា សុប្បពុទ្ធំ កុដ្ឋិំ តស្ស្ប បរិសាយំ និសិន្នំ និស្ញានស្ស្ប ឱតរោសិ អយំ ខោ ឥធ ភញ្ញោ ធម្មំ វិញ្ញាតុន្តិ សុប្បពុទ្ធំ កុដ្ឋិំ អារព្ភ អនុប្បវ្ហីកថំ កថេសិ សេយ្យថីទំ ទានកថំ សីលកថំ សគ្គកថំ កាមានំ អាទីនវំ ឱការំ សង្កិលេសំ នេក្ខម្មេ ច[2]អានិសំសំ បកាសេសិ[3] ។ យទា ភគវា អញ្ញាសិ សុប្បពុទ្ធំ កុដ្ឋិំ កល្យចិត្តំ មុទុចិត្តំ វិនីវរណចិត្តំ ឧទគ្គចិត្តំ បសន្នចិត្តំ អថ យា ពុទ្ធានំ សាមុក្កំសិកា ធម្មទេសនា តំ បកាសេសិ ទុក្ខំ សមុទយំ និរោធំ មគ្គំ ។ សេយ្យថាបិ នាម សុទ្ធំ វត្ថំ អបគតកាឡកំ សម្មទេវ រជនំ បដិគ្គណ្ហេយ្យ ឯវមេវ សុប្បពុទ្ធស្ស កុដ្ឋិស្ស តស្មិំយេវ អាសនេ វិរជំ វីតមលំ ធម្មចក្ខុំ[4] ឧទបាទិ យំ កិញ្ចិ សមុទយធម្មំ សព្វន្តំ និរោធធម្មន្តិ ។

---

๑ ម. បរិសតិ ។ ๒ ម. បសន្នេ ទត្តិ ។ ๓ ម. បកាសេតិ ។ ๔ ម. ធម្មចក្ខុំ ។

ឧទាន សោណត្ថេរវត្ថុ ទី ៥ តតិយសូត្រ

ព្រះសមណគោតមនេះ ទ្រង់សំដែងធម៌ ក្នុងកណ្តាលបរិស័ទ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញស្តាប់ធម៌ដែរ គាត់ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ក្នុងទីនោះគិតថា អាត្មាអញនឹងស្តាប់ធម៌ដែរ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើទុក ក្នុងព្រះទ័យកំណត់ចិត្តបរិស័ទទាំងអស់ ដោយព្រះហឫទ័យថា នរណាហ្ន៎ គួរត្រាស់ដឹងធម៌ក្នុងទីនេះបាន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញសុប្ប-ពុទ្ធក្សត្តិ ដែលអង្គុយក្នុងបរិស័ទនោះ លុះទ្រង់ឃើញហើយ ព្រះមានព្រះ-ភាគត្រិះរិះថា សុប្បពុទ្ធក្សត្តិនេះឯង គួរដើម្បីដឹងធម៌បានក្នុងទីនេះ ទើបទ្រង់សំដែងអនុបុព្វីកថា ប្រារព្ធសុប្បពុទ្ធក្សត្តិ គឺទ្រង់ប្រកាសទានកថា សីលកថា សគ្គកថា ទោសដ៏លាមករសៅហ្មងនៃកាមគុណ នឹងអានិសង្សក្នុងការចេញបួស ។ ព្រះមានព្រះភាគបានជ្រាបថា សុប្បពុទ្ធក្សត្តិ មានចិត្តស្រួល មានចិត្តទន់ មានចិត្តប្រាសចាកនីវរណៈ មានចិត្តខ្ពស់ឡើង មានចិត្តជ្រះថ្លា ក្នុងកាលណាហើយ ទ្រង់ប្រកាសធម៌ទេសនា ដែលព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ទ្រង់លើកឡើងសំដែងព្រះអង្គឯង គឺសំដែងទុក្ខ សមុទ័យ និរោធនឹងមគ្គ ក្នុងកាល-នោះ ។ ធម្មចក្ខុប្រាសចាកធូលី ប្រាសចាកមន្ទិលកើតឡើងដល់សុប្បពុទ្ធ ក្សត្តិក្នុងទីអង្គុយនោះថា ធម្មជាតណាមួយ ដែលកើតឡើងជាធម្មតា ធម្មជាត ទាំងអស់នោះ តែងរលត់ទៅវិញជាធម្មតាដូច្នេះ ដូចសំពត់ស្អាតប្រាស ចាកពណ៌ខ្មៅ គួរទទួលគ្រឿងជ្រលក់បានដោយប្រពៃ យ៉ាងដូច្នោះឯង ។

(๑๑๓) อถโข สุปฺปพุทฺธโ กากุฏิ นิฏฐนโ ปตฺต-
นโ วิทิตนโ ปริโยตาฬฺหนโ ตณฺหาวิจริตโ
วิคตลกขณฺฑโ เวสารชฺชปฺปตฺโต อปรปฺปจฺจโย สตฺถุ
สาสเน ขุฏฺฐายาสนา เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ฯปฯ
ฯปฯ นิสีทิ ฯ
ฯปฯ นิสีทิตฺวา โข สุปฺปพุทฺธโ กากุฏิ ภควนฺตํ ฯปฯ
เอตทโวจ อภิกฺกนฺตํ ภนฺเต อภิกฺกนฺตํ ภนฺเต เสยฺยถาปิ ภนฺเต
นิกฺกุชฺชิตํ วา อุกฺกุเชฺยยฺย ปฏิจฺฉนฺนํ วา วิวเรยฺย มูฬฺหสฺส วา
มคฺคํ อาจิกฺเขยฺย อนฺธกาเร วา เตลปชฺโชตํ ธาเรยฺย
จกฺขุมนฺโต รูปานิ ทกฺขนฺตีติ เอวเมวํ ภควตา อเนก-
ปริยาเยน นโม ปกาสิโต เอสาหํ ภนฺเต ภควนฺตํ
สรณํ คจฺฉามิ ธมฺมญฺจ ภิกฺขุสงฺฆญฺจ อุปาสกํ มํ
ภควา ธาเรตุ อชฺชตคฺเค ปาณุเปตํ สรณํ
คตนฺติ ฯ อถโข สุปฺปพุทฺธโ กากุฏิ ภควตา ธมฺมิยา
กถาย สนฺทสฺสิโต สมาทปิโต สมุตฺเตชิโต
สมฺปหํสิโต ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทิตฺวา
อนุโมทิตฺวา ขุฏฺฐายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา

(๑๓) គ្រានោះ សុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិ ឃើញធម៌ហើយ បានធម៌ហើយ ដឹងធម៌ហើយ ចុះកាន់ធម៌ស៊ប់ហើយ ឆ្លងសេចក្តីសង្ស័យ ប្រាសចាកសេចក្តីងឿងឆ្ងល់ ដល់នូវភាពក្លៀវក្លា មនដឿបុគ្គលដទៃ ក្នុងសាសនា នៃព្រះសាស្តាហើយក្រោកចាកទីអង្គុយ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះសុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ សរសើរព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ច្បាស់ណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ច្បាស់ណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ធម៌ទេសនាដែលព្រះមានព្រះភាគ សំដែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយ ដូចបុរសផ្ងារ របស់ដែលផ្កាប់ឬបើករបស់ដែលបិទជាំង ពុំនោះដូចគេប្រាប់ផ្លូវដល់អ្នកវង្វេង ពុំនោះដូចគេគ្រលប្រទីបប្រេងក្នុងទីងងឹត ដោយគិតថា ពួកអ្នកមានភ្នែកឃើញរូបជាំង។ ឱ ដូច្នោះឯង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងនុ៎ះ **សូម**ដល់ព្រះមានព្រះភាគផង **ព្រះធម៌**ផង ព្រះសង្ឃផង ជាទីពឹង សូមព្រះមានព្រះភាគ ចាំទុកខ្ញុំព្រះអង្គថាជាឧបាសក ដល់សរណៈស្មើដោយជីវិត **តាំងពី**ថ្ងៃនេះរៀងទៅ។ គ្រានោះ សុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ឲ្យគាន់យក ឲ្យអាចហ៊ាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថាហើយ កំត្រេកអរវិលវាយនឹងកាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ទើបក្រោកចាកទីអង្គុយ ថ្វាយបង្គំលាព្រះមានព្រះភាគ

បនក្ខិណំ ករិត្វា បក្កាមិ ។ អថខោ អចិរប្បក្កន្តំ
សុប្បពុទ្ធំ កុដ្ឋី តាវ តុណាវុដ្ឋា អធិចាតេត្វា ជីវិតា
វោរោបេសិ ។ អថខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ យេន ភគវា
តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា
ឯកមន្តំ និសីទិំសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ
ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ យោ សោ ភន្តេ សុប្បពុទ្ធោ ណាម
កុដ្ឋី ភគវតា ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សិតោ សមាទ-
បិតោ សមុត្តេជិតោ សម្បហំសិតោ សោ តាលក្កតោ
តស្ស តា តតិ តោ អភិសម្បរាយោតិ ។
បណ្ឌិតោ ភិក្ខវេ សុប្បពុទ្ធោ កុដ្ឋី បច្ចត្តាធិ ធម្មស្ស-
ញ្ញធម្មំ ធ ច មំ ធម្មាធិការណំ វិហេសេសិ សុប្បពុទ្ធោ
ភិក្ខវេ កុដ្ឋី តិណ្ណំ សញ្ញោជនានំ បរិក្ខយា សោតា-
បន្នោ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោតិ ។

[๑๑๔] ឯវំ វុត្តេ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច
តោ នុ ខោ ភន្តេ ហេតុ តោ បច្ចយោ យេន
សុប្បពុទ្ធោ កុដ្ឋី មនុស្សទលិទ្ទោ អហោសិ មនុស្ស-
តរមណោ មនុស្សវិភោតិ ។ ភូតបុព្ពំ ភិក្ខវេ

ធ្លាប្រទក្សិណ ចៀសចេញទៅ ។ គ្រានោះ មេគោមានកូនខ្ចី មកបុះ
សុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិ ដែលទើបនឹងចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ឲ្យដាច់ចាកជីវិត ។
គ្រានោះ កិកិប្រើនរូប ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់
ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះកិកិទាំង
នោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទូលសួរព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចំរើន សុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ ឲ្យ
កាន់យក ឲ្យអធិដ្ឋាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មីកថា (ឥឡូវនេះ) សុប្ប-
ពុទ្ធកុដ្ឋិនោះស្លាប់ហើយ គតិរបស់គាត់ តើដូចម្តេច បរលោករបស់គាត់
តើដូចម្តេច ។ ម្នាលកិកិទាំងឡាយ សុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិ ជាបណ្ឌិត បាន
ដឹងធម៌សមគួរតាមធម៌ហើយ មិនបៀតបៀនតថាគត ព្រោះហេតុនៃការ
សំដែងធម៌ទៀតទេ ម្នាលកិកិទាំងឡាយ សុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិ ជាសោតាបន្ន-
បុគ្គល មានសណ្តាប់ធ្នាប់មិនធ្លាក់ចុះ មានគតិទៀងទាត់ មានសម្ពោធិធម៌
ប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនធម៌ ៣ ប្រការ ។

(១១៨) គាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះ កិកិ ១រូប
ទូលសួរព្រះមានព្រះភាគទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អ្វីជាហេតុ អ្វី
ជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យ សុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិ ជាមនុស្សកំសត់ ជាមនុស្ស
គ្រោ ជាមនុស្សថោកទាប ។ ម្នាលកិកិទាំងឡាយ គាលពីព្រេងនាយ

สุปฺปพุทฺโธ กปฺปฏิ ฯมสฺมิ์ยาว ภควตเหา สตฺถิปุตฺตา
อเหาสิ์ สเหา ๒ยฺยาเยภูมิ์ ธิยฺยาตฺตา อทฺธส[๑] ตต-
รสิ์ขี์ ปเทฺวกพุทฺธิ์ ฉตฺตเร[๒] ปิ์ณฺฑาย ปรฺฉิ์[๓]นิสฺภา-
ธสฺส ฯตฺตนเหาสิ์ ภฺยาย กปฺปฏิ วิปรตีตสิ์ ธิฏฺฐหิ์ตฺวา
อปฺปมาเตา[๔]กริตฺวา ปกฺกามิ์ ฯ สเหา ตสฺส กมฺมสฺส
วิปากเกน ฯหมฺหิ์ วสฺสาธิ ฯหมฺหิ์ วสฺสสตาธิ ฯหมฺหิ์
วสฺสสหสฺสาธิ ฯหมฺหิ์ วสฺสสตสหสฺสาธิ ธิรเย
ปจฺจิตฺวา ตสฺสาว กมฺมสฺส วิปากาวเสเสน ฯมสฺมิ์ยาว
ภควตเหา มนุสฺสตฺตลิ์ภฺหิ์ อเหาสิ์ มนุสฺสภเวา
มนุสฺสาภเวา สเหา ตถาคตปฺปเวทิตสิ์ ธมฺมวินยสิ์ อาคมฺม
สทฺธิ์ สมาธยิ์ สีลสิ์ สมาธยิ์ สุตสิ์ สมา-
ธยิ์ จาคสิ์ สมาธยิ์ ปฺญฺญิ์ สมาธยิ์ สเหา
ตถาคตปฺปเวทิตสิ์ ธมฺมวินยสิ์ อาคมฺม สทฺธิ์ สมา-
ธยิ์ตฺวา สีลสิ์ สมาธยิ์ตฺวา สุตสิ์ สมา-
ธยิ์ตฺวา จาคสิ์ สมาธยิ์ตฺวา ปฺญฺญิ์ สมาธยิ์ตฺวา

---

๑ ฉ. อทฺธสา ฯ ๒ ฉ.ม. ธสรสิ์ ฯ ๓ ฉ.ม. ปวิสนฺโต ฯ ๔ ฉ. ธิฏฺฐนิฏฺฐิ์ตฺวา
อปสฺสาฺยเหา ฯ ม. ธิฏฺฐหิ์ตฺวา อปสฺสาฺยเหา ฯ

សុប្បពុទ្ធក្ខត្តិ កើតជាសេដ្ឋីបុត្រ ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះនេះឯង សេដ្ឋីបុត្រនោះ ចេញទៅកាន់ទន្យានភូមិ បានឃើញព្រះគគរសិខីបច្ចេកពុទ្ធ ដែលកំពុងត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុង លុះឃើញហើយ ទើបសេដ្ឋីបុត្រនោះគិតថា សមណៈគំលង់នេះ ដើរឆ្កួតអ្វី ហើយស្តោះទឹកមាត់ ធ្លាយដោយអាការៈពេប ជ្រាយ ហើយចៀសចេញទៅ ។ ដោយផលនៃកម្មនោះ សេដ្ឋីបុត្រនោះ ក៏ទៅនេះនៅក្នុងនរក អស់ឆ្នាំជាច្រើន គឺអស់រយនៃឆ្នាំជាច្រើន អស់ពាន់នៃឆ្នាំ ទឹងសែននៃឆ្នាំជាច្រើន ដោយសំណល់នៃផលកម្មនោះ ទើបគាត់កើតមកជាមនុស្សក្រំសត់ មនុស្សក្រំក្រៃ មនុស្សថោកទាប ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះនេះឯង សុប្បពុទ្ធក្ខត្តិនោះ បានអាស្រ័យធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតសំដែងហើយ តាន់យកសទ្ធាដោយប្រពៃ តាន់យកសីលដោយប្រពៃ តាន់យកសុតៈដោយប្រពៃ តាន់យកចាគៈដោយប្រពៃ តាន់យកបញ្ញាដោយប្រពៃ សុប្បពុទ្ធក្ខត្តិ នោះ លុះអាស្រ័យធម្មវិន័យ ដែលតថាគតសំដែងហើយ ក៏តាន់យកសទ្ធាដោយប្រពៃ តាន់យកសីលដោយប្រពៃ តាន់យកសុតៈដោយប្រពៃ តាន់យកចាគៈដោយប្រពៃ តាន់យកបញ្ញាដោយប្រពៃ

ឧទានេ បញ្ចមវគ្គ សោណត្ថេរវត្ថុស្ស ចតុត្ថ បុត្តំ

តោ យេស្សុ កេនោ បរម្មុខោ សុគតំ សត្ថុ លោកំ ទុបយ-
ន្តោ នេវាសំ តាវត្តិំសានំ សហាព្យតំ សោ តត្ថ អញ្ញេ នេវ
អតិរោចតិ វណ្ណេន យេវ យសសា ចាតិ ។ អថខោ ភគវា
ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

ចក្ខុមា វិសមានីវ វិជ្ជមានេ បរក្កមេ
បណ្ឌិតោ ជីវលោកស្មិំ ចាគានំ បរិវណ្ណយេតិ ។
តតិយំ[1] ។

[๑๑๔]ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ
វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន
ខោ បន សមយេន សម្ពហុលា កុមារកា អឌ្ឍា ច
សាវត្ថិ អឌ្ឍា ច ជេតវនំ មច្ឆកេ ពាឡេន្តិ ។ អថខោ
ភគវា បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ សាវត្ថិំ
បិណ្ឌាយ បាវិសិ ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា តេ សម្ពហុលេ
កុមារកេ អឌ្ឍា ច សាវត្ថិ អឌ្ឍា ច ជេតវនំ មច្ឆកេ
ពាឡេន្តេ និស្សាយ យេន[2] កុមារកា តេនុបសង្កមិ
ឧបសង្កមិត្វា តេ កុមារកេ ឯតទវោច តាយថ តុម្ហេ
កុមារកា ទុក្ខស្ស អប្បិយំ វោ ទុក្ខន្តិ ។

---

๑ ម. តតិយន្តិ ឥត្ថំ ។ ๒ ម. ឯត្តវតា តេតិ អត្ថំ ។

លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ តំណើតឯសុគតិសួគ៌ទេវលោក ជាមួយនឹងពួកទេវតាជាន់តាវត្តឹង្ស ទេវបុត្តនោះ ក៏រុងរឿងកន្ធរលើសពួកទេវតាឯទៀត ក្នុងទីនោះ ដោយពណ៌សម្បុរផង ដោយយសបរិវារផង ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់ចម្រើនឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

បណ្ឌិតគប្បីវៀរស្រឡះកម្មដ៏លាមក ក្នុងដីវិលោកចេញ ដូចបុរសមានចក្ខុ វៀរស្រឡះទីមិនស្មើ ក្នុងកាលដែលដើរទៅ ។ សូត្រ ទី ៣ ។

(๑๑๕) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ពួកកុមារប្រែនកំពុងចាប់ត្រី ក្នុងបន្ទោះក្រុងសាវត្ថីនឹងវត្តជេតពន ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់ហាត្រចីវរ ក្នុងវេលាព្រឹក ហើយចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញ នូវពួកកុមារប្រែននាក់ទាំងនោះ កំពុងចាប់ត្រីក្នុងបន្ទោះក្រុងសាវត្ថីនឹងវត្តជេតពន លុះឃើញហើយ ទើបទ្រង់ធ្វើនចូលទៅរក ពួកកុមារទាំងនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់សួរពួកកុមារទាំងនោះថា ម្នាលកុមារទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ខ្លាចសេចក្តីទុក្ខឬ សេចក្តីទុក្ខ មិនជាទីស្រឡាញ់ របស់អ្នកទាំងឡាយទេឬ ។

ឯវំ ភន្តេ ភាយោម មយំ ភន្តេ ទុក្ខស្ស អប្បាយំ នោ ទុក្ខន្តិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

សចេ ភាយថ ទុក្ខស្ស សចេ វោ ទុក្ខមប្បិយំ
មាភគ្គ ចាបភគ្គំ ភគ្គំ អារី ភ យនិ ភ រហោ
សចេ ច ចាបភគ្គំ ភគ្គំ ភវិស្សថ ភគ្គេ ភ
ន វោ[1] ទុក្ខា មុត្តត្ថត្តំ ឧបេច្ចាបិ បលាយតន្តិ ។

ចតុត្ថំ[2] ។

(១១៦) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ បុព្ពារាមេ មិគារមាតុបាសាទេ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា តទហុបោសថេ ភិក្ខុសង្ឃបរិវុតោ ឯសិន្នោ ហោតិ ។ អថខោ អាយស្មា អានន្ទោ អភិក្កន្តាយ រត្តិយោ ឯក្កន្តេ បហមេ យាមេ ទុដ្ឋាយាសនា ឯកំសំ ចីវរំ កត្វា យេន ភគវា តេនញ្ជលិម្បណាមេត្វា ភគវន្តំ ឯតទវោច អភិក្កន្តា ភន្តេ រត្តិ ឯក្កន្តេ បហមោ យាមោ ចិរនិសិន្នោ ភិក្ខុសង្ឃោ ឧទ្ទិសតុ ភន្តេ ភគវា ភិក្ខូនំ ចាតិមោក្ខន្តិ ។

---

๑ ម. តេ ។ ๒ ឧ. ម. ចតុត្ថន្តិ ឥត្ថំ ។

ព្រះតបុណាព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ឮចសេចក្តីទុក្ខដែរ សេចក្តីទុក្ខ មិនជាទីស្រឡាញ់ របស់ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយទេ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទូលនេះ ក្នុងវេលានេះថា

បើ អ្នកទាំងឡាយ ឮចសេចក្តីទុក្ខ បើសេចក្តីទុក្ខ មិនជាទីស្រឡាញ់ របស់អ្នកទាំងឡាយទេ អ្នកទាំងឡាយ កុំធ្វើបាបកម្ម ក្នុងទីវាលឬក្នុងទីកំបាំងឡើយ ប្រសិនបើ អ្នកទាំងឡាយនឹងធ្វើ ឬ កំពុងធ្វើបាបកម្ម សូម្បីអ្នកទាំងឡាយគេចរត់ទៅ ក៏មិនរួចចាកទុក្ខឡើយ ។ សូត្រទី ៤ ។

[๑๑๖] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងប្រាសាទមិគារមាតា ក្នុងបុព្វារាម ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង នាថ្ងៃឧបោសថនោះ ព្រះមានព្រះភាគ មានភិក្ខុសង្ឃចោមរោម ទ្រង់គង់ក្នុងកេនឧបោសថនោះ ។ លុះវេលាកត្រឹមបឋមយាមកន្លងទៅហើយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក៏ឆាកអាសនៈធ្វើចីវរឆៀងស្មាម្ខាង ប្រណមអញ្ជលី ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន វេលាកត្រឹមបឋយាម កន្លងហើយ ភិក្ខុសង្ឃអង្គុយចាំយូរហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងបាតិមោក្ខ ដល់ពួកភិក្ខុ ។

ฌานํ ภาเวถ ภิกฺขเว สุขโต อโยนิโส ฯ ทุติยมฺปิ โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตเมตทโวจ ยสฺสา นุ โข ภนฺเต ปุพฺพนฺตานุทิฏฺฐิยา ปหานาย ปฏิปนฺนา ภิกฺขู ปหีนาย ปุพฺพนฺตานุทิฏฺฐิยา

๓ฅาน สោណត្ថេរវត្ថុទី ๕ បញ្ចមសូត្រ

កាលព្រះអានន្ទ ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគក៏គង់ស្ងៀម ។ កាលរាត្រីមជ្ឈិមយាម កន្ទងហើយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ធ្វើចីវរឆៀងស្មាម្ខាង ប្រណម្យអញ្ជលីចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រមានព្រះភាគ អស់វារៈពីរដងទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន វេលារាត្រីមជ្ឈិមយាម កន្ទងហើយ កិក្ខុសង្ឃអង្គុយចាំយូរហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ សំដែងធម៌តាមេក្ខដល់ពួកភិក្ខុតាំងឡាយ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់គង់ស្ងៀម អស់វារៈពីរដង ។ លុះវេលារាត្រីបច្ចិមយាម កន្ទងហើយ រាត្រីក៏ច្រាលដូចជាមានមុខស្រស់ ក្នុងវេលាដែលអរុណរះឡើង ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈធ្វើចីវរឆៀងស្មាម្ខាង ប្រណម្យអញ្ជលីចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ជាគំរប់បីដងទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះរាត្រីបច្ចិមយាមកន្ទងហើយ អរុណរះហើយ រាត្រីក៏ច្រាលដូចមានមុខស្រស់ហើយ កិក្ខុសង្ឃអង្គុយរង់ចាំយូរហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ សំដែងធម៌តាមេក្ខដល់ពួកភិក្ខុ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ បរិសទ៌មិនបរិសុទ្ធទេ ។ គ្រានោះ ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុគិតរិះថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដៅបុគ្គលណាហ្ន៎

ฬารมาหา อปริสุทฺธา อาหนฺตฺ ปริสาหิ ฯ อถโข อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน สญฺจิจฺจ กิกฺกุสงฺฆ เจตสา เจเตติ ปริจฺจ มนสาการสิ ฯ อนฺตรสา โข อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน ตำ ปุคฺคลำ ทุสฺสีลำ ปาปธมฺเม อสุจิสงฺกสฺสรสมาจารำ ปฏิจฺฉนฺนกมฺมนฺตำ อสฺสมณำ สมณปฏิญฺญำ อพฺรหฺมจาริ พฺรหฺมจาริปฏิญฺญำ อนฺโตปูติ อวสฺสุตำ กสมฺพุกชาตำ[๑] มญฺเ กิกฺกุสงฺฆสฺส มชฺเฌ ฐิตสฺส ทิสฺวาน ขุฏฺฐาหิสาติ เยน สเมติ ปุคฺคลเมตฺตูปสงฺกมิ ฯ อุปสงฺกมิตฺวา ตำ ปุคฺคลำ ปาณินาโจท ขุฏฺเฐหาวุโส ทิฏฺเฐสิ ภควตา นตฺถิ เต กิกฺกุหิ สงฺเฆ สำวาสาติ ฯ อถโข เสา ปุคฺคลา ตุณฺหี อเหาสิ ฯ ทุติยมฺปิ โข เสา อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน ตำ ปุคฺคลำ ปาณินาโจท ขุฏฺเฐหาวุโส ทิฏฺเฐสิ ภควตา นตฺถิ เต กิกฺกุหิ สงฺเฆ สำวาสาติ ฯ ทุติยมฺปิ โข เสา ปุคฺคลา ตุณฺหี อเหาสิ ฯ ตติยมฺปิ โข อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน ตำ ปุคฺคลำ ปาณินาโจท ขุฏฺเฐหาวุโส ทิฏฺเฐสิ ภควตา

---

๑. ม. กสมฺพุชาตำ ฯ

បានជាទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ បរិសទ័មិនបរិសុទ្ធយ៉ាងនេះ ។ ទើប
ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ សូធ៌មើលចិត្ត ដោយចិត្តរបស់លោក
ហើយឆ្លើងទុកក្នុងចិត្ត បំពោះកិក្ខុសង្ឃទាំងអស់ ។ លុះព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏
មានអាយុ បានឃើញបុគ្គលទ្រុស្តសីលនោះ មានធម៌លាមក មានមារយាទ
មិនល្អគួរឲ្យរង្កៀស មានអំពើអាក្រក់បិទបាំងទុក មិនមែនជាសមណៈ តែ
ប្តេជ្ញាថា ខ្លួនជាសមណៈ មិនប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ តែប្តេជ្ញាថា ខ្លួនជាអ្នក
ប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ ស្អុយខាងក្នុង មានចិត្តជោកជាំដោយរាគៈ ឥឡូវដូច
សម្រាមអង្គុយក្នុងតណ្ឌាលកិក្ខុសង្ឃ លុះឃើញហើយគ្រោតចាកអាសនៈ
ចូលទៅរកបុគ្គលនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងបុគ្គលនោះ
ថា នែអាវុសោ អ្នកចូរគ្រោកចេញ ដ្បិតព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ឃើញ
អ្នកហើយ អ្នកលែងបាននៅរួមជាមួយនឹងពួកកិក្ខុហើយ ។ លំដាប់នោះ
បុគ្គលនោះក៏នៅស្ងៀម ។ ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុនោះ បាន
និយាយនឹងបុគ្គលនោះ ជាគំរប់ពីរដងថា នែអាវុសោ អ្នកចូរគ្រោកចេញ
ដ្បិតព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ឃើញអ្នកហើយ អ្នកលែងបាននៅរួមជាមួយ
នឹងពួកកិក្ខុហើយ ។ បុគ្គលនោះ នៅស្ងៀមអស់វារៈពីរដងទៀត ។ ព្រះ
មហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ បាននិយាយនឹងបុគ្គលនោះ ជាគំរប់បីដងថា
នែអាវុសោ អ្នកចូរគ្រោកចេញ ដ្បិតព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ឃើញអ្នកហើយ

ฉฬภิญฺโญ โหติ อาสวานญฺจ ขยา ฯ ตตียมฺปิ โข สาฬฺโห ปุกฺกุโส ภควนฺตเมตทโวจ อภิกฺกนฺตํ ภนฺเต ภควา ฯ เปฯ อุปาสกตฺตํ เทเสสิ ฯ อถ โข ภควา สาฬฺหสฺส ปุกฺกุสสฺส อนุปุพฺพึ กถึ กเถสิ ฯ เสยฺยถีทํ ทานกถญฺจ สีลกถญฺจ สคฺคกถญฺจ กามานญฺจ อาทีนวกถญฺจ โอกาโรปนกถญฺจ ยทา ภควา อญฺญาสิ สาฬฺหสฺส ปุกฺกุสสฺส กลฺลจิตฺตตาย มุทุจิตฺตตาย วินีวรณจิตฺตตาย อุทคฺคจิตฺตตาย ปสนฺนจิตฺตตาย อถ ยา พุทฺธานเมสา ธมฺมเทสนา ตาสุ ตาสุ ปาฬิยา ตถา ตถา ปกาเสสิ ฯ ทุกฺขนฺติปิ ภิกฺขเว ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนนฺติปิ ฯ ทุกฺขสมุทโยติปิ ภิกฺขเว ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนนฺติปิ ฯ ทุกฺขนิโรโธติปิ ภิกฺขเว ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนนฺติปิ ฯ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทาติปิ ภิกฺขเว ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนนฺติปิ ฯ ตตฺร ภิกฺขเว ยา ตถา ตถา ปาฬิยา ตถา ตถา ปกาเสสิ ฯ อยเมตฺถ ปาฬิปฺปเทสวณฺณนา ฯ

ตตฺร ภิกฺขเว ยา ตถา ตถา ปาฬิยา ตถา ตถา ปกาเสสีติ ตตฺร ภิกฺขเว ยา ตถา ตถา ปาฬิยา ตถา ตถา ปกาเสสีติ ปาฬิปฺปเทสวณฺณนา ฯ

ตตฺร ภิกฺขเว ยา ตถา ตถา ปาฬิยา ตถา ตถา ปกาเสสีติ ตตฺร ภิกฺขเว ยา ตถา ตถา ปาฬิยา ตถา ตถา ปกาเสสีติ ปาฬิปฺปเทสวณฺณนา ฯ

---

๑ ม. ธิกฺขมฺปิ ฯ ๒ ฉ. ม. ตุมฺเหหิ ฯ

អ្នកលែងបាននៅរួមជាមួយនឹងពួកកិក្ខុហើយ ។ បុគ្គលនោះតំនៅស្ងៀម អស់រាត្រីជាគំរប់បីដង ។ តាំពីនោះមក ព្រះមហាមោគ្គល្លាន ដ៏មានអាយុ ចាប់ដើមដៃបុគ្គលនោះ ទាញចេញទៅខាងក្រៅសុំទ្វារ ហើយស៊កភ្ជាស់ គន្ធឹសនឹងរន្ទុកទ្វារ រួចបួលមកវេតព្រះមានព្រះភាគវិញ លុះបួលទៅដល់ហើយ បានក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បុគ្គលនោះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានបណ្តេញ ឲ្យចេញទៅហើយ ឥឡូវនេះ បរិសទ្ធបរិសុទ្ធហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមាន ព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងបាតិមោក្ខ ដល់ពួកកិក្ខុទាំងឡាយ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលមោគ្គល្លាន គួរអស្ចារ្យណាស់ ម្នាលមោគ្គល្លាន ចំឡែកណាស់ មោឃបុរសនោះ មិនសមបើនឹងក្រាញទៅបង្អួន ពាល់តែគេចាប់ពាញដៃសោះ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងពួកកិក្ខុថា ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ ឥឡូវនេះ តថាគតនឹងឈប់ឆ្លើយបោសឋសំដែងបាតិមោក្ខ អំពីកាលនេះ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់អំពីនេះ អ្នកទាំងឡាយ ឆ្លើយបោសឋសំដែងបាតិមោក្ខចុះ ។ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត ឆ្លើយបោសឋ សំដែងបាតិមោក្ខ ដល់បរិសទ្ធដែលមិនបរិសុទ្ធ ដោយហេតុណា ដំណើរនុ៎ះ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាបច្ច័យទេ ។

[๑๑๗] អដ្ឋិមេ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទេ អច្ឆរិយេ អព្ភុតធម្មា[๑] យេ ឱស្សា ឱស្សា អសុរា មហាសមុទ្ទេ អភិរមន្តិ ។ កតមេ អដ្ឋ ។

មហាសមុទ្ទោ ភិក្ខវេ អនុបុព្ពនិន្នោ អនុបុព្ពបោណោ អនុបុព្ពបព្ភារោ ន ឃនតីរេនេវ បបាតោ យំ[๒] ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទោ អនុបុព្ពនិន្នោ អនុបុព្ពបោណោ អនុបុព្ពបព្ភារោ ន ឃនតីរេនេវ បបាតោ អយំ[๓] ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទេ បឋមោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតធម្មោ យំ ឱស្សា ឱស្សា អសុរា មហាសមុទ្ទេ អភិរមន្តិ ។

បុន ចបរំ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទោ ឋិតធម្មោ វេលំ នាតិវត្តតិ[๔] យំ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទោ ឋិតធម្មោ វេលំ នាតិវត្តតិ អយម្បិ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទេ ទុតិយោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតធម្មោ យំ ឱស្សា ឱស្សា អសុរា មហាសមុទ្ទេ អភិរមន្តិ ។

---

๑ ឧ. អព្ភូ ធម្មា ។ ๒ ឧ. យម្បិ ។ ๓ ឧ. អយម្បិ ។ ๔ ឧ. នាតិវត្តិ ។

[๑๑๗] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងមហាសមុទ្រ មានធម្មតាដែលអស្ចារ្យ កើតចំឡែក ๘ យ៉ាងនេះ ដែលពួកអសុរយើញហើយរីករាយ ក្នុងមហាសមុទ្រ ។ ធម្មតាអស្ចារ្យ ๘ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាសមុទ្រមានទំនាបជាលំដាប់ មានទីជម្រាលជាលំដាប់ មានទីទេរជាលំដាប់ មិនមែនចោតជ្រៅស្រឡូង ទៅតែម្តង ដូចជាអណ្តូងទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯមហាសមុទ្រ ដែលមានទំនាបជាលំដាប់ មានទីជម្រាលជាលំដាប់ មានទីទេរជាលំដាប់ មិនមែនចោតជ្រៅស្រឡូង ទៅតែម្តង ដូចជាអណ្តូងជាយធម្មតាណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម្មតា អស្ចារ្យ កើតចំឡែកទី១ ក្នុងមហាសមុទ្រ ដែលពួកអសុរយើញហើយ តែងរីករាយ ក្នុងមហាសមុទ្រ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត មហាសមុទ្រមានទឹកតាំងនៅនឹងជាធម្មតា មិនដែលឡើង ឬ ជោរហួសច្រាំងទៅឡើយទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាសមុទ្រ ដែលមានទឹកតាំងនៅនឹងជាធម្មតា មិនដែលឡើងឬជោរហួសច្រាំងទៅឡើយ ដោយធម្មតាណា ម្នាលភិក្ខុ ទាំងនេះជាធម្មតា អស្ចារ្យ កើតចំឡែក ទី ๒ ក្នុងមហាសមុទ្រ ដែលពួកអសុរយើញហើយ តែងរីករាយ ក្នុងមហាសមុទ្រ ។

ฉกฺกเธ ปญฺจมสฺส โสณตฺเถรวตฺถุสฺส ปญฺจมสุตฺตํ

๒๓๔. ปุน จปรํ ภิกฺขเว ปหาสมุนฺโท ฉ มาเสน กุ-ณาเปน สวาสสติ ยถา โหติ มหาสมุทฺเท มตกุณา-ปถา ติปฺปเมว ตีรา ภวติ ฉลา อุสฺสาเทติ[๑] เอวเมว ภิกฺขเว มหาสมุนฺโท ฉ มาเสน กุณาเปน สวาสสติ ยถา มหาสมุทฺเท มตกุณาปถา ติปฺปเมว ตีรา ภวติ ฉลา อุสฺสาเทติ อยเมว ภิกฺขเว มหาสมุทฺเท ตติ-โย อจฺภุโต ธมฺโม ยถา ทิสฺวา ทิสฺวา อสุโร มหาสมุทฺเท อภิรมติ ฯ

๒๓๕. ปุน จปรํ ภิกฺขเว โย กาจิ มหานทิโย สเยฺยถีทํ คงฺคา ยมุนา อจิรวตี สรภู มหี ตา มหาสมุทฺทํ ปตฺวา ปหาย ปุริมานิ นามโคตฺตานิ มหาสมุนฺโทเตฺวว สงฺขฺยํ คจฺฉนฺติ ฯ เอวเมว ภิกฺขเว จตฺตาโร มหานทิโย สเยฺยถีทํ คงฺคา ยมุนา อจิรวตี สรภู มหี ตา มหาสมุทฺทํ ปตฺวา ปหาย ปุริมานิ นามโคตฺตานิ มหาสมุนฺโทเตฺวว สงฺขฺยํ คจฺฉนฺติ อยเมว ภิกฺขเว มหาสมุทฺเท

๑ ฉ.ม. ปิเล อุสฺสาเทติ ฯ

ឧទាន សោណត្ថេរវត្ថុ ទី ៥ បញ្ចមសូត្រ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត មហាសមុទ្រមិនដែលមានសាកសព
ស្អុយនៅរួមជាមួយទេ បើសាកសពស្អុយណា មានក្នុងមហាសមុទ្រ រលក
តែងបន្សាត់សាកសពស្អុយនោះ ទៅរកច្រាំង ផាត់ឡើងទៅ លើគោក
មួយរំពេច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯមហាសមុទ្រមិនដែលមានសាកសព
ស្អុយនៅរួមជាមួយ បើសាកសពស្អុយណា មានក្នុងមហាសមុទ្រ រលក
តែងបន្សាត់សាកសពស្អុយនោះ ទៅរកច្រាំង ផាត់ឡើងទៅលើគោក
មួយរំពេច ដោយដូចម្តេចណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាដូចម្តេច អស្ចារ្យ
កើតចំពោះតថាគត ៣ ក្នុងមហាសមុទ្រ ដែលពួកអសុរឃើញហើយ តែង
រីករាយ ក្នុងមហាសមុទ្រ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ទន្លេធំ ៗ ទាំងឡាយណាមួយ ដូច
ទន្លេគង្គា យមុនា អចិរវតី សរភូ មហី ទន្លេទាំងនោះ កាលបើហូរទៅ
ដល់មហាសមុទ្រហើយ តែងលះបង់នាមនឹងគោត្រដើម (របស់ខ្លួន)
ដល់នូវតិរិយាកប់ពាលថា មហាសមុទ្រតែម្យ៉ាង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ទន្លេធំ ៗ ទាំងឡាយណាមួយ ដូចជាទន្លេគង្គា យមុនា អចិរវតី សរភូ មហី
ទន្លេទាំងនោះ កាលបើហូរទៅដល់មហាសមុទ្រហើយ តែងលះបង់នាម
នឹងគោត្រដើម (របស់ខ្លួន) ដល់នូវតិរិយាកប់បញ្ចាលថា មហាសមុទ្រ
តែម្យ៉ាងដោយដូចម្តេចណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាដូចម្តេច អស្ចារ្យ

จตฺตาฺรา อจฺฉริยา อพฺภุตธมฺมา ยสฺมึ ทิสฺวา ทิสฺวา อสฺสุตา มหาสมุทฺเท อภิรมนฺติ ฯ

ปุน จปรํ ภิกฺขเว ยา[๑] โลเก สาฺฐิยา มหาสมุทฺเท อเปฺปฏิ ยา จ อนฺตลิกฺขา ชาตา ปปตนฺติ จ เตน มหาสมุทฺทสฺส ๓ นามานิ ภ ปูรณานิ ภ ปญฺญายนฺติ ยมฺปิ ภิกฺขเว ยา จ โลเก สาฺฐิยา มหาสมุทฺเท อเปฺปฏิ ยา จ อนฺตลิกฺขา ชาตา ปปตนฺติ จ เตน มหาสมุทฺทสฺส ๓ นามานิ ภ ปูรณานิ ภ ปญฺญายนฺติ อยมฺปิ ภิกฺขเว มหาสมุทฺเท ปฐโม อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม ยสฺมึ ทิสฺวา ทิสฺวา อสฺสุตา มหาสมุทฺเท อภิรมนฺติ ฯ

ปุน จปรํ ภิกฺขเว มหาสมุทฺโท ฯกรโส โลณรโส ยมฺปิ ภิกฺขเว มหาสมุทฺโท ฯกรโส โลณรโส อยมฺปิ ภิกฺขเว มหาสมุทฺเท ทุติโย อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม ยสฺมึ ทิสฺวา ทิสฺวา อสฺสุตา มหาสมุทฺเท อภิรมนฺติ ฯ

---

๑ ฉ.ม. ยา จ ฯ กตฺถจิ ยา ภาวีติ ภ ปาโฐ ทิสฺสติ ฯ

តើតចំណែកទី ៤ ក្នុងមហាសមុទ្រ ដែលពួកអសុរយើញហើយ តែងរីករាយ ក្នុងមហាសមុទ្រ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ទឹកទន្លេទាំងឡាយណាមួយ ក្នុងលោក ដែលហូរគេចាប ទៅរកមហាសមុទ្រក្តី ជារទឹកភ្លៀងទាំងឡាយណា ដែលធ្លាក់ចុះមកចាកអាកាសក្តី មហាសមុទ្រ ក៏មិនប្រាកដជាស្រេកឬពេញ ដោយទឹកទន្លេនឹងជារទឹកភ្លៀងនោះឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទឹកទន្លេទាំងឡាយណាមួយ ក្នុងលោក ដែលហូរទៅរកមហាសមុទ្រក្តី ជារទឹកភ្លៀងទាំងឡាយណា ដែលហូរធ្លាក់ចុះមកចាកអាកាសក្តី មហាសមុទ្រក៏មិនប្រាកដជាស្រេកឬពេញ ដោយទឹកទន្លេនឹងជារទឹកភ្លៀងទាំងនោះ ដោយធម្មតាណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម្មតា អស្ចារ្យ តើតចំណែកទី ៥ ក្នុងមហាសមុទ្រ ដែលពួកអសុរយើញហើយ តែងរីករាយ ក្នុងមហាសមុទ្រ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត មហាសមុទ្រមានរសតែមួយ គឺរសប្រៃ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាសមុទ្រមានរសតែមួយគឺរសប្រៃ ដោយធម្មតាណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម្មតា អស្ចារ្យ តើតចំណែកទី ៦ ក្នុងមហាសមុទ្រ ដែលពួកអសុរយើញហើយតែងរីករាយ ក្នុងមហាសមុទ្រ ។

បុន ចបរំ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទោ ពហុរតនោ អនេករតនោ តត្រិមានិ រតនានិ សេយ្យថីទំ មុត្តា មណិ វេឡុរិយោ សង្ខោ សិលា បវាឡំ រជតំ ជាតរូបំ លោហិតង្កោ មសារគល្លោ[1] យំ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទោ ពហុរតនោ អនេករតនោ តត្រិមានិ រតនានិ សេយ្យថីទំ មុត្តា មណិ វេឡុរិយោ សង្ខោ សិលា បវាឡំ រជតំ ជាតរូបំ លោហិតង្កោ មសារគល្លោ អយម្បិ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទេ សត្តមោ អច្ឆរិយោ អព្ភូតធម្មោ យំ ឥស្សា ឥស្សា អសុរា មហាសមុទ្ទេ អភិរមន្តិ ។

បុន ចបរំ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទោ មហតំ ភូតានំ អាវាសោ តត្រិមេ ភូតា តិមិ តិមិង្គលោ តិមិតិមិង្គលោ[2] អសុរា នាគា គន្ធព្ពា សន្តិ មហាសមុទ្ទេ យោជនសតិកាបិ អត្តភាវា អ្ថិ យោជនសតិកាបិ អត្តភាវា តិយោជនសតិកាបិ អត្តភាវា ចតុយោជនសតិកាបិ អត្តភាវា

---

๑ ម. មសារគល្លំ ។ ๒ តិមិរបិង្គលោ ។ វិនយបិដកេ បុណ្ណវត្ថុម្ហិ តិមិតិមិង្គលោ មហាតិមិង្គលោតិ ជាតកេ ទិស្សន្តិ។ អដ្ឋកថាយំ បន តិមិ តិមិង្គលោ តិមិតិមិង្គលោតិ ទិស្សន្តិ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត មហាសមុទ្រ មានរតនៈច្រើនយ៉ាង មិនមែនមានរតនៈតែម៉្យាងទេ ឯរតនៈទាំងនេះដែលមាន ក្នុងមហាសមុទ្រនោះ គឺតែមុត្តា តែមណី តែវៃឌូរ្យ សង្ខ សិលា តែប្រពាឡ ប្រាក់ មាស តែក្រហម (គ្ឆ្ល៉ងទទឹម) នឹងតែមរកត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាសមុទ្រ មានរតនៈច្រើនយ៉ាង មិនមែនមានរតនៈតែម៉្យាងទេ ឯរតនៈទាំងនេះ ដែលមាននៅ ក្នុងមហាសមុទ្រនោះគឺ តែមុត្តា តែមណី តែវៃឌូរ្យ សង្ខ សិលា តែប្រពាឡ ប្រាក់ មាស តែក្រហម នឹងតែមរកត ដោយឧម្មតាណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាឧម្មតា អស្ចារ្យ ដែលកើតចំឡែក ទី ៧ ក្នុងមហាសមុទ្រ ដែលពួកអសុរឃើញហើយ តែងរីករាយ ក្នុងមហាសមុទ្រ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត មហាសមុទ្រជាទីនៅអាស្រ័យនៃពួកសត្វធំៗ ជាច្រើន ពួកសត្វធំៗ ទាំងនេះ ក្នុងមហាសមុទ្រនោះគឺ ត្រីឈ្មោះតិមិ ឈ្មោះតិមិង្គល ឈ្មោះតិមិតិមិង្គល នឹងពួកអសុរ នាគ គន្ធព្វ ដែលមានអត្តភាព ១ រយយោជន៍ខ្លះ មានអត្តភាព ២ រយយោជន៍ខ្លះ មានអត្តភាព ៣ រយយោជន៍ខ្លះ មានអត្តភាព ៤ រយយោជន៍ខ្លះ

ปญฺจโยชนสติกานิ อตฺตภาวา ยมฺหิ ภิกฺขเว มหา-
สมุทฺโท มหาตลํ ภูตคามํ อาวิลเสา ตตฺรเมเต ภูตา ติมิ
ติมิงฺคลา ติมิติมิงฺคลา อสุรา กายา คนฺธพฺพา สนฺติ
มหาสมุทฺเท โยชนสติกานิ อตฺตภาวา ทฺวิโยชน
สติกานิ อตฺตภาวา ติโยชนสติกานิ อตฺตภาวา
จตุโยชนสติกานิ อตฺตภาวา ปญฺจโยชนสติกานิ
อตฺตภาวา อยมฺหิ ภิกฺขเว มหาสมุทฺเท อฏฺเม อจฺภุ-
โต ธมฺโม อจฺจา-
โย อพฺภูตธมฺโม ยทิทํ ติมิ ติมิ อสุร มหาส-
มุทฺเท อภิรมติ ฯ อยเมเต ภิกฺขเว มหาสมุทฺเท อฏ
อจฺภุโต ธมฺโม อจฺจา-
โย อพฺภูตธมฺโม เยติมิ ติมิ อสุร มหา-
สมุทฺเท อภิรมติ ฯ

[๑๑๘] อยเมเต ภิกฺขเว ๔มหาสฺสุ ธมฺมวินเย
อฏ อจฺภุโต ธมฺโม เยติมิ ติมิ ภิกฺขู
๔มหาสฺสุ ธมฺมวินเย อภิรมติ ฯ กตเม อฏ ฯ

มានអត្តភាព ๕ រយោជន៍ខ្ពស់ តែងនៅ ក្នុងមហាសមុទ្រ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ មហាសមុទ្រជាទីនៅអាស្រ័យ នៃពួកសត្វធំ ៗ ជាច្រើន
ពួកសត្វធំទាំងនេះ ក្នុងមហាសមុទ្រនោះ គឺត្រីឈ្មោះតិមិ ឈ្មោះតិមិង្គល
ឈ្មោះតិមិតិមិង្គលនឹងពួកអសុរនាគ គន្ធព្វ ដែលមានអត្តភាព ១ រយ
រយោជន៍ខ្ពស់ មានអត្តភាព ២ រយរយោជន៍ខ្ពស់ មានអត្តភាព ៣ រយរយោជន៍
ខ្ពស់ មានអត្តភាព ៤ រយរយោជន៍ខ្ពស់ មានអត្តភាព ៥ រយរយោជន៍ខ្ពស់
តែងនៅ ក្នុងមហាសមុទ្រ ដោយធម្មតាណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
ជាធម្មតា អស្ចារ្យ ដែលកើតចំពែក ទី ៨ ក្នុងមហាសមុទ្រ ដែលពួក
អសុរឃើញហើយ តែងរីករាយក្នុងមហាសមុទ្រ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ធម្មតា អស្ចារ្យ ដែលកើតចំពែកទាំង៨ ប្រការនេះ តែងមាន ក្នុងមហា-
សមុទ្រ ដែលពួកអសុរឃើញហើយ តែងរីករាយ ក្នុងមហាសមុទ្រ ។

(๑๑๘) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ មានសភាពមិន
អស្ចារ្យ ដែលកើតចំពែក ៨ ប្រការ ដែលភិក្ខុទាំងឡាយ ឃើញហើយ
តែងត្រេកអរ រីករាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដូចមហាសមុទ្រដែរ ។
សភាពអស្ចារ្យ ដែលកើតចំពែក ៨ ប្រការ តើដូចម្តេច ។

๒ฅาเธ បញ្ចមស្ស សោណទណ្ឌសុត្តស្ស បញ្ចមសុត្តំ

សេយ្យថាបិ កិត្តាវេ មហាសមុទ្ទោ អនុបុព្ពនិន្នោ អនុបុព្ពបោណោ អនុបុព្ពបព្ភារោ នាយតនេកេនេវ មហាតោ ឋវមេវ ខោ កិត្តាវេ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ អនុបុព្ពសិក្ខា អនុបុព្ពកិរិយោ អនុបុព្ពបដិបទា នាយតនេកេនេវ អញ្ញាបដិវេធោ យំ(๑)កិត្តាវេ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ អនុបុព្ពសិក្ខា អនុបុព្ពកិរិយោ អនុបុព្ពបដិបទា នាយតនេកេនេវ អញ្ញាបដិវេធោ អយំ កិត្តាវេ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ បឋមោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតធម្មោ យំ ឥស្មា ឥស្មា កិត្តា ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ អភិរមន្តិ ។

សេយ្យថាបិ កិត្តាវេ មហាសមុទ្ទោ ឋិតធម្មោ វេលំ នាតិវត្តតិ ឋវមេវ ខោ កិត្តាវេ យំ មយា សាវកានំ សិក្ខាបទំ បញ្ញត្តំ តំ មម សាវកា ជីវិតហេតុបិ នាតិក្កមន្តិ យម្បិ កិត្តាវេ មម សាវកានំ សិក្ខាបទំ បញ្ញត្តំ តំ មម សាវកា ជីវិតហេតុបិ នាតិក្កមន្តិ

๑ ម. យម្បិ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ មានការសិក្សាដោយលំដាប់ មានកិច្ចដែលត្រូវធ្វើដោយលំដាប់ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយលំដាប់ មិនមែនបានត្រាស់ដឹងអរហត្តផល តែម្តងទេ ដូចជាមហាសមុទ្រ ដែលមានទីជំនាបដោយលំដាប់ មានទីដម្រាលដោយលំដាប់ មានទីទេរដោយលំដាប់ មិនមែនចោតភ្លាមស្រឡះឡើង ទៅតែម្តង ដូចអណ្តូងទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ តែងមានការសិក្សាដោយលំដាប់ មានកិច្ចដែលត្រូវធ្វើដោយលំដាប់ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយលំដាប់ មិនមែនបានត្រាស់ដឹងអរហត្តផល តែម្តង ដោយសភាពណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាសភាព អស្ចារ្យ ដែលកើតចំឡែកពី ๑ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដែលភិក្ខុទាំងឡាយ ឃើញហើយ តែងត្រេកអរ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សិក្ខាបទណា ដែលតថាគត បានបញ្ញត្តដល់សាវ័កទាំងឡាយហើយ ពួកសាវ័កនៃតថាគត សូម្បីមានហេតុដល់ដាច់ជីវិត ក៏មិនហ៊ានប្រព្រឹត្តកន្លងសិក្ខាបទឡើយ ដូចមហាសមុទ្រ ដែលមានទឹកនៅនឹង ជាធម្មតា មិនដែលឡើង ឬ ជោរហួសច្រាំងទៅបានដូច្នោះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សិក្ខាបទណា ដែលតថាគត បានបញ្ញត្ត ដល់សាវ័កទាំងឡាយហើយ ពួកសាវ័កនៃតថាគត សូម្បីមានហេតុដល់ដាច់ជីវិត ក៏មិនហ៊ានប្រព្រឹត្តកន្លងសិក្ខាបទនោះ ដោយសភាពណា

អយម្បិ ភិក្ខវេ ឥមស្មឹ ឆឝ្ឌាភិញ្ញេ ឧត្តរិយោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតធម្មោ យំ ឯស្ស ឯស្ស ភិក្ខុ ឥមស្មឹ ឆឝ្ឌាភិញ្ញេ អភិរមន្តិ ។

សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទោ ឯ មតេន ករុណាបេន សំវសតិ យំ ហោតិ មហាសមុទ្ទេ មតំ ករុណាបំ តំ ខិប្បមេវ តីរំ វាហោតិ ថលំ ឧស្សាទេតិ វិវរមេវ ទេវ ភិក្ខវេ យោ សោ បុគ្គលោ ទុស្សីលោ ចាបដធម្មោ អសុចិសង្កស្សរសមាចារោ បដិច្ឆន្នកម្មន្តោ អស្សមណោ សមណប្បដិញ្ញោ អព្រហ្មចារី ព្រហ្មចារិប្បដិញ្ញោ អន្តោបូតិ អវស្សុតោ កសម្ពុកជាតោ ឯ តេន សង្ឃោ សំវសតិ អថខោ[1] ខិប្បមេវ សន្និបតិត្វា ឧក្កិបតិ កិញ្ចាបិ សោ ហោតិ មជ្ឈេ ភិក្ខុសង្ឃស្ស ឯសិន្តោ អថខោ សោ អារកា ច សង្ឃម្ហា សង្ឃោ ច តេន យម្បិ ភិក្ខវេ យោ សោ បុគ្គលោ ទុស្សីលោ ចាបធម្មោ អសុចិសង្កស្សរសមាចារោ បដិច្ឆន្នកម្មន្តោ អស្សមណោ សមណប្បដិញ្ញោ អព្រហ្មចារី ព្រហ្មចារិប្បដិញ្ញោ អន្តោបូតិ អវស្សុតោ កសម្ពុកជាតោ

---

๑ ម. ម. ឯត្តកេវ ឥត្ថ អត្ថិ ។

នេះជាសភាព អស្ចារ្យ ដែលគេតែងចំណែកទី ៤ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដែលពួកកិក្ខុឃើញហើយ តែងត្រេកអរ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។

ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណា ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌អាក្រក់ មានមារយាទមិនស្អាតគួរឲ្យរង្កៀស អានអំពើអាក្រក់បិទបាំងទុក មិនមែនជាសមណៈ តែប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាសមណៈ មិនមែនជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ តែប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ ស្អុយខាងក្នុង មានចិត្តជោកជាំដោយរាគៈ កន្ធត់ដូចសម្រាម សង្ឃមិននៅរួមជាមួយបុគ្គលនោះទេ សង្ឃប្រជុំគ្នានាំយកបុគ្គលនោះចេញមួយរំពេច បុគ្គលនោះបើទុកជាអង្គុយនៅក្នុងកណ្តាលកិក្ខុសង្ឃពិតមែន ប៉ុន្តែបុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា នៅឆ្ងាយអំពីសង្ឃ ចំណែកសង្ឃក៏ឈ្មោះថា នៅឆ្ងាយអំពីបុគ្គលនោះ ដូចមហាសមុទ្រ មិននៅរួមជាមួយសាកសពស្អុយទេ បើសាកសពស្អុយណាមួយ ដែលមានក្នុងមហាសមុទ្រ មហាសមុទ្រតែងបន្ទត់សាកសពនោះ ទៅរកច្រាំងជាត់ឡើងទៅលើគោកមួយរំពេច ដូច្នោះឯង ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណា ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌អាក្រក់ មានមារយាទមិនស្អាត គួរឲ្យរង្កៀស បិទបាំងអំពើអាក្រក់ទុក មិនមែនជាសមណៈ តែប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាសមណៈ មិនមែនជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ដ៏ប្រសើរ តែប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ ស្អុយខាងក្នុង មានចិត្តជោកជាំដោយរាគៈ កន្ធត់ដូចសម្រាម

๓ฅ.๔๔ បញ្ចមស្ស សោណត្ថេរវត្ថុស្ស បញ្ចមសុត្តំ

ន តេន សង្ឃោ សំវសតិ អថខោ ខិប្បមេវ សង្ឃបតិត្វា ខុក្ខិបតិ តិណ្ហេបិ សោ ភោតិ មង្គុ កិក្ខុសង្ឃស្ស ឯសិង្ឃោ អថខោ សោ អារកា ច សង្ឃម្ហា សង្ឃោ ច តេន អយមាយ កិក្ខវេ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ តតិយោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតធម្មោ យំ ឥស្ស ឥស្សា កិក្ខុ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ អភិរមន្តិ ។

សេយ្យថាបិ កិក្ខវេ យោ តាចិ មហានទិយោ សេយ្យ-ថីទំ តង្គា យមុនា អចិរវតី សរភូ មហី តា មហាសមុទ្ទំ បត្តា ឥមាន្តិ បុរិមានិ នាមគោត្តានិ មហាសមុទ្ទោត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆន្តិ ឯវមេវ ខោ កិក្ខវេ ចត្តារោ វណ្ណា ខត្តិយោ ព្រាហ្មណា វេស្សា សុទ្ទា តេ តថាគតប្បវេ-ទិតេ ធម្មវិនយេ អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជិត្វា ឥមាន្តិ បុរិមានិ នាមគោត្តានិ សមណា សក្យបុត្តិយោត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆន្តិ យមាយ កិក្ខវេ ចត្តារោ វណ្ណា ខត្តិយោ ព្រាហ្ម-ណា វេស្សា សុទ្ទា តេ តថាគតប្បវេទិតេ ធម្មវិនយេ អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជិត្វា ឥមាន្តិ បុរិមានិ នាម-គោត្តានិ សមណា សក្យបុត្តិយោត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆន្តិ

សង្ឃមិននៅរួមជាមួយបុគ្គលនោះ សង្ឃតែងប្រជុំគ្នា នាំយកបុគ្គលនោះ ចេញមួយរំពេច បុគ្គលនោះ បើទុកជាអង្គុយនៅ ក្នុងកណ្តាលភិក្ខុ-សង្ឃពិតមែន ប៉ុន្តែបុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា នៅឆ្ងាយអំពីសង្ឃ ចំណែកខាងសង្ឃក៏ឈ្មោះថា នៅឆ្ងាយអំពីបុគ្គលនោះ ដោយសភាពណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាសភាព អស្ចារ្យ ដែលកើតចំឡែកពិត ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដែលភិក្ខុទាំងឡាយ ឃើញហើយ តែងត្រេកអរ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វណ្ណៈ៤ពួកនេះ គឺខត្តិយៈ ព្រាហ្មណ៍ វេស្សៈ សុទ្ទៈ វណ្ណៈទាំងនោះ ចេញចាកផ្ទះមកបួស ក្នុងធម្មវិន័យ ដែលតថាគតសំដែងហើយ រមែងលះបង់នាមនឹងគោត្រដើម (របស់ខ្លួន) ហើយដល់នូវការរាប់បញ្ចូល ថាជាសមណសក្យបុត្តិយ៍ តែម្យ៉ាង ដូចទន្លេធំ ៗ ទាំងឡាយគឺ ទន្លេគង្គា យមុនា អចិរវតី សរភូ មហី ទន្លេទាំងនោះ កាលបើហូរទៅ ដល់មហាសមុទ្រហើយ តែងលះបង់នាមនឹងគោត្រដើម (របស់ខ្លួន)ហើយដល់នូវការរាប់បញ្ចូលថាជាមហាសមុទ្រតែម្យ៉ាង ដូច្នេះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វណ្ណៈទាំង ៤ ពួកគឺ ខត្តិយៈ ព្រាហ្មណ៍ វេស្សៈ សុទ្ទៈ វណ្ណៈទាំងនោះ ចេញចាកផ្ទះមកបួស ក្នុងធម្មវិន័យ ដែលតថាគតសំដែងហើយ ក៏រមែងលះបង់នាមនឹងគោត្រដើម (របស់ខ្លួន) ហើយដល់នូវការរាប់បញ្ចូល ថាជាសមណសក្យបុត្តិយ៍តែម្យ៉ាង ដោយសភាពណា

อยมฺปิ กิกฺกาโร ฯเปฯ ฉมฺภิวินเย จตุตฺถา อกฺขรเยา อฏฺฐ-
ฉนฺนเมเยว ทิสฺสา ทิสฺสา กิกฺกา ฯเปฯ ฉมฺภิวินเย อกิรมตฺถิ ฯ

เสยฺยถาปิ กิกฺกาโร เยว จ โลเกกเทสา สาวตฺถิเยา
มหาสมุทฺทา อเปฺปถิเยา จ อนฺตลิกฺขา ฆาตา ปถวิยา
ฉ เตน มหาสมุทฺทสฺส ฆนตฺตา วา ปูรตฺตา วา ปญฺญายติ
เอวเมว โข กิกฺกาโร ตถาปิ[1] กิกฺกา อนุปาทิเสสาย
นิพฺพานธาตุยา ปรินิพฺพายนฺติ ฉ เตน นิพฺพานธาตุยา
ฆนตฺตา วา ปูรตฺตา วา ปญฺญายติ ยมฺปิ กิกฺกาโร ตถาปิ กิกฺกา
อนุปาทิเสสาย นิพฺพานธาตุยา ปรินิพฺพายนฺติ ฉ เตน
นิพฺพานธาตุยา ฆนตฺตา วา ปูรตฺตา วา ปญฺญายติ อยมฺปิ
กิกฺกาโร ฉมฺภิวินเย ปญฺจเมหิ อกฺขรเยา อฏฺฐนฺนเมเยว
ทิสฺสา ทิสฺสา กิกฺกา ฉมฺภิวินเย อกิรมตฺถิ ฯ

เสยฺยถาปิ กิกฺกาโร มหาสมุทฺทา ปกฺกาเสา
โลณาเสา เอวเมว โข กิกฺกาโร อยํ ฉมฺภิ-
วินเยา ปกฺกาเสา วิมุตฺติเสา ยมฺปิ กิกฺกาโร อยํ
ฉมฺภิวินเยา ปกฺกาเสา วิมุตฺติเสา อยมฺปิ กิกฺกาโร
ฉมฺภิวินเย ฉฏฺฐา อกฺขรเยา อฏฺฐนฺนเมเยว

---

๑. ฉ.ม. ตถา เอวมิ ฯ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាសភាព អស្ចារ្យ ដែលកើតចំពោះតថាគត ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដែលពួកភិក្ខុយើញហើយ តែងត្រេកអរ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោះបីពួកភិក្ខុច្រើនរូប បរិនិព្វានដោយអនុបាទិសេសនិព្វានធាតុ និព្វានធាតុក៏មិនប្រាកដថា ខ្វះ ឬពេញ ដោយភិក្ខុទាំងនោះឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាទឹកនៃទាំងឡាយណាមួយ ក្នុងលោក ហូរស្រោចចុះទៅកាន់មហាសមុទ្រក្តី ធារទឹកភ្លៀងទាំងឡាយណា ដែលធ្លាក់ចុះមកចាកអាកាសក្តី មហាសមុទ្រក៏មិនប្រាកដថាជាស្រែកឬពេញដោយទឹកនោះ ដូច្នេះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាពួកភិក្ខុច្រើនរូបបរិនិព្វាន ដោយអនុបាទិសេសនិព្វានធាតុ និព្វានធាតុក៏មិនប្រាកដថា ខ្វះ ឬពេញ ដោយភិក្ខុទាំងនោះ ដោយសភាពណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាសភាព អស្ចារ្យ ដែលកើតចំពោះតថាគត ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដែលពួកភិក្ខុយើញហើយ តែងត្រេកអរ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មវិន័យនេះ មានរសតែមួយគឺវិមុត្តិរស ដូចមហាសមុទ្រ មានរសតែមួយគឺរសប្រៃ ដូច្នោះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មវិន័យនេះ មានរសតែមួយគឺវិមុត្តិរស ដោយសភាពណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាសភាព អស្ចារ្យ ដែលកើតចំពោះតថាគត ក្នុងធម្មវិន័យនេះ

ยาว ทิสฺวา ทิสฺวา ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมฺมปฺปธานาย ฯ

เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว มหาสมุทฺโท พหุรตนาโก อเนกรตนาโก ตตฺริมานิ รตนานิ เสยฺยถีทํ มุตฺตา มณิ เวฬุริโย สงฺโข สิลา ปวาฬํ รชตํ ชาตรูปํ โลหิตงฺโก มสารคลฺโว ฯ เอวเมว โข ภิกฺขเว อยํ ธมฺมวินโย พหุรตนาโก อเนกรตนาโก ตตฺริมานิ รตนานิ เสยฺยถีทํ จตฺตาโร สติปฏฺฐานา จตฺตาโร สมฺมปฺปธานา จตฺตาโร อิทฺธิปาทา ปญฺจินฺทฺริยานิ ปญฺจ พลานิ สตฺต โพชฺฌงฺคา อริโย อฏฺฐงฺคิโก มคฺโค ยาว ภิกฺขเว อยํ ธมฺมวินโย พหุรตนาโก อเนกรตนาโก ตตฺริมานิ รตนานิ เสยฺยถีทํ จตฺตาโร สติปฏฺฐานา จตฺตาโร สมฺมปฺปธานา จตฺตาโร อิทฺธิปาทา ปญฺจินฺทฺริยานิ ปญฺจ พลานิ สตฺต โพชฺฌงฺคา อริโย อฏฺฐงฺคิโก มคฺโค อยมฺปิ ภิกฺขเว สมฺมปฺปธานาย สตฺถา อนุกมฺปโก อนุกมฺปาย ฯ

เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว มหาสมุทฺโท มหนฺตานิ ภูตานิ อาทิยติ ตตฺรเม ภูตา ติมิ ติมิงฺคโล ติมิติมิงฺคโล

ឧទាន សោណត្ថេរគ្គទី ៥ បញ្ចមស្សុត្រ

ដែលពួកភិក្ខុយើញហើយ តែងត្រេកអរ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មវិន័យនេះ មានវត្តនៈច្រើនយ៉ាង មិនមែនមានត្រឹមតែមួយប៉ុណ្ណោះទេ វត្តនៈនេះ ក្នុងធម្មវិន័យនោះគឺ សតិប្បដ្ឋាន ៤ សម្មប្បធាន ៤ ឥទ្ធិបាទ ៤ ឥន្ទ្រិយ ៥ ពល ៥ ពោជ្ឈង្គ ៧ និងមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ដូចមហាសមុទ្រ ដែលមានវត្តនៈច្រើនយ៉ាង មិនមែនមានតែមួយទេ វត្តនៈទាំងនេះ ក្នុងមហាសមុទ្រនោះគឺ តែវមុក្តា តែវមណី តែវពៃទូរ្យ ស័ង្ខ សិលា តែវប្រពាឡ ប្រាក់ មាស តែវក្រហមនិងតែវមរកត ដូច្នោះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មវិន័យនេះ មានវត្តនៈច្រើនយ៉ាង មិនមែនមានត្រឹមតែមួយទេ វត្តនៈទាំងនេះ ក្នុងធម្មវិន័យនោះគឺ សតិប្បដ្ឋាន ៤ សម្មប្បធាន ៤ ឥទ្ធិបាទ ៤ ឥន្ទ្រិយ ៥ ពល ៥ ពោជ្ឈង្គ ៧ និងមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ដោយសភាពណា នេះជាសភាព អស្ចារ្យ ដែលកើតបំផ្លែតទី៧ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដែលពួកភិក្ខុយើញហើយ តែងត្រេកអរ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មវិន័យនេះជាទីនៅអាស្រ័យ នៃពួកបុគ្គលធំៗជាច្រើន បុគ្គលទាំងនេះ ក្នុងធម្មវិន័យនោះគឺ សោតាបន្នបុគ្គល និងបុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សោតាបត្តិផល សកទាគាមិបុគ្គលនិងបុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សកទាគាមិផល អនាគាមិបុគ្គល

អសុភា ឆាតា ឧទ្ធុមា សរីរេ មហាសមុទ្ទេ យោជនសតិកាបិ អត្តភាវា ន្ធិ យោជនសតិកាបិ អត្តភាវា តំ យោជនសតិកាបិ អត្តភាវា ចតុយោជនសតិកាបិ អត្តភាវា បញ្ចយោជនសតិកាបិ អត្តភាវា ឯវមេវ ខោ តំ ភិក្ខវេ អយំ ឆឌ្ឌិតយោ មហាតំ ភូតានំ អាវាសោ តត្រិមេ ភូតា សោតាបន្នោ សោតាបត្តិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នោ សកទាគាមី សកទាគាមិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នោ អនាគាមី អនាគាមិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នោ អរហា អរហត្តាយ បដិបន្នោ យម្បិ តំ ភិក្ខវេ អយំ ឆឌ្ឌិតយោ មហាតំ ភូតានំ អាវាសោ តត្រិមេ ភូតា សោតាបន្នោ សោតាបត្តិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នោ សកទាគាមី សកទាគាមិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នោ អនាគាមី អនាគាមិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នោ អរហា អរហត្តាយ បដិបន្នោ អយម្បិ តំ ភិក្ខវេ ឥមស្មិំ ឆឌ្ឌិតយេ អដ្ឋមោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតធម្មោ យំ ឯស្វា ឯស្វា តំ ភិក្ខវេ ឥមស្មិំ ឆឌ្ឌិតយេ អភិរមន្តិ ។

នឹងបុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់អនាគាមិផល ព្រះអរហន្តនឹងបុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់អរហត្តផល ដូចជាមហាសមុទ្រ ជាទីនៅអាស្រ័យ នៃពួកសត្វធំ ៗ ជារបើន ឯពួកសត្វទាំងនេះ ក្នុងមហាសមុទ្រនោះគឺ ត្រីឈ្មោះតិមិ ឈ្មោះតិមិង្គល ឈ្មោះ តិមិតិមិង្គល នឹងពួកអសុរ នាគ គន្ធព្វ ដែលមានអត្តភាព ១ រយយោជន៍ខ្លះ មានអត្តភាព ២ រយយោជន៍ខ្លះ មានអត្តភាព ៣ រយយោជន៍ខ្លះ មានអត្តភាព ៤ រយយោជន៍ខ្លះ មានអត្តភាព ៥ រយយោជន៍ខ្លះ ដែលមាននៅក្នុងមហាសមុទ្រដូច្នោះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មវិន័យនេះ ជាទីនៅអាស្រ័យនៃពួកបុគ្គលធំ ៗ ជារបើន បុគ្គលទាំងនេះ ក្នុងធម្មវិន័យនោះគឺ សោតាបន្នបុគ្គល នឹងបុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សោតាបត្តិផល សកទាគាមិបុគ្គល នឹងបុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សកទាគាមិផល អនាគាមិបុគ្គល នឹងបុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់អនាគាមិផល ព្រះអរហន្ត នឹងបុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់អរហត្តផល ដោយសភាពណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាសភាព អស្ចារ្យ ដែលកើតមានក្នុងទី ៨ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដែលពួកភិក្ខុឃើញហើយ តែងត្រេកអរ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។

๙.๓.๔ បញ្ចមសូត្រ សោណត្ថេរវត្ថុសូត្រ ឆដ្ឋសុត្ត

[๑๑๘] ឯវមេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា មហាកច្ចាយនោ អវន្តីសុ វិហរតិ កុរុឃរេ[๓] បវត្តេ បញ្ចវគ្គេ ។ តេន ខោ បន សមយេន សោណោ កុដិកណ្ណោ[๔] អាយស្មតោ មហាកច្ចានស្ស ឧបដ្ឋាកោ ហោតិ ។ អថ ខោ សោណស្ស កុដិកណ្ណស្ស រហោគតស្ស

ឆន្ទមតិវស្សតិ[๑] វាយដំ ឆាតិវស្សតិ
តស្មា ឆន្ទំ វាយេថ ឃរំ ឆាតិវស្សតីតិ ។

បញ្ចមំ[๒] ។

---

๑ ម. ឆន្ទមតិវស្សតិ ។ ๒ ម. បញ្ចមវគ្គំ ឆដ្ឋំ ។ ๓ ម. កុរុឃរេ ។ ម. កុលឃរេ ។ ๔ ម. កុដិកណ្ណោ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងហើយដែលហៅថា សភាគអស្ឋរ្យ ដែលតើតបំផ្លែក ๘ ប្រការ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដែលពួកភិក្ខុយើញហើយ តែងត្រេកអរ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ភិក្ខុត្រូវអាបត្តិហើយបិទបាំងអាបត្តិទុក រមែងត្រូវអាបត្តិថ្មីដទៃទៀត ភិក្ខុត្រូវអាបត្តិហើយ បើកអាបត្តិ មិនត្រូវអាបត្តិដទៃទៀត ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុ(ណាមួយ) ត្រូវអាបត្តិ ដែលបិទបាំងហើយ ភិក្ខុ(នោះ) ត្រូវតែបើកអាបត្តិចេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ទើបមិនត្រូវអាបត្តិនោះទៀត ។ សូត្រទី ๙ ។

(๑๑๙) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ គង់នៅលើភ្នំឈ្មោះបវត្តៈ ទៀបក្រុងឈ្មោះកុរុរឃរៈ ក្នុងអវន្តិជនបទ ។ សម័យនោះ ឧបាសកឈ្មោះសោណកុដិកណ្ណៈ(๑) ជាឧបដ្ឋាក របស់ព្រះមហាកច្ចានៈ ដ៏មានអាយុ ។ វេលានោះ ឧបាសកឈ្មោះសោណកុដិកណ្ណៈ នៅក្នុងទីស្ងាត់

---

๑ អ្នកពាក់ត្រឿងប្រដាប់ត្រចៀកមានតម្លៃមួយកោដិ ជានដាតែហៅថា កុដិកណ្ណៈ ។ អដ្ឋកថា ។

ปฏิสลฺลีนสฺส ฯเปฯ เจตสา ปริวิตกฺกา อุทปาทิ ยถา ยถา โข อยฺยา มหากจฺจาโน ธมฺมํ เทเสติ ฉยิทํ สุตฺตานํ อาคมาย อญฺญาย ปกตฺตปริปุณฺณาย ปกตฺตปริสุทฺธิยา สงฺขลิขิตานิ ภินฺทิตฺวา ปริยายเมว คณฺหาม เอวเมว สมฺมาสมฺพุทฺธา หุตฺวา เอวเมว สาสนา อนฺตรหิตา ภวิสฺสนฺตีติ ฯ อถ โข สาณวาสี อุตฺตรเถรา เอตทโวจ ยถา ยถา โข อยฺยา มหากจฺจาโน ธมฺมํ เทเสติ ฉยิทํ สุตฺตานํ อาคมาย อญฺญาย ปกตฺตปริปุณฺณาย ปกตฺตปริสุทฺธิยา สงฺขลิขิตานิ ภินฺทิตฺวา ปริยายเมว คณฺหาม เอวเมว สมฺมาสมฺพุทฺธา หุตฺวา เอวเมว สาสนา อนฺตรหิตา ภวิสฺสนฺตีติ ฯ อถ โข สาณวาสี อุตฺตรเถรา เอตทโวจ ยถา ยถา โข อยฺยา มหากจฺจาโน ธมฺมํ เทเสติ ฉยิทํ สุตฺตานํ อาคมาย อญฺญาย ปกตฺตปริปุณฺณาย ปกตฺตปริสุทฺธิยา สงฺขลิขิตานิ ภินฺทิตฺวา ปริยายเมว คณฺหาม เอวเมว สมฺมาสมฺพุทฺธา หุตฺวา เอวเมว สาสนา อนฺตรหิตา ภวิสฺสนฺตีติ ปน มยเมตฺถ อยฺยา มหากจฺจาโนติ ฯ

---

๑ ม. อคมาเย ฯ

ពួនសម្ងំ តើតសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះថា លោកម្ចាស់មហាកច្ចាន: សំដែងធម៌ ដោយអាការណា បុគ្គលដែលនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ មិនងាយនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌នោះ ឲ្យបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធពេញលេញ ដូចជាសង្ខ៍ដែលដុសខាត់ហើយ (ដោយអាការនោះ) បានឡើយ បើដូច្នោះ មានតែអញ គោរសត់នឹងពុកមាត់ ហើយស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈចេញចាកផ្ទះបួសទៅកាន់ផ្ទះ ។ គ្រានោះ ទុជ្ជសកឈ្មោះសោណកុដិកណ្ណៈ បួសទៅរកព្រះមហាកច្ចាន:ដ៏មានអាយុ លុះបួសទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមហាកច្ចាន: ដ៏មានអាយុ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះទុជ្ជសកឈ្មោះសោណកុដិកណ្ណៈ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បាននិយាយពាក្យនេះ នឹងមហាកច្ចាន:ដ៏មានអាយុថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ក្នុងទីនេះ ខ្ញុំព្រះករុណានៅ ក្នុងទីស្ងាត់ពួនសម្ងំ តើតសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះថា លោកម្ចាស់មហាកច្ចាន: តែងសំដែងធម៌ ដោយអាការណា បុគ្គលនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ មិនងាយនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ឲ្យបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធពេញលេញ ដូចជាសង្ខ៍ ដែលដុសខាត់ហើយ (ដោយអាការនោះ) បានឡើយ បើដូច្នោះ មានតែអញ គោរសត់នឹងពុកមាត់ ហើយស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ បួសទៅកាន់ផ្ទះ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន សូមលោកម្ចាស់មហាកច្ចាន: បំបួសខ្ញុំឲ្យបាន ។

ឧភតោ បញ្ចមស្ស សោណត្ថេរវត្ថុស្ស ឆដ្ឋំ សុត្តំ

(๑๒๐) ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា មហាកច្ចានោ សោណំ ឧច្চាសក្កំ តោដកណ្ណំ ឯតទវោច ទុក្ករំ ខោ សោណ យោវដ្ឋំ ឯកកភត្តំ ឯករត្តិយំ ព្រហ្មចរិយំ ឥទ្ធំ ផីតំ សោណ តត្ថេវ អាការកកុតោ សមាធោ ពុទ្ធានំ សាសនំ អនុបុព្ពេ តាលយុត្តំ ឯកកភត្តំ ឯករត្តិយំ ព្រហ្មចរិយន្តិ ។ អថខោ សោណស្ស ឧច្চាសកស្ស តោដកណ្ណស្ស យោ អហោសិ បញ្ញាភិសង្ខារោ សោ បដិប្បស្សម្ភិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ សោណស្ស ឧច្চាសកស្ស តោដកណ្ណស្ស រហោគតស្ស បដិសល្លីនស្ស ឯវំ ចេតសោ បរិវិតក្កោ ឧទបាទិ យថា យថា ខោ អយ្យោ មហាកច្ចានោ ធម្មំ ទេសេតិ ឧឡិទំ សុករំ អគារំ អជ្ឈាវសតា ឯកន្តបរិបុណ្ណំ ឯកន្តបរិសុទ្ធំ សង្ខលិខិតំ ព្រហ្មចរិយំ ចរិតុំ យន្នូនាហំ កេសមស្សុំ ឱហារេត្វា កាសាយានិ វត្ថានិ អច្ឆាទេត្វា អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជេយ្យន្តិ ។

(๑๒๐) លុះទុជ្ជសក និយាយយ៉ាងនេះហើយ ទើបមហាកច្ចនៈដ៏មានអាយុ ពោលតបនឹងទុជ្ជសក ឈ្មោះសោណកុដិកណ្ណៈដូច្នេះថា នែសោណៈ ព្រហ្មចរិយៈ មានការបរិភោគតតិ្ត តែមួយពេល មានការដេកនៅតែម្នាក់ឯង ដរាបដល់អស់មួយជីវិត តម្រូវបុគ្គលនឹងធ្វើបាន នែសោណៈ ណ្ហើយចុះ អ្នកនៅជាគ្រហស្ថ ក្នុងទីនោះបណ្តើរសិនចុះ ចូរប្រកបតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ គឺព្រហ្មចរិយៈ មានការបរិភោគតតិ្ត តែមួយពេល មានការដេកនៅ តែម្នាក់ឯង សមគួរតាមកាលចុះ ។ លំដាប់នោះ ការប្រឹងប្រែបនឹងបួសរបស់ទុជ្ជសកឈ្មោះសោណកុដិកណ្ណៈ ក៏អាក់ខានទៅ ។ ទុជ្ជសកសោណកុដិកណ្ណៈ នៅក្នុងទីស្ងាត់ ពួនសម្ងំ តើតសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងចិត្តអស់រាត្រីពីរដងថា លោកម្ចាស់មហាកច្ចនៈ សំដែងធម៌ ដោយអាការណា បុគ្គលដែលនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ មិនងាយនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ឲ្យបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធ ពេញលេញ ដូចជាសង្ខ ដែលដុសខាត់ហើយ (ដោយអាការនោះ) បានឡើយ បើដូច្នេះ មានតែអញ គោរសក់នឹងពុកមាត់ ហើយស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ។

สุตฺตนฺตปิฏกេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឧទាន

ឥតិយេវម្បិ ខោ សោណោ ឧបាសកោ កោដិកណ្ណោ យេនាយស្មា មហាកច្চានោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ មហាកច្চានំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សោណោ ឧបាសកោ កោដិកណ្ណោ អាយស្មន្តំ មហាកច្চានំ ឯតទវោច ឥធ មយ្ហំ ភន្តេ រហោគតស្ស បដិសល្លីនស្ស ឯវំចេតសោ បរិវិតក្កោ ឧទបាទិ យថា យថា ខោ អយ្យោ មហាកច្চានោ ធម្មំ ទេសេតិ ឧយ្យិំ សុករំ អការំ អជ្ឈាវសតា ឯកន្តបរិបុណ្ណំ ឯកន្តបរិសុទ្ធំ សង្ខលិខិតំ ព្រហ្មចរិយំ ចរិតុំ យន្នូនាហំ កេសមស្សុំ ឱហារេត្វា កាសាយានិ វត្ថានិ អច្ឆាទេត្វា អការស្មា អនការិយំ បព្ពជេយ្យន្តិ បព្ពជេត្វំ ភន្តេ អយ្យោ មហាកច្চានោតិ ។ ឥតិយម្បិ ខោ អាយស្មា មហាកច្চានោ សោណំ ឧបាសកំ កោដិកណ្ណំ ឯតទវោច ទុក្ករំ ខោ សោណ យោវដ្ឋិំ ឯកភត្តំ ឯកសេយ្យំ ព្រហ្មចរិយំ វទ្ឋ តុំ សោណ តត្ថេវ អាគារិកភូតោ សហាទោ ពុទ្ធំ សាសនំ អនុយុញ្ជ កាលយុត្តំ ឯកភត្តំ ឯកសេយ្យំ ព្រហ្មចរិយន្តិ ។

ទុតិយសក្កឈានសោណកុដិកណ្ណវគ្គ ទី៣

ទុតិយសក្កឈានសូត្រ ទី១

ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី។ ក្នុងសម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ទទួលព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះសក្កៈ ទ្រង់ចូលទៅរកព្រះមហាកច្ចាន ដែលមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមហាកច្ចាន ដែលមានអាយុ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះព្រះសក្កៈ ទ្រង់អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ទូលព្រះមហាកច្ចានដែលមានអាយុ ដូច្នេះថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន អម្បាញ់មិញនេះ ខ្ញុំនៅក្នុងទីស្ងាត់ ពួនសម្ងំ គិតសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះថា លោកម្ចាស់មហាកច្ចាន សំដែងធម៌ដោយអាការណា បុគ្គលដែលនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ មិនងាយនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ឲ្យបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធពេញលេញ (ដោយអាការនោះ) បានឡើយ បើដូច្នោះ មានតែអញ គោរសតាន់ធឹងពុកមាត់ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ហើយចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន សូមលោកម្ចាស់មហាកច្ចាន បំបួសខ្ញុំឲ្យបាន។ ព្រះមហាកច្ចាន ដែលមានអាយុ និយាយត្រាប់ទុតិយសក្កឈានសោណកុដិកណ្ណៈ ធ្វើអស់វារៈពីរដងថា នែសោណៈ ព្រហ្មចរិយៈមានការបរិភោគតត្តៈ តែមួយពេល មានការដេកនៅ តែម្នាក់ឯង ដរាបដល់អស់ជីវិត តម្រង់បុគ្គលធ្វើបាន នែសោណៈ ណ្ហើយបុះ អ្នកនៅជាគ្រហស្ថក្នុងទីនេះបណ្តើរសិនបុះ ចូរប្រកបតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ គឺព្រហ្មចរិយៈមានការបរិភោគតត្តៈតែមួយពេល មានការដេកនៅតែម្នាក់ឯង សមគួរដល់កាលបុះ។

ตุตฺถมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส โข ปน-
ตสฺมึ ยาเค อโนหิเต ปฐวิยา ปวิฏฺเ ฯ ตติยมฺปิ โข สาฬฺห-
กสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา ปุน ปเรตฺวา โข
ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก
ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา ปฐวิยา ปวิฏฺา
ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา ตติยมฺปิ โข
สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา ปุน ปเรตฺวา
โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ ตฺวมฺปิ ปุริส-
มาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา ปฐวิยา
ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
จตุตฺถมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
ปฺจมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
ฉฏฺมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
สตฺตมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
อฏฺมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
นวมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
ทสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
เอกาทสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
ทฺวาทสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
เตรสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
จุทฺทสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
ปณฺณรสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
โสฬสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
สตฺตรสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
อฏฺารสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
เอกูนวีสติมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
วีสติมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
เอกวีสติมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
ทฺวาวีสติมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
เตวีสติมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
จตุวีสติมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
ปฺจวีสติมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
ฉพฺพีสติมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
สตฺตวีสติมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
อฏฺวีสติมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
เอกูนตึสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
ตึสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
เอกตึสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
ทฺวตึสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
เตตึสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
จตุตึสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
ปฺจตึสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
ฉตฺตึสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
สตฺตตึสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
อฏฺตึสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
เอกูนจตฺตาลีสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
จตฺตาลีสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
เอกจตฺตาลีสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
ทฺวาจตฺตาลีสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
เตจตฺตาลีสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
จตุจตฺตาลีสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
ปฺจจตฺตาลีสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
ฉจตฺตาลีสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
สตฺตจตฺตาลีสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
อฏฺจตฺตาลีสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
เอกูนปณฺณาสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
ปณฺณาสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
เอกปณฺณาสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
ทฺวาปณฺณาสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
เตปณฺณาสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
จตุปณฺณาสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
ปฺจปณฺณาสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
ฉปณฺณาสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
สตฺตปณฺณาสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
อฏฺปณฺณาสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
เอกูนสฏฺิมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
สฏฺิมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
เอกสฏฺิมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
ทฺวาสฏฺิมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
เตสฏฺิมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
จตุสฏฺิมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
ปฺจสฏฺิมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
ฉสฏฺิมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
สตฺตสฏฺิมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
อฏฺสฏฺิมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุริสมาลโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา
เอกูนสตฺตตึสมมฺปิ โข สาฬฺหสฺส พฺราหฺมณคหปติกสฺส ปุน ปเรตฺวา
ปุน ปเรตฺวา โข ภควา ตเมว ปุริสมาลกึ เอตทโวจ ตคฺฆ
ตฺวมฺปิ ปุริสมาลก ปมาทมาปาทิ ยถา ตมฺปิ ยาคา อโนหิตา
ปฐวิยา ปวิฏฺา ตตฺร ภวมฺปิ ปุ

ការប្រដាប់ប្រដៀបនឹងបួសរបស់ខ្ញុំសកឈ្មោះសោណកុដិកណ្ណៈ តំណាក់ខាងកើតអស់រាត្រីពីរដង ។ ខ្ញុំសកឈ្មោះសោណកុដិកណ្ណៈ នៅក្នុងទីស្ងាត់ពួនសម្ងំ កើតសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះ អស់រាត្រី ៣ ដងថា លោកម្ចាស់មហាកច្ចានៈ សំដែងធម៌ ដោយអាការណា បុគ្គលដែលនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ មិនងាយនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ឲ្យបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធ - ព្រាលេញ ដូចជាសង្ខ៍ដែលដុសខាត់ហើយ (ដោយអាការនោះ) ចាន ឡើយ បើដូច្នោះ មានតែអញ គោរសក់នឹងពុកមាត់ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះ ។ ខ្ញុំសកឈ្មោះសោណកុដិកណ្ណៈ ចូលទៅរកមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយថ្វាយបង្គំមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ជាគំរប់ ៣ ដង ។ លុះខ្ញុំសកឈ្មោះសោណកុដិកណ្ណៈ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ពិតមែនវាចាមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុដូច្នេះថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន អម្បាញ់មិញនេះ ខ្ញុំនៅក្នុងទីស្ងាត់ ពួនសម្ងំ កើតសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងចិត្ត យ៉ាងនេះថា លោកម្ចាស់មហាកច្ចានៈ សំដែងធម៌ ដោយអាការណា

ฉยิเธ สุกรา อคารา อฏฺฐาสนา ปกฺกนฺตปริปุณฺณา ปกฺกนฺตปริสุทฺธา สณฺฐิเตติ ปุพฺพเหตุ ยญฺเญ ปาโมกฺขา เกจิ สมณพฺราหฺมณา ทิฏฺฐาเนว ปาณิเน อปฺปาเณ อปฺปาเณ อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพเชยฺยนฺติ ปพฺพชิตุ มิจฺเฉ อเยฺย มหากจฺจาโนติ ฯ อถโข อายสฺมา มหากจฺจาโน เสาณกาทโย สกเก เกาฏิกณฺณิ ปพฺพาเชสิ ฯ

(๑๒๑) เตน โข ปน สมเยน อาฬิเนกฺขิณฺณาปโร อปฺปกิกฺกเกา โหติ ฯ อถโข อายสฺมา มหากจฺจาโน ตีณิปิ วสฺสานิ อนุยนฺเต ปริเยสนฺโต ปริเยสนฺโต เนสาทกฺเก ปิกฺกุสงฺฆิ สณฺฐิตาเตฺว อายสฺมนฺตเมว เสาณกาทโย อุปสมฺปาเทสิ ฯ อถโข อายสฺมาโต เสาณกาสฺส วสฺสคฺเค ปุณฺณสฺส ยเมกสฺส ปฏิสลฺลีนสฺส เอวเมเตสเมว ปริวิตกฺโก อุทปาทิ น โข เมเต ปกตา สมฺมุขา ติณฺณเมว ปน สุตาเยว เมเต ปกตา ฌานิโน จ ฌานิโน จาติ สเจ ปิ อุปชฺฌายเมว ปริเยสิยฺยาปิ ตเมว ปกตฺตา อสฺสมฺปิ อยเมว สมฺมาสมฺพุทฺธาติ ฯ

ปุคฺคลวิเสเนว ตฺวมฺปิ ตาทิโส มยิ ฯ ยถาหิ ปทุมปตฺตาทีสุ ปติตา วาริ-
พินฺทู วิรชฺชนฺติ วิสรนฺติ วิลียนฺติ ปุน สนฺนิปาตมาคจฺฉนฺติ (เอวเมว
นาม) ปุถุชฺชนา ปุคฺคลวิเสเนว ตฺวมฺปิ ตาทิโส มยิ ฯ ยถาหิ ปทุมปตฺตาทีสุ
ปติตา วาริพินฺทู วิรชฺชนฺติ วิสรนฺติ วิลียนฺติ ปุน สนฺนิปาตมาคจฺฉนฺติ
เอวเมว นาม ปุถุชฺชนา ฯ

[๑๒๑] สมฺพหุลานิ เม ภนฺเต ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสหพฺยตาย
ปุพฺเพนิวุตฺถกฺขนฺธปฏิสญฺญุตฺตานิ ปาฏิหาริยานิ สรนฺตสฺส ฯ ตตฺร ภนฺเต
ปฐมมฺปาหิ ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสหพฺยตาย ปุพฺเพนิวุตฺถกฺขนฺธปฏิสญฺญุตฺตานิ
ปาฏิหาริยานิ สรนฺตสฺส ฯ ตตฺร ภนฺเต ปฐมมฺปาหิ ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสหพฺยตาย
ปุพฺเพนิวุตฺถกฺขนฺธปฏิสญฺญุตฺตานิ ปาฏิหาริยานิ สรนฺตสฺส ฯ ตตฺร ภนฺเต ปฐมมฺปาหิ
ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสหพฺยตาย ปุพฺเพนิวุตฺถกฺขนฺธปฏิสญฺญุตฺตานิ ปาฏิหาริยานิ

អថខោ អាយស្មា សោណោ សាយណ្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ យេនាយស្មា មហាកច្ចាយនោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ មហាកច្ចានំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា សោណោ អាយស្មន្តំ មហាកច្ចានំ ឯតទវោច ឥធ មយ្ហំ កន្តេ រហោគតស្ស បដិសល្លីនស្ស ឯវំ ចេតសោ បរិវិតក្កោ ឧទបាទិ ន ខោ មេ សោ កតភ្យ សម្មុខា និដ្ឋោ អមិ ច សុតោយេវ មេ សោ កតភ្យ ឥរិនសោ ច ឥរិនសោ ចាតំ សចេ មំ ឧបជ្ឈាយោ អនុជានេយ្យ កច្ចេយ្យាហំ តំ កតវន្តំ ឧស្សជាយ អារហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធន្តំ ។ សាធុ សាធុ សោណ កច្ច តុវំ សោណ តំ កតវន្តំ ឧស្សជាយ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធន្តិ ឧក្កំសេសិ តុវំ សោណ តំ កតវន្តំ ចាសាធិកំ ចាសាឧនីយំ សន្តិដ្ឋេយំ សន្តមាធសំ ឧត្តមសមថធមថមនុប្បត្តំ ឧន្តំ កុត្តំ យតិដ្ឋេយំ ចាតំ និស្ស មមវចនេន កតវតោ ចាឧេ សិរសា វន្ទាមិ

លំដាប់នោះ ព្រះសោណៈដ៏មានអាយុ ចេញអំពីទីសម្ងំក្នុងវេលាយប្បាសមយ ចូលទៅរកព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះសោណៈដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ និយាយពាក្យនេះនឹងមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន អម្បាញ់មិញនេះ ខ្ញុំព្រះករុណានៅក្នុងទីស្ងាត់ ពួនសម្ងំ កើតសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះថា អញមិនដែលឃើញព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គនោះក្នុងទីចំពោះមុខសោះ អញគ្រាន់តែឮថា ព្រះមានព្រះភាគព្រះអង្គនោះ មានសភាពដូច្នេះខ្លះ ។ ប្រសិនបើ ព្រះទបដ្ឋាយ៍អនុញ្ញាត អញៗគួរតែទៅគាល់ ព្រះមានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គនោះ ។ ព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុតបថា នែសោណៈ ប្រពៃណាស់ ប្រពៃណាស់ ម្នាលសោណៈ លោកចូរទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គនោះចុះ ម្នាលសោណៈ លោកនឹងឃើញព្រះមានព្រះភាគនោះជាទីជ្រះថ្លា គួរឲ្យជ្រះថ្លា មានឥន្ទ្រិយស្ងប់មានព្រះទ័យស្ងប់ ដល់នូវការស្ងប់នឹងការប្រុងប្រយ័ត្នដ៏ឧត្តម បានទូន្មាន គ្រប់គ្រងមានឥន្ទ្រិយសង្រួមហើយ ជាព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ លុះឃើញហើយ ចូរថ្វាយបង្គំព្រះបាទារបស់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយត្បូង តាមពាក្យបណ្តាំរបស់ខ្ញុំ

អប្បាពាធំ អប្បាតង្កំ លហុដ្ឋានំ ពលំ ផាសុវិហារំ បុច្ឆាតិ(๑) ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ អាយស្មា សោណោ អាយស្មតោ មហាកច្ចានស្ស អាសិតំ អភិនិដ្ឋភិត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា អាយស្មន្តំ មហាកច្ចានំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា សេនាសនំ សំសាមេត្វា បត្តចីវរមាទាយ យេន សាវត្ថី តេនុ ចារិកំ បក្កាមិ អនុបុព្ពេន ចារិកញ្ញមានោ យេន សាវត្ថី តទវសរិ អថាយស្មា មហាកច្ចានោ ភគវតោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯតមត្ថំ អារោចេសិ ។ ឯតមត្ថំ អារោចិតោ ខោ អាយស្មា សោណោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ឧបជ្ឈាយោ មេ ភន្តេ អាយស្មា មហាកច្ចានោ ភគវតោ ចាទេ សិរសា វន្ទតិ អប្បាពាធំ អប្បាតង្កំ លហុដ្ឋានំ ពលំ ផាសុវិហារំ បុច្ឆតីតិ ។ តត្ថ កិត្តកា ខោ បនាយំ តត្ថ យោជនាយំ តត្ថបិ អប្បតិលទ្ធគោចរេ អន្តោ អាគតោ ន ច បិណ្ឌាតេន តិលវាហសីតិ ។

---

๑ ម. ផាសុវិហារំ បុច្ឆិ ឧបជ្ឈាយោ មេ ភន្តេ អាយស្មា មហាកច្ចានោ ភគវតោ ចរណេសិរសា វន្ទតិ អប្បាពាធំ ។ បេ ។ ផាសុវិហារំ បុច្ឆតីតិ ឥតិ ចាបិ ទិស្សតិ ។ តេ ច ខោ យុត្តតរាយេវ ។

លោកចូរសួរសេចក្តីមិនមានអាពាធ មិនមានទុក្ខ ការក្រោកឡើងដោយរហ័សរហួន កំឡាំងកាយនឹងការនៅជាសុខសប្បាយផង ។ សោណកុដិកុដ៏មានអាយុ ទទួលថា ព្រះតវុណ្ណាលោកម្ចាស់ ហើយត្រេកអរ រីករាយនឹងកាសិតរបស់មហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ ហើយក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះមហាកច្ចានៈ ដ៏មានអាយុ ធ្វើប្រទក្សិណ ទុកជាក់សេនាសនៈ កាន់យកចាត្រចីវរហើយ ចេញទៅកាន់ចារិកក្នុងក្រុងសាវត្ថី កាលត្រាច់ទៅកាន់ចារិកតាមលំដាប់ សំដៅទៅឯក្រុងសាវត្ថី នាវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះសោណកុដិកុដ៏មានអាយុ អង្គុយ ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ ជាទីបជ្ឈាយ៍នៃខ្ញុំព្រះអង្គ ថ្វាយបង្គំព្រះបាទានៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយគ្រួដ៏ សួរសេចក្តីមិនមានអាពាធ មិនមានទុក្ខ ការក្រោកឡើងរហ័សរហួន កំឡាំងកាយនឹងការនៅជាសុខសប្បាយផង ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សួរថា ម្នាលភិក្ខុ អ្នកគួរអត់ធន់បានដែរឬ គួរឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានដែរឬអ្នកមកតាមផ្លូវ កាន់ផ្លូវធ្លាយ មិនលំបាកទេឬ ពាំនមិនលំបាកដោយបិណ្ឌបាតទេឬ ។

๑ยมฺปิยํ ภควา ยาวมฺปิยํ ภควา อปฺปาพาธลหุฏฺฐาน-
ฐาพลสมนฺนาคตา ปาวจนสฺส ปฏิภานาย ตาวมฺปิยา
ตาวมฺปิยา ๆ

[๑๒๒] อถโข ภควา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ อาม-
นฺตเยสิ สมนฺตปาสาทิกสฺส ภิกฺขเว เสขาสนสฺส
ปญฺญาปยามิ ๆ อถ ขา อายสฺมา อานนฺทสฺส ปตฺต-
จีวรมาทาย ยสฺมึ โข ปน ภควา อาณาเปติ สมนฺต อา-
นนฺท อาคนฺตุกสฺส ภิกฺขเว เสขาสนสฺส ปญฺญาปยามิ
สเจ ภควา เสน ภิกฺขา สงฺฆี ปกฺกามาเรวตฺถ สเจปิ
ภควา อายสฺมา สาเลยฺยก สงฺฆี ปกฺกามาเรวตฺถนฺติ ๆ
ยสฺมึ วิหาเร ภควา วิหรติ สมฺมึ วิหาเร อายสฺมา
สาณสฺส เสขาสนสฺส ปญฺญาเปสิ ๆ อถโข
ตมฺหาเรว วณฺณา อาปฺปกาเรน นิปชฺชาย[1] วิตกฺกมาคา
ตาเรน ปกฺกามาลตฺถา วิหารสฺส ทาวิสิ ๆ อายสฺมา ขโข
สาเลยฺยโก ตมฺหาเรว วณฺณา อาปฺปกาเรน นิปชฺชาย
วิตกฺกมาคา ตาเรน ปกฺกามาลตฺถา วิหารสฺส ทาวิสิ ๆ

---

๑ ฉ.ม. นิสชฺชาย ๆ

បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ គួរអត់ធន់បាន បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ គួរឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាចអត់ធន់ផ្សាយ មិនលំបាកទេ ទាំងមិនលំបាកដោយបង្ហាន់បិណ្ឌបាតទៀត ។

(១៦៦) គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភានុដ៏មានអាយុមកថា ម្នាលភានុ អ្នកចូរក្រាលសេនាសនៈ សម្រាប់ភាគច្បាស់កិក្ខុនេះផង ។ លំដាប់នោះ ព្រះភានុដ៏មានអាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បង្គាប់អញ ឲ្យក្រាលអាសនៈសម្រាប់តិក្ខុណា ដោយព្រះពុទ្ធដីកាថា អ្នកចូរក្រាលសេនាសនៈ សម្រាប់ភាគច្បាស់កិក្ខុនេះផង ប៉ុព្រះមានព្រះភាគ ប៉ងនឹងគង់នៅក្នុងលំនៅមួយ ជាមួយនឹងតិក្ខុនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប៉ងនឹងគង់នៅក្នុងលំនៅមួយ ជាមួយនឹងសោណកិក្ខុដ៏មានអាយុ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ប្រថាប់ក្នុងលំនៅណា ភានុក៏ក្រាលសេនាសនៈ សម្រាប់សោណកិក្ខុដ៏មានអាយុ ក្នុងលំនៅនោះដែរ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ផ្តំនៅក្នុងទីវាល អស់រាត្រីយប់ជ្រៅ លុះកន្លងរាត្រីហើយ ក៏លាងព្រះឃុតហើយចូលទៅគាន់វិហារ ។ ឯសោណកិក្ខុដ៏មានអាយុ ក៏សិងក្នុងទីវាល អស់រាត្រីយប់ជ្រៅ លុះកន្លងរាត្រីទៅហើយ ក៏លាងដើន ហើយចូលទៅគាន់វិហារដែរ ។ លំដាប់នោះ

อถโข ภควา รตฺติยา ปจฺจูสสมยํ ปจฺจุฏฺฐาย อายสฺมนฺตํ มหาโมคฺคลฺลานํ อามนฺเตสิ มชฺฌนฺหิกสมยนฺติ[๑] ภิกฺขุ ฆณฺฑึ ปโหติ ฯ ตสฺมึ ขเณ ตสฺมึ ลยเน โข อายสฺมา เสลาโก ภควนฺตเมว ปฏิสรณํ กตฺวา สงฺฆสฺส อาคนฺตุกวตฺตานิ สพฺพานิเยว สเรน อกาสิ ฯ อถโข ภควา อายสฺมนฺตเมว เสลาสฺส สมนฺตปาสาทิกาย อภิมุขมฺหิ สาธุ สาธุ ภิกฺขุ สุกตมิทานิ ภิกฺขุ อาคนฺตุกวตฺตานิ[๒] สุมนสิ กตานิ สุปฏิปาทิตานิ กลฺยาณิเยสิ ปาจริย สมฺมาปฏิปตฺติ วิสฺสชฺชิย อเนลาย อกฺขสฺส วิญฺญูปนิยา ปฏิปตฺติยา ภิกฺขุ ภิกฺขุนิโย ปสาเทสิ ฯ ตตฺถ ภิกฺขุ ภิกฺขุนิโย ปสาเทสิ ฯ ภิกฺขุ ปน ภิกฺขุ ตสฺมึ ขเณ ตสฺมึ ลยเน ปาโมชฺชพหุโล ปีติสุขพหุโล ปฐมชฺฌานสฺส อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯ ตสฺมึ ขเณ ตสฺมึ ลยเน ปาโมชฺชพหุโล ปีติสุขพหุโล ทุติยชฺฌานสฺส อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯ ตสฺมึ ขเณ ตสฺมึ ลยเน ปาโมชฺชพหุโล ปีติสุขพหุโล ตติยชฺฌานสฺส อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯ ตสฺมึ ขเณ ตสฺมึ ลยเน ปาโมชฺชพหุโล ปีติสุขพหุโล จตุตฺถชฺฌานสฺส อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯ ตสฺมึ ขเณ ตสฺมึ ลยเน ปาโมชฺชพหุโล ปีติสุขพหุโล อากาสานญฺจายตนสมาปตฺติยา อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯ ตสฺมึ ขเณ ตสฺมึ ลยเน ปาโมชฺชพหุโล ปีติสุขพหุโล วิญฺญาณญฺจายตนสมาปตฺติยา อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯ ตสฺมึ ขเณ ตสฺมึ ลยเน ปาโมชฺชพหุโล ปีติสุขพหุโล อากิญฺจญฺญายตนสมาปตฺติยา อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯ ตสฺมึ ขเณ ตสฺมึ ลยเน ปาโมชฺชพหุโล ปีติสุขพหุโล เนวสญฺญานาสญฺญายตนสมาปตฺติยา อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯ ตสฺมึ ขเณ ตสฺมึ ลยเน ปาโมชฺชพหุโล ปีติสุขพหุโล สญฺญาเวทยิตนิโรธสมาปตฺติยา อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯ ตสฺมึ ขเณ ตสฺมึ ลยเน ปาโมชฺชพหุโล ปีติสุขพหุโล สพฺพาสวานญฺจ ขยา อนาสวา เจโตวิมุตฺติ ปญฺญาวิมุตฺติ ทิฏฺเฐว ธมฺเม สยมภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯ

---

๑ ม. ฆโม ฯ ปฏิภาคสุ ตถา ภิกฺขุ ฆโมตฺติ ปาฐเมว อฏฺฐกถา ฯ ๒ ฉ. สเมฺป สุ อาคนฺตุกวตฺตานีติ ปาโฐ อตฺถิ ฯ

ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងបឋមសម័យនៃរាត្រី ត្រាស់បង្គាប់ព្រះ
សោណៈដ៏មានអាយុថា ម្នាលភិក្ខុ ការសំដែងធម៌ដ៏ឆ្ងាញ់ប្រកបដោយលោភ ។
ព្រះសោណៈដ៏មានអាយុ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគ
ថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយសំដែងព្រះសូត្រ ១៦ ក្នុងអដ្ឋកវគ្គទាំង
អស់ ដោយសំឡេង (បទសរភញ) ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់សរសើរព្រះសោណភិក្ខុដ៏មានអាយុ ក្នុងទីចំពុះនៃការសំដែង ដោយ
សំឡេងថា ម្នាលភិក្ខុ ពីរោះណាស់ ម្នាលភិក្ខុ សូត្រដែលមានក្នុងអដ្ឋកវគ្គ
អ្នករៀនល្អហើយ យកចិត្តទុកដាក់ល្អហើយ ចាំស្ទាត់ហើយ អ្នកជាភិក្ខុ
ប្រកបដោយវាចាដ៏ពីរោះ គ្បាងក្បាយ ជាវាចាមិនមានទោស អាចញុំាង
បុគ្គលដទៃ ឲ្យដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីបាន ម្នាលភិក្ខុ អ្នកមានវស្សាប៉ុន្មាន ។
បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គទើបនឹងបានមួយវស្សា ។ ម្នាលភិក្ខុ
ហេតុអ្វីក៏អ្នកធ្វើឲ្យយូរយ៉ាងនេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ទោសក្នុងតាម-
គុណ ខ្ញុំព្រះអង្គឃើញយូរហើយដែរ តែថា ធម្មតា យសវាស ជាធម៌
ចង្អៀត មានកិច្ចច្រើន មានការងារច្រើន ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់ជ្រាបសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទូលនូវឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ឧទានេ បញ្ចមស្ស សោណត្ថេរវត្ថុស្ស សត្តមសុត្តំ

ឯសាហ អានន្ទំ លោតេ ញត្វា ឆម្ពំ និរូបធិំ
អវិយោ ន រមតិ ធាមេ ធាមេ ន រមតិ សុចីតិ ។
ឆដ្ឋំ(១) ។

[๑๒๓] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា ភគ្គវោ-វាតោ ភគវាតោ អវិទូរេ និសិន្នោ ហោតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ អត្តនោ ភគ្គវ-វិតក្កវិសុទ្ធិំ បច្ចវេក្ខមានោ ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ ភគ្គវោវាតំ អវិទូរេ និសិន្នំ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ អត្តនោ ភគ្គវវិតក្កវិសុទ្ធិំ បច្ចវេក្ខណរំ ។ អថ ខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យោ ភាវេ ភគ្គវោ ឥធ វា ហុរំ វា
សភាវធម្មេ វា បរវេទនេ វា
យេ ឈាយិនោ តា បដិបទាយ សព្ពា
អតារិ សោ ព្រហ្មចរិយេ ចរន្តោតិ ។ សត្តមំ(២) ។

๑.ឧ.ម. ឆដ្ឋំ ឧត្តំ ។ ๒ ឧ.ម. សត្តមន្តិ ន បញ្ញាយតិ ។

អរិយៈឃើញទោស ក្នុងសង្ខារលោក ដឹងនូវនិព្វានធម៌ដែលគ្មានឧបធិហើយ រមែងមិនត្រេកអរ ក្នុងបាប (ដូច) បុគ្គលស្អាតមិនត្រេកអរ ក្នុងវត្តអាក្រក់ ។ សូត្រទី ៦ ។

[๑๒๓] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះកង្ខារេវតៈដ៏មានអាយុ អង្គុយផ្គត់ផ្គង់តម្រង់កាយឲ្យត្រង់ហើយ រំពឹងនូវកង្ខាវិតរណវិសុទ្ធិ (សេចក្តីបរិសុទ្ធិព្រោះឆ្លងនូវសេចក្តីសង្ស័យ) របស់ខ្លួន ក្នុងទីជិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទតឃើញព្រះកង្ខារេវតៈដ៏មានអាយុ កំពុងអង្គុយផ្គត់ផ្គង់តម្រង់កាយឲ្យត្រង់ហើយ រំពឹងនូវកង្ខាវិតរណវិសុទ្ធិរបស់ខ្លួន ក្នុងទីជិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីនុ+ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឹទ្ធគាថានេះ ក្នុងវេលានោះថា

សេចក្តីសង្ស័យទាំងពួយណាមួយ ក្នុងលោកនេះក្តី ក្នុងលោកខាងមុខក្តី ដែលបុគ្គលគប្បីដឹង ក្នុងអត្តភាពរបស់ខ្លួនឬ បុគ្គលគប្បីដឹង ក្នុងអត្តភាពរបស់បុគ្គលដទៃ បុគ្គលអ្នកមានឈាន មានព្យាយាម កាលប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ រមែងលះបង់ នូវសេចក្តីសង្ស័យទាំងអស់ទោះបាន ។ សូត្រទី ៧ ។

[๑๒๔] ฯวเมฺป สุตฺตं ฯ ปกติ สมยนฺ ภควา ราชคหเ วิหรติ เวฬุวเน กลนฺทกนิวาเป ฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อานนฺโท ตทหุโปสเถ ปุณฺณาย ปุณฺณมาย รตฺติยา ภิกฺขุสงฺฆปริวุโต อพฺภොกาเส นิสินฺโน โหติ ฯ อถ โข อายสฺมโต อานนฺทสฺส เอตทหุ ปฏิกฺกนฺตา โข ราตฺติ อติกฺกนฺตปฐมยาโม มชฺฌิมยาโม อุปจฺฉินฺนา มนุสฺสสทฺทา วิคตสทฺทา วิคตสมฺภาสา ปฏิสลฺลานารามา ปฏิสลฺลานารามานิ ภิกฺขูนิ ปฏิสลฺลานารามานิ ภิกฺขุสหสฺสานิ ปฏิสลฺลานารามานิ เทวตาโย ปฏิสลฺลานารามานิ มหาสมุทฺทา ปฏิสลฺลานารามา มหาปถวี ปฏิสลฺลานารามา สิเนรุปพฺพตราชา ปฏิสลฺลานารามา จาตุมหาราชิกา เทวา ปฏิสลฺลานารามา ตาวตึสา เทวา ปฏิสลฺลานารามา ยามา เทวา ปฏิสลฺลานารามา ตุสิตา เทวา ปฏิสลฺลานารามา นิมฺมานรตี เทวา ปฏิสลฺลานารามา ปรนิมฺมิตวสวตฺตี เทวา ปฏิสลฺลานารามา พฺรหฺมกายิกา เทวา ปฏิสลฺลานารามา มหาพฺรหฺมาโน ปฏิสลฺลานารามา อาภสฺสรา เทวา ปฏิสลฺลานารามา สุภกิณฺหกา เทวา ปฏิสลฺลานารามา เวหปฺผลา เทวา ปฏิสลฺลานารามา อวิหา เทวา ปฏิสลฺลานารามา อตปฺปา เทวา ปฏิสลฺลานารามา สุทสฺสา เทวา ปฏิสลฺลานารามา สุทสฺสี เทวา ปฏิสลฺลานารามา อกนิฏฺฐา เทวา ปฏิสลฺลานารามา อากาสานญฺจายตนูปคา เทวา ปฏิสลฺลานารามา วิญฺญาณญฺจายตนูปคา เทวา ปฏิสลฺลานารามา อากิญฺจญฺญายตนูปคา เทวา ปฏิสลฺลานารามา เนวสญฺญานาสญฺญายตนูปคา เทวา ปฏิสลฺลานารามา ตถาคตสฺส อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

(១៤៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តវេឡុវ័ន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ទៀបក្រុងរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ សម្រាកស្ងាត់ប្រជាប់បាត្រនិងចីវរ ចូលទៅកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះ ដើម្បីបិណ្ឌបាត្រ ក្នុងវេលាបុព្វណ្ហសម័យ ក្នុងខោសថថ្ងៃនោះ ។ លុះទេវទត្តបានឃើញនូវព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ កំពុងត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត្រ ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ លុះឃើញហើយ ចូលសំដៅមកកាន់ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុយ៉ាងនេះថា នែអាវុសោ អានន្ទ តាំងពីថ្ងៃនេះជាដើមទៅ ខ្ញុំវៀរព្រះមានព្រះភាគ វៀរតែភ្នុសង្ឃហើយ នឹងធ្វើឧបោសថនឹងសង្ឃកម្មចាំឆ្នាយ (ដាច់ដោយខ្លួន) ។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត្រ ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ លុះត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត្រក្នុងវេលាក្រោយភត្ត ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូលចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អម្បាញ់មិញនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គស្រាកស្ងាត់ប្រជាប់បាត្រចីវរ ចូលទៅកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះ ដើម្បីបិណ្ឌបាត្រ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ទេវទត្ត ក៏បានឃើញខ្ញុំព្រះអង្

ภควตฺถิ ปิณฺฑาย จรนฺโต ติสฺสาย เวลาย ปจฺจุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ยาวตเกเนว อฏฺฐกถาย อาคโต อานนฺทตฺเถรสฺส ปาวจนสฺส อาคโต วินยปาวจนสฺส ปาวจนสฺส ปาติโมกฺขสีลานิ อุทฺทิสิตฺวา สีลานิ ปริปูเรตฺวา อินฺทฺริยานิ สงฺคเหตฺวา สติปฏฺฐานาทีสุ ปฏิปตฺติยา ปาวจนสฺส อาคโต ฯ อถ โข ภควา ปตฺตจีวรมาทาย ตายาย เวลาย ติสฺสาย อุปฏฺฐากกุลสฺส อุปาสิกาย นิวาสนปารุปนสาฏกานิ ปริวตฺเตตฺวา ปริวตฺเตตฺวา ปารุปิตฺวา ปาวิสิ ฯ

[๑๒๕] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๒๖] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๒๗] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๒๘] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๒๙] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๓๐] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๓๑] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๓๒] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๓๓] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๓๔] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๓๕] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๓๖] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๓๗] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๓๘] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๓๙] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๔๐] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๔๑] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๔๒] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๔๓] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๔๔] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๔๕] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๔๖] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๔๗] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๔๘] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๔๙] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๕๐] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๕๑] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๕๒] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๕๓] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๕๔] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๕๕] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๕๖] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๕๗] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๕๘] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๕๙] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๖๐] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๖๑] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๖๒] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๖๓] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๖๔] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๖๕] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๖๖] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๖๗] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๖๘] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๖๙] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๗๐] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๗๑] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๗๒] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๗๓] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๗๔] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๗๕] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๗๖] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๗๗] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๗๘] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๗๙] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๘๐] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๘๑] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๘๒] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๘๓] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๘๔] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๘๕] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๘๖] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๘๗] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๘๘] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๘๙] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๙๐] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๙๑] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๙๒] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๙๓] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๙๔] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๙๕] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๙๖] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๙๗] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๙๘] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๑๙๙] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๐๐] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๐๑] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๐๒] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๐๓] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๐๔] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๐๕] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๐๖] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๐๗] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๐๘] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๐๙] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๑๐] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๑๑] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๑๒] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๑๓] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๑๔] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๑๕] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๑๖] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๑๗] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๑๘] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๑๙] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๒๐] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๒๑] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๒๒] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๒๓] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๒๔] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๒๕] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๒๖] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๒๗] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๒๘] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๒๙] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๓๐] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๓๑] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๓๒] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๓๓] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๓๔] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๓๕] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๓๖] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๓๗] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๓๘] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๓๙] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๔๐] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๔๑] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๔๒] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๔๓] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๔๔] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๔๕] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๔๖] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๔๗] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๔๘] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๔๙] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๕๐] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๕๑] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๕๒] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๕๓] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๕๔] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๕๕] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๕๖] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๕๗] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๕๘] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๕๙] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๖๐] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๖๑] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๖๒] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๖๓] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๖๔] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๖๕] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๖๖] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๖๗] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติสฺสา อุปาสิกา ตทา
ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ปาวิสิ ภควนฺตญฺหิ ตาทิสนฺติ ฯ

[๒๖๘] ภควนฺตญฺหิ ทิสฺวาน ติส

កំពុងត្រាច់ទៅកាន់ក្រុងពារាណសីនេះ ដើម្បីបិណ្ឌបាត្រ លុះឃើញហើយក៏ឆៀងចូលមកកាន់ខ្ញុំព្រះអង្គ លុះចូលមកហើយ និយាយនឹងខ្ញុំព្រះអង្គថា នែអាវុសោ អានន្ទ តាំងពីថ្ងៃនេះជាដើម ៧ ខ្ញុំវៀរព្រះមានព្រះភាគ វៀរភិក្ខុសង្ឃហើយ នឹងឆ្លើយឱ្យសង្ឃភត្តសង្ឃកម្មតាំងឡាយ (ជាច់ដោយខ្លួន) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ទេវទត្តនឹងបំបែកសង្ឃក្នុងថ្ងៃនេះ នឹងឆ្លើយឱ្យសង្ឃភត្តសង្ឃកម្មតាំងឡាយ (ជាច់ដោយខ្លួន) ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់ព្រះបន្ទូលទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

អំពើល្អ មនុស្សល្អ ធ្វើបានដោយងាយ អំពើល្អ មនុស្សអាក្រក់ ធ្វើបានដោយកម្រ អំពើអាក្រក់ មនុស្សអាក្រក់ ធ្វើបានដោយងាយ អំពើអាក្រក់ ពួកព្រះអរិយៈធ្វើបានដោយកម្រ ។ សូត្រទី ៨ ។

(๑๒๙) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ពុទ្ធដំណើរ ទៅកាន់ចារិក ក្នុងដែនកោសល ជាមួយភិក្ខុសង្ឃប្រាំនូប ។ សម័យនោះ មាណពប្រាំននាក់ (ក្មេង ។) មានសភាពជាអ្នកនិយាយកោតកាក ដើរមកក្នុងទីដ៏ឆ្ងាយនៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះមានព្រះភាគបានឃើញពួកមាណពប្រាំននាក់ដែលកំពុងនិយាយកោតកាក ដើរមកដ៏ឆ្ងាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់ព្រះបន្ទូលទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

បរិមុដ្ឋា បណ្ឌិតាភាសា ឥថាគោចរកាណិគោ
យោវិច្ឆន្ទំ បុថាយោគំ យេន ឆិតា ឆតំ វិទូតិ ។ ឆវមំ ។

[๑๒๖] ឥវប្បេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា ចូឡបន្ថកោ ភគវតោ អវិទូរេ និសិន្នោ ហោតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិ-ធាយ បរិមុខំ សតិំ ឧបដ្ឋបេត្វា ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ ចូឡបន្ថកំ អវិទូរេ និសិន្នំ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ បរិមុខំ សតិំ ឧបដ្ឋបេត្វា ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

បិតេន តាយេន បិតេន ខេឥសា
តិដ្ឋំ និសិន្នោ ឧទ ភ សយោគោ
ឯកំ សតិំ ភិក្ខុ អធិដ្ឋហានោ
លភេថ បុញ្ញាបរិយំ វិសេសំ
លទ្ធាន បុញ្ញាបរិយំ វិសេសំ
អនស្សនំ មច្ចុរាជស្ស តរេយ្យំ ។ ឧសមំ ។

សោណត្ថេរវត្ថុ បញ្ចមោ ។

ปุคฺคลปญฺญตฺติ มานสมีสีเสหากมฺมุนาสมีสปญฺจินฺต เตวิชฺชาทิ
นานาวิเสส (ในคาถาว่า) ปุถุนานาภวาภเว ดังนี้เป็นต้น ชื่อว่า
จาตุมหาราชิกา ดาวดึงส์ (จาตุมหาราชิกา ดาวดึงส์นั้น) ท่าน
ได้กล่าวบุคคลผู้เลิศไว้ว่า นามตนิยา บุคคลผู้เลิศนั้น มิได้
มีในปัญญาของท่านเหล่านั้นเลย ฯ สูตรที่ ๙ ฯ

[๑๔๖] ข้าพเจ้าได้สดับมาอย่างนี้ว่า ฯ สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาค
ประทับอยู่ ณ กรุงราชคฤห์ ในวัดเวฬุวัน อันเป็นที่ให้เหยื่อกระแต
แก่กระแตทั้งหลาย ฯ สมัยนั้น พระอนุรุทธเถระผู้มีอายุ อยู่ในที่ลับ
ด้วยทิพยจักษุ อันบริสุทธิ์ล่วงจักษุของมนุษย์ ฯ พระผู้มีพระภาค
ทรงเห็นพระอนุรุทธเถระผู้มีอายุ ผู้อยู่ในที่ลับด้วยทิพยจักษุ อันบริสุทธิ์
ล่วงจักษุของมนุษย์ ฯ ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคทรงทราบความนี้
จึงได้ตรัสพระคาถานี้ ในขณะนั้นว่า

ภิกษุมีกายอันฝึกดีแล้ว มีจิตอันฝึกดีแล้ว
เห็นปานนี้ ย่อมงามด้วยปัญญา
อันยิ่งและประเสริฐ ภิกษุนั้นแล
ผู้มีคุณวิเศษมีประมาณยิ่งเช่นนี้
ชื่อว่าเป็นผู้ประเสริฐสุดในโลก ฯ

ภิกษุนั้นมีคุณวิเศษมีประมาณยิ่งเช่นนี้แล ชื่อว่าเป็นผู้ประเสริฐสุด
ในโลก ฯ สูตรที่ ๑๐ ฯ

จบ สัตตกนิบาต ๑

ตติยปณฺณาสกំ

ภควา អបฺปายุกา ภนฺเต มนุสฺสา ឧច្ចាសយនមหาសยนา ច ឧបฏฺฐาเปนฺติ

ឧទ្ទាន នៃសោណត្ថេរវត្ថុ ដោះគី

និយាយអំពីព្រះបាទបសេនទិកោសល ๑ ពុទ្ធមាតាមានព្រះជន្មាយុតិច ๑ សុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិ ๑ ពួកកុមារ ๑ ទេវោសថ ๑ សោណកុដិកណ្ណៈ ๑ កង្ខារេវតៈ ๑ ព្រះអានន្ទ ๑ មាណពប្រើនខាត់ មានវាចាគោកកាក ๑ ប្បមុខបន្ទកភិក្ខុ ๑ ฯ

ឧទានេ ឆដ្ឋំ ជច្ចន្ធវគ្គោ

[๑๔๗] ឯវមេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា វេសាលិយំ វិហរតិ មហាវនេ កូដាគារសាលាយំ ។ អថខោ ភគវា បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ វេសាលិំ បិណ្ឌាយ ចាវិសិ វេសាលិយំ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌចារប្បដិក្កន្តោ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ តេណ្ហាហិ អានន្ទ ឯសីធំ យេន ចាបាលចេតិយំ តេនុបសង្កមិស្សាម[๑] ឥតិភវិយាករោនិ ។ ឯវំភន្តេតិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ បដិស្សុត្វា ឯសីធំ អាទាយ ភគវន្តំ បិដ្ឋិតោ បិដ្ឋិតោ អនុពន្ធិ ។ អថខោ យេន ភគវា ចាបាលចេតិយំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ ឯសីធំ ឯសជ្ជិ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ រមណីយោ អានន្ទ វេសាលី រមណីយំ ឧទេនំ ចេតិយំ[๒]

---

๑ ឧ.ម. ចាបាលចេតិយំ តេនុបសង្កមិស្សាម ។ ๒ ម. ឧទេនចេតិយំ ។

ឧទាន ជិប្ផវគ្គ ទី ៦

(១២៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងភូវសាលាគារសាលា នាមហាវ័ន ជិតក្រុងវេសាលី ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្រាន់ប្រដាប់ចាត្រចីវរ បូលទៅកាន់ក្រុងវេសាលី ដើម្បីបិណ្ឌបាត្រ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ព្រះអង្គគាលត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត្រ ក្នុងក្រុងវេសាលី ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត្រ ក្នុងកាលជាខាន់ក្រោយភត្ត កំត្រាស់ប្រាប់ភទ្ទដ៏មានអាយុថា នែភទ្ទ អ្នកចូរយកតំសីទនៈ យើងនឹងចូលទៅឯឧបវាលចេតិយ ដើម្បីសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ។ ព្រះភទ្ទដ៏មានអាយុទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយកាន់យកនិសីទនៈទៅតាមគ្រោយ នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់យាងចូលទៅឯឧបវាលចេតិយ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់គង់លើអាសនៈ ដែលព្រះភទ្ទក្រាល លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់សិប់ហើយ ទើបទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះភទ្ទដ៏មានអាយុថា នែភទ្ទ ទីក្រុងវេសាលី គួរជាទីត្រេកអរ ឧទេនចេតិយ[1] គួរជាទីត្រេកអរ

---

១ ទីនោះជាទីនៅ របស់យក្សឈ្មោះឧទេន លុះកេសាងវិត្តិក្នុយ ទ្រង់កន្លែងនោះ ទើបហៅថា ឧទេនចេតិយ តមក ។

ឧទានំ ឆដ្ឋិស្ស ដុច្ចរិតវគ្គស្ស បឋមសុត្តំ

រមណីយំ កោតមកំ ចេតិយំ[๑] រមណីយំ សត្តម្ពំ ចេតិយំ[๒] រមណីយំ ពហុបុត្តំ ចេតិយំ[๓] រមណីយំ សារន្ទំ[๔] ចេតិយំ រមណីយំ ចាឝលំ[๕] ចេតិយំ យស្ស កស្សចិ អានន្ទ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីកតា យានីកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា សោ អាកង្ខមានោ[៦] កប្បំ វា តិដ្ឋេយ្យ កប្បាវសេសំ វា[៧] តថាគតស្ស ខោ អានន្ទ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីកតា យានីកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា សោ អាកង្ខមានោ អានន្ទ តថាគតោ កប្បំ វា តិដ្ឋេយ្យ កប្បាវសេសំ វា តំ ។

---

๑ ម. ជោតមកចេតិយំ ។ ๒ ម. សត្តម្ពចេតិយំ ។ ๓ ម. ពហុបុត្តចេតិយំ ។ ๔ ឧ. សារន្ធទំ ។ ម. អានន្ទ ។ ๕ ឧ. ចាបាលំ ។ ម. ចាបាល- ។ ๖ ម. ឯត្ថន្តរេ អានន្ទាតិ អត្ថំ ។ ๗ ឧ. វាតំ ។

โคตมกเจติยา[๑] ยาวตฺติกา สตฺตมฺพเจติยา[๒] ยาวตฺติกา พหุปุตฺตเจติยา[๓] ยาวตฺติกา สารนฺทเจติยา[๔] ยาวตฺติกา ปาวาลเจติยา[๕] ยาวตฺติกา อานนฺท อิทฺธิปาทา จตฺตาโร ภาวิตา พหุลีกตา ยานีกตา วตฺถุกตา อนุฏฺิตา ปริจิตา สุสมารทฺธา ตสฺส ปุคฺคลสฺส อากงฺขมาโน กปฺปาวเสสกมฺปิ ิเย

[๑๒๗] ปุน จปรំ ภิกฺขเว อายสฺมา អានន្ទោ ភគវតោ ឯតទវោច- ឧត្តរិតរោ ឧបមំ ករោតិ ឧត្តរិតរោ ឧបមំ ករោតិ ឧត្តរិតរោ ឧបមំ ករោតិ

[๑๒๘] កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើនិមិត្តដ៏តូចភ្លាត ធ្វើតុកាសដ៏តូចភ្លាតយ៉ាងនេះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុមិនអាចនឹងយល់បាន ទាំងមិនបានអាភាសនា នូវព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមព្រះអង្គ ឋិតនៅអស់អាយុកប្ប សូមព្រះសុគតឋិតនៅអស់អាយុកប្ប ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខដល់ទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ ដូច្នេះឡើយ ព្រោះត្រូវមារគ្របសង្កត់ចិត្ត ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ជាគំរប់ពីរដងថា ម្នាលអានន្ទ ក្រែងវេសាលី គួរជាទីត្រេកអរ ឧទេនចេតិយ ជាទីត្រេកអរ គោតមកចេតិយ ជាទីត្រេកអរ សត្តម្ពចេតិយ ជាទីត្រេកអរ ពហុបុត្តចេតិយ ជាទីត្រេកអរ សារន្ទចេតិយ ជាទីត្រេកអរ ចាបាលចេតិយ ជាទីត្រេកអរ ម្នាលអានន្ទ ឥទ្ធិបាទ ๔ ដែលបុគ្គលណា ចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ ធ្វើឲ្យជាទីតាំងហើយ អធិដ្ឋានហើយ សន្សំហើយ ប្រារព្ធល្អហើយ បុគ្គលនោះ កាលប្រាថ្នានឹងឋិតនៅអស់អាយុកប្ប ឬលើសអំពីអាយុកប្បក៏បាន ម្នាលអានន្ទ ឥទ្ធិបាទ ๔ ដែលព្រះតថាគត ចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ ធ្វើឲ្យជាទីតាំងហើយ អធិដ្ឋានហើយ សន្សំហើយ ប្រារព្ធល្អហើយ ម្នាលអានន្ទ ព្រះតថាគតនោះ

กปฺปฺยา ตาเทยฺยา กปฺปาวเสสา ฯ ปฺยาหนฺติ เอตฺถ ปิ-สทฺโท อายสฺมา อานนฺโท ภควตา ทิฏฺฐาวิกมฺมตฺตา ฉินฺนาวิกมฺมตฺตา ทิฏฺฐาเสวนาย ฉินฺนาวิกมฺมตฺตา ทิฏฺฐาเสวนาย ฉินฺนาวิกมฺมตฺตา ฉินฺนาสงฺกิ-ตปริวิตกฺกตฺตา น ภควนฺตํ ยาจิตุ ภพฺเพ ภควา กปฺปฺยา ตาเทยฺยา สุคโต กปฺปฺยา พหุชนหิตาย พหุชนสุ-ขาย โลกานุกมฺปาย อตฺถาย หิตาย สุขาย เทวมนุสฺสานนฺติ ยถาตํ มาเรน ปริยุฏฺฐิตจิตฺตา ฯ ตติยมฺปิ โข ภควา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ อามนฺเตสิ รมณีโย อานนฺท เวยฺยาลี รมณียา ขุทฺทโก เจติยา รมณีโย ตาตมกา เจติยา รมณีย สตฺตมฺพ เจติยา รมณีย พหุปุตฺตา เจติยา รมณีย สารนฺทโก เจติยา รมณีโย จาปาโล เจติย ยสฺส กสฺสจิ อานนฺท จตฺตาโร อิทฺธิปาทา ภาวิตา พหุลีกตา ยาน-กตา วตฺถุกตา อนุฏฺฐิตา ปริจิตา สุสมารทฺธา เสยฺยถาปิ อานนฺท อิเมสุ ปฺยา ตาเทยฺยา กปฺปฺยา ตาเทยฺยา กปฺปาวเสสา ตถาคตสฺส โข อานนฺท จตฺตาโร อิทฺธิปาทา ภาวิตา พหุลีกตา ยาน-กตา วตฺถุกตา

๒ฅาน ฉกฺกนิปาต ที่ ๖ ปปมสุตฺต

ดูก่อนอานนท์ ก็ในกาลครั้งนั้น อายุของมนุษย์ทั้งหลาย ประมาณ ๒ หมื่นปี ในกาลนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าทั้งหลาย ชื่อว่าเมตเตยยะ จักอุบัติขึ้นในโลก เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ประกอบด้วยวิชชาและจรณะ เป็นผู้ไปดีแล้ว เป็นผู้รู้แจ้งโลก เป็นสารถีฝึกบุรุษที่ควรฝึกได้ เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นพระพุทธเจ้า เป็นพระผู้มีพระภาค เหมือนอย่างเราในบัดนี้ ฉันนั้นเหมือนกัน ท่านพระอานนท์ได้ทูลถามว่า ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าโปรดทรงพระชนมายุให้ยืนนานเถิด ขอพระสุคตโปรดทรงพระชนมายุให้ยืนนานเถิด ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าโปรดทรงพระชนมายุให้ยืนนาน เพื่อประโยชน์แก่ชนเป็นอันมาก เพื่อความสุขแก่ชนเป็นอันมาก เพื่อความอนุเคราะห์แก่สัตว์โลก เพื่อความเจริญ เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าอย่าได้ทรงปรินิพพานในกาลเร็วนักเลย ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าอย่าได้ทรงปรินิพพานในกาลเร็วนักเลย ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าอย่าได้ทรงปรินิพพานในกาลเร็วนักเลย ดูก่อนอานนท์ ตถาคตจักไม่ปรินิพพานในกาลนี้ ดูก่อนอานนท์ ก็ในกาลครั้งนั้น อายุของมนุษย์ทั้งหลาย ประมาณ ๒ หมื่นปี ดูก่อนอานนท์ ในกาลนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าทั้งหลาย ชื่อว่าเมตเตยยะ จักอุบัติขึ้นในโลก เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ประกอบด้วยวิชชาและจรณะ เป็นผู้ไปดีแล้ว เป็นผู้รู้แจ้งโลก เป็นสารถีฝึกบุรุษที่ควรฝึกได้ เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นพระพุทธเจ้า เป็นพระผู้มีพระภาค เหมือนอย่างเราในบัดนี้ ฉันนั้นเหมือนกัน ดูก่อนอานนท์ ตถาคตจัก

អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា សោ អាកង្ខមាណោ អានន្ទ តថាគតោ កបฺប វា តិដ្ឋេយฺย កបฺปាវសេសំ វាតិ ។ ឯវមฺปิ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ ចិត្ត-រំកេ ដិបិត្តេ កយិរមានេ ចិត្តរំកេ ចិការេ កយិ-រមានេ ឆាសក្តិ បដិវិជ្ឈិតុំ ន ភគវន្តំ យាចិ តិដ្ឋតុ ភន្តេ ភគវា កបฺប តិដ្ឋតុ សុគតោ កបฺបំ ពហុជនហិ-តាយ ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្បាយ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានន្តិ យេវាតំ អាវេន បរិយុដ្ឋិតចិត្តោ ។

[๑๒๙] អថខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាម-ន្តេសិ តគ្គ ត្វំ អានន្ទ យស្សទានិ តេ កាលំ មញ្ញសីតិ ។ ឯវ ភន្តេតិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ បដិស្សុត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា ភគវតោ អវិទូរេ អញ្ញតរស្មិំ រុក្ខមូលេ និសីទិ ។

អធិដ្ឋានហើយ សន្សំហើយ ប្រារព្ធល្អហើយ ម្នាលអានន្ទ ព្រះតថាគត នោះ តាលប្រាថ្នានឹងឋិតនៅ អស់អាយុកប្បផ្តៃ លើសអំពីអាយុកប្បទៅក៏ បាន ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើនិមិត្តដ៏ទុឡ្ភរិត ធ្វើទុកាសដ៏ទុឡ្ភរិត យ៉ាងនេះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ មិនអាចយល់បាន ពាំងមិនបានអាពាធនា ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមព្រះអង្គ ឋិតនៅអស់ អាយុកប្ប សូមព្រះសុគត ឋិតនៅអស់អាយុកប្ប ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីជាប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតានឹង មនុស្សទាំងឡាយ ឱ្យបានដូច្នេះឡើយ ព្រោះត្រូវមារគ្របសង្កត់ចិត្ត ។

[១២៩] គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ថា ម្នាលអានន្ទ អ្នកចូរទៅ អ្នកចូរសំគាល់កាលដែលគួរទៅ ក្នុងកាល ឥឡូវនេះចុះ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយ បង្គំលាព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណហើយ អង្គុយទៀបគល់ឈើ ១ ដើមដ៏ឥតព្រះមានព្រះភាគ ។

๓. ทานวรรค ๑. ทานสูตร

[๑๓๐] ภิกษุทั้งหลาย ทานที่บุคคลให้แล้วในบุคคลผู้ทุศีล ย่อมมีผลมาก ในบุคคลผู้มีศีล ย่อมมีผลน้อย ๆ ทานที่บุคคลให้แล้วในบุคคลผู้ทุศีล ย่อมมีผลมาก ในบุคคลผู้มีศีลอย่างไร ภิกษุทั้งหลาย ทานที่บุคคลให้แล้วในบุคคลผู้ทุศีลอย่างนี้ ย่อมมีผลมาก ในบุคคลผู้มีศีลอย่างนี้ ย่อมมีผลน้อย ๆ ภิกษุทั้งหลาย ทานที่บุคคลให้แล้วในบุคคลผู้ทุศีล ย่อมมีผลมาก

[๑๓๐] គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន មានចិត្តបាប ចូលទៅរកព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ឋិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះមានចិត្តបាប ឋិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបពោលពាក្យនេះ នឹងព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចំរើនព្រឹក្ខ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ សូមព្រះសុគតចំរើនព្រឹក្ខ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ កាលនេះ ជាកាលគួរចំរើនព្រឹក្ខ របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់វាចានេះហើយថា នែ មានចិត្តបាប ពួកភិក្ខុជាសាវ័ករបស់តថាគត ដែលឈ្មោះសៃ បានបទ ភ្ញៀវភ្លា ប្រាថ្នាការកន្ត្រមចាកយោគៈ ជាពហុស្សុត ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌ សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយសេចក្តីគោរពក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ដ៏សមគួរ រៀនយកវាទៈនៃអាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយនឹងប្រាប់សំដែង បញ្ញត្ត តាំងទុក បើកចែក ធ្វើឲ្យពាក់ បានសង្កត់សង្កិនបរប្បវាទ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលខន្ធសង្កត់សង្កិនដោយល្អ សំដែងធម៌ប្រកបដោយបាដិហារ្យ (គ្រឿងអាង) នៅមិនមានជាបណ្តោះ តថាគតនឹងមិនទាន់បរិនិព្វានដរាបនោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ពួកភិក្ខុជាសាវ័ក របស់ព្រះមានព្រះភាគ ឈ្មោះសៃ បានបទ ភ្ញៀវភ្លា ប្រាថ្នាសេចក្តីកន្ត្រមចាកយោគៈ ជាពហុស្សុត ទ្រទ្រង់ធម៌

ឆម្ភាភុជម្ហប្បដិបជ្ជា សាមីចិប្បដិបជ្ជា អនុធម្មចារិនោ សកំ អាចរិយកំ ឧក្កុហេត្វា អាចិក្ខិតុំ ទេសេតុំ បញ្ញបេតុំ បដ្ឋបេតុំ វិវរិតុំ វិភជិតុំ ឧត្តានីកាតុំ ឧប្បន្នំ បរប្បវាទំ សហធម្មេន សុនិក្កហិតំ និក្កុហេត្វា សប្បដិហារិយំ ធម្មំ ទេសេតុំ បរិនិព្ពានធាតុ កន្តេ ភគវា បរិនិព្ពាតុ សុគតោ បរិនិព្ពាតុកាលោ ធាតុ កន្តេ ភគវតោ ភាសិតា នោ បនេសា ភន្តេ ភគវតា វាចា ន តាវាហំ ទាបិមេ បរិនិព្ពាយិស្សាមិ យាវ មេ ភិក្ខុនិយោ ន សាវិកា ភវិស្សន្តិ វិយត្តា វិនីតា វិសារទា ពហុស្សុតា ធម្មធរា ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នា សាមីចិប្បដិបន្នា អនុធម្មចារិនិយោ សកំ អាចរិយកំ ឧក្កុហេត្វា អាចិក្ខិស្សន្តិ ទេសិស្សន្តិ បញ្ញបេស្សន្តិ បដ្ឋបេស្សន្តិ វិវរិស្សន្តិ វិភជិស្សន្តិ ឧត្តានីករិស្សន្តិ ឧប្បន្នំ បរប្បវាទំ សហធម្មេន សុនិក្កហិតំ និក្កុហេត្វា សប្បដិហារិយំ ធម្មំ ទេសិស្សន្តីតិ ឯតរហិ នោ បន ភន្តេ[1] ភិក្ខុនិយោ ភគវតោ សាវិកា វិយត្តា វិនីតា វិសារទា ពហុស្សុតា

---

๑ ម. សន្តិ នោ បន ភន្តេ ឯតរហីតិ ទិស្សន្តិ ។

ប្រតិបត្តិធម៌ ដ៏សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយសេចក្តីគោរពក្រែង ប្រព្រឹត្ត
តាមធម៌ដ៏សមគួរ រឿនយកវាន:នៃអាចារ្យរបស់ខ្ញុំនេះហើយ ប្រាប់ សាំដែង
បញ្ចត្ត តាំងខុក បើក ចែក ឆ្លើយឆ្លាត់ ជានសង្កត់សង្កិនបរបក្សវាទ ដែល
កើតឡើងហើយ ឲ្យដាក់ចុះ ដែលខ្ញុំនសង្កត់សង្កិនដោយល្អ ហើយសាំដែង
ធម៌ប្រកបដោយប្បដិហារ្យ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់ចាំនិព្វាន ក្នុងកាលឥឡូវនេះ សូមព្រះសុគតចាំនិព្វាន បពិត្រព្រះ
អង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ កាលនេះជាកាលគួរចាំនិព្វានរបស់ព្រះមានព្រះភាគ
ហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់វាចា
នេះហើយថា ម្នាលមារចិត្តបាប ភ្លក់កិត្តិជាសាវិការបស់តថាគត ឈ្មោសរៃ
បានបទ ភ្លៀវភ្លា ប្រាថ្នាសេចក្តីក្សេមចាកយោគៈ ជាពហុស្សុត ទ្រទ្រង់
ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌ ដ៏សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិ ដោយសេចក្តីគោរពក្រែង
ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ដ៏សមគួរ រឿនយកវាន:នៃអាចារ្យរបស់ខ្ញុំនេះហើយនឹងប្រាប់
សាំដែង បញ្ចត្ត តាំងខុក បើក ចែក ឆ្លើយឆ្លាត់ ជានសង្កត់សង្កិនបរបក្ស-
វាទ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យដាក់ចុះដែលខ្ញុំន គួរសង្កត់សង្កិនដោយល្អ
សាំដែងធម៌ប្រកបដោយប្បដិហារ្យ នៅមិនទាន់មាន ដរាបណា តថាគត
នឹងមិនទាន់បរិនិព្វានដរាបនោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ភ្លក
កិត្តិ ជាសាវិការបស់ព្រះមានព្រះភាគ ឈ្មោសរៃ បានបទ ភ្លៀវភ្លា

๒๓. ธนิยสุตฺต ฉฏฺฐวคฺคสฺส ปฐมสุตฺตํ

เอวเมกฺโขมกามีนิเยา ตยาสฺสุโตา ธมฺมธโร ธมฺมานุธมฺม-
ปฏิปนฺโน สามีจิปฏิปนฺโน อนุธมฺมจาริโน เย สเก
อาจริยเก อุคฺคเหตฺวา อาจิกฺขนฺติ เทเสนฺติ ปญฺญเปนฺติ
ปฏฺฐเปนฺติ วิวรนฺติ วิภชนฺติ อุตฺตานีกโรนฺติ อุปฺปนฺนํ ปรปฺปวาทํ
สหธมฺเมน สุนิคฺคหิตํ นิคฺคเหตฺวา สปฺปาฏิหาริยํ
ธมฺมํ เทเสนฺติ ปริโยทาตมูลานิ กเตฺว กตฺวา ปริโยทาต-
สุตเตา ปริโยทานกาเลหานิ กเตฺว กตฺวาเตา ภาสิตา
เจา ปเนสา กเตฺว กตฺวาตาติ ฉตาติหาสิ ตาติ ปริโย-
ยิสฺสามิ เอเว เม อุตาสกา จ สาวกา ภวิสฺสนฺติ
วิยตฺตา วินีตา วิสารทา ปตฺตา เยเกฺขมกามา ตยาสฺสุตา
ธมฺมธโร ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺโน สามีจิปฏิปนฺโน อนุธมฺมจา-
ริโน เย สเก อาจริยเก อุคฺคเหตฺวา อาจิกฺขิสฺสนฺติ เทเส-
สฺสนฺติ ปญฺญเปสฺสนฺติ ปฏฺฐเปสฺสนฺติ วิวริสฺสนฺติ วิภชิสฺสนฺติ
อุตฺตานีกริสฺสนฺติ อุปฺปนฺนํ ปรปฺปวาทํ สหธมฺเมน สุนิคฺคหิต-
หิตาหิ เอเว ปน เต อุตาสกา กตฺวาเตา สาวกา

ប្រាថ្នាៈសេចក្តីក្សេមចាកយោគៈ ជាពហុសូត្រ ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយសេចក្តីគោរពក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ដ៏សមគួរ រៀនយកវាទៈ នៃអាចារ្យរបស់ខ្លួនហើយច្រាប់ សំដែង បញ្ចក្ខ តាំងទុក បើកចែក ឆ្លើយឲ្យរាក់ ជានសង្កត់សង្កិនបរបក្សវាទ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលខ្លួនសង្កត់សង្កិនដោយល្អ ហើយសំដែងធម៌ ប្រកបដោយបាដិហារ្យ បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បរិនិព្វាន ក្នុងកាលឥឡូវនេះ សូមព្រះសុគតបរិនិព្វាន បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ កាលនេះជាកាលគួរបរិនិព្វានរបស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើនព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់វាចានេះហើយថា នែមារចិត្តបាប ពួកទេវបុត្តសាសភ័ក រប់តថាគត ឈ្មោះសាវ៉ៃ បានបន្ទេរក្អៀរក្អា ប្រាថ្នាសេចក្តីក្សេមចាកយោគៈ ជាពហុសូត្រ ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយសេចក្តីគោរពក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ដ៏សមគួរ បានរៀនយកវាទៈនៃអាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយនឹងច្រាប់ សំដែង បញ្ចក្ខ តាំងទុក បើកចែក ឆ្លើយឲ្យរាក់ ជានសង្កត់សង្កិនបរបក្សវាទដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលខ្លួនសង្កត់សង្កិនបានដោយ.ល្អ សំដែងធម៌ប្រកបដោយបាដិហារ្យ នៅមិនទាន់មានដរាបណា តថាគតនឹងមិនទាន់បរិនិព្វាន ដរាបនោះ បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ពួកទេវបុត្តសាសភ័ក របស់ព្រះមានព្រះភាគ

วิญฺญาณ ปิณฺฑาย วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปนฺติ นามญฺจ รูปญฺจ นามรูปมฺปิ ตีณิ นามานิ เวทนา สญฺญา เจตนา ผสฺโส มนสิกาโร นามมฺปิ จตฺตาริ มหาภูตานิ จตุนฺนญฺจ มหาภูตานนฺติ รูปมฺปิ

ឈ្មោសរៃ បានបទ ក្នុវៃក្នា ប្រាថ្នាសេចក្តីក្សេមចាកយោគៈ ជា
ពហុស្សុត ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌ ដ៏សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយ
សេចក្តីកោតក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ដ៏សមគួរ បានរៀនយកវាក្យៈនៃអាចារ្យ
របស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្តិ តាំងទុក បើក ចែក ឆ្លើយឲ្យភ្លឺ
បានសង្កត់សង្កិនបរបក្សវាទដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ច ដល់ខ្លួនសង្កត់
សង្កិនបានដោយល្អ សំដែងធម៌ប្រកបដោយប្រាជ្ញាជាហេតុ បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ បរិនិព្វានក្នុងកាលឥឡូវនេះ សូមព្រះ
សុគតបរិនិព្វាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ កាលនេះជាកាលគួរ
បរិនិព្វានរបស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះថា
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់វាចានេះហើយថា ម្នាលមារចិត្តបាប ពួក
ឧបាសិកា ជាសាវិកា របស់តថាគត ឈ្មោសរៃ បានបទ ក្នុវៃក្នា ប្រាថ្នា
សេចក្តីក្សេមចាកយោគៈ ទ្រទ្រង់ធម៌ ជាពហុស្សុត ប្រតិបត្តិធម៌ដ៏សម
គួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយសេចក្តីកោតក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ដ៏សមគួរ
រៀនយកវាក្យៈនៃអាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយនឹងប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្តិ តាំង
ទុក បើក ចែក ឆ្លើយឲ្យភ្លឺ បានសង្កត់សង្កិនបរបក្សវាទ ដែលកើតឡើង
ហើយ ឲ្យជាកិច្ច ដែលខ្លួនសង្កត់សង្កិនបានដោយល្អ សំដែងធម៌ប្រកប
ដោយប្រាជ្ញាជាហេតុ ដរាបណា តថាគតនឹងមិនទាន់បរិនិព្វាន ដរាបនោះ

ทุกาทเน ธมฺมิสฺส ภิกฺขุสฺส ปาปิมนฺตุ

ฯเปฯ เอวมฺปิ เขฺว ปน ภนฺเต ทุกาสิกา ภควตา สาวิกา วิญฺญตฺตา วิเสสาธิคมาย วิสภาคปุคฺคลา เยภุยฺเยน ทุสฺสีลา ปาปธมฺมา อสุจิปฏิจฺฉนฺนกมฺมนฺตา อสฺสมณา อปฏิญฺญาสมณปฏิญฺญา อพฺรหฺมจารี พฺรหฺมจาริปฏิญฺญา กสาวกณฺฐา ปูติอวสฺสุตา กสมฺพุชชาตา เอวรูปา ปาปธมฺมา อุปาสิกาโย อุปสงฺกมิตฺวา ธมฺมิกานิ สิกฺขาปทานิ ปญฺญเปนฺติ ปฏิกฺขิปนฺติ อุโปสถกมฺมานิ ปญฺญเปนฺติ ปฏิกฺขิปนฺติ ปวารณา ปญฺญเปนฺติ ปฏิกฺขิปนฺติ อุกฺขิตฺตกานิ กโรนฺติ ปฏิกฺขิปนฺติ ปาปกานิ ทิฏฺฐิคตานิ คณฺหนฺติ ปริจฺจชนฺติ ตา ปาปธมฺมา อุปาสิกาโย กาเยน เภทา ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยูปปตฺตึ ปาปุณนฺติ ตาสญฺจ ปาปธมฺมานญฺเญว ปาปธมฺมา อุปาสิกาโย ปาปธมฺมานญฺเญว ปาปธมฺมา ภิกฺขู ปาปธมฺมา ภิกฺขุนิโย ปาปธมฺมา อุปาสกา ปาปธมฺมา อุปาสิกาโย ปาปธมฺมา ราชาโน ปาปธมฺมา ราชมหามตฺตา ปาปธมฺมา ติตฺถิยา ปาปธมฺมา ติตฺถิยสาวกา ปาปธมฺมา เทวตา ปาปธมฺมา มนุสฺสา ปาปธมฺมา ติรจฺฉานคตา ปาปธมฺมา เอวมฺปิ เขฺว ปน ภนฺเต ภควตา สาวิกา วิญฺญตฺตา วิเสสาธิคมาย วิสภาคปุคฺคลา เยภุยฺเยน ทุสฺสีล

ឧទាន ដប្ចន្នវគ្គទី ៦ បឋមសូត្រ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះពួកខ្ញុំសិក្ខាជាសាវិការបស់ព្រះមានព្រះភាគ ឈ្មោះសៃ ចូលទៅគាល់ ក្រាបថ្វាយសេចក្តីក្សេមចាកយោគៈ ទ្រទ្រង់ធម៌ ជាពហុស្សូត្រ ប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយសេចក្តីគោរពក្រែង ប្រតិបត្តិតាមធម៌ដ៏សមគួរ រៀនយកវាក្យៈនៃអាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយក្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត តាំងទុក បើក ចែក ដើម្បីឲ្យកក់ ចូលសង្កត់សង្កិនបបួរវាទ ដែលតើតឡើងហើយ ឲ្យដាក់ចុះដែលខ្លួន សង្កត់សង្កិនចូលដោយល្អ ហើយសំដែងធម៌ប្រកបដោយចូលជាហេតុ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគបរិនិព្វានក្នុងកាលឥឡូវនេះ សូមព្រះសុគតបរិនិព្វាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ កាលនេះ ជាកាលគួរបរិនិព្វានរបស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះថាព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់វាចានេះហើយថា ម្នាលមារចិត្តចាប ព្រហ្មចរិយធម៌ របស់តថាគតនេះនៅមិនទាន់ខ្ជាប់ខ្ជួន ផ្សព្វផ្សាយ ទូលាយ ដ៏ធំប្រើនគ្នា ត្រាស់ត្រៃលោក ដរាបណា ទាំងពួកទេវតានឹងមនុស្ស សំដែងបានដោយប្រពៃ ដរាបណា តថាគតនឹងមិនទាន់បរិនិព្វាន ដរាបនោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ខ្ជាប់ខ្ជួន ផ្សព្វផ្សាយ ទូលាយ ដ៏ធំប្រើនគ្នា ត្រាស់ត្រៃលោកហើយ ទាំងពួកទេវតានឹងមនុស្សក៏សំដែងបានដោយប្រពៃ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ សូមព្រះមានព្រះភាគ បរិនិព្វាន

ปริญฺญาสุ สกเตน ปริญฺญาเตน โลเก ภควา ภควาติ ฯ

(๑๓๑) ยสฺมา ปุเพฺพ ภควา มาร ตาปิมฺปิ ปจฺจเวกฺขเต อเปฺปสฺสุเกา ภูมิ ภาปิม เหาปิ น ปิร ตถาคตสฺส ปริญฺญาเณ ภวิสฺสติ ฯเตา ตสฺมาสฺมา มาสาเณ อตฺถยเน ตถาคเตา ปริญฺญายิสฺสตีติ ฯ อถเขา ภควา ตาภาสา-เตติเยน[1] สเตา สมฺปชาเนา อายุสงฺขาร ฐิสฺสฺสติ ฯ ฐิสฺสฺสเต จ ภควเตา อายุสงฺขาเร ปหาเนา โลเก ภูมิตาเตา อเปกฺขสิ ภีสเนเตา เตสมหาสเตา เนวฺหุนฺหกิเยา[2] จ ฉลภิสุ ฯ อถเขา ภควา ฯเตมตฺเถ วิทิตฺวา ตายเมา เวลายเมา ฯมเมา ฯตาเนเสา ฯตาเนสิ

ตุลมตุลญฺเจ สมฺภเว
ภวสงฺขารมวสฺสชฺชิ มุนิ
อชฺฌตฺตรโต สมาหิโต
อภินฺทิ กวจมิวตฺตสมฺภวนฺติ ฯ สุตฺตนฺตปมาณ ฯ (๓)

(๑๓๒) ยาวญฺจิ สุตฺต ฯ ยตฺถ สมเย ภควา

---

๑ ฉ.ม. ตาตาเล เวตเยเย ฯ ๒ ม. เนวฺหุนฺหกิเยา ฯ ๓ ฉ.ม. สุตฺตนฺตปมาณนฺติ ฯ

សូមព្រះសុគត បរិនិព្វាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ កាលនេះ ជាកាលគួរបរិនិព្វាន របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ ។

[๑๓๑] កាលបើមារ ទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់តបនឹងមារចិត្តបាបថា ម្នាលមារចិត្តបាប ចូរអ្នកកុំមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយចុះ ការបរិនិព្វាន របស់តថាគតមិនយូរប៉ុន្មានទេ អំណើះពី ៣ ខែ ទៀតអំពីថ្ងៃនេះ តថាគតនឹងបរិនិព្វាន ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់មានសតិសម្បជញ្ញៈ ដាក់អាយុសង្ខារ នាបាវាលចេតិយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដាក់អាយុសង្ខារហើយ មហាប្រឋពី កក្រើក គួរឲ្យខ្លាច ព្រឺព្រួចរោម ពាក្យក្តាន់តូរឡើង ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឹង្គទានេះ ក្នុងវេលានោះវា

ព្រះពុទ្ធ ជាអ្នកប្រាជ្ញ បានលះបង់កុសលចិត្តដែលគួរប្ញឹងបាននឹងប្ញឹង មិនបានផង តិលេស ជាដែនកើតផង សង្ខារប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងភពផង ទ្រង់ត្រេកអរក្នុងខាងក្នុង មានព្រះហឫទ័យតាំងមាំហើយ បានទំលាយបណ្តាញ គឺតិលេសដែលមានខ្លួន ជាដែនកើត ដូចជាគ្រឿងក្រោះ (របស់ពាហន) ។ សូត្រទី ๑ ។

[๑๓๒] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ

๑๓ ธម្មិស្ស ជិច្ចន្ធវគ្គស្ស ទុតិយសុត្តំ

សាវត្ថិយំ វិហរតិ បុព្ពារាមេ មិគារមាតុ បាសាទេ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា សាយណ្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ ពហិទ្វារកោដ្ឋកេ និសិន្នោ ហោតិ ។ អថ ខោ រាជា បសេនទិ កោសលោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ តេន ខោ បន សមយេន សត្ថ ច ជដិលា សត្ថ ច ឯក្កជ្ជា សត្ថ ច អចេលា សត្ថ ច ឯកសាដា សត្ថ ច បរិព្ពាជកា បរូឡ្ហកច្ឆនខ. លោមា ទាឋីវិធមាធាយ[1] ភគវតោ អវិទូរេ អតិក្កមន្តិ[2] ។ អទ្ទសា ខោ រាជា បសេនទិ កោសលោ តេ សត្ថ ច ជដិលេ សត្ថ ច ឯក្កជ្ជេ សត្ថ ច អចេលេ សត្ថ ច ឯកសាដេ សត្ថ ច បរិព្ពាជកេ បរូឡ្ហកច្ឆនខលោមេ ទាឋីវិធមាធាយ ភគវតោ អវិទូរេ អតិក្កមន្តេ ឯតមត្ថំ ឧដ្ឋាយាសនា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ តវិត្វា បញ្ជលិកោ តិក្ខត្តុំ ឧទានំ

---

๑ ម. ទាឋីវិធមាធាយ ។ ๒ ម. អតិក្កមន្តំ ។

គង់ ក្នុងមិគារមាតុប្រាសាទ នាវត្តបុព្វារាម ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ចេញអំពីទីសម្ងំ ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ហើយទ្រង់គង់ឆ្ងាំងក្រៅក្លោងទ្វារ ។ គ្រានោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ គង់នៅ ក្នុងទីសមគួរ ។ សម័យនោះឯង ពួកជដិល(១) ៧ នាក់ ពួកនិគ្រន្ថ ៧ នាក់(២) ពួកអចេល ៧ នាក់(៣) ពួកឯកសាដក ៧ នាក់(៤) ពួកបរិព្វាជក ៧ នាក់(៥) សុទ្ធតែមានរោម ឆ្នាំដ៏ក្រៀក ទ្រុបទ្រុលនឹងក្រចកវែង ។ នាំយកម្រែកមានប្រការផ្សេង ។ ដើរចូលមកក្នុងទីដ៏ឆ្ងាយនៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ទតឃើញពួកអ្នកបួសទាំងនោះគឺ ជដិល ៧ នាក់ និគ្រន្ថ ៧ នាក់ អចេល ៧ នាក់ ឯកសាដក ៧ នាក់ បរិព្វាជក ៧ នាក់ សុទ្ធតែមានរោម ឆ្នាំដ៏ក្រៀក ទ្រុបទ្រុលនឹងក្រចកវែង ។ នាំយកម្រែក មានប្រការផ្សេង ។ ហើយដើរចូលមកក្នុងទីដ៏ឆ្ងាយនៃព្រះមានព្រះភាគ លុះទ្រង់ទតឃើញហើយ ទើបក្រោកចាកអាសនៈ ធ្វើសំពត់ឆៀងស្មាម្ខាង ហើយលុតមណ្ឌលជង្គង់ខាងស្តាំចុះ លើប្រថពី

---

๑ អ្នកបួសក្រៅពុទ្ធសាសនា ធ្វើដាក់បស ។ ๒ សភាពជានិច្រន្ថទ្រទ្រង់សំលៀកបំពាក់ពណ៌ស ។ ๓ អាក្រាតឥតគ្រឿងលំលៀកបំពាក់ឡើយ ។ ๔ បង់កំណាត់សំពត់ត្រង់ដៃ ហើយនឹងបិទចាំង (ប៉ុង) ខាងមុខសរីរៈ ធ្វើបនិត្រន្ថមានសំពត់សាឯកតែមួយ ។ ๕ ឈ្មោះអ្នកបួសក្រៅពុទ្ធសាសនាដែរ ។ អង្គុកថា ។

เยน เต สตฺต ปฐวิโย สตฺต ปพฺพตา สตฺต มหานทิโย สตฺต ปปาตสรา สตฺต มหาสมุทฺทา เตน-ญฺเจวาหมฺปฺยมฺหิ เตสุ ปาณภูเตสุ ตถาคตสฺส วา ตถาคตสาวกสฺส วา ทนฺตภูมึ สมถภูมึ วูปสมภูมึ ปรินิพฺพานภูมึ ยาวเทว นิรยา ยาวติรจฺฉานโยนิ ยาว ปิตฺติวิสยา ยาว มนุสฺสา ยาว เทวา ยาว อกนิฏฺฐา ตาว ปาปุณามิ ตาว เม ตตฺถ ปฏิลาภา ภวิสฺสนฺติ

ប្រណមអញ្ជលី បំពោះពួកអ្នកបួសទាំងនោះគឺជដិល ๗ នាក់ ទគ្រែន្ត ๗ នាក់ អចេល ๗ នាក់ ឯកសាដក ๗ នាក់ បរិព្វាជក ๗ នាក់ នោះ ហើយប្រកាសនាម (របស់ព្រះអង្គ) អស់វារៈ ๓ ដងថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ខ្ញុំជាស្តេចឈ្មោះបសេនទិកោសល បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ខ្ញុំជាស្តេចឈ្មោះបសេនទិកោសល ។ គ្រានោះ គាលពួកអ្នកបួសទាំងនោះគឺជដិល ๗ នាក់ ទគ្រែន្ត ๗ នាក់ អចេល ๗ នាក់ ឯកសាដក ๗ នាក់ បរិព្វាជក ๗ នាក់ បេញ្ជាទៀមិនយូរប៉ុន្មាន ទើបព្រះបាទបសេនទិកោសល ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចគង់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះបាទបសេនទិកោសល ស្តេចគង់នៅក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះ បំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកអ្នកបួសណា ជាព្រះអរហន្ត ឬបានសម្រេចអរហត្តមគ្គក្តី លោក បណ្តាអ្នកបួសទាំងនោះ ជាព្រះអរហន្តមួយដែរឬ ។

[๑๓๓] បពិត្រមហារាជ ដំណើរដែលថា បុគ្គលនេះជាព្រះអរហន្ត ឬបុគ្គលនេះ បានសម្រេចអរហត្តមគ្គនោះ ព្រះអង្គជាគ្រហស្ថ ជាអ្នកបរិភោគកាម គ្រប់គ្រងសយនៈដែលបង្អែតដោយបុប្ផ ប្រើប្រាស់កាសិកព័ស្ត្រ នឹងលំអតឬមបង្អួន ទ្រទ្រង់តម្រងផ្កាឈើនឹងគ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបផ្សែង ។ ត្រែកអរបំពោះមាសប្រាក់ ដឹងបាន ដោយក្រណាស់ ។

ឧទានេ ជន្ធិស្ស ជិច្ចន្ធុវគ្គស្ស ទុតិយសុត្តំ

សំវាសេន ខោ មហារាជ សីលវំ វេទិតព្ពំ តញ្ច ខោ ទីឃេន អទ្ធុនា ន ឥត្តរេន[1] មនសិការេន នោ អមនសិការេន[2] បញ្ញវតា នោ ទុប្បញ្ញេន ។ សំវោ-ហារេន ខោ[3] មហារាជ សោចេយ្យំ វេទិតព្ពំ តញ្ច-ខោ ទីឃេន អទ្ធុនា ន ឥត្តរេន មនសិការេន នោ អមនសិការេន បញ្ញវតា នោ ទុប្បញ្ញេន ។ អាប.-ឣសុ ខោ មហារាជ ថាមោ វេទិតព្ពោ សោ ច ខោ ទីឃេន អទ្ធុនា ន ឥត្តរេន មនសិការេន នោ អមនសិ-ការេន បញ្ញវតា នោ ទុប្បញ្ញេន ។ សាកច្ឆាយ ខោ មហារាជ បញ្ញា វេទិតព្ពា សា ច ខោ ទីឃេន អទ្ធុនា ន ឥត្តរេន មនសិការេន នោ អមនសិការេន បញ្ញវតា នោ ទុប្បញ្ញេនាតិ ។

---

១ ឧ.ម. តិត្តរំ ។ ២ ឧ.ម. អមនសិការ ។ ៣ ឧ.ម. សព្ពោហារេន ។

បពិត្រមហាពាជ សីល ត្រូវបុគ្គលដឹង ដោយការនៅរួមគ្នា សីលនោះឯងគេដឹងបាន ដោយកាលវែង មិនមែនដឹងបាន ដោយកាលបន្តិចបន្តួចទេ កាលកំណត់ក្នុងចិត្ត ទើបអាចដឹងបាន កាលបើមិនបានកំណត់ក្នុងចិត្ត មិនងាយដឹងបាន អ្នកជាបណ្ឌិត ទើបអាចដឹងបាន ដនពាលមិនងាយដឹងបានទេ ។ បពិត្រមហាពាជ សេចក្តីស្អាត ត្រូវបុគ្គលដឹងបាន ដោយការនិយាយឆ្លើយឆ្លង ទាំងសេចក្តីស្អាតនោះឯង គេដឹងបាន ដោយកាលវែង មិនមែនដឹងដោយកាលបន្តិចបន្តួចទេ កាលកំណត់ក្នុងចិត្ត ទើបអាចដឹងបាន កាលបើមិនបានកំណត់ក្នុងចិត្ត មិនងាយដឹងបានទេ អ្នកជាបណ្ឌិត ទើបអាចដឹងបាន ដនពាលមិនងាយដឹងបានទេ ។ បពិត្រមហាពាជ កំឡាំងញាណ ត្រូវបុគ្គលដឹងបាន ក្នុងវេលាមានអន្តរាយ ទាំងកំឡាំងញាណនោះឯង ត្រូវដឹងដោយកាលវែង មិនមែនដឹងដោយកាលបន្តិចបន្តួចទេ កាលកំណត់ក្នុងចិត្ត ទើបអាចដឹងបាន កាលបើមិនបានកំណត់ក្នុងចិត្ត មិនងាយដឹងបានទេ អ្នកជាបណ្ឌិត ទើបអាចដឹងបាន ដនពាលមិនងាយដឹងបានទេ ។ បពិត្រមហាពាជ បញ្ញា ត្រូវបុគ្គលដឹងបាន ដោយការសាកសួរ ទាំងបញ្ញានោះឯង ត្រូវដឹង ដោយកាលវែង មិនមែនដឹង ដោយកាលបន្តិចបន្តួចទេ កាលកំណត់ក្នុងចិត្ត ទើបអាចដឹងបាន កាលបើមិនបានកំណត់ក្នុងចិត្ត មិនងាយដឹងបានទេ អ្នកជាបណ្ឌិតទើបអាចដឹងបាន ដនពាលមិនងាយដឹងបានទេ ។

(๑๓๔) อกฺขายิ กนฺเต อฏฺฐกถาย กนฺเต ยถา สุภาสิ-
ตญฺเจทํ ภควตา ขุชฺชุตฺตรา เอวมฺปิ มหาภาค ตถา ตัมปิ ตา
ภควตา ปุตฺตสมฺภวสยนา อฏฺฐาสนฺเตน
ภาสิตจนฺทนา ปจฺจุภาเสน มาลาคนฺธวิเลปนา
ภารยนฺเตน ชาตรูปรชตา สาธิยนฺเตน ฯเม ภ
อรหนฺโต ฯเม ภ อรหตฺตมคฺคา สมาปชฺชาติ ฯ
สกฺกสฺเสน เอวมฺ มหาภาค สีลา เวธิตพฺพา ตญฺจ
เอวมฺ ธีเยน อนฺธา น ฯตฺตเรน มนสิกาเตา
เอวมฺ อมนสิกาเตา ปญฺญาตา เอวมฺ ขุปฺปญฺเญน ฯ
สกฺกเมหาเรน เอวมฺ มหาภาค สาเวเยฺย เวธิตพฺพา
ตญฺจ เอวมฺ ธีเยน อนฺธา น ฯตฺตเรน มนสิกาเตา
เอวมฺ อมนสิกาเตา ปญฺญาตา เอวมฺ ขุปฺปญฺเญน ฯ
อภยสฺส เอวมฺ มหาภาค ชาเมา เวธิตพฺพา

(๑๓๔) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចំឡែកណាស់ ត្រង់ដែលព្រះមានព្រះភាគ សំដែងដោយប្រពៃថា បពិត្រមហាពាហ ដំណើរដែលថា បុគ្គលនេះ ជាព្រះអរហន្ត ឬបុគ្គលនេះ បានសម្រេចអរហត្តមគ្គនោះ ព្រះអង្គជាគ្រហស្ថ ជាអ្នកបរិភោគកាមគ្រប់គ្រងសយនៈ ដែលចង្អៀតដោយបុត្ត ប្រើប្រាស់កាសិកព័ស្ត្រ នឹងលំអិតខ្ញីមចន្ទន៍ ទ្រទ្រង់កម្រងផ្កា គ្រឿងក្រអូបគ្រឿងលាបផ្សេងៗ ត្រេកអរចំពោះមាស ប្រាក់ ដឹងបានដោយក្រណាស់ ។ បពិត្រមហាពាហ សីលត្រូវបុគ្គលដឹងបាន ដោយការទៅរួមគ្នា ទាំងសីលនោះឯង គេដឹងបាន ដោយកាលវែង មិនមែនដឹង ដោយកាលបន្តិចបន្តួចទេ កាលកំណត់ក្នុងចិត្ត ទើបដឹងបានកាលបើមិនកំណត់ក្នុងចិត្តមិនងាយដឹងបានទេ អ្នកជាបណ្ឌិតទើបអាចដឹងបាន ដនពាលមិនងាយដឹងបានទេ ។ បពិត្រមហាពាហ សេចក្តីស្អាតត្រូវបុគ្គលដឹងបាន ដោយការនិយាយឆ្លើយឆ្លង ទាំងសេចក្តីស្អាតនោះឯង គេដឹង ដោយកាលវែង មិនមែនដឹង ដោយកាលបន្តិចបន្តួចទេ កាលកំណត់ក្នុងចិត្ត ទើបអាចដឹងបាន កាលបើមិនកំណត់ក្នុងចិត្ត មិនងាយដឹងបានទេ អ្នកជាបណ្ឌិត ទើបអាចដឹងបាន ដនពាលមិនងាយដឹងបានទេ ។ បពិត្រមហាពាហ កំឡាំងញាណ ត្រូវបុគ្គលដឹងបាន ក្នុងវេលាមានអន្តរាយ

๑๓ ឆដ្ឋំ ឈានវគ្គស្ស ទុតិយសុត្តំ

សោ ច ខោ នីយេន អន្តរា ន ឥត្តរេន មនសិការេន. រោគា ខោ អមនសិការរោគា បញ្ចវិតា ខោ ឧប្បជ្ជេយ្យុំ។ សាកច្ឆាយ ខោ មហារាជ បញ្ចា វេទិតព្វា សាច ខោ នីយេន អន្តរា ន ឥត្តរេន មនសិការរោគា ខោ អមនសិការរោគា បញ្ចវិតា ខោ ឧប្បជ្ជេយ្យុំ តំ។ ឯតេ ភន្តេ មម បុរិសា ចោរា ឱចរកា ឯនបទំ ឱតរិត្វា អាគច្ឆន្តិ តេមេ បឋមំ ឱតិណ្ណំ អមេ បច្ឆា ឱតរិស្សាមិ ឥទានិ តេ ភន្តេ តំ រជោជល្លំ បវាហេត្វា សុភ្គតា សុវិលិត្តា កប្បិតកេសមស្សូ ឱទាតវត្ថវសនា បញ្ចហិ កាមគុណេហិ សមប្បិតា សមង្គីភូតា បរិចារយិស្សន្តិ[1] ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

ន ភាយមេយ្យ សព្ពត្ត ជាញស្សុ បុរិសោ សិយា
ជាញ្ញំ ឯសុយ ជីវេយ្យ ឆម្ភេ ន វណី ចរេតិ[2] ។
ទុតិយំ[3] ។

---

๑ ឧ.ម. បរិចារិស្សន្តីតិ ។ បរិចរិស្សន្តីតិ អដ្ឋកថាយំ ករិស្សតីតិ ។ ๒ ម. ឆម្ភេន វិណដ្ឋំ ចរតិ ។ ๓ ឧ.ម. ទុតិយន្តិ ឧត្តំ ។

ទាំងកំឡាំងញាណនោះឯង ត្រូវដឹង ដោយកាលវែង មិនមែនដឹង ដោយកាលបន្តិចបន្តួចទេ កាលកំណត់កន្ត ចិត្ត ទើបអាចដឹងបាន កាលបើមិនកំណត់កន្ត ចិត្ត មិនងាយដឹងបានទេ ។ បពិត្រមហារាជ បញ្ញា ត្រូវបុគ្គលដឹងបាន ដោយកាលសាកច្ឆា ទាំងបញ្ញានោះឯង ត្រូវដឹង ដោយកាលវែង មិនមែនដឹង ដោយកាលបន្តិចបន្តួចទេ កាលកំណត់កន្ត ចិត្ត ទើបអាចដឹងបាន កាលបើមិនកំណត់កន្ត ចិត្ត មិនងាយដឹងបានទេ អ្នកជាបណ្ឌិត ទើបអាចដឹងបាន ជនពាលមិនងាយដឹងបានទេ ។ បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន ពួកបុរសបរស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ទាំនុះដូចជាចោរ ដើរតត្រុក ត្រួតត្រាជនបទ ពួកបុរសទាំងនោះមកត្រួតត្រាមុន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងមកត្រួតត្រាខាងក្រោយ បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ពួកបុរសទាំងនោះបណ្តែតបន្ទាត់បង់ចូលទឹងមន្ទិលនោះចេញ ហើយងូតទឹក លាបស្រឡាបដោយល្អ តោសត់ទឹងពុកមាត់ ស្លៀកពាក់សំពត់ពណិ ស ឆ្អែតស្កប់ស្កល់ មូលមិត្តបំរើ ដោយគាមគុណប្រាំ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបសេចក្តីនុះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឹទ្ធានេះ ក្នុងវេលានោះថា

បុគ្គលមិនគប្បីប្រឹងប្រែង ក្នុងអំពើលាមកទាំងពួងទេ បុគ្គលមិនគប្បីជាបុរសនៃបុគ្គលដទៃ មិនគប្បីរស់នៅព្រោះអាស្រ័យអ្នកដទៃ មិនគប្បីប្រព្រឹត្តអធម៌ (ដើម្បីលាភ) ដូចគារដ្ឋញប្រៃទេ ។ សូត្រទី ៦ ។

(๑๓๕) ฬาฬฺเห สุตฺตํ ฯ ฬกาเล สมเย ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน ภควา อตฺตโน อเนกาหิ ชาติสเตหิ อกุสลเจ ฉฑฺเฑ ปหีเน ปฏิวิทฺธมหาโน ฉินฺนภิสฺโส วิหรติ อเนกาหิ จ กุสลเจ ฉฑฺเฑ อาวชฺชาย[๑] จาปิ ปฏิวิทฺธาเต ฯ อถ โข ภควา อตฺตโน อเนกาหิ ชาติสเตหิ อกุสลเจ ฉฑฺเฑ ปหีเน วิทิตฺวา อเนกาหิ จ กุสลเจ ฉฑฺเฑ อาวชฺชาย จาปิ ปฏิวิทฺธาเต ตายํ เวลายํ อิมํ อุทานํ อุทาเนสิ

อหุ ปุเพฺพ ตทา นาหุ นาหุ ปุเพฺพ ตทา อหุ
น จาหุ น จ กิสฺสตฺถิ น เจตรหิ ทิสฺสติ ฯ
ตถาเยํ[๒] ฯ

(๑๓๖) ฬาฬฺเห สุตฺตํ ฯ ฬกาเล สมเย ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ

๑ ม. อาวชฺชา ฯ ๒ ฉ.ม. ตถิยนฺติ ปาฐนฺตรํ ฯ

(๑๓๕) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យ នោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ កំពុងគង់ពិចារណា ពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមក ច្រើនប្រការ ដែលទ្រង់លះហើយផង ពួកកុសលធម៌ ច្រើនប្រការ ដែលបរិបូណ៌ដោយការចំរើនផង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបពួកអកុសល-ធម៌ដ៏លាមក ច្រើនប្រការ ដែលព្រះអង្គ លះហើយផង ពួកកុសលធម៌ច្រើនប្រការ ដែលបរិបូណ៌ ដោយការចំរើនផង ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាន នេះ ក្នុងវេលានោះថា

ពួកកិលេសមានភាគៈជាដើម ភ្លាប់មានហើយ ក្នុងកាលមុន ពួកកិលេស ណាមួយ របស់តថាគត មិនបានមានហើយ ក្នុងខណៈនៃមគ្គញាណ នោះទេ អរិយមគ្គមិនភ្លាប់មានហើយ ក្នុងកាលមុន អរិយមគ្គក៏បានមាន ហើយ ក្នុងកាលណោះ ពួកកិលេសមិនបានមាន ក្នុងកាល (ជាអតីត) ផង មិនមាន ក្នុងកាល (ជាអនាគត) ផង មិនមាន ក្នុងកាលជា បច្ចុប្បន្នផង (ដល់តថាគត) ។ សូត្រទី ៣ ។

(๑๓๖) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។

๒ฅาเธ ฉฏ์ฐิสฺส ฉิจฺฉนฺโทสฺส ปิตฺตสฺสุกฺกฏฺ

เภน เขา ปน สมเยน สมฺพหุลา นานาทิฏฺฐิเยหิ สมณพฺราหฺมณา ปริพฺพาชกา สาวตฺถิยำ ปฏิวสนฺติ(๑) นานาทิฏฺฐิกา นานาขนฺติกา นานารุจิกา นานาทิฏฺฐิ-นิสฺสยนิสฺสิตา ฯ สนฺเตเก สมณพฺราหฺมณา ฯวำ-วาทิโน ฯวำทิฏฺฐิโน สสฺสตา โลโกติ ฅนเมว สจฺจำ โมฆมญฺญนฺติ ฯ สนฺติ ปเนเก สมณพฺราหฺมณา ฯวำวาทิโน ฯวำทิฏฺฐิโน อสสฺสตา โลโกติ ฅนเมว สจฺจำ โมฆมญฺญนฺติ ฯ สนฺเตเก สมณพฺราหฺมณา ฯวำ-วาทิโน ฯวำทิฏฺฐิโน อนฺตวา โลโกติ ฅนเมว สจฺจำ โมฆ-มญฺญนฺติ ฯ สนฺติ ปเนเก สมณพฺราหฺมณา ฯวำวาทิโน ฯวำทิฏฺฐิโน อนนฺตวา โลโกติ ฅนเมว สจฺจำ โมฆ-มญฺญนฺติ ฯ สนฺเตเก สมณพฺราหฺมณา ฯวำวาทิโน ฯวำ-ทิฏฺฐิโน ตำ ชีวำ ตำ สรีรำ ฅนเมว สจฺจำ โมฆมญฺญนฺติ ฯ สนฺติ ปเนเก สมณพฺราหฺมณา ฯวำวาทิโน ฯวำทิฏฺฐิ-โน อญฺโญ ชีโว อญฺโญ สรีรำ ฅนเมว สจฺจำ โมฆมญฺญนฺติ ฯ

---

๑ ฉ. สาวตฺถิยำ ปฏิวสนฺติ ฯ

ឧទាន ដប្ចូន្នវគ្គ ទី ៦ បឋមសូត្រ

សម័យនោះឯង ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ បរិព្វាជក(๑) ប្រជុំគ្នា អាស្រ័យ
នៅក្នុងក្រុងសាវត្ថី មានលទ្ធិផ្សេង ។ មានទិដ្ឋិផ្សេង ។ មានសេចក្តីគាប់ចិត្ត
ផ្សេង ។ មានសេចក្តីប្លែកចិត្តផ្សេង ។ អាស្រ័យទិដ្ឋិនិស្សយផ្សេង ។ ។
សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា
លោកទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។
សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា
លោកមិនទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។
សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា
លោកមានទីបំផុត ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។
សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា
លោកមិនមានទីបំផុត ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។
សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ជីវិត
នោះ គឺសរីរៈនោះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។
សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា
ជីវិតដទៃ សរីរៈដទៃ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។

---

๑ សំដៅយកពួកសមណៈមានន័ត្រន្តដែលប្រព្រឹត្តអាក្រាតជាដើម ។ ពួកព្រាហ្មណ៍ មាន
ពាវរីព្រាហ្មណ៍ជាដើម ។ ពួកបរិព្វាជកមានឧបកាជីវសោតិបរិព្វាជកជាដើម ។ អដ្ឋកថា ។

สนฺเตเก สมณพฺราหฺมณา ปวาทิโน ปวาทิฏฺโน
เหเตสิ ตชาตโต ปรมฺหณา ฌานเมว สจฺจํ โมฆ-
มญฺญนฺติ ฯ สนฺติ ปเนเก สมณพฺราหฺมณา ปวาท-
ิโน ปวาทิฏฺโน น เหเตสิ ตชาตโต ปรมฺหณา
ฌานเมว สจฺจํ โมฆมญฺญนฺติ ฯ สนฺเตเก สมณพฺราหฺม-
ณา ปวาทิโน ปวาทิฏฺโน เหเตสิ จ น จ เหเตสิ
ตชาตโต ปรมฺหณา ฌานเมว สจฺจํ โมฆมญฺญนฺติ ฯ
สนฺติ ปเนเก สมณพฺราหฺมณา ปวาทิโน ปวาทิฏ-
โน เนว เหเตสิ น น เหเตสิ ตชาตโต ปรมฺหณา ฌาน-
เมว สจฺจํ โมฆมญฺญนฺติ ฯ เต กณฺหาภิชาตา กณฺห-
ชาตา วิวาทาปนฺนา อญฺญมญฺญํ มุขสตฺตีหิ วิตุทนฺตา
วิหรนฺติ ปาณิเสา ฉมฺหา เฉทิเสา ฉมฺหา เฉทิเสา
ฉมฺหา ปาณิเสา ฉมฺหาติ ฯ

[๑๓๗] อถโข สมฺพหุลา ภิกฺขู ปุพฺพณฺหสมยํ นิวา-
เสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย สาวตฺถึ ปิณฺฑาย ปาวิสึสุ ฯ
สาวตฺถิยํ ปิณฺฑาย จริตฺวา ปจฺฉาภตฺตํ ปิณฺฑปาตป-
ฏิกฺกนฺตา เยน ภควา เตนุปสงฺกมึสุ อุปสงฺกมิตฺวา

សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា សត្វស្លាប់ទៅកើតទៀត ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា សត្វស្លាប់ទៅ មិនកើតទៀត ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា សត្វស្លាប់ទៅ កើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មាន ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា សត្វស្លាប់ទៅ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ។ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មានសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ ជម្លោះ ទាស់ទែង ចាក់ដោតគ្នានឹងគ្នា ដោយលំពែង គឺមាត់ថា យ៉ាងនេះធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះធម៌។

[๑๓๗] គ្រានោះ ពួកភិក្ខុច្រើនរូប ស្លៀកស្បង់ប្រដាប់បាត្រចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថី។ លុះត្រាប់ទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថីហើយ ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្ត ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់

๒๓ ธชัคเร ชฎิลัง ฉัฏฐังคุลัง จตุตถัง

ภควันตัง อภิวาเทตฺวา ปภวมฺปิ ฉินฺทิสฺสามิ ๆ ปภวมฺปิ ฉินฺทิตฺวา เอวาหัง ภควันตัง ปญฺหัง ปุจฺฉิสฺสามิ ยถาหัง สมฺมาพฺยากรมาโน สมณพฺราหฺมณานัง ปรัมฺมุขาคามิโน สาวกปริสัง ปฏิวาเสมิ ฉาฉาทิฏฺฐิกา ฉาฉาขนฺติกา ฉาฉารุจิกา ฉาฉาทิฏฺฐินิสฺสยนิสฺสิตา ๆ สเจ โข สมณพฺราหฺมณา ปวาทิโน เอวาหัง ปุจฺฉิโต สมาโน สสฺสโต โลโกติ ฯเปฯ สกฺขิ โหติ ปฐโม ฐานนฺติ ๆ สเจ ปเนเก สมณพฺราหฺมณา ปวาทิโน เอวาหัง ปุจฺฉิโต สมาโน อสสฺสโต โลโกติ ฯเปฯ สกฺขิ โหติ ๆ สเจ โข สมณพฺราหฺมณา ปวาทิโน เอวาหัง ปุจฺฉิโต สมาโน อนฺตวา โลโกติ ฯเปฯ สกฺขิ โหติ ๆ สเจ ปเนเก สมณพฺราหฺมณา ปวาทิโน เอวาหัง ปุจฺฉิโต สมาโน อนนฺตวา โลโกติ ฯเปฯ สกฺขิ โหติ ๆ สเจ โข สมณพฺราหฺมณา ปวาทิโน เอวาหัง ปุจฺฉิโต สมาโน ตัง ชีวัง ตัง สรีรันติ ฯเปฯ สกฺขิ โหติ ๆ สเจ ปเนเก สมณพฺราหฺมณา ปวาทิโน เอวาหัง ปุจฺฉิโต สมาโน อญฺญัง ชีวัง อญฺญัง สรีรันติ ฯเปฯ สกฺขิ โหติ ๆ

๓ ภาค ๓ ภัณฑคามวรรค ที่ ๖ มหาสกุลุทายิสูตร

ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះភិក្ខុ
ទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងទីឯណោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍បរិព្វាជកច្រើន
គ្នា អាស្រ័យនៅ ក្នុងក្រុងសាវត្ថី មានលទ្ធិផ្សេង ។ មានទិដ្ឋិផ្សេង ។ មាន
សេចក្តីគាប់ចិត្តផ្សេង ។ មានសេចក្តីចូលចិត្តផ្សេង ។ អាស្រ័យទិដ្ឋិនិស្ស័យ
ផ្សេង ។ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាង
នេះថា លោកទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។
សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា
លោកមិនទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។
សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា
លោកមានទីបំផុត ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។
សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា
លោកមិនមានទីបំផុត ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។
សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ជីវិត
នោះ គឺសរីរៈនោះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។
សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា
ជីវិតដទៃ សរីរៈដទៃ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឧទានំ

សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឣវំវាទិនោ ឣវំទិដ្ឋិនោ
ហោន្តិ តជាតកតោ បរម្មរណា ឣនន្ទមេវ សញ្ញំ មោឃ-
មញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឣវំវា
ទិនោ ឣវំទិដ្ឋិនោ ឯ ហោន្តិ តជាតកតោ បរម្មរណា
ឣនន្ទមេវ សញ្ញំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណ-
ព្រាហ្មណា ឣវំវាទិនោ ឣវំទិដ្ឋិនោ ហោន្តិ ច ឯ
ច ហោន្តិ តជាតកតោ បរម្មរណា ឣនន្ទមេវ សញ្ញំ មោឃ-
មញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឣវំវាទិនោ
ឣវំទិដ្ឋិនោ នេវ ហោន្តិ ឯ ឯ ហោន្តិ តជាតកតោ
បរម្មរណា ឣនន្ទមេវ សញ្ញំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ តេ កល្ឋាន-
ជាតា កល្យាណជាតា វិវាទាបន្នា ឣញ្ញមញ្ញំ មុខសត្តីហិ
វិតុទន្តា វិហរន្តិ ឯនិសោ ឯម្ហោ នេនិសោ ឯម្ហោ
នេនិសោ ឯម្ហោ ឯនិសោ ឯម្ហោតិ ។ ឣញ្ញតិត្ថិយោ កិញ្ចារ
បរិញ្ញាវកោ ឣត្ថា ឣបត្តកោ ឣត្តំ ឯ ជានន្តិ ឣបត្តំ ឯ
ជានន្តិ ឧម្មំ ឯ ជានន្តិ ឣបម្មំ ឯ ជានន្តិ ។ តេ ឣត្តំ
ឣជានន្តា ឣបត្តំ ឣជានន្តា ឧម្មំ ឣជានន្តា ឣបម្មំ
ឣជានន្តា កល្ឋានជាតា កល្យាណជាតា វិវាទាបន្នា

សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា សត្វស្លាប់ទៅ តើតទៀត ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា សត្វស្លាប់ទៅ មិនតើតទៀត ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា សត្វស្លាប់ទៅ តើតទៀតក៏មាន មិនតើតទៀតក៏មាន ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា សត្វស្លាប់ទៅតើតទៀតក៏មិនមែន មិនតើតទៀតក៏មិនមែន ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពាំនោះ មានសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ជម្លោះ ទាស់ទែង ចាក់ដោតគ្នានឹងគ្នា ដោយលំពែងគឺមាត់ថា យ៉ាងនេះធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះធម៌ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកអន្ធត្តិរ្ថិយ បរិព្វាជក ដូចជាមនុស្សខ្វាក់ មើលមិនឃើញ មិនស្គាល់ប្រយោជន៍ មិនស្គាល់សភាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ មិនស្គាល់ធម៌ មិនស្គាល់អធម៌ ។ អន្ធត្តិរ្ថិយ បរិព្វាជកទាំងនោះ កាលបើមិនស្គាល់ប្រយោជន៍ មិនស្គាល់សភាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ មិនស្គាល់ធម៌ មិនស្គាល់អធម៌ ហើយក៏មានសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ ជម្លោះ ទាស់ទែង

๒ฅาเธ ธฺฉิสฺส ฉฏฺฐวคฺคสฺส จตุตฺถสุตฺตํ

อญฺญมญฺญํ มุเขสกฺกีหิ วิตุนฺนกา วิหารนฺติ ฝนิเสา ฉมฺหา เธนิเสา ฉมฺหา เธนิเสา ฉมฺหา ฝนิเสา ฉมฺหาติ ฯ

(๑๓๘) ภูตปุพฺพํ ภิกฺขเว สมิสฺสา เยว สาวตฺถิยา[๑] อญฺญตเร กฬา อเหาสิ ฯ อถเข ภิกฺขเว เสา กฬา อญฺญตรํ ปุริสํ อามเฉสิ ฝหิ ตุ่ อมฺหา ปุริส ยาวตีกา สาวตฺถิยา[๒] ฉฏฺฐกา เต สพฺเพ ฝกฉฏฺฐ สฏฺฐิตาเตหีติ ฯ ฝหิ เธกจฺเจ เข ภิกฺขเว เสา ปุริเสา ตสฺส ภญฺญา ปฏิสฺสุตฺวา ยาวตีกา สาวตฺถิยา[๓] ฉฏฺฐกา เต สพฺเพ ตเหตฺวา เยน เสา กฬา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ตํ กฬาลิ ฝตเธเกช สฏฺฐิตาตา เข เต เธหิ ยาวตีกา สาวตฺถิยา[๔] ฉฏฺฐกาติ ฯ เตเธหิ ภเณา ฉฏฺฐกาลิ หตฺถี ธเสฺสหีติ ฯ ฝหิ เธกจฺเจ เข ภิกฺขเว เสา ปุริเสา ตสฺส ภญฺญา ปฏิสฺสุตฺวา ฉฏฺฐกาลิ หตฺถี ธเสฺสสิ[๕] ฝกฉฏฺฐกาลิ ฉฏฺฐกาลิ หตฺถิสฺส สีสํ ธเสฺสสิ ฝนิเสา ฉฏฺฐกา หตฺถีติ ฯ

๑-๒-๓-๔ ฃ สาวตฺถิยา ฯ ๕ ฃ. ฉตฺถวเร ฉทิเสา ฉ ฏฺฐกา หตฺถีติ ฉหิ ทิสฺสนฺติ ฯ

ចាក់ដោតគ្នាទើនគ្នា ដោយលំពែងគឺមាត់ថា យ៉ាងនេះធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះធម៌ ។

(๑๓๘) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលពីព្រេងនាយ មានព្រះរាជាឱអង្គក្នុងក្រុងសាវត្ថីនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ព្រះរាជានោះ ទ្រង់ហៅបុរសម្នាក់មកត្រាស់បង្គាប់ថា នែបុរសដ៏ចំរើន ចូរអ្នកមកអាយ ចូរអ្នកទៅប្រមូលពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើត ដែលមានក្នុងក្រុងសាវត្ថីទាំងប៉ុន្មាន ឲ្យមកជួបជុំគ្នាទាំងអស់ ក្នុងទីជាមួយគ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសនោះទទួលព្រះរាជបញ្ជា របស់ព្រះរាជានោះថា ព្រះករុណាថ្លៃវិសេសហើយ ប្រមូលពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើត ដែលមានក្នុងក្រុងសាវត្ថី ទាំងប៉ុន្មាន មកទាំងអស់ ហើយចូលគាល់ព្រះរាជាអង្គនោះ លុះចូលទៅដល់ក្រាបបង្គំទូលព្រះរាជាអង្គនោះថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ពួកមនុស្សខ្វាក់ពីកំណើត ដែលមានក្នុងក្រុងសាវត្ថីទាំងប៉ុន្មាន ខ្ញុំព្រះអង្គបានឲ្យមកជួបជុំគ្នាទាំងអស់ហើយ ។ ព្រះរាជាត្រាស់ថា ម្នាលនាយ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកបង្ហាញដំរីដល់ពួកមនុស្សខ្វាក់ពីកំណើត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសនោះទទួលព្រះរាជបញ្ជារបស់ព្រះរាជានោះថា ព្រះករុណាថ្លៃវិសេស ហើយក៏បង្ហាញដំរីដល់មនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតទាំងឡាយ ដែលបង្ហាញក្បាលវ៉ើ ដល់ពួកមនុស្សខ្វាក់ពីកំណើតខ្លះថា នែបនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតទាំងឡាយ ដំរីប្រហែលនេះ ។

ฬกกฺขาณํ ฉฑฺฑกฺขาณํ ภาตุสฺส กลฺยาณี ธาสฺสุสิ ฬนิสา ฉฑฺฑกฺขา ภาตุสฺสาติ ฯ ฬกกฺขาณํ ฉฑฺฑกฺขาณํ ภาตุสฺส ธนฺตา ธาสฺสุสิ ฬนิสา ฉฑฺฑกฺขา ภาตุสฺสาติ ฯ ฬกกฺขาณํ ฉฑฺฑกฺขาณํ ภาตุสฺส สาลฺยา ธาสฺสุสิ ฬนิสา ฉฑฺฑกฺขา ภาตุสฺสาติ ฯ ฬกกฺขาณํ ฉฑฺฑกฺขาณํ ภาตุสฺส กาฬิ ธาสฺสุสิ ฬนิสา ฉฑฺฑกฺขา ภาตุสฺสาติ ฯ ฬกกฺขาณํ ฉฑฺฑกฺขาณํ ภาตุสฺส ชาณิ ธาสฺสุสิ ฬนิสา ฉฑฺฑกฺขา ภาตุสฺสาติ ฯ ฬกกฺขาณํ ฉฑฺฑกฺขาณํ ภาตุสฺส ปิฏฺฐี ธาสฺสุสิ ฬนิสา ฉฑฺฑกฺขา ภาตุสฺสาติ ฯ ฬกกฺขาณํ ฉฑฺฑกฺขาณํ ภาตุสฺส ธนฺฏิฏฺฐี ธาสฺสุสิ ฬนิสา ฉฑฺฑกฺขา ภาตุสฺสาติ ฯ ฬกกฺขาณํ ฉฑฺฑกฺขาณํ ภาตุสฺส ภาลนฺที ธาสฺสุสิ ฬนิสา ฉฑฺฑกฺขา ภาตุสฺสาติ ฯ อถโข ภิกฺขเว สา ปุริสา ฉฑฺฑกฺขาณํ ภาตรํ ธาสฺสตฺถา เยน สา ภริยา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ตํ ภริยาณ ฬตทโวจ ภทฺเท โข เต ปิยา เจว ฉฑฺเฑหิ ภาตา จ ยสฺสฺ-ธาณิ กาลํ มญฺญสีติ[1] ฯ อถโข ภิกฺขเว สา ภริยา

๑ ฉ. ม. มญฺญสีติ ฯ

បង្ហាញគ្រចៀកដំរី ដល់ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតខ្វះថា នែបពុទ្ធស្សខ្វាក់ ពីកំណើតទាំងឡាយ ដំរីបែបនេះ។ បង្ហាញកន្ទុំដំរី ដល់ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតខ្វះថា នែមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតទាំងឡាយ ដំរីបែបនេះ។ បង្ហាញប្រមោយដំរី ដល់ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតខ្វះថា នែមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតទាំងឡាយ ដំរីបែបនេះ ។ បង្ហាញខ្នងដំរី ដល់ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតខ្វះថា នែមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតទាំងឡាយ ដំរីបែបនេះ ។ បង្ហាញដើងដំរី ដល់ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតខ្វះថា នែមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតទាំងឡាយ ដំរីបែបនេះ ។ បង្ហាញខ្នងដំរី ដល់ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតខ្វះថា នែមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតទាំងឡាយ ដំរីបែបនេះ។ បង្ហាញកន្ទុយដំរី ដល់ពួកមនុស្សខ្វាក់ពីកំណើតខ្វះថា នែមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតទាំងឡាយ ដំរីបែបនេះ ។ បង្ហាញរោមកន្ទុយដំរី ដល់ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតខ្វះថា នែមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតទាំងឡាយ ដំរីបែបនេះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះបុរសនោះបង្ហាញដំរី ដល់ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតរួចហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះរាជាអគ្គនោះ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបបង្គំទូលព្រះរាជាអគ្គនោះថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព មនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតទាំងនោះ ឃានយើញដំរីច្បាស់លាស់ហើយ សូមព្រះអង្គសំគាល់កាលគួរនឹងស្តេចទៅ កន្លងកាលឥឡូវនេះចុះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯព្រះរាជាអគ្គនោះ

យេន តេ ជច្ចន្ធា តេនុបសង្កមិំ ឧបសង្កមិត្វា តេ ជច្ចន្ធេ
ឯតទវោច ឥង្ឃោ ភោ ជច្ចន្ធា ហត្ថីតិ ។ ឯវំ ភោតិ ។
ឥង្ឃោ ភោ ហត្ថីតិ វទេថ ជច្ចន្ធា តីឥង្ឃោ ហត្ថីតិ ។
យេហិ តិក្ខត្តុំ ជច្ចន្ធេហិ ហត្ថិស្ស សីសំ ឥង្ឃំ អយោសិ
តេ ឯវមាហំសុ ឯឥង្ឃោ នេវ ហត្ថី សេយ្យថាបិ
ភុម្ពោតិ ។ យេហិ តិក្ខត្តុំ ជច្ចន្ធេហិ ហត្ថិស្ស តកណ្ណោ
ឥង្ឃោ អយោសិ តេ ឯវមាហំសុ ឯឥង្ឃោ នេវ ហត្ថី
សេយ្យថាបិ សុប្បោតិ ។ យេហិ តិក្ខត្តុំ ជច្ចន្ធេហិ
ហត្ថិស្ស អង្គោ ឥង្ឃោ អយោសិ តេ ឯវមាហំសុ ឯឥង្ឃោ
នេវ ហត្ថី សេយ្យថាបិ ជាលោតិ ។ យេហិ តិក្ខត្តុំ ជច្ច-
ន្ធេហិ ហត្ថិស្ស សោណ្ឌោ ឥង្ឃោ អយោសិ តេ ឯវមា-
ហំសុ ឯឥង្ឃោ នេវ ហត្ថី សេយ្យថាបិ ឧច្ចលីសោតិ ។

ទ្រង់ប្រឹបសៅរតមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតតាំងនោះ លុះប្រឹបសៅដល់ ត្រាស់ព្រះរាជទង្វើរសៅនឹងមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតតាំងនោះថា នែមនុស្សខ្វាក់ពីកំណើតតាំងឯង អ្នកតាំងឯង ឃើនឃើញដំរីបើយឬ ។ ពួកមនុស្សខ្វាក់ពីកំណើត ឆ្លើយតបព្រះរាជទង្វើរថា ព្រះករុណាថ្លៃវិសេស ។ ព្រះរាជាត្រាស់ថា នែមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតតាំងឯង អ្នកតាំងឯង និយាយថា ដំរី យើងតាំងឯងឃើនឃើញហើយ តើដំរីដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឯង ពួកមនុស្សខ្វាក់ពីកំណើតណា ដែលឃើនឃើញក្បាលដំរី មនុស្សតាំងនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះសម្មុតិទេព ដំរីនេះដូចក្អម ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឯង ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតណា ដែលឃើន ឃើញស្លឹកត្រចៀកដំរី មនុស្សតាំងនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះសម្មុតិទេព ដំរីនេះដូចចង្អេរ ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឯង ពួកមនុស្សខ្វាក់ពីកំណើតណា ដែលឃើនឃើញក្នុកដំរី មនុស្សតាំងនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះសម្មុតិទេព ដំរីនេះដូចផាល(១) ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឯង ពួកមនុស្សខ្វាក់ពីកំណើតណា ដែលឃើនឃើញប្រមោយដំរី មនុស្សតាំងនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះសម្មុតិទេព ដំរីនេះដូចយាបនង្គ្លី ។

---

១ ភ្នុកដំរី ជួរប្រដូចនឹងអង្រែ ទើបសម ឬ ប្រហែលបុងភ្នុកទេដឹង ឃើនជាណោកប្រៀបជាដូចផាល ។

យេហិ កិត្តកេ ផុដ្ឋេហិ ហត្ថិស្ស តាយោ ធិដ្ឋោ អហោសិ តេ ឣមាហាំសុ ឣធិសោ នេវ ហត្ថី សេយ្យថាបិ តោដ្ឋតិ ។ យេហិ កិត្តកេ ផុដ្ឋេហិ ហត្ថិស្ស ឯាយោ ធិដ្ឋោ អហោសិ តេ ឣមាហាំសុ ឣធិសោ នេវ ហត្ថី សេយ្យថាបិ ថូណោតិ ។ យេហិ កិត្តកេ ផុដ្ឋេហិ ហត្ថិស្ស បិដ្ឋិ ធិដ្ឋា អហោសិ តេ ឣមាហាំសុ ឣធិសោ នេវ ហត្ថី សេយ្យថាបិ ឧទុក្ខលោតិ ។ យេហិ កិត្តកេ ផុដ្ឋេហិ ហត្ថិស្ស ឆវិំ ធិដ្ឋំ អហោសិ តេ ឣមាហាំសុ ឣធិសោ នេវ ហត្ថី សេយ្យថាបិ មុសលោតិ ។ យេហិ កិត្តកេ ផុដ្ឋេហិ ហត្ថិស្ស វាលធិ ធិដ្ឋោ អហោសិ តេ ឣមាហាំសុ ឣធិសោ នេវ ហត្ថី សេយ្យថាបិ សម្មដ្ឋធិតិ ។ តេ ឣធិសោ ហត្ថិ នេធិសោ ហត្ថិ នេធិសោ ហត្ថិ ឣធិសោ ហត្ថិតិ អញ្ញមញ្ញំ មុដ្ឋិយា សំយុដ្ឋិសុ[1] ។ តេន ខ បន កិត្តកេ សោ ភជា អត្ថមោ អហោសិ ។ ឣវមេវ ខោ កិត្តកេ អញ្ញតិត្ថិយោ បរិព្ពាជកា អន្ធា អចក្ខុកា អត្ថំ ន ជានន្តិ អនត្ថំ ន ជានន្តិ ធម្មំ ន ជានន្តិ អធម្មំ ន ជានន្តិ

---

๑ ម. សំសុម្ភីសុ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតណា ដែលបាន
ឃើញខ្លួនដំរី មនុស្សទាំងនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះសម្មតិ-
ទេព ដំរីនេះ ដូចជោតស្រូវ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពី
កំណើតណា ដែលបានឃើញដើមដំរី មនុស្សទាំងនោះ និយាយយ៉ាងនេះ
ថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ដំរីនេះ ដូចសសរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួក
មនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតណា ដែលបានឃើញខ្នងដំរី មនុស្សទាំងនោះនិ-
យាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ដំរីនេះដូចតង្ករៃក្តៀង ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតណា ដែលបានឃើញភ្នកនូយដំរី
មនុស្សទាំងនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ដំរីនេះ ដូច
អង្រែ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតណា ដែលបាន
ឃើញរោមកន្ទុយដំរី មនុស្សទាំងនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះស-
ម្មតិទេព ដំរីនេះ ដូចអម្បាស ។ មនុស្សខ្វាក់ពីកំណើតទាំងនោះ ក៏ដាស់
តបគ្នាទីឆ្គាថា បែបនេះដំរី បែបនេះមិនមែនដំរីទេ បែបនេះមិនមែនដំរីបែប
នេះគើបហៅថា ដំរី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះរាជអគ្គមហេសីនោះ មានព្រះរាជ
ហទ័យត្រេកអរដោយហេតុនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកអន្យតិរ្ថិយ
បរិព្វាជក ដូចជាមនុស្សខ្វាក់ មើលមិនឃើញ មិនសាល់ប្រយោជន៍ មិន
ស្គាល់សភាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ មិនស្គាល់ធម៌ មិនស្គាល់វិធម៌យ៉ាងនេះ

តេ អត្តំ អជានន្តា អនត្តំ អជានន្តា ធម្មំ អជានន្តា អធម្មំ អជានន្តា កល្លាណជាតា កល្លាណជាតា វិវាទាបន្នា អញ្ញមញ្ញំ មុខសត្តីហិ វិតុទន្តា វិហរន្តិ ឯតិសោ ធម្មោ ឯតិសោ ធម្មោ ឯតិសោ ធម្មោ ឯតិសោ ធម្មោតិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

ឥមេសុ កិរ សត្តេសុ លោកេ សមណព្រាហ្មណា

វិក្កុយ្ហ ទំ វិវទន្តិ ឯកា ឯកន្តទស្សនោតិ[๑] ។

ចតុត្ថ[๒] ។

(๑๓๙) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន សម្ពហុលា ញាតតិត្ថិយា សមណព្រាហ្មណា បរិព្ពាជកា សាវត្ថិយំ បដិវសន្តិ ញាតាធិដ្ឋិកា ញាតាទិដ្ឋិកា ញាតារុចិកា ញាតាធិដ្ឋិដ្ឋិសច្ចយធិសច្ចិតា ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្চំ មោឃមញ្ញន្តិ ។

កាលបើ អន្យតិត្ថិយ បរិព្វាជកទាំងនោះ មិនស្គាល់ប្រយោជន៍ មិនស្គាល់សភាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ មិនស្គាល់ធម៌ មិនស្គាល់អធម៌ ហើយក៏មានសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ជម្លោះទាស់ទែង ចាក់ដោតគ្នាទំងគ្នា ដោយលំពែងគឺមាត់ថា យ៉ាងនេះធម៌ យ៉ាងនេះ មិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះ មិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះធម៌ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក រមែងជាប់ក្នុងពួកទិដ្ឋិ ដែលឥតខ្លឹមសារទាំងនេះ ពួកជនអ្នកឃើញអវយវៈតែមួយ ។ ទើបទាស់ទែង ជាដេកគ្នា ព្រោះអាស្រ័យនូវទិដ្ឋិនិស្ស័យនោះ ។ សូត្រទី ៤ ។

(๑๓๙) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ បរិព្វាជក ប្រើនគ្នា អាស្រ័យនៅក្នុងក្រុងសាវត្ថី មានលទ្ធិផ្សេង ។ មានទិដ្ឋិផ្សេង ។ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តផ្សេង ។ មានសេចក្តីប្តូលចិត្តផ្សេង ។ អាស្រ័យទិដ្ឋិនិស្ស័យផ្សេង ។ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំស្តាប់លោកថ្លែង ឮមក ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។

សន្តំ បនេតេ សមណព្រាហ្មណា វាវាទិនោ វាវាទិដ្ឋិនោ អសស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា វាវាទិនោ វាវាទិដ្ឋិនោ សស្សតោ ច អសស្សតោ ច អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តំ បនេតេ សមណព្រាហ្មណា វាវាទិនោ វាវាទិដ្ឋិនោ នេវ សស្សតោ នាសស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណ-ព្រាហ្មណា វាវាទិនោ វាវាទិដ្ឋិនោ សយង្កតោ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តំ បនេតេ សមណព្រាហ្មណា វាវាទិនោ វាវាទិដ្ឋិនោ បរង្កតោ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃ-មញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា វាវាទិនោ វាវាទិដ្ឋិនោ សយង្កតោ ច បរង្កតោ ច អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តំ បនេតេ សម-ណព្រាហ្មណា វាវាទិនោ វាវាទិដ្ឋិនោ អសយង្ការេ ច អបរង្ការេ ច អធិច្ចសមុប្បន្នោ អត្តា ច លោកោ ច

សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកខ្លះ មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មិនខ្លឹង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី ខ្លឹងខ្លះ មិនខ្លឹងខ្លះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកខ្លះ មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី ខ្លឹងក៏មិនមែន មិនខ្លឹងក៏មិនមែន ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី ធ្វើដោយខ្លួនឯង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកខ្លះ មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី អ្នកដទៃធ្វើ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី ធ្វើដោយខ្លួនឯងខ្លះ អ្នកដទៃធ្វើខ្លះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកខ្លះ មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី ធ្វើដោយខ្លួនឯងក៏មិនមែន អ្នកដទៃធ្វើក៏មិនមែន អាស្រ័យបច្ច័យតើតឡើង

ฯ เนตเมว สตฺถุ โหติ ยมฺปิ ฯ สนฺตเกเก สมณ-
พฺราหฺมณา ปรินิพฺพานาธิเก ปรินิพฺพานปฺปฏิเก สสฺสตํ สุขทุกฺขํ
อตฺตา จ โลโก จ ฯ เนตเมว สตฺถุ โหติ ยมฺปิ ฯ
สนฺติเกเก สมณพฺราหฺมณา ปรินิพฺพานาธิเก ปรินิพฺพานปฺปฏิเก
อสสฺสตํ สุขทุกฺขํ อตฺตา จ โลโก จ ฯ เนตเมว สตฺถุ
โหติ ยมฺปิ ฯ สนฺตเกเก สมณพฺราหฺมณา ปรินิพฺพา-
นาธิเก ปรินิพฺพานปฺปฏิเก สสฺสตญฺจ อสสฺสตญฺจ สุขทุกฺขํ อตฺตา
จ โลโก จ ฯ เนตเมว สตฺถุ โหติ ยมฺปิ ฯ สนฺติเกเก
สมณพฺราหฺมณา ปรินิพฺพานาธิเก ปรินิพฺพานปฺปฏิเก เนว
สสฺสตํ นาสสฺสตํ สุขทุกฺขํ อตฺตา จ โลโก จ ฯ เน-
เตมว สตฺถุ โหติ ยมฺปิ ฯ สนฺตเกเก สมณพฺราหฺมณา
ปรินิพฺพานาธิเก ปรินิพฺพานปฺปฏิเก สยงฺกตํ สุขทุกฺขํ อตฺตา จ
โลโก จ ฯ เนตเมว สตฺถุ โหติ ยมฺปิ ฯ สนฺติเกเก
สมณพฺราหฺมณา ปรินิพฺพานาธิเก ปรินิพฺพานปฺปฏิเก ปรงฺกตํ สุข-
ทุกฺขํ อตฺตา จ โลโก จ ฯ เนตเมว สตฺถุ โหติ ยมฺปิ ฯ

ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខ ទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខ មិនទៀងទេ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខ ទៀងខ្លះ មិនទៀងខ្លះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខ ទៀងក៏មិនមែន មិនទៀង ក៏មិនមែន ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខ ឯ្លើដោយខ្លួនឯង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខ ព្រោះអ្នកដទៃធ្វើ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។

សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សយង្កតញ្ច បរង្កតញ្ច សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ឯតទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ អសយង្ការំ ច អបរង្ការំ ច អធិច្ចសមុប្បន្នំ សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ឯតទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ តេ កណ្ហជាតិកា កណ្ហាភិជាតិកា កិញ្ចាមញ្ញំ មុខសត្តីហិ វិភុនន្តិ វិហរន្តិ ឯតិសោ ជម្ពោ ឯតិសោ ជម្ពោ ឯតិសោ ជម្ពោ ឯតិសោ ជម្ពោតិ ។

[๑๔๐] អថខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ សាវត្ថិំ បិណ្ឌាយ បាវិសិំសុ ។ សាវត្ថិយំ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ ឯតេ ភន្តេ សម្ពហុលា ញាតញាតិដ្ឋានេ សមណព្រាហ្មណា បរិព្ពាជកា សាវត្ថិយំ បដិវសន្តិ ញាតញាតិដ្ឋានេ

សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខ ធ្វើដោយខ្លួនឯង១ ខ្លះ អ្នកដទៃធ្វើ១ ខ្លះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខ ធ្វើដោយខ្លួនឯងក៏មិនមែន អ្នកដទៃធ្វើក៏មិនមែន អាស្រ័យបច្ចុប្បន្នកើតឡើង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពាលនោះ មានសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ ដម្រោះពាសំខែង ចាក់ដោតគ្នានឹងគ្នា ដោយលំពែងគឺមាត់ថា យ៉ាងនេះ ធម៌ យ៉ាងនេះ មិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះ មិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះ ធម៌ ។

[๑๔๐] គ្រានោះ ពួកភិក្ខុប្រើនរូប ស្លៀកស្បង់ប្រដាប់បាត្រចីវរ ក្នុងវេលាបុព្វណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅបិណ្ឌបាត្រ ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ លុះភិក្ខុពាំនោះ ត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្ត ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុពាំនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងទីឯណោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍បរិព្វាជកប្រើនគ្នា អាស្រ័យនៅ ក្នុងក្រុងសាវត្ថី មានលទ្ធិផ្សេង១ មានទិដ្ឋិផ្សេង ។

ฉ ฉ ๑ ฏฺ ฐ า ฉ ฉ ๑ ฐ ฐ า ฉ ฉ ๑ ฏฺ ฐ ส ส ฏฺ ฐ า ฯ
ส ฏฺ ฐ า ส ม ณ ฺ พ ฺ ร ห ฺ ม ณ า ป ฯ ว า ท ี
ป ฯ ว า ท ี ส ส ฺ ส ต ี ล ฯ ก า (๑) ส ต ฺ ถ ุ
ส ส ฺ ส ต ี ล ฯ ก า ส ต ฺ ถ ุ ส ส ฺ ส ต ี ล ฯ ก า
ฯ เ ต ฯ เ ต ก ณ ฺ ห ช า ต ี ก ล ห ช า ต ี ว า ท ช า ต ี
อ ญ ฺ ญ ว า ท ี ม ุ ข ส ต ฺ ต ี ห ิ ว ิ ส ุ ท ฺ ธ ี ว ิ ม ล ฺ ล ี ฉ ม ฺ ห ิ
ฉ ม ฺ ห ิ ฉ ม ฺ ห ิ ฉ ม ฺ ห ิ ต ิ ฯ
อ ญ ฺ ญ ต ิ ต ฺ ถ ิ ย ฺ ห ิ ก ิ ฺ จ ว ิ ป ร ิ ย ฺ ห ฺ ก า อ ฺ ห ิ อ ช ฺ ฌ ก า อ ฺ ห ิ
ฉ ฉ ช ฺ ฌ ฺ ห ิ อ ห ฺ ห ิ ฉ ฉ ช ฺ ฌ ฺ ห ิ ฉ ม ฺ ห ิ ฉ ฉ ช ฺ ฌ ฺ ห ิ อ ช ฺ ฌ ฺ ห ิ ฉ ฉ ช ฺ ฌ ฺ ห ิ
ฉ ม ฺ ห ิ ฉ ฉ ช ฺ ฌ ฺ ห ิ ฉ ฉ ช ฺ ฌ ฺ ห ิ ก ณ ฺ ห ช า ต ี ก ล ห ช า -
ต ี ว า ท ช า ต ี อ ญ ฺ ญ ว า ท ี ม ุ ข ส ต ฺ ต ี ห ิ ว ิ ส ุ ท ฺ ธ ี ว ิ ม ล ฺ ล ี
ว ิ ม ร ฺ ส ี ฉ ม ฺ ห ิ ฉ ฉ ช ฺ ฌ ฺ ห ิ ฉ ฉ ช ฺ ฌ ฺ ห ิ
ฉ ม ฺ ห ิ ฉ ฉ ช ฺ ฌ ฺ ห ิ ฉ ฉ ช ฺ ฌ ฺ ห ิ ต ิ ฯ อ ช ฺ ฌ ต ฺ ต ช ฺ ฌ ต ฺ ต ก ต ก ฺ ร ิ ย า ฉ ฉ ช ฺ ฌ ฺ ห ิ
ว ิ ธ ิ ค ฺ ค า ต า ย ิ ์ ว ล า ย ิ ์ ส ม ิ ์ ฉ ณ ฺ ฑ ิ ต ฺ ว า ฉ ฉ ช ฺ ฌ ฺ ห ิ ส ิ

ส ม ส ุ ก ิ ร ส ฏฺ ฐ ิ ฺ ฐ ิ ฺ ฐ ิ

មានសេចក្តីគាប់ចិត្តផ្សេង ។ មានសេចក្តីចូលចិត្តផ្សេង ។ អាស្រ័យនឹងទិដ្ឋិ និស្ស័យផ្សេង ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា លោកទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ។ បេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មានសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ដម្កោះ ទាស់ទែង ចាក់ដោតគ្នានឹងគ្នា ដោយលំពែងគឺមាត់ថា យ៉ាងនេះធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះធម៌ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកអន្យតិរ្ថិយ បរិព្វាជក ដូចជាមនុស្សខ្វាក់ មើលមិនឃើញ មិនស្គាល់ប្រយោជន៍ មិនស្គាល់សភាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ មិនស្គាល់ធម៌ មិនស្គាល់អធម៌ កាលបើ អន្យតិរ្ថិយទាំងនោះ មិនស្គាល់ប្រយោជន៍ មិនស្គាល់សភាវៈ មិនមែនប្រយោជន៍ មិនស្គាល់ធម៌ មិនស្គាល់អធម៌ ហើយក៏មានសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ ដម្កោះ ទាស់ទែង ចាក់ដោតគ្នានឹងគ្នា ដោយលំពែងគឺមាត់ថា យ៉ាងនេះធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះធម៌ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឹខុទានេះ ក្នុងវេលានោះថា

សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ មួយពួក តែងជាប់ចំពាក់ក្នុងទិដ្ឋិ និស្ស័យទាំងនេះ បើមិនទាន់បានដល់ព្រះនិព្វាន ជាទីពឹងនោះទេ រមែងលិចចុះ ក្នុងកណ្តាលនៃអនុធម៌គឺសង្សារ ។ សុត្រ ទី ៥ ។

(๑๔๑) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ
វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន
ខោ បន សមយេន សម្ពហុលា នានាតិត្ថិយា សមណ-
ព្រាហ្មណា បរិព្ពាជកា សាវត្ថិយំ បដិវសន្តិ នានា-
ទិដ្ឋិកា នានាខន្តិកា នានារុចិកា នានាទិដ្ឋិនិស្សយ-
និស្សិតា ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ
ឯវំទិដ្ឋិនោ សស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ
សច្চំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា
ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ អសស្សតោ អត្តា ច លោកោ
ច ឥទមេវ សច្চំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណ-
ព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សស្សតោ ច អ-
សស្សតោ ច អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្চំ មោ-
ឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវា-
ទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ នេវសស្សតោ នាសស្សតោ អត្តា
ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្চំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ
សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សយង្កតោ
អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្চំ មោឃមញ្ញន្តិ ។

(១៤១) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ពួកសមណព្រាហ្មណ៍បរិព្វាជក ច្រើនគ្នា អាស្រ័យនៅ ក្នុងក្រុងសាវត្ថី មានលទ្ធិផ្សេងៗ មានទិដ្ឋិផ្សេងៗ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តផ្សេងៗ មានសេចក្តីចូលចិត្តផ្សេងៗ អាស្រ័យទិដ្ឋិនិស្សយផ្សេងៗ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំនក្តី លោកក្តី ទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំនក្តី លោកក្តី មិនទៀងទេ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំនក្តី លោកក្តី ទៀងខ្លះ មិនទៀងខ្លះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំនក្តី លោកក្តី ទៀងក៏មិនមែន មិនទៀងក៏មិនមែន ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំនក្តី លោកក្តី ធ្វើដោយខ្លួនឯង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។

ทสเม ธมฺมสฺส ปจฺจกฺขาคมสฺส ธมฺมสาฏกํ

สนฺติ ปเนเกเ สมณพฺราหฺมณา ปโรทนิโย ปโรทนฺติโย-
โย ปรกฺกเมน อตฺตา จ โลเกา จ ฯเปฯ สงฺขํ เนาย-
มญฺญนฺติ ฯ สนฺติ ปเนเกเ สมณพฺราหฺมณา ปโรท-
นิโย ปโรทนฺติโย สยงฺกาเรา จ ปรกฺกาเรา จ อตฺตา จ
โลเกา จ ฯเปฯ สงฺขํ เนายมญฺญนฺติ ฯ สนฺติ
ปเนเกเ สมณพฺราหฺมณา ปโรทนิโย ปโรทนฺติโย
อสยงฺกาเรน จ อปรกฺกาเรน จ อทิจฺจสมุปฺปนฺนา อตฺตา จ
โลเกา จ ฯเปฯ สงฺขํ เนายมญฺญนฺติ ฯ สนฺเตเก
สมณพฺราหฺมณา ปโรทนิโย ปโรทนฺติโย สสฺสตํ
สุขทุกฺขํ อตฺตา จ โลเกา จ ฯเปฯ สงฺขํ เนาย-
มญฺญนฺติ ฯ สนฺติ ปเนเกเ สมณพฺราหฺมณา ปโรทนิโย
ปโรทนฺติโย อสสฺสตํ สุขทุกฺขํ อตฺตา จ โลเกา จ
ฯเปฯ สงฺขํ เนายมญฺญนฺติ ฯ สนฺเตเก สมณพฺราหฺม-
ณา ปโรทนิโย ปโรทนฺติโย สสฺสตํ จ อสสฺสตํ จ
สุขทุกฺขํ อตฺตา จ โลเกา จ ฯเปฯ สงฺขํ เนาย-
มญฺญนฺติ ฯ สนฺติ ปเนเกเ สมณพฺราหฺมณา ปโรทนิโย

សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំនត្តី លោកត្តី អ្នកដទៃធ្វើ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃជាពាក្យសោះសូន្យទេ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំនត្តី លោកត្តី ធ្វើដោយខ្លួនឯងខ្លះ អ្នកដទៃធ្វើខ្លះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំនត្តី លោកត្តី ធ្វើខ្លួនឯងក៏មិនមែន អ្នកដទៃធ្វើក៏មិនមែន អាស្រ័យបច្ច័យកើតឡើង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំនត្តី លោកត្តី មានសុខនឹងទុក្ខទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំនត្តី លោកត្តី មានសុខនឹងទុក្ខមិនទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំនត្តី លោកត្តី មានសុខនឹងទុក្ខទៀងខ្លះ មិនទៀងខ្លះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ

อาเนญชูปนิสสยสุตตวณฺณนา

ฌานนฺติ สสฺสตทิฏฺฐิอาทีนิ สุขทุกฺขาทีนิ อตฺตา จ โลโก จ ตถาเยว สงฺขฺยเมติ ฯ สพฺเพเปเต สมณพฺราหฺมณา ฌานาทิเก สยญฺจ ตถาเยว สุขทุกฺขาทีนิ อตฺตา จ โลโก จ ตถาเยว สงฺขฺยเมติ ฯ สพฺเพเปเต สมณพฺราหฺมณา ฌานาทิเก สยญฺจ ตถาเยว สุขทุกฺขาทีนิ อตฺตา จ โลโก จ ตถาเยว สงฺขฺยเมติ ฯ สพฺเพเปเต สมณพฺราหฺมณา ฌานาทิเก สยญฺจ ตถาเยว สุขทุกฺขาทีนิ อตฺตา จ โลโก จ ตถาเยว สงฺขฺยเมติ ฯ สพฺเพเปเต สมณพฺราหฺมณา ฌานาทิเก อสยญฺจ อตถาเยว สุขทุกฺขาทีนิ อตฺตา จ โลโก จ ตถาเยว สงฺขฺยเมติ ฯ เต ภณฺฑนชาตา กลหชาตา วิวาทาปนฺนา อญฺญมญฺญํ มุขสตฺตีหิ วิตุนฺนา วิยาหนฺติ ฯ เอวเมเสา ชมฺโม เอเตเสา ชมฺโม เอเตเสา ชมฺโม ฯ

មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខ ទៀងក៏មិនមែន មិនទៀងក៏មិនមែន ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខ ធ្វើដោយខ្លួនឯង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខ អ្នកដទៃធ្វើ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខ ធ្វើដោយខ្លួនឯងខ្លះ អ្នកដទៃធ្វើខ្លះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខ ធ្វើដោយខ្លួនឯងក៏មិនមែន អ្នកដទៃធ្វើក៏មិនមែន អាស្រ័យបច្ច័យកើតឡើង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មានសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ ជម្លោះ ពាសពែងចាក់ដោតគ្នានឹងគ្នា ដោយលំពែងគឺមាត់ថា យ៉ាងនេះធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះធម៌ ។

[๑๔๒] เอวเมว โข สมฺพหุลา ภิกฺขู ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย สาวตฺถึ ปิณฺฑาย ปาวิสึสุ ฯ สาวตฺถิยํ ปิณฺฑาย จริตฺวา ปจฺฉาภตฺตํ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺตา เยน ภควา เตนุปสงฺกมึสุ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปกฺกมนฺตึ นิสีทึสุ ฯ ปกฺกมนฺตึ นิสินฺนา โข เต ภิกฺขู ภควนฺตเมตทโวจุ ๔๓ กตฺถ สมฺพหุลา นานาติตฺถิยา สมณพฺราหฺมณา ปริพฺพาชกา สาวตฺถิยํ ปฏิวสนฺติ นานาทิฏฺฐิกา นานาขนฺติกา นานารุจิกา นานาทิฏฺฐินิสฺสยนิสฺสิตา ฯ สนฺตเมเก สมณพฺราหฺมณา ปุพฺพนฺตกปฺปิกา ปุพฺพนฺตทิฏฺฐิโน ปุพฺพนฺตสหคตา อตฺตา จ โลโก จ สนฺตเมว สจฺจมิทมญฺญนฺติ ฯ สนฺตเมเก สมณพฺราหฺมณา ปุพฺพนฺตกปฺปิกา ปุพฺพนฺตทิฏฺฐิโน ปุพฺพนฺตสหคตา อสสฺสโต อตฺตา จ โลโก จ สนฺตเมว สจฺจมิทมญฺญนฺติ ฯ สนฺตเมเก สมณพฺราหฺมณา ปุพฺพนฺตกปฺปิกา ปุพฺพนฺตทิฏฺฐิโน ปุพฺพนฺตสหคตา สสฺสโต จ อสสฺสโต จ อตฺตา จ โลโก จ สนฺตเมว สจฺจมิทมญฺญนฺติ ฯ สนฺตเมเก สมณพฺราหฺมณา ปุพฺพนฺตกปฺปิกา ปุพฺพนฺตทิฏฺฐิโน

[๑๔๒] คราวนั้น ภิกษุประมาณ ๕๐๐ รูป เข้าจำพรรษาแล้ว ในกรุงสาวัตถี ในปุพพัณหสมัย ครั้นแล้วถือบาตรและจีวร เข้าไปบิณฑบาตในกรุงสาวัตถี ฯ ครั้นเที่ยวบิณฑบาตในกรุงสาวัตถี ภายหลังภัตรกลับจากบิณฑบาต ในเวลาปัจฉาภัต แล้วเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาค ครั้นเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคแล้ว ได้ถวายบังคมพระผู้มีพระภาค แล้วนั่ง ณ ที่สมควร ฯ ครั้นภิกษุเหล่านั้น นั่ง ณ ที่สมควรแล้ว ได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ในกรุงสาวัตถี ภิกษุอื่นเหล่านี้ ชื่อว่าเป็นผู้ทรงธรรม ทรงวินัย ทรงมาติกา ฯ ภิกษุเหล่านั้น ย่อมแสดงธรรมแก่ชนเหล่าอื่น ด้วยบทและพยัญชนะ ที่ประกอบด้วยอรรถ ที่ประกอบด้วยธรรม ที่ประกอบด้วยนิรุตติ ที่ประกอบด้วยบทแห่งการแสดง ที่ประกอบด้วยการตั้งไว้ ที่ประกอบด้วยการประกาศ ที่ประกอบด้วยการจำแนก ที่ประกอบด้วยการทำให้ตื้น ฯ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ในกรุงสาวัตถี ภิกษุอื่นเหล่านี้ ชื่อว่าเป็นผู้ทรงธรรม ทรงวินัย ทรงมาติกา ฯ ภิกษุเหล่านั้น ย่อมแสดงธรรมแก่ชนเหล่าอื่น ด้วยบทและพยัญชนะ ที่ประกอบด้วยอรรถ ที่ประกอบด้วยธรรม ที่ประกอบด้วยนิรุตติ ที่ประกอบด้วยบทแห่งการแสดง ที่ประกอบด้วยการตั้งไว้ ที่ประกอบด้วยการประกาศ ที่ประกอบด้วยการจำแนก ที่ประกอบด้วยการทำให้ตื้น ฯ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ในกรุงสาวัตถี ภิกษุอื่นเหล่านี้ ชื่อว่าเป็นผู้ทรงธรรม ทรงวินัย ทรงมาติกา ฯ ภิกษุเหล่านั้น ย่อมแสดงธรรมแก่ชนเหล่าอื่น ด้วยบทและพยัญชนะ ที่ประกอบด้วยอรรถ ที่ประกอบด้วยธรรม ที่ประกอบด้วยนิรุตติ ที่ประกอบด้วยบทแห่งการแสดง ที่ประกอบด้วยการตั้งไว้ ที่ประกอบด้วยการประกาศ ที่ประกอบด้วยการจำแนก ที่ประกอบด้วยการทำให้ตื้น ฯ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ในกรุงสาวัตถี ภิกษุอื่นเหล่านี้ ชื่อว่าเป็นผู้ทรงธรรม ทรงวินัย ทรงมาติกา ฯ ภิกษุเหล่านั้น ย่อมแสดงธรรมแก่ชนเหล่าอื่น ด้วยบทและพยัญชนะ ที่ประกอบด้วยอรรถ ที่ประกอบด้วยธรรม ที่ประกอบด้วยนิรุตติ ที่ประกอบด้วยบทแห่งการแสดง ที่ประกอบด้วยการตั้งไว้ ที่ประกอบด้วยการประกาศ ที่ประกอบด้วยการจำแนก ที่ประกอบด้วยการทำให้ตื้น ฯ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ในกรุงสาวัตถี ภิกษุอื่นเหล่านี้ ชื่อว่าเป็นผู้ทรงธรรม ทรงวินัย ทรงมาติกา ฯ ภิกษุเหล่านั้น ย่อมแสดงธรรมแก่ชนเหล่าอื่น ด้วยบทและพยัญชนะ ที่ประกอบด้วยอรรถ ที่ประกอบด้วยธรรม ที่ประกอบด้วยนิรุตติ ที่ประกอบด้วยบทแห่งการแสดง ที่ประกอบด้วยการตั้งไว้ ที่ประกอบด้วยการประกาศ ที่ประกอบด้วยการจำแนก ที่ประกอบด้วยการทำให้ตื้น ฯ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ในกรุงสาวัตถี ภิกษุอื่นเหล่านี้ ชื่อว่าเป็นผู้ทรงธรรม ทรงวินัย ทรงมาติกา ฯ ภิกษุเหล่านั้น ย่อมแสดงธรรมแก่ชนเหล่าอื่น ด้วยบทและพยัญชนะ ที่ประกอบด้วยอรรถ ที่ประกอบด้วยธรรม ที่ประกอบด้วยนิรุตติ ที่ประกอบด้วยบทแห่งการแสดง ที่ประกอบด้วยการตั้งไว้ ที่ประกอบด้วยการประกาศ ที่ประกอบด้วยการจำแนก ที่ประกอบด้วยการทำให้ตื้น ฯ

នេវ សស្សតោ នាសស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច ឥធមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឋវាទិនោ ឋវាទិដ្ឋិនោ សយង្កតោ បរង្កតោ សយង្កតោ ច បរង្កតោ ច អសយង្ការេ ច អបរង្ការេ ច អនិច្ចសមុប្បន្នោ អត្តា ច លោកោ ច ឥធមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឋវាទិនោ ឋវាទិដ្ឋិនោ សស្សតំ សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ឥធមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឋវាទិនោ ឋវាទិដ្ឋិនោ អសស្សតំ សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ឥធមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឋវាទិនោ ឋវាទិដ្ឋិនោ សស្សតំ ច អសស្សតំ ច សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ឥធមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឋវាទិនោ ឋវាទិដ្ឋិនោ នេវ សស្សតំ នាសស្សតំ សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ឥធមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឋវាទិនោ ឋវាទិដ្ឋិនោ

ខ្ញុំក្តី លោកក្តី ទៀងក៏មិនមែន មិនទៀងក៏មិនមែន ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំក្តី លោកក្តី ធ្វើដោយខ្លួនឯង អ្នកដទៃធ្វើ ធ្វើដោយខ្លួនឯងខ្លះ អ្នកដទៃធ្វើខ្លះ មិនធ្វើដោយខ្លួនឯងខ្លះ អ្នកដទៃមិនធ្វើខ្លះ អាស្រ័យបច្ច័យកើតឡើង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំក្តី លោកក្តី មានសុខទុក្ខឯងៗ ទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំក្តី លោកក្តី មានសុខទុក្ខ មិនទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំក្តី លោកក្តី មានសុខទុក្ខ ទៀងខ្លះ មិនទៀងខ្លះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំក្តី លោកក្តី មានសុខទុក្ខ ទៀងក៏មិនមែន មិនទៀងក៏មិនមែន ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា

๓ภาเธ ฐิปฺป ฉิปฺปฺญฺเญฺส ฉฐฺฐิสุตฺตํ

สยญฺจิตฺตํ สุขเทุกฺขํ อตฺตา จ โลโกติ จ ฯเธ เมว สจฺจํ
โมฆมญฺญนฺติ ฯ สนฺติ ปเนเก สมณาพฺราหฺมณา
ฬวาทิโน ฬวาทิฏฺฐิโน ปรญฺจิตฺตํ สุขเทุกฺขํ อตฺตา จ
โลโกติ จ ฯเธ เมว สจฺจํ โมฆมญฺญนฺติ ฯ สนฺเตเก
สมณาพฺราหฺมณา ฬวาทิโน ฬวาทิฏฺฐิโน สยญฺจิตฺตญฺจ
ปรญฺจิตฺตญฺจ สุขเทุกฺขํ อตฺตา จ โลโกติ จ ฯเธ เมว
สจฺจํ โมฆมญฺญนฺติ ฯ สนฺติ ปเนเก สมณาพฺราหฺมณา
ฬวาทิโน ฬวาทิฏฺฐิโน สยญฺจิรญฺจ ปรญฺจิรญฺจ อจิจฺจสมุปฺปนฺนํ
สุขเทุกฺขํ อตฺตา จ โลโกติ จ ฯเธ เมว สจฺจํ
โมฆมญฺญนฺติ ฯ เต กณฺหาภิชาติกา กณฺหาภิชาติกา
วีวาทาปนฺนา อญฺญมญฺญํ มุขสตฺติหิ วีตุทนฺตา วีหารนฺติ
ฬธิเสา ฉมฺหา เนธิเสา ฉมฺหา เนธิเสา ฉมฺหา
ฬธิเสา ฉมฺหาติ ฯ อญฺญตฺถเยา ภิกฺขเว ปริพฺพาชกา
อญฺญา อภิกฺกนฺตา อภิกฺกนฺตา ชานนฺติ อนตฺตา ชานนฺติ ฉมฺหา
ชานนฺติ อภิกฺกนฺตา ชานนฺติ เต อตฺตา อชานนฺตา อนตฺตา
อชานนฺตา ฉมฺหา อชานนฺตา อภิกฺกนฺตา อชานนฺตา กณฺหาภิชาติกา

ខ្ញុំក្តី លោកក្តី មានសុខទុក្ខដ៏ខ្លួន ធ្លើដោយខ្លួនឯង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំក្តី លោកក្តី មានសុខទុក្ខដ៏ខ្លួន ក្នុងដទៃធ្លើ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំក្តី លោកក្តី មានសុខទុក្ខដ៏ខ្លួន ធ្លើដោយខ្លួនឯងខ្លះ ក្នុងដទៃធ្លើខ្លះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំក្តី លោកក្តី មានសុខទុក្ខដ៏ខ្លួន ធ្លើដោយខ្លួនឯងក៏មាន ក្នុងដទៃធ្លើក៏មាន ការស្រ័យបច្ច័យតើតឡើង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មានសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ ជម្លោះ ទាស់ទែង ចាត់ដោតគ្នាទំនឹងគ្នា ដោយលំនៃវាទៈតែមានថា យ៉ាងនេះឈប់ យ៉ាងនេះមិនមែនឈប់ យ៉ាងនេះមិនមែនឈប់ យ៉ាងនេះឈប់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកអន្តត្ថិយៈ និងពួកជាបុគ្គលខ្លាក់ មើលមិនឃើញ មិនស្គាល់ប្រយោជន៍ មិនស្គាល់សភាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ មិនស្គាល់ឈប់ មិនស្គាល់អឈប់ កាលពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មិនស្គាល់ប្រយោជន៍ មិនស្គាល់សភាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ មិនស្គាល់ឈប់ មិនស្គាល់អឈប់ហើយ មានសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់

សុត្តន្តបិដកៃ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឧទានំ

កាលេ ហ ជាតា វិភាតា រត្តិ អញ្ញេ ច ពុទ្ធសត្តិ
វិគតូបធិ្ន វិហរន្តិ ឯកិសោ ឆម្ភោ នេកិសោ ឆម្ភោ
នេកិសោ ឆម្ភោ ឯកិសោ ឆម្ភោតិ ។ អថខោ ភគវា
ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

អាឡ្ហារបសុតាយំ បជា បរឡ្ហារូបសញ្ហិតា
ឯតនេកេ ជាឡញ្ជាសុ ន នំ សល្លន្តិ អទ្ទសុំ[1]
ឯតញ្ច សល្លំ បដិភច្ច[2] បស្សតោ
អហំ ភវេមីតិ ន តស្ស ហោតិ
បវេ ភវេតីតិ ន តស្ស ហោតិ ។

មានុបេតា អយំ បជា មានគតា[3] មានវិនិព្ភន្តា
ឯដ្ឋីសុ ព្យារព្ភភតា[4] សំសារំ ជាតិមរណ្ណតីតិ ។ ឆដ្ឋំ[5] ។

[๑๔๓] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ
វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។
តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា សុភូតិ ភគវតោ
អវិទូរេ និសិន្នោ ហោតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ
កាយំ បណិ្ឋាយ អវិតក្កំ សមាធិំ សមាបជ្ជិត្វា ។

---

๑ ម. អទ្ទសុ ។ ๒ ម. បដិភច្ច ។ ๓ ម. មានគតា ។ ๔ ម.ម. ព្យារព្ភមកតា ។
๕ ម.ម. ឆដ្ឋិំ នត្ថិ ។

ដម្ងៃ ពាសំខែង ចាក់ដោតគ្នានឹងគ្នា ដោយលំពែងគឺមាត់ថា យ៉ាងនេះ ធម្មិ យ៉ាងនេះមិនមែនធម្មិ យ៉ាងនេះមិនមែនធម្មិ យ៉ាងនេះធម្មិ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឹង្គានេះក្នុងវេលានោះថា

ពួកសមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មិនបានស្គាល់ប្រជុំពីរ នៃទិដ្ឋិនេះថា ពួកសត្វនេះ ខ្វល់ខ្វាយ ដោយអហង្ការទិដ្ឋិ ប្រកបដោយបរង្ការទិដ្ឋិ ទាំងមិនឃើញទិដ្ឋិនោះ ថាជាព្រួញទេ តាលបុគ្គលអាស្រ័យព្រួញ គឺទិដ្ឋិនុ៎ះ ហើយពិចារណាថា អាត្មាអញធ្វើ (នូវអរិយមគ្គ) ដូច្នេះក៏ទេដែរ តាលបុគ្គលនោះ អាស្រ័យប្រព្រួញគឺទិដ្ឋិនុ៎ះ ពិចារណាឃើញថា អ្នកដទៃធ្វើ (នូវអរិយមគ្គ) ដូច្នេះក៏ទេដែរ ។ ពួកសត្វនេះ ប្រកបដោយមានះ ចាក់ស្រែះដោយមានះ ព័ទ្ធព័ន្ធដោយមានះ ធ្វើការផ្ទប់ប្តើមក្នុងទិដ្ឋិទាំងឡាយ មិនអាចកន្ទងសង្សារបានឡើយ ។ សូត្រទី ៦ ។

[១៤៣] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះសុភូតិដ៏មានអាយុ អង្គុយពែនភ្នែន តាំងកាយត្រង់ ចូលកាន់សមាធិ ដែលមិនមានវិតក្កៈ ក្នុងទីដិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ។

អដ្ឋសា ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ សុភូតឹ អាមន្តេសិ ឯសិន្តំ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ អារតិ្តកំ សមាធឹ សមាបន្នំ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យស្ស រាតិ្តកា រិញ្ចមិតា
អឌ្ឍត្តំ សុវិកប្បិតា អាសេសា
តំ សន្តមតិ្ថ អរូបសញ្ញឹ

ចតុយោគាតិគតោ ន ជាតឹ[1] ឃតឹតំ ។ សន្តមំ[2] ។

[๑๔๔] ឯវមេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគហេ វិហរតិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាបេ ។ តេន ខោ បន សមយេន រាជគហេ ទ្វេ ឫគា អញ្ញតរស្សា កណាតកាយ សារត្តា ហោន្តិ បដិពទ្ធចិត្តា ភណ្ឌនជាតា កលហជាតា វិវាទាបន្នា អញ្ញមញ្ញំ ទាឋីហិបិ ឧបក្កមន្តិ លេឌ្ឌូហិបិ ឧបក្កមន្តិ ទណ្ឌេហិបិ ឧបក្កមន្តិ សត្ថេហិបិ ឧបក្កមន្តិ តេ តត្ថ មរណម្បិ និគច្ឆន្តិ មរណមត្តម្បិ ទុក្ខំ ។ អថខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ រាជគហំ បិណ្ឌាយ បាវិសឹសុ

---

๑ ម. ជាតុមេតីតិ ។ ๒ ឧ.ម. សត្តមន្តិ ឥត្តំ ។

ព្រះមានព្រះភាគ ជា ទតយើញព្រះសុភូតិដ៏មានអាយុ អង្គុយពែនភ្នែន តាំងកាយត្រង់ ចូលកាន់សមាធិ ដែលមិនមានវិតក្កៈ ក្នុងទីដិត ។ លុះ ព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឺឧទានេះ ក្នុងវេលានោះថា

> វិតក្កៈពាំងឡាយ ដែលអរិយបុគ្គលណា កំចាត់បង់ហើយ សម្រេច ហើយដោយប្រពៃ ក្នុងសន្តានឥតមានសេសសល់ មិនសំគាល់រូប ព្រោះកន្ទុងគារជាប់ដំពាក់នោះ អរិយបុគ្គលនោះ មិនដល់នូវវដ្តៈ ព្រោះបានកន្ទុងយោគធម៌ពាំង ៤ ហើយ ។ សូត្រទី ៧ ។

(๑๔๔) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ ភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវេឡុវ័ន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង មានមនុស្សពីរពួក ជាអ្នកមានតម្រេក មានចិត្តប្រតិព័ទ្ធ នឹងស្រីផ្កាមាសម្នាក់ មានសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ ដម្ងោះ ទាស់ខែង ប្រ- ហារគ្នានឹងគ្នា ដោយដៃពាំងឡាយខ្លះ ប្រហារដោយដុំដីពាំងឡាយខ្លះ ប្រហារដោយដំបងពាំងឡាយខ្លះ ប្រហារដោយគ្រឿងសស្ត្រាពាំងឡាយ ខ្លះ ក្នុងទីនោះ មនុស្សពាំងនោះ ដល់សេចក្តីស្លាប់ខ្លះ ដល់សេចក្តីទុក្ខ ស្ទើរស្លាប់ខ្លះ ។ លំដាប់នោះ ពួកកិកុប្រើនរូប ស្បែកស្បង់ប្រដាប់បាត្រ ចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ

ภควโต ปิณฺฑาย จริตฺวา ปฏิกฺกมนกาเล ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺโต
เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ
อภิวาเทตฺวา ปกฺกมนฺโต ฐิโต โข ปน ปกฺกมนฺโต ฐิโตว
โข เต ภิกฺขู ภควนฺตํ ปโตทเวยฺยากรณานิ ปุจฺฉิ ฯ
ทฺวิ ปุคฺคลา อญฺญตรญฺญตรายปิ ทิสาย วิหรนฺติ อญฺญ-
มญฺญญฺจ ปาฬิยา ปริยตฺติยา เนรุญฺจ ปริยตฺติยา ปริ-
ยนฺตญฺจ ปริยตฺติยา สเรน จ ปริยตฺติยา เต ตตฺถ
มรณมฺปิ นิคจฺฉนฺติ มรณมตฺตมฺปิ ทุกฺขนฺติ ฯ อถ โข ภควา
ปกฺกมนฺตํ วิทิตฺวา ตายํ เวลายํ อิมํ อุทานํ อุทาเนสิ
ยญฺหิ ปตฺตํ ยญฺหิ ปตฺตพฺพํ อุภยเมตฺถ วิชานาติ กิญฺจาปิ
อาตุรสฺสานุสิกฺขเตา[๑]
เยว จ[๒] สิกฺขาสาร สีลพฺพตญฺจ ชีวิตญฺจ ปฺรหฺมจริยญฺ
อุปฏฺฐานสาร[๓] อยเมเตา อาหุ ฯ เยว ปนาวิทิ-
โต ธมฺโม ตาเมสุ โนเสาติ อยญฺจ ทุติโย อาหุ ฯ

๑ ฉ. อาตุรสฺสานุสิกฺขิโต ฯ ๒ ฉ. ว ฯ ๓ ม. สีลพฺพตญฺจ ชีวิตญฺจ ปฺรหฺมจริย-
ฉ ปฏฺฐานสาร ฯ

លុះត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ហើយត្រឡប់ពីបិណ្ឌបាត្រ ក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្ត តំបូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះបូលទៅដល់ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះនេះ មានមនុស្សពាលពួក មានតម្រេក មានចិត្តប្រតិព័ទ្ធនឹងស្រីផ្ការាសម្អាត់ មានសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ ដម្ងៃ ទាស់ទែង ប្រហារគ្នានឹងគ្នា ដោយដៃទាំងឡាយខ្លះ ប្រហារដោយដុំដីទាំងឡាយខ្លះ ប្រហារដោយដំបងទាំងឡាយខ្លះ ប្រហារដោយគ្រឿងសស្ត្រាទាំងឡាយខ្លះ ក្នុងទីនោះ មនុស្សពាលនោះ ដល់សេចក្តីស្លាប់ខ្លះ ដល់សេចក្តីទុក្ខស្ទើរស្លាប់ខ្លះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឹទានេះ ក្នុងវេលានោះថា

អារម្មណ៍ណា ដែលបុគ្គលដល់ហើយក្តី អារម្មណ៍ណា ដែលបុគ្គលនឹងដល់ក្តី អារម្មណ៍ទាំងពីរនុ៎ះ ពោលរាយ ដោយឆ្ងល់គឺតណ្ហាទិដ្ឋិលេសរបស់បុគ្គលអ្នកត្តៀក្រហាយ តាលសិក្សារឿយ ។ ជនទាំងឡាយណា មានការសិក្សាជាខ្លឹម សីលពួត ដ៏វិត ព្រហ្មចរិយៈ នឹងការបម្រើជាខ្លឹម នេះជាផ្លូវលោមកទី ១ ។ ជនទាំងឡាយណា មានវាទៈយ៉ាងនេះថា ទោសក្នុងតាមទាំងឡាយមិនមានទេ នេះជាផ្លូវលោមកទី ២ ។

ฯเรฺเตเร ขุเภา อฏฺา ภาคสิวฑฺฒา ภาคสิเยา ฉิฏฺ
วฑฺฒนฺติ ฯ ฃเร เร ขุเภา อฺเ อรเภญฺญาย ขิลิยนฺติ
ฃเภา อตินฺวาติ ฃเภา ฯ เยเ เจ เขา เร อภิญฺญาย
ตตฺร เจ ฉาเยสุ เรเ เจ อภญฺญิสุ วฏฺเ เรสา ฉฏฺ
ยญฺเยฉาเยาติ ฯ อฏฺมิ[๑] ฯ

[๑๔๕] ฃวเมฺ สุตนฺ ฯ ฃเกา สมเยา ภคเา สาวตฺถิยา
วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาภเม ฯ เตน
โข ปน สมเยน ภคเา รตฺตนฺธการติมิสายา อฏฺ-
กาสเ ฉิสฺโฉ เหาติ เรลปฺปเทสุ ฃายมา-
เนสุ ฯ เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา อภิกา-
ตกา เรสุ เรลปฺปเทสุ อาจาตปริตฺตนฺ อรยา
อาปชฺชนฺติ ฑฺสนา อาปชฺชนฺติ อรยา ฑฺสนา อาปชฺชนฺติ ฯ
อฺตรา โข ภคเา เร สมฺพหุเล อภิกาตเก เรสุ
เรลปฺปเทสุ อาจาตปริตฺตนฺ อรยา อาปชฺชนฺเ
ฑฺสนา อาปชฺชนฺเ อรยา ฑฺสนา อาปชฺชนฺเ ฯ อถ โข
ภคเา ฬตมตฺเ รตฺติภาา ตายา เวลาย ฯมา ขุทาา
ขุทาเรสิ

๑ ฉ.ม. อฏฺมนฺติ ฉฏฺ ฯ

ផ្សំលោមកតាំងពីរនុ៎ះ តែងចំរើន ដោយព្រៃស្មុសាន គឺតណ្ហា នឹងអវិជ្ជា ព្រៃស្មុសានគឺតណ្ហានឹងអវិជ្ជា តែងឆ្លើតដ្ឋិឲ្យចំរើន ដោយប្រការដូច្នេះ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក តែងរួញរា មួយពួកតែងស្ទុះទៅព្រោះមិនដឹងផ្សំលោមកតាំងពីរនុ៎ះ ។ អរិយបុគ្គលតាំងឡាយណា ដឹងច្បាស់ផ្សំលោមកតាំងពីរហើយ អរិយបុគ្គលតាំងនោះ មិនឆ្លាក់ចុះក្នុងផ្សំលោមកតាំងពីរនុ៎ះទេ តាំងមិនបានសំគាល់ខន ដោយការលះបង់ផ្សំលោមកនោះឡើយ វដ្តៈរបស់ពួកអរិយបុគ្គលនោះ មិនមានដើម្បីបញ្ញត្តិទេ ។ សូត្រទី ៨ ។

(១៤៥) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងទីវាល ក្នុងកន្ត្រែមានធំធឹតអ័ព្ភ មានគេអុជប្រទីបថ្វាយ ។ សម័យនោះឯង សត្វមមាចជាច្រើនហើរឆ្លៀលឆ្លាត់ ជិតប្រទីបប្រេងនោះ ដល់សេចក្តីមិនចំរើនគឺទុក្ខ ដល់សេចក្តីវិនាសគឺស្លាប់ ដល់សេចក្តីមិនចំរើន នឹងសេចក្តីវិនាស ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានឃើញសត្វមមាចច្រើនទាំងនោះ ហើរឆ្លៀលឆ្លាត់ ជិតប្រទីបប្រេងទាំងនោះ ដល់សេចក្តីមិនចំរើន ដល់សេចក្តីវិនាស ដល់សេចក្តីមិនចំរើន នឹងសេចក្តីវិនាស ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានជ្រាបច្បាស់ សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទូលឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

อิจฺจาสิ ฆาวิ๎ ฉ สาวเมฺ ฉ
ฉวิ๎ ฉวิ๎ พนฺธิ๎ ปฺรโมยนฺ ฉ
ปตนฺ ฉ ปฉฺโจสมิ๎ฆิ๎ฉ ฉิ๎ตา (๑)
ฉิ๎ฉฺเฉ สุเต ฯ ฉิ๎ฉเมาเก ฉิ๎วิ๎ฉฺเฉ ฯ ฉวิ๎ ฯ

[๑๘๖] ฆวเมฺ สุตฺ ฯ ฆเกิ๎ สมยิ๎ ภควา สาวตฺถิยิ๎ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณ๎ฑิกสฺส อาราเม ฯ อถโข อายสฺมา อานนฺโท เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺติ๎ อภิวาเทตฺวา ฆเกมนฺติ๎ นิสีทิ ฯ ฆเกมนฺติ๎ นิสินฺโน โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺติ๎ เอตทโวจ ยาวเกีวญฺ หเนฺต ตถาคตา โลเกเ อุปฺปชฺชนฺติ อรหนฺโต สมฺมาสมฺพุทฺธา ตาว พหูนตฺถาย ปฏิปนฺนา พหูนหิตานุกมฺปกา อตฺถาย หิตาย สุขาย เทวมนุสฺสานนฺติ ยาวเกีวญฺ หเนฺต ตถาคตา โลเกเ อุปฺปชฺชนฺติ อรหนฺโต สมฺมาสมฺพุทฺธา อถโข พหูนตฺถาย ปฏิปนฺนา อสงฺขฺยาตา พหูนหิตานุกมฺปกา อตฺถาย หิตาย สุขาย

๑ ฉ.ม. อวเมฺ ฉตฺ ฯ

សមណព្រាហ្មណ៍ពាំងឡាយ មិនទាន់បានត្រាស់ដឹងសារធម៌ មានសីលជាដើម រមែងប្រកាន់មាំ តែងញ៉ាំងចំណងថ្មី ៗ គឺតណ្ហានឹងទិដ្ឋិឲ្យចំរើន រមែងធ្លាក់(ក្នុងក្នក់ភ្លើងគឺកត ៣) ដូចជាសត្វមមាច ដែលធ្លាក់ចូលក្នុងអណ្តាតភ្លើង សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក ប្រកាន់មាំក្នុងរូបដែលឃើញ នឹងសំឡេងដែលខ្ជឹនឮហើយ ។ សូត្រទី ៩ ។

(១៤៦) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ដែតក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ អង្គុយ ក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំ ទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះតថាគតពាំងឡាយ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មិនទាន់កើត ក្នុងលោក ដរាបណា ពួកអន្យតិរ្ថិយ បរិព្វាជក មានគេធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា កោតក្រែង ជាអ្នកបានចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ដរាបនោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលណាបើ ព្រះតថាគតពាំងឡាយ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ កើតឡើង ក្នុងលោក ពួកអន្យតិរ្ថិយ បរិព្វាជក ដែរថែមទាំងមានគេធ្វើសក្ការៈ មិនមានគេគោរព មិនមានគេរាប់អាន

ฯลฯ ฉฬงฺคสมนฺนาคตนฺติ อิมินา กึ ทสฺเสติ? ยถา ปุถุชฺชนสฺส ฉ ทฺวารานิ อรกฺขิตานิ โหนฺติ, ตถา ขีณาสวสฺส อรกฺขิตานิ โหนฺตีติ ทสฺเสติ. ตสฺมา ขีณาสวสฺส ฉ ทฺวารานิ รกฺขิตานิ โหนฺตีติ ทสฺเสตุมิทมาห ฉฬงฺคสมนฺนาคตนฺติ. ตตฺถ ฉฬงฺคสมนฺนาคตนฺติ ฉหิ การเณหิ สมนฺนาคตนฺติ อตฺโถ. ตานิ ปเนตานิ การณานิ ปุถุชฺชนสฺส ฉ ทฺวารานิ อรกฺขิตานิ โหนฺติ, ตถา ขีณาสวสฺส อร

មិនមានគេបូជា មិនមានគេគោតក្រែង ទាំងមិនបានបីវារ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ក្នុងកាលនោះឯង បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានគេធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា គោតក្រែង បានបីវារ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្ប-ច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ទាំងភិក្ខុសង្ឃ (តំដូច្នោះដែរ) ។ ម្នាលអានន្ទ ដំណើរ+នុ៎ះយ៉ាងនេះហើយ ម្នាលអានន្ទ ដំណើរ+នុ៎ះយ៉ាងនេះហើយ ម្នាលអានន្ទ ព្រះតថាគតទាំងឡាយ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មិនទាន់កើតឡើង ក្នុងលោក ដរាបណា ពួកអន្យតិរ្ថិយ បរិព្វាជកទាំងឡាយ ដែលគេធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា គោតក្រែង ជាអ្នកបានបីវារ បិណ្ឌបាត សេនា-សនៈ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ដរាបនោះដែរ ម្នាលអានន្ទ កាលណា បើ ព្រះតថាគតទាំងឡាយ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ កើតឡើង ក្នុងលោក ពួកអន្យតិរ្ថិយ បរិព្វាជក មិនមានគេធ្វើសក្ការៈ មិនមានគេគោរព មិនមានគេរាប់អាន មិនមានគេបូជា មិនមានគេគោតក្រែង ទាំងមិនបានបីវារ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ក្នុងកាលនោះឡើយ ឥឡូវនេះ តថាគត ដែលគេធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា គោតក្រែង ជាអ្នកបានបីវារ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ

កិត្តាសវេ្ជ ចាតិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

ទិភាសតិ តាវ សោ កាមិ យោវ ន ទុណ្ណាតិ[1] បភង្គុភោ

[2]

វិភេចនម្ហិ ទុក្ខតេ ហាតម្ប្រភោ ខោតិន ចាបិ ភាសតិ ។

ឯវំ ទិភាសិតមេវ តិត្ថិយោនំ[3]

យោវ សម្ភាសភុទ្ធា លោកេ ឧប្បជ្ជន្តិ

ន តក្កិកា[4] សុជ្ឈន្តិ ន ចាបិ សាវកា

ទុទ្ទិដ្ឋិ ន ទុក្ខា បមុញ្ចតេ[5] ។ ឧសមំ[6] ។

ឆច្ចវគ្គោ ឆដ្ឋោ ។

តស្សុទ្ទានំ

អាយុសមទិស្សជ្ជំ បដិសល្លា

អាហុ តញ្ច កិរ តិត្ថា

[7]

សត្តមមាហុ សុភូតិ

កលិកា ទុចាតិ ឆវិសោ

ទុប្បជ្ជន្តិ ច តេ ឧសាតិ ។

---

๑ ម. ទុទ្ធមតិ ។ ម. ឧណ្ណមតេ ។ ๒ ម. សវេភេទម្ហិ ។ ๓ ម. តត្ថាយនំ ។ ๔ អដ្ឋកថាយំ តិត្ថិកាឧទ្ទិ ទស្សេតិ ។ ๕ ម.ម. បមុញ្ចតិ ។ ๖ ម.ម. ទេមន្តិ ឧត្តំ ។ ๗ ម. អាយុឆដិលវេ្ហតា តយោ តិត្ថិយសុភូតិ ។

ពាំងកំកុសឆ្ន (កំដូចដើរ) ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់ចង្អុលទូន្មានដល់ភិក្ខុទាំងនេះ ក្នុងវេលានោះថា ព្រះអាទិត្យមិនទាន់រះឡើងដរាបណា សត្វអាំពិលអំពែកនោះ ក៏រុងរឿងដរាបនោះ កាលបើព្រះអាទិត្យរះឡើង សត្វអាំពិលអំពែក ក៏សាបសូន្យពន្លឹ មិនរុងរឿងទេ ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធពាំងឆ្ងាយ មិនទាន់កើតឡើងក្នុងលោក ដរាបណា សេចក្តីរុងរឿងរបស់ពួកតិរ្ថិយ (តែងមាន) ដរាបនោះ តិរ្ថិយពាំងឆ្ងាយ រមែងមិនស្អាត ពាំងពួកសាវ័ក ក៏មានទិដ្ឋិអាក្រក់ មិនស្អាត មិនគប្បីរួចចាកទុក្ខបានឡើយ ។ សូត្រទី ១០ ។

ចប់ ឯកូន្នវគ្គ ទី ៦ ។

ឧទ្ទាននៃឯកូន្នវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីការដាក់អាយុសង្ខារ ១ អំពីព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ចេញអំពីទីស្ងាត់ ១ អំពីភាគិភ្លៃសមានហើយ ១ អំពីពួកសមណព្រាហ្មណ៍ពាស់ខែងគ្នា អាស្រ័យទិដ្ឋិ ១ អំពីពួកសមណព្រាហ្មណ៍ មានលទ្ធិផ្សេង ។ ១ អំពីការដាប់នៅ ក្នុងទិដ្ឋិពាំងនោះ ១ អំពីសុភូតិ ជាគំរប់ប្រាំពីរ ១ អំពីការត្រេកអរ ក្នុងស្រីឆ្អាមាស ១ អំពីសត្វមមាច គំរប់ប្រាំបួន ១ អំពីព្រះតថាគតពាំងឆ្ងាយ កើតឡើង ក្នុងលោក ជាគំរប់ដប់ ។

ทุติยวคฺโค สตฺตมสฺส ปุคฺคลสฺส ปฐมสุตฺตํ

๒. ทุติยวคฺโค

๗. สตฺตมปุคฺคลสุตฺตวณฺณนา

[๑๔๗] เอวมฺเม สุตํ ฯ เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา สารีปุตฺโต อายสฺมนฺตํ ลกุณฺฑกภทฺทิยํ[๑] อเนกปริยาเยน ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺเสติ สมาทเปติ สมุตฺเตเชติ สมฺปหํเสติ ฯ อถ โข อายสฺมา ลกุณฺฑกภทฺทิยสฺส อายสฺมตา สารีปุตฺเตน อเนกปริยาเยน ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺสิยมานสฺส สมาทปิยมานสฺส สมุตฺเตชิยมานสฺส สมฺปหํสิยมานสฺส อนุตฺตราย อาสวกฺขเย จิตฺตํ วิมุจฺจติ ฯ อถ โข ภควา อายสฺมนฺตํ ลกุณฺฑกภทฺทิยํ อายสฺมตา สารีปุตฺเตน อเนกปริยาเยน ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺสิยมานํ สมาทปิยมานํ สมุตฺเตชิยมานํ สมฺปหํสิยมานํ อนุตฺตราย อาสวกฺขเย จิตฺตํ วิมุตฺตนฺ[๒]ติ ฯ อถ โข ภควา เอตมตฺถํ วิทิตฺวา ตายํ เวลายํ อิมํ อุทานํ อุทาเนสิ

---

๑ ม ลกุณฺฑกกทฺทิยํ ฯ ๒ ม. วิมุจฺจมานนฺ ฯ

ឧទាន ភូឡវគ្គ ទី ៧

[๑๔๗] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ បានពន្យល់ព្រះលកុណ្ឌកភទ្ទិយៈដ៏មានអាយុ ឲ្យគាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថាច្រើនប្រការ ។ លំដាប់នោះ ព្រះលកុណ្ឌកភទ្ទិយៈដ៏មានអាយុ ដែលព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ពន្យល់ ឲ្យគាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ច្រើនប្រការហើយ ចិត្តក៏រួចស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញព្រះលកុណ្ឌកភទ្ទិយៈដ៏មានអាយុ ដែលព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ពន្យល់ ឲ្យគាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថាច្រើនប្រការ ចិត្តក៏រួចស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំហើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ฉนฺนฺ อเมา[๑]สงฺฆสิ ปิฬฺหมุตฺตา
อยมหมสฺมีติ อกาลุปสฺสี
ฬหิ ปิฬฺหมุตฺตา ฉนตาริ ชิฆฺ
อติณฺณปุพฺพ อปุนพฺภวาเยติ ฯ สุตฺตนฺ ปมนฺ ฯ[๒]

[๑๔๘] ฬหิมฺเห สุตนฺ ฯ เอกนฺ สมยนฺ ภควา สาวตฺถิยนฺ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา[๓]สารีปุตฺโต อายสฺมนฺตนฺ ลกุณฺฑกภทฺทิยนฺ เสกฺขาติ มญฺญมาโน[๔]กิเยฺยสาย มตฺตาย อเนกปริยาเยน ฉฏฺฐิยา กถาย สนฺทสฺเสติ สมาทเปติ สมุตฺเตเชติ สมฺปหเสติ ฯ อถ โข ภควา อายสฺมนฺตนฺ สารีปุตฺตนฺ อายสฺมนฺตนฺ ลกุณฺฑกภทฺทิยนฺ เสกฺขาติ มญฺญมานนฺ กิเยฺยสาย มตฺตาย อเนกปริยาเยน ฉฏฺฐิยา กถาย สนฺทสฺเสนฺตนฺ สมาทเปนฺตนฺ สมุตฺเตเชนฺตนฺ สมฺปหเสนฺตนฺ ฯ อถ โข ภควา ฬหมตฺตนฺ วิทิตฺวา ตายนฺ เวลายนฺ อิม อุทานนฺ อุทาเนสิ

---

๑ ฉ. อเมา ๒ ฯ ๒ ฉ.ม. สุตฺตนฺ ปมนฺติ อตฺถิ ฯ ๓ ฉ. อถโข อายสฺมา ฯ ๔ ม. เสยฺยมญฺญมาโน ฯ

បុគ្គលរួបស្រឡះចាកសង្ខារទាំងពួង ក្នុងចំណែកខាងលើគឺរូបធាតុ នឹង
អរូបធាតុ ក្នុងចំណែកខាងក្រោម គឺ កាមធាតុ មិនឃើញថា នេះជា
អាត្មាអញ លុះរួបស្រឡះយ៉ាងនេះហើយ ក៏បានឆ្លងអន្ទង់(ទាំង ៤)ដែល
ខ្លួនមិនធ្លាប់ឆ្លង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកពថ្មីទៀតឡើយ ។ សូត្រទី ១ ។

[១៤៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។
សម័យនោះឯង ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ សំគាល់ព្រះលកុណ្ឌកភទ្ទិយៈ
ដ៏មានអាយុ ថាជាសេក្ខៈ កំពង្រល់ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យគាន់យក ឲ្យ
អាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ច្រើនប្រការ មានប្រមាណដ៏ក្រៃ
លែង ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានឃើញ ព្រះសារីបុត្តដ៏មាន
អាយុ សំគាល់ព្រះលកុណ្ឌកភទ្ទិយៈដ៏មានអាយុ ថាជាសេក្ខៈ កំពង្រល់
ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យគាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា
ច្រើនប្រការ មានប្រមាណដ៏ក្រៃលែង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បាន
ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់ចង្អុលទានេះ ក្នុងវេលានោះថា

ឧភយេ សត្តមស្ស ច្ឆឡភិញ្ញស្ស តតិយសុត្តំ

អច្ចង្គិរំ វដ្ដំ ព្យាគា ឯកាសំ
វិសុក្ខា សរិតា ន សន្ទតិ
ឯទ្ធំ វដ្ដំ ន វត្តតិ
ឱសេវន្តោ ទុក្ខស្សន្តិ ។ ទុតិយំ[1] ។

(๑๔๙) ឯវមេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិ-យំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន សាវត្ថិយំ មនុស្សា យេភុយ្យេន កាមេសុ អតិវេលំ សត្តា ហោន្តិ រត្តា តិព្ពា តិព្ពា ឆន្ទា តិព្ពា អជ្ឈោបន្នា សម្មត្តកជាតា[2] កាមេសុ វិហរន្តិ ។ អថ ខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ សាវត្ថិំ បិណ្ឌាយ បាវិសិំសុ ។ សាវត្ថិយំ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ ឥធ ភន្តេ សាវត្ថិយំ មនុស្សា យេភុ-យ្យេន កាមេសុ អតិវេលំ សត្តា ហោន្តិ រត្តា តិព្ពា ឆន្ទា តិព្ពា អជ្ឈោបន្នា សម្មត្តកជាតា កាមេសុ វិហរន្តីតិ ។

---

๑ ឧ.ម. ទុតិយន្តំ ឥតិ ។ ๒ ឧ. សម្បត្តកជាតា ។ ម. សម្មត្តកជាតា ។

ឧទាន ចូឡវគ្គៈ ទី ៣ តតិយសូត្រ

បុគ្គលបានកាត់ផ្តាច់វដ្តៈ បានដល់ព្រះនិព្វាន មិនមានតណ្ហា ស្ទឹងវិនស្ស័ត មិនហួរទៅ យ៉ាងណា កិលេសវដ្តៈ ដែលបុគ្គលកាត់ហើយ រមែងមិនប្រព្រឹត្តទៅ(យ៉ាងនោះដែរ)នេះជាទីបំផុតទុក្ខ ។ សូត្រទី២ ។

(១៤៩) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ពួកមនុស្ស ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ជាប់ចំពាក់ក្នុងកាមទាំងឡាយ ហួសវេលាដោយច្រើន ជាអ្នកត្រេកអរ ចង់បាន ជាប់ចិត្ត រង្វេង ឆ្កល់ឆប់ ស្រើបស្រាំ ក្នុងកាមទាំងឡាយ ។ លំដាប់នោះ ពួកភិក្ខុ ជាច្រើនរូប ស្លៀកស្បង់ ប្រដាប់បាត្រចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ លុះត្រាប់ទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថីរួចហើយ ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាតវិញ ក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្ត រួចចូលទៅគាល់ ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំ ព្រះមានព្រះភាគ ហើយក៏អង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយ ក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកមនុស្ស ក្នុងក្រុងសាវត្ថីនេះ ជាប់ចំពាក់ ក្នុងកាមទាំងឡាយ ហួសវេលា ដោយច្រើន ជាអ្នកត្រេកអរ ចង់បាន ជាប់ចិត្ត រង្វេង ឆ្កល់ឆប់ ស្រើបស្រាំ ក្នុងកាមទាំងឡាយ ។

อถโข ภควา ปโตมตฺตํ วิเวกฺขา ตายํ เวลายํ อิมํ อุทานํ อุทาเนสิ

กามเมสุ สตฺตา กามสงฺคสตฺตา[๑]
สโยชนเน วฏฺฏมปสฺสมานา
น ตา ตายุ สโยชนสงฺคสตฺตา
ทีฆนฺตเรยฺยุ วิปุลํ มหนฺตนฺติ ฯ ตติยํ[๒] ฯ

[๑๕๐] ปวตฺเต สุตฺตนฺ ฯ ปกฺกนฺเต สมเย ภควา สาวตฺถิยา วิหารเต เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน สาวตฺถิยา มนุสฺสา เยกุยฺยเน กามเมสุ สตฺตา เหนฺติ รตฺตา เคธา คธิตา มุจฺฉิตา อชฺฌาปนฺนา อนิกฺขิตฺตา สมฺปตฺตกามา กามเมสุ วิหรนฺติ ฯ อถโข ภควา ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย สาวตฺถิยา ปิณฺฑาย ปาวิสิ ฯ อทฺทสา โข ภควา เต สาวตฺถิยา มนุสฺเส เยกุยฺยเน กามเมสุ สตฺเต เคธเน คธิเต มุจฺฉิเต อชฺฌาปนฺเน อนิกฺขิตเต สมฺปตฺตกามเต กามเมสุ วิหรนฺเต ฯ อถโข ภควา ปโตมตฺตํ วิเวกฺขา ตายํ เวลายํ อิมํ อุทานํ อุทาเนสิ

---

๑ ฉ. กามสงฺคสตฺตา ฯ ๒ ฉ.ม. ตติยนฺติ นตฺถิ ฯ

លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាប់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទូឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ពួកបុគ្គលជាប់នោះ ក្នុងតាមពាំងឮ ឈ្មោះថា អ្នកជាប់នៅ ក្នុងគ្រឿងជាប់ចំពាក់ គឺតាម កាលបើមិនឃើញទោស ក្នុងសំយោជនៈ ឈ្មោះថា អ្នកជាប់នៅ ក្នុងគ្រឿងជាប់ចំពាក់ គឺ សំយោជនៈ ឆ្លងអន្លូដ៏ជ្រៅបានហើយ មិនអាចដោយពិត ។ សូត្រទី ៣ ។

(១៩០) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ពួកមនុស្ស ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ជាប់នៅ ក្នុងតាមពាំងឮ ដោយច្រើន ជាអ្នកត្រេកអរ ចង់បាន ជាប់ចិត្ត រវើរវាយ ធ្លាប់ធ្លាប់ ធ្ងន់ស្រាំងខ្លាំង ក្នុងតាមពាំងឮ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្ងំ ប្រដាប់បាត្រចីវរហើយ ស្តេចចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញ មនុស្សពាលនោះ ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ជាប់នៅ ក្នុងតាមពាំងឮ ជាច្រើន ចង់បាន ជាប់ចិត្ត រវើរវាយ ធ្លាប់ធ្លាប់ ធ្ងន់ស្រាំងខ្លាំង ក្នុងតាមពាំងឮ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទូឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ฉกฺกนิปาเต สตมสฺส วคฺคสฺส ปญฺจมสุตฺตํ

กามฆฺนา ชาลสญฺฉนฺนา ตณฺหาฉทนฉาทิตา
ปมตฺตพนฺธุนา พทฺธา มจฺฉาว กุมินามุเข
ชรามรณมิจฺเฉติ(๑) ตนฺตพทฺธา วชนฺติ ทิรเมกาว มาตรนฺติ ฯ
ปญฺจมํ(๒) ฯ

[๑๙๑] ฝาเปฺม สุตํ ฯ ฝกาฺ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา ลกุณฺฑกภทฺทิโย สมฺพหุลานิ กิจฺจานิ ปิฏฺเฐ ปิฏฺเฐ เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ ฯ อทฺทสา โข ภควา อายสฺมนฺตํ ลกุณฺฑกภทฺทิยํ ทูรเตว สมฺพหุลานิ กิจฺจานิ ปิฏฺเฐ ปิฏฺเฐ อาคจฺฉนฺตํ ทิฺวณฺหิ ทนฺตสฺสกานิ ขิเปาชิมกานิ เยกฺขุยฺยานิ กิจฺจานิ ปริภุตฺตปุพฺพานิ กิจฺจานิ อาทนฺตเสฺว ปสฺสิตฺวา โข สุเมฺห กิจฺจเวฺว ฝตฺวา กิจฺจานิ ทูรเตว สมฺพหุลานิ กิจฺจานิ ปิฏฺเฐ ปิฏฺเฐ อาคจฺฉนฺตํ ทิฺวณฺหิ ทนฺตสฺสกานิ ขิเปาชิมกานิ เยกฺขุยฺยานิ กิจฺจานิ ปริภุตฺตปุพฺพานิ ฯ ฝาปิ กนฺตติ ฯ ฝเสา กิจฺจเวฺว กิจฺจานิ มหิจฺโฉ มหาปุริสาเว

๑ ม. ชรามรณมิจฺเฉติ ฯ ๒ ฉ.ม. ปญฺจมสุตฺตนฺตํ นิฏฺฐิตํ ฯ

ជនគាំងឡាយ ដែលដឹង ព្រោះតាម ដែលបណ្តាញ គឺតណ្ហា រួបរឹត ត្រូវដេមួល គឺតណ្ហាបិទបាំង ដាប់នៅ ដោយតំលេសមារ ដូចជាពួកត្រីនៅ ក្នុងលប តែងដល់នូវជាតិនឹងមរណៈ ដូចជាកូនគោ នៅឯក្បៅដោះ តែងចូលទៅរកមេ ។ សូត្រ ទី ៤ ។

(១៥១) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះលកុណ្ឌកភទ្ទិយៈដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ អំពីខាងក្រោយ ។ នៃពួកភិក្ខុជាច្រើន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញ ព្រះលកុណ្ឌកភទ្ទិយៈដ៏មានអាយុ មានរូបប្លែក មិនគួរជ្រះថ្លា តាបកន្តុញ មានរូបគួរឲ្យភិក្ខុ ជាច្រើន ចាប់ពាល់លេង កំពុងដើរមកអំពីខាងក្រោយ ។ នៃពួកភិក្ខុជាច្រើន អំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ទ្រង់ត្រាស់នឹងពួកភិក្ខុថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ឃើញភិក្ខុ+នុ៎ះដែលមានរូបប្លែក មិនគួរជ្រះថ្លា តាបកន្តុញ មានរូបគួរឲ្យពួកភិក្ខុ ជាច្រើន ចាប់ពាល់លេង កំពុងដើរមក អំពីខាងក្រោយ ។ នៃពួកភិក្ខុជាច្រើន អំពីចម្ងាយដែរឬ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្រាបបង្គំទូលថា ព្រះកុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ+នុ៎ះមានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន

ธ ฉ สา สมาปตฺติ สุลภรูปา ยา เตน ภิกฺขุนา
อสมาปนฺนปุพฺพา ยสฺส วฺหาย กาลปุตฺตา สมฺเนว
อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิตุ ตทนุตฺตรํ พฺรหฺมจริย-
ปริโยสานํ ทิฏเวว ธมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา
อุปสมฺปชฺช วิหรตีติ ฯ อยเมโก ภควา ฯเสมตฺตํ วทามิ
ตายํ เวลายํ ฯมิ ขุทฺทกนิกายสฺมิ

เนลงฺโค เสตปจฺฉาโท ฯกาเยโก วตฺตี รเถ
อฑียมิ ปส อายนฺโต ทิสฺวาเนสี มคฺคมุตฺตมนฺติ ฯ
ปญฺหมิ[1] ฯ

[๑๕๒] ฯวเมว สุตฺตนฺ ฯ ฯเกนิ สมยิ ภควา สาวตฺถิยิ
วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ เตน
โข ปน สมเยน อายสฺมา อญฺญาโตกณฺฑญฺญ
ภควโต อวิทูเร นิสินฺโน โหติ ปลฺลงฺกิ อาภุชิตฺวา
ชุชุ กายิ ปณิธาย ตณฺหาสงฺขยวิมุตฺติ ปจฺ-
เวกฺขมาโน อนฺตรา โข ภควา อายสฺมนฺติ อญฺญา-
โกณฺฑญฺญิ อวิทูเร นิสินฺนิ ปลฺลงฺกิ อาภุชิตฺวา ชุชุ
กายิ ปณิธาย ตณฺหาสงฺขยวิมุตฺติ ปจฺเวกฺขมานิ ฯ

---

๑ ฉ.ม. ปญฺหมนฺติ ฯเตฺติ ฯ

សមាបត្តិណា ដែលភិក្ខុនោះមិនផ្ចាប់បាន សមាបត្តិនោះ មិនមែនបុគ្គលបានដោយងាយទេ កុលបុត្តតាំងខ្លួយ ចេញចាកផ្ទះ ទៅបួសក្នុងផែសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា ភិក្ខុនោះ បានត្រាស់ដឹង ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ បានដល់អនុត្តរធម៌នោះ មានព្រហ្មចរិយៈជាទីបំផុត ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្នដែរ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់ចម្រើនឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

រូបគឺអត្តភាព មានអាយុវិតតោស មានជម្ងឺលស មានតាំតមួយ រមែងប្រព្រឹត្តទៅបាន អ្នកចូរមើលអត្តភាព (នោះ) មានខ្សែគឺតណ្ហា កាត់ហើយ មិនមានចំណង មិនមានទុក្ខ កំពុងដើរមក។ សូត្រទី៥ ។

(១៥៦) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះអញ្ញាតកោណ្ឌញ្ញ ដ៏មានអាយុ អង្គុយពែនភ្នែនតម្រង់កាយត្រង់ ក្នុងទីដិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ហើយពិចារណា តណ្ហាសង្ខយវិមុត្តិ គឺនិព្វាន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញ ព្រះអញ្ញាតកោណ្ឌញ្ញដ៏មានអាយុ អង្គុយពែនភ្នែន តម្រង់កាយត្រង់ ក្នុងទីដិតហើយពិចារណា តណ្ហាសង្ខយវិមុត្តិ ។

ทุกเรื่อง สัตตมสฺส ทุฬฺหวคฺคสฺส สัตตมสุตฺตํ

อถโข ภควา ปฐมตฺตึ วิธิตฺวา ตายํ เวลายํ อิมํ อุทานํ อุทาเนสิ

ยสฺส ทุมฺมุลหนา อนฺตรา ปณฺณา อนฺตรา กุโตจิ ลตา
ตตฺถ ชีรติ ภนฺตา ปุถุ เตปิ ตถาคเต อนุปาทิสมาหิตา
เอวมิเม ตโย ปสาทนฺติ ปฺรหฺมาณมิเม ปสาเทตา ๆ
อนฺตโต(๑) ๆ

[๑๕๓] ฝนตกหนัก ๆ ฝนตกสมัยนั้น ภควาประทับอยู่ ณ ที่นั้นแล ครั้งนั้น ภิกษุรูปหนึ่งเข้าไปเฝ้าภควานั้นถึงที่ประทับ ครั้นเข้าไปเฝ้าแล้ว ได้ทูลภควานี้ว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ในสมัยนี้ ภควาเป็นผู้ประทับอยู่ ณ ที่นั้นแล ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ในสมัยนี้ ภควาเป็นผู้ประทับอยู่ ณ ที่นั้นแล ครั้งนั้น ภควาได้ทรงเปล่งอุทานนี้ในสมัยนั้นว่า

ยสฺส ปมตฺโต วิหรติ(๒) อนฺตรา
สงฺฆสฺส ปริยายา จ วิตฺถาริกา
อนฺตรา(๓) ตสฺส อิตฺถิปิ ปุริสา จรนฺติ
ชานนฺตานาคตึ สเทวกสฺส โลกสฺส ๆ
สตฺถุโน(๔) ๆ

---

๑ ฉ.ม. อนฺตรา ๒ ฉ. ปิตา ๓ ม. ตาทิ อนฺตรา ๔ ฉ.ม. สตฺถุนา อนฺตรา ๆ

លុះព្រះមានព្រះភាគ ត្រាបបញ្ចាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ឋាស គឺអវិជ្ជា នឹងផែនដី គឺអាសវៈ មិនមាន ដល់អរិយបុគ្គលណា សូកត គឺសេចក្តីស្រេវឹង ក៏មិនមាន វិលូគឺមានៈ នឹងមានមក អំពីណា បុគ្គលណា នឹងគួរតិះដៀល នូវអរិយបុគ្គលនោះ ដែលជាអ្នកប្រាជ្ញ ផុតចាកចំណង់បាន សូម្បីពួកទេវតា ក៏សរសើរបុគ្គលនោះ ទាំងព្រហ្មក៏សរសើរដែរ ។ សូត្រទី ៦ ។

(១៥៣) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ពិចារណាការលះបង់នូវការពិចារណាបបញ្ចសញ្ញា (សញ្ញាជាគ្រឿងយឹតយួរ) របស់ព្រះអង្គ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ត្រាបការលះបង់នូវការពិចារណា បបញ្ចសញ្ញា របស់ព្រះអង្គហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

បបញ្ចសញ្ញាក្តី ការមាំមួនក្តី មិនមានដល់បុគ្គលណា បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា បានកន្ទុំដកលេសជាតំណាគ្រឿងតម្រង ដើងគុលគឺអវិជ្ជាផង បណ្តាសត្វលោកព្រមទាំងទេវលោក ក៏មិនមើលងាយអ្នកប្រាជ្ញ ដែលគ្មានឥណ្ហា ហើយប្រព្រឹត្តទៅ ដោយញាណនោះឯងឡើយ ។ សូត្រ ទី ៧ ។

[๑๕๔] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា បិលិន្ទវច្ឆោ ភគវតោ អវិទូរេ និសិន្នោ ហោតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ កាយគតាយ សតិយា អដ្ឋង្គំ បរិមុខំ សុប្បតិដ្ឋិតាយ ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ មហាវច្ឆានំ អវិទូរេ និសិន្នំ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ កាយគតាយ សតិយា អដ្ឋង្គំ បរិមុខំ សុប្បតិដ្ឋិតាយ ។ អថ ខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យស្ស សិយា សព្ពថា សតិ សតតំ កាយគតា ឧបដ្ឋិតា
ខោ ចស្ស ខោ ច មេ សិយា ន ភវិស្សតិ ន ច មេ ភវិស្សតិ
អនុបុព្ពវិហារី តត្ថ សោ កាលេនេវ តរេ វិសត្តិកន្តិ ។
អដ្ឋមំ[1] ។

[๑๕๕] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា មល្លេសុ ចារិកញ្ញមាណោ មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធិំ

๑ ម.ម. អដ្ឋមនុំ ឥតិ ។

[๑๙๘] ข้าพเจ้าได้สดับมาอย่างนี้ ฯ สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาค ประทับอยู่ ณ พระวิหารเชตวัน ของท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี ใกล้กรุงสาวัตถี ฯ สมัยนั้นแล พระมหาโกฏฐิตะผู้มีอายุ อยู่ในที่ลับผู้เดียว ตรึกตรองถึงธรรมอันยิ่งใหญ่ ด้วยใจอันยิ่งใหญ่ ตั้งจิตไว้ชอบ ในกายคตาสติ ให้มีผลไพบูลย์ ได้ทำให้มากแล้ว ฯ พระผู้มีพระภาค ทรงทราบด้วยพระทัย ซึ่งพระมหาโกฏฐิตะผู้มีอายุ อยู่ในที่ลับผู้เดียว ตรึกตรองถึงธรรมอันยิ่งใหญ่ ด้วยใจอันยิ่งใหญ่ ตั้งจิตไว้ชอบ ในกายคตาสติ ให้มีผลไพบูลย์ ได้ทำให้มากแล้ว ครั้นแล้ว ฯ ครั้นพระผู้มีพระภาค ทรงทราบชัดซึ่งเรื่องนั้นแล้ว จึงได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ ในเวลานั้นว่า

กายคตาสติ ที่บุคคลใด ได้เจริญแล้ว ๆ ทำให้มากแล้ว (กายคตาสตินั้น) ไม่มี แก่บุคคลนั้นเลย ไม่มี แก่ผู้ที่ยังไม่ถึง (ในอดีตกาล) นั่นไม่มี แก่ผู้ที่ยังไม่ถึง (ในอนาคต) ไม่มี แก่ผู้ที่ยังไม่ถึง (ในปัจจุบันนี้) เลย บุคคลนั้น ชื่อว่า อยู่เป็นสุขในทิฏฐธรรม ดับกิเลสได้ทั้งหมด ในกาลทั้ง ๓ (คือ ตั้งแต่ต้นจนจบ) ในตติยภาณวาร ฯ สูตรที่ ๘ ฯ

[๑๙๙] ข้าพเจ้าได้สดับมาอย่างนี้ ฯ สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาค เสด็จประทับอยู่ ณ ป่าไม้มะม่วง ใกล้กรุงเวสาลี พร้อมด้วยภิกษุสงฆ์ ประมาณ

๒ฅาเธ สตฺตมสฺส ปุปฺผวคฺคสฺส ๒รามสุตฺตํ

ยเถว ปุพฺพกานญฺจ พฺราหฺมณานญฺจ ตเถวสฺส ฯ
อเสฺสสุ โข ปเนว ปุพฺพเกยฺยกา พฺราหฺมณคหปติกา
สมณา ๑ลุ ภวา เกตเมหิ สกฺยปุตฺตา สกฺย-
กุลา ปพฺพชิตา เยสฺวายสฺมา ฅาโนทโก ยถา
ภิกฺขาสเงฺฆ สทฺธึ ปุพฺพกานญฺจ ตถาคตานญฺจ
จ กุสลสฺส จ ยาว มุ๑เตา ปูเรสุ มา เต มุณฺฑกา
สมณกา ฅาลิยึ อเกสุตฺถ ฯ

[๑๙๖] อถโข ภควา ตตฺถ ภิกฺขู อาญาเปสิ
รุกฺขมูลานิ เสนาสนานิ ปญฺญเปถ ภิกฺขเว ปญฺญตฺตาสเน
นิสีทิ ฯ นิสชฺช โข ภควา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ อามนฺเตสิ
สนฺติ เม ภิกฺขเว อานนฺท ปจฺฉา สมุปฺปนฺนา ๑ตนาย
ปาปกา ทิฏฺ๑ิโย ปาปกา สงฺกปฺปา ปาปกา ปฏิภานา

ទ្រង់ចូលទៅដល់ព្រាហ្មណគ្រាមឈ្មោះថូនៈ របស់ពួកមល្លជន ។ ពួកព្រាហ្មណ៍ធំគហបតី អ្នកស្រុកថូនៈ បានឮហើយ (កំប្រកាសប្រាប់គ្នា) ថា ម្នាលគ្នាយើងធ្លុថា សមណគោតម ជាសក្យបុត្រ ចេញចាកសក្យត្រកូល មកថូស ហើយស្តេចមកកាន់ចារិក ក្នុងដែនមល្លៈ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃជាច្រើន បានមកដល់ថូនព្រាហ្មណគ្រាមហើយ ក៏នាំគ្នាយកស្មៅនឹងអង្កាម ចាក់បំពេញអណ្តូងដែលដល់មាត់ ដោយគិតថា កុំឲ្យសមណៈគ្រោលទាំងនោះ ផឹកទឹកបាន ។

[๑๙๖] គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចៀសចេញអំពីផ្លូវ សំដៅទៅរកដើមឈើ១ដើម លុះចូលទៅដល់ ទ្រង់គង់លើអាសនៈ ដែលតាក់តែងស្រាលថ្វាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ហើយ ទ្រង់ត្រាស់ប្រើអានន្ទដ៏មានអាយុថា ម្នាលអានន្ទ អ្នកចូរទៅដងទឹក អំពីអណ្តូងនុ៎ះ មកឲ្យតថាគត ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ អណ្តូងនោះ ពួកព្រាហ្មណ៍ ធំគហបតី អ្នកស្រុកថូនៈ យកស្មៅនឹងអង្កាម ចាក់បំពេញដល់មាត់ ដោយគិតថា កុំឲ្យសមណៈគ្រោលទាំងនោះផឹកទឹកបាន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ប្រើព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ជាគំរប់ពីរដងទៀតថា ម្នាលអានន្ទ អ្នកចូរទៅដងទឹក អំពីអណ្តូងនុ៎ះមកឲ្យតថាគត ។

ทุติยมฺปิ โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทโวจ
สนฺตาหิ เสา ภนฺเต ขตฺติยา นามา ทสฺเนยฺยาเปหิ ปฺรหฺมณา-
คหปติเกหิ ตเณหสฺส จ ภุสสฺส จ ยาว มุจฺจเน
ปูรโต มา เต มุณฺหกา สมณกา ขาลิยมฺ อกาสุนฺติ ฯ
ตติยมฺปิ โข ภควา อายสฺมนฺตํ อานนฺทมฺ อามนฺเตสิ
สนฺติ เมเต อานนฺท เอตสฺมา ขตฺติยา นามา ทสฺเนยฺยาเปหิ อามา-
ภนฺเต ฯ อถ โข ภควนฺตเมว โข อายสฺมา อานนฺโท ภควโต
ปฏิสฺสุตฺวา ปตฺตมาทาย เยน เสา ขตฺติยา นามา เตนุป-
สงฺกมิ ฯ อถโข ขตฺติยา นามา อายสฺมนฺตมฺ อานนฺทมฺ ขุป-
สงฺกมนฺตมฺ สพฺพนฺตเมว ตเณหสฺส ภุสสฺส มุจฺจเน ปูรโต
อกฺขสฺส ขตฺติยสฺส อาทาวิลสฺส ปริยาทานสฺส ยาว มุจฺ-
จเน ปูรโต ปริสนฺตเมว[1] มญฺเญ อฏฺฐาสิ ฯ อถโข อายสฺมา
อานนฺทสฺส ปตฺตโมทโก อจฺจายิกา วาตา อกฺขายิตา[2]
วาตา ตถาคตสฺส มหิทฺธิกตา มหานุภาวตา
อยญฺหิ เสา ขตฺติยา นามา มยิ ขุปสงฺกมนฺเต สพฺพนฺตเมว
ตเณหสฺส ภุสสฺส มุจฺจเน ปูรโต อกฺขสฺส ขตฺติยสฺส

๑ ขุ ปริสนฺตเมว ฯ ม. ปริสนฺตาเมว ฯ ๒ ฉ.ม. มหานุภาวตา ฯ

ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ជាគំរប់ពីរដងថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ អណ្តូងនោះ ពួកព្រាហ្មណ៍នឹងគហបតី អ្នកស្រុកថូនៈ យកស្មៅនឹងអង្កាម ចាត់បំពេញ ដាបដល់មាត់ ដោយគិតថា កុំឲ្យសមណៈត្រង៉ោលតាំងនោះផឹកទឹកបាន ។ ព្រះមានព្រភាគ ទ្រង់ត្រាស់ប្រើព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ជាគំរប់បីដងទៀតថា ម្នាលអានន្ទ អ្នកចូរទៅដងទឹក អំពីអណ្តូងនុ៎ះ មកឲ្យតថាគត ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក៏កាន់បាត្រ ដើរចូលទៅត្រង់អណ្តូងនោះ ។ កាលបើព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចូលទៅ ក៏ស្រាប់តែ អណ្តូងពុរស្មៅនឹងអង្កាមតាំងអស់នោះ ចេញអំពីមាត់ ពេញពោរដោយទឹកថ្លាមិនល្អក់ ស្អាតដាបដល់មាត់វិញ ។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អើអស្ចារ្យណាស់ហ្ន៎ អើបំផ្លែកណាស់ហ្ន៎ ព្រះតថាគតមានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន ព្រោះថា អណ្តូងនេះ កាលអាត្មាអញ ចូលទៅដិត ក៏ស្រាប់តែពុរស្មៅនឹងអង្កាមតាំងអស់នោះ ចេញអំពីមាត់ ទៅជាពេញពោរដោយទឹកថ្លា

๒ฑาเธ สตฺตมสฺส ฉฬฺภิญฺญสฺส ๑สมสุตฺตํ

อนาวิลสฺส วิปฺปสนฺนสฺส ยาวเทว ปุริโส วิสฏฺโฐ มญฺเญ ปิโสตีติ ฯ ปเญฺจน ฐานียา อาคาย เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตญฺเจว อฏฺวิยา กเถ อฏฺวิยา กเถ ตถาคตสฺส มหิทฺธิกตา มหานุภาวตา อยญฺจิ เสา กเถ อุฬารา มยิ อุปสงฺกมเน สพฺพญฺญุ ตญาณา กุสลา มุขเว ติวิธา อฏฺวิยา อุฬารสฺส อนาวิลสฺส วิปฺปสนฺนสฺส ยาวเทว ปุริโส วิสฏฺโฐ มญฺเญ อฏฺวิยา ปิวิตุ ภควา ฐานียา ปิวิตุ สุภโต ฐานียตฺตา ฯ อถโข ภควา ปตมตฺตา วิทิตฺวา ตายา เวลายา ตาทิ ฐานา ฐานเสา ภิกฺขู ภควนฺตา ฐาเนน อฏฺา เจ สพฺพา สิยุ ตณฺหาย มูลโต เฉตฺวา ภิกฺขุ ปริเยสเนยฺยาเถติ ฯ เอวมฺปิ[1] ฯ

(๑๕๗) ปวตฺเต สุตฺตา ฯ ปกฺกา สมยา ภควา โกสมฺพิยา วิหรติ ฆาสิตาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน ราเชา อุเทนสฺส อุชฺชาเนภตสฺส อเลปุปา ฐปฺปา เหาติ

๑ ฉ.ม. ฐาเนตฺวา ฐ ปญฺญเปสิ ฯ

มิនល្អក់ ស្អាត ដរាបដល់មាត់ទៅវិញ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ កំ
ដនទឹក ដោយបាត្រ ហើយយកចូលទៅ ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ លុះ
ចូលទៅដល់ ក្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចំឡែកណាស់ ព្រោះព្រះតថា-
គត មានឫទ្ធិច្រើនមែន មានអានុភាពច្រើនមែន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
ព្រោះថា អណ្តូងនោះ កាលខ្ញុំព្រះអង្គ ចូលទៅដិត កំស្រាប់តែពុះស្មៅ
នឹងអង្កាមទាំងអស់នោះ ចេញអំពីមាត់ ពេញពោរ ដោយទឹកថ្លា មិន
ល្អក់ ស្អាតដរាបដល់មាត់ទៅវិញ សូមនិមន្តព្រះមានព្រះភាគ សោយ
ទឹក សូមនិមន្តព្រះសុគត សោយទឹក ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឺគាថានេះ ក្នុងវេលានោះថា

បុគ្គលគប្បីធ្វើអណ្តូងប្រយោជន៍អ្វី បើទឹកមាននៅ គ្រប់គាល
ហើយ តថាគត កាត់តណ្ហាគាំងពីឫសបានហើយ គប្បីគ្រាប់
ទៅស្វែងរកទឹក ដូចម្តេចទៀត ។ សូត្រទី ៩ ។

[๑๕๗] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងឃោសិតារាម ជិតក្រុងកោសម្ពី ។ សម័យនោះឯង
កាលព្រះបាទខ្ទេន ស្តេចទៅកាន់ឧទ្យាន មានភ្លើងឆេះខាងក្នុងព្រះរាជវាំង

បញ្ច ឥន្ទ្រិយានិ កាលកតានិ ហោន្តិ សាមាវតី-
មុទានិ ។ អថខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ បុព្ពណ្ហសមយំ
និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ កោសម្ពិំ បិណ្ឌាយ
បាវិសិំសុ ។ កោសម្ពិយំ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ
បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តា យេន អកវា តេនុបសង្កមិំសុ
ឧបសង្កមិត្វា អកវំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំសុ ។
ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ អកវំ ឯតទវោចុំ ឥច
អាវុសោ វច្ឆ ឧទេនេសុ ឧយ្យានគតេសុ អន្តេបុរំ
ឌហិត្វា បញ្ច ឥន្ទ្រិយានិ កាលកតានិ ហោន្តិ សាមាវ-
តីមុទានិ តាសំ អន្តេ ឧបាសិកានំ កា គតិ កោ
អភិសម្បរាយោតិ ។ សន្តេត្ថ ភិក្ខវេ ឧបាសិកាយោ
សោតាបន្នា សន្តិ សកទាគាមិនិយោ សន្តិ អនាគាមិ-
និយោ សព្ពា តា ភិក្ខវេ ឧបាសិកាយោ អនិច្ចលា
កាលកតាតិ ។ អថខោ អកវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ
វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

មោហាសម្ពន្ធនោ លោកោ ភញ្ញរូបោវ ទិស្សតិ
ឧបធិពន្ធនោ ពាលោ តមុស្មា បរិមុច្ចតិ

ពួកស្ត្រីចាំង៥០០នាក់ មាននាងសាមាវតីជាប្រធាន ធ្វើមរណកាលចាំង
អស់ ។ គ្រានោះ ពួកភិក្ខុជាច្រើន ស្តាប់ធម្មសង្គាយនាប្រជាប់ចូលគ្នាចប់ហើយ ក្នុង
បុព្វណ្ហសម័យ ចូលទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងកោសម្ពី ។ លុះត្រាច់បិណ្ឌបាត
ក្នុងក្រុងកោសម្ពីហើយ ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាតវិញ ក្នុងវេលាខាងក្រោយ
ភត្ត ចូលទៅគាល់ ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំ
ព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុចាំងនោះ អង្គុយ
ក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏
ចំរើន ក្នុងទីឯណោះ កាលព្រះបាទខេនេ ទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ទ្យាន មាន
ភ្លើងឆេះខាងក្នុងព្រះនគរកាំង ពួកស្ត្រីចាំង ៥០០ នាក់ មាននាងសាមាវតី
ជាប្រធាន ធ្វើមរណកាលចាំងអស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន គតិរបស់ឧបា-
សិកាចាំងនោះ តើដូចម្តេច លោកខាងមុខ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុចាំង
ទាំងឡាយ បណ្តាឧបាសិកាចាំងនុ៎ះ ឧបាសិកាជាសោតាបន្នក៏មាន ជាសក-
ទាគាមិនីក៏មាន ជាអនាគាមិនីក៏មាន ម្នាលភិក្ខុចាំងទាំងឡាយ ឧបាសិកាចាំង
អស់នោះ ដែលធ្វើកាលកិរិយា មិនមែនឥតផលទេ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ
ត្រាស់ប្រាប់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់ភ្លឹងគាថានេះ ក្នុងវេលានោះថា

សត្វលោក មានមោហៈជាចំណង ប្រាកដដូចជាមានរូបចំរើន បុគ្គល
ពាល មានឧបធិក្កិលេស ជាចំណង ត្រូវឆន្ទៈគឺអវិជ្ជាចោមរោមហើយ

ឧទានេ សត្តមស្ស ចូឡវគ្គស្ស ទុតិយសុត្តំ

សស្សតោវំ[1] ទាយតិ បសស្សតោ ឯត្ថ តិដ្ឋតិ ។
ឧសមំ[2] ។

ចូឡវគ្គោ សត្តមោ ។

ឆឝ្ឌិទ្ធាភិ

ហោតិ ខុវេ តថា ភគ្គិយោ ហោតិ ខុវេ តាមេសុ
សត្តា លភន្តិ ឈានា តណ្ហាខយោ ច បបញ្ចខយោ ច
កច្ចានោ ឧទហាសំ ឧនេតោតិ ។

---

๑ ឧ. សស្សរំ ។ ๒ ឧ.ម. ទុតិយសុត្តំ ឧបញ្ញាយតិ ។

ឧទាន ចូឡវគ្គ ទី ៧ ទសមសូត្រ

ប្រាកដដូចដាវខៀងចាត់ សេចក្តីកង្វល់មានពាក់ដាវដើម របស់
បុគ្គលអ្នកពិចារណា ឃើញច្បាស់ មិនមានទេ ។ សូត្រទី ១០ ។

ចប់ ចូឡវគ្គ ទី ៧ ។

ឧទ្ទាននៃចូឡវគ្គនោះគឺ

និយាយ អំពីព្រះសកុណ្ឋកកនិយ: មាន ២ លើក អំពីពួកជន ជាប់ក្នុងកាម មាន ២ លើក អំពីព្រះសកុណ្ឋកកនិយ: ១ អំពីការអស់តណ្ហា ១ អំពីការអស់បបញ្ចសញ្ញា ១ អំពីព្រះភទ្ទាន: ១ អំពីអណ្តូង ១ អំពីព្រះបាទទេន ១ ។

ขุทฺทเก อฏฺฐเม ปาฏลิคามิยวคฺเค

[๑๕๘] เอวมฺเม สุตํ ฯ เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน ภควา กิกฺกนฺเต ทิฆายรตฺตานุสยิเต ปฏิสลฺลานา วุฏฺฐิโต ปจฺจูสสมยนฺติ สมนุปสฺสติ สมนุปสฺสนฺโต สมนุปสฺสมานเมว ปฐมตรํ ญาณมุทปาทิ อถ ปจฺฉา ปญฺญา ฯ อถ โข ภควา เอตมตฺถํ วิทิตฺวา ตายํ เวลายํ อิมํ อุทานํ อุทาเนสิ

อตฺถิ กิกฺกวเต ตนฺนามกนฺติ ยตฺถ เนว ปถวี น อาโปติ น เตโชติ น วาโยติ น อากาสานญฺจายตนนฺติ น วิญฺญาณญฺจายตนนฺติ น อากิญฺจญฺญายตนนฺติ น เนวสญฺญานาสญฺญายตนนฺติ นายเมโลโก น ปรโลโก น อุภเย จนฺทิมสูริยา ตตฺถ กิกฺกวเต เนว อาคติ น คติ

ខុទ្ទាន បាដលិគាមិយវគ្គ ទី ៨

[១៥៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ គ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ គ្រង់ពន្យល់តិក្ខុពាំងឡាយ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ប្រកបដោយព្រះនិព្វាន ពួកតិក្ខុពាំងនោះបានធ្វើឲ្យជាប្រយោជន៍ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ប្រមូលមកនូវធម្មទេសនាពាំងអស់ ដោយចិត្តជ្រួតជ្រៀកស្តាប់ធម៌ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ គ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបគ្រង់បន្ទូលឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

(១)

ម្នាលតិក្ខុពាំងឡាយ អាយតនៈនោះ រមែងមានពិត ដែលមិនមាន ទឹកមិនមាន ភ្លើងមិនមាន ខ្យល់មិនមាន អាកាសានញ្ចាយនៈមិនមាន វិញ្ញាណ-ញ្ចាយនៈមិនមាន អាកិញ្ចញ្ញាយតនៈមិនមាន នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈមិនមាន លោកនេះមិនមាន លោកមុខមិនមាន ព្រះចន្ទ និងព្រះអាទិត្យពាំងពីរក៏មិនមាន ក្នុងព្រះនិព្វាននោះ ម្នាលតិក្ខុពាំងឡាយ តថាគត ពោលព្រះនិព្វាននោះថា មិនមានដំណើរមក មិនមានដំណើរទៅ

---

(១) ពាក្យថា អាយតនៈ ក្នុងទីនេះសំដៅយកនិព្វាន ដែលជាហេតុរបស់ដល់ញាណ ។ អដ្ឋកថា ។

ขาเณ อฏฺฐิมสุตฺ ฯ ฉฏฺฐวคฺคสฺส ตติยสุตฺตสฺส

ฉ ปิตา ฉ ปุตฺโต ฉ อุปชฺฌาโย อนฺตรายิกา ภวนฺติ อนฺตรายิกา ภวนฺตีติ ยทิ ตาย เวลาย กาลงฺกเรยฺย นิรยเมว คจฺเฉยฺย ฯ สุตฺตนฺตปิฏกวเสน ปน ปาฬิ ปฏิกฺขิตฺตา ฯ ตติยสุตฺตสฺส

มีนามว่าการเข้าถึง มีนามว่าการจุติ มีนามว่าการเกิด มีนามว่าความเป็นขึ้น มีนามว่าความเป็นไป มีนามว่าอารมณ์ พระนิพพานนั่นแหละ เป็นที่สุดแห่งทุกข์โดยชอบ ๆ สูตรที่ ๑ ๆ

[๑๕๙] ข้าพเจ้าได้สดับมาอย่างนี้ ๆ สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาค ประทับอยู่ ณ พระเชตวันมหาวิหาร ของท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี ใกล้กรุงสาวัตถี ๆ สมัยนั้นแล พระผู้มีพระภาค ทรงพยากรณ์ภิกษุทั้งหลาย ด้วยอย่างนี้ ด้วยอย่างยิ่ง ด้วยเหตุนี้ ด้วยการณ์นี้ ด้วยบทนี้ ด้วยพยัญชนะนี้ ด้วยธรรมกถา ประกอบด้วยพระนิพพาน ๆ ภิกษุทั้งหลายนั้น ตั้งใจให้เป็นประโยชน์ ตั้งใจโดยเคารพ ประมวลมาซึ่งธรรมเทศนาทั้งสิ้น ด้วยจิต ตั้งหูฟังโดยชอบ สดับธรรม ๆ ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาค ทรงทราบว่าเสร็จกิจ+นี้ แล้วทรงเปล่งอุทานนี้ ในขณะนั้นว่า

ธรรมดาพระนิพพาน บุคคลย่อมรู้ได้ด้วยยาก นิพพานสัจ มิใช่ว่าจะรู้ได้ด้วยง่าย ๆ ก็หามิได้ ส่วนว่าธรรมเป็นเครื่องกังวล ย่อมไม่มี แก่บุคคลผู้ทราบชัด ทราบรู้ดีแล้ว ผู้ดับกิเลสได้แล้ว (นิพพานสัจ) ๆ สูตรที่ ๒ ๆ

[๑๖๐] ข้าพเจ้าได้สดับมาอย่างนี้ ๆ สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาค ประทับอยู่ ณ พระเชตวันมหาวิหาร ของท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี ใกล้กรุงสาวัตถี ๆ

នេន ខោ បន សមយេន ភគវា កិញ្ចិទេវ ឯកច្ចានប្បដិ-
សំយុត្តាយ ឆម្មិយោ កថាយ សន្ទស្សេតិ សមាទបេតិ
សមុត្តេជេតិ សម្បហំសេតិ ។ តេ ច កិញ្ចិ អដ្ឋិកត្វា
មនសិកត្វា សព្វចេតសោ សមន្នាហរិត្វា ឱហិត-
សោតា ធម្មំ សុណន្តិ ។ អថ ខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា
តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

អត្ថិ កិញ្ចិ អជាតំ អភូតំ អកតំ អសង្ខតំ ខោ
បេ តំ កិញ្ចិ អភវិស្ស អជាតំ អភូតំ អកតំ
អសង្ខតំ នយិធ ជាតស្ស ភូតស្ស កតស្ស សង្ខ-
តស្ស និស្សរណំ បញ្ញាយេថ ។ យស្មា ច ខោ
កិញ្ចិ អត្ថិ អជាតំ អភូតំ អកតំ អសង្ខតំ

សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ឥន្ទ្រៀលពួកភិក្ខុ ឲ្យឃ្លៀងឃ្លាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអេបហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ប្រកបដោយព្រះនិព្វាន ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ធ្វើឲ្យជាប្រយោជន៍ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ប្រមូលមកនូវធម្មទេសនាទាំងអស់ ដោយចិត្ត ផ្ចង់ត្រចៀកស្តាប់ធម៌ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះ ទើបទ្រង់បន្ទូលឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះនិព្វានឈ្មោះថា អជាតៈ ឈ្មោះថា អភូតៈ ឈ្មោះថា អកតៈ ឈ្មោះថា អសង្ខតៈ[1] មានប្រាកដ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនណាបើ ព្រះនិព្វាននោះឈ្មោះថា អជាតៈ ឈ្មោះថា អភូតៈ ឈ្មោះថា អកតៈ ឈ្មោះថា អសង្ខតៈ មិនមានទេ ការរលាស់បេញ្ញត្តិវិសេស ដែលនាំឲ្យកើតមហាភូតរូប ដែលប្រាកដនូវហេតុដែលធ្វើ នូវបច្ច័យដែលតាក់តែង ក្នុងលោកនេះក៏មិនប្រាកដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះនិព្វាន ឈ្មោះថា អជាតៈ ឈ្មោះថា អភូតៈ ឈ្មោះថា អកតៈ ឈ្មោះថា អសង្ខតៈ រឹមដ៏មានប្រាកដ ព្រោះហេតុណា

---

១ ព្រះនិព្វានដែលឈ្មោះថា អជាតៈ នោះ ព្រោះមិនមានសេចក្តីព្រមព្រៀង ដោយហេតុនាំឲ្យកើតទៀត ។ ដែលឈ្មោះថា អភូតៈ នោះជាន់ដល់ ការមិនប្រាកដ នៃមហាភូតរូប ។ ដែលឈ្មោះថា អកតៈ នោះ ពិមិនមានហេតុណាមួយ ធ្វើតទៅទៀតទេ ។ ដែលឈ្មោះថា អសង្ខតៈ នោះ ជ្រាបថាកបច្ច័យទាំងឡាយមានអវិជ្ជាជាដើម ។ អដ្ឋកថា ។

តស្មា ជាតស្ស ភូតស្ស កតស្ស សង្ខតស្ស
ឯសរណំ បញ្ញាយតីតិ ។
តតិយំ[1] ។

[๑๖๑] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា កិក្ខុនំ ឆព្ភិរដ្ឋបដិសំយុត្តាយ ឆដ្ឋិយោ កថាយ សន្ទស្សេតិ សមាទបេតិ សមុត្តេជេតិ សម្បហំសេតិ ។ តេ ច កិក្ខូ អដ្ឋិកត្វា សព្ពញ្ចេតសោ សមន្នាហរិត្វា ឱហិតសោតា ធម្មំ សុណន្តិ ។ អថ ខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

ឯសិតស្ស ចលិតំ អនេសិតស្ស ចលិតំ ឆដ្ឋំ
ចលិតេ អសតិ បស្សទ្ធិ បស្សទ្ធិយោ សតិ រតិ[2]
ន ហោតិ រតិយោ[3] អសតិ អាគតិគតិ ន ហោតិ
អាគតិគតិយោ អសតិ ចុតូបបាតោ ន ហោតិ

---

๑ ឆ.ម. តតិយន្តិ ន បញ្ញាយតិ ។ ๒ ម. ន តិ ។ ๓ ម. ន តិយោ ។

ហេតុនោះ ការលះចេញនូវកិលេស សង្ខារទាំងឡាយតើតមហាភូត-
រូបដ៏ច្រើនក៏ដូច នូវហេតុដែលគួរធ្វើ នូវបច្ច័យជាទីតាក់តែង តំរង
ច្រើនក៏ដូច ។ សូត្រទី ៣ ។

(๑๖๑) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀប
ក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ពួកភិក្ខុ
ឲ្យឃល់ច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា
ប្រកបដោយព្រះនិព្វាន ។ ភិក្ខុទាំងនោះ បានធ្វើឲ្យជាប្រយោជន៍ ធ្វើ
ទុកក្នុងចិត្ត ប្រមូលមកនូវធម្មទេសនាទាំងអស់ ដោយចិត្ត ដ៏ត្រេកត្រៀក
ស្តាប់ធម៌ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តី
ដូច្នេះ ទើបទ្រង់ចង្អុលនូវន័យនេះ ក្នុងវេលានោះថា

ការញាប់ញ័រ របស់បុគ្គលអ្នកអាស្រ័យ (ដោយតណ្ហានឹងទិដ្ឋិ) រមែង
មាន ការញាប់ញ័រ របស់បុគ្គលអ្នកមិនអាស្រ័យ (ដោយតណ្ហានឹង
ទិដ្ឋិ) មិនមាន កាលបើសេចក្តីញាប់ញ័រ មិនមាន បស្សទ្ធិ (សេចក្តី
ស្ងប់) ក៏តើតមានឡើង កាលបើបស្សទ្ធិ មាន តម្រេកក៏រមែងមិនមាន
កាលបើតម្រេកមិនមាន ដំណើរមកនឹងដំណើរទៅ ក៏មិនមាន កាល
បើដំណើរមក ដំណើរទៅ មិនមាន ការច្យុតិនឹងការកើត ក៏មិនមាន

ปุคฺคเลปิ เอสเตว นเยว หิทํ น อุภยเมตฺถ ปฏิสิทฺธนฺติ ปฏิสิทฺธนฺติ[๑] ฯ

[๑๖๒] ปาฏิปฺผ สุตฺตํ ฯ ปกตึ สมยึ ภควา มลฺเลสุ จาริกํ จรมาโน มหตา ภิกฺขุสงฺฆเน สทฺธึ เยน จาปา ตทวสริ ฯ ตตฺร สุทึ ภควา จาปายึ วิหรติ ปุณฺณสฺส กมฺมารปุตฺตสฺส อมฺพวเน ฯ อเสฺสาสิ โข ปุณฺโณ กมฺมารปุตฺโต ภควา กิร มลฺเลสุ จาริกญฺจรมาโน มหตา ภิกฺขุสงฺฆเน สทฺธึ จาปมนุปฺปตฺโต[๒] จาปายึ วิหรติ มยฺหึ อมฺพวเนติ ฯ อถโข ปุณฺโณ กมฺมารปุตฺโต เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตึ อภิวาเทตฺวา ปฏิกมนฺเต นิสีทิ ฯ ปฏิกมนฺเต นิสินฺโน โข ปุณฺโณ กมฺมารปุตฺโต ภควา ธมฺมิยา กถาย สนฺทเสฺสสิ สมาทเปสิ สมุตฺเตเชสิ สมฺปหํเสสิ ฯ อถโข ปุณฺโณ กมฺมารปุตฺโต ภควตา ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺสิโต สมาทปิโต สมุตฺเตชิโต สมฺปหํสิโต ภควนฺตึ เอตทโวจ

๑ ฉ.ม. ปตฺตนฺติ น ปญฺญายติ ฯ ๒ ฉ. ๔ ภายึ อนุปฺปตฺโต ฯ

កាលបើការប្រកាន់ធ៌ការកើត មិនមាន ដំណើរទៅមក ក្នុង
ឥដ្ឋលោកនិងបរលោក ក៏មិនមាន ចំណែមិនមាន ក្នុងរវាងនៃ
លោកទាំងពីរ នេះជាទីបំផុតនៃទុក្ខ ។ សូត្រទី ៤ ។

(១៦៤) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គ្រាប់ទៅកាន់ចារិក ក្នុងជនបទឈ្មោះមល្លៈ ជាមួយភិក្ខុសង្ឃប្រើនរូប បានដល់ក្រុងបាវ ។ បានឮថា ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងសួនអម្ពវនរបស់ចុន្ទកម្មារបុត្ត (កូនជាងមាស) ទៀបក្រុងបាវ ។ ចុន្ទកម្មារបុត្ត បានឮដំណឹងថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គ្រាប់មកកាន់ចារិក ក្នុងមល្លជនបទ ជាមួយភិក្ខុសង្ឃប្រើនរូប បានដល់ក្រុងបាវ ឥឡូវនេះ ទ្រង់គង់នៅក្នុងអម្ពវនរបស់អញ ទៀបក្រុងបាវ ។ គ្រានោះឯង ចុន្ទកម្មារបុត្ត ចូលទៅរក ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំ ព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះចុន្ទកម្មារបុត្ត អង្គុយ ក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ពន្យល់ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ។ លំដាប់នោះ ចុន្ទកម្មារបុត្ត ដែលព្រះមានព្រះភាគ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថាហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគ

๒๓ อฏฺฐเม อฏฺฐิมสฺส ฉฬงฺคสมนฺนาคตสฺส ปฐมสุตฺตํ

อถ ขฺวาสฺส ภนฺเต[๑] ภควา สฺวากฺขาโต ภวิสฺสติ สนฺทิฏฺฐิโก อกาลิโก เอหิปสฺสิโก โอปนยิโก ปจฺจตฺตเมว เวทิตพฺโพ วิญฺญูหีติ ฯ อถโข ตุณฺหี ภควา อโหสิ ฯ อถโข ตุณฺหี กมฺมารปุตฺโต ภควโต อธิวาสนํ วิทิตฺวา อุฏฺฐายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิ ฯ อถโข ตุณฺหี กมฺมารปุตฺโต ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน สเก นิเวสเน ปณีตํ ขาทนียํ โภชนียํ ปฏิยาทาเปตฺวา ปหูตญฺจ สูกรมทฺทวํ ภควโต กาลํ อาโรเจสิ[๒] กาเลน ภนฺเต นิฏฺฐิตนฺติ ฯ อถโข ภควา

๑ ม. ปน ฯ ๒ ฉ. อาโรเจาเปสิ ฯ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ទទួលភត្ត របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដើម្បីឆាន់ ក្នុងថ្ងៃស្អែក ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួល និមន្តដោយតុណ្ហីភាព ។ គ្រានោះ ឫទ្ធកម្មារបុត្ត ដឹងច្បាស់ថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទទួលនិមន្តហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំលាព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ ចៀសចេញទៅ ។ គ្រានោះ កាលកន្ទ្រីនោះកន្លងហើយ ទើបឫទ្ធកម្មារបុត្ត ឱ្យគេចាត់ចែងខាទនីយភោជនីយាហារមានរសដ៏ឆ្ងាញ់ពិសា ព្រមទាំងសូកររមទ្ទរៈ(១)ដ៏ប្រើន ក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន ហើយឱ្យគេទៅក្រាបបង្គំទូលភត្តកាល ដល់ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលគួរហើយ ភត្តសម្រេចហើយ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ

---

១ ពាក្យថា សូករមទ្ទរៈនេះ លោកពោលទុក ក្នុងមហាអដ្ឋកថា ថា ឈ្មោះសាច់ជ្រូកដែលស្ងាប់ស្រាប់ ដែលជាសាច់ជ្រូកទន់ស្ទិទ្ធ ។

អាចារ្យមួយពួក ពោលថា ពាក្យថា សូករមទ្ទរៈនេះ មិនមែនសាច់ជ្រូកទេ គឺថា ទំពាំងឬស្សី ដែលជ្រូកឈ្មុស ។ អាចារ្យដោយឡែកទៀតពោលថា ផ្សិតដែលដុះត្រង់ប្រទេសដែលជ្រូកឈ្មុស ។ មួយទៀត អាចារ្យជំទៃ ថានពោលថា ម្ហូបនេះ ជាភោជនមានរសមួយបែប មានឈ្មោះថា សូករមទ្ទរៈ ព្រោះថា ឱាយឫទ្ធកម្មារបុត្ត ថានប្រគេនសូករមទ្ទរៈនោះ ដើម្បីឱ្យព្រះសាស្តា គង់ព្រះជន្មនៅថានយូរ ព្រោះឮថា ព្រះមានព្រះភាគ នឹងបរិនិព្វាន ក្នុងថ្ងៃនេះហើយគិតថា ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ព្រះមានព្រះភាគ សោយសូករមទ្ទរៈនោះហើយ តម្បីតង់ព្រះជន្មនៅថានយូរអេះ ។ អដ្ឋកថា ។

ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย กิกฺขุ-
สเหฬิ สทฺธึ เยน ชนฺตุสฺส กมฺมารปุตฺตสฺส นิเวสนํ
เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิ๎
นิสชฺช โข กกกา ชนฺตุ กมฺมารปุตฺตํ อามนฺเตสิ ยนฺเน
ชนฺตุ สุกรมทฺทวํ ปฏิยตฺตํ เตน มํ ปริวิสิ(๑)ยํ ปนญฺญ
ขาทนียญฺจ โภชนียญฺจ ปฏิยตฺตํ เตน กิกฺขสงฺฆํ ปริวิ-
สาหิ ๆ ฯปฯ กนฺตติ โข ชนฺตุ กมฺมารปุตฺโต กกกาโต
ปฏิสฺสุตฺวา ยญฺจ อโหสิ สุกรมทฺทวํ ปฏิยตฺตํ เตน
กกกาฬฺ ปริวิสิ ยญฺจ ปนญฺญ ขาทนียญฺจ โภชนียญฺจ ปฏิยตฺตํ
เตน กิกฺขสงฺฆํ ปริวิสติ ๆ อถโข กกกา ชนฺตุ
กมฺมารปุตฺตํ อามนฺเตสิ ยนฺเน ชนฺตุ สุกรมทฺทวํ อวสิฏฺ
ตฺ เสาเฬ ปิณฺฑปาติ(๒)กา หาเฏ ชนฺตุ ปสฺสาหิ สเน-
หาเกา เลาเกา สมาเกา สพฺรหฺมเกา สสฺสมณา-
พฺราหฺมณิยา ปชาเย สเทวมนุสฺสาย ยสฺสา ตฺ ปริ-
ภุตฺตาฬ สมฺมาปริณามิ ตเญฺญว อญฺญตฺร ตถาคตสฺสาติ ๆ

๑ ฐ.ม. ปริวิส ๆ ๒ ม. ปิณฺฑปาติ ๆ

ទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់ប៉ាត្រចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយស្តេចចូលទៅ
កាន់លំនៅនៃបុត្តកម្មារបុត្ត ព្រមដោយកិក្ខុសង្ឃ លុះចូលទៅដល់ហើយ
គង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលថ្វាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
គង់ស៊ប់ហើយ ក៏ត្រាស់នឹងបុត្តកម្មារបុត្តថា ម្នាលបុត្ត សូករមទ្ទវៈណា
ដែលអ្នកតាក់តែងហើយ ចូរអ្នកអង្គាសតថាគត ដោយសូករមទ្ទវៈនោះ
ចុះ ឯខាទនីយភោជនីយាហារណា ក្រៅពីនេះ ដែលអ្នកតាក់តែងហើយ
ចូរអ្នកអង្គាសចំពោះកិក្ខុសង្ឃ ដោយខាទនីយភោជនីយាហារនោះចុះ ។
បុត្តកម្មារបុត្ត ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ
ហើយអង្គាស ព្រះមានព្រះភាគ ដោយសូករមទ្ទវៈ ដែលខ្លួនតាក់តែង
ហើយ អង្គាសកិក្ខុសង្ឃ ដោយខាទនីយភោជនីយាហារដទៃ ដែលខ្លួន
តាក់តែងហើយ ។ លុះឆាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងបុត្ត-
កម្មារបុត្តថា ម្នាលបុត្ត សូករមទ្ទវៈណា របស់អ្នកដែលនៅសល់ អ្នកចូរ
កប់សូករមទ្ទវៈនោះ ក្នុងរណ្តៅចុះ ម្នាលបុត្ត ក្នុងលោកព្រមទាំងទេវលោក
មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍
ទាំងមនុស្ស ជាសម្មតិទេព នឹងមនុស្សដ៏សេស តថាគត មិនឃើញ
បុគ្គលណាមួយ ដែលបរិភោគនូវសូករមទ្ទវៈនោះ ហើយសូករមទ្ទវៈនោះ
ដល់នូវការរលួយទៅដោយល្អឡើយ លុះលែងតែព្រះតថាគតចេញ ។

ฉกฺกนิปาตปาลิ อฏฺฐมวคฺโค ปญฺจมสุตฺตนฺตวณฺณนา

ปฐมาปตฺติกฺขเณ โจรา ปุญฺญกมฺมาภาวโต ภณฺฑิกาย ปฏิสฺสุตฺวา ยถา อญฺเญ สงฺการฏฺฐานาทีสุ[๑] เฉฑนาทีนิ ปาปุณนฺติ, เอวมิมสฺส ปาปุณนฺตีติ อาห "ตสฺส ปาปุณนตฺถายา"ติ. ตสฺมา ตสฺส ปาปุณนตฺถายาติ ตสฺส ปาปุณนการณา. ตสฺส ปาปุณนตฺถายาติ วา ปาฐเสโส. ตสฺส ปาปุณนตฺถายาติ หิ ตสฺส ปาปุณนตฺถาย ตสฺส ปาปุณนตฺถายาติ อตฺโถ

ប៉ុន្តែភម្មារបុត្ត ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះគុណា ព្រះអង្គស្រេចហើយ កំពប់សូត្រមេទ្បៈ ដែលសល់នៅ ទៅតណ្ហាវ ហើយចូលទៅគាល់ ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំ ព្រះមានព្រះភាគ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះប៉ុន្តែភម្មារបុត្ត អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ កំទ្រេង់ពន្យល់ ឲ្យឈ្លៀវ ច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអបហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ហើយគ្រាកថាតអាសនៈ ស្តេចចៀសចេញទៅ ។

(១៦៣) គ្រានោះ កាលព្រះមានព្រះភាគ ធាន់តគ្គរបស់ប៉ុន្តែភម្មារបុត្ត រួចហើយ ព្រះអាពាធដ៏ខ្លាំង ក៏កើតឡើង វេទនាដ៏ក្លៀវក្លា តើតរំពើ លោហិតបក្ខន្ទិកាពាធ (អាពាធបុព្រះលោហិត) ដ៏ដល់មរណៈក៏ប្រព្រឹត្តទៅ ។ បានឮថា ក្នុងទីនោះ ព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះសតិនឹងសម្បជញ្ញៈ មិនបានលំបាក ដោយទ្រេង់អត់សង្កត់វេទនានោះបាន ។ លុះនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុថា ម្នាលអានន្ទ មកយើងនឹងទៅឯនគរកុសិនារា ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះគុណាព្រះអង្គ ។

ខ្ញុំបានឮថា ព្រះពុទ្ធជាអ្នកប្រាជ្ញ ទ្រេង់សោយភត្តរបស់ប៉ុន្តែភម្មារបុត្តហើយ ទ្រេង់មានព្រះអាពាធ ជាទម្ងន់ដ៏នឹងមរណៈ ។

ภุตฺตสฺส จ สงฺฆภตฺตวเร
ปฺปติ ปตาเปฺป ทกฺขิณาทิ สตฺตเม
ทีฆจงฺกมโก ภควา อเหาจ
ตญฺจามหา ภิกฺขาสงฺฆา ปริวุโต ฯ

[๑๖๔] อถโข ภควา ปตฺตา จีวรมาทาย เยนญฺญตรา(๑) รุกฺขมูลา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อานนฺทมามนฺเตสิ ๔ฌฺฌ เมตฺถ อานนฺท จตุกฺกณฺณา สงฺฆาฏิ ปญฺญาเปหิ กิลนฺตาสฺมิ นิสีทิสฺสามีติ(๒) ฯ เอวํ ภนฺเตติ โข อายสฺมา อานนฺโท ภควโตปฏิสฺสุตฺวา จตุกฺกณฺณา สงฺฆาฏิ ปญฺญาเปสิ(๓) ฯ นิสีทิ ภควา ปญฺญตฺเต อาสเน ฯ นิสชฺช โข ภควา อายสฺมนฺตํ อานนฺทมามนฺเตสิ ๔ฌฺฌ เมตฺถ อานนฺท ชานิยา อาหาร ปิปาสิโตสฺมิ อานนฺท ปิวิสฺสามีติ ฯ เอวํ ภนฺเตติ โข อายสฺมา อานนฺโท ภควโตปฏิสฺสุตฺวา ๔ตนเหาจ ๔ทาธิ ภนฺเต ปญฺหมตฺตาธิ สกฺกจฺจสตาธิ อตีตกฺขตฺตาเร ตำ ปกฺกุฏฺฐิกุฏฺฐิ ๔ตนหิ ปริตฺตา ลุนฺธิตา อาวิลา สนฺตีติ อยิ ภนฺเต กุกฺกุฏา ๔ติ อาทิกา เอโตเนกา

๑ ม. เยน ๔ปจาโร ฯ ๒ ม. กิลนฺตาสฺมิ อานนฺท ๔ติสีทิสฺสามีติ ฯ ๓ ม. ปญฺญาเปสิ ฯ

ព្យាធដ៏ខ្លាំងក្លា កើតដល់ព្រះសាស្តា ដែលសោយសូត្រមកនុ៎ះ: ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះអាពាធចុះព្រះលោហិតវិញ ។ ទើបមានព្រះពុទ្ធតម្រាស់ថា តថាគតនឹងទៅកាន់ក្រុងកុសិនារា ។

[๑๖๔] គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចៀសចេញអំពីផ្លូវ ទ្រង់ចូលទៅគង់ម្លប់ឈើមួយដើម លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់ប្រើព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុថា ម្នាលអានន្ទ បូរអ្នកក្រាលសង្ឃាដិមានជាន់ ๔ ឲ្យតថាគត ដោយឆាប់ តថាគតល្វើតល្វែណាស់ តថាគតនឹងអង្គុយសិន ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក្រាលសង្ឃាដិមានជាន់ ๔ ថ្វាយ ។ ព្រះមានព្រះភាគ គង់លើអាសនៈ ដែលព្រះអានន្ទក្រាលថ្វាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ គង់សឹប់ហើយ ទ្រង់ប្រើព្រះអានន្ទថា ម្នាលអានន្ទ បូរអ្នកទៅដងទឹក មកឲ្យតថាគត ដោយឆាប់ ម្នាលអានន្ទ តថាគត ស្រេកទឹកណាស់ តថាគតនឹងផាន់ទឹកបន្តិច ។ កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អម្បាញ់មិញនេះ រទេះបំផ្លុន ๕๐๐ បរឆ្លងទៅហើយ ទឹកនោះតិច តង់រទេះ ក៏កិនល្អក់រឹតវាហូរមក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កុកុដានទី ដ៏តនៅនេះ មានទឹកថ្លា

สาโตฺรกา สีโตฺรกา เสโตฺรกา สุปติฏฺฐา รมณียา ปฏฺฐ ภควา ชานียญฺหิ ปิวิสฺสติ ตฏฺฐานิ จ สีตานิ ภวิสฺสตีติ ฯ ทุติยมฺปิ โข ภควา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ อามนฺเตสิ ตีณิมานิ อานนฺท ชานียานิ อาหารานิ ปิวิตฺวา สีโตฺรกา อานนฺท ปิวิสฺสนฺตีติ ฯ ทุติยมฺปิ โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตเมว ปฐมตรญฺจ ปจฺฉิมตฺตานิ สกฏสตานิ อติกฺกมิตฺวานิ ตํ จกฺกปิฏฺฐิ ขุทกปิวิตฺตํ ลุทฺทปิตฺตํ อาวิลสนฺตติ อยญฺจ ภนฺเต กกุกุฏา ฉนฺนี อาวุโส อโฏฺฐกถา สาโตฺรกา สีโตฺรกา เสโตฺรกา สุปติฏฺฐา รมณียา ปฏฺฐ ภควา ชานียญฺหิ ปิวิสฺสติ ตฏฺฐานิ จ สีตานิ ภวิสฺสตีติ ฯ ตติยมฺปิ โข ภควา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ อามนฺเตสิ ตีณิมานิ ชานียานิ อาหารานิ ปิวิตฺวา สีโตฺรกา อานนฺท ปิวิสฺสนฺตีติ ฯ ฯหิ ภนฺเตติ โข อายสฺมา อานนฺโท ภควโตฺ ปฏิสฺสุตฺวา ปตฺตํ ภเหตฺวา เยน สา ฉนฺนี เตนุปสงฺกมิ ฯ

មានវសជាតស្រួល មានទឹកត្រជាក់ មានទឹករងឹថ្ម មានកំពង់ឯបថាប
គួរជាទីរីករាយ ក្នុងស្ទឹងនោះ ព្រះមានព្រះភាគ នឹងសោយទឹក ក៏បាន
នឹងស្រង់ព្រះកាយឲ្យត្រជាក់ស្រួល ក៏បាន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់
ប្រើព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ជាគំរប់ពីរដងទៀតថា ម្នាលអានន្ទ ចូរអ្នកដង
ទឹក មកឲ្យតថាគត ដោយឆាប់ ម្នាលអានន្ទ តថាគតស្រេកទឹកណាស់
តថាគតនឹងផាន់ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក្រាបបង្គំទូល ព្រះមាន
ព្រះភាគ ជាគំរប់ពីរដងទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អម្បាញ់មិញនេះ
រទេះចំនួន ៥០០ បន្តែងទៅហើយ ទឹកនោះតិច កង់រទេះតិន ល្អក់រីករហូរ
មក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កុក្កុដានទី នៅជិតនេះ មានទឹកថ្លា មានវស
ជាតស្រួល មានទឹកត្រជាក់ មានទឹករងឹថ្ម មានកំពង់ឯបថាប គួរជា
ទីរីករាយ ក្នុងស្ទឹងនោះ ព្រះមានព្រះភាគ នឹងសោយ ក៏បាន នឹងស្រង់
ព្រះកាយឲ្យត្រជាក់ ក៏បាន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ប្រើព្រះអានន្ទ
ដ៏មានអាយុ ជាគំរប់ ៣ ដងទៀតថា ម្នាលអានន្ទ ចូរអ្នកទៅដងទឹកមក
ឲ្យតថាគត ដោយឆាប់ ម្នាលអានន្ទ តថាគតស្រេក តថាគតនឹងផាន់ ។
ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគ
ថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក៏កាន់យកភាជន៍ ដើរចូលទៅឯស្ទឹងនោះ ។

[๑๖๕] เอวเมว โข ภนฺเต จตฺตาริมานิ ปาฏิหาริยานิ มยา สยเมว อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา ปเวทิตานิ อิมานิ จตฺตาริ ปาฏิหาริยานิ ฯ กตมานิ จตฺตาริ ฯ อิธ ภนฺเต เอกจฺโจ นิมิตฺตกุสโล โหติ นิมิตฺตกุสลตาย ปรสฺส จิตฺตมญฺญาย ปรสฺส จิตฺตมญฺญาย ปรสฺส จิตฺตมญฺญ

(១៦៥) គ្រានោះ ស្នឹងដែលកងរំអេះបរត្តូងកាត់ មានទឹកតិច ល្អក់រឹតរវ៉ា ហូរមកនោះ កាលដែលព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចូលទៅដល់ ទឹកស្នឹងក៏ខ្វៃប្រែត្រឡប់ជាថ្លាស្អាត មិនល្អក់រឹតរវ៉ាហូរមក ។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះថា យើអើ អស្ចារ្យណាស់ យើអើ ចំឡែកណាស់ ព្រះតថាគត មានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន ។ អម្បាញ់មិញ ស្នឹងដែលកងរំអេះបរត្តូងកាត់ មានទឹកតិច ល្អក់រឹតរវ៉ាហូរមកនេះ លុះដល់អាត្មាអញ ចូលមកដល់ ទឹកស្នឹងក៏ខ្វៃប្រែត្រឡប់ជាថ្លាស្អាត មិនល្អក់រឹតរវ៉ាហូរមកវិញ ។ ព្រះអានន្ទ យកបាត្រទៅដងទឹក ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចំឡែកណាស់ ព្រះតថាគត មានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ស្នឹងនោះ កងរំអេះបរត្តូងកាត់ មានទឹកតិច ល្អក់រឹតរវ៉ាហូរមក កាលបើខ្ញុំព្រះអង្គ ចូលទៅដល់ ស្នឹងក៏ខ្វៃប្រែត្រឡប់ជាថ្លា ស្អាត មិនល្អក់រឹតរវ៉ាទៅវិញ ។ សូមព្រះមានព្រះភាគ សោយទឹក សូមព្រះសុគត សោយទឹកចុះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សោយទឹកនោះឯង ។

(១៦៦) គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់យាងសំដៅទៅឯកុក្កុដានទីជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃប្រមាណប្រមូប លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏យាងចុះគង់ក្នុងកុក្កុដានទី

อเฬฺลกาเหตฺวา ญตฺวา จ ปิวิตฺวา จ ปจฺจุตฺถริตฺวา เยน
อมฺพวนํ เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ ปุณฺณกํ
เอตทโวจ สนฺทเมตํ ปุณฺณก จตุกฺกณฺณกา สงฺฆาฏิ ปญฺ-
ญเปมิ กิลนฺเตสฺวิ ปุณฺณก อิมชฺชิสฺสาปีติ ฯ ฬิ ภนฺเต
เอว อายสฺมา ปุณฺณโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา จตุกฺกณฺณกา
สงฺฆาฏิ ปญฺญาเปสิ ฯ อถโข ภควา ตกฺกิโลณ
ปเสฺสน สีหเสยฺยกปฺปสิ ตาเทน ปาทา อฏฺ-
ฐาย สโต สมฺปชาโน อุฏฺฐาเนสญฺ มเนสิกริตฺวา ฯ
อายสฺมา ปน ปุณฺณโก ตสฺเสว ภควโต ปุรโต นิสีทิ ฯ

[๑๖๗] ตตฺถาน พุทฺธา นาม กุกฺกุฏา[๑]
อเฬฺลกา สาเลนกา วชฺชิปุตฺตา
ทิสาปาโมกฺขา สุกา สุกิลนฺตปาทา
ตถาคเต อปฺปฏิเมน ปเสฺสกา
ญตฺวา ปิวิตฺวา จ อุฏฺฐาย สตฺถา
ปุรกฺขโต ภิกฺขุคณสฺส มชฺเฌ ฯ
สตฺถา ปวตฺตา ภควา ตโม นุโท
อุภาตมิ อมฺพวนํ ปภาสี ฯ

ទ្រង់ស្រង់ទឹកសោយស្រេចហើយ ទ្រង់ឡើងមក រួចយាងចូលទៅគាន់អម្ពវ័ន លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់ត្រាស់នឹងចុន្ទកៈដ៏មានអាយុ ថា ម្នាលចុន្ទកៈ អ្នកចូរក្រាលសង្ឃាដ៏មានជាន់ ៤ ឲ្យតថាគត ម្នាលចុន្ទកៈ តថាគត ល្វើតល្វែណាស់ តថាគតនឿយណាយ ។ ចុន្ទកតិក្ខុដ៏មានអាយុ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក្រាលសង្ឃាដ៏មានជាន់ ៤ ថ្វាយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្រេចនូវសីហសេយ្យា ផ្អៀងទៅខាងស្តាំ ទ្រង់យកព្រះបាទ (ខាងឆ្វេង) ត្រួតលើព្រះបាទ (ខាងស្តាំ) ទ្រង់មានសតិសម្បជញ្ញៈ ធ្វើទុក ក្នុងព្រះហឫទ័យ នូវទង្គានសញ្ញា ។ ចំណែកខាងចុន្ទកៈដ៏មានអាយុ តំអង្គុយនៅចំពោះព្រះភក្ត្រ នៃព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងទីនោះដែរ ។

(១៦៧) ព្រះពុទ្ធ ទ្រង់យាងចុះទៅគាន់ស្ទឹងកុកុដា ដែលមានទឹកថ្លាឈ្ងន់ មានទឹកត្រជាក់ រងើកថ្លា ព្រះតថាគត ជាសាស្តាចារ្យ មិនមាន បុគ្គលប្រៀបផ្ទឹមបាន ក្នុងលោក ព្រះអង្គមានសេចក្តីលំបាកព្រះកាយ ទ្រង់ស្រង់ សោយស្រេចហើយ ទើបយាងឡើងមក ព្រះសោស្តា មានតិក្ខុសង្ឃជាបរិវារ គង់នៅត្រង់តណ្ឌុលៈ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ជាសាស្តាស្វែងរកគុណធំ ញុំាងធម្មចក្ខុឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងលោកនេះ ហើយយាងមកគាន់អម្ពវ័ន ។

អាមន្តយិ ភុន្តកំ ឆាម កិត្តិំ
ចតុក្កណ្ណំ សន្ទរ[1] មេ ឯបដ្ឋំ[2] ។
សោ ចោទិតោ ភាវិតត្តេន ភុន្តោ
ចតុក្កណ្ណំ បត្តរិ ទិប្បមេវ ។
ឯបដ្ឋិ សត្ថា សុកិលន្តរូបោ
ភុន្តោបិ តត្ត បមុខេ[3] និសីទិតំ ។

[១៦៨] អថខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ សិយោ ខោ បនានន្ទ ភុន្តស្ស កម្មារបុត្តស្ស កោចិ វិប្បដិសារំ ឧប្បាទេយ្យ[4] តស្ស តេ អារោសោ ភុន្ត អលាភា តស្ស តេ ទុល្លទ្ធំ យស្ស តេ តថាគតោ បច្ឆិមំ បិណ្ឌបាតំ បរិភុញ្ជិត្វា បរិនិព្ពុតោតិ ។ ភុន្តស្ស អានន្ទ កម្មារបុត្តស្ស ឯវំ វិប្បដិសារោ បដិវិនោទេតព្ពោ តស្ស តេ អារោសោ ភុន្ត លាភា តស្ស តេ សុលទ្ធំ យស្ស តេ តថាគតោ បច្ឆិមំ បិណ្ឌបាតំ បរិភុញ្ជិត្វា បរិនិព្ពុតោ ។ សម្មុខា មេ តំ អារោសោ ភុន្ត ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ

---

១ ខ.ម. ឆត្ត ។ ២ ម. ឥសដ្ឋំ ។ ៣ ម. តស្ស សំមុខេ ។ ៤ ម. ឧប្បាទេយ្យ ។

ត្រាស់ហៅភិក្ខុ ឈ្មោះបុន្នៈថា អ្នកចូរត្រាស់សង្ឃឹមដ៏ ៤ ជាន់ ឲ្យ
តថាគតចុះ តថាគតនឹងសង ។ បុន្នភភិក្ខុនោះ កាលបើព្រះសាស្តា
ព្រះអង្គមានព្រះហឫទ័យអប់រំ ទ្រង់ជាស់តឿនហើយ ត្រាស់សង្ឃឹម៤
ជាន់ ដោយឆាប់រហ័ស ។ ព្រះសាស្តា មានព្រះតម្រិះដឹងច្បាស់ដោយ
ទ្រង់ផ្តុំ ចំណែកបុន្នភភិក្ខុ ក៏អង្គុយចំពោះព្រះភក្ត្រ ក្នុងទីនោះដែរ ។

(១៦៨) គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅព្រះអានន្ទដ៏មាន
អាយុ មកថា ម្នាលអានន្ទ បើមានបុគ្គលណាមួយ ញុំាងសេចក្តីក្តៅ
ក្រហាយ ឲ្យកើតឡើង ដល់បុន្នភម្នាប្តូថា ម្នាលអាវុសោបុន្ន អ្នក
ឥតលាភ អ្នកបានធ្វើអំពើអាក្រក់ ព្រោះថា ព្រះតថាគត ទ្រង់សោយ
បិណ្ឌបាត របស់អ្នកជាទីបំផុត ហើយបរិនិព្វាន ។ ម្នាលអានន្ទ
អ្នក ត្រូវបន្ទោបង់ នូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយ នៃបុន្នភម្នាប្តូ យ៉ាងនេះថា
ម្នាលអាវុសោបុន្នៈ លាភរបស់អ្នកហើយ អ្នកបានល្អហើយ ព្រោះថា
ព្រះតថាគត ទ្រង់សោយបិណ្ឌបាត របស់អ្នកជាទីបំផុត ហើយបរិនិ-
ព្វាន ។ ម្នាលអាវុសោបុន្នៈ ពាក្យនុ៎ះ អាត្មាបានស្តាប់ ចំពោះព្រះភក្ត្រ
នៃព្រះមានព្រះភាគ បានទទួលចំពោះព្រះភក្ត្រ នៃព្រះមានព្រះភាគថា

๒๓. อฏฺฐมสฺส ฌานสฺส ปจฺจเวกฺขณวาโร ปญฺจมสุตฺตนฺตํ

เอวเมว ขีณาสวสฺส สมสมปญฺญา สมสมวิโมกฺขา[๑] อตีตานิ อายูหานิ ขีณาสวสฺเสว มหาปญฺญตาย จ มหาอิสีสตาย จ ฯ ตตฺถเมว เอวฺ ฯ ยญฺหิ ขีณาสวสฺส ขีณาสวภาวกรา ธมฺมา ปหีนา สมุจฺฉินฺนมูลกา ตาลมตฺถกา อนภาวงฺกตา อนุปฺปาทธมฺมตาย อภิสทฺธาปฏิลาภาย ยญฺหิ ขีณาสวสฺส ขีณาสวภาวกรา ธมฺมา ปหีนา สมุจฺฉินฺนมูลกา ตาลมตฺถกา อนภาวงฺกตา อนุปฺปาทธมฺมตาย อภิสทฺธาปฏิลาภาย อิทมฺปิ ขีณาสวสฺส ขีณาสวภาวกรา ธมฺมา ปหีนา สมุจฺฉินฺนมูลกา ตาลมตฺถกา อนภาวงฺกตา อนุปฺปาทธมฺมตาย อภิสทฺธาปฏิลาภาย ฯ เอวเมว ขีณาสวสฺส สมสมปญฺญา สมสมวิโมกฺขา อตีตานิ อายูหานิ ขีณาสวสฺเสว มหาปญฺญตาย จ มหาอิสีสตาย จ ฯ อายุสงฺขารนิกนฺติ อายสฺมตา จุนฺเทน กมฺมารปุตฺเตน กตา ฯ ปจฺจนฺตวูปสมสงฺขารนิกนฺติ อายสฺมตา จุนฺเทน กมฺมารปุตฺเตน กตา ฯ ปาวาย ทฺวาทสโยชนาย ปริสาย ปจฺจนฺตวูปสมสงฺขารนิกนฺติ อายสฺมตา จุนฺเทน กมฺมารปุตฺเตน กตา ฯ สตฺถุ สนฺติกา สตฺถารา สทฺธึ ปจฺจนฺตวูปสมสงฺขารนิกนฺติ อายสฺมตา จุนฺเทน กมฺมารปุตฺเตน กตา ฯ ยสสงฺขารนิกนฺติ อายสฺมตา จุนฺเทน กมฺมารปุตฺเตน กตา ฯ อภิเนยฺยสงฺขารนิกนฺติ อายสฺมตา จุนฺเทน กมฺมารปุตฺเตน กตา ฯ จุนฺทสฺส อานนฺท กมฺมารปุตฺตสฺส ปุพฺพกมฺมปฏิสาเรน ปฏิวิทฺธา ธมฺมาภิสมยา ฯ อยเมตฺถ

---

๑ ฉ. สมสมปญฺญา สมสมวิโมกฺขา ฯ

ឧកាន ចាតលិត្តាមិយវគ្គ ទី ៨ បញ្ចមសូត្រ

បិណ្ឌបាតពីរនេះ មានផលស្មើ ៗ គ្នា មានវិបាកស្មើ ៗ គ្នា មានផលច្រើនផង មានអានិសង្សច្រើនផង ជាងពួកបិណ្ឌបាតឯទៀត ។ បិណ្ឌបាតពីរ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺបិណ្ឌបាត ដែលតថាគត ទ្រង់សោយហើយ ត្រាស់ដឹងអនុត្តរសម្មាសម្ពោធិ ១ បិណ្ឌបាត ដែលតថាគត សោយហើយបរិនិព្វាន ដោយអនុបាទិសេសនិព្វានធាតុ ១ បិណ្ឌបាតទាំងពីរនេះ មានផលស្មើៗគ្នា មានវិបាកស្មើ ៗ គ្នា មានផលច្រើនផង មានអានិសង្សច្រើនផង ជាងពួកបិណ្ឌបាតឯទៀត ។ កម្មដែលបុគ្គលបុគ្គលបុគ្គដ៏មានអាយុ សន្សំហើយ ជាកម្មប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីអាយុ កម្មដែលបុគ្គលបុគ្គដ៏មានអាយុ សន្សំហើយ ជាកម្មប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីពណ៌សម្បុរ កម្មដែលបុគ្គលបុគ្គដ៏មានអាយុ សន្សំហើយ ជាកម្មប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសុខ កម្មដែលបុគ្គលបុគ្គដ៏មានអាយុ សន្សំហើយ ជាកម្មប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីស្លូតិ កម្មដែលបុគ្គលបុគ្គដ៏មានអាយុ សន្សំហើយ ជាកម្មប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីយស កម្មដែលបុគ្គលបុគ្គដ៏មានអាយុ សន្សំហើយ ជាកម្មប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីការៈជាធំ ។ ម្នាលអានន្ទ អ្នកត្រូវបន្ទោបង់នូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយ របស់បុគ្គលបុគ្គ ចេញយ៉ាងនេះឯង ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ

ฝาคมตุ์ วิธิตฺวา ตายํ เวลายํ ส์มึ ขุทานิ ขุทาเนสิ
ธนเตา ปุญฺญ์ ปวฑฺเฒติ สญฺญมเตา เวรํ น จียเต
กุสโล จ ชหาติ ปาปกานิ ยาคเนาสโมหาคฺคยา
ปวิธิตฺวาเตา ติ ฯ ปญฺหมึ[๑] ฯ

[๑๖๙] ปวฺเหฺ สุตุ ฯ ฝกึ สมยึ ภควา มคเธสุ จาริกญฺหมาโน มหตา ภิกฺขุสงฺเฆน สทฺธึ เยน จาฬิกา นาม มิคทายโก เตนุปสงฺกมิ ฯ อสฺโสสุ์ โข จาฬิกา มิยา ขุทาสกา ภควา กิร มคเธสุ จาริกญฺหมาโน มหตา ภิกฺขุสงฺเฆน สทฺธึ จาฬิกึ อนุปฺปตฺโตติ ฯ อถ โข จาฬิกา มิยา ขุทาสกา เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ์สุ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตึ อภิวาเทตฺวา ฝกมนฺตึ นิสีทิ์สุ ฯ ฝกมนฺตึ นิสินฺนา โข จาฬิกา มิยา ขุทาสกา ภควนฺตึ ฝตเทวโปจุ์ อธิวาเสตุ โน ภนฺเต ภควา อาวาสชาตาวฺเฒ ฯ อธิวาเสติ[๒] ภควา ตุณฺหีภาเวน ฯ อถ โข จาฬิกา มิยา ขุทาสกา ภควาโต อธิวาสนึ วิธิตฺวา ขุฏฺฐายาสนา ภควนฺตึ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณึ กตฺวา

๑ ฉ.ม. ปญฺหนฺตึ สตฺตึ ฯ ๒ ฉ. อธิวาเสสิ ฯ

ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឹង្គុទានេះ ក្នុងវេលានោះថា បុណ្យ រមែងចំរើន ដល់បុគ្គលអ្នកឲ្យ បុគ្គលអ្នកសង្រួម រមែងមិនសន្សំនូវពៃរវៃទេ អ្នកឈ្លាស រមែងលះបង់កម្មដ៏លាមក បុគ្គលបរិនិព្វាន ព្រោះអស់នូវរាគៈ ទោសៈ មោហៈ ។ សូត្រទី ៥ ។

[១៦៩] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គ្រាប់នូវកាន់ចារិក ក្នុងដែនមគធៈ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃ ប្រើនរូប បានទៅដល់ចាដលិគ្រាម ។ ពួកឧបាសកឧបាសិកាអ្នកចាដលិគ្រាមបានឮដំណឹងថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់យាងទៅកាន់ចារិក ក្នុងដែនមគធៈ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃប្រើនរូប ឥឡូវនេះ យាងមកដល់ចាដលិគ្រាមហើយ។ គ្រានោះឯង ពួកឧបាសកឧបាសិកា អ្នកចាដលិគ្រាម ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះពួកឧបាសកឧបាសិកា អ្នកចាដលិគ្រាម អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទទួលភេដ្ឋសំណាក់ នៃពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលដោយតុណ្ហីភាព ។ គ្រានោះឯង ពួកឧបាសកឧបាសិកាអ្នកចាដលិគ្រាមដឹងច្បាស់ថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទទួលហើយ ក្រោកចាកអាសនៈ ក្រាបថ្វាយបង្គំលាព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ

๒ภาค អដ្ឋមស្ស ជាតិលិត្តាមិយវគ្គស្ស ឆដ្ឋសុត្តំ

យេន អាវសថាគារំ តេនុបសង្កមិសុ ឧបសង្កមិត្វា សព្វសន្ថរំ អាវសថាគារំ សន្ថរិត្វា អាសនានិ បញ្ញាបេត្វា ឧទកមណិកំ បដ្ឋបេត្វា តេលប្បទីបំ អារោបេត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋំសុ ។ ឯកមន្តំ ឋិតា ខោ ជាដលិត្តាមិយោ ឧបាសកា ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ សព្វសន្ថរំ សន្តំ ភន្តេ អាវសថាគារំ អាសនានិ បញ្ញត្តានិ ឧទកមណិកំ បតិដ្ឋាបិតំ តេលប្បទីបោ អារោបិតោ យស្សទានិ ភន្តេ ភគវា កាលំ មញ្ញតីតិ ។ អថខោ ភគវា បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ សទ្ធិំ ភិក្ខុសង្ឃេន យេន អាវសថាគារំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ចាតេ បក្ខាលេត្វា អាវសថាគារំ បវិសិត្វា មជ្ឈិមំ ថម្ភំ និស្សាយ បុរត្ថាភិមុខោ និសីទិ ។ ភិក្ខុសង្ឃោបិ ខោ ចាតេ បក្ខាលេត្វា អាវសថាគារំ បវិសិត្វា បច្ឆិមំ ភិត្តិំ និស្សាយ បុរត្ថាភិមុខោ និសីទិ ភគវន្តំយេវ បុរក្ខត្វា ។ ជាដលិត្តាមិយោបិ ខោ ឧបាសកា ចាតេ បក្ខាលេត្វា

ហើយចូលទៅឯពោធិសំណាក់ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គ្រាលកម្រាលពេញក្នុងពោធិសំណាក់ តាក់តែងអាសនៈ ដម្កល់តាដំបរទឹក លើកឡើងនូវប្រទីបប្រេងហើយ ចូលមកគាល់ ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលមកដល់ក្រាបថ្វាយបង្គំ ព្រះមានព្រះភាគ ហើយឋិតនៅ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះពួកឧបាសកឧបាសិកា អ្នកភូជលិគ្រាម ឋិតនៅ ក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពោធិសំណាក់នៃពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ឋានគ្រាលកម្រាលពេញហើយ អាសនៈបានតាក់តែងហើយ តាដំបរទឹកបានដម្កល់ទុកហើយ ទាំងប្រទីបប្រេង ក៏បានលើកឡើងហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំគាល់កាលគួរ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃ យាងទៅកាន់ពោធិសំណាក់ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏លាងព្រះបាទា រួចចូលទៅកាន់ពោធិសំណាក់ ទ្រង់គង់បែរព្រះភក្ត្រទៅទិសខាងកើត ផ្អែកនឹងសសរកណ្តាល ។ បំណែកខាងភិក្ខុសង្ឃ លាងដើងរួចហើយ ចូលទៅឯពោធិសំណាក់ អង្គុយបែរមុខទៅទិសខាងកើត ផ្អែកនឹងជញ្ជាំងខាងក្រោយ មានព្រះមានព្រះភាគជាខាងមុខ ។ ឯពួកឧបាសកឧបាសិកា អ្នកភូជលិគ្រាម លាងដើងរួចហើយ

អាវាសជាតានំ បរិសិង្ហា បុរត្ថិមំ ភិត្តិំ ឯស្សាយ បច្ឆិមាភិមុខា ឯសីនិសុ ភគវន្តំយេវ បុរត្ថិង្គា ។

[๑๗๐] អថខោ ភគវា ចាឧណ្ណវិត្តាមិយេ ឧចាសនេ អាមន្តេសិ បញ្ចមេ ភិក្ខវេ មហាបតយោ អាទីនវា ខុស្សីលស្ស សីលវិបត្តិយោ ។ កតមេ បញ្ច ។ ឥធ ភិក្ខវេ មហាបតយោ ខុស្សីលោ សីលវិបន្នោ បមាទាធិការណំ មហតិំ ភោគជានិំ និគច្ឆតិ អយំ បឋមោ អាទីនវោ ខុស្សីលស្ស សីលវិបត្តិយា ។ បុន ច បរំ មហាបតយោ ខុស្សីលស្ស សីលវិបន្នស្ស យាបតោ កិត្តិសទ្ទោ អព្ភត្ថំគតោ អយំ ទុតិយោ អាទីនវោ ខុស្សីលស្ស សីលវិបត្តិយា ។ បុន ច បរំ មហាបតយោ ខុស្សីលោ សីលវិបន្នោ យញ្ញទេវ[1] បរិសំ ឧបសង្កមតិ យទិ ខត្តិយបរិសំ យទិ ព្រាហ្មណបរិសំ យទិ គហបតិបរិសំ យទិ សមណបរិសំ អវិសារទោ ឧបសង្កមតិ ម្លង្កភូតោ អយំ តតិយោ អាទីនវោ ខុស្សីលស្ស សីលវិបត្តិយា ។ បុន ច បរំ មហាបតយោ ខុស្សីលោ សីលវិបន្នោ សម្មូឡ្ហោ កាលំ គរោតិ អយំ ចតុត្ថោ អាទីនវោ ខុស្សីលស្ស សីលវិបត្តិយា ។

---

๑ ម. យំ យទេវ ។

ចូលទៅឯកោដ្ឋសំណាក់ អង្គុយបែរមុខ ទៅទិសខាងលិច ផ្នែកខាងជញ្ជាំងខាងមុខ មានព្រះមានព្រះភាគ ពីខាងមុខដែរ ។

(๑๗๐) គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅពួកឧបាសក ឧបាសិកា អ្នកជាដល់គ្រាមមកថា ម្នាលគហបតីចាំងឡាយ ទោសនៃសីលវិបត្តិ របស់បុគ្គលទ្រុស្តសីលមាន ៥ យ៉ាង ។ ទោស ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលគហបតីចាំងឡាយ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល តែងដល់នូវសេចក្តីវិនាសកោគៈច្រើន ព្រោះមានសេចក្តីប្រមាទ ជាហេតុ នេះជាទោសនៃសីលវិបត្តិ របស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល ទី ១ ។ ម្នាលគហបតីចាំងឡាយ មួយទៀត កិត្តិសព្ទដ៏អាក្រក់ របស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល ផ្សាយទៅ នេះជាទោសនៃសីលវិបត្តិ របស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល ទី ២ ។ ម្នាលគហបតីចាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល ចូលទៅរកបរិស័ទណា ។ ទោះខត្តិយបរិស័ទក្តី ព្រាហ្មណបរិស័ទក្តី គហបតិបរិស័ទក្តី សមណៈបរិស័ទក្តី រមែងមិនក្លៀវក្លា មានមុខទន់ខ្ចុះ នេះជាទោសនៃសីលវិបត្តិ របស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល ទី ៣ ។ ម្នាលគហបតីចាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល តែងធ្វើមរណកាលចាំងវង្វេង នេះជាទោសនៃសីលវិបត្តិ របស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល ទី ៤ ។

ปุน จ ปรํ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ทุสฺสีโล สีลวิปนฺโน
กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ
นิรยํ อุปปชฺชติ อยํ ปฐโม อาทีนโว ทุสฺสีลสฺส
สีลวิปตฺติยา ฯ ส เมเวาหิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อาทีนว
ทุสฺสีลสฺส สีลวิปตฺติยา ฯ ปญฺโห เม ภิกฺขเว
อาทิสมาสา สีลวาโต สีลสมฺปทาย ฯ กตเม ปญฺจ
ฯ ส ภิกฺขเว สีลวา สีลสมฺปนฺโน อปฺปมาท-
ธิกรณํ มหนฺตํ โภคกฺขนฺธํ อธิคจฺฉติ อยํ ปฐโม
อาทิสมาสา สีลวาโต สีลสมฺปทาย ฯ ปุน จ ปรํ
ภิกฺขเว สีลวาโต สีลสมฺปนฺนสฺส กลฺยาโณ
กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคจฺฉติ อยํ ทุติโย อาทิสมาสา
สีลวาโต สีลสมฺปทาย ฯ ปุน จ ปรํ ภิกฺขเว
สีลวา สีลสมฺปนฺโน ยญฺเญว ปริสํ อุปสงฺก-
มติ ยทิ ขตฺติยปริสํ ยทิ พฺราหฺมณปริสํ ยทิ
คหปติปริสํ ยทิ สมณปริสํ วิสารโท อุป-
สงฺกมติ อเมงฺกุภูโต อยํ ตติโย อาทิสมาสา สีล-
วาโต สีลสมฺปทาย ฯ ปุน จ ปรํ ภิกฺขเว สีลวา

ម្នាលគហបតីចាំដ៏ឆ្ងាយ មួយទៀត បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល លុះបែកធ្លាយរាងកាយ ស្ងាប់ទៅ រមែងទៅកើត ក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាតនរក នេះជាទោសនៃសីលវិបត្តិ របស់បុគ្គលទ្រុស្តសីលទី ៥ ។ ម្នាលគហបតីចាំដ៏ឆ្ងាយ ទោសនៃសីលវិបត្តិ របស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល មាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលគហបតីចាំដ៏ឆ្ងាយ អានិសង្ស នៃសីលសម្បទា របស់បុគ្គលអ្នកមានសីល នេះមាន ៥ យ៉ាង ។ អានិសង្ស ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលគហបតីចាំដ៏ឆ្ងាយ ក្នុងលោកនេះ បុគ្គលមានសីល បរិបូណ៌ដោយសីល តែងបានគំនរទ្រព្យច្រើន មានសេចក្តីមិនប្រមាទ ជាហេតុ នេះជាអានិសង្ស នៃសីលសម្បទា របស់បុគ្គលមានសីលទី ១ ។ ម្នាលគហបតីចាំដ៏ឆ្ងាយ មួយទៀត កិត្តិសព្ទដ៏ពីពេះ របស់បុគ្គលមានសីល បរិបូណ៌ដោយសីល តែងខ្ចរខ្ចាយទៅ នេះជាអានិសង្ស នៃសីលសម្បទា របស់បុគ្គលមានសីលទី ២ ។ ម្នាលគហបតីចាំដ៏ឆ្ងាយ មួយទៀត បុគ្គលមានសីល បរិបូណ៌ដោយសីល ចូលទៅកាន់បរិស័ទណា ។ ពោះជាខត្តិយបរិស័ទក្តី ព្រាហ្មណបរិស័ទក្តី គហបតិបរិស័ទក្តី សមណបរិស័ទក្តី រមែងក្លៀវក្លា ប៉ិនមានមុខចុះ នេះជាអានិសង្ស នៃសីលសម្បទា របស់បុគ្គលមានសីលទី ៣ ។ ម្នាលគហបតីចាំដ៏ឆ្ងាយ មួយទៀត បុគ្គលមាន

สีลสมฺปนฺนา อสมฺปนฺนา กาลํ กเรยฺยาติ อยญฺจตฺถโต อาเนญฺชสมาปตฺติสีลวาโต สีลสมฺปทาย ฯ ปุน จ ปรโม ภควตา สีลวา สีลสมฺปนฺนาย กายสฺส ภेदา ปรมฺมรณา สุคตึ สคฺคं โลกํ อุปปชฺชตีติ อยมฺปิ เหฏฺฐิมา อาเนญฺชสมาปตฺติสีลวาโต สีลสมฺปทาย ฯ สเมว โข ภควตา ปรโม ปญฺโญ อาเนญฺชสมาปตฺติสีลวาโต สีลสมฺปทายาติ ฯ

(๑๗๑) อถ โข ภควา ชาณุสฺสโตณิยพฺราหฺมณสฺส กถาสลฺลาปาวสาने อิมาย อุทานคาถาย ปีติวาเจสิ (๑)

ยสฺส เสตา จตุรงฺคุลา อุปฺปชฺชนฺติ ปาณิโน
สีลวนฺตสฺส ปุคฺคลสฺส ทหโร ยุญฺชติ ปณฺฑิโต
ตสฺมา สีลปฏิลาภาย ปณฺฑิโต ปฏิปชฺชเย
สีลวา ปาปุณาติ ปุญฺญานิ ยานิ ปตฺถยเต นโร
ยญฺญานิ ยชติ ปุญฺญาปेกฺโข ปโยควา
ยาวตา ปฐวิยา ปตฺถา ยาวตา ปาณิโน ปุถู
ยาวตา ปาณิโน ปตฺถา ยาวตา ปฐวิยา

សីល បរិបូណ៌ដោយសីល រមែងមិនធ្វើមរណកាល ទាំងវង្វេង នេះជាអានិសង្ស នៃសីលសម្បទា របស់បុគ្គលមានសីលទី ៤ ។ ម្នាលគហបតី ទាំងឡាយ មួយវិញទៀត បុគ្គលមានសីល បរិបូណ៌ដោយសីល លុះបែកធ្លាយពីកាយ ស្ងាប់ទៅ រមែងទៅកើត ក្នុងសុគតិ សួគ៌ទេវលោក នេះជាអានិសង្ស នៃសីលសម្បទា របស់បុគ្គលមានសីលទី ៥ ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ អានិសង្ស នៃសីលសម្បទា របស់បុគ្គលមានសីលមាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

[១៧១] គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ញុំាងពួកឧបាសកឧបាសិកា អ្នកបាដលិគ្រាម ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា អស់រាត្រីច្រើន ហើយទ្រង់បញ្ជូនថា ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ រាត្រីភ្លឺហើយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរសំគាល់កាលគួរនឹងទៅ ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ។ គ្រានោះឯង ពួកឧបាសកឧបាសិកា អ្នកបាដលិគ្រាម ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះភាសិត នៃព្រះមានព្រះភាគ ក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ ចៀសចេញទៅ ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ កាលពួកឧបាសកឧបាសិកា អ្នកបាដលិគ្រាម ចៀសចេញទៅ មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏យាងចូលទៅកាន់សុញ្ញាគារស្ងាន ។

[๑๗๒] តេន ខោ បន សមយេន សុន្ទរិកវាសិនោ មតង្គមហាមត្តា ចាដលិគ្គាមេ ឧតុំ គាហេត្វា វដ្ដិំ បដិ-ពាហាយ ។ តេន ខោ បន សមយេន សម្ពហុលា ទេ-វតាយោ សហាស្សុវុំ[๑] ចាដលិគ្គាមេ វត្ថុំ បរិគ្គណ្ហន្តិ ។ យស្មឹ បនេសេ មហោសក្ខា ទេវតា វត្ថុំ បរិគ្គណ្ហាតិ មហោសក្ខានំ តត្ថ រញ្ញំ រាជមហាមត្តានំ ចិត្តានិ នមន្តិ នវេសនានិ ហោន្តិ ។ យស្មឹ បនេសេ មជ្ឈិមា ទេវតា វត្ថុំ បរិគ្គណ្ហាតិ មជ្ឈិមានំ តត្ថ រញ្ញំ រាជមហាមត្តានំ ចិត្តានិ នមន្តិ នវេសនានិ ហោន្តិ ។ យស្មឹ បនេសេ នីចា ទេវតា វត្ថុំ បរិគ្គណ្ហាតិ នីចានំ តត្ថ រញ្ញំ រាជម-ហាមត្តានំ ចិត្តានិ នមន្តិ នវេសនានិ ហោន្តិ ។ អទ្ទ-សា ខោ ភគវា ទិព្ពេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុ-សកេន តា ទេវតាយោ សហាស្សុវុំ ចាដលិគ្គាមេ វត្ថុំ បរិគ្គណ្ហន្តិយោ យស្មឹ បនេសេ មហោសក្ខា ទេវតា វត្ថុំ បរិគ្គណ្ហាតិ មហោសក្ខានំ តត្ថ រញ្ញំ រាជមហាមត្តានំ ចិត្តានិ នមន្តិ នវេសនានិ ហោន្តិ ។

๑ ម. សហេស្សុស្សុវុំ ។

๒ภาค ปาฬิลิตฺตมิยวคฺค ที่ ๘ ธนิยสูตร

(๑๗๒) สมัยนั้นแล มหามาตย์ ในมิถิลานคร ชื่อสุนีธะและวัสสการะ กำลังสร้างที่อยู่ในแว่นแคว้นวัชชี ๆ สมัยนั้นแล พวกเทวดาเป็นอันมากยึดครองพื้นที่ในแว่นแคว้นวัชชี ๆ พวกเทวดามีศักดิ์ใหญ่ ยึดครองพื้นที่ในแว่นแคว้นใด ในแว่นแคว้นนั้น พระราชาผู้ครองแว่นแคว้นมหามาตย์ก็ยึดครองพื้นที่ในแว่นแคว้นนั้นด้วย ทำให้มีศักดิ์ใหญ่ ย่อมสร้างที่อยู่อาศัยในแว่นแคว้นนั้นเอง ๆ พวกเทวดามีศักดิ์ปานกลาง ยึดครองพื้นที่ในแว่นแคว้นใด ในแว่นแคว้นนั้น พระราชาผู้ครองแว่นแคว้นมหามาตย์ก็ยึดครองพื้นที่ในแว่นแคว้นนั้นด้วย ทำให้มีศักดิ์ปานกลาง ย่อมสร้างที่อยู่อาศัยในแว่นแคว้นนั้นเอง ๆ พวกเทวดามีศักดิ์ต่ำ ยึดครองพื้นที่ในแว่นแคว้นใด ในแว่นแคว้นนั้น พระราชาผู้ครองแว่นแคว้นมหามาตย์ก็ยึดครองพื้นที่ในแว่นแคว้นนั้นด้วย ทำให้มีศักดิ์ต่ำ ย่อมสร้างที่อยู่อาศัยในแว่นแคว้นนั้นเอง ๆ พระผู้มีพระภาค ผู้มีจักษุ ผู้บริสุทธิ์ ทรงเห็นด้วยทิพยจักษุของมนุษย์อันเป็นของหมดจดล่วงจักษุของมนุษย์ทั้งหลาย ทรงเห็นพวกเทวดาเหล่านั้น ยึดครองพื้นที่ในแว่นแคว้นวัชชี ๆ พวกเทวดามีศักดิ์ใหญ่ ยึดครองพื้นที่ในแว่นแคว้นใด ในแว่นแคว้นนั้น พระราชาผู้ครองแว่นแคว้นมหามาตย์ก็ยึดครองพื้นที่ในแว่นแคว้นนั้นด้วย ทำให้มีศักดิ์ใหญ่ ย่อมสร้างที่อยู่อาศัยในแว่นแคว้นนั้นเอง ๆ

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឧទានំ

យេស្មឹ បនេសេ មណ្ឌិយា ទេវតា វត្ថុនិ បរិក្ខីណានិ មណ្ឌិ-
មានំ តត្ថ រញ្ញំ កដមហាមត្តានំ ចិត្តានិ ឧមង្គិ និវេសនានិ
មាបេតុំ ។ យេស្មឹ បនេសេ នីលា ទេវតា វត្ថុនិ
បរិក្ខីណានិ នីលានំ តត្ថ រញ្ញ កដមហាមត្តានំ ចិត្តានិ
ឧមង្គិ និវេសនានិ មាបេតុំ ។ អថខោ ភគវា តស្សុ
រត្តិយោ រត្តុសសមយេ បច្ចុដ្ឋាយ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ
អាមន្តេសិ តេន ខុ ទោ អានន្ទ ជានលិត្តាមេ ឧតុ
មាវេតីតំ ។ សុនីធវស្សការ ភន្តេ មគធមហាមត្តា
ជានលិត្តាមេ ឧតុំ មាបេន្តិ វជ្ជីនំ បដិពាហាយោតិ ។
សេយ្យថាបិ អានន្ទ ទេវេហិ តាវត្តឹសេហិ សទ្ធឹ មន្តេត្វា
ឯវមេវ ខោ អានន្ទ សុនីធវស្សការ មគធមហាមត្តា
ជានលិត្តាមេ ឧតុំ មាបេន្តិ វជ្ជីនំ បដិពាហាយ ។
តិដ្ឋាហំ អានន្ទ អន្តរេ ឥមេ បក្ខិនោ វិសុទ្ធេ
អតិក្កន្តមានុសកេន សន្តិហ្មិ ទេវតាយោ
សមេស្សុ ជានលិត្តាមេ វត្ថុនិ បរិក្ខីណានីយោ ។

ពួកទេវតាមានស័ក្តិជាកណ្តាល កំណត់យកទីតាំងឡាយ ក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ព្រះពាជានឹងពួកដមហាមាត្យ តាំងឡាយ មានស័ក្តិជាកណ្តាល ក៏ខុនទៅ ដើម្បីកសាងនិវេសនដ្ឋាន ក្នុងប្រទេសនោះដែរ ។ ពួកទេវតាមានស័ក្តិទាប កំណត់យកទីតាំងឡាយ ក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ព្រះពាជានឹងមហាមាត្យតាំងឡាយ មានស័ក្តិទាប ក៏ខុនទៅ ដើម្បីកសាងនិវេសនដ្ឋាន ក្នុងប្រទេសនោះដែរ ។ គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់តើនឡើង ក្នុងបច្ចូសសម័យ នៃរាត្រីនោះហើយ ត្រាស់សួរព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុថា ម្នាលអានន្ទ នរណាហ្ន៎ កំពុងកសាងក្រុង ក្នុងប្រទេសជាដល់គ្រាម។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មហាមាត្យ ក្នុងវជ្ជនមគធៈ ឈ្មោះសុនីធៈ នឹងវស្សការៈ កសាងក្រុង ក្នុងជាដលិគ្រាម ដើម្បីការពារពួកស្តេចលិច្ឆវី ក្នុងវជ្ជនដ្ឋី ។ ម្នាលអានន្ទ មហាមាត្យ ក្នុងវជ្ជនមគធៈ ឈ្មោះសុនីធៈ នឹងវស្សការៈ ហាក់ដូចជាបានប្រឹក្សាគ្នា ជាមួយនឹងពួកទេវតា ក្នុងឋានតាវត្តឹង្សយ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលអានន្ទ មហាមាត្យ ក្នុងវជ្ជនមគធៈឈ្មោះសុនីធៈ នឹងវស្សការៈ កសាងក្រុងជាដលិគ្រាម ដើម្បីការពារពួកស្តេចលិច្ឆវី ក្នុងវជ្ជនដ្ឋី កំយ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលអានន្ទ អម្បាញ់មិញនេះ តថាគតមានទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង់ចក្ខុរបស់មនុស្សសាមញ្ញ បានឃើញពួកទេវតាជាប្រើន តាំងពាន់ កំពុងកំណត់យកទីតាំងឡាយ ក្នុងជាដលិគ្រាម ។

ยสฺมึ ปเทเส มเหสกฺขา เทวตา วสนฺติ ปริกฺขีณายุวณฺณพลสุขา มเหสกฺขานํ ตสฺส ปญฺญายนตฺถาย จตุนฺนมฺปิ ฌานานมนฺตรา เอกมฺปิ ฌานมนฺตรา มาเปตุนฺติ ปุจฺฉติ ฯ ยสฺมึ ปเทเส มชฺฌิมา เทวตา วสนฺติ ปริกฺขีณายุวณฺณพลสุขา มชฺฌิมานํ ตสฺส ปญฺญายนตฺถาย จตุนฺนมฺปิ ฌานานมนฺตรา เอกมฺปิ ฌานมนฺตรา มาเปตุนฺติ ฯ ยสฺมึ ปเทเส นีจา เทวตา วสนฺติ ปริกฺขีณายุวณฺณพลสุขา นีจานํ ตสฺส ปญฺญายนตฺถาย จตุนฺนมฺปิ ฌานานมนฺตรา เอกมฺปิ ฌานมนฺตรา มาเปตุนฺติ ฯ เยหิ ปน อานนฺท อริยา อายตนา เยหิ วา ปน ปญฺจหิ ปจฺเจกสมฺพุทฺธา ๙ อตฺตนา สมานา ภาวิตตฺตา ปูชกเภทา ฯ ตตฺถ ปริปุณฺณสฺส เจว อานนฺท ตเยว อนฺตรายา ภาวิตสฺส อตฺถิ จ นตฺถิ จ อุทกา จ มิตฺตทุเพธา จาติ ฯ

[๑๗๓] อถ โข สุนีธวสฺสการา มคธมหามตฺตา เยน ภควา เตนุปสงฺกมึสุ ฯ อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธึ สมฺโมทึสุ สมฺโมทนียึ กถึ สาราณียึ วีติสาเรตฺวา ปฏิกมฺมฏฺฐึสุ ฯ

ពួកទេវតាមានស័ក្តិធំ កំណត់យកទីតាំងឡាយ ក្នុងប្រទេសណា ចិត្ត
របស់ព្រះរាជានឹងរាជមហាមាត្យមានស័ក្តិធំ ក៏ទុនទៅ ដើម្បីតសាងនិវេ-
សនដ្ឋាន ក្នុងប្រទេសនោះដែរ ។ ពួកទេវតាមានស័ក្តិ ជាកណ្តាល កំ-
ណត់យកទីតាំងឡាយ ក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ព្រះរាជានឹងរាជមហា-
មាត្យ មានស័ក្តិ ជាកណ្តាល ក៏ទុនទៅ ដើម្បីតសាងនិវេសនដ្ឋាន ក្នុង
ប្រទេសនោះដែរ ។ ពួកទេវតាមានស័ក្តិតាប កំណត់យកទីតាំងឡាយ
ក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ព្រះរាជានឹងរាជមហាមាត្យមានស័ក្តិតាប ក៏ទុន
ទៅ ដើម្បីតសាងនិវេសនដ្ឋាន ក្នុងប្រទេសនោះដែរ ។ ម្នាលអានន្ទ
ទីប្រជុំរបស់អរិយបុគ្គល ដែលមានតាំងប៉ុន្មាន ផ្សារដំនូញ ដែលមានតាំង
ប៉ុន្មាន ក្រុងចាដលិបុត្តនេះ ជានគរដ៏ប្រសើរ នឹងជាកន្លែងឆ្លាយបង្វែច
ទ្រព្យ[1] ។ ម្នាលអានន្ទ ក្រុងចាដលិបុត្ត មុខជានឹងមានសេចក្តីអន្តរាយ
៣ យ៉ាង គឺអន្តរាយអំពីភ្លើង ១ អំពីទឹក ១ អំពីការបែកចាកគ្នានឹងគ្នា ១ ។

[๑๗๓] គ្រានោះ មហាមាត្យ ក្នុងដែនមគធៈ ឈ្មោះសុនីធៈនឹង
វស្សការៈ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏
ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យ ដែល
គួររីករាយ នឹងពាក្យដែលគួរលើកហើយ ទើបឋិតនៅ ក្នុងទីសមគួរ ។

---

๑ នគរជាដិលិបុត្តនេះ ជាកន្លែងសម្រាប់ស្រាយបង្វែចទ្រព្យ របស់បុគ្គលអ្នកមានទ្រព្យ
ពីដាននគរសម្បូណ៌ហួរហៀរ ដោយទ្រព្យសម្បត្តិ ។

ฬกมณฺฑู ปิตา เม สุนีธวสฺสกาโร มกฺขลิมหาคณสฺส
กตาวี ฬตนเวปุ อทิสาสมุ เม ภาเรยฺโย
อชฺฌลฺลายิ กตฺวา สตฺถุ ภิกฺขุสงฺฆสฺส ฯ อทิสาสิ
กตา สุณาถ ฯ อถ เม สุนีธวสฺสกาโร มก-
ขลิมหาคณสฺส กตาโร อทิสาสนํ วิทิตฺวา เยน สเก
อาวาสเต เตนุปสงฺกมิสุ อุปสงฺกมิตฺวา สเก
อาวาสเต ปณีตาหาราหาเรตฺวา ปฏิยาทาเปตฺวา
กตาโร กาลํ อาโรเจสุ กาโล โภ โคตม นิฏฺฐิตา
ภตฺตนฺติ ฯ อถ เม กตา ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาสิตฺวา ปตฺต-
จีวรมาทาย สตฺถุ ภิกฺขุสงฺฆสฺส เยน สุนีธวสฺส-
การาหาโร มกฺขลิมหาคณสฺส อาวาสเต เตนุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิ ฯ อถ เม
สุนีธวสฺสกาโร มกฺขลิมหาคณสฺส พุทฺธปฺปมุขสฺส ภิกฺขุ-
สงฺฆสฺส ปณีเตน ขาทนียเยน โภชนียเยน สหตฺถา
สนฺตปฺเปตฺวา สมฺปวาเรสุ[๑] ฯ อถ เม สุนีธวสฺส-
กาโร มกฺขลิมหาคณสฺส ภตฺตาวึ ภุตฺตาวึ ปวีตปตฺตปาณึ
อญฺญตรํ นีจํ อาสนํ คเหตฺวา ฬกมณฺฑู นิสีทิ ฯ

๑ ม. สนฺตปฺเปสุ สมฺปวาเรสุ ฯ

លុះមហាមាត្យ ក្នុងវិដែនមគធៈ ឈ្មោះសុនីធៈនឹងវស្សការៈបិតានៅ ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគថា សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ទទួលកត្តារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គចាំឆន្ទាយ ដើម្បីឆាន់ ក្នុងថ្ងៃនេះ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលដោយការៈស្ងៀម ។ លំដាប់នោះ មហាមាត្យ ក្នុងវិដែនមគធៈ ឈ្មោះសុនីធៈនឹងវស្សការៈដឹងច្បាស់ថា ព្រះមានព្រះភាគ ទទួលនិមន្តហើយ ក៏ចូលទៅកាន់លំនៅរបស់ខ្លួន លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏តាក់តែងខាទនីយភោជនីយាហារដ៏ឧត្តម ក្នុងលំនៅរបស់ខ្លួន ហើយក្រាបទូល កត្តកាលចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន កាលនេះ ជាកាលគួរ កត្តសម្រេចហើយ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សង្កៀប្រដាប់ចុងត្រនំធំបីវារ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ យាងចូលទៅក្នុងលំនៅ របស់មហាមាត្យ ក្នុងវិដែនមគធៈ ឈ្មោះសុនីធៈនឹងវស្សការៈ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃ លុះយាងចូលទៅដល់ហើយ គង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលថ្វាយ ។ លំដាប់នោះ មហាមាត្យ ក្នុងវិដែនមគធៈ ឈ្មោះសុនីធៈនឹងវស្សការៈ ក៏អង្គាសភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ដោយខាទនីយភោជនីយាហារដ៏ឧត្តម ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ដោយដៃខ្លួនឯង លុះគ្រាតែហាមឃាត់ ។ លំដាប់នោះ មហាមាត្យ ក្នុងវិដែនមគធៈ ឈ្មោះសុនីធៈនឹងវស្សការៈ ដឹងថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ឆាន់រួចហើយ

ฯเกวมฺปิ เม สุตนฺติ เอกสฺมึ สมเย ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ ภทนฺเตติ เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุนฺ ติ ฯ ภควา เอตทโวจ

ยสฺมึ ปเทเส กปฺปติ วาสํ ปณฺฑิตชาติโย
สีลวนฺเตตฺถ โภเชตฺวา สญฺญเต พฺรหฺมจาริโน[๑]
โย ตตฺถ เทวตา อาสุ๋ ตาสํ ทกฺขิณมาทิเส
ตา ปูชิตา ปูชยนฺติ มานิตา มานยนฺติ นํ
ตโต นํ อนุกมฺปนฺติ มาตา ปุตฺตํว ඔรสนฺติ
เทวตานุกมฺปิโต โภเช สทา กุสลมาจเรติ ฯ

(๑๗๔) อถ โข ภควา สุนีธวสฺสกาคมนํ ปฏิจฺจ สุนีธวสฺสกาคมนนิทานมตฺตํ ๔มาหิ ตาปาหิ อนุโมทิตฺวา ฉฏฺฐาโยสนา ปกฺกามิ ฯ เตน โข ปน สมเยน สุนีธวสฺสกาคมา มคธมหามตฺตา ภควนฺตํ ปิฏฺฐิโต ปิฏฺฐิโต อนุพนฺธา โหนฺติ เยนฺ สมโณ โคตโม ตฺวาเรน นิกฺขมิสฺสติ ตํ ตาเรน นิกฺขมิสฺสติ ฯ เยน ตาเรน ตฺวาเรน นิกฺขมติ ตาเรน ตาเรน มยมฺปิ นิกฺขมิสฺสาม ฯ

๑ ฉ.ม. พฺรหฺมจริยา ฯ

ลัทธิลงกระทำในหัตถบาส ก็คำนั่งลงในอาสนะอันสมควรแก่ตนข้างหนึ่ง แล้วนั่งกระทำกรรมฐานในใจ ฯ ก็สมัยนั้นแล มหามาตย์ในแว่นแคว้นชื่อสุนักขัตตะ นิคมชื่อเวสาลี นั่งประชุมกันในโรงกลางเมือง ฯ ครั้งนั้นแล มหามาตย์ในแว่นแคว้นชื่อสุนักขัตตะ นิคมชื่อเวสาลี นั่งประชุมกันในโรงกลางเมืองแล้ว ได้สนทนากันอย่างนี้ว่า

มนุษย์ผู้บัณฑิตในโลก สะสมความดีไว้ในประเทศใด ๆ ก็ตาม ย่อมนำสิ่งที่ดีงามมาให้แก่ตน ๆ ในประเทศนั้น ๆ ได้ ฉันใด บุคคลผู้มีศีลสังวร ประพฤติธรรมอันประเสริฐ ในประเทศนั้น ๆ ก็ฉันนั้น ย่อมได้ผลทักษิณาทาน ในประเทศนั้น ๆ ได้ ฉันนั้นเหมือนกัน ฯ

ก็ในสมัยนั้นแล ในประเทศนั้น ๆ มีเทวดาอยู่ ฯ ครั้งนั้นแล เทวดาเหล่านั้น ได้ยินมหามาตย์ในแว่นแคว้นชื่อสุนักขัตตะ นิคมชื่อเวสาลี นั่งประชุมกันในโรงกลางเมืองแล้ว ได้สนทนากันอย่างนี้ว่า

มนุษย์ผู้บัณฑิตในโลก สะสมความดีไว้ในประเทศใด ๆ ก็ตาม ย่อมนำสิ่งที่ดีงามมาให้แก่ตน ๆ ในประเทศนั้น ๆ ได้ ฉันใด บุคคลผู้มีศีลสังวร ประพฤติธรรมอันประเสริฐ ในประเทศนั้น ๆ ก็ฉันนั้น ย่อมได้ผลทักษิณาทาน ในประเทศนั้น ๆ ได้ ฉันนั้นเหมือนกัน ฯ

ก็ในสมัยนั้นแล ในประเทศนั้น ๆ มีเทวดาอยู่ ฯ ครั้งนั้นแล เทวดาเหล่านั้น ได้ยินมหามาตย์ในแว่นแคว้นชื่อสุนักขัตตะ นิคมชื่อเวสาลี นั่งประชุมกันในโรงกลางเมืองแล้ว ได้สนทนากันอย่างนี้ว่า

(๑๗๔) ครั้งนั้นแล พระมีพระภาคเจ้า ทรงอนุโมทนาด้วยคาถาทั้งนี้ ในมหามาตย์ในแว่นแคว้นชื่อสุนักขัตตะ นิคมชื่อเวสาลี นั่งประชุมกันในโรงกลางเมืองแล้ว ทรงทราบว่าเทวดาเหล่านั้นได้ยิน

อถโข ภควา เยน ฆาเฏ ภิกฺขุ เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ฆาฏสฺส ภิกฺขุสฺส ปุรโต ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิ นิสีทิตฺวา ฆาฏ ภิกฺขุ เอตทโวจ กจฺจิ ฆาฏ ขมนีย กจฺจิ ยาปนีย กจฺจิ ปิณฺฑกา น ทุลฺลภา กจฺจิ น กสิรวุตฺติโก กปฺปสิ กถญฺหิ ตฺวา ฆาฏ ชาติยา ปริมุจฺจิสฺสสิ ชราย มรณสฺส โสกปริเทวทุกฺขโทมนสฺสุปายาสานญฺจ ปริมุจฺจิสฺสสีติ ฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ภควา ฆาฏ ภิกฺขุ ปฏิสนฺถริตฺวา ตตฺเถว ปฏิกฺกมิ ฯ อถโข ภควา ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน ปุพฺพณฺหสมยนฺติ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย สาวตฺถิยา ปิณฺฑาย ปาวิสิ ฯ ตตฺร สุทฺธ ภควา สาวตฺถิยา สปทานจารินฺ ปิณฺฑาย จริตฺวา ปจฺฉาภตฺต ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺโต ยาวตโก อหุ

តាមទ្វារណា ទ្វារនោះនឹងបានឈ្មោះថា គោតមទ្វារ ។ ព្រះអង្គនឹងឆ្លងទន្លេគង្គា តាមកំពង់ណា កំពង់នោះនឹងបានឈ្មោះថា គោតមតិត្ថៈ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់យាងចេញទៅ តាមទ្វារណា ទ្វារនោះ បានឈ្មោះថា គោតមទ្វារ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់យាងចូលទៅកាន់ទន្លេគង្គា ។ សម័យនោះឯង ទន្លេគង្គាមានទឹកពេញត្រៀបស្មើនឹងមាត់ច្រាំង ល្មមក្អែកឱនផឹកបាន ។ ពួកមនុស្សខ្លះ ស្វែងរកទូក ខ្លះស្វែងរកផៃ ខ្លះចងកូន ប្រាថ្នាដើម្បីឆ្លង អំពីត្រើយខាងអាយ ទៅកាន់ត្រើយខាងនាយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបព្រះអង្គ អំពីត្រើយខាងអាយនៃទន្លេគង្គា ទៅប្រាកដនៅត្រើយខាងនាយ ជាមួយនឹងកិកុសង្ឃ ដូចបុរសមានកំឡាំង លាដៃ ដែលបត់ចូល ឬបត់ចូលនូវដៃ ដែលលាចេញ ដូច្នោះឯង ។ ព្រះមានព្រះភាគ បានឃើញពួកមនុស្សពាលនោះ ខ្លះកំពុងស្វែងរកទូក ខ្លះកំពុងស្វែងរកផៃ ខ្លះកំពុងចងកូន ប្រាថ្នាដើម្បីឆ្លង អំពីត្រើយខាងអាយ ទៅកាន់ត្រើយខាងនាយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឹទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ពួកជនណា ឆ្លងទន្លេដ៏ជ្រៅទូលាយបាន ពួកជន
នោះឯង លុះតែធ្វើស្ពាន រំលងទំនាបពាំងភ្នាយ

สารีปุตฺโต ปเนตฺถ ตาว
ตีณฺหา[๑] เมตฺตาทีหิ ปริภาวิตตฺตา ฉฏฺฐึ[๒] ฯ

[๑๗๔] ปาฬิยนฺติ สุตฺตปาฬิยา ปฐมกสมยนฺติ ภควา กิร โกสลรฏฺฐวาสีนญฺจ ปุพฺพกมฺมิกานญฺจ ปุพฺพกมฺมิกานญฺจ ปุพฺพกมฺมิกาน

สេចក្តីពិតថា ជនធម្មតា តែងចង់ក្បួន ទើបឆ្លងទៅបាន បំណកជន ជាអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ (មិនចាំបាច់ក្បួន) ក៏ឆ្លងទៅបាន ។ សូត្រទី ៦ ។

(๑๗๙) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់យាងទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ ក្នុងវែនគោសល មានព្រះនាគសមាល ដ៏មានអាយុ ជាបច្ឆាសមណៈ ។ នាគសមាលដ៏មានអាយុ បានឃើញផ្លូវបែកជាពីរ ត្រង់ចន្លោះផ្លូវ លុះបានឃើញហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគដ៏ចំរើន នេះផ្លូវ យើងទៅតាមផ្លូវនេះ ។ កាលព្រះនាគសមាលដ៏មានអាយុ ក្រាបទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះនាគសមាល ដ៏មានអាយុថា ម្នាលនាគសមាល នេះផ្លូវ យើងទៅតាមផ្លូវនេះវិញ ។ ព្រះនាគសមាលដ៏មានអាយុ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ អស់វារៈពីរដងថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ដ៏ចំរើន នេះផ្លូវ យើងទៅតាមផ្លូវនេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ ត្រាស់នឹងព្រះនាគសមាលដ៏មានអាយុ អស់វារៈពីរដងថា ម្នាលនាគសមាល នេះផ្លូវ យើងទៅតាមផ្លូវនេះវិញ ។ ព្រះនាគសមាលដ៏មានអាយុ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ អស់វារៈបីដងថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ដ៏ចំរើន នេះផ្លូវ យើងទៅតាមផ្លូវនេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះនាគសមាលដ៏មានអាយុ អស់វារៈបីដងថា ម្នាលនាគសមាល នេះផ្លូវ

สมิทฺธา ตปฺปามาสิ ฯ อถโข อายสฺมา ฉาตสมาโล ภควโตา ปตฺตจีวรมาทาย ฉมายัง นิกฺขมิตฺวา ยนฺเตนุปสงฺกมิ สมิทฺธ ภควา ปตฺตจีวรนฺติ ฯ อถโข อายสฺมาโต ฉาตสมาลสฺส โตเสน ปเสเนน ตปฺปเสสฺส อนฺตรามตฺเต โจรา นิกฺขมิตฺวา ปาโตปิ จ จาโตปิ จ อาโลเกสุ ปตฺตญฺจ จีวรญฺจ สงฺฆาฏิญฺจ ปารุปิตฺวา ปลายึสุ ฯ อถโข อายสฺมา ฉาตสมาโล จีวรเสน ปเสเนน ปารุปิตฺวา ปลายิตาย สงฺฆาฏิยา ยเถ นิสีทิ ภควา โตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตุ อภิวาเทตฺวา ปกฺกมนฺตุ นิสีทิ ฯ ปกฺกมนฺตุ นิสินฺโน โข อายสฺมา ฉาตสมาโล[1] ปโตเนเวน ๕๐ มยฺหา ภนฺเตโต โตเสน ปเสเนน ตปฺปเสสฺส อนฺตรามตฺเต โจรา นิกฺขมิตฺวา ปาโตปิ จ จาโตปิ จ อาโลเกสุ ปตฺตญฺจ จีวรญฺจ สงฺฆาฏิญฺจ ปารุปิตฺวา ปลายึสุนฺติ ฯ อถโข ภควา ปโตมตฺตุ วิทิตฺวา ตายัง เวลายัง อิมัง อุทานัง อุทาเนสิ

สพฺเพ จเรเตเกเตา วสัง มิเสฺสา อญฺญเตเน เวเตกฺข
วิตฺวา ปหาติ ตาปกัง เกาเญฺห วิรเตเกา นิฬฺเตนฺติ ฯ
สตฺตมัง[2] ฯ

---

๑ ฉ.ม. ปตฺตนฺนู ภควนฺตนฺติ อตฺถิ ฯ ๒ ฉ.ม. สตฺตมนฺติ นตฺถิ ฯ

យើងទៅតាមផ្លូវនេះវិញ ។ គ្រានោះ ព្រះនាគសមាល ដ៏មានអាយុ ជាត់ចោលបាត្រនិងចីវរ របស់ព្រះមានព្រះភាគ លើផែនដី ក្នុងផ្លូវនោះឯង ហើយចេញទៅ ដោយពាក្យថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ដ៏ចំរើន នេះបាត្រនិងចីវរ ។ លំដាប់នោះ គាលព្រះនាគសមាល ដ៏មានអាយុ ដើរទៅតាមផ្លូវនោះ ពួកចោរ ត្រង់ចន្លោះផ្លូវ ចេញមក ទះចាត់ដោយដៃខ្លះ ដើងខ្លះ ហើយបំបែកបាត្រ រំហែកចំណែសង្ឃាដិចោល ។ លំដាប់នោះ ព្រះនាគសមាលដ៏មានអាយុ គាលបើបាត្របែក រំហែកសង្ឃាដិហើយ ក៏ចូលទៅរកព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះនាគសមាលដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងទីឯណោះ ខ្ញុំព្រះអង្គ ដើរទៅតាមផ្លូវនោះ ពួកចោរត្រង់ចន្លោះផ្លូវ ស្រាប់តែចេញមក ទះចាត់ដោយដៃខ្លះ ដើងខ្លះ បំបែកចំណែបាត្រ រំហែកចំណែសង្ឃាដិចោលអស់ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឺទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

បុគ្គលអ្នកដល់ នូវវេទគឺមគ្គផល ជាអ្នកបេះដឹង គាលត្រាច់ទៅជាមួយ (នឹងជនពាល) ច្រឡូកច្រឡំដោយជនដទៃ រមែងលះបង់ចោបកម្មបាន ដូចសត្វក្រៀលផឹកនូវទឹកដោះស្រស់ លះបង់ទឹកស្ងួត ។ សូត្រទី ៧ ។

[๑๗๖] ฝวฺหฺเ สุตํ ฯ ฝกกิ สมยฺ ภควา สาวตฺถิ-ยฺ วิหรติ ปุพฺพาราเม มิคารมาตุ ปาสาเท ฯ เตน โข ปน สมเยน วิสาขาย มิคารมาตุยา ฉณฺณา กาล-กิริยา โหติ ปิยา มนาปา ฯ อถ โข วิสาขา-มิคารมาตา อลฺลวตฺถา อลฺลเกสา ติวติวสฺส ยเน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ฝกมนฺตํ นิสีทิ ฯ ฝกมนฺตํ นิสินฺโน โข วิสาขํ มิคาร-มาตรํ ภควา ปเตทเวจ หญฺจ กุเตา นุ ตฺวํ วิสาเข อาคจฺฉสิ อลฺลวตฺถา อลฺลเกสา ฑฬฺหปสงฺกลฺลา ติวติว-สฺสาติ ฯ ฉณฺณา เม ภนฺเต ปิยา มนาปา กาลกิริยา เตนาหํ อลฺลวตฺถา อลฺลเกสา ฑฬฺหปสงฺกลฺลา ติวติว-สฺสาติ ฯ ฑเชฺชยฺยาสิ ตฺวํ วิสาเข ยาวติกา สาวตฺถิยา มนุสฺสา ตาวตเกหิ ปุตฺเตหิ ฉณฺณาเยว ตาตาติ ฯ ฑเชฺชยฺยาหิ ภนฺเต ภควา ยาวติกา สาวตฺถิยา มนุสฺสา ตาวตเกหิ ปุตฺเตหิ ฉณฺณาเยว ตาตาติ ฯ กีวพหุกา ปน วิสาเข สา-วตฺถิยา มนุสฺสา เยวาสิกานิ กาลงฺ กเรยฺยุนฺติ ฯ ฉสปิ ภนฺเต สาวตฺถิยา มนุสฺสา เยวาสิกานิ กาลงฺ กเรยฺยุ

(๑๗๖) ข้าพเจ้าได้สดับมาอย่างนี้แล ฯ สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ ณ ปราสาทของมิคารมาตา ในบุพพาราม ใกล้กรุงสาวัตถี ฯ สมัยนั้นแล ท่านวิสาขามิคารมาตา ได้ทำกาลกิริยาแล้ว ฯ ครั้งนั้น วิสาขามิคารมาตา มีสมณะผู้สงบ สมณะผู้สงบ ได้เข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าถึงที่ประทับ ครั้นแล้วได้ถวายบังคมพระผู้มีพระภาคเจ้า แล้วนั่ง ณ ที่สมควร ฯ ครั้นวิสาขามิคารมาตา นั่ง ณ ที่สมควรแล้ว พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสถามว่า ดูกรวิสาขา ท่านมาจากที่ไหน มีสมณะผู้สงบ สมณะผู้สงบ ได้เข้าเฝ้าในที่นี้ถึงที่ประทับ ฯ ดูกรวิสาขา ข้าพระองค์ได้ทำกาลกิริยาแล้ว ฯ ดูกรวิสาขา ก็ในกรุงสาวัตถี มีประชาชนประมาณเท่าไร ฯ ดูกรวิสาขา ในกรุงสาวัตถี มีประชาชนประมาณ ๗ หมื่นครัวเรือน ฯ ดูกรวิสาขา ในกรุงสาวัตถี มีประชาชนประมาณเท่านี้

ឯវមេ ភន្តេ សាវត្ថិយោ មនុស្សា នេវសិកំ កាលំ
ករោន្តិ អដ្ឋមេ ភន្តេ សាវត្ថិយោ មនុស្សា នេវសិកំ
កាលំ ករោន្តិ សត្តមេ ភន្តេ សាវត្ថិយោ មនុស្សា
នេវសិកំ កាលំ ករោន្តិ ឆមេ ភន្តេ សាវត្ថិយោ មនុ-
ស្សា នេវសិកំ កាលំ ករោន្តិ បញ្ចមេ ភន្តេ សាវត្ថិយោ
មនុស្សា នេវសិកំ កាលំ ករោន្តិ ចតុរោមេ ភន្តេ
សាវត្ថិយោ មនុស្សា នេវសិកំ កាលំ ករោន្តិ តយោមេ
ភន្តេ សាវត្ថិយោ មនុស្សា នេវសិកំ កាលំ ករោន្តិ
ទ្វេមេ ភន្តេ សាវត្ថិយោ មនុស្សា នេវសិកំ កាលំ ករោ-
ន្តិ ឯកោមេ ភន្តេ សាវត្ថិយោ មនុស្សេ នេវសិកំ កាលំ
ករោតិ អវីតិវត្តា ភន្តេ សាវត្ថីមនុស្សេហិ កាលំ ករោ-
ន្តេហីតិ ។ តំ កិំ មញ្ញសិ រាសាខេ អបិ នុ តុំ កទាចិ
ករហាចិ អល្លវត្តា[1] វា ភវេយ្យាសិ អល្លកេសា[2]
វាតិ ។ នោ ហេតំ ភន្តេ អលំ មេ ភន្តេ តាវ ពហុកេ-
ហិ បុត្តេហិ ច ធនតារេហិ ចាតិ ។ យេសំ នោ រាសាខេ

---

๑ ฉ,ม. អនល្លវត្តា ។ ๒ ฉ,ម. អនល្លកេសា ។

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី ធ្វើមរណភាពកាលៗថ្ងៃ ៩ នាក់ខ្លះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី ធ្វើមរណភាពកាលៗ ថ្ងៃ ៨ នាក់ខ្លះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី ធ្វើមរណភាពកាលៗថ្ងៃ ៧ នាក់ខ្លះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី ធ្វើមរណភាពកាលៗ ថ្ងៃ ៦ នាក់ខ្លះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី ធ្វើមរណភាពកាលៗថ្ងៃ ៥ នាក់ខ្លះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី ធ្វើមរណភាពកាលៗ ថ្ងៃ ៤ នាក់ខ្លះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី ធ្វើមរណភាពកាលៗ ថ្ងៃ ៣ នាក់ខ្លះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី ធ្វើមរណភាពកាលៗ ថ្ងៃ ២ នាក់ខ្លះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី ធ្វើមរណភាពកាលៗថ្ងៃ តែម្នាក់ខ្លះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកមនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី បេះតែធ្វើមរណភាពមិនដែលស្ងាត់ទេ។ ម្នាលវិសាខា នាងសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ចុះនាងជាអ្នកមានសំពត់សើម សក់សើម ក្នុងកាលមុនឯងទេឬ ? បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដំណើរនុ៎ះ មិនមែនដូច្នោះទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ ល្មមត្រឹមតែភូនទឹកចៀរប្រើនប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលវិសាខា បុគ្គលណា

สตฺต ปิยาติ สตฺต เตสํ ทุกฺขาติ เยสํ ฉฬงฺคุเปกฺขา ปิยา
ฉฬงฺคุเปกฺขา เตสํ ทุกฺขา เยสํ อสีติ ปิยา อสีติ
เตสํ ทุกฺขา เยสํ สตฺตติ ปิยา สตฺตติ เตสํ
ทุกฺขา เยสํ สฏฺฐิ ปิยา สฏฺฐิ เตสํ ทุกฺขา
เยสํ สฏฺฐิ ปิยา สฏฺฐิ เตสํ ทุกฺขา เยสํ
ปญฺญาสํ ปิยา ปญฺญาสํ เตสํ ทุกฺขา เยสํ จตฺตา-
ฬีสํ ปิยา จตฺตาฬีสํ เตสํ ทุกฺขา เยสํ
ตึสํ ปิยา ตึสํ เตสํ ทุกฺขา เยสํ วีสํ[๑]
ปิยา วีสํ[๑] เตสํ ทุกฺขา เยสํ ทส ปิยา
ทส เตสํ ทุกฺขา เยสํ ฉ ปิยา ฉ เตสํ
ทุกฺขา เยสํ อฏฺฐ ปิยา อฏฺฐ เตสํ ทุกฺขา เยสํ
สตฺต ปิยา สตฺต เตสํ ทุกฺขา เยสํ ฉ ปิยา
ฉ เตสํ ทุกฺขา เยสํ ปญฺจ ปิยา ปญฺจ เตสํ
ทุกฺขา เยสํ จตฺตาริ ปิยา จตฺตาริ เตสํ ทุกฺขา
เยสํ ตีณิ ปิยา ตีณิ เตสํ ทุกฺขา เยสํ

๑-๑ .ม. สติ ฯ

๒๓๑ ជាដំលិគ្គមិយគ្គេ ទី ๘ អដ្ឋមសូត្រ

មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ๑๐๐ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ๑๐๐ បុគ្គលណា
មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ๙๐ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ๙๐ បុគ្គលណា
មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ๘๐ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ๘๐ បុគ្គលណា
មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ๗๐ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ๗๐ បុគ្គលណា
មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ๖๐ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ๖๐ បុគ្គលណា
មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ๕๐ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ๕๐ បុគ្គលណា
មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ๔๐ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ๔๐ បុគ្គលណា
មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ๓๐ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ๓๐ បុគ្គលណា
មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ๒๐ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ๒๐ បុគ្គលណា
មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ๑๐ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ๑๐ បុគ្គលណា
មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ๙ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ๙ បុគ្គលណា
មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ๘ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ๘ បុគ្គលណា
មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ๗ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ๗ បុគ្គលណា
មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ๖ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ๖ បុគ្គលណា
មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ๕ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ๕ បុគ្គលណា
មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ๔ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ๔ បុគ្គលណា
មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ๓ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ๓ បុគ្គលណា

โข ปิยาติ โข เตสํ ขุทฺทานิ ยเสน ฬกา ปิยา ฬกา เตสํ ขุทฺทา ยเสน ลทฺธา ปิยา ลทฺธา เตสํ ขุทฺทา อเสกฺขา เต วิย อนุตฺตรโยคกฺขมาติ วทามีติ ฯ อถโข ภควา ฬตมตฺถํ วิทิตฺวา ตายํ เวลายํ อิมํ อุทานํ อุทาเนสิ

โย เกจิ สมณา ปรเทวตา ฯ
ขุทฺทา จ โลกสฺมึ อเนกรูปา
ปิยา ปฏิจฺจ ภวนฺติ ฬเก
ปิเย อสนฺเต น ภวนฺติ ฬเก ฯ
ตสฺมา หิ เต สุขิโน วีตสมกา
เย สมฺปิยา นตฺถิ กุหิญฺจิ โลเก
ตสฺมา อเสกฺขํ ปรมํ ปตฺถยาโน
ปิยํ น กยิรา กุหิญฺจิ โลเกติ ฯ

อฏฺมํ[1] ฯ

[๑๗๗] ฬเมฺห สุตฺตา ฯ ฬกา สมยา ภควา ภ๘. ตโต ปรมาติ เวทิตพฺเพ กลฺลวคฺคนิฺจเม ฯ อถโข

๑ ฉ.ม. อฏฺมนฺติ วตฺวา ฯ

មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ៤ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ៤ បុគ្គលណា មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ១ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ១ បុគ្គលណា មិនមានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ បុគ្គលនោះ ក៏មិនមានសេចក្តីទុក្ខសោះដែរ តថាគត ទើបពោលថា បុគ្គលទាំងនោះ ជាអ្នកមិនមានសោក ជាបុគ្គលប្រាសចាកធូលីគឺកិលេស ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឹមឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

សេចក្តីសោកក្តី សេចក្តីខ្សឹកខ្សួលក្តី ណាមួយ ឬសេចក្តីទុក្ខ ជារបៀនយ៉ាង ក្នុងលោក ធម៌ទាំងនុ៎ះ រមែងតែងមានដែរ ព្រោះអាស្រ័យសត្វនឹងសង្ខារជាទីស្រឡាញ់ តាលបើមិនមានសត្វនឹងសង្ខារ ជាទីស្រឡាញ់ ធម៌ទាំងនុ៎ះ ក៏រមែងមិនមាន ។ ព្រោះហេតុនោះឯង បុគ្គលណា មិនមានសត្វនឹងសង្ខារ ជាទីស្រឡាញ់ ក្នុងលោកណាមួយទេ បុគ្គលនោះ ទើបមានសេចក្តីសុខ ប្រាសចាកសេចក្តីសោក ព្រោះថា បុគ្គលប្រាថ្នាសេចក្តីមិនសោក នឹងការប្រាសចាកធូលីគឺកិលេស មិនគប្បីធ្វើសត្វនឹងសង្ខារ ឲ្យជាទីស្រឡាញ់ ក្នុងលោកណាមួយឡើយ ។ សូត្រទី៨ ។

(១៧៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ ក្នុងវត្តវេឡុវន កលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ គ្រានោះឯង

๒ภาเธ อฏฺฐิมสฺส ชาฬลิคฺคามิยวคฺคสฺส ๒ราเมสุตฺตํ

อายสฺมา ๒เฏฺฐา มลฺลปุตฺโต เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปริวตฺตมานา นิสีทิ ฯ ปริวตฺตมานา นิสินฺนา โข อายสฺมา ๒เฏฺฐา มลฺลปุตฺโต ภควนฺตํ เอตทโวจ ปริปกฺกาเนกาลา เมเธนติ สุคตาติ ฯ ยสฺสฺวาธุนา ตฺวํ ๒เฏฺฐ กาลํ มญฺญสีติ ฯ อถโข อายสฺมา ๒เฏฺฐา มลฺลปุตฺโต อุฏฺฐายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา เวหาสํ อพฺภุคฺคญฺฉิ อากาเส อนฺตลิกฺเข ปลฺลงฺเกน นิสีทิตฺวา เตโชธาตุ สมาปชฺชิตฺวา วุฏฺฐหิตฺวา ปริปิณฺฑปาตายิ ฯ อถโข อายสฺมโต ๒เฏฺฐสฺส มลฺลปุตฺตสฺส เวหาสํ อพฺภุคฺคญฺฉิ อากาเส อนฺตลิกฺเข ปลฺลงฺเกน นิสีทิตฺวา เตโชธาตุ สมาปชฺชิตฺวา วุฏฺฐหิตฺวา ปริปิณฺฑปาตสฺส สรีรสฺส ฌายมานสฺส ขุยฺยมานสฺส เนว ฉาริกา ปญฺญายึสุ[๑] น มสิ[๒] ฯ เสยฺยถาปิ นาม สปฺปิสฺส วา เตลสฺส วา ฌายมานสฺส ขุยฺยมานสฺส เนว ฉาริกา ปญฺญายติ น มสิ เอวเมว อายสฺมโต ๒เฏฺฐสฺส มลฺลปุตฺตสฺส เวหาสํ อพฺภุคฺคญฺฉิ อากาเส อนฺตลิกฺเข ปลฺลงฺเกน นิสีทิตฺวา

๑ ฉ.ม. ปญฺญายิตฺถ ฯ ๒ ม. มสิ ฯ

ព្រះខទិរវនិយបុត្តដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះខទិរវនិយបុត្តដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះសុគត ឥឡូវនេះ ជាកាលគួរបរិនិព្វាន របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។ ម្នាលខទិរៈ អ្នកសំគាល់កាលគួរនឹងបរិនិព្វាន ក្នុងកាលឥឡូវនេះបុះ ។ គ្រានោះ ព្រះខទិរវនិយបុត្តដ៏មានអាយុ ក្រោកចាកអាសនៈថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ ហោះទៅឯអាកាស អង្គុយពែនភ្នែន ក្នុងអាកាសដ៏ស្រឡះ ចូលកាន់តេជោធាតុ ចេញហើយទើបបរិនិព្វាន ។ គ្រាកាលព្រះខទិរវនិយបុត្តដ៏មានអាយុ ហោះទៅឯអាកាស អង្គុយពែនភ្នែន ក្នុងអាកាសដ៏ស្រឡះ ចូលកាន់តេជោធាតុ ចេញហើយបរិនិព្វាន សរីរៈបណ្តាលភ្លើងធាបនេះ តាំងផែះគំមិនប្រាកដ កំទេចធាតុគំមិនប្រាកដ ។ ដូចសប្បិឋប្រេង កាលបើភ្លើងធាបនេះ តាំងផែះគំមិនប្រាកដ កំទេចគំមិនប្រាកដ យ៉ាងណា កាលព្រះខទិរវនិយបុត្តដ៏មានអាយុ ហោះទៅឯអាកាស អង្គុយពែនភ្នែន ក្នុងអាកាសដ៏ស្រឡះ

តេជោធាតុំ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋហិត្វា បឋវិធាតុសង្ខេ សរីរេ ឈាយមានេ ឈាយមានេ នេវ ឆវិំ បញ្ញាយិត្ថ ន មំសំ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

អភេទិ តាយោ ធិភេធិសញ្ញោ វេទនាបីតិធម្មាសុ[1] សញ្ញា វូបសមីសុ សង្ខារវិញ្ញាណំ អត្ថមាគមាតិ ។ ឥវមំ[2] ។

(๑๗๘) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ភិក្ខវោតិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ។ ភគវា ឯតទវោច ឧឞ្ញសុ ភិក្ខវេ មល្លបុត្តស្ស វេហាសំ អព្ភុគ្គច្ឆា អាកាសេ អន្តលិក្ខេ បល្លង្កេន និសីទិត្វា តេជោធាតុំ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋហិត្វា បឋវិធាតុសង្ខេ សរីរេ ឈាយមានេ ឈាយមានេ នេវ ឆវិំ បញ្ញាយិត្ថ ន មំសំ សេយ្យថាបិ នាម សង្ខស្ស វា តេលកស្ស វា ឈាយមានេ ឈាយមានេ នេវ ឆវិំ បញ្ញាយតិ ន មំសំ ឯវមេវ ភិក្ខវេ ឧឞ្ញសុ មល្លបុត្តស្ស វេហាសំ អព្ភុគ្គច្ឆា

---

๑ វេទនាសីតីភវិំសតិ អដ្ឋកថាយំ ។ ๒ ឆ.ម. ឥវមេតំ ឧត្តំ ។

ចូលកាន់តេជោធាតុ ចេញហើយបរិនិព្វាន សរីរៈ កំបណ្តាលភ្លើង ធាបឆេះ ទាំងផែះក៏មិនប្រាកដ កំទេចធាតុ ក៏មិនប្រាកដ យ៉ាងនោះដែរ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ឱឆកាយ (របស់ទព្វមល្លបុត្ត) បែកធ្លាយហើយ សញ្ញាក៏រលត់ វេទនាទាំងអស់ ក៏ត្រជាក់ សង្ខារធម៌ទាំងឡាយ ក៏រម្ងាប់ វិញ្ញាណក៏ដល់នូវសេចក្តីវិនាស ។ សូត្រទី៩ ។

(๑๗๘) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុមកថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលទព្វមល្លបុត្ត ហោះទៅឯអាកាស អង្គុយពែនភ្នែន ក្នុងអាកាសដ៏ស្រឡះ ចូលកាន់តេជោធាតុ ចេញហើយបរិនិព្វាន សរីរៈបណ្តាលភ្លើងធាបឆេះ ទាំងផែះក៏មិនប្រាកដ កំទេចធាតុក៏មិនប្រាកដ ដូចសប្បិឬប្រេង កាលបើភ្លើងធាបឆេះទាំងផែះក៏មិនប្រាកដ កំទេចក៏មិនប្រាកដយ៉ាងណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលទព្វមល្លបុត្ត ហោះទៅឯអាកាស

ฉกาเร อฏฺฐมสฺส ชาติมนฺตปญฺหสฺส ทสมสุตฺตํ

อาคาเส อนฺตลิกฺเข ปญฺหนฺเต ฉินฺทิตฺวา เตเชน เตชสมาปตฺตึ สมาปชฺชิตฺวา ปริภุตฺตสฺส สรีรสฺส ฌายมานสฺส ฌาปยมานสฺส เนว ฉาริกา ปญฺญายิตฺถ น มสีติ ฯ อถโข ภควา ฆตมณฺฑํ ทิวสฺวา ตายํ เวลายํ อิมํ อุทานํ อุทาเนสิ

อเนกชาติสงฺสารํ สนฺธาวิสฺสํ อนิพฺพิสนฺติ ชาติคเวสนฺโต
อนุปุพฺพสนฺตสฺส ยถา น ญายเต ตถา
ฆรกาเรกมฺปิ ทิสฺวา น ปุนคพฺภเสยฺยาหารํ
ปญฺญาเปมิ ตถา ฉตฺตา ปตฺตา อจลา สุวิหิตา ฯ
อิสิมา[1] ฯ

ชาติมนฺตปญฺหวิสฺสชฺชนา อฏฺฐมา ฯ

ตัสสุทฺทานคาถา

ชาติมา จตุโร วุตฺตา ปุณฺณา ชาติมนฺตปญฺหิกา
ทฺวิ ชาติมนฺโต วิสาขา จ ธมฺมิโก จ สมา เตน ทสาติ ฯ

---

๑ ฉ.ม. ทสมสุตฺตํ ฯ

ឧទាន ចាតុលំគ្គាមិយវគ្គ ទី ៨ សេមសូត្រ

អង្គុយពែនភ្នែន ក្នុងអាកាសដ៏ស្រឡះ ចូលកាន់តែជោធាតុ ចេញហើយ បរិនិព្វាន សរីរៈ កំបណ្តាលភ្លើងធាបនេះ ពាធផៃះ កំមិនប្រាកដ កំទេបធាតុ កំមិនប្រាកដ យ៉ាងនោះឯង ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រាបបច្ចាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទូលគាថានេះ ក្នុងវេលានោះថា

បុគ្គល រមែងមិនដឹងគតិ របស់ភ្លើងកំពុងឆេះ នឹងដុំដែកដែលគេដំហើយ ដែលរលត់ទៅ ដោយលំដាប់ យ៉ាងណាមិញ គតិរបស់ពួកលោក អ្នករួចស្រឡះចាកតិលេស ដោយប្រពៃ អ្នកឆ្លងចាកបំណាងនឹងឱឃៈគឺកាម ដល់នូវសេចក្តីសុខ មិនញាប់ញ័រ រមែងមិនអាចដឹងបាន កំយ៉ាងនោះដែរ ។ សូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ ចាតុលំគ្គាមិយវគ្គ ទី ៨ ។

ឧទ្ទាននៃវគ្គនោះ គឺ

ពោលអំពីព្រះនិព្វាន ៤ លើក អំពីបុន្នកម្មារបុត្ត ១ អំពីពួកឧបាសក ឧបាសិកា អ្នកជាដំណើរតាម ១ អំពីផ្លូវបែកជាពីរ ១ អំពីនាងវិសាខា ១ ព្រមទាំងព្រះថេរៈទុតិយបុត្ត ២ លើក រួមជា ១០ ។

สุตฺตนฺตปิฏกโต ขุทฺทกนิกายสฺส ฆาตนฺ

วกฺขมิฺ ปมมฺ วรโพธิฺ
วกฺขมิฺ ทุติยมฺปิ[๑] มุตฺตมมฺ
ฉนฺนกวกฺขวโร ตติยมฺ
เมฆิยวกฺขวโร[๒] จตุตฺถมฺ
ปญฺจมวกฺขวรมฺหิ โสณมฺหา
ฉฏฺฐมวกฺขวรมฺหิ ฉทฺทนฺตา
สตฺตมวกฺขวรมฺหิ จ ปุณฺณา
ทาฆลฏิกาภิยวรฏฺฐมวโร[๓] ฯ
อสีตินฺตมหาสาวกสุตฺตวรมฺ[๔]
วกฺขมิฺ ฉฏฺฐมมฺ สุวิภตฺตมฺ
ธมฺมปทคาถาโย จกฺขุมตา วิมลเนน
สงฺฆา หิ ตมฺ ฆาตยิตฺวา ธมฺมปทนฺติ[๕] ฯ

ฆาตนฺ สมตฺตมฺ ฯ

---

๑ ม. ปิตุวเร ตติยมฺปิ ฯ ๒ ม. จ โสณมฺหา ฉฏฺฐมวกฺขวโร ตุลมฺหา ฯ ๓ ม. ปาฏลิยวรฏฺฐมวโรติ ฯ ๔ ม. อสีตมหาสาวกสุตฺตมฺ วรมฺหมฺหฏฺฐกมฺ ฯ ๕ ม. อฏฺฐกถายเมตฺถ ฆาตนฺติ ฯ

ពោធិវគ្គដ៏ប្រសើរ ជាវគ្គទី ១ មុចលិន្ទវគ្គ ជាវគ្គទី ២ នន្ទកវគ្គដ៏ប្រសើរ ជាវគ្គទី ៣ មេឃិយវគ្គដ៏ប្រសើរ ជាវគ្គទី ៤ សោណត្ថេរវគ្គ ដ៏ប្រសើរ ជាវគ្គទី ៥ ជច្ចន្ធវគ្គដ៏ប្រសើរ ជាវគ្គទី ៦ ចូឡវគ្គ ដ៏ប្រសើរ ជាវគ្គទី ៧ ជាដលិគ្គាមិយវគ្គ ដ៏ប្រសើរ ជាវគ្គទី ៨ ។ វគ្គទាំង ៨ នេះមានសូត្រ ដ៏ប្រសើរ ៨០ មិនខ្វះ ដែលលោកចែកទុកហើយ ដោយប្រពៃមែនពិត ព្រះសូត្រណា ដែលព្រះសម្ពុទ្ធ ប្រាសចាកមន្ទិល មានចក្ខុទ្រង់សំដែងហើយ បណ្ឌិតទាំងឡាយ អ្នកមានសទ្ធា បានពោលព្រះសូត្រនោះ ថាជាឧទាន ។

ចប់ ឧទាន ។

សុត្តន្តបិដកេ
ខុទ្ទកនិកាយស្ស ខុទ្ទកបាឋោ
បឋមោ ភាគោ

	មាតិកា		អង្កុ
ខុទ្ទកបាឋេ	សរណគមនំ	. . . . .	១
	ទសសិក្ខាបទំ	. . . . .	១
	ទ្វត្តឹសាការេ	. . . . .	២
	ឱមណវប្បញ្ហា	. . . . .	៣
	មង្គលសុត្តំ	. . . . .	៤
	រតនសុត្តំ	. . . . .	៦
	តិរោកុដ្ដកណ្ឌំ	. . . . .	១២
	និធិកណ្ឌំ	. . . . .	១៥
	ករណីយមេត្តសុត្តំ	. . . . .	១៨
ធម្មបទគាថាយ	យមកវគ្គោ បឋមោ	. . . . .	២១
	អប្បមាទវគ្គោ ទុតិយោ	. . . . .	២៥
	ចិត្តវគ្គោ តតិយោ	. . . . .	២៨

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ ខុទ្ទកបាឋ

ភាគទី ១

	មាតិកា	ទំព័រ
ខុទ្ទកបាឋ	សរណគមន៍	១
	សិក្ខាបទ ១០	១
	អាការៈ ៣២	៤
	សាមណេរបញ្ហា	៣
	មង្គលសូត្រ	៤
	រតនសូត្រ	៦
	តិរោកុដ្ដកណ្ឌ	១៤
	និធិកណ្ឌ	១៥
	ករណីយមេត្តសូត្រ	១៨
ធម្មបទគាថា	យមកវគ្គ ទី ១	២១
	អប្បមាទវគ្គ ទី ២	២៥
	ចិត្តវគ្គ ទី ៣	២៨

មាតិកាបត្តាធិ

	មាតិកា		អង្កៀ
ធម្មបទគាថាយ	បុប្ផវគ្គោ	ចក្ខុវគ្គោ	៣០
	ពាលវគ្គោ	បញ្ចមោ	៣៤
	បណ្ឌិតវគ្គោ	ឆដ្ឋោ	៣៧
	អរហន្តវគ្គោ	សត្តមោ	៤០
	សហស្សវគ្គោ	អដ្ឋមោ	៤៣
	បាបវគ្គោ	នវមោ	៤៦
	ទណ្ឌវគ្គោ	ទសមោ	៤៩
	ជរាវគ្គោ	ឯកាទសមោ	៥២
	អត្តវគ្គោ	ទ្វាទសមោ	៥៥
	លោកវគ្គោ	តេរសមោ	៥៧
	ពុទ្ធវគ្គោ	ចុទ្ទសមោ	៥៩
	សុខវគ្គោ	បណ្ណរសមោ	៦៣
	បិយវគ្គោ	សោឡសមោ	៦៥
	កោធវគ្គោ	សត្តរសមោ	៦៧
	មលវគ្គោ	អដ្ឋារសមោ	៧០

សន្ទីកប្រាម៉មាតិកា

មាតិកា			ទំព័រ
ធម្មបទគាថា	ពុទ្ធវគ្គ	ទី ៤	៣០
	ពាលវគ្គ	ទី ៥	៣៤
	បណ្ឌិតវគ្គ	ទី ៦	៣៧
	អរហន្តវគ្គ	ទី ៧	៤០
	សហស្សវគ្គ	ទី ៨	៤៣
	បាបវគ្គ	ទី ៩	៤៦
	ទណ្ឌវគ្គ	ទី ១០	៤៩
	ជរាវគ្គ	ទី ១១	៥២
	អត្តវគ្គ	ទី ១២	៥៥
	លោកវគ្គ	ទី ១៣	៥៧
	ពុទ្ធវគ្គ	ទី ១៤	៥៩
	សុខវគ្គ	ទី ១៥	៦៣
	បិយវគ្គ	ទី ១៦	៦៥
	កោធវគ្គ	ទី ១៧	៦៧
	មលវគ្គ	ទី ១៨	៧

មាតិកាបត្តាធំ

មាតិកា			អង្កៀ
ធម្មបទគាថាយ	ធម្មដ្ឋវគ្គោ	ឯកូនវីសតិមោ	៧៥
	មគ្គវគ្គោ	វីសតិមោ	៧៨
	បកិណ្ណកវគ្គោ	ឯកវីសតិមោ	៨១
	និរយវគ្គោ	ទ្វាវីសតិមោ	៨៥
	នាគវគ្គោ	តេវីសតិមោ	៨៨
	តណ្ហាវគ្គោ	ចតុវីសតិមោ	៩១
	ភិក្ខុវគ្គោ	បញ្ចវីសតិមោ	៩៨
	ព្រាហ្មណវគ្គោ	ឆព្ពីសតិមោ	១០៦

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទំ

ធម្មបទេ បឋមស្ស	យមកវគ្គស្ស	បឋមសុត្តំ	១១៣
		ទុតិយសុត្តំ	១១៤
		តតិយសុត្តំ	១១៦
		ចតុត្ថសុត្តំ	១១៨
		បញ្ចមសុត្តំ	១១៩

សន្លឹកប្រៀបមាតិកា

មាតិកា			ទំព័រ
ធម្មបទគាថា	ធម្មដ្ឋវគ្គ	ទី ១៩	៧៥
	មគ្គវគ្គ	ទី ២០	៧៨
	បកិណ្ណកវគ្គ	ទី ២១	៨១
	និរយវគ្គ	ទី ២២	៨៥
	នាគវគ្គ	ទី ២៣	៨៨
	តណ្ហាវគ្គ	ទី ២៤	៩១
	ភិក្ខុវគ្គ	ទី ២៥	៩៨
	ព្រាហ្មណវគ្គ	ទី ២៦	១០២

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឧទាន

ឧទាន	ពោធិវគ្គ ទី ១	បឋមសូត្រ	១១៣
		ទុតិយសូត្រ	១១៤
		តតិយសូត្រ	១១៦
		ចតុត្ថសូត្រ	១១៨
		បញ្ចមសូត្រ	១១៩

មាតិកាបត្តនិ

មាតិកា		អង្កៀ
ទុកានេ បឋមសុត្ត ពោធិវគ្គសុត្ត	ឆដ្ឋសុត្តំ	១២០
	សត្តមសុត្តំ	១២២
	អដ្ឋមសុត្តំ	១២៣
	នវមសុត្តំ	១២៥
	ទសមសុត្តំ	១២៦
ទុតិយសុត្ត មុចលិន្ទវគ្គសុត្ត	បឋមសុត្តំ	១៣៣
	ទុតិយសុត្តំ	១៣៤
	តតិយសុត្តំ	១៣៧
	ចតុត្ថសុត្តំ	១៣៧
	បញ្ចមសុត្តំ	១៤០
	ឆដ្ឋសុត្តំ	១៤១
	សត្តមសុត្តំ	១៤៣
	អដ្ឋមសុត្តំ	១៤៥
	នវមសុត្តំ	១៥៣
	ទសមសុត្តំ	១៥៤

សន្លឹកប្រៀបមាតិកា

មាតិកា		ទំព័រ
ទុកាន ពោធិវគ្គ ទី ១	ជដ្ឋសូត្រ	១២០
	សត្តមសូត្រ	១២២
	អដ្ឋមសូត្រ	១២៣
	នវមសូត្រ	១២៥
	ទសមសូត្រ	១២៦
មុច្ចលិន្ទវគ្គ ទី ២	បឋមសូត្រ	១៣៣
	ទុតិយសូត្រ	១៣៤
	តតិយសូត្រ	១៣៧
	ចតុត្ថសូត្រ	១៣៧
	បញ្ចមសូត្រ	១៤០
	ឆដ្ឋសូត្រ	១៤១
	សត្តមសូត្រ	១៤៣
	អដ្ឋមសូត្រ	១៤៥
	នវមសូត្រ	១៤៦
	ទសមសូត្រ	១៤៤

មាតិកាបត្តាធិ

មាតិកា			អង្កៀ
ទុតានេ	តតិយស្ស	ឧទ្ទាលគ្គស្ស	បឋមសុត្តំ ១៥៩
			ទុតិយសុត្តំ ១៦០
			តតិយសុត្តំ ១៦៧
			ចតុត្ថសុត្តំ ១៧៤
			បញ្ចមសុត្តំ ១៧៥
			ឆដ្ឋសុត្តំ ១៧៦
			សត្តមសុត្តំ ១៧៨
			អដ្ឋមសុត្តំ ១៨១
			នវមសុត្តំ ១៨៥
			ទសមសុត្តំ ១៨៩
	ចតុត្ថស្ស	មេឃិយវគ្គស្ស	បឋមសុត្តំ ១៩៦
			ទុតិយសុត្តំ ២០១
			តតិយសុត្តំ ២០២
			ចតុត្ថសុត្តំ ២០៥
			បញ្ចមសុត្តំ ២០៩

សន្លឹកប្រៀបមាតិកា

មាតិកា		ទំព័រ
ទុតាន នន្ទវគ្គ ទី ៣	បឋមសូត្រ	១៥៩
	ទុតិយសូត្រ	១៦០
	តតិយសូត្រ	១៦៧
	ចតុត្ថសូត្រ	១៧៤
	បញ្ចមសូត្រ	១៧៥
	ឆដ្ឋសូត្រ	១៧៦
	សត្តមសូត្រ	១៧៨
	អដ្ឋមសូត្រ	១៨១
	នវមសូត្រ	១៨៥
	ទសមសូត្រ	១៨៩
មេឃិយវគ្គ ទី ៤	បឋមសូត្រ	១៩២
	ទុតិយសូត្រ	២០១
	តតិយសូត្រ	២០២
	ចតុត្ថសូត្រ	២០៥
	បញ្ចមសូត្រ	២០៩

មាតិកាបត្តាធិ

មាតិកា			អង្កើ
ចតុត្ថវគ្គ	មេឃិយវគ្គ	ឆដ្ឋសុត្តំ	... ៤១៣
		សត្តមសុត្តំ	... ៤១៤
		អដ្ឋមសុត្តំ	... ៤១៥
		នវមសុត្តំ	... ៤២២
		ទសមសុត្តំ	... ៤២៣
បញ្ចមវគ្គ	សោណត្ថេរវគ្គ	បឋមសុត្តំ	... ៤២៥
		ទុតិយសុត្តំ	... ៤២៦
		តតិយសុត្តំ	... ៤២៨
		ចតុត្ថសុត្តំ	... ៤៣៣
		បញ្ចមសុត្តំ	... ៤៣៤
		ឆដ្ឋសុត្តំ	... ៤៤៨
		សត្តមសុត្តំ	... ៤៥៨
		អដ្ឋមសុត្តំ	... ៤៦០
		នវមសុត្តំ	... ៤៦១
		ទសមសុត្តំ	... ៤៦២

សន្ទីកប្រាប់មាតិកា

		មាតិកា	ទំព័រ
ទី ៣	ឆក្ខត្តវគ្គ ទី ៦	បឋមសូត្រ	២៦៤
		ទុតិយសូត្រ	២៧៤
		តតិយសូត្រ	២៨០
		ចតុត្ថសូត្រ	២៨០
		បញ្ចមសូត្រ	២៨៤
		ឆដ្ឋសូត្រ	២៩៤
		សត្តមសូត្រ	៣០០
		អដ្ឋមសូត្រ	៣០១
		នវមសូត្រ	៣០៣
		ទសមសូត្រ	៣០៤
	ចូឡវគ្គ ទី ៧	បឋមសូត្រ	៣០៧
		ទុតិយសូត្រ	៣០៨
		តតិយសូត្រ	៣០៩
		ចតុត្ថសូត្រ	៣១០
		បញ្ចមសូត្រ	៣១១

សង្ខ័កប្រៀបមាតិកា

មាតិកា		ទំព័រ
ទានចូឡវគ្គ ទី ៧	ឆដ្ឋសូត្រ	៣១២
	សត្តមសូត្រ	៣១៣
	អដ្ឋមសូត្រ	៣១៤
	នវមសូត្រ	៣១៤
	ទសមសូត្រ	៣១៧
ជាដលិគ្គាមិយវគ្គ ទី ៨	បឋមសូត្រ	៣២០
	ទុតិយសូត្រ	៣២១
	តតិយសូត្រ	៣២១
	ចតុត្ថសូត្រ	៣២៣
	បញ្ចមសូត្រ	៣២៤
	ឆដ្ឋសូត្រ	៣៣៤
	សត្តមសូត្រ	៣៤៥
	អដ្ឋមសូត្រ	៣៤៧
	នវមសូត្រ	៣៥០
	ទសមសូត្រ	៣៥២

មាតិកាបត្តាធិ

មាតិកា			អង្កៀ
ទានេ សត្តមស្ស	ចូឡវគ្គស្ស	ឆដ្ឋសុត្តំ	៣១៦
		សត្តមសុត្តំ	៣១៣
		អដ្ឋមសុត្តំ	៣១៤
		នវមសុត្តំ	៣១៤
		ទសមសុត្តំ	៣១៧
អដ្ឋមស្ស	បាដលិគាមិយវគ្គស្ស	បឋមសុត្តំ	៣២០
		ទុតិយសុត្តំ	៣២១
		តតិយសុត្តំ	៣២១
		ចតុត្ថសុត្តំ	៣២៣
		បញ្ចមសុត្តំ	៣២៤
		ឆដ្ឋសុត្តំ	៣៣៤
		សត្តមសុត្តំ	៣៤៥
		អដ្ឋមសុត្តំ	៣៤៧
		នវមសុត្តំ	៣៥០
		ទសមសុត្តំ	៣៥២

វិទ្ធាវិទ្ធបត្តំ

វិទ្ធបាឋៈ	អវិទ្ធបាឋៈ	អង្គៈ	វជ្ជលេខាយំ
អាវតិ វិវតិ	អាវតិ វិវតិ	៥	១៤
ជិនំ	ជិតំ	៤៤	៧
ផុសេយ្យ	ផុសេយ្យំ	៥០	១២
ឋិតិ(១)	ឋិតិ	៥៣	៣
អចរត្ថា	អចរត្ថា	៥៤	១១
អវេរ	អវេរី	៧៥	៨
បវិវជ្ជតិ	បវិវជ្ជតិ	៧៧	៨
អវិយោតិ	អវិយោតិ	៧៧	១១
បវិសប្បន្តិ	បវិសប្បន្តិ	៨៣	១១
វិជ្ជតិ	វិជ្ជតិ	១០២	៧
ជជាហ	ជជាហ	១០៤	៦
ភូរេសុ	ភូរេសុ	១០៧	២
និវាសយំ	និវាសាសំ	១០៧	១៣
វិប្បសន្ន	វិប្បសន្ន	១០៨	៦
សុត្តន្តបិដក	សុត្តន្តបិដកេ	១២០	១

វិរុទ្ធបាឋោ	អវិរុទ្ធបាឋោ	អង្កំ	វជ្ជិលេខាយំ
ទេវត្តាតិ	នេវត្តាតិ	១៣០	១២
យតា	យតោ	១៣០	១៤
សមសេ្សតិ	សមេ្មសេ្សតិ	១៣៣	១៧
មាណវុកវណ្ណំ	មាណវកវណ្ណំ	១៣៤	១៦
ពោសន្តិ	ពោសេន្តិ	១៣៨	១៥
វិហេសេន្តិ	វិហេសន្តិ	១៣៨	១៨
ចិរស្ស ខោ	ចិរស្សំ ខោ	១៤០	១២
ទុតិយម្ប	ទុតិយម្បិ	១៤១	១៤
អ(១)	អ	១៥២	៣
អាមន្ទេហិ	អាមន្តេហិ	១៦០	១៧
សខ្យម្បិ	សំខ្យម្បិ	១៦៣	៤
សប្បានំ	សិប្បានំ	១៨៧	១១
បធានត្តិកស្ស	បធានត្ថិកស្ស	១៩៣	៣
អាយស្មា	អាយស្មា-	១៩៣	៥
បធានត្តិកស្ស	បធានត្ថិកស្ស	១៩៣	១៧

វិរុទ្ធាវិរុទ្ធបត្តំ

វិរុទ្ធបាឋៈ	អវិរុទ្ធបាឋៈ	អង្កៈ	វរ្ជលេខាឃំ
សគោ	សកេ	២០៣	១២
តុត្តសរ្ជ	បតុត្តសរ្ជ	២១៣	១
សត្តោ	សត្តោ	២៦២	១២
បុត្តោ	មុត្តោ	២២៤	៣
សោណគ្គេរ	សោណគ្គេរ	២៣៧	១
ឆដ្ឋសុត្ត	ឆដ្ឋសុត្តំ	២៤៩	១
ឆដ្ឋសុត្ត	ឆដ្ឋសុត្តំ	២៥១	១
កប្ប	កប្បំ	២៦៧	៤
រមណិយ	រមណីយំ	២៦៧	១២
កប្ប	កប្បំ	២៦៨	៧
ហុជ្ជញ្ញ	តហុជ្ជញ្ញ	២៧៣	១៥
សច្ច	សច្ចំ	២៨៣	១២
ដីរ	ដីរំ	២៨៣	១៦
ឯរំភ	ឯរំភ-	២៨៤	៤
ដ ន្ធា	ដច្ចន្ធា	២៨៥	១៧

វិទ្ធាវិទ្ធបត្តំ

វិទ្ធបាឋោ	អវិទ្ធបាឋោ	អង្កេ	វជ្ជលេខាយំ
ដច្ចន្តវគ្គ	ដច្ចន្តវគ្គស្ស	២៨៣	១
ទានេ ឆដ្ឋស្ស	សុត្តន្តបិដកេ		
ដច្ចន្តវគ្គស្ស ឆដ្ឋសុត្តំ	ខុទ្ទកនិកាយស្ស		
	ទានំ	២៨៦	១
ដ្ឋស្ស	ឆដ្ឋស្ស	២៨៨	១
ដច្ចន្តវគ្គស្ស	ដច្ចន្តវគ្គស្ស	៣០១	១
នសាក	បង្ខានសាក	៣០២	១៨
វេលាយ	វេលាយំ	៣០៣	១៧
បេវាទិ[1]	បេវាទិ	៣០៥	៣
សតន្តបិដកេ	សុត្តន្តបិដកេ	៣០៨	១
សតមស្ស	សត្តមស្ស	៣១១	១
អវិសិដ្ឋ	អវិសិដ្ឋំ	៣២៧	៣
វិប្បសន្នំ	វិប្បសន្នំ	៣៣១	១២
ីសតិ	វីសតិ	៣៤៩	១៧
បាដលិគ្គាមិយា	បាដលិគាមិយា	៣៥១	១៤

សន្លឹកប្រៀបពាក្យខុស ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
វនយូក	យកនូវ	១៦	១៧
ប្តូកំគាន់	ក្តុំប្តូគាន់	២២	១៧
គ្រហ័ស្ថ	គ្រហស្ថ	៥៦	១៦
ឧបសម្បន្ន	ឧបសម្បទា	៥៦	១៧
គរូកាបតិ	គរុកាបត្តិ	៥៦	១៧
សឹល	សីល	៥៦	១៨
សេក្តី	សេចក្តី	៦៤	១៧
វីរយ	វីតរាយ	៨៣	១១
មានឲ	មានឲ្យ	១១១	១៤
មានឲ	មានឲ្យ	១១១	១៥
វតឹង	វំតឹង	១១៤	១៧
ទុតិយ	តតិយ	១១៧	១
សុន្ទត្ត	សុត្តន្ត	១១៨	១
បតុត្ត	បញ្ចម	១១៩	១
ហប	ហុប	១២២	១៥

សន្ទឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
បពិ	បពិត្រ	១២៩	៦
វិវេក	វិវែក	១៣៤	១៩
គ្រាន់តែ	គ្រាតែ	១៥១	១៧
(៨៦)	(៦៨)	១៦២	៨
ដនប	ដនបទ	១៦៣	៣
ភិក្ខុនិ	ភិក្ខុនី	២០៩	៧
ឈើបាក	ឈើបាក់	២១២	១២
ប្តេជ្ញា	ប្តេជ្ញ	២១៧	១០
(១០២)	(១១២)	២២៨	២
គោក	ក្រោក	២៣៤	១៤
ម្នាលភិក្ខុទាំងនេះ	ម្នាលភិក្ខុទាំង ឡាយ នេះ	២៣៨	១៥
ភប់ញាលប្បី	ភប់ប្រញាលប្បី	២៣៩	១៤
ហួរគេគាប	ហួរគេគាប	២៤០	៥
សភាពមិន	សភាព	២៤២	១៣

សន្ទីកប្រៀបពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ព្រះអរហា	ព្រះអរហន្ត	២៤៨	២
សត្វតំ	សត្វតំង	២៤៨	៤
ខ្វ	ខ្វះ	២៤៨	៦
ដល	ដែល	២៧២	៦
ដកឋណា	នៅមិនទាន់មាន		
	ដកឋណា	២៧២	១៨
ព្រហ្មចារិយធម៌	ព្រហ្មចរិយធម៌	២៧៣	១២
ម្រែក	អម្រែក	២៧៩	៩
ពាកក្យ	ពាក្យ	២៩៨	៣
វិបរិព្វាជក	បរិព្វាជក	២៩៩	១៤
ប្តើម	ផ្តើម	៣០០	១៣
ខ្សើយ	ខ្សឹយ	៣០៣	៧
ដមាន	ដឹមាន	៣០៧	១១
សារីបុត្ត	សារីបុត្ត	៣០៨	១១
នង	នឹង	៣៤១	១៤

សៀវភៅនេះ ត្រូវបានបោះពុម្ពឡើងវិញ ដោយប្រាក់អំណោយនៃ
អ្នកខាងក្រោមនេះ :

Printing costs were met through the gift of

Hanazono University
President Taitsu Kono
8-1 Tsubonouchi-cho, Nishinokyo, Nakagyo-ku, Kyoto 604 Japan

この本は次の方によって復刻されました。

花園大学 学長 河野太通
〒604 京都市中京区西ノ京壺ノ内町8-1
☎075-811-5181(代)

ព្រះត្រៃបិដក ភាគទី ១១០ " អភិធម្មបិដក "
ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ, ភ្នំពេញ
ការបោះពុម្ពជាថ្មីឡើងវិញ របស់សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកឡើងវិញ
បោះពុម្ព ថ្ងៃទី ១០ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤
សហប្រតិបត្តិការរៀបរៀង និងបោះពុម្ពនៅប្រទេសជប៉ុន

TRIPITAKA VOL. 52 (of 110 volumes total)
"SUTTANTA PITAKA"
Published by the Buddhist Institute, Phnom Penh
Reproduced with the kind cooperation of the
TRIPITAKA PUBLISHING COMMITTEE
First edition December 8, 1994
Printed in Japan by Hirosaki Sogo Printing Ltd.

トリピタカ（南伝大蔵経）全110巻・第52巻スッタンタピタカ（経部）
発　　行：プノンペン仏教研究所
復刻救援：カンボジア版トリピタカ(南伝大蔵経)復刻救援委員会
発　　行：1994年12月８日
印刷・製本／弘前相互印刷株式会社
製作にあたり弘前相互印刷株式会社の多大な協力を得ました。

INSTITUT BOUDDHIQUE